

KÖZGAZDASÁGI ÉVKÖNYV

ERDÉLY
GAZDASÁGI
LEXIKONJA

SZÉKESZTTE

RADOS MÓRIC és SZÉKELY JÁNOS

1927
II. ÉV

A
CONSUL ÉS KÖZGAZDASÁG-RUMÁNISCHER LLOYD
KIADÁSA

TUNGSRAM

TUNGSRAM
1/2 Watt

Dă lumina
cea mai frumoasă
și economică

UJSÁG
HIRDETÉS
INFORMÁCIÓ
NYOMTATVÁNY

RADIO RECLAME ROMÂNIA S. A.
R. T.

CLUJ

STRADA REGINA MARIA

Telefonszám
504 és 630

34

Postafiók
127 sz.

**RADIO
HIRDETÉSI
IRODA**

Hirdetéseket
felvesz

a
VILÁG
minden lapja
részére

Reklám
és

Propaganda
terveket kidolgoz

A gazdasági és üzleti
életet irányító
eseményeket

a
**Consum
Közgazdaság
Rumänischer
Lloyd**

közli

román, magyar és német nyelven
Megjelenik hetenkint kétszer

a
Radio Reclame Romania S. A.
R. T.
kiadásában

Előfizetői kedvezményes áron kapják
az évente megjelenő

Közgazdasági Évkönyv-et
(Gazdasági Lexikon)

**RADIO
HITELTUDÓSÍTÓ
IRODA**

Schimmelpfeng
rendszerű informá-
ciós szolgálata
BEHÁLÓZZA
egész Romániát és
a szomszédos
országokat

Gyors - Pontos -
Megbízható

Kérjen prospektust

RADIO

NYOMDÁJA

A

'CULTURA' NYOMDAI MŰINTÉZET

készíti a legszebb, legizlésebb üzleti és egyéb nyomtatványokat

**Gyors,
pontos, megbízható**

INFORMÁCIÓ

a hitelüzlet alapja

100 leierért
részletes, kimerítő és pontos utbaigazítást nyerhet arról, hogy
tízezreket,
gyakran százezreket
veszély és rizikó nélkül hitelezhet-e.

Románia
és a
**szomszédos államok bármelyik
cégének,**

vállalatának anyagi helyzetéről és hitelképességéről tájékoztatja a
**Radio Reclame România R.-T.
információs osztálya**

Cluj, Str. Regina Maria 34. Postafiók 127. Telefon 630 és 504

Hiteltudósítói szolgálata behálózza egész Közép-Európát.
Az információk kezelhetőségének és ellenőrzésének megkönnyítése
céljából az információkérés és nyújtás

előfizetési rendszerét

honosította meg. Füzetbe kötött nyomtatott kérdőlapokat és ellenőrző-
szelvényeket bocsájt előfizetőinek rendelkezésére, ami az információk
beszerzését lényegesen

olcsóbbá is teszi.

Egy információ **100 lei**. **Ellenben** 30 lapból álló információs
füzet **2100 leibe**, **tehát egy információ 70 leibe** és
50 lapból álló információs füzet **3000 leibe**, **tehát egy információ
60 leibe kerül.**

Kérjen díjtalan próbainformációt !

CONSUM

ELŐFIZETÉS

Románia területén:

Egy évre	800 Lei
Félévre	400 "
Negyedévre	200 "

Külföldön:

Magyarország	1000 Lei
Ausztria	350000 o. K
Jugoszlávia	500 Dinár
Csehszlovákia	200 cK
Németország	1000 Lei

A „CONSUM“ ROVATAI

Közgyűlési naptár Erdély és Bánát összes pénzintézeteinek, vállalatának közgyűlési halánapját, tárgysorozafát, üzleli eredményeit közli.

Új cégek és cégváltások rovatában vannak a részvénytársaságok, betéti társaságok, egyéni cégek változásai. Az összes romániai céghírek a cégjegyzői hivatalok hivatalos értesítése nyomán ebben a rovatban olvashatók.

Gazdasági Élet Románia gazdaság politikai eseményeit sorolja fel és a nagy alapítások híreit hozza tárgyilagossal megítéléssel.

A Pénz Románia pénzügyi, adóügyi, bankügyi közleményeit tartalmazza.

Iránycikkek a gazdasági élet kiválóságaitól. Szakvélemények a legkiválóbb európai jogászoktól, bankárok, mérnökök, kereskedők, államférfiak részéről, a nemzet- és világgazdasági események felől.

Riportok az üzleli életből. Leírások a termelésről. Száz és száz érdekes, fontos hír, hosszabb cikk városok és szervezetek munkájáról.

A gyakorlati kereskedelem részére a következő rovatok adják a világpiaci jelentéseket, a belföldi áralakulásokat,

a készletek felhalmozódottságát, az észlelhető áruhiányt:

Husipar
Liszt
Gyarmatáru
Textil
Vas
Vegyipar
Bőripar
Fapiac
A Szesz
A Bánya

Üzletkötéseknél nélkülözhetetlen tájékozottságot szerez az olvasó a „Consum“-ból, mely az itt felsorolt főrovatokon kívül a közgazdasági élet minden tudnivalóját hozza a művelt, modern kereskedőnek, vállalkozónak és financernek egyaránt.

A „Monitorul Oficial“ a hivatalos lap tökéletes kivonatát hozza minden héten a „Consum“, amely ezzel a rovatával is az erdélyi gazdasági életnek kíván használni.

Egyetlen komoly bankból, sem gyárakból, sem pedig a kereskedők irodáiból nem hiányzik e lap.

A **CONSUM** - a pénz az üzlet a gyarapodás.

A „CONSUM“ hirdetési oldalai a tökéletes áru piacot adják

Megrendelhető:
Cluj, Postafiók 127

Kiadótulajdonos:
Radio Reclame Roma-
nia R. T.
Lapkiadó- és informá-
ciós vállalat

A
„Consum” és „Köz-
gazdaság-Rumänischer
Lloyd” kiadója

BULETIN DE INFORMAȚIUNI

RADIO

INFORMAȚIÓS LAPOK

MEGJELENIK HETENKINT, SZÜKSÉGESETÉN
TÖBBSZÖR IS

Szerkesztőség és kiadó-
hivatal
Cluj-Kolozsvár,
Str. Regina Maria
34

Telefon: 630
Póstaírók: 127 szám

Szigoruan bizalmas közléseink magánjellegűek és a nyilvánosság számára ki nem adhatók

V. évfolyam 174. 924.

Bizalmas hírek

A bankbukásqk és vállalatok válsága idején lett nyilvánvaló, hogy hetenként megjelenő bizalmas közleményeink mennyi hasznos tájékoztatást nyújtottak. Rövid kommentár nélkül leközölt hirdadásokban bankárok, gyárosok, vállalkozók, kereskedők személyi és működési adatait adtuk, üzletkötések tömegeit könnyítettük meg azzal, hogy a tervbe vett transzaksiót valódi értékéről szóló számadatokat közöltük és sok gyenge alapozottságu, sikereket nem ígérő rossz vállalkozási próbálkozásba kapcsolódástól mentettük meg a tőkék tulajdonosait.

Belföldi hírek

A vállalatok alimentálása, a pénzügyi cirkulációs munkája, a kereskedelem árucseréje egy erős nemzetközi pénzcsoport-hoz vagy ipari tömörüléshez való hozzásimulást, bekapcsolódást ir elő. A belföldi hírek rovatában csoportosítva kapja az olvasó a befektetési politikára fontos tudnivalókat.

Külföldi hírek

Itt olvashatja befolyásmentesen az igazi tényállást, a külföldi értékek valódi kurzusát és a külföldi pénzpiacok eseményeit.

A Radio Buletinul de InformaȚiuni România pénzügyi akcióinak legdiszkrétebb tájékoztatója
Radio Cluj, postaiírók 127. alatt kérjen próbaszámot

Radio Reclame România

Cluj / Postafiók 127

A jól és jókor alkalmazott reklám a leghálásabb, a legjobb befektetés. A reklám alapfeltétele, hogy a nagytömegek közé tudjon ügyesen és megfelelő fellépéssel eljutni. Ez az alapfeltétele a sajtónak is, önmagától értetődik, hogy a legjobban és legelső-sorban igénybe vett reklámeszköz az újság, illetőleg a hírlapokban elhelyezett hirdetés.

A „RADIO” hirdetési irodája

összekötésben áll a világ minden lapjával, összekötései révén az újsághirdetést mindenkire nézve a leggazdaságosabbá tudja tenni. A hirdetésekkel megfelelő szakértelemmel helyezi el ott, ahol a hirdetés eredménye biztos.

A „RADIO” reklámozótálya

bárkinek kívánságára részletes költségvetést dolgoz ki a világ összes lapjaiban elhelyezendő hirdeléseire vonatkozólag, utbagazítást, tanácsot, irányítást nyújt reklám és propagándaakciók megindítására és keresztülvételére, kidolgozza a legszélesebb körű reklámterveket és azoknak ügyes, szakszerű és szenzációs kivételére vállalkozik.

Interurban telefon: 630, 504.

CULTURA

Nyomdai Müintézet Cluj, Strada Regina Maria 34

Telefon interurban: 630.

A Radio lapjai a *Consum*, *Közgazdaság-Rumänischer-Lloyd*, *Buletinul de Informatiuni*, *Ardealul Juridic*, a *Népujság* készülnek a CULTURA-nyomdában, mely a RADIO RÉSZVÉNYTÁRSASÁG tulajdona.

Évenként sok hasznos közgazdasági szakkönyvet, irodalmi termékekkel ad ki a Cultura, melyeknek preciz, művészi kiállítása: hírlapjai, könyvkiadványai és nyomtatványai tanuskodnak, hogy a Cultura-nyomda modern felszerelésével a magasabbrendű izlésnek megfelelően végzi megrendelői megbízásait.

Vállalatoknak, kereskedőknek árajánlatokkal szolgál a nyomda vezetősége.

KÖZGAZDASÁGI ÉVKÖNYV

ERDÉLY GAZDASÁGI LEXIKONJA

SZERKESZTIK:

RADOS MÓRIC ÉS SZÉKELY JÁNOS

Dr. Ládaj István ny. miniszteri tanácsos, a „Consum” és a „Közgazdaság—Rumänischer Lloyd” főmunkatársa, *Starrak Hugó Viktor* miniszteri tanácsos, a „Consum” és a „Közgazdaság—Rumänischer Lloyd” főmunkatársa, *dr. Bidló Ödön* CFR főellenőr, *M. Bucur* a „Consum” bucaresti szerkesztője, *dr. Câmpian Sándor* a Monopol igazgatóság ügyésze, *Cioran Alexandru* a Banca Naționala cégvezetője, *Duschek Aladár* ny. min. osztálytanácsos, az osztr. konzulátus kancellárja, a „Consum” és a „Közgazdaság—Rumänischer Lloyd” belső munkatársa, *Dimitriu Vasilie* táblabíró, *Erdélyi Kálmán* hírlapíró, *dr. Heidelberg László* a Szudrics Petrosi Faipar Rt. igazgatója, *Hirsch Lipót* a „Consum” és a „Közgazdaság—Rumänischer Lloyd” munkatársa, *Hosszu Nicolae* mérnök, kerületi iparfelügyelő, *Jócsák Kálmán* a „Consum” munkatársa, *Kelemen Gyula* a „Consum” igazgatója, *dr. Kertész Jenő* ügyvéd, *dr. Kovács János* kereskedelmi akadémiai tanár, *László Arnold* a „Consum” és a „Közgazdaság—Rumänischer Lloyd” igazgatója, *Öhlmacher Andor* a „Radio” cégvezetője, *Pascu Alexandru* a Fonciere Biztosító Rt. kolozsvári igazgatója, *Gheron Netta* a Romániai Bankok Szövetségének igazgatója, *Petruca György* a „Consum” felelős szerkesztője, *Petruca János* a „Radio” igazgatója, a „Közgazdaság—Rumänischer Lloyd” felelős szerkesztője, *Simionescu S.* Pénzügyi vezérigazgató, *Rațiu Dominic* bankigazgató, a Creditul Industriala erdélyi igazgatója, *Dr. I. Theodorescu* vezérigazgató, az Országos Statisztikai Hivatal főnöke közreműködésével

1924

II. ÉV

A „CONSUM” ÉS „KÖZGAZDASÁG-RUMANISCHER LLOYD” KIADÁSA

„CULTURA” NYOMDAI MŰINTÉZET CI.UJ-KOLOZSVÁR

ELŐSZÓ

Amikor a Közgazdasági Évkönyv második kötetét az olvasó kezébe adjuk, kifejezést kell adnunk annak a meggyőződésünknek, hogy a második évfolyam ugyanolyan jelentős szolgálatot tesz majd az összes gazdasági érdekeltségének, mint az első kötet, amely egy éven keresztül kalauza és támogatója volt az erdélyi és bánáti kereskedőknek, iparosoknak, gyárosoknak és a termelő rétegek minden kategóriájának.

Most az első év nehézségei, sikerei, bírálatai és elismerései után teljes objektivitással állapíthatjuk meg, hogy a Közgazdasági Évkönyv közszükségletet elégített ki és magában foglalta azoknak a törvényeknek és intézkedéseknek a komplexumát, amelyek az impériumváltozás óta keletkeztek, vagy olyanformán módosultak, hogy ismeretükre a gazdasági vérkeringés különböző állomásain szükség van. Kialakult tehát az a véleményünk, hogy a Közgazdasági Évkönyv teljesen hézagpótló ma már és jelentősebb ipari üzem, kereskedő cég, pénzügyi intézet, vagy gyárvállalat mindennapi működése során nehezen tudja nélkülözni ezt a munkát.

A Közgazdasági Évkönyv második évfolyama sokkal szélesebb perspektívák megoldását kísérli meg, mint az első. Nem elégszik meg a törvényeknek, rendeleteknek és szükséges ismertetések közlésével, hanem bemutatja az ország ipari, kereskedelmi és pénzügyi strukturájának képét is. Az új Közgazdasági Évkönyvben az ország termeléséről, forgalmáról, ipari és pénzügyi teljesítőképességéről kap megbízható felvilágosítást az olvasó és hiteltérdemlő utmutatást az, aki Romániát, mint Kelet-Európa egyik vezető államát, produkcionális és üzleti szempontból vizsgálja.

Mindezek a célkitűzések természetesen nem változtatták meg azt az először hangoztatott irányzatot, hogy a Közgazdasági Évkönyvnek tartalmaznia kell mindazokat a törvényeket, jogszabályokat és magyarázatokat, amelyek Románia mai gazdasági kormányzatának alapját alkotják, s amelyek a gyakorlat embereit elsősorban érdeklik. Sőt ezt a feladatot fokozottabb mértékben fogtuk fel és az elmúlt évben megjelent új kormányintézkedéseknek olyan bő és rendszeres foglalatát adjuk, ami bizonyossá teszi az olvasót, hogy a Közgazdasági Évkönyv az a praktikus törvény és rendelettár, amely tökéletes és teljes képét adja a gazdasági jogrendszernek.

Azt hisszük, hogy a „Consum” és „Közgazdaság—Rumänischer Lloyd” konszolidációs programjának fontos etapját jelenti a Közgazdasági Évkönyv második évfolyama.

Cluj-Kolozsvár, 1924 január hó.

A SZERKESZTŐK.

ÁLTALÁNOS JOGI TUDNIVALÓK

LAKÁS ÉS ÜZLETHELYISÉG.
AZ ÁRDRÁGITÁSI TÖRVÉNY.
AZ ÁRDRÁGITÁSI TÖRVÉNY
VÉGREHAJTÁSI UTASÍTÁSA.
A REGÁTBELI KERESKEDELMI
JOG.
A ROMÁN ERDŐTÖRVÉNY.
TÖRVÉNY AZ ERDÉSZETI
SZEMÉLYZETRŐL.
AZ ERDÉSZETI SZAKOKTATÁS.
AZ ALKOTMÁNYTÖRVÉNY GAZ-
DASÁGI RENDELKEZÉSEI.
A BÉKESZERZŐDÉS GAZDASÁGI
VONATKOZÁSAI.

»BISZTRA«

**SOCIETATE ANONIMA FORESTIERA
ERDŐKIHASZNÁLÁSI RÉSZV. TÁRS.**

Hirouă centrală: — Központi iroda:

TIMIȘOARA

Cherestea și exploatare: — Fűrész és erdőteremtés:
Glimboca, Mehădia és Valeamare-Rusco

Depouri: — Raktárak:
Timișoara-Fabrica és Lugoj

PRODUCE — TERMEL:

Mindennemű gőzölt és gőzöletlen bükkfűrész-
anyagot (deszkát, padlót, épületfát, nyers parkettet,
hengerfűrészelt dongát stb.) tölgyfűrészanyagot és
épületfát minden méretekben; tűzfát évi körülbelül
8000 vagonnal

Comenz-rendelések
a legpontosabban és legelőnyösebben
a mindenkori napi árok mellett
lesznek effectuálva

Telegrams — Sörgönjök: **BISZTRA, TIMIȘOARA**

Telefon: 10—45

Lakás és üzlethelyiség

Habár valószínű, hogy a jelen évkönyv megjelenése után módosítani fogják a lakástörvényt, ismertetjük itt a jelenleg fennálló jogállapotot. Hozzá kell azonban tennünk, hogy e téren még mindig a legnagyobb bizonytalanság uralkodik, mert bár a törvény kifejezetten felszabadította a megüresedő lakásokat, még vannak helyek, ahol folynak a lakásrekvirálások. *Ez utóbiáknak semmi törvényes alapjuk nincsen.*

A rekvirálás jogszerűsége

Volt ugyan az 1920. évben egy királyi rendelet, amely megengedte, hogy ez úgynevezett lakáshivatalok egyes szobákat rekviráljanak, de a lakáshivatalokat megszüntették. A lakbérleti hivatalokról szóló új törvény a rekvirálásokat bizonyos keretek közé szorította, úgy hogy a királyi rendelet későbbi ellentétes törvények következtében hatályát veszítette. Az 1923. törvény pedig kifejezetten kimondotta, hogy minden felszabaduló lakás a háztulajdonos szabad rendelkezésébe megy át, úgy hogy az említett rendelet alapján a törvény értelmében többé rekvirálni ugysem lehetne. Ez annál is inkább áll, mert az 1923. évi törvény azt is meghatározza, hogy mi az a minimum, amely mindenkinek meghagyandó, *már pedig ez a minimum ma már senkinek sincsen meg*, mert hiszen a törvény minden felnőtt részére egy szobát meghagyandónak rendelt. Ezt e minimumot még az 1920. évi királyi rendelet is meghagyja és így az annak sérelmével történt rekvirálások már akkor is törvénytelenek voltak.

Ilyen körülmények között a rekvirálásokat más alapokra igyekeztek helyezni, még pedig a hadiszolgáltatásról szóló törvényre, amely azonban szintén nem nyújthat törvényes alapot a rekvirálásokra, mert ott csak rövid ideig tartó beszállásról van szó és csakis mozgósítás esetében, vagy ehhez hasonló esetekben és csupán a hadsereg tagjai részére.

A lakbérleti törvény rendelkezései

A törvényes állapot azonban minden rekvirálást kizár és jelenleg csak a *lakbérleti törvény irányadó*, amelynek rendelkezései alább következnek;

1. Az 1922. április 13-án kelt 1910. számú királyi rendelet rendelkezései a lakbérleti szerződések meghosszabbítása tárgyában *érvényben* maradnak 1924. május 6-ig a következő módosításokkal:

Meghosszabbítások: 1923. május 6-ától kezdve az összes lakbérleti szerződések meghosszabbíthatnak nevezetesen; laká-

sok bérei háromszorosát kisiparosok és kézművesek, bélyeg- és dohánytőzsdék, fogyasztási szövetkezetek és népbankok üzlethelyiségének bérei négyszeresét, egyéb üzletek, gabona- vagy áruaktárhelyiségek bérei hétszeresét tehetik ki az 1919 áprilisában fizetett bérnek, anélkül azonban, hogy a bármely eset szerinti bérnek az 1922-ben fizetettnél kisebbnek kellene lennie.

2. Ugyanugy meghosszabbítatnak az albérletek is azzal, hogyha valamely helyiséget *butorozatlanul adtak bérbe, a lakbér teljes egészében a háztulajdonost illeti*. Butorozott szobákért vagy lakásokért a bér fele a háztulajdonost, fele pedig a butortadó főbérletet illeti. Ha bebizonyul, hogy a főbérlet albérlettel egyetértve az albérlet igazi bérét eltitkolja, mindketten elvesztik a meghosszabbítás kedvezményét.

3. *Ugyancsak egy évre hosszabbítatnak meg azok a lakbérleti szerződések, melyek nagyiparosok, gyárosok, bankárok, kereskedők és egészségáz bérlők, valamint ipari, pénzügyi és kereskedelmi nagyvállalkozók lakásaira vonatkoznak*, mely időre, ha a törvény kihirdetésétől számított 15 napi határidőn belül a bér nagyságára nézve a tulajdonossal nem tudnának megegyezni, azt az illetékes bírói fórumok fogják megállapítani, szemelölt tartva az ingatlan, vagy lakás értékét s a bérlő anyagi helyzetét, anélkül azonban, hogy e bérnek kisebbnek kelljen lennie, mint az 1916 áprilisban fizetett bér ötszörösének.

4. Csak hat hónapos meghosszabbítás rendeltetik, a megelőző szakaszban előirt eljárás szerint megállapítandó bérösszeggel azoknak a bérlőknek, akik ügyeiknél vagy az általuk vezetett változásoknál fogva még egy lakást tartanak, továbbá azon külföldi állampolgárok számára, *akik 1916. augusztus 14 után telepedtek le az országban, valamint azon 1914 előtti beköltözöttek számára*, akik a román vagy szövetséges haderők ellen cselekedtek vagy harcoltak. Jelen időpontig elrekvirált ingatlanok nem részesednek ezen törvény hatályában.

Saját házak tulajdonosa: akik tulajdonosok és tulajdonostársak, ma pedig bérlők vagy szivességből vannak megtürve valahol, tekintet nélkül arra, hogy mikor és miként lettek tulajdonosok — de csak akkor, ha ezen törvénynek a Szenátus elé való terjesztéséig (1923 március 27) lettek azok — beköltözhetnek házukba a jelen törvény alkalmazásának egész ideje alatt, azzal a föltétellel, hogy abban ők és családjaik laknak és hogy a *kilakoltatott számára átadják ugyanazon községben lévő lakásukat* kivéve azt az esetet, ha valahol csak provizórikusan voltak elhelyezve.

Ezen szabály alól *kivételnek a következő bérlőkategóriák:* Közhivatalnokok s az állami ellenőrzés alá helyezett intézetek hivatalnokai, kik a jelen törvény kihirdetése napján hivatalban vannak, továbbá feleségeik, valamint e hivatalnokok szülei, abban az esetben, ha együtt laknak a legfeljebb kétezer lej havi

fizetésű hivatalnokkal, beleértve az állami, megyei, községi és állami ellenőrzés alá helyezett üzemekhez tartozó nyugdíjasokat, az akadémiai képzettségű professzorokat, iparosokat és kézműveseket, orvosokat, ügyvédeket, mérnököket, építészeket, újságírókat s a román írók társaságához tartozó írókat, a szépművészeti szindikátusba tartozó színészeket, iskolákat, kulturintézményeket, továbbá színházakban működő színészeket hadirokkantakat, hadiárvékat, hadiözvegyeket, azokat, akik internálva voltak az ellenség által, hogyha mindezek, kivéve hadiözvegyeket, hadiárvékat és hadi rokkantakat, nem adták el, vagy bérbe ugyanezen községben lévő ingatlanukat 1920 április 23. után, amelyben esetleg lakhattak volna; az esetben ugyanis ők is kilakoltathatók.

Azok a tulajdonosok, kiknek bérlői ez utóbbi helyzetben találtnak, *nem kötelesek beköltözni saját ingatlanukba*, fel lévén oldva annak feltétele alól, hogy bérlők, vagy szivességből tartsanak legyenek. Ha bebizonyul, hogy a bérlő, ki azt állítja, hogy az előző kikezdés alapján nem lakoltatható ki, 250.000 lej évi jövedelemnél többel rendelkezik, származzon a jövedelem akár falusi, vagy városi ingatlanjából, részvényéből vagy járadékból, gőzhajózásból vagy petrolemtkihasználásából, e bérlő is tovább élvezi a bérlet meghosszabbítását, de ha nem tud megegyezni a tulajdonossal a bérösszegben, azt az illetékes birói fórum állapítja meg, szem előtt tartván a bérlemény értékét s a bérlő anyagi helyzetét.

A tulajdonos egyik házából, ha ott nem képes elférni, másik házába költözhet s ezen ház lakójának saját lakását adhatja cserébe. *A háztulajdonost, aki fronton volt, megillet még az a jog is, hogy amennyiben azelőtt kereskedő volt, saját házában a bíróság kijelölése szerint valamely üzlethelyiségnek is — a törvény kihirdetésétől számított hat havi felmondással felmondhat és a helyiséget a régi iparának vagy kereskedelmének folytatása végett elfoglalhatja.* Továbbiakban a törvény kimondja, hogy a köztisztviselő, nyugdíjas, hadirokkant és hadiözvegy háztulajdonosnak valamint annak a háztulajdonosnak, aki hotelban lakik, joga van saját házában bármely lakójának — még annak is, aki egyébként az evakuálás alól mentességet élvez — lakásába való beköltözéshez s ennek természetben való megosztott használatához. Ez azonban csak akkor történhetik, ha a lakás célszerűen és a bérlő sérelme nélkül megosztható.

A szerződések

A fennálló szerződésekre nézve a törvény kimondja, hogy *a régi rendeletek hatálya alatt kötött hosszabb lejáratu szerződéseknél a bérek a jelen törvényben előirt mértékben felemelhetők.* Végül világos rendelkezéseket tartalmaz a törvény a mellékdi-jakra is, amennyiben kimondja, hogy mindezek: községi illetékek, szemétkihordásdíj, vízdíj, stb. továbbá a kéményseprőille-

ték a bérlőt terheli; ugyancsak a bérlőket terhelik a lakásokban eszközendő javítások is, amelyeket kilakoltatás terhe alatt kötelesek elvégezni. *Ezzel szemben az ingatlan után összes, te hát úgy állami, mint törvényhatósági adókat a háztulajdonosok viselik.* Végül a törvény kimondja, hogy amennyiben valamely bérhelyiség, akár önkéntes elhagyás, akár erőhatalom folytán megüresedik, a háztulajdonos szabad rendelkezésébe megy át, aki azok felett a lakbérleti hivatalok kizárásával szabadon rendelkezik.

Az árdrágitási törvény.

Bevezetés

(Megjelent a „Monitorul Oficial” 1923 június 17-iki 59. számában)

Az alábbiakban adjuk az árdrágitási törvény teljes fordítását Tekintettel arra a fontosságra, amellyel ez a törvény a kereskedelmi életben bir, néhány megjegyzést előrebocsátunk. Tesszük ezt főleg azért, mert úgy a bíróságok, mint a kereskedők több irányban helytelenül alkalmazzák a törvényt. Ezenfelül gondolnunk kellett arra is, hogy a jövőben előreláthatólag nagyarányú küzdelem indul az árdrágitási törvény eltörlése végett és így kívánatos, hogy a kérdés elméleti oldala is ismeretes legyen. *Az árdrágitási törvény nem egyéb, mint az áralakulás mesterséges megakadályozása.* Kívánatos tehát, hogy foglalkozzunk az áralakulásra vonatkozó elmélettel.

A béke idején az áruk értékének meghatározására a pénz szolgáltatta a csaknem biztos alapot. Ilyenkor az áralakulás, vagyis az árnak emelkedése, vagy csökkenése mindig olyan okokból következett be, amelyek az áruk oldalán, nem pedig, amelyek a pénz oldalán mutatkoztak. Így pl., ha a gabona ára hanyatlott, ezt az a változás idézte elő, hogy a gabonatermés bőséges volt, ellenben a pénz értékelése változatlan maradt. Ez a tétel a mindennapi élet keretében elegendő is volt és csak az elmélet körébe tartozott az a további tétel, hogy hosszú időközön át magának a pénznek is változott az értéke. Pénz alatt az aranyat értettük, békében tehát az aranyat körülbelül biztos értékmérőnek lehetett tekinteni. *Békében az áralakulás iránya az volt, hogy az össztermelés cikkeinek ára emelkedett, az iparcikkek ára pedig csökkent.* Ugyanis a gyári termelés mind jobban csökkentette az előállítási költségeket és mind nagyobb mennyiséget dobott a piacra, úgy, hogy az egyes cikkeknel elért haszon folytonosan sülyedt, amit viszont a forgalom nagysága kiegyenlített.

Ez azonban csak az általános irányzat volt, míg az áralakulásnak számos egyéb tényezője is volt.

Ilyen volt mindenekelőtt a kereskedelmi szervezet, amely a termelő és fogyasztó között közvetítve az árakat, eltolódást idézett elő az árakban. Jelentékeny befolyással birt a hitelszer-

vezet is, mert ahol a fogyasztási hitel nagyon kiterjedt, az árak is jelentékenyen magasabbak. Az áralakulás legfontosabb tényezője azonban mégis a kiskereskedő és a kiskereskedelmi szervezet volt, minthogy ezen a ponton számos nem gazdasági tényező is kihatott az áralakulásra. Általában a kiskereskedelem árai nem követték szorosan a nagykereskedelmi árakat, mert a kiskereskedő üzleti kiadásai meglehetősen változatlan összeget mutattak, mely összeget mindenesetre meg kellett keresnie, bármennyire leszálltak is a nagykereskedelem árai.

Az, hogy a kereskedelem megdrágítja az árut, míg a termelőtől a fogyasztóhoz jut, nemzetgazdasági tekintetben mégis csak látszólagos tény. *A kereskedelem szüksége ugyanis munkámegosztás követelménye*, mert a bonyolult közgazdasági szervezet mellett teljesen lehetetlennek látszik az, hogy maga a termelő juttassa el áruját a fogyasztóhoz. A kereskedői haszon kiküszöbölésére irányuló törekvés, mint pl. a fogyasztóknak szövetkezetbe való tömörítése, vagy a vásárcsarnokok létesítése, éppen ezért igen kevés befolyással voltak az árak kialakulására.

Mindent összevéve, az árakat azonban mégis csak *a kereslet és a kínálat viszonya* határozza meg. Ideális áralakulás tehát csak *teljes szabadkereskedelem* mellett lett volna lehetséges. Ilyen teljesen szabadkereskedelem azonban békeidőben sem volt. Számos cikknél ugyanis a kereslet és a kínálat viszonyát vagy az állam, vagy a termelő, vagy pedig a kereskedők mesterséges intézményekkel megváltoztatják. Az állam ezt egyes cikkek monopolizálásával tette. Viszont a termelők a termelés mesterséges csökkentésével szüntették meg a kínálati versenyt és egyes esetekben maguk a kereskedők is kartellbe léptek, hogy az árakat felverjék és nagyobb haszonhoz jussanak

Nem tekintve ezeket a korlátozásokat, *békeidőben az állam alaptörvényeihez tartozott az, hogy mindenki annyit kért árujáért, amennyit akart*. Beletartozik ez a tulajdon szentségének tanába és legfeljebb ott korlátozható, ahol a legmagasabb államérdek, vagyis a nép megélhetése jut előtérbe és érvényesül az egyéni tulajdon rovására is. Teljesen megváltozott azonban a helyzet, amikor az államok a háború következtében a valódi pénzt papírpénzzel pótolták. *Abban a mértékben, amelyben a papírpénz értéke eltávolodott a valódi pénz értékétől, emelkedniök kellett az áruk értékének is*. Ez ez emelkedés a valódi pénzhez arányitva csak látszólagos volt, alig jelentett egyebet, *mint a különbséget a valódi pénz, vagyis az arany és a névleges pénz, vagyis a bankjegy között*. A valódi drágulás csak akkor következett be, amidőn bizonyos cikkekben a termelés jelentékenyen csökkent, mert a háborús gazdaság így hozta magával. Ilyen drágulás itt-ott ma is tapasztalható, de lényegesnek nem mondható. Ellenben a papírpénznek eltolódása következtében beállott *látszólagos árdrágulás* óriási mértéket öltött.

Az államok különféle eszközökkel igyekeztek ennek az

árrágulásnak elejét venni. Mindenáron fenn akarták tartani azt a képzelődést, hogy a bankjegy annyit ér, vagy megközelítőleg annyit ér, amilyen összegről ki van állítva. A bankjegykibocsátás óriási mértékét, mely egyedüli tényező volt, *nem akarták figyelembe venni, hanem a közvetítő kereskedelemre tolták rá, hogy az árat mesterségesen drágitja.* Ez azonban minden országban hamis tétel volt, amit legjobban bizonyít az, hogy *a valódi pénzhez viszonyítva az árak a békeidőhöz képest csaknem változatlanok.*

Mindamellett az államok az árrágítás ellen külön törvényekkel védekeztek és eltörölve azt az alkotmányos tételt, hogy ez egyéni tulajdon szent és sérthetetlen, a kereskedőt kötelezték, hogy áruját bizonyos meghatározott áron bocsássa a közönség rendelkezésére. Sőt ennél is tovább mentek és azokat a kereskedőket, akik a hatóságilag megállapított árnál többet követeltek, súlyos és megszégyenítő büntetéseknek vetették alá. E téren legmesszebb ment Magyarország és Bajorország. Magyarországon az árrágító kereskedőket súlyos szabadságbüntetéssel, sőt botbüntetéssel és ezenfelül internálótáborokba való behelyezéssel sújtotta a törvény. Bajorországban pedig olyan törvényt alkottak az árrágítás ellen, amely a kereskedőt egészen 15 évig terjedhető szabadságbüntetéssel és egész vagyona elkobzásával sújtotta.

Nem lehet tagadni, hogy az árrágítást törvények a háboru alatt és a háborut követő pár évben szükségesek voltak, mert nem voltak meg a szabadverseny előfeltételei. Szabadkereskedelem csak ott lehet, ahol a kereslet és kínálat nemcsak jogilag, de közgazdaságilag is zavartalan. Mióta azonban a szabadverseny feltételei helyreállottak, az áralakulás korlátozása helytelenné vált és a fogyasztóközönségre inkább hátrányos, mint előnyös. *A kereskedő ugyanis sehol sincsen kitéve olyan nagyfokú önkénynek, mint éppen az árszabályozásnál* és az árrágítási törvény a kereskedő foglalkozását kegyetlen dilemának teszi ki, melyben a kereskedőnek a börtön és a tönkremenetel között kell választania. Egészen bizonyos, hogyha ez a rendszer állandósulna, a komoly és tisztességes elemek visszavonulnának a kiskereskedelemtől és rövidesen ellepnék a piacot azok az elemek, amelyeket a börtön nem riaszt vissza.

Eltekintve ettől az elvi szemponttól, a legtöbb árrágítási törvénynek és így a mienknek is az a hibája, hogy *a valutáris ingadozást nem veszi figyelembe.* Nem számol azzal a ténnyel, hogy ha akkor, amikor a kereskedő az árut vásárolta, a belföldi bankjegy árfolyama magasabb volt, mint amikor az árut eladja, a kereskedő a törvényes haszon felül *joggal követelheti meg az árfolyam különbséget* is, mert az áru magasabb értékű bankjegy értékét hordozza és nem lehet a kereskedő köteles arra, hogy ezt az értéket alacsonyabb értékért adja oda.

E bevezetés után adjuk előbb a törvényt, azután a végrehajtási rendelet szövegét.

Törvény

a jogtalan árdrágítás megfékezése és megtorlása tárgyában

I. FEJEZET

I. Bevezető rendelkezések

1. cikk. A jelen törvényben a megállapított eseteken kívül és az abban meghatározott feltételektől eltérő módon senki sem állapíthat meg maximális eladási árakat.

2. cikk. A községi tanácsok, vagy ideiglenes bizottságok a következő cikkekre maximális árakat állapítanak meg: *kenyér, buza, liszt, rozsliszt, kukoricaliszt, hus, hal, sertézsír, tej, bármely más első általános szükségleti cikk*, amelyeket a minisztertanács ilyeneknek fog minősíteni.

Városi községekben az előbbi bekezdésben felsorolt cikkekre a maximális árak megállapítása kötelező.

Az eladási maximális árak megállapítása úgy történik, hogy véleményt kell kérni *a fogyasztók egy képviselőjétől*, akit a megyei prefektus a köztisztviselők, vagy nyugalmazott köztisztviselők helyi egyleteinek elnökei közül nevez ki. Továbbá *véleményt kell kérni egy olyan kereskedőtől is, akinek bejegyzett cége van*, azon cikkeket illetően, amelyeknek maximális eladási ára megállapítandó.

A kereskedőt a kereskedelmi kamara elnöke jelöli ki. Olyan városokban, ahol nincsen kereskedelmi kamara, a kijelölés a helyi kereskedői szervezetek részéről történik.

A *községi tanácsok*, vagy ideiglenes bizottságok ugyancsak árszabást fognak megállapítani a *szállodák, kávéházak, vendéglők, korcsmák és fürdők részére*.

Fürdő- vagy klimatikus helyen, ha falusi községben vannak, árszabást az ipari és kereskedelmi minisztérium állapít meg a fürdők, szállodák, vendéglők, kávéházak, korcsmák és azon lakások tekintetében, amelyek egy idényre adatként bérbe.

Ha a jelen cikk első bekezdésében említett áruk, vagy élelmiszerek eladási árát a községi hatóságok valamely városban nem állapították meg, azokat az ipari és kereskedelmi miniszter lesz köteles hivatalból megállapítani.

3. cikk. A hivatalos árak és az árszabások *csak attól kezdve kötelezők, amikor közzétételük rendelet útján megtörtént*, amely rendeleteket a kibocsátó hatóságok legalább egyszer kötelesek felülvizsgálat alá venni. Ezeket a rendeleteket a legszélesebb módon kell köztudomásra hozni és fel kell tüntetni a kibocsátó hatóságot is.

A rendeletek a kifüggesztéstől számított 24 óra múlva válnak kötelezők és mindaddig érvényben maradnak, amíg kifejezetten nem teljesítetnek és nem töröltenek, ami ismét a jelen cikk előbbi rendelkezésének szem előtt tartásával fog köztudomásra hozatni.

Kivételnek azok a rendeletek, amelyekkel a 2. cikk első bekezdésében említett cikkek maximális eladási ára állapított

meg és amelyek kifüggesztésüktől számítva, legfeljebb 1 hónapig maradnak érvényben.

Ezen időtartam eltelte után többé nem kötelezők, ha csak a 2. és 3. cikk rendelkezéseinek megfelelően azokat meg nem újították.

Olyan rendeletek ellen, melyekkel maximális eladási árszabást állapítottak meg, *bárki felelbezhetsen a rendelet kifüggesztésétől számított 10 nap alatt az ipari és kereskedelmi miniszterhez.* A felelbezással megtámadott rendeletek azonban mindaddig érvényben maradnak, amíg ez a minisztérium azokat meg nem változtatja.

Ha az ipari és kereskedelmi minisztérium ilyen rendeleteket egészben vagy részben megváltoztat, az illető előljáráások azokat azonnal köztudomásra hozzák új rendeletek kibocsátása után.

4. *cikk.* Olyan áruk és élelmiszerek után, amelyek a 2. cikkben nincsenek felelmitve, de főleg kereskedelmi műveletek tárgyai, a termelők, vagy azok, *akik azokat egyenesen külföldről hozzák be, az eladási árát úgy fogják megállapítani, hogy az arányban legyen a termelési költségekkel, vagy az önköltséggel, melyekhez hozzá fogja még számítani a törvényes hasznot, melyet a kereskedelmi szabad és természetes verseny meghatároz.*

Az ipari és kereskedelmi minisztériumnak előzetes vizsgálat után joga lesz ezen árukra nézve is maximális árakat megállapítani, abban az esetben, ha a termelő, vagy az importőr ezekkel az árakkal, melyeket kér vagy kap, *tullépi az észszerű hasznot, amely neki valamely ipari vagy kereskedelmi foglalkozás normális és szabályszerű gyakorlásával jár.*

Ebben az esetben az ipari és kereskedelmi miniszter részletezni fogja, hogy mely áruk vagy élelmiszerek vettessenek alá eme kivételes árszabásnak és fel fogja tüntetni, hogy határozata mely községben és milyen időn keresztül fog alkalmaztatni.

A minisztertanács az ipari és kereskedelmi miniszter javaslatára szabályozhatja a szoros értelemben vett szükségleti tárgyak eladását, *ha a minisztertanács e tárgyakat ilyenekké nyilvánítja, még pedig abban az esetben, ha azok belföldön állítottak elő, mint pedig ha külföldről hozatnak be, a szükséges esetben az eladási maximális árakat is megállapíthatja.* Akik a minisztertanács azon rendelkezéseit megszegik, melyek ezen tárgyak elárúsítását szabályozzák, a jelen törvény 7. cikkében meghatározott büntetés alá esnek.

5. *cikk.* A 4. cikk első bekezdésében említett áruknál és élelmiszereknél mint maximális nyereség meg van engedve *a nagykereskedők részére 20%, a kiskereskedők részére pedig 30% az önköltség után.*

Az önköltség kiszámításánál a nagy- és kiskereskedőknél számításba veendő a számlázott áru értéke, a szállítási, biztosítási és minden egyéb olyan költség, amely az árut az üzletbe való beszállításig terheli.

A nagykereskedő 20%-os és a kiskereskedő 30%-os nye-

resége csak egyszer számítható, bárha az áru a fogyasztó részére történt eladás előtt több nagy- vagy kiskereskedő kezén ment is keresztül.

Az olyan kereskedelmi cikkek után, melyeket vendéglőkben vagy más fogyasztó helyiségekben árusítanak el és amelyek a 2. cikkben említett árszabásba nincsenek belefoglalva, szintén 30% nyereség van engedélyezve, amelynek megállapításánál számba kell venni a számlázott áru értékét, szállítási és minden olyan külön költséget, amelyet az árunak az ilyen helyiségekben való eladása szükségessé tesz.

6. cikk. A kereskedő, iparos és mindennemű más elárusító köteles magában az elárusító helyiségben látható módon kifüggeszteni vagy cédulán feltüntetni a cikkek árait, vagy pedig ezeket a cikkeket katalogizálni, az általa gyakorolt kereskedelmi terméknek megfelelően.

A gyárosoktól és importőröktől kezdve minden árúelárusító köteles a vevőinek a szokásos számlán kívül az általa hitelesített másolatot is átadni a korábbi eladóktól kapott összes számlákról.

II. FEJEZET

Büncselekmények és büntetések

7. cikk. Három hónaptól egy évig terjedhető fogházzal és 5—70.000 lej pénzbüntetéssel büntetendők mindazok, akik abból a célból, hogy a kereskedelem szabad és természetes versenyét elnyomják és így az eladási árak emelkedését idézzék elő, a belföldi piacokról árukat, vagy élelmiszereket olyan mennyiségben halmoznak fel, amelyek normális ellátási szükségleteiket, vagy a vállalat elárusítóképességét meghaladják vagy jogos ipari, kereskedelmi gondossággal nem igazolhatók.

Ez esetben a bíróság a felhalmozott áruk vagy élelmiszerek eladását is elrendeli.

8. cikk. Az előbbi cikkben említett büntetések arra is alkalmazandók, kik akár hamis híreknek a közönség között való szándékos terjesztése, akár bizonyos csalárd eszközök által, akár pedig az eladó részéről követelt árnál magasabb árak felajánlása által előidéznek, vagy megkísérlik előidézni, bármely kereskedelmi cikk árának indokolatlan emelkedését.

Ugyanezen büntetések alkalmazandók az áruk vagy élelmiszerek olyan birtokosaira, akik abból a célból, hogy ezen áruk vagy élelmiszerek árainak indokolatlan emelkedését előidézzék, megegyeznek vagy társulnak avégből, hogy azokat ne adják el, vagy csak egy bizonyos áron adják el. Ugyanezen büntetések azokra is alkalmazandók, akik visszaélés, ajándék, ígéret, fenyegetés vagy ravasz mesterkedések által kereskedelmi cikkek többi birtokosait arra kényszerítik, vagy arra bírják rá, hogy megtagadják az eladást, vagy a létező árakat felemeljék.

9. cikk. Tizezertől harmincezer lejig terjedhető pénzbüntetéssel, vagy tizenöt naptól egy hónapig terjedhető fogházzal

büntetendők mindazok, akik a jelen törvény 2. és 3-ik cikkei értelmében megállapított maximális árakat, vagy árszabásokat, avagy pedig az 5-ik cikkben meghatározott nyereségmaximumot túllépik, vagy azokat túllépni megkísérlik.

Ugyanigy büntettetnek azok a termelők, vagy importőrök is, akik akkor, amikor már a 4. cikk 2. bekezdése értelmében a maximális eladási árak megállapítása megtörtént, ezeket az árakat túllépik, vagy túllépésüket megkísérlik.

Visszaesés esetében a fogház kiszabása kötelező. A visszaesési büntetés sulyosbitása a 16. cikkben meghatározott feltételek szerint történik.

10. cikk. Háromtól kilenc hónapig terjedhető fogházzal és ötezertől harmincezer leiig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők mindazok, akik anélkül, hogy ezt jogos ipari vagy kereskedelmi szükség igazolná, bűnösökké válnak terményeiknek (producte) és *áraiknak megsemmisítésében, vagy a kereskedelemből való elvonásban,* avagy akik az üzlethelyiségekben, vagy más helyiségben található cikkek eladását megtagadják.

11. cikk. Három hónaptól egy évig terjedhető fogházzal és háromezer leitől tizenötezer leiig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő, aki a vevőit olyan módon csalja meg, hogy neki szándékosan valamely cikk helyett más cikket ad, vagy valamely cikket más cikkel helyettesít *vagy vevőinek másforma eredetű gyártmányu, vagy minőségű árut ad el,* mint, amelyre nézve kijelentette, hogy neki megvan és amelyre megegyezett, hogy mint ilyent adja el.

Ugyanigy büntetendők azok is, akik bármely célból hamis (mincinos) számlákat adnak, vagy ilyeneket felhasználnak; ezen büntetések azonban nem mentesítik őket a sulyosabb büntetésektől, ha a büntetőtörvényben meghatározott okirathamítás fenforog.

A jelen cikk bekezdésében megállapított büntetések azokra is alkalmazandók, akik bármely kereskedelmi cikket meghamisítanak (vor fi denaturat sau falsificat), vagy akik ilyen cikkeket tudva áruba bocsátanak (propus spre vânzare).

Ez esetben a bíróság a meghamisított cikkek elkobzását is elrendeli.

12. cikk. A 7, 8, 9, 10 és 11. cikkben meghatározott esetekben, ha a vétségek elkövetése által elért jogtalan haszon nagyobb, mint a törvényben ezen vétségekre megállapított pénzbüntetés legmagasabb összege, ez a legmagasabb összeg, *az elért haszon duplájának* összegére felelmezhető.

Ugyancsak a fenti cikkek értelmében elítélt egyének, kereskedők, két naptól tizenöt napig terjedő időre való bezárásával is büntethetők.

13. cikk. Ha a 4. cikk utolsó bekezdésében és a 7, 8, 9, 10 és 11 cikkekben meghatározott bűnös műveleteket társaságok vagy társulatok nevében olyan egyének követik el, akik valamely

cimen ezen társaságok, vagy társulatok igazgatásával, vezetésével vagy képviselésével meg vannak bízva, ezen képviselők, megbízottak a fenti cikkek rendelkezései értelmében alkalmazandó személyes büntetéseken kívül, a társaságok ötvenezer leitől ötszáz-ezer leig terjedő polgári pénzbírságban el fognak marasztaltatni.

Ez a bírság a 12. cikk első bekezdésében meghatározott feltételek mellett és az ott emített esetekben fel is emelhető.

14. *cikk.* Akik valamely társaság, vagy egyéni cég igazgatásával, vezetésével, vagy képviselésével meg vannak bízva, *a személyes büntetés alól mentesek*, ha a bűnös műveleteket valamely alárendelt az ő tudomásuk, vagy rendeltük nélkül követte el.

Ez esetben a büntetés az alárendeltet terheli.

15. *cikk.* Ha a vádlott ellen a jelen törvényben büntetéssel sújtott több vétség miatt indított bünvádi eljárás, a jelen törvényben a legsúlyosabb vétségre megállapított büntetési maximum fog alkalmaztatni.

16. *cikk.* Ha a jelen törvényben meghatározott egy vagy több vétség miatt elítélt egyének, a marasztaló határozat jogerőre emelkedésének napjától számított két éven belül ismét elkövetnek a jelen törvényben a büntetés alá vett valamely bűncselekményt, úgy visszaesőknek fognak tekintetni és *a legutolsó elkövetett bűncselekmény miatt a törvény által megállapított büntetés maximumának kétszerese fog velük szemben alkalmaztatni.*

Ez esetben ellenük a büntetőtörvény 22. cikkében felsorolt jogok egyikétől, vagy többjétől való eltiltással is büntettetni fognak.

A jelen törvényben meghatározott visszaesési esetekben a büntetőtörvény 60. cikkének rendelkezései nem alkalmazhatók.

17. *cikk.* Általános visszaesésben levőknek tekintendők és mint ilyenek büntetendők mindazok, akik a jelen törvényben büntetés alá vett valamely vétség miatt hat hónapnál hosszabb fogházbüntetést jogerős elítélés alapján elszenvedtek és ezen büntetés kitöltése után valamely a büntetőtörvényben büntetéssel sújtott vétséget követnek el.

Visszaesőknek tekintetnek azok is, akik valamely, a jelen törvényben büntetés alá vett vétséget követnek el, miután már előzőleg jogerősen elítéltek, valamely a büntetőtörvényben meghatározott bűncselekmény miatt hat hónapot meghaladó fogházbüntetésre.

A jelen cikk 1. és 2. bekezdésében meghatározott esetekben a visszaesési büntetés a büntetőtörvény 43—46. cikkei értelmében fognak kiszabtatni.

18. *cikk.* Bűnrészeseknek tekintendők mindazok, akik bármely eszközzel közvetítő, vagy egyéb minőségben tudva részt vesznek jelen törvényben büntetéssel sújtott vétségek előkészítésében, vagy végrehajtásában, avagy a tetteseknek ezen vétség elkövetése végett utmutatásokat adtak.

A jelen törvényben külön meghatározott, súlyosabban büntetett felbujtási eseteken kívül, a bűnrészesek azon büntetésnek

minimumával büntetendők, amely büntetést a törvény arra a vétségre meghatároz, amelyben részesek voltak.

Ugyancsak a büntetés minimumával büntetendők azok is, akik *tudatosan elrejtenek más egyének által felhalmozott árukat*, vagy hamisított cikkeket.

19. cikk. A bíróságok a 4. cikk utolsó bekezdésében, továbbá a 7, 8, 9, 10 és 11. cikkekben meghatározott esetekben elrendelik, hogy a jogerőre emelkedett marasztaló határozat az elmarasztalt egyén költségére kivonatosan közzététessék két napilapban és legalább egy hónapon keresztül kifüggesztessék az elítélt lakásának, üzletének, gyáranak, vagy műhelyének ajtaján. Ha a 13. cikk rendelkezései alkalmaztatnak, a kifüggesztés a jelen cikkekben említett társaságok székhelyénél és fióktelepein is megtörténik.

Ha a marasztaló határozattal elrendelt hirdetmények egészben, vagy részben megsemmisítettek, vagy megrongáltattak, a kifüggesztésre vonatkozó rendelkezéseket újból végre kell hajtani.

Ha ezt a megsemmisítést, vagy rongálást szándékosan követték el, a tettesek és felbujtók egy naptól tíz napig terjedhető elzárással és kétezer lejtől ötezer lejig terjedhető pénzbüntetéssel büntethető.

20. cikk. Kihágásnak tekintetik és egytől tizenöt napig terjedő elzárással és ezer lejtől ötezer lejig terjedő pénzbüntetéssel, vagy *pedig csakis pénzbüntetéssel büntetendő a mérlegeknél, vagy méréseknél mutakozó hiány vagy mint a jelen törvény 6. cikkének megszégése.*

Ha a mérlegnél, mérésnél mutakozó hiány szándékosan idéztetett elő, csalásnak minősítetik és a büntetőtörvény 336. cikkében meghatározott büntetéssel büntetendő.

Ugyanilyen kihágásnak tekintendő és háromtól tíz napig terjedő elzárással, valamint ezer lejtől ötezer lejig terjedő pénzbüntetéssel büntetetik a kereskedelemnek a törvényben, szabályrendeletekben, vagy rendeletekben megkivánt alakiságok nélkül való gyakorlása. Ez esetben a bíróság elrendeli azon kereskedelmi cikkek eladását is, amelyek a kihágás tárgyait képezték.

21. cikk. Azok a fogyasztók, akik a 2. cikk első bekezdésében említett kereskedelmi cikkekért tudva nagyobb árat fizetnek, mint ami rendeletek által meg van állapítva, kétszáz lejtől kétezer lejig terjedhető pénzbírsággal büntetnek.

22. cikk. Aki ellen a jelen törvény szerint kihágásnak minősített több rendbeli cselekmény miatt indítottak bünvádi eljárást, a törvényben minden egyes kihágásra külön-külön megállapított pénzbüntetésnek együttes összegével sujtandó és a bíró köteles rá az összes elkövetett kihágás miatt együttvéve még öt naptól husz napig terjedő elzárás büntetést is alkalmazni.

23. cikk. Ha a jelen törvényben meghatározott kihágások miatt hozott marasztaló határozat jogerőre emelkedésének napjától számítva *hat napon belül az elítélt újabb olyan kihágást követ el*, amelyet a jelen törvény büntetéssel sujt, ellene a törvényben a legutolsó kihágás miatt megállapított elzárás maximuma alkalmazandó, ha pedig a törvény csak pénzbüntetést állapít meg, ugy ezen pénzbüntetés maximumának kétszerese lesz kiszabandó.

24. cikk. A jelen törvényben megállapított vétségek és kihágások miatt a pénzbüntetések behajthatatlanság esetében *fogházzal helyettesítendők.*

A fogház tartamát a bíróság állapítja meg, még pedig minden 50 lei helyett egy napi fogház szabandó ki; ily esetben a fogház tartama hat hónapnál nagyobb nem lehet.

III. FEJEZET.

Eljárás és ítélethozatal

25. cikk. Minden polgár, aki a jelen törvény szerint büntelendő cselekményt felfedez, vagy aki értesülést szerez ilyen cselekmény elkövetéséről, jogosult a következő cikkben említett közegektől írásban, saját névalíráásával kérni, hogy azonnal indítsanak nyomozást és végezzék el a cselekmény megállapítására és a bűnösök üldözésére szükséges tény felvételeket.

Ha a közeg a kért nyomozás és tényfelvétel teljesítését igazolatlanul megtagadja, a *kötelező hivatali ténykedés megtagadásának büncselekményét követi el* és a büntető törvény 190 cikkében meghatározott büntetés alá esik.

26. cikk. A jelen törvényben meghatározott vétségeket és kihágásokat *személyesen* konstatálhatják: a járásbírák és segédek, az ügyészségek tagjai, a rendőrfelügyelők, a rendőrfőnökök, rendőrigazgatók, a falusi csendőrség tisztjei, a polgármesterek és helyetteseik, a közigazgatási felügyelők, a prefektusok, alprefektusok, járási adminisztrátorok vagy velük egyenlő hatáskörű tisztviselők, az egészségügyi felügyelők, a megyei járás-községi vagy kórházorvosok, az ipari és kereskedelmi minisztérium felügyelői, a kereskedelmi kamarák tagjai és az ipari és kereskedelmi minisztérium által delegált köztisztviselők.

Ezek akár hivatalból, akár a hozzájuk érkező panaszok vagy feljelentések alapján *kiszállnak és a szükséges nyomozást elvégzik*, jegyzőkönyveket vesznek fel, melyekben a büncselekmény természetét és körülményeit, az elkövetés helyét és idejét, továbbá a bűnösöknek feltételezett egyének terhére szóló bizonyítékokat és indíciumokat.

A 7, 8 cikkben és a 11 cikk 2. bekezdésében említett eseteken kívül a jegyzőkönyv a helyszínén veendő fel. *Minden jegyzőkönyv a benne foglalt összes megállapításokra nézve a bírói eljárásban teljes bizonyítékul szolgál, amíg a fél a jegyzőkönyv hamissága tárgyában a bejelentést meg nem teszi.*

A jegyzőkönyvet felvevő közeg köteles azt legkésőbb 24 óra alatt az illetékes bírósághoz beküldeni azokkal az egyéb bizonyítékokkal vagy bűnösségi indíciumokkal együtt, melyeket esetleg összegyűjtött.

Az ezen cikk 1. bekezdésében említett ügynökök által készített megállapítási (konstatálási) iratok a járásbiróság eljárása alá tartoznak.

27. cikk. A Jelen törvény 4. cikke utolsó bekezdésében és a 7, 8, 10, 11 és 16 cikkeken szabályozott összes esetekben azt az egyént, akit tetten érnek, a rögtönítelő eljárásról szóló 1913 április 13-i törvény szerint kell eljárás és ítéletozatal alá venni.

Jegyzet: Az intézmény neve románul „mic parchet”, mely kifejezést nem lehet magyarra lefordítani. A kérdéses törvény szerint a megyei székhelyeken, továbbá a vasuti állomásokon, kikötőkben és vásárookban, ha ezek megyei székhelyekhez tartoznak, bár a város területén kívül esnek, a tettenért bünösök ellen rögtönítelő eljárásnak van helye, ha az elkövetett cselekményre a törvény fogház büntetést szab.

A tettenért egyént azonnal az ügyész elé vezetik, a ki őt kihallgatja és ha indokoltnak véli, azonnal a törvényszék vagy a járásbiróság elé állítja. Egyuttal ez esetben elfogató parancsot állit ki a vádlott ellen, feltéve, hogy a cselekmény legalább 3 hónappal büntethető. A bíróság még ugyanazon napon, vagy legkésőbb másnap határoz; a tanukat bármely rendőr szóval is megidézheti. A vádlottnak a tárgyaláson joga van kérni, hogy védelmének előkészítésére neki legalább 3 napi halasztás adassék. Ha a bíróság a tárgyalást későbbre halasztja (mert pl. új tanukat kell idézni), egyuttal a vádlott szabadlábra helyezésének kérdésében is határoz, melyet óvadéktól is függővé tehet. Ha a bíróság nem helyezi szabadlábra a vádlottat, ez ellen nem lehet külön fellebbezni, hanem csakis az ítéletozatal után.

A vádlottnak joga van vita tárgyává tenni, hogy az ügy nem tartozik statáriális eljárás alá, de az ezt elvető végzés ellen nincs külön felebbezésnek helye.

Az ítélet ellen felebbezéssel lehet élni; a felebbezési bíróság a felebbezés vételétől számított 20 napon belül köteles ítélni.

Ez az eljárás kiterjedt a következő esetekre:

1. a szükségleti cikkek eladására vonatkozó rendelet megsértése. (1. cikk ut. bek.)
2. áruhalmozás, (7. cikk.)
3. hamis hírek terjesztése, magasabb ár ígérese, kartell (8 cikk.)
4. áruk elvonása a forgalomból (40 cikk.)
5. áru csalárd kicserélése, hamis számla használata, áruhamisítás. (11 cikk.)
6. bármely vétség (de nem kihágás) esetében, ha azt visszaeső követi el.

A rögtönítelő eljárásra vonatkozó törvény rendelkezései az ország egész területére kiterjesztetnek az előbbi bekezdésben említett bünselekmények tekintetében.

Ha a tettenérés fenn nem forog, vagy ha fenn is forog, de nem a rögtönítelő eljárásról szóló törvény 1. cikkében említett helyeken és nem is fürdő, vagy klimatikus helyeken köttették el a cselekményt, vagy ha a cselekmény nem vétség, hanem csak kihágás, a gyanusítottak felett az ítéletozatal és eljárás a 28. és 29. cikkek szerint történik.

28. Cikk. A 26 cikkben említett jegyzőkönyv felvételével egyidejűleg a közegek a gyanusítottak másod vagy harmadnapra az illető járásbiróság elé idézi, közölve velük a megjelenés óráját és a helyet, ahol a járásbiróság van.

Ha a gyanusított távolmarad, közigazgatási uton idézendő

a járásbirósági törvény 68. cikke szerint.

29. cikk. Ha az ügyet az idézőben foglalt napon és órában ítélettel befejezni nem lehet, vagy ha a megjelent vádlott halasztást kér védelme előkészítésére, a bíróság a vádlottal a jövő tárgyalás napját külön idézés nélkül közli.

Az ügy a halasztástól számított 5 nap alatt minden esetben letárgyalandó, még ha a károsult fél megidézése nem is történt meg. Ez a határidő a rögtönítelő eljárásra tartozó tettenérés esetében is megtartandó.

Ha a vádlott nincs jelen, az előbbi cikk 2. bekezdése szerint idézendő.

30. cikk. A jelen törvényben szabályozott összes esetekben az ipari és kereskedelmi minisztérium és azok a közegek, kik a konstatáló iratokkal a járásbirósághoz fordultak, az eljárásban mint érdekelt felek részt vehetnek és a határozatok ellen felebbezással vagy semmiségi panaszal élhetnek.

A vádlott a saját védelme érdekében a bíróság előtt oly egyén kíséretében jelenhetik meg, aki technikai ismeretei következtében a bíróságnak a szükséges felvilágosításokat megadhatja.

31. cikk. A jelen törvényben büntetés alá vett bűncselekmények felett első fokon a járásbiróság ítél.

32. cikk. A jelen törvény értelmében hozott ítéletek ellen nincs ellenmondási jog *(távolmaradás miatti igazolás)*.

A járásbiróság ítélete a felebbezés rendes útján támadható meg.

A jelen törvényben meghatározott büntetendő cselekményekért kimondott elítélő határozatok ellen, ha a járásbiróság csak pénzbüntetést szab ki és ez nem haladja meg az 5000 lej összeget, felebbezésnek nincs helye.

Minden más esetben a felebbezés a bírósági irodában jelentendő be.

A felebbezés határideje 5 nap, mely ha az ítélet tárgyalás után hozatott, annak kihirdetésétől, ha pedig a fél távollétében hozatott, a közléstől számíttatik.

Az elítélt felebbezése nem fogadható el, ha nem csatolja hozzá a reá rótt pénzbüntetés lefizetéséről szóló nyugtát.

A felebbezés a bejelentéstől számított legkésőbb 24 óra múlva az illetékes törvényszékhez felterjesztendő. Ezen idő alatt A percsomó is felterjesztendő.

A törvényszék a felebbezés felett soronkívül a percsomó vételétől számított legkésőbb 10 napon belül ítélkezik, még ha a büntetendő cselekmény rögtönítelő eljárás alá esik is.

A felek idézése a járásbiróságokra vonatkozó törvény 68. cikke értelmében közigazgatási uton történik, de legalább 48 órával a tárgyalás előtt a felek tudomására kell hozni a tárgyalás idejét.

Ha az egyén felmentetett, a törvényszék határozatában a pénzbüntetés azonnali visszafizetését is elrendeli.

33. cikk. A járásbíróóság által első és utolsó fokon hozott ítélet, valamint a törvényszék, mint felebbezési bíróság határozatai ellen ezen határozatok kihirdetésétől, vagy távollét esetén a közléstől számított 3 napon belül nyújtható be a semmiségi panasz.

A semmiségi panaszt azon bíróságnál kell bejelenteni, mely a határozatot hozta.

A semmiségi panaszt a bejelentéstől számított legkésőbb 48 óra alatt az illetékes törvényszékhez kell terjeszteni, ha járásbíróósági ítéletet támad meg, ha pedig a törvényszék határozata ellen irányul, a legfőbb Semmitőszékhez. Ezen idő alatt a percsomó is átteendő.

A semmiségi panasz felett ítélő bíróságok a percsomó kézhezvételétől számított legkésőbb 15 napon belül ítéleznek.

A törvényszék hatáskörébe tartozó semmiségi panaszok eldöntésénél a járásbíróóságokról szóló törvény 107. cikkének intézkedései figyelembe veendőek.

A kisebb törvénykezési szünetek idején a semmiségi panasz vagy felebbezés felett döntő törvényszéki tanács a járásbíróósági törvény 197. §-a alapján kisorsolt bíróból és a vizsgálóbíróból áll s ha bármily okból nem alakítható meg, az említett törvény 17. §-a alkalmazandó.

A nagy törvénykezési szünet idején a felebbezések és semmiségi panaszok felett a törvényszék szüneti tanácsa soron kívül ítél.

34. cikk. Ha az elítélt a marasztaló határozatot felebbezéssel támadta meg, annak végrehajtása, a pénzbüntetést kivéve, minden egyéb büntetés tekintetében függőben marad.

IV. FEJEZET

Befejező rendelkezések

35. cikk. A jelen törvény alapján kiszabott pénzbüntetések-ből alapot kell létesíteni, mely kereskedelmi iskolák felállítására és az árdrágítás leküzdésének költségeire használandó fel.

36. cikk. Áruhalmozás vagy az áru meghamisítása eseteiben, ha ez törvényben, rendeletben vagy szabályzatban tilosnak nyilvánított árura vonatkozik, az ily cselekményt megállapító közegek elrendelik, hogy a cselekmény tárgyát képező cikkek a tettes költségén azonnal rendőri őrizet alá helyeztessenek, vagy bizonyos helyen beraktározottassanak.

Romlásnak kitett cikkek a 37. cikk rendelkezéseinek megfelelő módon azonnal eladandók.

Ha a gyanúsított egyént felmentik s a határozat jogerős lesz, a vételár neki rögtön kiadandó és az eladással járó költségek, valamint az alább következő cikkben említett összegek a vételárból nem vonhatók le.

Ezeket ily esetben a 35. cikkben említett alaptól kell fedezni.

A romlásnak ki nem tett egyéb áruk eladása csak a marasztaló határozat jogerőre emelkedése után történhetik.

37. cikk. A kereskedelmi miniszter, vagy az ő felhatalmazására a községi hatóságok végzik ez előbbi cikk első bekezdésében említett cikkek eladását.

Ezeket a tisztviselőegyleteknek, kórházaknak vagy iskoláknak kell eladni.

Ha maximált cikkek, úgy az eladás 20 százalékkal a maximális ár alatt történik.

Ha nem ilyenek, úgy az eladás a szakértők által megállapított áron alul 20 százalékkal történik.

Romlásnak kitett áruknál az illetékes hatóság a jegyzőkönyv felvételétől számított 48 órán belül *szakértőt nevez ki*.

Az eladásból befolyó összegből levonandók az eladással járó költségek, valamint a le nem rótt pénzbüntetések, melyekre a bűncselekmény elkövetőjét elítélték.

A fennmaradó összeg az Ipari és kereskedelmi minisztérium részére az országos letétpénztárnál (Cassa de depuneri și consemnațiuni) letéttetik, a minisztérium a maradványt az ügy teljes elintézése után az igényjogosultaknak megküldi.

Árufelhalmozás esetén, vagy a 20. cikk (utolsó bekezdés) eseteiben e maradvány az áru tulajdonosát illeti.

A kereskedelmi cikkek hamisítása esetén a maradvány a 35. cikkben említett külön alapra fizetendő be.

38. cikk. A törvényesen megállapított összes maximális árak, melyek jelen törvény kihirdetése idején érvényben voltak, e törvény kihirdetésétől számítva legfeljebb egy hónapig maradhatnak még érvényben.

39. cikk. Az ipari és kereskedelmi minisztérium kereskedelmi vezérigazgatósága mellett *állandó bizottság létesül, mely figyelemmel kíséri ezen törvény alkalmazásának hatásait* és az ország gazdasági helyzetének megfelelőleg, a szükséges javaslatokat megteszi a hatóságoknak avégből, hogy a megtorlás minél biztosabb és igazságosabb legyen.

Az ipari és kereskedelmi miniszter ezen bizottságra egyéb teendőket is ruházhat.

40. cikk. A jelen törvényben nem foglalt összes esetekben a büntetőtörvénykönyv és a bünvádi eljárás rendelkezései alkalmazandók.

41. cikk. Az árdrágítás megfékezésére vonatkozó s a jelen törvénnyel ellentétes összes törvények, rendelettörvények, szabályzatok és rendeletek hatályon kívül helyeztetnek.

A törvény száma: 3170. Megjelent a M. O. 1923, június 17-iki 59. számában.

A tiltott üzérkedés megfékezésére és leküzdésére vonatkozó törvény végrehajtási utasítása

1. §. A törvény 2. §-ának 1., 2., 3. és 4. bekezdéseiben és a 4. §. utolsó bekezdésében foglalt rendelkezések szerint megállapított maximális árak kötelezők úgy a termelőkre, mint a kereskedők minden nemére és mindazokra, akik maximálásnak alávetett kereskedelmi árukat birtokukban tartanak.

Ezeket a cikkeket, bármennyi kézen mennek is át, semmi esetben sem lehet a fogyasztóknak nagyobb áron eladni, mint amennyit az illetékes hatóságok megállapítottak.

Azok, kik a törvény 4. §-ának utolsó bekezdésében megállapított maximális árakat áthágják, a törvény 7. §-ában meghatározott büntetés alá esnek.

2. §. A törvény 2. §-a értelmében a maximális árakat a községi hatóságok állapítják meg, miután kikérik a fogyasztók egy képviselőjének és egy kereskedőnek a véleményét.

Ha az egyes községekben a köztisztviselőknek vagy a köznyugdíjasoknak helyi társulata nem állana fenn, a megyét prefektus a saját belátása szerint kinevez egy helybeli köztisztviselőt, vagy köznyugdíjast.

A maximális árak megállapítása tekintetében véleményadásra hivatott kereskedő kinevezése olyan városokban, ahol kereskedelmi kamara központi, vagy megyei osztálya nem áll fenn, a helyi kereskedelmi szervezetek részéről történik.

3. §. A községi hatóságok kötelesek az ipari és kereskedelmi miniszternek hitelesített másolatokat küldeni azon rendeletekről, amelyekkel a törvény 2. §-a 1. bekezdésének értelmében az első, közvetlen és általános szükséglet képező cikkek maximális eladási árait megállapították.

Ezeket a másolatokat az illető rendeletek kiadásával egyidejűleg kell küldeni.

Ha a törvény 38. §-ában megállapított határidő elteltétől számított 15 nap mulva a községi hatóságok nem állapítják meg a törvény 2. §-ának 1. bekezdésében említett áru, vagy élelmicikkek után a maximális eladási árakat, ezeket az ipari és kereskedelmi minisztérium hivatalból fogja megállapítani.

Ugyanez történik, ha a törvény 3. §-ának 3. bekezdésében meghatározott időtartam elteltétől számítva legkésőbb 15 nap alatt a községi hatóságok a törvény 2. §-ának 1. bekezdésében említett cikkek maximálás eladási árát új rendeletekkel meg nem állapítják.

4. §. A maximálásnak alá nem vetett, de folyó kereskedelmi ügyletek tárgyait képező áruk és élelmiszerek termelői, importálói és biztatói kötelesek eladási árakat az alábbi rendelkezések figyelembevételével megállapítani.

a) A törvény 4. §-ának 1. bekezdése szerint a termelők és azok, akik egyenesen a külföldről importálnak, akár nagy- vagy kiskereskedőknek adják el a kereskedelmi cikkeket, akár pedig egyenesen a fogyasztóknak árusítják el azokat, az eladási árát az önköltség alapján állapítják meg, hozzászámítva ehhez a kereskedelem szabad és természetes versenye által meghatározott törvényes nyereséget.

Az önköltség kiszámításánál számbaveendő a termelési költség, vagy a számlázott áru értéke, a szállítási költség, a biztosítás, a vám és minden más olyan költség, amely az áru termelésével, vagy annak az országba való bevezetésével és eladásával jár.

Az ipari és kereskedelmi miniszter a törvény 4. §-ának 2. bekezdése értelmében maximális eladási árakat állapít meg az olyan termelőkkel és importőrökkel szemben, akik a fenti szabályok szerint számított észszerű nyereséget áthágják, mely esetben a miniszter becslési alapul veszi a maximálás tárgyát képező cikkek piaci fojyóárát.

A törvény 4. §-ának 2. bekezdésében említett esetekben a maximális eladási árak megállapítása csak olyan kereskedelmi cikkekre terjed ki, amelyeknek a termelők, vagy importálók által megállapított ára meghaladta volna azt

az észszerű nyereséget, amely nekik foglalkozásuk normális és szabályos gyakorlásából járt.

b) A törvény 5. §-ában említett kereskedők, vagyis azok a nagy- és kiskereskedők, akik a belföldi piacról szerzik meg az árut, az önköltségen felül csak olyan maximális nyereségre jogosultak, amely 20% a nagykereskedő és 30% a kiskereskedők részére.

Ezt a nyereséget csak egyszer lehet számítani, még ha az áru a fogyasztó részére történt eladás előtt több nagy- vagy kiskereskedő kezén ment is át és csakis az ezek mindegyike részéről felmerült költsége halmozható (számítható) fel.

A kiskereskedőnek járó 30% nyereség független a nagykereskedőnek járó 20% nyereségtől, kivéve, ha a nagy- és kiskereskedői minőség egy személyben egyesül, amely esetben egészbevéve csak 30% maximális nyereségre van joga.

5 §. A törvény 6-ik § 2-ik bekezdésének rendelkezései értelmében a gyárosok és azok, akik egyenesen külföldről importálnak árukat, kötelesek a vásárló kereskedőnek szokásos eladási számlát kézbesíteni, amelyben benne kell lenni az eladás napjának, a vásárló kereskedő nevének, az áru mennyiségének, minőségének és árának.

Vizsont a kereskedő, amennyiben az árut ugyancsak kereskedőnek adja el, köteles neki az alábbi minta szerint eladási számlát kézbesíteni, amelyben benne kell lenni a vásárló kereskedő nevének, az áru mennyiségének, nemének, minőségének és árának és fel kell tüntetnie minden ár mellett az áru összes korábbi árainak egészen az importálói, vagy termelői visszamenőleg.

A számla tartalmát az eladó kereskedő a következő formulával köteles hitelesíteni: „Saját felelősségemre bizonyítom a jelen számla tartalmának pontosságát”.

Akik nem hitelesítik a számlákat a jelen cikkben meghatározott módon, a törvény 20. §-ának 1. bekezdése szerint büntetendők.

Az eredeti számlákat kérelemre csakis az illető bírói hatóságoknak és a törvény 27. §-ában meghatározott konstatáló közegeknek kell bemutatni.

Akik a számlákba hamis adatokat vezetnek be, a törvény 11. §-ának bekezdése szerint büntetendők.

SZÁMLA

mellyel .....
 lakik .....
 Eladtam a következőket:

Mennyiség	Az áru neve és minősége	Ár		A korábbi eladók részére fizetett vételárak egészen az importálói, vagy termelőiig											
		L	b	L	b	L	b	L	b	L	b				
	Törvényes bélyeg														

Olvasható aláírás:

Saját felelősségemre bizonyítom a jelen számla tartalmának pontosságát (cégjegyzés)

6. §. Ha a kereskedő az árut egyenesen a fogyasztónak adja el, köteles ennek átadni, de csupán kérelemre, egy eladási jegyzéket, amely kell, hogy tartalmazza a kereskedőnek, mint eladónak, nevét, a keltet, az ára mennyiségét, nemét, minőségét és az árat, amelyen eladatott.

Azok, akik a fogyasztó kérelme dacára megtagadják az eladási jegyzék kiállítását, a törvény 20. §-ának 1. bekezdésében említett büntetés alá esnek.

7. §. A községi tanácsok, vagy ideiglenes bizottságok árszabásokat állapítanak meg a község belterületén való szállításokra, továbbá a szállodák, vendéglők, korcsmák és fürdők részére. A falusi községek klimaterikus, vagy fürdőintézményeinél az ezekkel kapcsolatos, vagy ezen területen végzett helyi szállítások árszabását az ipari és kereskedelmi minisztérium állapítja meg.

8. §. A szállodák árszabását városi községekben a községi tanácsok, vagy az illető ideiglenes bizottságok állapítják meg, míg a falusi községek klimaterikus, vagy fürdőintézményeiben az ipari és kereskedelmi miniszter. A szállodáknál azok rangja és a város, vagy község fontossága figyelembe veendő.

9. §. A községi tanácsok, vagy ideiglenes bizottságok a vendéglőket rendeletileg osztályozzák és kötelezik az ilyen vállalatok tulajdonosait, hogy helyiségükben bizonyos órákban az étlapon bizonyos ételnek szabott áron szerepeljenek.

Ezeket az árakat a községi hatóságok az illető étterem osztályával arányosan állapítja meg.

Ami a bodegákat, korcsmákat, kávéházakat, sörcsarnokokat, cukrászdákat és más olyan fogyasztási helyiségeket illeti, amelyek a községi hatóságok rendeleteiben nem szerepelnek, az ilyen helyiségek tulajdonosai az eladási árak megállapításánál nem léphetnek túl 30% hasznot az önköltségen felül, ami úgy állapítandó meg, hogy számításba kell venni az áru árát, a szállítási költségeket, az élelmicikkek feldolgozásának költségeit és minden más különleges költséget, amely minden egyes helyiségnek természete szerint való fentartásával és üzemével felmerül.

A törvény 6. §-a szerint az éttermek, vagy más fogyasztási helyiségek tulajdonosai kötelesek az ilyen helyiségekben fogyasztás alá kerülő összes élelmicikkekről, vagy italokról árjegyzéket tartani Akik ezt a rendelkezést megszegik, a törvény 20. §-ának 1. bekezdése szerint büntetendők.

10. §. A törvény 39. §-ának értelmében az az állandó bizottság, amely a törvény alkalmazásának hatását figyelemmel fogja kísérni, a következőkből áll:

1. a bukaresti kereskedelmi kamara.
2. a főváros polgármestere, vagy az ideiglenes bizottság elnöke.
3. a főváros rendőrprefektusa.
4. az ipari és kereskedelmi minisztérium kereskedelmi vezérigazgatója,
5. ugyanazon minisztérium ipari vezérigazgatója,
6. a belkereskedelem igazgatója,
7. a minisztérium műszaki tanácsa,
8. a szövetkezeti központ vezérigazgatója,
9. az igazságügyminisztérium jogügyi osztályának vezérigazgatója,
10. a belügyminisztérium általános igazgatási és statisztikai vezérigazgatója,
11. a büntetőjog egy egyetemi tanára, akit a miniszter a törvény alkalmazásának tartamára, mint jogtanácsost kinevez,
12. a nemzetgazdaságtan, vagy pénzügytan egy egyetemi tanára, akit a miniszter a törvény alkalmazásának egész tartamára pénzügyi vagy gazdasági tanácsosnak kinevez,
13. az ilfovi törvényszék vezetőügyésze,
14. a fogyasztók egy képviselője, akit a miniszter a köztisztviselők egyesületeinek, vagy más hasonló fővárosi egyesületeknek elnökei közül kinevez.

A bizottságban a miniszter s ennek távollétében a legidősebb tag elnököl.

A bizottság feladata a következő:

a) az ipari és kereskedelmi miniszternek javaslatba hoz arra hivatott személyeket, avégből, hogy a jogtalan árdrágítási vétségek megállítására és a bűnösök üldözésére megbízást kapjanak,

b) figyelemmel kíséri a törvény alkalmazásának hatásait és a miniszternek javaslatba hozza a szükséges rendszabályokat arra, hogy a megtorlás minél biztosabban és minél igazságosabban gyakoroltassék,

c) az ipari és kereskedelmi miniszternek javaslatot tesz arra nézve, hogy melyek azok a közszükségleti cikkek, amelyeket maximálás alá kell venni, vagy az alól kivenni a törvény 2. §-ának és 4. §-ának utolsó bekezdése értelmében és hogy milyen rendszabályok tétessenek ezen cikkek eladásának szabályozása értelmében,

d) megállapítja a maximális eladási árakat és árszabásokat, amikor ezt a jogot a törvény az ipari és kereskedelmi miniszternek adja meg,

e) a törvény 3. §-a 5. bekezdésének értelmében határoz azon felelősségek felett, amelyek a községi hatóságoknak a maximális árakat, vagy árszabásokat megállapító rendeletei ellen beérkeznek.

A bizottság határozatai csak akkor hajthatók végre, ha a miniszter azokat jóváhagyja.

Az ipari és kereskedelmi miniszter ennek a bizottságnak más feladatok is juttathat.

11. §. A bizottság mellett feladata betöltése végett külön hivatal működik, amelyet el kell látni megfelelő személyzettel és amelyet a bizottságnak egy, az ipari és kereskedelmi miniszter által kijelölendő tagja vezet.

Ez a hivatal állítja össze és küldi el a bírói, vagy közigazgatási hatóságoknak azokat az utasításokat, amelyeket nekik a bizottság a törvény alkalmazása tekintetében ad.

A hivatal személyzetének kinevezése, munkakörük és fizetésük megállapítása a bizottság javaslata alapján az ipari és kereskedelmi miniszter által eszközözendő.

Ez a hivatal kezeli a bizottság ellenőrzése alatt a törvény 35. §-ában említett külön alapot is.

12. §. A bizottság és a hivatal eljárási szabályzatát az ipari és kereskedelmi miniszter rendeletileg állapítja meg.

13. §. A bizottság és a hivatal első szervezési és fentartási költségeit és a tagok, és személyzet illetményeit a törvény 35. §-ában említett bírság-alap létrejöttéig az ipari és kereskedelmi minisztérium költségvetése viseli.

14. §. A bizottság legalább is hetenként kétszer ülésezik és a hivatal igazgatója hívja össze.

15. §. A pénzbüntetéseket a pénzügyigazgatóságoknál, vagy az adóhivataloknál kell az ipari és kereskedelmi minisztérium javára letenni.

A nyugtákat megőrzés és behajtás végett ugyanazon minisztérium számvevőségének kell beküldeni.

Ugyanez áll a törvény 36. és 37. §§-aiban említett elkobzásból befolyó összegekre is.

16. §. Az árdrágítási bűncselekmények üldözésének gyorsítása végett a törvény 25. §. 1. bekezdésében említett közegek a bűncselekmény megállapításakor azonnal megidéztek a gyanúsított egyéneket a bíróság elé.

Az ipari és kereskedelmi minisztérium ezeknek a közegeknek az alábbi minta szerint kiállított idézési blankettákat kézbesít:

ROMÁNIA IPARI és KERESKEDELMI MINISZTERIUM

Idézés

..... urat, aki
 ..... városbaan
 ..... utca..... szám alatt lakik,
 az árdrágítási törvény 28 §-ának értelmében értesítjük, hogy ..... év ..... hó
 .....napján délelőtt féltiz óraker..... utcában
 levő járásbírság előtt jelentkeznie kell, hogy védekezzék abban a perben, amely ellene a fent
 említett törvény ..... §-e rendelkezésének megszegése miatt, mint vádlott ellen indított.

Vegye tudomásul, hogy ha nem jelenik meg, a perben e törvény szerint, távollétében is ítélet fog hozatni és az ítéletet nem támadhatja meg abból az okból, hogy tárgyaláson nem volt jelen.

(Következik az ellenőrzőközeg aláírása, amely mellett feltünteteti azt a minőséget, amelyben a jegyzőkönyvet felvette.)

17. § A közegeknek ezenfelül az alábbi jegykönyvi minta is átadatik:

Jegyzőkönyv

Ma1) .....
 mi2) .....
 ..... minőségben3)
 szállottunk a4) .....
 utcában5) .....
 szám alatt6) .....
 hoz7) .....
 és itt megállapítottuk, hogy a nevezett megszegte az 1923. június 17-én 38. az. alatt kelt hivatalos lapban közzétett áldrágítási törvény.....cikkét8), még ..... pedig azzal a ténnyel, hogy9)

Ezen bűncselekmény megállapítása következtében én, alulírott, felvettem a jelen jegyzőkönyvet.....ben10), melyet az említett törvény 26. §-ának megfelelően be fogok mutatni a.....járásbírósnak11), további eljárás végett.

Ugyanezen törvény 28. §-ának értelmében megállapítottam még, hogy a büntettesnek12) ..... kézbesíttem az idézést, hogy a fenti járás bíróság előtt, védekezés végett13), jelenjék meg14).

1. Feltüntetendő; az év, hónap és nap;
2. a jegyzőkönyvet felvevő egyén vezeték és keresztnéve;
3. fel kell tüntetni a minőséget, a külön kiküldöttek a miniszteri kiküldöttek számát is beírják;
4. a város;
5. az utca száma (a rendelet valószínűleg az utca nevét akarja mondani);
6. a ház vagy üzletszám;
7. a kereskedő vezeték- vagy keresztnéve, székhelye, a kereskedés vagy a lakóhely neve, a termelő vezeték és keresztnéve és a termény neve;
8. azon törvény szövege, amely ellen a cselekmény elkövetett;
9. az elkövetett cselekményt le kell írni, úgy, amint a megszegett törvénysszövegben megállapított elemeket magában egyesíti és részletesen fel kell tüntetni azokat a bizonyítékokat, amelyekre az ellenőrző közeg megállapításai alapítva vannak;
10. a büntettes jelenlétében vagy távollétében a jegyzőkönyvben megemlítendő, hogy a büntettes aláírta-e a jegyzőkönyvet;
11. a járásbírósnak neve feltüntetendő;
12. személyesen, vagy üzletvezetője által;
13. a büntettes vagy üzletvezetője a jegyzőkönyv végén a nála hagyott idézés átvételét aláírásával elismeri és ha ezt megtagadja, ezt a jegyzőkönyvben meg kell említeni;
14. az ellenőrzőközeg aláírásának és minőségének feltüntetése.

18. §. A törvény 26. §-ának 3. bekezdése szerint a jegyzőkönyveket lehetőleg a helyszínén kell felvenni, de azok akkor is érvényesek, ha nem ott vétettek fel, ahol a bűncselekményt elkövették.

19. §. Ha az első-, másod- vagy harmadfoku ítéletet az idézett távollétében hozták, a vádlott azt azon az alapon, hogy nem volt jelen, nem támadhatja meg.

Az áldrágítási ügyekben hozott határozatokat csak semmiségi panasszal, vagy felebbezéssel lehet megtámadni.

Ezen jogorvoslatok határideje minden időben a határozat kihirdetésének napjától számít, ha a vádlottal való tárgyalás után hozták a határozatot; ha pedig a határozatot a fél távollétében hozták meg, a határidő a kézbesítéstől számít.

20. §. A korábbi áldrágítási törvényrendeletek alapján indított perek, amelyek ezen törvényrendeletekben meghatározott külön bíróságok előtt folyamatban maradtak, az új törvényben meghatározott bírói hatóságok által döntenek el.

21. §. Minden a jelen szabállyal ellenkező rendelet és szabályzat hatályát veszti.

Vasile Sassu, ipari és kereskedelmi miniszter.

A minisztertanács az 1923 július 6-i ülésében vizsgálat alá vette az ipari és kereskedelmi miniszter urnak 1923 július 6-án, 25856, sz. alatt kelt jelentését és a következőleg határozott:

I. §. Jóváhagyja az árdrágitási törvény mellékelt végrehajtási szabályzatát.

II. §. Felhatalmazza az ipari és kereskedelmi minisztert, hogy azt a Király öfelsége magas jóváhagyása elé bocsássa.

A regátbeli kereskedelmi jog

A régi királyságban sokkal modernebb kereskedelmi törvény áll fenn, mint a mienk, mert alapul vették az olasz kereskedelmi törvényt. A regátbeli kereskedelmi törvény 1887. évben kelt.

A törvénykönyv nemcsak a szorosán vett kereskedni jogot foglalja magában, hanem a *váltótörvényt, a csekkjogot, a csődjogot és a tengeri jogot is*. Az első könyv szól a kereskedelemről általában. Felsorolja a kereskedelmi ügyleteket, amelyek nagyjában egyeznek a mienkkel, csak hogy a felsorolás sokkal részletesebb. Egyezően a mi törvényünkkel kimondja azt is, hogy a kereskedőnek minden ügylete kereskedelmi ügyletnek vélelmezendő, kivéve, hogyha az ellenkezőt lehet megállapítani, pl. hozományadás stb.

A törvény meghatározza a kereskedő fogalmát is; eszerint *kereskedők azok, akik kereskedelmi ügyleteket létesítenek*, ha a kereskedelem a szokásos foglalkozásuk. Kereskedők továbbá a kereskedelmi társaságok is. Az állam, a megye és a községek sohasem tekinthetők kereskedőknek. Magánember is köthet kereskedelmi ügyletet, de bár ez esetben kereskedőnek nem is tekintetik, a kereskedelmi törvény rendelkezései alá kerülnek.

Kiskorúak, ha 18 évesek elmúltak, szüleik beleegyezésével kereskedelemmel foglalkozhatnak, de *emancipálva* kell lenniök, ami kb. annyit jelent, mint nálunk a nagykorúsítás. Ha a kiskorú kereskedelemmel foglalkozik tényeiért teljes mértékben felelős. A kiskorúak nevében azonban csak a bíróság, illetőleg a gyámhatóság jóváhagyásával folytathatnak kereskedést. Nem folytathat kereskedést az, aki gondnokság alá van helyezve. Férjes nő csak a férje beleegyezésével folytathat kereskedést és csak ilyen beleegyezés mellett léphet is be közkereseti társaságba. *Ha azonban a nő már kereskedelmet folytat, tényeiért önállóan felelős*. Ha a kereskedő házasságot köt, a *házassági szerződést a házasságkötéstől számított egy hónap alatt be kell mutatni a törvényszéknek és a hivatalos lapban közzé kell tenni*.

Intézkedések a könyvvezetésről

A törvénykönyv eltérően a magyar törvénytől azt is előírja, hogy a kereskedő *milyen könyveket köteles vezetni*. **Nevezetesen:** naplót, leltárt és másolókönyvet.

A *naplóba* minden nap be kell írnia, hogy mennyit vesz át és mennyit ad ki, továbbá a kereskedelmi ügyleteket, a szerződéseket, az elfogadványokat és forgatmányokat és általában mindent, amit bármely címen kap, vagy fizet 1 hónap végén a háztartásra fordított összeget is be kell írnia. A *leltárt* az üzlet megkezdésekor szabályszerű mérleg felállítása után kell elkészíteni és külön leltárkönyvbe be kell vezetni és alá kell írni. Azontul pedig minden évben új leltárt kell készíteni, az említett könyvbe be kell írni és alá kell írni. Végül a *másolókönyvbe* minden elküldött levélmásolatot be kell vezetni időrendben.

Ezeket a kötelező könyveket a törvényszéknél, vagy a járásbírósnál be kell mutatni, minden üzleti év végén lezárás és láttamozás végett. A törvényszékek és járásbíróságok e könyvekről jegyzéket vezetnek.

A könyveket *bármely modern európai nyelven lehet vezetni*. A könyvek és iratok megőrzése 10 évig, a fakturák megőrzése 2 évig kötelező. A könyvek felmutatását csak a bíróság rendelheti el és pedig örökösödési, vagyonközösségi, társasági és csődügyekben. A könyvvezetés kötelezettsége csakis az ambuláns kiskereskedőkre, fuvarosokra, vagy olyan egyénekre nem terjed ki, akik kereskedelme a kézimunkát nem haladja meg.

Kereskedelmi ügyletek

A kereskedelmi ügyletek megkötése és teljesítése másként van szabályozva, mint a mi törvényünkben.

Távolvolók között a szerződés nem perfekt, ha az ajánlat elfogadása nem jutott ez ajánlattevő tudomására az ajánlattevő által megállapított határidőben, vagy azon időn belül, amely az ajánlat elfogadásához és kicseréléséhez a szerződés természete szerint szükséges. Ezzel szemben a mi kereskedelmi törvényünk szerint a szerződés akkor perfekt, amikor az elfogadás elküldött, vagy elküldetés végett feladatott, *vagyis nem szükséges, hogy az ajánlattevő értesüljön az elfogadásról*.

Ha az ajánlattevő azonnali teljesítést kér, az ajánlat elfogadottnak tekintendő, ha a másik fél a teljesítést megkezdi. Amíg a szerződés nem perfekt, az ajánlatot és az elfogadást vissza lehet vonni. Ha azonban a visszavonás a teljesítés megkezdése után jut a másik fél tudomására, a visszavonásból eredő kárt a visszavonó fél köteles megtéríteni.

Ezen a ponton is eltér a regátbeli törvény a mi kereskedelmi törvényünktől. A mi törvényünk szerint az ajánlatot csak addig lehet visszavonni, amíg a másik fél ezt meg nem kapja, illetőleg a visszavonás akkor is érvényes, ha az ajánlattal egy, idejüleg jut a másik fél tudomására. Ugyanigy áll a helyzet az *elfogadás* tekintetében, amely csak ekkor érvényes, ha legkésőbb az elfogadás megérkezésével egyidejüleg jut az ajánlattevő fél tudomására. Ezenfelül a mi törvényünk szerint az ajánlat-

tevő kötelezve marad addig, amig rendes körülmények között a válasz megérkezhetik. Végül pedig a mi törvényünk szerint, ha az ügyletnek azonnal teljesítenie kell, az elfogadást nem lehet visszavonni, ha a teljesítés már meg van kezdve.

A regátbéli törvények szerint egyezően a mi törvényünkkel az ajánlatnak módosítás mellett való elfogadása az ajánlat visszautasításának és egyszermind új ajánlatnak tekintendő.

Egyezik a törvény abban is, hogy az adósok és kezesek egyetemlegesen kötelezetteknek tekintendők s hogy a kereskedelmi tartozások a lejáratától kezdve kikötés hiányában is kamatoznak. Viszont a regátbéli kereskedelmi törvény az ottani sajátos jogállapotokhoz képest korlátozásokat tartalmaz a kereskedelmi kötelezettségek létrejöttének és megszüntetésének bizonyítása tekintetében. Míg ugyanis nálunk a bíró szabad belátása szerint mérlegeli a bizonyítékokat, *addig a regátban a tanukkal való bizonyítás korlátok alá esik.* A nemkereskedelmi ügyekben a tanuvallomást a bíróság csak akkor veheti figyelembe, ha a per tárgyának értéke a 150 lejt meg nem haladja. A kereskedelmi ügyletekben azonban tanukkal is lehet bizonyítani, de a bíróság tetszésétől függ, hogy megendi-e a tanubizonyítást. Távirat csak akkor bizonyíték, ha az eredetét maga a feladó írta alá, vagy küldte el. Ha a távirat szövegét tévesen adják le, a feladó mentesül a felelősségtől, ha gondoskodott arról, hogy összegeztetett távirat alakjában küldje el.

A kereskedők könyvei kereskedők között kereskedelmi ügyletek és kérdések tekintetében bizonyítékoknak fogadhatók el, kivéve, ha nincsenek rendszeresen vezetve. Egyébiránt a *bíró a könyvek tartalmát szabadon mérlegelheti.*

Ugyanugy, mint a mi törvényünkben a nem kereskedő alá van vetve a kereskedelmi törvénynek, ha a másik fél részére az ügylet kereskedelmi ügylet.

A teljesítés helye, ha az a szerződésben nincsen meghatározva, vagy az ügylet természetéből nem következik, ott van, ahol a kötelezett félnek az üzletkötéskor üzleti telepe, vagy legalább lakása volt.

Az adásvételt a törvény sokkal kevésbé beható módon szabályozza, mint a mi törvényünk, aminek oka az, hogy a regátban van polgári törvénykönyvben, míg a régi Magyarországon csak az erdélyi részekben volt, már pedig a kereskedelmi törvénykönyv hiányait a polgári törvénykönyvből kell kiegészíteni.

A regátbéli kereskedelmi törvények szerint *érvényes az olyan kereskedelmi vétel is, melyben a vételár nincsen meghatározva,* de a felek olyan megegyezést létesítettek, amelynek alapján a vételárat utólag meg lehet határozni. Érvényes tehát az ilyen eladás valódi értékben, folyóáron, egy harmadik személy által megállapítva stb. Ha meghatározott hajón szállítás alatt álló áruk adatnak el, a vétel a hajónak jó állapotban való megérkezésétől tétetik függővé.

Ha a vevő nem teljesíti kötelezettségét, az eladó ez eladott dolgot a vevő veszélyére letétbe helyezheti, vagy eladhatja. Az eladásnak árverésen, vagy amennyiben az árunak tőzsdei vagy piaci ára van, köztisztviselők által folyóáron kell történnie, *az eladó pedig követelheti a vételárkülönbözetet és kártérítést.* Ha a szerződés teljesítésével az eladó késlekedik, a vevő köztisztviselők útján fedezeti vételt eszközölhet és követelheti a vételárkülönbözetét és kártérítést. Mindezekről a másik felet előzetesen értesíteni kell.

Fixvétel esetében, ha a fél a terminus letelte után való teljesítését akarja, erről a terminus elteltétől számított 24 óra alatt értesíteni kell a másik felet. Ez esetben a dolog eladása csak az értesítést követő napon történhetik.

Más helyről származó áruk vételénél a vevő a felismerhető hibákat az átvételtől számított 2 nap alatt köteles a vevővel közölni, de ha a körülmények szerint ez két nap alatt nem történhetik még, hosszabb idő múlva is lehet.

A rejtett hibákat azok felfedezésétől számított két nap alatt kell közölni. Ha ezeket a terminusokat a vevő elmulasztja, a hibák miatt többé nem léphet fel. *Az áru szakértői megvizsgálását a törvényszéki elnöknél, vagy ahol nincsen törvényszék, a járásbírótól úgy az eladó, mint a vevő kérheti.* A bíróság az áru zár alá vételét, sőt annak eladását is elrendelheti. Ha a vevő nem kért szemlét, az áru azonosságát és annak hibáit bizonyítani köteles.

Kereskedelmi társaságok

A regátbéli kereskedelmi törvény háromféle kereskedelmi társaságot különböztet meg: a közkereseti-, betéti- és részvénytársaságot. A szövetkezetekről külön törvény rendelkezik, Ezek a társaságok jogi személyek. Aki valamely meglévő társaságba belép, felel a belépése előtt keletkezett kötelezettségeikért és ezt ki sem zárhatja A társasági tag magánhitelezője a társaság javait nem foglalhatja le, hanem csak a tag járandóságait.

A társasági szerződést írásba kell foglalni. *A közkereseti társaság kivételével minden társasági szerződés közokiratba foglalandó.* A közkereseti- és betétitársaság szerződésében fel kell tüntetni azt is, hogy az egyes tagok mennyit fizetnek be készpénzben, vagy egyéb értékekben és hogy milyen arányban részesülnek a nyereségben. A részvénytársasági prospektusban és az alapszabályban a mi törvényünkben is előírt adatokon kívül *azt is fel kell tüntetni, hogy a névre szóló részvényeket át lehet alakítani bemutatóra szóló és viszont.* Az első tőkerészlet befizetését bizonyítani kell, még pedig oly módon, hogy a szokásos visszaélések ki vannak zárva, mert a fizetésnek vagy az országos letétpénztárnál, vagy a megyei főpénztárnál, vagy végül a nemzeti banknál kell történni. Az így befizetett tőkerészletet, amely az alaptőke legalább 30%-a kell, hogy legyen, *csak a*

már megválasztott igazgatóság veheti fel törvényszék utalványára.

A közkereseti és betétitársaság alapítóokiratát a kelettől számított 15 nap alatt be kell mutatni a törvényszék céghivatalához, annak kivonatát pedig a hivatalos lapban közzé kell tenni. Ugyanez áll a részvénytársasági alapszabályokra is. A lényeges változásokat ugyanilyen módon kell bejelenteni és közzétenni. Amíg a közzététel meg nem történt, a társaság jogilag nem létezik, hanem azok, akik eljárnak, személyesen és egyetemleg felelősek, a tagok pedig a társaság feloszlását követelhetik.

A társasági tőkét csak akkor lehet csökkenteni, ha ez 3 hónappal előbb a hivatalos lapban közzététetett, amikor is az érdekeltek halasztó hatályu kifogást emelhetnek.

Mindezek a rendelkezések vonatkoznak az összes társaságokra.

Ami az egyes társaságokat illeti, a közkereseti társaság szabályozása általában egyezik a mi törvényünkkel. *A hitelezők azonban a tagokat magánvagyonuk erejéig nem perelhetik, amíg a társaságot magát nem perelik.*

A betéti társaság kétféle: közönséges betéti társaság, vagy betéti részvénytársaság. A közönséges betéti társaság ugy van szabályozva, mint a mi törvényünkben.

A részvénytársaságok

A részvénytársaságnak legalább 7 részvényesből kell állnia. Az igazgatósági tagok legalább egyharmadának romának kell lennie. Ha pedig az alapszabályok megengedik, hogy a részvénytársaság falusi ingatlanokat megvehessen, az igazgatóság többségének romának kell lennie.

Az igazgatóság minden tagjának legalább 8000 lej óvadékot kell letenni, de minden esetre az alaptőke $\frac{1}{100}$ részét, amennyiben az alaptőke a 800.000 lejt meghaladja. Az alapszabályok azonban megengedhetik, hogy az óvadék 15.000 lejt meg ne haladjon, ha az alaptőke 5 millió és 30 ezer lejt, ha az alaptőke 5 milliónál nagyobb. Ugymint nálunk, az alapítók nevezhetik ki az első igazgatóságot, de nem 3, hanem 4 évre. Ezenfelül abban is eltér a regátbeli törvény, hogy amennyiben igazgatósági hely megüresedett, *az Igazgatósági tagok a felügyelőbizottsági tagokkal egyetértően szótöbbséggel betölthetik a helyet* a legközelebbi közgyűlésig.

A törvény közös rendelkezéseket tartalmaz a részvénytársaságokra és a betéti társaságokra. Ezekből a rendelkezésekből csak a legfontosabbakat ismertetjük, amennyiben eltérnek a mi törvényeinktől.

Az alapítók kiköthetnek maguknak részesedést a tiszta jövedelemből, amely azonban csak a mérleg jóváhagyása után fizethető. Az alapítás csak közokiratokkal történhetik és abban meg kell határozni, hogy a törvényes feltételek betöltettek; fel kell tüntetni azon igazgatósági és felügyelőbizottsági tagok neveit,

akik megbízása az alakuló közgyűlésig le fog járni. Ha az alakulás nyilvános aláírás útján történik, prospektust kell kibocsátani a szokásos tartalommal, de fel kell benne tüntetni azt is, hogy ki fog elnökölni az alakuló közgyűlésen. *Ezt a prospektust közzététel előtt a törvényszéknél be kell mutatni.* A részvényekre történő aláírásokat hitelesíteni kell.

Az alakuláshoz szükséges az egész részvénytőke aláírása és az is, hogy minden egyes részvényes az általa jegyzett összeg 30%-át befizesse. Ha azonban ingatlan-appoint van, ez a %-ba beszámít, de csak annak javára, aki behozza az ingatlant. Az aláírások megtörténte után az alapítók a hivatalos lapban kötelesek közzétenni azt a határidőt, ameddig a befizetésnek történnie kell. A 30%-ot, mint már említettük, a közpénztárnál kell lefizetni. Ha a részvénytársaság nem alakul meg, a befizetéseket az aláíróknak utalják vissza.

Ha a 30% befizetése megtörtént, az alapítók összehívják az alakuló közgyűlést. Ha valamely részvényes az alakuló közgyűlésen kijelenti, hogy nincsen tisztában valamely rendelkezéssel, pl. az alapszabályokkal, *követelheti, hogy a közgyűlés három napra halasztassék el*, amit meg is kell engedni, ha a tőke $\frac{1}{4}$ részét képviselő részvényesek követelik.

Ha az alakuló közgyűlés megállapította a befizetés megtörténtét, az appointot, az alapszabályokat, az alapítók részére történt köteleket, a megválasztott igazgatóságot és a felügyelőbizottságot, akkor elkészíti az alapító okiratot és ha ez is készen van, a részvénytársaság részére az alapítók *működési engedélyt kérnek* a törvényszéktől, bemutatva az összes iratokat. A törvényszék kikéri a kereskedelmi kamara véleményét arra nézve, hogy a vállalat hasznos-e, az alapítók és az igazgatósági tagok tisztességes emberek-e, a leltár és az ingó- és az ingatlan-vagyon becslése helyes-e, azután *meghallgatja a királyi ügyészt* és a társaság képviselőit és határoz arról, hogy megengedi-e vagy sem a társaság létesítését. A határozat ellen a táblához lehet felelkezni.

A részvénytársaságok és a betéti társaságok igazgatóságai a rendes könyveken felül kötelesek még vezetni a részvényesek könyvét, a közgyűlési jegyzőkönyvek jegyzékét és az igazgatósági ülések könyvét. Az igazgatósági üléseken a tagok felének jelen kell lenni.

A társaság a saját részvényeit a társasági tőke folytagos letörlesztése céljából megszerezheti, feltéve, hogy a vállalat olyan természetű, hogy a vagyon csökkenésnek van kitéve. *Évégből a jövedelem egyrésze az alapszabályok szerint részvényvásárlásra fordítható.* Az életbiztosítótársaságok a díjaikból és kamatokból egy részt, még pedig a belföldiek $\frac{1}{4}$ részt, a külföldiek pedig felerészt román állami óvadékképes papirokban, vagy belföldi ingatlanokban vagy belföldi ingatlanokra adott kölcsönökben kötelesek elhelyezni.

Az igazgatóságnak az ülésben *jelen nem lévő tagjai nem*

felelősek, ha azonnal írásban tiltakoznak valamely határozat ellen és erről a felügyelőbizottságot is értesítik.

A társaság ügyvitelének megvizsgálását az alaptőke nyolcad-részét képviselő részvényesek kérhetik.

Az igazgatóság tagjai a közgyűlésen nem szavazhatnak a mérleg jóváhagyása és az ő felelőségüket érintő kérdések tekintetében. A mérleget a közgyűlés előtt 8 nappal közzé kell tenni. Hitelrészvénytársaságok *kötelesek minden hónap első 8 napjában az előző hónapról a törvényszékhez kimutatást beterjeszteni*. Ha a mérleget jóváhagyják, annak másolatát a közgyűlési iratokkal együtt 10 nap alatt kell a törvényszékhez bemutatni.

A tiszta jövedelemből minden évben legalább $\frac{1}{20}$ rész tartalékra fordítandó, amíg a tartalék el nem éri az alaptőke $\frac{1}{15}$ részét

A felügyelőbizottságnak 3 vagy 5 rendes és ugyanennyi alapítótagból kell állnia. Ugyanilyen arányban kell románoknak lenniük mint az igazgatóság tagjainak.

A külföldi részvénytársaságok belföldön csak a román kormány előzetes felhatalmazásával nyithatnak fiókot. Ezt a felhatalmazást csak a kereskedelmi kamara meghallgatása után lehet megadni. A fiók köteles legalább 100.000 lej óvadékot letenni, de ezt a kormány az alaptőke $\frac{1}{4}$ részét kitevő összegig felemelheti. A bankok az óvadék alól fel vannak mentve, ugyszintén olyan ipari társaságok is, amelyek belföldön gyárakat létesítenek.

A regátbeli kereskedelmi törvény a kereskedelmi társaságokon felül még *társulásokat is ismer, ami alatt a nyereségben, vagy veszteségben való részesedés értendő*. — Ilyenek főleg a kölcsönös biztosító társaságok.

Az eddig ismertetett részleteket a kereskedelmi törvény első részének I—VIII cimeit tartalmazzák.

Váltó, csekk és kereskedelmi megbízások

A IX. cím tartalmazza a váltóra és csekkre vonatkozó rendelkezéseket, amelyeket már a múlt évi Évkönyvben ismertettünk. A X. cím a folyószámlára vonatkozik és lényegileg egyezik a mi törvényünkkel. A XI. cím a kereskedelmi megbízásra és a bizományra vonatkozik és ugyanez a cím tartalmazza a cégvezetőkre és a kereskedelmi utazókra vonatkozó részt is. Ebből a részből *a kereskedelmi utazókra vonatkozó rendelkezéseket ismertetjük*, minthogy ezekről a mi törvényünk csak hiányosan emlékezik meg. — A 402. § szerint, aki a szolgálatában levő személyt más városba küld és valamely irattal felhatalmazza, hogy a kereskedésre vonatkozó üzleteket tárgyalja, vagy megkösse, az illető személynek adott megbízás keretein belül *felelős annak tényeiért*. Ha az utazó ügynök nem jelenti ki, hogy a főnök nevében köti az üzletet, személyesen felelős, harmadik személyek azonban a főnökkel szemben is felléphetnek.

A 404. § a *kereskedősegekről* szól. Eszerint a kereskedősegéd az áruk kicsinyben való eladása tekintetében üzletvezetőnek tekintendő; *joga van az eladott áru vételárát az üzlethelyiségben és az áru átadásakor felvenni és nyugtázni.* — Az üzlethelyiségen kívül csak külön felhatalmazás alapján vehetnek fel vételárát.

A XII. cím a *fuvarozásról*, a XIII. cím a *biztosításról rendelkezik*, a XIV. cím a *kereskedelmi zálogot szabályozza*. Ezeknek részletesebb ismertetése azért nem szükséges, mert a fuvarozási rendelkezések legnagyobb része a berni nemzetközi egyezmény, és az üzletszabályzat, a biztosítási rész pedig kötvényfeltételek következtében igen kevésbé aktuális.

A törvény második része a *tengerijogot* tartalmazza.

A csődjog

A harmadik rész tartalmazza a csődjogot. E tekintetben megjegyzendő, hogy a regátban *csak kereskedelmi csőd van*, amelynek akkor van helye, ha a kereskedelmi tartozások fizetését megszüntette. A fizetés megtagadása, ha az adós jóhiszeműleg kifogásokat támaszt, nem tekinthető a fizetések megszüntetésének. A csőd kérése oly módon történik, hogy egy, vagy több hitelező a törvényszékhez fordul és bejelenti, hogy adósa súlyos helyzetben van, mire a törvényszék az adós kereskedőt megidézi és könyveit, mérlegét, valamint hitelezőinek jegyzékét bekéri. *A hitelezők biztosítékot kötelesek letenni.*

Ha a hitelezők jogosulatlanul nyitották meg az eljárást, a kereskedő rágalmasz miatt perelheti őket. Ha azonban a hitelezők kérése jogosnak látszik, a törvényszék elrendeli a kereskedelmi könyvek megvizsgálását és kiküld egy, vagy több hitelezőt a kereskedő ügyvitelének felülvizsgálására. A csődöt a törvényszék egy vagy több hitelező kérésére, *sőt hivatalból* is elrendelheti. A hivatalból való elrendelésre alapul szolgálhat az is, *hogy a kereskedő váltóit óvatolták*, miért is az óvatoló közegek hétről hétre kimutatást adnak be a törvényszékhez a felvett óvásokról.

A megtámadási jog a mienkhez hasonlóan van szabályozva. Semmisek a csődtömeggel szemben a fizetések megszüntetése előtt 6 hónappal történt ingyenes elidegenítések, továbbá a visszterhesek is, ha rokonokkal szemben történtek, továbbá a le nem járt tartozások lefizetése, ugyancsak minden ügylet, amely a hitelezők kijátszását célozta.

A csődtömeget bíró (szindikusz) kezeli. Egyebekben a vagyon felosztása hasonlóan történik, mint a mi törvényünkben, *A csődönkívüli kényszeregyezséget a regátbeli törvény nem ismeri*, meg van azonban a csődön belüli kényszeregyezés, melyhez a hitelezők többségének és pedig legalább is a követelések $\frac{3}{4}$ részét képviselő hitelezőnek hozzájárulása szükséges.

Végül a törvény utolsó része a kereskedelmi eljárást

szabályozza. Ebből a részből csupán az elévülésre vonatkozó rendelkezések fontosak. Kiemeljük, hogy a kereskedelmi ügyletekből eredő keresetek 10 év alatt évülnek el, amennyiben valamely külön szabály mást nem rendel. Ilyen külön szabály az, *hogy a társasági szerződésből folyó keresetek, továbbá a váltón és csekken alapuló keresetek 5 év alatt évülnek el.* Egy év alatt évülnek el azok a keresetek, amelyeket hajók részére szállított cikkek vételára címén indítanak. A szállításból eredő követelések, amennyiben a szállítás Európába történik, félév alatt, egyéb esetekben egy év alatt évülnek el.

A román erdőtörvény

Az 1923 június 15-én 3116. szám alatt kelt törvény 1923 június 15 től kezdve kiterjesztette a regátbeli erdőtörvény hatályát a volt magyar és osztrák területekre is azzal hogy a 7, 14, 59—86. cikkekben említett büntetések, kártérítések és értékhatárok tízszeres összegre emeltek. A közbirtokosságok, urbéresek, volt nemesek és hitbizományok erdeit az erdőközpont (Casa pădurilor) ugyanúgy kezeli, mint az állami erdőt, de az évi tűzifajövedelmet a tulajdonosoknak kiadja, mindegyiknek a maga részét.

Minden korábbi törvény, rendelet, utasítás stb, (az a „stb.” benne van a törvényben), hatályát veszti.

Kiemeljük, hogy az erdőtörvény szövegét már abban az alakban adjuk, amelyben a módosítás után érvényben vannak.

Tehát a módosításokat beledolgoztuk a szövegbe s így például a 7, 14, 59—78. cikkekben említett összegek nem az erdőtörvényben foglalt eredeti összegek, hanem már tizzel meg vannak szorozva.

I. FEJEZET

Erdőigazgatás

1. §. Az erdőigazgatás alá esnek és a jelen törvény szerint kezelendők:

a) az állam, a koronauradalom, iskolaalap, az egyházmegyei és községi pénztárak, a bucurești polgári kórházak és a Jassi-i St. Spiridion alapítvány erdei,

b) a jótékonyági és népművelési intézetek, a világi egyházak, a közösségek, köz- és magánalapítványok, a részvénytársaságok és mindennemű jogi személyek erdei,

c) azok az erdők, amelyeket az állam, továbbá a jelen törvény a) és b) pontjaiban említett alapítványok és személyek osztatlanul bírnak hasonló intézményekkel és személyekkel, vagy bármely magántulajdonossal,

d) azok az erdők, amelyeket kisbirtokosok közösségben birtokolnak,

e) magánosoknak a hegyek csucsain, gerincén, vagy oldalán, ugyszintén a hegyes vidékek dombjain fekvő erdei,

f) magánerdők, amennyiben véderdők, vagyis azok, amelyek a zuhatagok befogadomedencéjében vannak, továbbá azok, amelyek fennállása földcsuszamlásnak és földmozgásoknak, kövek és szik-

lák helyváltozásának megakadályozása végett szükséges, továbbá azok, amelyek meredek lejtőkön fekszenek és a vasuton és országuton való közlekedés biztonságát lehetővé teszik, ugyancsak azok is, amelyek futóhomok képződését megakadályozzák,

g) azok az erdők, vagy erdőrészek, amelyek fentartása a folyópartoknak beszakadás és vizmosás ellen való védelmére szükséges, ugyancsak amelyek fentartása a vizek szabályszerű folyását és a források megóvását biztosítja,

h) az ország területének, a határoknak és a városoknak védelmére szükséges erdők, amelyeket a hadügyminiszter véleményéhez képest közigazgatási szabályrendelet meg fog határozni,

i) magánosok erdői, amelyek nem tartoznak a fenti pontok alá, de amelyekre nézve a tulajdonosok kérik, hogy a jelen igazgatási rendnek alávetessenek.

II. FEJEZET Az erdők fentartása

I. RÉSZLET Az erdők üzeme

2. §. Az erdőigazgatásnak alávetett erdők csak üzemterv, vagyis királyi rendelettel jóváhagyott kezelési szabályzat alapján tarthatók üzemben. Az üzemterv kötelező:

a) az 1. §. a), b), c) és d) pontjaiban felsorolt erdőkre.

Az üzemtervet az állam részére az állami erdőtisztviselők, a többi intézetek és kisbirtokosok részére ezeknek erdőalkalmazottai, vagy a jelen törvény értelmében elismert erdészek készítik. Mindezen erdészeti közegek jogosultak arra, hogy az üzemterv elkészítése alkalmával az erdőelhatárolást is végezzék, de alkalmazkodniuk kell a községi legelők határigazítására vonatkozó rendelethez,

b) a többi magánerdőkre nézve csak kezelési szabályzat készítése kötelező, amelyet a jelen törvény értelmében elismert erdészek állítanak össze.

Az üzemterveket és az oly kezelési szabályokat, amelyeket elismert erdészek készítenek, az állami műszaki tanács és szükség esetén a helyszínén az állami erdőközegek hitelesítik. (Ezt a cikket módosítja az 1920-i törvény, lásd a jelen fejezet végén).

3. §. Az üzemterv az erdő fizikai és gazdasági viszonyainak részletes tanulmányozása után készül. Célja az, hogy megállapítsa az üzem feltételeit és módját, a főtermékek üzemfolytonosságának lehetőségét, biztosítsa a vidék viszonyainak megfelelő alanyokkal való új erdősítést (regenerálást) és a haszon és épületfa előállítását olyan helyeken, ahol a terep és az alanyok természete ezt megengedi.

A kezelési szabályzatot, melyről a 2. §. b) pontjában van szó, az illető erdők fentartására és olyan alanyokkal való regene-

rálására tekintettel kell elkészíteni, amely alanyok megfelelnek azon vidéknek, ahol az erdők fekszenek.

A magántulajdonosok, ha ezt érdekükben állónak látják, üzemben tarthatják erdeiket olyan üzemterv alapján is, mely a jelen cikk első bekezdésében nyilvánított elvek szerint van megalkotva. Ugy az üzemterv, mint a kezelési szabályzat megállapítja: az üzembevett területek regenerálására szükséges időt, az ezen területek beerdősítésére szolgáló időtartamot, ha a regenerálás mesterséges uton történik, továbbá azt az időt, amely olyan erdőrészek beerdősítésére szükséges, amelyeknek természetes uton való regenerálása a megállapított idő alatt nem volt teljesen biztosítható.

A magánerdők üzemterveiben, valamint ezen erdők kezelési szabályzataiban gondoskodni kell arról az összegről, amelyet minden évben az üzemmegkezdés előtt az uradalmak minisztériumánál letétbe kell tenni, biztosítékul arra nézve, hogy a beerdősítési kötelezettség meg fog tartatni. Ez az összeg semmi esetben sem haladhatja meg hektáranként a száz lejt. (Módosult az 1920-iki törvénnyel; lásd a jelen fejezet végén.)

Ezen összeg le nem tétele megakadályozza az üzem megkezdését és törvénysértés esetén a 7. § ban meghatározott büntetés alkalmazandó.

A jelen törvény kihirdetésétől számított tizenkét év eltelte után a földmivélsügyi és uradalmi minisztérium felmentést adhat ezen biztosíték letétele alól, még pedig belátása szerinti *módon és a helyszínen tartott vizsgálat után olyan* tulajdonosok részére, akikről megállapították, hogy erdeiket legalább tíz év óta üzemben tartják és hogy az ezen idő alatt üzembevett részek jó állapotban természetes, vagy mesterséges módon regeneráltak és a tulajdonosok a regenerált részek fentartásáról gondoskodnak. (Ez a cikk módosult az 1920-iki törvénnyel; l. a fejezet végén.)

4. §. A magántulajdonosok, vagy az erdő eladása esetében a kitermelők, kötelesek — még ha ez utóbbiak nem is vállaltak erre nézve szerződési kötelezettséget — üzemtervet, vagy kezelési szabályzatot készíteni és ezt az illető erdő tervrajzával együtt a földmivélsügyi és uradalmi minisztériumnak bemutatni, miután azt a polgári perrendtartás 74. § értelmében, bírósági közegek útján közölték egymással, hogy mindegyikük tudomást szerezzen róla.

Egy hónap alatt, attól a naptól számítva, amidőn a tulajdonos, vagy a vevő — aszerint, amint egyik, vagy másik tartja az erdőt üzemben — az üzemtervet, vagy kezelési szabályzatot letétbe helyezték a minisztériumban, mindegyiküknek joga van az üzemterv vagy kezelési szabályzat rendelkezései tekintetében kifogásait megtenni. Ha az erdészeti műszaki tanács az üzemtervet vagy kezelési szabályzatot megvizsgálja és tanulmányozás után, számotvetve a kifogásokkal is, azokat helyeseknek találja,

indokolt véleményével együtt a földmivelésügyi és uradalmi minisztérium jóváhagyása alá bocsátja. Ha azonban a műszaki tanács abban a véleményben van, hogy az üzemtervet, vagy kezelési szabályzatot módosítani kell, úgy a tulajdonos, mint a kitermelő jogosult két hónap alatt a közigazgatási uton nyert értesüléstől számítva írásbeli észrevételeket tenni a műszaki tanács külön jegyzékében foglalt véleményre, amelynek tartalmát a minisztériumban megismerheti. Ezen határidő letelte után a földmivelésügyi miniszter az esetleges kifogások megvizsgálása mellett véglegesen és végrehajthatólag határoz. Ha a tulajdonos, vagy a kitermelő teljesen alkalmazkodott a fenti rendelkezésekhez, a minisztérium köteles az üzemtervnek, vagy kezelési szabályzatnak letételétől számított legkésőbb nyolc hónap alatt határozatot hozni, mert különben az ezen határidő lejártá után, de az üzemterv, vagy kezelési szabályzat felett való határozathozatal előtt a tulajdonos, vagy kitermelő által végeztetett vágások nem tekintetnek erdei vétségeknek.

Semmi esetben sem jogosultak azonban tuskóirtásra.

5. §. Az üzemterv, vagy kezelési szabályzat, ha egyszer jóváhagyott, csakis ugyanolyan szabályok és források mellett módosítható, mint ahogy létesült és csakis azon revíziós időszakban, amelyet abban mindenestre meg kell állapítani.

6. §. Az erdőigazgatásnak alávetett erdők, ha terjedelmük 25 hektárnál kisebb, üzemből tarthatók, oly rövid tanulmány alapján is, amelyet a műszaki tanács megvizsgált és a miniszter jóváhagy. (Módosult; l. a fejezet végén).

Az üzemtervek elkészítéséig és csakis az állam és a kisbirtokosok erdeit illetőleg, az üzem törtenhetik olyan külön tanulmány alapján is, amelyet a minisztérium a jelen törvény végrehajtási utasításában meghatározott alapon és a 3. §-ban feltüntetett elvek figyelembevételével fog készíteni.

Ezen végrehajtási utasításban a kisbirtokosok erdőit illetőleg gondoskodás fog történni a 3. §-ban említett beerdősítési biztosítéknak a kistermelők által való letétbehelyezésről is.

7. §. Az 1. §. a) és b) pontjaiban említett jogi személyek továbbá az erdőigazgatásnak alávetett magánerdők tulajdonosai, ha erdeiket üzemterv, vagy kezelési szabályzat nélkül, vagy ezek rendelkezéseivel ellentétesen tartják üzemből, hektáronként 3000—5000 lej, visszaesés esetén 6000—8000 lej pénzbüntetés alá esnek.

Ezen bírság nem azon erdőrésztel teljes kiterjedése után számítandó, amelyet üzemterv, vagy kezelési szabályzat nélkül, vagy ennek ellenére tartanak vágásban, hanem azon hektárszám után, amely ténylegesen ilyen körülmények között állott üzemből.

Ugyanez a büntetés éri az olyan kitermelőket is, akik a fentemlített tulajdonosoktól vették az erdőt, ha a vágás üzemterv, vagy kezelési szabályzat nélkül, vagy azok rendelkezéseivel ellentétesen történik.

Ha az üzem nem terv szerint, a fák száma szerint történik, a tulajdonos, vagy kitermelő a fenti különböztetések szerint, az alábbi 60 és 63. § ban említett büntetés alá esik.

Ezenkívül a földmivelési- és uradalmi miniszter a műszaki tanács véleményének kikérése után közigazgatási uton megtilthatja az üzemterv, vagy kezelési szabályzat nélküli erdőüzemet mindaddig, míg a tulajdonos, vagy kitermelő a jelen törvény 2. §-ának rendelkezéseihez nem alkalmazkodik.

Ha a miniszter azt állapítja meg, hogy ezek a jóváhagyott üzemterv, vagy kezelési szabályzat rendelkezéseitől eltérnek, az üzemet szintén meg lehet tiltani, a tulajdonos, vagy kitermelő ez esetben az ingatlan fekvése szerint illetékes törvényszékhez a miniszter határozatának közigazgatási uton való kézbesítésétől számított 15 nap alatt előterjesztéssel élhet.

A törvényszék sürgősen határoz, hogy fentartja-e az üzemtilalmat, vagy sem. A törvényszék határozata e tekintetben jogerős és ellenmondással, felebbezéssel, vagy semmisségi panasszal meg nem támadható. Ha az üzem, mely üzemterv, vagy kezelési szabályzat nélkül, vagy az ezekben foglalt rendelkezések megsértésével állott fenn, a fenti szabályok szerint betiltották, ebből soha és semmi okon nem származik jog az állam ellen, bárminemű kártérítési követelés támasztására.

Függelék a II. fejezet I. részletéhez:

A 2, 3, 4, 5, 6 és 7 §-okat az 1920 Szept. 16-án 3725 sz. a kelt törvény a következőleg módosítja és egészíti ki:

1. Avégből, hogy az erdők regenerálására és észszerű kihasználása a lehetőségig biztosítsák, az erdőtörvény és az 1919. évi 2396 számú törvényrendelet következőleg módosíttatnak:

2. Az erdőtörvény 1. §. a) b) c) és d) pontjaiban említett intézetek és a magánosok erdeire vonatkozó oly üzemtervek és kezelési szabályzatok, amelyeket a jelen törvény előtt hagytak jóvá, akár végrehajtás alatt állnak, akár nem, legkésőbb 1921 szeptember elsejéig a még ki nem termelt erdők vagy erdőrészek tekintetében revízió alá fognak vétetni, kivéve azokat, amelyek 2396/1919. számú törvényrendelet alapján már revízió alá vétettek.

Az előirt határidőben revízió alá nem vett üzemtervek és kezelési szabályzatok jogilag semmisek és az erdők üzemben nem tarthatók, mert különben az erdőtörvény 7. cikkében meghatározott büntetés szabandó ki.

Jegyzet. A fenti szövegben idézett 2396—2919. sz. törvényrendelet 1919 jun. 25-én kelt s a következőleg szól;

1. Az államnak, továbbá az adótörvény 1. § a), b), c), d) pontjában körülírt intézeteknek és a magánosoknak erdeire vonatkozó üzemtervei és kezelési szabályzatai akár végrehajtás alatt állanak, akár nem, amennyiben a jelen törvény előtt hagyták jóvá, a jelen törvényrendelet kihirdetésétől számított egy év alatt, a még ki nem termelt erdők, vagy erdőrészek tekintetében revízió alá vannak vetve.

Az előirt határidőben revízió alá nem vett üzemtervek és kezelési szabályzatok jogilag semmisek.

2. A jövőben az üzemtervek és a kezelési szabályzatok jóváhagyása egyszerű miniszteri határozattal történik.

3. Mindenemű erdő kiirtása tilos, akár alája esik az erdőigazgatásnak, akár nem.

Az erdőirtás csakis az erdőtörvény 13. § b), c), d), e) és f) pontjainak eseteiben engedhető meg.

Azok az erdészek, akikről bebizonyul, hogy az üzemtervekben és kezelési szabályzatokban nem pontos állításokat tettek, miniszteri határozattal töröltenek az elismert erdészek jegyzékéből és a tulajdonosokkal szemben az okozott károkért felelősek maradnak.

A törlés a hivatalos lapban közzéteendő.

5. Az erdészeti műszaki tanács hét tagból áll, kik az erdészeti felügyelők és főfelügyelők soraiból veendőek.

Kinevezésük az erdőközpont igazgatójának javaslatára, miniszteri rendelettel 3 évre történik.

A 3 év letelte után újból kinevezhetőek.

3. Ugyanezen idő alatt revízió alá fognak vétetni azok az üzemtervek vagy sommás kitermelési tanulmányok is, melyek az államnak hegyes vidékeken levő és saját regieiben, vagy vállalkozók útján üzemben tartott erdeire vonatkoznak.

Az állami erdők üzemterveinek és sommás tanulmányainak revízióját az állami erdészek végzik; az 1 §. a) és b) pontjaiban említett intézeteket pedig ezen intézetek erdészei; míg a magánosok erdőire vonatkozó üzemtervek és sommás tanulmányok revízióját az erdőtörvény szerint készült táblázatba bejegyzett erdészek a termelők költségén végzik.

4. A 100 hektárnál kisebb erdőt a sommás tanulmányok alapján lehet kitermelni, kivéve a hegyes vidékeken levő erdőt, melyek üzemterv alapján termelendők ki.

Hegyes vidéken levő erdők, ha 25 hektárnál kisebbek, sommás tanulmányok alapján termeltetnek ki.

5. Ha oly erdészek, akik üzemterveket, kezelési szabályzatokat, vagy sommás tanulmányokat készítettek, az erdőleírásokban az erdőtechnika tekintetében nem pontos állításokat tesznek, felelőssé válnak az okozott károkért és a tervező erdészek jegyzékéből miniszteri határozattal töröltenek, amit a hivatalos lapban közzé kell tenni.

Az üzemtervek, kezelési szabályzatok és sommás tanulmányok jóváhagyása miniszteri határozattal történik.

6. Az erdőtörvény 3. és 10. §-a a beerdősítési óvadék tekintetében olyként módosul, hogy az óvadék az említett §-okban foglalt összegben felül emelhető és hogy a felemelés még azokra az erdőkre is alkalmazható, amelyekre nézve az óvadékot az uradalmi minisztérium már összezszerűleg megállapította. Az óvadékot a tulajdonos köteles fizetni, hacsak a tulajdonos és a kitermelő között nem jött létre megegyezés.

Jegyzet. A továbbiakban az erdőtörvénynek szövegét folytatjuk a 8. §-tól kezdve és ugyancsak a fenti módszer szerint beillesztjük a szövegbe az 1920 szeptember 10-iki törvény további pontjait, mind-egyiket az erdőtörvény azon §-nál, amelyet módosít.

8. §. Az 1. §. a) és b) pontjaiban említett személyek kötelesek beerdősíteni:

a) tisztásokat, vagy az erdőszélen található üres helyeket, kivéve az üzemhez szükséges területeket;

b) a terméketlen területeket, valamint a véderdők létesítésére vásárolt területeket.

9. §. Ha a tulajdonos, vagy a kitermelő az üzemtervben, vagy a kezelési szabályzatban megállapított idő alatt nem teljesíti az erdősítésre vonatkozó kötelezettségeit, vagy ha az erdősítést rosszul végzi, akkor a földművelésügyi és uradalmi minisztérium minden felhívás nélkül és a késedelem megállapítása, vagy bírói eljárás nélkül is megállapíthatja azt az időszakot, melyben nézete szerint az erdősítésnek történnie kell, valamint a költségekre végzendő azon fentartási munkálatokat is, amelyek az erdősítés teljes és sikeres befejezéséig szükségesek és evégből a 3. §. szerint letétbe helyezett biztosítékot felhasználhatja.

10. §. A fenálló üzemtervek akár megállapítják, akár nem az erdősítési kötelezettséget, az erdősítési kötelezettség kérdésében felülvizsgálat alá vehetők, de csakis a még üzembe nem vett erdőrészletek tekintetében.

A tulajdonos, vagy kitermelő, ha az erdő vágásba van adva, köteles a jelen törvény kihirdetésétől számított hat hónap alatt az erdőüzem tervét felülvizsgálat végett bemutatni, avégből, hogy abba a 3. és 9. §-ok rendelkezései beletoldassanak.

Ha ezeknek nem tesz eleget, az üzemterv jogilag semmissé válik és a fenti határidő után történt üzem olyanak tekintendő, mint amely üzemterv nélkül hajtattott végre és a jelen törvény 7. §-ában megállapított összes büntetések alá esik.

Az erdősítés költsége a tulajdonost terheli, ha csak a kitermelési szerződés másképp nem rendelkezik.

A 3. §-ban említett erdősítési biztosíték letételéig minden vágás tilos.

A biztosítékot az országos letétpénztárnál készpénzben, vagy napi árfolyamon számított közhitelepapírokban kell letenni, a nyugtát pedig az uradalmi minisztériumnál letétbe helyezni, amely azt a letevőnek abban az esetben szolgáltatja vissza, ha a 9. §. alkalmazásának nincsen helye.

Ha a tulajdonos nem teszi le a biztosítékot és az, aki az erdőt vágás végett megvette, kénytelen azt a vágás megkezdhetése végett saját maga letenni, úgy a kitermelő jogositva van a biztosíték összegét visszatartani abból az összegből, mellyel az eladónak vételár címén tartozik, ha pedig semmivel sem tartoznék, vagy ha tartozása kisebb volna, mint a letett biztosíték, a terhére nem eső összeg erejéig a tulajdonosnak azonnal hitelezőjévé válik.

Az uradalmi miniszter által az óvadék letételéről a vevő részére kiállított igazolvány a tulajdonossal szemben nem csupán a pénz letételét igazoló nyugtaként szerepel, hanem egyuttal olyan végrehajtható közokirat is, amelynek alapján a vevő a tulajdonossal szemben minden megintés nélkül gyakorolhatja összes jogait, anélkül, hogy a késedelem megállapítása, vagy perindítás szükséges volna. Evégből a vevő ahhoz a törvényszékhez fordulhat, amely előtt jogait gyakorolni kívánja és kérheti — és meg is fogja kapni — az említett bizonyítványra

vezetendő végrehajtási záradékot, a törvényszék pedig elrendeli a végrehajtást.

Az ilyen végrehajtható közokiratok alapján, a hitelező értesítheti az adóst, hogy valamely ingatlanát végrehajtás útján el akarja adatni, azonban ez csak akkor történhetik meg, ha ennek az értesítésnek a törvényszék jegyzékébe való bevezetés-től számított három év eltelt; az értesítés joghatálya azonban csak ezen bevezetéstől számított négy év múlva enyészik el, eltérőleg a perrendtartás 300 §-tól.

Ha azonban kisbirtokosok adták el az erdőt kitermelés végett, az erdősítési költségek és így az e célra letett óvadék is csak a kitermelőt terhelik. Az óvadék hektáranként 600 lej és a napi árfolyamon számított közhitelpapírokban letehető.

Ezen az óvadékon kívül, mely a kitermelőt terheli, a kisbirtokosok kötelesek a beerdősítési és fentartási munkálatokhoz természetbeni munkájukkal hozzájárulni, még pedig azon a határon belül, amit a jelen törvény végrehajtási utasítása meg fog határozni; ezen kötelezettségük betöltése ugyanolyan módon fog történni, mint az, amelyet az utakról szóló törvény a teljesítendő napszámmunkára nézve megállapít.

11. §. Az állam a beerdősítést a következő módon támogatja:

a) erdészeti közegei útján a magántulajdonosok kérésére elkészítteti a magánfelek erdeinek beerdősítésére vonatkozó terveket és költségvetéseket és bizonyos esetekben a beerdősítési munkálatokat egészben, vagy részben vezeti;

b) magántulajdonosoknak ingyenesen, vagy önköltségen a rendelkezésére álló mennyiségekből magot és dugványokat ad a beerdősítés szükségleteire;

c) jutalmakat engedélyez olyan tulajdonosnak, akik erdeik kiváló üzemével kitüntetik magukat. Vagy ha különösen hegyes és dombos vidékeken, továbbá csuszamlásoknak kitelt helyeken, valamint futóhomok területeken sikeresen erdősítettek;

d) felére szállítja az állami földadót az üzemben levő erdők után, ha a tulajdonosok a 3. §. a) pontjában említett elvek szerint kezelik erdeiket és azokat oly korig engedik tenyészni, amely kor az épület és haszonfa előállításához szükséges;

e) a kisbirtokosok erdeinek beerdősítéséhez, abban az esetben, ha az előbbi §-ban megállapított biztosíték nem elég, a szükséges munkálatok végrehajtására szükséges összegekkel hozzájárul,

III. RÉSZLET

Irtás

12. §. Az erdőirtás csakis a jelen törvényben meghatározott esetekben történhetik, akár tartozik az erdő az erdőigazgatás alá, akár nem.

Az erdőirtással egy tekintet alá esik a természetes sarjadékokon és tiz évnél fiatalabb csemetéken és ültetvényen való

marhalegeltetés, kivéve a 15., 16. és 17. §-ok eseteit, továbbá az erdő felgyújtása és olyan helytelen kitermelés, amely valamely erdőnek egészben, vagy részben való elpusztításához vezet, kivéve, ha ez a hibás kitermelés nem valamely jóváhagyott üzemterv vagy kezelési szabályzat eredménye.

13. §. Az irtás csak a következő esetekben engedhető meg:

a) a sík birtokon levő erdőkre nézve, ha az erdővel borított birtok teljes kiterjedéséből legalább egynegyedrészt megmarad;

b) ha a tulajdonos arra kötelezi magát, hogy a kiirtott erdő helyébe gyümölcsfákat ültet;

az irtási engedély csak az ültetési munkálatok elhaladásával arányban, fokozatosan adható meg.

c) ha az erdő sík helyen fekszik, 25 hektárnál kisebb és más, legalább öt hektár kiterjedésű oly erdőtesttől, mellyel együtt 25 hektárnál többet tenne ki, legalább egy kilométer távolságra fekszik;

d) ha valamely erdőnek szabályosabb formát kell adni, de ez esetben az irtás területe az egész terület 2%-át meg nem haladhatja és általában 25 hektárnál több nem lehet;

e) ha az erdőben lakóházakat és más, az üzemhez szükséges épületeket, utakat, vagy más közlekedési eszközöket kell létesíteni, ha továbbá a fának rakodóhelyeket kell állítani, ha üzemvonalakat, vagy osztás esetében választóhatárvonalakat kell létesíteni, az osztatlanul birtokolt erdők egyes tulajdonosainak különböző osztályrészei között;

f) ha valamely tulajdonosnak az erdőbe benyuló telke helyett az erdő külső kerületében kell valamely megfelelő területet cserébe adni;

g) ha a kiirtott erdő részlet már előre helyettesítve van ugyanolyan nagyságú, előzőleg már beerdősített területtel és ha a legalább három éves csemetékről megállapítható, hogy minden feltétel meg van bennük a beerdősítés sikere tekintetében.

Az irtás csak akkor történhetik, ha előzőleg egy magasabb erdészeti közeg a helyszínén vizsgálatot tart, és a műszaki tanács is véleményt ad, melyet a földművelésügyi és uradalmi miniszter jóváhagy.

Az olyan szerződések, melyekről kétségtelen, hogy a jelen törvény kihirdetési időpontjában már fennállottak, amennyiben legeltetésre, vagy az erdőigazításnak alá nem vetett erdők irtására vonatkoznak, lejártukig tiszteletben tartatnak akkor is, ha a jelen törvénnyel ellenkeznek.

14. §. Az erdőtulajdonos, vagy kitermelő, aki a 12 és 13 §-ok rendelkezéseit megszegi, hektáronként 5000—10,000 lej pénzbüntetéssel sújtandó, ez a büntetés a 7 §-ban foglalt büntetéssel semmi esetben sem vonható halmazatba.

A pénzbüntetés a végrehajtási törvény értelmében hajtható

be és azt a földmivélsügyi- és uradalmi minisztérium a letarolt erdőterületek beerdősítésére fordítja.

A beerdősítési költségek fedezése után fenmaradó összegek az állam jövedelmeit képezik.

Jegyzet: A fenti rendelkezéseket módosítja az 1920 szeptember 16-án 3775 szám alatt kelt törvény 10. §-a, mely a következőleg szól:

25 hektárnál nagyobb magánerdők irtása tilos; a 25 hektár ki-
számításánál nem vehetők figyelembe a tisztások.

A 25 hektárnál kisebb magánerdők nem irthatók, ha az állami erdőkhöz vannak csatolva, kivétnak a hegyes vidékeken levő erdők, a községi legelők céljaira történő kisajátításokról szóló külön törvény rendelkezéseinek korlátai között és feltételei mellett.

Az ilyen irtás a 13. § b), c), e), f) és g) pontjaiban meghatározott esetekben engedélyezhető.

IV. RÉSZLET

Erdei legeltetés

Az 1. §. a) és b) pontjai szerint erdőigazgatás alá eső erdőkben a legeltetés teljesen tilos.

Mindamellettt a Duna, vagy más vízfolyások mentén és szigeteken fekvő mocsarak erdeiben az alábbi megkülönböztetések szerint meg van engedve:

a) ha az erdő saját kezelésben műveltetik. a legeltetés minden korhatár nélkül meg van engedve;

b) ha a fadóntás a föld felszínéről történik, a legeltetés csak akkor van megengedve, ha az erdő fehér fajokból (puhafa) áll és legalább öt éves.

16. §. Az erdőigazgatásnak alávetett többi magánerdőben a legeltetés csak annyiban van megengedve, amennyiben az erdő regenerálását nem akadályozza meg.

Evégből a következő szabályok állanak fenn:

1. a legeltetés meg van engedve:

a) a tarvátagnak alávetett erdőkben azokban, amelyekben folytalólagos vágás történik, de csak harminc évnél idősebbek.

b) cserjéseként kezelt erdőkben, illetőleg sarjerdőkben ha a vágástól számítva tizenöt évesek. Az a) és b) pontokban említett erdőrészeket az állam erdészeti közegei a helyszínen, az illető községi hatóságok és a tulajdonos, vagy törvényes képviselője jelenlétében megtartott helyszíni vizsgálat után jelöli ki, mely alkalommal a legeltethető jószágok számát is meg kell határozni;

c) a mocsarak erdeiben a 15 §. a) és b) pontjaiban foglalt megkülönböztetések szerint.

2. A legeltetés teljesen tilos:

a) a kertszerűen művelt erdőkben, melyekben 15 évnél rövidebb forda van megállapítva,

b) az 1. §. f) pontjában említett véderdőkben,

c) a csuszamlásokon, vagy olyan területeken, melyek a legeltetés következtében csuszamlásoknak volnának kitéve.

17. §. Az erdőigazgatásnak alá nem vetett magánerdőkben a legeltetés szabad, ha az erdő tiz éves, kivéve mindezáltal a füzeseket és más fehérfajokból álló erdőket, melyekben a vágástól számított három év múlva a legeltetés meg van engedve.

III. FEJEZET A műszaki tanács

18. §. A földmivvelésügyi és uradalmi minisztérium mellett tanácsadó testület működik, amelynek neve erdészeti műszaki tanács.

Ez a tanács öt tagból áll, akik az állam erdészeti főfelügyelői, vagy felügyelői közül vétetnek és a földmivvelésügyi és uradalmi minisztérium javaslatára királyi rendelettel neveztetnek ki.

a) A műszaki tanács köteles nyilatkozni:

b) az erdőigazgatásnak alávetett erdők üzemterveire, kezelési szabályzataira és sommás tanulmányaira;

b) az állam erdeiben létesítendő utak és más közlekedési eszközök terveire, az ezen erdők üzemének érdekében létesítendő épületekre, az erdősítési munkálatokra a zuhatagok irányítására és megszüntetésére, ezen munkálatok költségvetéseire és minden az erdőket illető műszaki kérdésre;

c) a fenti 13. § ban foglalt esetekben az erdőirtásokra;

d) az állami erdők kitermelési javaslataira;

e) a melléktermékek és járulékok eladása esetében a becsárra;

f) az állam tulajdonát képező termékek általános és különös eladási felvételeire;

g) a magánerdők beerdősítésének költségelőirányzataira;

h) a magánosok azon kérvényeire, melyekben azt kívánják, hogy az erdők ez erdőigazgatásnak alávetessenek;

i) a mezőgazdasági központtól vásárlandó erdők és a 8. §. b) pontjában említett területek becsértékére.

A műszaki tanács megállapítja:

azon erdők jegyzékét, melyek az erdőigazgatás alá vétetnek és a miniszter jóváhagyása után a hivatalos lapban közzététetnek:

azon beerdősítendő földek jegyzékét amelyeken nincsenek még fák.

Az erdőigazgatás alá veendő erdők jegyzékének a hivatalos lapban való közlésétől számított hat hónap alatt az érdekelt fél előterjesztéssel élhet a földmivvelésügyi és uradalmi minisztériumhoz.

A miniszter a műszaki tanács meghallgatása és az előterjesztés indokolásának megvizsgálása után új helyszini szemlét rendelhet el.

A miniszter döntése végleges és az előterjesztéssel élővei közigazgatási uton kézbesítendő, egyszerü leirattal közlendő.

A műszaki tanács köteles minden év végén a földmivvelés

ügyi és uradalmi minisztériumnak az állam erdeinek megóvása, regenerálása és javítása tekintetében javaslatokat tenni, avégből, hogy az ezek felett való döntés már a következő évben végrehajtható legyen.

Jegyzet: Ezt a cikket módosítja az 1920 szeptember 16-án 3775. szám alatt kelt törvény 11. §-a, mely a következőleg szól:

Az erdészeti műszaki tanács kilenc tagból áll, akik a magasabb tisztviselők sorából veendők, felügyelőtől felfelé A csatolt területeken működő erdőtisztviselők ezen tanácsba tagokul kinevezhetők. ha legalább is a VI. fizetési osztályba tartoznak. Kinevezésük miniszteri rendelettel 3 évre történik.

IV. FEJEZET

I. RÉSZLET

Az állam, megyék és községek, továbbá köz- és jótékonyági intézmények erdőinek üzeme

19. §. Az üzemtervben feltüntetett szabályokon kívül az állam, az iskolapénztár, az egyházpénztár, a megyék, községek és köz- és jótékonyági intézmények erdeinek üzeme csakis az állami számviteli törvény rendelkezései szerint megtartott nyilvános árlejtésen történő odaitelés alapján van megengedve, kivéve, ha külön törvény másként intézkedik.

Az ilyen erdők kitermelői csak akkor kezdek meg az üzemet, ha ezen erdők tulajdonosától, vagy a tulajdonosok képviselőitől engedélyt kaptak.

A kitermelő köteles legalább egy őrt tartani, akit az illető erdőigazgatóság vezetőjének el kell ismerni és aki ezután a helyi törvényszék előtt esküt tesz.

Ennek az őrnek joga van a jegyzőkönyveket felvenni, úgy az üzemben tartott területen, mint pedig annak határától számított 200 m. távolságban.

20. §. Az állam, a megyék, a községek és a köz- és jótékonyági intézmények erdészeti közegei kötelesek az erdő fekvése szerint illetékes törvényszék jegyzői irodájában letenni annak a jegynek a nyomtatott példányát, melyet az eladásra szánt fák, a tartalékfák, avagy a bünös uton kivágott fák megjelölésére használni fognak; szabálysértés esetében az állami közegek az uradalmi minisztérium szervezeti törvényében meghatározott büntetés, egyéb közegek pedig 1000—5000 lej büntetés alá esnek.

21. §. A kitermelő csak az eladott erdőterület átadásáról az erdőigazgatóság vezetője, vagy az erdőtulajdonosok képviselője által felvett jegyzőkönyvben kitüntetett helyeken állithat fel szénégetőt, vagy műhelyt, mert különben minden olyan égető, vagy műhelyépület, melyet másut emel, 500 lei pénzbüntetés alá esik és köteles a műhelyeket és égetőket le is rombolni.

22. §. A kitermelési engedély keltétől kezdve a teljes felmentés megkapásáig, felelős a kitermelő minden olyan erdei vétségért, amely a kitermelési területen és akörül 200 méter távolságban elkövetetik, hogy ha üzletvezetői, munkásai, vagy

emberei, a vétség elkövetésétől számított legfeljebb nyolc nap alatt nem értesítik jelentés útján az illető erdészeti közegeket, az erdőtulajdonosokat, vagy ezek képviselőit. A kitermelő felelőssége az erdészeti közegek által adott felmentés esetén sem szűnik meg, ha utóbb megállapítható, hogy ez a felmentés csalárd módon adatott.

A kitermelők csak akkor menekülnek a felelősségtől, ha a tetteseket megjelölik, vagy ha bebizonyítják, hogy minden szükséges intézkedést megtettek azok felfedezése végett.

23. §. A kitermelők az erdőüzemhez csak a belügyminiszter felhatalmazásával hozhatnak az országba idegen munkásokat; ez a felhatalmazás csak akkor adható meg, ha megállapítható, hogy az illető vidéken nem lehetett munkásokat találni, vagy a munkások ezekre a munkákra nem vállalkoztak.

II. RÉSZLET

A fa szállítása

1. Szárazföldi szállítás

24 §. Ha a fa fuvarozásának azon a birtokon való esz- közlése, amelyhez az üzemre szánt erdő tartozik, nem volna lehetséges, vagy aránylag nagyon költséges volna, a fák elszállítása idegen birtokokon keresztül is történhetik, még pedig akár a meglevő utakon, akár azokon, melyeket a kitermelő létesít, ez utóbbi köteles a tulajdonosokat a nekik okozott minden kárért kártalanítani.

Evégből az érdekelt kérelmére a földművelési és uradalmi minisztérium a saját erdészeti közegeinek helyszíni megállapítása alapján határoz afelett, hogy szükséges-e a fát idegen területeken átszállítani, meghatározza a helyet, ahol ez az idegen területekre legkevésbé káros módon történhetik, az időtartamot, ameddig tarthat és azt az összeget, amely az illető tulajdonosnak kártérítés fejében jár.

A kártérítés megállapításánál a többi becslési adaton kívül, az erdészeti közegek számbaveszik a meglevő utakon való szállításnál, ezen utak létesítésének és fentartásának költségeit; ha pedig a szállítást ujonnan létesítendő utakon kell végezni, a létesítés és fentartás költségei egyedül a kitermelőt terhelik.

Ha a felek ezzel az összeggel nem elégszenek meg, a bírósághoz fordulhatnak, de csupán a kártalanítás összege, nem pedig a szállítás szükségessége és feltételei tekintetében.

A jogerős ítélet meghozataláig sem lehet a fa fuvarozását megakadályozni, ha a minisztérium által megállapított kártérítés összege letétbe helyeztetett.

Ha azonban a faanyag szállítására a kitermelő vasuti vonalat akar létesíteni, ezt csak a magánvasutak létesítésére és üzemére vonatkozó, 1900 március 28-án kelt és 1905 március 31-én módosított törvény értelmében teheti.

25. §. Az erdőtulajdonosok, vagy kitermelők a fának szabadon, vagy tutajon való szállítására végett minden vízfolyást felhasználhatnak, még ha az nincsen is köztulajdonban.

Ha azonban a szállítás eszközléséhez vízművekre van szükség, nevezetesen gátakra, duzzasztókra, vagy másnemű viz felhasználására, valamint partvédő munkálatokra, vagy olyan munkálatokra, amelynek célja meglévő mezőgazdasági, vagy ipari intézmények védelme, ezeket a műveleteket csak a kormány előleges engedélyével lehet végeztetni.

Az engedély iránti kérvényt a földmívelési és uradalmi minisztériumhoz kell benyújtani és csatolni kell hozzá részletes leírást az usztatandó fa mennyiségének és nemének, az usztatás kezdő- és végpontjának megjelölésével és azon vízfolyás tervrajzával, amelyre a felhatalmazást kéri.

Ebben a leírásban és tervben részletesen fel kell tüntetni a vízműveket, malmokat, csatornákat, partvédelmi és vízszabályozási műveket, végül minden a vízfolyásánál, vagy a parton levő művet és azokat is, amelyek létesítése tervbe van véve.

A minisztérium az engedély iránti kérelem vételétől számított 10 nap alatt elküldi a kérvényt a prefektura útján azon községek előljáróságainak, amelyek területén az usztatás történik.

Ezek a kérvényt azonnal kifüggesztik az előljáróság ajtaján, amiről jegyzőkönyvet vesznek fel.

A kifüggesztéstől számított egy hónap alatt minden érdekelt megteheti észrevételeit, vagy új usztatási kérvényt terjeszthet elő. Eme határidő lejártá után a prefektus az erdészeti közegek és az illető községi hatóságok részvételével helyszíni szemlét tart, annak eredményét előterjeszti a miniszternek, aki azután dönt a kérések felett.

26. §. Az engedély tartama a tervezett művek nemétől és fontosságától, a szállítandó faanyag mennyiségétől és az usztatási terület hosszúságától függ.

Az engedély tartama nem lehet nagyobb, mint azon fakitermelési vállalat időtartama, amelyre az engedélyt kéri.

Ha több engedélykérés van és az érdekeltek között nem jön létre megegyezés, az engedélyt annak, vagy azoknak kell adni, akik a legnagyobb mennyiségű faanyagot, a legnagyobb távolságra és a legnagyobb értékben kívánják szállítani.

Az engedély csak annak adható, aki komoly biztosítékot tud nyújtani arra nézve, hogy meg tudja fizetni a parti birtokosoknak azokat a károkat, amelyek a szállítás által nekik okozhatók.

Nem adható usztatási engedély, ha a gátak, vagy más duzzasztók felállítása nagyobb kárt okozna, mint a kérvényező ismeretes anyagi eszközei, vagy ha a kérdéses művek lehetlenné tennék oly, már meglévő ipari, vagy mezőgazdasági intézmények működését, amelyek hasznosabbak, mint az usztatás útján való fuvarozás.

Uj gátak, vagy más vízduzzasztók létesítése csak akkor engedélyezhető, ha a már meglevők működését nem akadályozza.

27. §. Ha valamely vízfolyásra, vagy annak valamely részére már megadatott az usztatási engedély, ezen első engedély tartama alatt másnak új engedélyt nem lehet adni.

Azok, akiknek kérelme nem teljesített, ugyszintén az olyan kitermelők is, akik ugyanazon vízfolyáson kellene, hogy szállítsák a fát, mint amelyre az engedély másnak már megadatott, a kérdéses vízfolyást szintén használhatják, de kötelesek az engedély birtokosának a földművelési és uradalmi minisztérium a tett szolgálatok és a végzett munkálatok költségei arányában megállapítandó kártalanítást megfizetni.

Akik ezzel a kártalanítással nincsenek megelégedve, ahhoz az ítélőtáblához fordulhatnak felebbezéssel, amelynek területén az engedély birtokosa által üzemben tartott erdő van; a felebbezést a miniszteri döntés átvételétől számított 15 nap alatt kell beadni. A tábla döntése végleges és az ellen semmiségi panasznak nincsen helye.

Ha a miniszter által megállapított kártalanítás letétbe helyeztetik, a fafuvarozást a jogerős ítélet meghozataláig sem lehet megakadályozni.

28. §. Az engedély birtokosa az épületeket jókarban köteles tartani, köteles elvégeztetni a partokon és vízfolyásokon levő viziművek és az épületek védelmére szükséges munkálatokat, mert különben az engedély tőle minden kártalanítás nélkül visszavonható.

Köteles a parti birtokosokat minden olyan rongálódásért kártalanítani, amit a szabadon, vagy tutajon szállított fa, vagy a vízáradás okozott.

A vis-major által okozott rongálódások, vagy azok, amelyek a viziművek szállításai nélkül is előállottak volna, nem terhelik az engedély birtokosát.

Évenként kétszer köteles az engedély birtokosa az illető előljárásság útján megállapíttatni, még pedig a parti birtokosok előzetes értesítése mellett, a kérdéses művek állapotát, hogy később az usztatásból eredő rongálódások könnyen megállapíthatók legyenek.

Ha ez a megállapítás nem történt meg, az engedély birtokosa nem bizonyíthatja, hogy a rongálódások az usztatás előtti időből valók.

Az engedély birtokosa, az esetleges kártalanításokra való tekintettel, köteles biztosítékot letenni, amelynek összegét az erdészeti hatóság szakértői szemle útján állapítják meg.

Az engedély birtokosa a neki már nem szükséges műveket nem rombolhatja le és nem is létesíthet az engedélyezteteken kívül más műveket a miniszter engedélye nélkül, mert különben az engedély tőle minden kártérítés nélkül visszavonható.

Az engedély tartama alatt létesített művek az engedély lejártá után azonnal az állam tulajdonába mennek át, minden kártalanítás nélkül.

A munkásoknak joguk van, hogy idegen területre lépjenek, valahányszor a part hosszában dolgoznak.

Rongálódások esetén a parti birtokosok kártalanítandók.

A községi és közigazgatási hatóságok a kitermelőknek a vízből kiemelt fa visszaszerzésében segídenek kötelesek.

V. FEJEZET

I. RÉSZLET

A kisbirtokosoknak az erdőkre, tisztásokra, stb.
vonatkozó tulajdonjoga és annak megállapítása

Jegyzet: Az egész fejezet a régi királyságbeli oly kisbirtokosokra vonatkozik, kik nagyjában megfelelnek a mi urbéréseinknek.

29 §. A vagyonközösségben levő kisbirtokosoknak az erdőkből, legelőkből, rétekből, erdőszélekből, szántóföldekből, az erdők belsejében, vagy szélén levő tisztásokból és a hegyi legelőkből járó járandóságot bizottság állapítja meg, amelyben résztvesz a járásbíró, a járási adminisztrátor és a birtok fekvése szerint illetékes pénzügyi ellenőr; a bizottság elnöke a járásbíró. Ha az ingatlan több község, járás vagy megye területére terjed ki, mindegyik járásbíró, akinek kerületében az ingatlan valamelyik része fekszik, köteles és jogosult eljárni az egész ingatlan tekintetében és a bizottságban résztvesz.

Ilyen esetben a járandóság székhelyén levő subprefektus és ellenőr szintén résztvesznek a bizottságban.

Ilyenkor és ha több különböző bíró kezdeményezte a munkálatokat, a vezetés azt illeti, aki legelőször intézkedett. A jelen törvény kihirdetésétől számított egy hónap alatt a járásbíró köteles kerületének községi jegyzője útján megállapítani, hogy mindegyik községben hány kisbirtokos közösség van; hogy hívják azokat, akik e közösségbe beletartoznak, mi a birtok általános elnevezése és hogy a birtok fekvése szerinti község plébánosát és iskola igazgatóját, hogy hívják.

A jegyző a járásbíró átiratának vételétől számított 15 nap alatt köteles ennek minden felvilágosítást megadni, mert különben őt a járásbíró első és utolsó fokon 1000—2000 lej pénzbírsággal büntetheti.

Ezen értesítés beérkezésével kapcsolatosan, a bizottság fokozatosan megkezdí a munkálatokat, melyeket a jelen törvény kihirdetésétől számított 8 hónap alatt a kerület összes kisbirtokos-közösségeire nézve be kell fejezni,

Evégből a járásbíró köteles a községet együttes idézéssel értesíteni arról a napról, amelyen a bizottság ki fog szállni a községbe.

30. §. Az Idézésnek tartalmaznia kelt:

a) a község nevét,

b) a birtok általános elnevezését,
 c) a községbe való kiszállás napját és óráját,
 d) a községhez intézett felhívást, hogy az előljárásság helyiségében az összes iratokkal és tervekkel, valamint a felek jogaira vonatkozó minden okmánnyal jelentkeznek.

Az idézést a járásbíró külön átirattal megküldi az ingatlan fekvése szerint illetékes község jegyzőjének, plébánosának és iskola igazgatójának.

A jegyző az idézést azonnal kifüggeszti az előljárásság ajtajára és az erről felvett jegyzőkönyvet megküldi a járásbíró-nak. A plébános az idézést az annak átvételét követő első vásárnapon felolvassa a templomban és az átvételi elismervényt, melyben a templomi kihirdetés napja feltüntetendő, megküldi a járásbíró-nak.

A tanító ugyancsak átvételi elismervényt küld és a birto-kosok között az értesítést köztudomásra hozza.

Ha az ingatlan több község területén fekszik, elég ha az idézés ezek közül csak egy község jegyzőjének, plébánosának, vagy tanítójának küldetik.

Ha pedig a községben több plébános és iskola van, elég ha csak ezek egyike kapja az idézést.

Ha pedig a községben nincsen plébános, vagy tanító, a járásbíró azt az idézést, amely plébánosoknak, vagy tanítóknak szólna, nem küldi el.

A járásbíró az idézést idejekorán köteles küldeni, a bizottság kihallgatása nem történhetik korábban, mint 15 napra, onnan kezdve, amint az idézés a kérdéses előljárásság ajtaján kifüggesztetett.

A járásbíró a kiszállás napjánál 8 nappal előbb értesíti a bizottság többi tagjait és a népbankok központi pénztárát.

31. §. A kitzüött napon a bizottság a titkárként alkalmazott jegyző kíséretében a jelentkező összes kisbirtokosokat meghallgatja, okmányait, számadásaikat, határjárás irataikat és tervrajzaikat megvizsgálja, kiszáll az ingatlan területére, szükség esetén mérnökökkel felmérést végeztet, beszerez minden adatot és elvégez minden kutatást a helyi szokások, a jog és a birtoklás tekintetében, tanukat hallgat ki, minden neki bemutatott iratot megvizsgál és a magánjogi és a perrendtartási törvénykönyv rendelkezésétől függetlenül megállapítja a hozományi javakra, a kiskoruak gondnokság alá, vagy családi tanács alá helyezettek és távollevők vagyonára vonatkozó jogokat, mégha e személyek nem is jelentek meg, mely esetben a bíró a kiskoruak részére mindjárt a helyszínen törvényes képviselőket nevezhet ki, a bizottság minden eszközt felhasználhat az említett jogok fennállásának és arányának kiderítése végett, elfogadja a házastársakat jogi képviselőkként a hozományi és szabad vagyon tekintetében. Egyszóval a bizottságnak a legszélesebb hatásköre van, hogy a társak mindegyikének jogait meg-

állapíthassa, anélkül, hogy szükség volna a férjhezett nők részére a férj felhatalmazására, vagy a kiskorúak és csödképviselek részére a polgári törvénykönyv és a perrendtartásban előírt képviselői alakítások betöltésére.

Ha a munkálatok egy hónap alatt be nem fejezhetők, azokat a következő napokon félbeszakítás nélkül mindaddig folytatni kell, amíg be nem fejeztetnek.

A bizottság az egész munkálatokról az összes jelenlevő tagok által aláírt végzést hoz; a bizottság határozatképes, ha csak két tag van is jelen, de az egyik a járásbíró kell, hogy legyen,

A végzésen kívül a bizottság még táblázatot is állít össze, mely a végzés lényeges kiegészítő része és tartalmazza:

A közösség nevét, tagjainak nevét, azt, hogy nagykorúak, kiskorúak, vagy önképviseletre nem jogosultak-e, az ingatlan nevét, hozzávetőleges terjedelmét és minden egyes egyénnek az ingatlanból való járandóságát.

A bizottság végzését és az ahhoz csatolt táblázatot a járásbíró azonnal kifüggeszti az illető előjáróság ajtáján és a kihirdetéstől számított 3 nap alatt a járásbíró ajtáján is.

A kifüggesztésről jegyzőkönyvet kell felvenni, melyet a községi kifüggesztés tekintetében a végzés meghozatalakor jelen volt bizottsági tagok és a jegyző, a járásbíró ajtáján kifüggesztés tekintetében pedig a járásbíró, vagy helyettese és a járásbíró ajtáján jegyző írják alá.

A járásbíró minden ingatlanról külön ügycsomót készít.

Köteles a határozatról és a táblázatról bárkinek is másolatokat kiadni.

32. §. A bizottság végzésének a járásbíró ajtáján kifüggesztéstől számított 2 hónap alatt mindazoknak, akik azt állítják, hogy a közösségbe beletartoznak és azon ingatlanra jogaik vannak, de nem vétettek fel, továbbá azok, akik azt állítják, hogy több joguk van, mint amennyit megállapítottak, felebbezéssel élhetnek, akár voltak jelen, akár nem, a bizottság határozata ellen az illető járásbíró ajtáján felettes törvényszékéhez.

A férjhezett nő felebbezhet férje engedélye nélkül is, a férj a feleség szabad vagyona tekintetében meghatalmazás nélkül is felebbezhet, ugyancsak a kiskorúak és gondnokság alá helyezett törvényes képviselői is felebbezhetnek a családi tanács felhatalmazása nélkül, mely még a bírói eljárásban sem szükséges. A családi tanács alá helyezett érdekekben jogi tanácsosuk is felebbezhet. A kiskorúak és a családi tanács alá helyezett érdekekben a fenti határidőben a község előjárója, jegyzője, papja, tanítója, a kir. ügyész, maga a kiskorú, ha 14 éves elmúlt és bármely más személy is felebbezhet.

A felebbezésben fel kell tüntetni a közösség nevét, a felebbező és a közösség székhelyét, a felebbezésre való jogot, az ingatlan nevét és fekvését, a felebbezett végzés keltét és

csatolni kell a felebbezés egy másolatát. A törvényszék a felebbezés vétele után azonnal bekéri a járásbírószágtól az ügycsomót.

A felebbezés tárgyalására csak akkor fűzhetnek határnapot, ha a járásbírószági ügycsomóból megállapítható, hogy a felebbezési határidő lejárt. Akkor azután a bizottság határozata ellen beérkezett összes felebbezésekből egy ügycsomó készül, a felebbezések jegyzőkönyvileg egyesítettnek nyilvánítandók, egyetlen egy tárgyalási határnap tűzendő ki és erre a napra csak egy idézés adandó ki, még pedig a közösség nevére, mely idézés a megjelenésre való felhívást, úgy a felebbezőkre, mint a közösségre nézve magában foglalja. Az idézés a perrendtartás 75. §. 2. cikke szerint történik.

Ha a tárgyalás törvényes okból elhalasztatik, vagy ha helyszíni szemlére, avagy szakértők meghallgatására van szükség, a törvényszék elnöke megjelenési határnapot tűz ki és gondoskodik arról, hogy minden előkészítő munkát kellő időben megtörténjék és a törvényszék ítélete a felebbezési határidő lejártától számított három hónap alatt fegyelmi büntetés terhével kihirdetessék.

Az ilyen természetű felebbezéseket olyan napokra kell kitűzni, amelyeken a törvényszék a saját ügyviteli szabályai szerint nem ítélkezik a felebbezések felett; ezeket a felebbezéseket minden az illető napra kitűzött ügyet megelőzőleg kell tárgyalni és ha a tárgyalás egy nap alatt el nem végezhető, azt félbeszakítás nélkül folytatni kell a következő napokon, amíg csak be nem fejeztetik az eljárást. A törvényszék legalább két bíró részvételével tárgyal. A királyi ügyész teszi meg az indítványt.

A törvényszék az ítéletet az összes bemutatott okmányok és bizonyítékok alapján mondja ki.

Az ítéletet az egyik bíró szerkeszti és abban az illető bíró nevét fel kell tüntetni.

A törvényszék ítélete végérvényes, az ellen ellenmondásnak nincs helye, de a kihirdetéstől számított 15 nap alatt a legfelsőbb semmitőszékhez még abban az esetben is semmiségi panasznak van helye, ha a fél távollétében hozott. A semmitőszék egy hónapon belül határoz a napirendre tűzött összes perek felett elsőbbséggel és ellenmondási jog nélkül. A semmiségi panasz felfüggeszti a végrehajtást.

A törvényszék a kihirdetett ítélet alapján, a kihirdetéstől számított 5 nap alatt elkészíti a végleges új táblázatot, mely a bizottság táblázatában foglalt minden kijelentést magában foglal és melyet az ítélethozatalban résztvevő összes bíró aláír.

33. §. Az ítéletki hirdetéstől számított 8 napon belül az ítéletet be kell vezetni a törvényszék ítéleti könyvébe és ezt követően be kell írni a fentemlített táblázatot is, mely az ítélet kiegészítő része. Mindkettőt be kell vezetni az ingatlanok átírájáról vezetett jegyzékbe is.

A törvényszék elnöke az ítéletről és táblázatról hivatalból másolatot küld az illető járásbírónak, még pedig a törvényszék jegyzékében történt átirástól számított 10 nap alatt. A másolatokon a törvényszék elnöke igazolja, hogy az eredetivel egyezők és hogy át vannak írva, a járásbíró az átvételtől számított 5 nap alatt köteles azokat külön jegyzékbe bevezetni, mely jegyzék neve: „A kisbirtokosok jogainak jegyzéke”.

34. §. Ha a törvényszéki elnök a bizottság végzésének a járásbíróság aijtáján való kifüggesztéstől számított 2 hónap alatt nem kéri a járásbírótól az ügycsomót, a járásbíró köteles azt a törvényszéknek hivatalból megküldeni.

A törvényszéki elnök köteles az ügycsomót megvizsgálni és ha eltelt két hónap a bizottság végzésének a járásbírószágon való kifüggesztésétől és ezalatt senki sem adott be fellebbezést, a törvényszéki elnök köteles jegyzőkönyvet felvenni, megállapítva hogy felebbezés nem érkezett be és hogy a végzés jogerős; ezt feltünteti a bizottság végzésén és táblázatában és elrendeli, hogy a bírósági iroda írja át a jegyzőkönyvet, a bizottság végzését és táblázatát és mindezeket tüntesse fel azt, hogy az átirás megtörtént. Ezt az előbbi § ban említett idő alatt kell elvégezni.

Az átirás után az ügycsomót hivatalból be kell küldeni a járásbírónak, feltüntetve a bizottság eredeti végzésén és táblázatában, hogy fellebbezés nem adatott be és el kell küldeni az elnök által felvett jegyzőkönyvnek az elnök által hitelesített másolatát is. A járásbíró ezek átvétele után, azokat az alábbi §-ban említett jegyzékbe bevezeti.

35. §. Ha a táblázat jogerőre emelkedett és átiratott, az végérvényes mindazokra nézve, akik a jelen törvényben feltüntetett módon jelen voltak, vagy képesítve voltak a két alsófoku bíróság valamelyike előtt.

Az ilyenek egymás között semmi okból és semmi uton nem hivatkozhatnak az ingatlant illetőleg más jogokra, mint amelyek a végleges táblázatban foglaltnak.

Akik azt állítják, hogy mellőztettek vagy a valóságosnál kisebb jogokkal vannak feltüntetve és nem voltak jelen, vagy nem voltak képviselve a jelen törvényben meghatározott módon a két elsőfoku bíróság egyike előtt sem, jogaikat a törvény rendes útján, a törvényszék mint elsőfoku bíróság előtt érvényesíthetik. A keresetet a közösségnek a jelen törvény szerint kijelölt képviselője ellen kell megindítani.

A hozandó jogerős határozat alapján a végleges ártáblázatban a megfelelő módosítás eszközöndő; ugyancsak a törvényszék és a járásbírószág azon jegyzékein is, melyekben az átirás megtörtént. Az ujonnan bejegyzettek csakis ezen helyesbítés keltétől fogva szűnnek meg birtokostársi jogaikat gyakorolni.

Az eddig ezen törvény szerint harmadik személyek által szerzett jogok tiszteletben tartandók.

Az ujonan bejegyzettek semmi esetben sem követelhetik mástól, mint a községtől az átlag értékét, vagy az elvont hasznokat és ezek behajtása végett csakis a még fel nem osztott, vagy a jövőbeli jövedelmeket vehetik végrehajtás alá.

A per tartama alatt sem biztosítási végrehajtást, sem zárlatot nem kérhetnek.

36. §. A kisbirtokosok tulajdonába levő erdők megosztása csakis természetben történhetik.

Ha a megosztást birói uton kérik, csak akkor van helye, ha az ítélet megállapítja, hogy az ingatlan kényelmesen felosztható természetben.

A vagyonközösség megszüntetési per folyamán birói zárlat nem kérhető és nem engedélyezhető.

Ha a közösség az erdőt osztatlanul birtokolja valamely jogi személlyel vagy olyan magánegyénnel, akik maguk, vagy jogelődeik nem tartoznak bele a közösségbe, a vagyonközösség megosztása a közönséges jog szerint történik.

Ha valamely kisbirtokos a maga osztatlan vagyoniilletőségét elidegeníti, ennek nincsen más hatása, minthogy a vevő az eladó osztatlan vagyoni jogaiba lép és a jelen törvény összes korlátozásainak alá van vetve.

Ha az eladó olyan egyénnek akarja eladni a maga járandóságát, aki nem tagja a közösségnek, köteles a járásbiróság és ez előljárárság ajtaján kifüggesztendő hirdetményt közzétenni, melyben a vételárat és az eladási feltételeit feltünteti; a kifüggesztésről a járásbíró és a jegyző jegyzőkönyvet vesz fel.

Az eladás csak a kifüggesztéstől számított egy hónap mulva történhetik meg. Ha ezen időközben egy vagy több birtokostárs vásárolni akar, hasonló ár és feltételek mellett előnyben részesül és ajánlatát a megfelelő biztosítékokkal együtt a járásbiróságnál köteles benyújtani.

Ezen szabályok megszegés esetén az érdekelt tulajdonostárs kérésére az eladás érvénytelenné nyilvánítatik azon tulajdonos javára, aki az elővételi jogot gyakorolta.

Dologi jogok létesítése azok megszerzőjének csupán a létesítő osztatlan jogára biztosít jogot; ha ilyen jogok létesítése végrehajtási árveréshez vezet is, a vevő csakis osztatlan jogot nyer és ilymódon belép a kényszereladási szenvedőnek a jelen törvényben megállapított jogaiba és kötelezettségeibe.

A teljes tulajdonjoggal való eladás, vagy az osztatlan ingatlanra, vagy annak egy részére való kitermelési jog átengedése, ugyszintén dologi jogok létesítése csak akkor érvényes, ha a jelen törvényben megállapított szabályok szerint történik.

A jelen törvény kihirdetésétől kezdve mindaddig, amíg a birtokostársak jogainak végleges megállapítása a jelen törvény szerint meg nem történik, minden elidegenítés, akár egészben, akár részlegesen és bármely cím alatt történjék is, tilos. Az ezen tilalom ellenére létesült minden jogügylet semmis és hatálytalan.

Jegyzet: A fenti 36 § rendelkezéseit kiegészíti az 1910 szeptember 16-án, 3775. sz. alatt kelt törvény 7., 8. és 9. §, mely a következőleg hangzik:

7 § Az erdőtörvény 36 § ában említett eladások, melyek kisbirtokosok közvetlen erdei jogainak, vagy felosztás következtében jutott járandóságainak elidegenítésére vonatkoznak, csak akkor érvényesek, ha az uradalmi minisztérium azokat jóváhagyja; közömbös, hogy a vevő a közösségnek tagja-e, vagy idegen személy. Az állam a kisbirtokosok osztatlan jogait, vagy a felosztás útján nekik jutott járandóságokat elővételi joggal megvásárolhatja; minden a jelen törvény megsértésével történt eladás jogilag semmis.

8. § Az erdőtörvény 36. § a alapján történt megosztás után is, ami az erdő kihasználását illeti, az osztatlan állapot tovább folytatódik, a kisbirtokosoknak az üzemből származó jövedelemben való részese-dése az erdőtörvény 37—54. §-ainak rendelkezése szerint történik.

(A 9. pont szövege a Hamangiu-féle gyűjteményben teljesen érthetetlen. Meg fogjuk állapítani az 1920 szeptember 16-i hivatalos lapból a hiteles szöveget, melyet a jelen fordítás szövege után függelékként fogunk közölni.)

Megjegyezzük, hogy a fentiekben az 1920 szeptember 16-án, 3775. sz. alatt kelt törvényből, amelynek 12 pontja van, már adtuk az első 11 pontot, míg az utolsó, vagyis a 12 pont a következőleg hangzik:

A 2—11. cikkek rendelkezései az egész román királyság összes erdeire alkalmazandók (Kitűnik ebből, hogy ez a törvény már 1920 szeptember 16. óta Erdélyben és Bánátban is érvényben van.)

II. RÉSZLET

A kisbirtokosok által osztatlanul birt erdők üzeme

37. §. A kisbirtokosok jogait megállapító végleges táblázat átírásától számított egy hónap alatt a járásbíró köteles a közösséget értesíteni, hogy jelenjék meg a járásbírósnál a közös vagyona vonatkozó alapszabály elkészítése végett. A járásbíró megállapítja, hogy a közösség evégből mely napon jelenjék meg, a meghívás pedig a 30. § ban említett módon kézbesítendő, együttes idézés útján történik.

A közösségben levő kisbirtokosok gyűlése határozatképes, ha a végleges és átírt táblázatban megállapított osztatlan jogok felénél többet képviselő kisbirtokos megjelenik.

Ha az első idézésre nem jelenik meg ennyi kisbirtokos, ezt a járásbíró jegyzőkönyvileg megállapítja és legalább 15, legfeljebb 20, mely az első megjelenési naptól számítandó, új ülést hív egybe. Ez az idézés ugyancsak a fenti módon történik.

Ezen a második határnapon az ülés határozatképes, bármennyi volna is a megjelent kisbirtokosok jogának arányszáma.

38. §. A fenti módon egybegyűlt kisbirtokosok megalkotják az alapszabályt, melyben feltüntetendő:

- a) a közös birtok neve és fekvésének helye;
- b) minden közös birtokos neve és lakása, mindegyiknek a közös birtokból járó jutaléka, a végleges és átírt táblázat szerint;
- c) a kisbirtokosok közössége igazgatójának kinevezési módjára, működése tartamára, jogaira és kötelezettségeire vonatkozó rendelkezések;
- d) a közösségi ülések tartásának módjára, az üléseken ho-

zandó határozatok érvényességéhez szükséges szavazatszámok, ezen határozatoknak a közösség tagjaival és harmadik személyekkel való hatályára vonatkozó rendelkezések;

e) a közös költségekre, a számadásokra, az erdők, legelők, rétek és szántóföldek műveléséből elért nyereség felosztására vonatkozó határozatok;

f) a tulajdonostársak között felmerült viták megoldási módjára vonatkozó rendelkezések;

g) a tulajdonostársak évi közgyűlésének időpontja;

h) az első igazgatóság kinevezése és díjazásuk megállapítása.

Ezen rendelkezéseken kívül az alapszabályokba befoglalható minden, a jelen törvényben meghatározott rendelkezés, de ezek akkor is alkalmazandók, ha az alapszabályban nincsenek; viszont a járásbíró megtiltja, hogy az alapszabályba belefoglaltassanak olyan rendelkezések, amelyek egyenesen, vagy kerülő úton ellentmondásban volnának a jelen törvény rendelkezéseivel.

Az alapszabály csak akkor érvényes, ha írásban jön létre és az ülésen megjelent kisbirtokosok számbeli és jutalékbeli többsége jóváhagyta. Az alapszabályt a járásbíró hitelesíti és a 33. § ban említett jegyzéken keresztülvezeti.

39. § Ha a második összehívásra a kisbirtokosok egyáltalán nem jelennek meg, vagy ha megjelennek, de az előbbi cikkben említett többség nem gyűl egybe, továbbá abban az esetben is, ha nem akarják az alapszabályt megalkotni, a járásbíró köteles az alapszabályt megcsinálni és az igazgatókat kinevezni, alkalmazkodva a jelen törvényben megállapított elvekhez.

A fenti szabályok szerint a kisbirtokosok, vagy a járásbíró által létesített alapszabály az összes tulajdonostársakra kötelező és átírásának napjától kezdve harmadik személyekkel szemben is hatályos.

Ugyanezt jegyzékbe kell bevezetni kérelemre vagy hivatalból minden, az egyes tulajdonosok jogaiban később beálló változást, vagy az alapszabályok megalkotásában beálló változásokat, ugyancsak minden olyan utmutatást, melyet az erdőknek az erdőigazgatás alá vonása tárgyában, továbbá az üzemtervre, vagy kezelési szabályzatra vonatkozólag a földmivelési és uradalmi minisztérium a járásbírónak ad, továbbá minden elidegenítés vagy dologi jog, amelyet a közösség vagy egyes tagjai, a közös birtokokra vonatkozólag létesítenek.

A törvényszék jegyzője hivatalból köteles azokat az illető járásbíróval a jegyzékbe való bevezetés végett közölni.

40. §. A tulajdonostársak minden évben az alapszabályban meghatározott időben közgyűlést tartanak, amelyen letárgyalják:

a) a számadásokat;

b) a szétosztandó tiszta nyereséget, amely minden tulajdonostárs jutalékával arányos lesz;

c) az igazgatók kinevezését, akik legfeljebb öten és legalább hárman lehetnek;

d) az igazgatók jövedelmét, amely az elért tiszta nyereség 10%-át meg nem haladhatja;

e) az erdők igazgatási és őrzési költségeit.

A közgyűlés megállapítja, hogy a vagyon jövedelméből évenként milyen összeg tartandó vissza, hogy az üzemterv vagy a kezelési szabályzat szerint való erdősítések megtörténhessenek.

A közgyűlés helyét és napját az igazgatóság határozza meg.

A birtokosokat az elnök a közgyűlés napjáról hirdetéssel értesíti, feltüntetve abban a tárgyalandó kérdéseket is; a hirdetés a közgyűlés előtt 25 nappal adandó ki.

A hirdetéseket az elnök a helyi előljárásnak, az erdőigazgatóságnak, a járásbiróságnak és a népbankok központi pénztárának küldi meg.

A polgármester a hirdetési jegyzőkönyv felvétele mellett az előljárást ajtaján kifüggeszti. A többi hatóságok a hirdetés átvételéről kézbesítési vevényt állítanak ki.

Csakis ezen formások betöltése mellett törvényes a közgyűlés. Ha az elnök, vagy a polgármester azokat nem teljesítik, vagy valamely alakiságot megsértenek, a járásbíró által 1000—5000 lejig, visszaesés esetén 5000—20.000 lejig terjedő pénzbüntetéssel sújthatók.

Ezek a bírságok a község javára esnek.

Az évi rendes közgyűlésen kívül az igazgatóság belátása szerint rendkívüli közgyűlések tarthatók.

A közgyűlés összehívandó:

a) ha a birtokostársak legalább egyötöd része kéri,

b) ha az erdők egy részét elpusztító rendkívüli károk vagy tüzesetek, vagy hasonló csapások fordulnak elő.

c) ha a kisbirtokosok ellen a tulajdonukra, vagy birtokukra vonatkozó per indul, vagy ha vagyonukban nagy veszteségek állanak elő.

Az ilyen gyűlésekre a hirdetés ugyanugy adandó ki, mint az évi gyűlésekre.

41. §. A gyűlésen minden birtokos társ, vagy örököse résztvehet, ha jogai az átírt táblázatban benne vannak.

A 42. § ban említett kivételekkel minden más ügyre nézve a rendes és rendkívüli gyűlések határozatképesek, ha az első meghívásra legalább annyi birtokostárs gyűl egybe, amennyi a birtokilletőségek felét képviseli.

Ha az első egybehívásra nem gyűl egybe ennyi, a rendes és rendkívüli közgyűlés külön egybehívás nélkül, az első összehívástól számított 8 napon belül összeül és a jelenlevő birtokostársak számára tekintet nélkül határozatképes.

Ezen a gyűléseken a határozatok jelenlevők birtokjuttalékai többségével hozatnak.

42. Azok a közgyűlések, amelyek célja az alapszabály módosítása, dologi jogok létesítése, közösen birtokolt erdő üzembe vétele, egészben vagy részben eladása, továbbá, magának a tulajdonnak egészben vagy részben örökáron való eladása, nem határozatképesek, ha az első alkalommal nincsen jelen annyi kisbirtokos, amennyi a járandóságok kétharmadrésze és a kisbirtokosok összességének felét képviseli; az ilyen célú későbbi gyűléseken a járandóságok felének és a tagok egyharmad részének jelen kell lenni.

Egyik esetben sem hozható határozat másként, mint a gyűlésen képviselt járandóságok legalább kétharmad részével.

Bármilyen célú gyűlés hívatik is egybe, mindegyikre megteendő a 40. §-ban említett hirdetés. A 40. § azon rendelkezése, hogy másodizben a gyűlés külön egybehívás nélkül és bármilyen tagszámmal megtartható, az ilyen természetű gyűlésekre nem alkalmazható.

43. §. Minden gyűlésen az illető járásbíró elnököl, olyan megyei székhelyen pedig, ahol kisbirtokos közösségek vannak, az elnöklés a törvényszéki elnököt illeti. A gyűlésen résztvehet az uradalmi minisztériumnak és a népbankok központi pénztárának egy kiküldöttje.

A közgyűlés elnöke mindenekelőtt megállapítja, hogy az egybehívás törvényes-e és hogy kellő számú tag van-e jelen. Ha az egybehívás nem volt törvényes, a gyűlést új egybehívás végett egy másik napra halasztja, ha pedig az egybehívás törvényes, de nincsen elég tag jelen, elhalasztja a gyűlést, A második gyűlés tekintetében a 41. vagy a 42. § szerint kell eljárni.

44. §. Minden gyűlésen jelen lehetnek a férjes nők, a férj beleegyezése nélkül; a férj a nőt meghatalmazás nélkül a szabad vagyon tekintetében is képviselheti; a gyámok és gondnokok a gyámoltakat és gondnokoltakat jog szerint képviselik; családtanács alá helyezetttek, maguk vagy jogtanácsosuk útján résztvehetnek. A 14 éven felüli kiskorúak személyesen vehetnek részt.

Mindezeknek a polgári törvénykönyvben, vagy perrendtartásban előírt formákat nem kell teljesíteni.

A közönséges jottól eltérőleg a hozományt osztatlan jogok továbbá a kiskorúak, gondnokoltak, távollevők és családi tanács alá helyezetttek jogai érvényesen és minden formalitás nélkül egészben vagy részben elidegeníthetők, ha ezt a jelen törvény szerint megalkotott közgyűlés megengedi.

45. §. A törvényes többséggel hozott határozatok minden birtokostársra kötelezők, bármilyen legyen is jogaik természete vagy polgári állásuk és bárha nem is vesznek részt a közgyűlésen.

A határozathozó közgyűléstől számított 15 nap alatt minden birtokostárs kérheti a járásbírósnál az oly határozat megsem-

misítését, amely a jelen törvénnyel, vagy az alapszabállyal ellentétes.

A határozat csak ezen határidő lejárta után hajtható végre és csak akkor, ha az igazgatóság elnöke a járásbiróságtól bizonyítványt vesz ki arról, hogy megsemmisítési kérvényt nem adtak be.

A megsemmisítési kérvényt annak beadásától számított 10 nap alatt köteles elintézni. Határozata ellentmondással, fellebbezéssel vagy semmisségi panasszal nem támadható meg, hanem végérvényes és végrehajtható.

46. §. A kisbirtokosok közösségét harmadik személyekkel szemben az igazgatók képviselik.

Számuk háromnál kisebb és ötnél nagyobb nem lehet.

Kebelükből elnököt és pénztárnokot választanak.

A pénztáros csak az üzemhez szükséges összeget, melyet az igazgatóság határoz meg, tarthatja magánál.

Minden egyéb összeget a népbankok központi pénztáránál köteles letenni, az ezen pénztár által megállapítandó szabályok szerint.

Az igazgatók egyetemlegesen felelősek a maguk és a pénztáros működéséért és minden kárért, melyet a jelen törvényben meghatározott kötelezettségeik megszegésével okoznak, egyetemleg felelnek.

Az igazgatóság szótöbbséggel határoz.

A határozatokról jegyzőkönyveket vesz fel, ezeket külön jegyzékbe vezeti be, melyet minden birtokostárs, az uradalmi minisztérium, a népbankok központi pénztára és a járásbiró közegei megtekinthetnek.

Az igazgatóság többsége a közösséget harmadik személyekkel szemben perekben is, mint felperes, vagy alperes képviseli.

Az igazgatóság a népbankok központi pénztárának felhatalmazásával felfogadják a szükséges üzemi és őrszemélyzetet. Kérhetik, hogy az erdei személyzetet a földmívelési és uradalmi minisztérium ismerje el.

Az alapszabályban meghatározott idő alatt az igazgatók nem mondhatnak le és őket a kisbirtokosok sem távolíthatják el, kivéve ha megállapítják, hogy nem működtek jól, rosszhiszeműleg veszélyeztetik a közösség érdekeit, törvénytelen dolgokat csinálnak, vagy nyilvánvaló hanyagság bizonyítékait adják, ilyen esetekben eltávolításukat a járásbirótól bármely kisbirtokos, a földmívelési miniszter, vagy a népbankok központi pénztára kérheti. A bíró a vádlott meghallgatása után határoz.

A döntésig a vádlott felfüggeszthető.

A bíró döntése végérvényes és végrehajtható és nem támadható meg ellenmondással, fellebbezéssel, vagy semmisségi panasszal.

47. §. Ha az igazgatóságban üresedés áll be, vagy ha az igazgatók az előbbi § értelmében eltávolítottak, ha a közösség

nem nevez ki igazgatókat sem az alapszabályban, sem az évi közgyűléseken, vagy ha kevesebbet nevez ki, mint a törvényes szám, avagy végül, ha bármilyen okból nem volna egyáltalán igazgató, vagy kevesebb volna mint kell, a hiányzó igazgatókat a járásbíró véglegesen nevezi ki.

Az így kinevezett igazgatók a közösséget harmadik személyekkel szentben és a bíróság előtt képviselik és ugyanolyan jogaik vannak, mint amelyeket a törvény a közösség által az alapszabályban, vagy a közgyűlésen kinevezett igazgatóknak biztosít.

A kisbirtokosok jogainak a táblázatban való végleges átirásától az alapszabály megalkotásáig terjedő időben, vagy akkor is, ha a közösségnek bármely okból nem volna alapszabálya, a járásbíró hivatalból nevez ki egy vagy három igazgatót, akik addig működnek, míg az alapszabály a jelen törvény szerint létre nem jön és a közösség az igazgatókat meg nem választja.

Ezen igazgatók tiszteletdíját a járásbíró állapítja meg, de ez nem lehet nagyobb, mint a beszédendő tiszta jövedelem legfeljebb 10%-a. Ugyancsak a járásbíró állapítja meg, hogy az igazgatók tegyenek-e le biztosítékot és mennyit.

Ilyen esetben az ilyen igazgatók ugyanazon jogokkal és kötelezettségekkel bírnak, mint az alapszabályban, vagy közgyűlésen megválasztottak.

Ezenfelül az alapszabály megalkotásáig azokat a jogokat is gyakorolják, amelyeket a törvény a tulajdonostársak közgyűléseinek ad.

Mindazonáltal a 42. §-ban meghatározott jogcselekményeket csak a járásbíró külön előzetes felhatalmazása alapján és csak a 48. és 50. §-okban foglalt alakszerűségek mellett végezhetik.

A járásbíró által hivatalból kinevezett igazgató addig működik, amíg az alapszabály a jelen törvény szerint létre nem jön és meg nem választják az igazgatókat.

48. §. Ha a kisbirtokosok az erdőnek egészbeni, vagy részbeni kitermelése végett való eladását határozzák el, az eladás csak a földmívelési és uradalmi minisztérium közvetítésével és csak nyilvános árverésen történhetik, az állami erdők eladására vonatkozó szabályok szerint.

A földmívelési és uradalmi minisztérium köteles a maga erdészeti közegei útján a kisbirtokosok eladásra szánt erdeiben levő faanyagot felbecsültetni.

Ezt a becslést az erdő eladására vonatkozó árverés megtartásánál alapul kell venni.

Az árverés eredményének tudomásulvétele után a földmívelési és uradalmi minisztérium az árveréstől számított legkésőbb 15 nap múlva köteles az igazgatókkal az árverésen elért legnagyobb árat közölni.

Az igazgatók e közléstől számított 15 nap alatt kötelesek

a miniszternek bejelenteni, hogy megelégszenek-e az elért árral.

Ha többségük az árat elfogadja, a miniszter az árverés eredményét jóváhagyja; az igazgatók pedig az erdőre vonatkozó adásvételi szerződést megkötik, az állami erdők eladására vonatkozó általános és különös feltételek alapján.

A miniszter az erdőt az árverésen elért és az igazgatók által elfogadott áron, az állam részére megveheti, ha azt jónak látja.

Ami a szántóföldeknek, legelőknek, réteknek, akár a tulajdonostársak, akár bérlők által való használatát, továbbá a vadászati, halászati stb. jog megengedését illeti, erről az igazgatók az illető járásbiróság főnökének véleményéhez képest rendelkeznek, ellenesetben minden egyes igazgató 5000—10.000 lej pénzbüntetéssel sújtható, a bérbeadás pedig jogilag semmis, a bérlőket semmi kártérítés meg nem illeti, míg a kisbirtokosok által történő használat megtiltandó.

A kisbirtokosok vagyonának őrzése, üzeme és igazgatása végett szükséges személyzet kinevezési módját külön szabályrendelet fogja szabályozni.

49.§. A vételárat be kell fizetni a népbankok központi pénztárába, amely az üzemtervben, vagy kezelési szabályzatban a beerdősítésre előirt összeget az országos letétpénztárba befizeti, a nyugtát az uradalmi minisztériumnak bemutatja, a maradványt pedig a kisbirtokosoknak, járandóságai arányában a legegyszerűbb módon kifizeti.

50. §. Ha a 42. és 48. §-ok szerint az egész tulajdon eladása határozatát el, megállapítandó az az ár is, amiért eladható.

Az igazgatók az ingatlan fekvése szerint illetékes törvényszékül az árverésnek a perrendtartás 686. és következő §-aiban a kiskorúak javainak eladására vonatkozó foglalt szabályok szerint való kitűzését kérik. A törvényszék köteles az eladásra a földmívelési és uradalmi minisztériumot megidézni.

Az árverés bármely összeggel megkezdhető.

Az odaitétel azonban nem történhetik kisebb összeggel, mint amelyet a közgyűlés, vagy — amennyiben hivatalból kinevezett igazgatók rendelték el az eladást — a járásbíró megállapított.

Ha ez az ár két árverésen sem érhető el, az igazgatók nem fogadhatnak el kisebb árat, hanem új közgyűlést hívnak egybe, vagy a járásbírótól kérnek más ármegállapítást.

Az eladás ugyancsak a fenti alakban történik.

51. §. A kisbirtokosok erdejének akár végleges, akár csak kitermelésre való eladása, amennyiben nem a fenti szabályok szerint történik, jogilag semmis és hatálytalan.

A földmívelési és uradalmi minisztérium, a népbankok központi pénztára, bármely érdekelt személy, az ingatlan fekvése szerint illetékes törvényszék vezetőügyésze kérhetik az ilyen eladások megsemmisítését.

A bíróság döntéséig az uradalmi minisztérium megtiltja a kitermelést, de ebből semmi szín alatt nem lehet az állam ellen kártérítési követelést támasztani.

52. §. A földmivelési és uradalmi minisztérium a maga erdészeti közegei útján a kisbirtokosok erdőinek üzembentartási módja felett ellenőrzést gyakorol és megtehet minden intézkedést, melyet az üzemterv megtartása érdekében szükségesnek lát.

A népbankok központi pénztára ellenőrzést és felügyeleti jogot gyakorol az igazgatók egész eljárása, törvényes kötelezettségeik teljesítésének módja felett, kiküldöttje útján a közgyűléseken részt vehet, egyszóval mindenkor, ahogy jónak látja, az egész igazgatás felett ellenőrzési jogot gyakorol, függetlenül azon jogoktól, melyeket a jelen törvény a földmivelési és uradalmi minisztérium közegeinek biztosít.

53. §. A kisbirtokosok által osztatlanul birtokolt erdők üzemtervei, vagy kezelési szabályzatai határozzák meg, hogy minden egyes tulajdonos mennyi tűzifát vehet igénybe házának fűtése és mennyi haszonfát házi szükségleteinek céljaira.

Ha a kisbirtokosok az üzemterv, vagy a 6. § ban említett tanulmány ellenére fát vágának, a fenti 7. § szerint büntetendők.

54. §. 37—53 § ok rendelkezéseit külön szabályzat fogja kifejteni, amely egyuttal a jelen törvényben nem szabályozott esetekben követendő eljárást is meg fogja állapítani.

Minden törvény, beadvány, kereset, felebbezés, helyszini megállapítás, szemle, idézés, ítéletközlés; átirányítás, jegyzőkönyv, kifüggesztés, bizonyíték, bizonyítvány, másolat, birói vagy bíróságonkivüli eljárás stb. egyszóval minden, amit a jelen törvény 37—53 § ok bármelyikének végrehajtásában, vagy alkalmazásában bárki is tenni fog, minden bélyegtől és kézbesítési díjtól vagy költségtől mentes, A városi birtokosközösségeket illetőleg, az összes jogok és kötelezettségek, melyeket a jelen fejezet a községi előljárók és jegyzők részére megállapít, a városi polgármestert és titkár illetik, kivéve a kisbirtokosok jogait megállapító bizottság titkári tisztét, melyet a járásbíróság jegyzője végez.

VI. FEJEZET

Az erdők őrzése és az erdőrendészet

55. §. Az állami erdők felügyeletét és őrzését az erdészeti közegek végzik; ezek állami tisztviselők.

Ezek a közegek felsőbb és alsóbb erdészeti közegekre oszlanak; az előbbieket a főfelügyelők, felügyelők, főerdészek, erdészeti gyakornokok, az utóbbiak pedig mesterek és örök.

Az 1. §. a) b) és c) bekezdésében említett és egyéb intézmények erdeinek felügyeletét és ellenőrzését ezen intézményeknek a földmivelési és uradalmi minisztérium által elismert felsőbb és alsóbb személyzete végzi, míg az erdőigazgatásnak alávetett többi erdők felügyeletét és őrzését a földmivelési és uradalmi minisztérium által elismert erdészeti közegek.

56. §. Az állam felsőbb erdészeti közegeinek valamely erdészeti szakiskola, vagy megfelelő külföldi iskola elvégzéséről szóló bizonyítvánnyal, vagy oklevéllel kell rendelkezniök, amit a földmivelési és uradalmi minisztérium mellett működő állandó bizottság állapít meg.

Az 1. §. *a), b), c)* pontjaiban említett intézmények magasabb erdészeti közegeit a földmivelési és uradalmi miniszter csak akkor ismeri el, ha ugyanolyan képesítésük van, mint az állam erdészeti közegeinek.

Az illető igazgatóságok kérésére a földmivelési és uradalmi minisztérium ezeknek az erdészeti közegeknek ugyanolyan rangfokozatokat engedélyezhet, mint az államerdészet közegeinek.

A magánerdők felsőbb erdészeti közegeit a földmivelési és uradalmi minisztérium elismerheti, ha miniszter által kinevezett bizottság előtt külön szakvizsgát tesznek, vagy ha ugyanezen bizottság előtt okiratokkal bizonyítják, hogy legalább 10 éves erdészeti gyakorlatuk van és ezen idő alatt bel- vagy külföldi üzennél, mint vezetők is szolgáltak.

Az állami altiszteknek, altiszti iskolát végzetteknek kell lenniök; ez erdőőröknek irástudóknak, kiszolgált katonáknak, lehetőleg határőröknek kell lenniök, addig is, amíg e létesítendő erdőőri iskolák, vagy elemi erdei szaktanfolyamok végzett növendékei közül lesznek választhatók; ezen szaktanfolyamok egyes belföldi ezredeknél a hadügyminiszterrel való egyetértésben fognak felállíttatni.

Minden más hatóságnál és magánosoknál is csak azon altisztek ismerhetők el, akik elvégezték az altiszti iskolát, vagy egy bizottság előtt egyenértékű vizsgát állottak ki, vagy legalább hat éves gyakorlatuk van.

A hatóságok és a magánosok erdőőrei csak akkor ismerhetők el, ha olvasni tudnak és a katonai sorozási törvénynek eleget tettek.

Az elismert összes erdészeti közegek nevei a hivatalos lapban közzéteendők.

57. §. Az állami és az elismert erdészeti közegek a szolgálatba lépéskor a miniszter, vagy az államtitkár, avagy a törvényszéki elnök előtt esküt tesznek. Az eskü így szól: „Esküszöm az Istenre, hogy a rámbizott munkakörben hiven és igazságosan járok el, kötelességemtől nem térek el és hazám törvényeit és alkotmányát megtartom. Hűséget esküszöm a királynak és az uralkodóháznak. Isten engem úgy segéljen.

58 § Az erdőigazgatásnak alávetett erdőkben az erdőrendészetet végzik:

a) az állam minden erdészeti közege és a miniszter által elismert erdészeti közegek,

b) minden igazgatási tisztviselő és a fegyveres erő közegei,

c) minden határőrségi tisztviselő, altiszt, káplár és közkatona.

- d) minden országos, megyei és községi utfelügyelő és őr,
 e) közhasználásra szánt parkok és kertek őrői, ha a miniszter őket elismerte és a törvényes esküt letették.

VII. FEJEZET

Vétségek, büntetések és eljárás

I. RÉSZLET

Az erdőigazgatásnak alávetett erdőségeekben elkövetett vétségek és kihágások— Büntetések

58. §. Az erdőigazgatásnak alávetett vétségek és kihágások az alábbi megkülönböztetés szerint pénzbüntetéssel, vagy elzárással büntetendők.

A büntetések mellett a tettesek az anyag értékében és polgári kártérítésben is elmarasztalandók.

A pénzbüntetés és az érték a törvényben, vagy az ahhoz csatolt árszabásban van megállapítva.

A kártérítés a birói hatóságok belátásától függ.

A törvényben, vagy a csatolt árszabásokban megállapított büntetések alkalmazásánál a bíró enyhítő körülményeket állapíthat meg, ellenben a törvényben, vagy az árszabásokban megállapított összeg értékét nem csökkentheti.

60 §. Aki jogtalanul kivág, gyökerestől kitép, vagy elvisz olyan fát, amelynek kerülete 2 cm.-nél kisebb, a földtől 1 m. és 30 cm.-re számítva, 20 lei pénzbüntetéssel büntetendő, minden olyan mennyiség után, amelyet egy ember el tud vinni, vagy ennél kisebb mennyiség után is; a büntetés 50 lei olyan mennyiség után, amelyet egy marha elvihet, vagy amit egy ember által huzott taligára, vagy szánra fel lehet rakni; a büntetés 100 lei minden befogott állat után, ha az elszállítás szánnal, vagy kocsival történik. Ezenkívül a tettes elmarasztalendő abban is, hogy visszaadja a fát az erdőtulajdonosnak, ha pedig a fa már nincsen meg, azt az értéket köteles megadni, amely érték a pénzbüntetés kétszeres összegével egyenlő.

Ugyanezen pénzbüntetés és értékmegtérítés alá vonandók azok is, akik avégből, hogy télen a jószágot friss hajtással táplálják, az erdőigazgatásnak alávetett valamely erdőben, kivéve a füzéseket és más fehér fajokat, a 2 cm. átmérőjünél vastagabb fák csucsát és ágait levágják, amely átmérő a legvastagabb végén mérendő.

Ha a földtől egy méterre és 30 cm.-re mérve a fa vastagsága a 2 cm kerületet meghaladja, a pénzbüntetés és az érték a jelen törvényhez csatolt táblázat szerint számítandó.

Aki valamely szerződés alapján az erdőigazgatásnak alávetett erdőt üzemben tartja és akár maga, akár emberei olyan fát vágnak ki, amely az eladásnak nem tárgya, vagy ha több fát vágnak ki, mint amennyi meg van engedve, vagy ha másutt vágnak, mint ahol az eladás történt, a jelen törvényhez csatolt árszabás szerinti faértékben és pénzbüntetésben marasztalan-

dók el. Ha a kivágott fák mér nem volnának meg, a vastagság a gyökereken konstatált kerületmérés alapján állapítandó meg; ha pedig a gyökér sem volna meg, a vastagságot a birói hatóságok úgy állapítják meg, hogy erdészeti közegeik által felveendő ügyiratok útján megállapítatják azon fák vastagságát, amelyek a kivágott fák helye körül találhatók.

61. §. Aki az országos, megyei, községi, vagy dülőutak széléről közhasználatnak szánt parkokból, vagy kertekből növényeket kised, vagy elpusztít; a csatolt árszabásban meghatározott érték háromszorosával büntetendő.

62. §. Aki faiskolákban, erdőkben, vagy ültetvényeken olyan fát kivág, kivesz, vagy megrongál, amely a föld színénél mérve legfeljebb 2 cm. vastag, 250—1000 lej pénzbüntetéssel és a fa értékével büntetendő. Az érték minden növény után neme, mennyisége és vastagsága szerint 1—10 leivel számíttatik.

63. §. A 60. §-nak a pénzbüntetésre és az 59. §-nak a kártérítésre vonatkozó rendelkezései alkalmazandók az élőfák-nak, vagy azok csucsainak, vagy fő ágainak bevágására, ledarabolására, lehámzására, megkaparására, vagy letörésére is.

64. §. A tíz évnél idősebb erdőkben, vagy azok tisztásain való jogtalan legeltetés következőleg büntetendő:

5 lej egy juhért vagy bárányért, 15 lej egy sertésért vagy malacért, 20 lej egy lóért, egy szamarért, nagy szarvasmarháért. Öszvérért, borjuért vagy csikóért, 30 lej egy bivalyért, kecskéért, gödölyéért.

Ha az erdő 10 évnél fiatalabb, a pénzbüntetés kétszeres. Ugyanaz a büntetés alkalmazandó azokra a bérlőkre és kitermelőkre is, akik a bérleti, vagy termelési szerződésükben megállapított feltételek ellenére állatokat vezetnek be az erdőbe, továbbá azokra is, akik a jelen törvény 15, 16, 17 §-ait megsértik.

Az az erdőtulajdonos, aki a 15, 16 és 17. §-ok ellenére a legeltetést megengedte, kétszeres pénzbüntetés alá esik.

Az oly állatok tulajdonosa, amelyek faiskolákban vagy 10 évnél fiatalabb ültetvényekben, vagy parkokban, avagy közhasználatnak szánt kertekben találhatók, háromszoros pénzbüntetés alá esnek.

A büntetettek az 59. § szerint kártérítésben is elmaraszthatandók.

65. §. Azok, akik a tulajdonos engedélye nélkül az erdőben, vagy az erdőtisztásokon, homok, föld, gyephant, kavics és más ásvány kivétele végett ásásokat végeznek, minden ilyen anyagot tartalmazó kocsi után 100 lej, egy állatteher után 50 lej és egy embertéher után 20 lej pénzbüntetésre ítélendők, függetlenül a kártérítéstől.

66. §. Azok, akik a tulajdonos beleegyezése nélkül az erdő belsejében mészégefőkemencéket, vagy cserépgyárat, fűrészeket, vagy más iparokat állítanak fel, 1000—5000 lej pénzbüntetéssel büntetendők.

Az ilyen gyárak vagy iparok részére emelt épületeket a járásbiróság rendeletére le kell bontani, a kihágást elkövetőket pedig kártérítéssel el kell marasztalni.

67. §. Nem szabad gubacsot, makkot, vagy más erdei terméket, gyümölcsmagot, továbbá az erdő területeinek hasonló termékeit lerázni, vagy elvinni.

Ezen tilalom megszegői kártérítésben és a 65. §-ban említett pénzbüntetésben marasztalandók.

68. §. Aki az erdőben, vagy annak szélén még ki nem aludt tüzet talál, köteles azt teljesen kioltani: ha pedig azt látja, hogy az erdő valamely pontján tüzet fogott, köteles ezt a legközelebb utjában eső ház lakóival tudatni. Ez utóbbiak kötelesek azonnal értesíteni azon község jegyzőjét, amelyhez a tüzet fogott erdő tartozik, vagy pedig valamely legközelebb eső más hatóságot, ugyszintén az erdő tulajdonosát vagy üzletvezetőjét, hogy a tűz eloltása iránt inézkedjenek.

Ezen rendelkezés megszegése 50—200 lej pénzbüntetés alá esik.

69. §. Aki az erdőben, vagy attól száz méter távolságban tüzet gerjeszt, vagy tűzveszélynek kitett anyagot tesz le az erdőben, mint pl. szénát, szalmát, kukoricaszárat stb. 500—2000 lei pénzbüntetés alá esik, ezenfelül a büntetőtörvénykönyvben meghatározott büntetéssel és kártérítéssel sújtandó.

Mindazáltal az erdő üzeméhez szükséges állatok táplálása végett a fentemlített anyagokat is szabad lerakni, szabad továbbá az erdőben való tűzgyújtás is az aklokra szánt helyeken és csakis ezek szükségleteire, továbbá az erdőnek olyan részeiben, ahol erdőőrök, favágók, vagy más erdőtermelési munkások laknak. Szabad továbbá tüzet gyújtani a munkában levő erdészeti közegeknek és a vadászatban résztvevőknek is.

Kötelesek azonban távozáskor a tüzet eloltani, mert különben a jelen § első bekezdése szerinti pénzbüntetés alá esnek.

70. §. Aki hanyagság által az erdőben égést okozott, 5—15 napig terjedhető fogházzal büntetendő, ezenfelül az erdőtulajdonos kárának megtérítésében is elmarasztalandó.

Ha azonban az általa tett intézkedés következtében eloltotta a tüzet és kár nem származott, minden büntetéstől mentesül.

71. §. Aki szándékosan felgyújtja az erdőt, a büntetőtörvény 358—364. §-aiban foglalt megkülönböztetések szerint büntetendő.

72. §. A tűz következtében elpusztult erdőterületeken az állatok legeltetése a tűzvészről számított 10 évig tilos és a legeltetésben talált állatok tulajdonosa a 64. § ban említett pénzbüntetés alá esik; ha pedig az erdő teljes, vagy részleges elpusztulását idézte elő, a 72. § ban foglalt pénzbüntetés alá esik. Ez a tulajdonosnak az 59. §. szerint járó kártérítéstől független; aki pedig táblákat, akár oszlopokat, vagy az erdő kerületének meghatározására szolgáló oszlopokat stb, és az erdőkben levő

más felírásokat ellop, vagy elpusztít, ezen tárgyak értékén felül még 50—250 lei pénzbüntetéssel büntetendő.

73. §. Akik a fák megjelölésére szolgáló jegyeket utánozzák, vagy hamisítják, vagy ilyen utánzott, vagy hamisított jegyeket használnak; akik valódi jegyeket jogtalanul megszereznek és azokat oly módon használják, vagy alkalmazzák, hogy azzal az erdőtulajdonosok érdekeit, vagy jogait sértik, a kártérítéstől függetlenül 1—6 havi fogházzal büntetendők.

74. §. Akik a 60, 67 és 72. §-okban vétségeket és kihágásokat elkövetik, kétszeres büntetéssel és 5 naptól 1 hónapig terjedhető fogházbüntetés alá esnek:

a) visszaesés esetében, ha utolsó elítéltetésüktől egy éven belül új vétséget, vagy kihágást követnek el:

b) vétségek, vagy kihágások halmazata esetében;

c) ha a vágás fűrészszel történik;

d) ha a bűncselekmény napnyugta után és napkelte előtt történt;

e) ha a bűncselekményt csoportba szervezeten, vagy pedig fegyveresen több személy követte el.

75. §. A feldolgozott, vagy összerakott fának, vagy az erdő szélén, raktárban, lerakatban, vagy udvarban található fának eltulajdonítása 1 naptól 1 hónapig terjedő fogházzal büntetendő, függetlenül az érték megfizetésétől és kártérítéstől.

76. §. Az olyan köztisztviselők, akik valamely erdővétség elkövetésében felbujtók, vagy azt elősegítették, megkönnyítették, vagy abban részt vettek, a fenti pénzbüntetések legmagasabb összegével és 3 hónaptól egy évig terjedhető fogházzal büntetendők és a kártérítésért egyetemleg felelnek.

II. RÉSZLET

Az erdei vétségek üldözése

III.

77. §. Az állam, a megyék, a községek, a város és a köz- és jótékonyági intézetek erdészeti közegei, továbbá a földmivelési és uradalmi minisztérium által elismert olyan erdészeti közegek, akik magánosoknál vannak alkalmazásban, kötelesek a felügyeletük alatt álló erdőben elkövetett minden vétséget megállapítani és üldözni.

Kötelesek magukhoz venni a vétség elkövetésére szolgáló eszközöket, továbbá a jelen törvénnyel ellentétesen legeltetett állatokat és kötelesek azokat átadni a legközelebbi község előjáróságának.

A községi jegyző kíséretében kutathatják a tettesek által elvitt tárgyakat, még az udvarokban, kertekben, raktárakban stb. is, sőt más helyeken is, ahová azokat elvitték és joguk van ezen tárgyakat elvinni és az illető előjárásnak átadni. A jegyzőnek ezen munkálatoknál részt kell venni és a megállapításokról szóló jegyzőkönyvet aláírni.

A község előjárója az előjáróságra vitt állatokat a tulaj-

donos az őrzési és tartási költségeket kifizeti, a tulajdonos személyazonosságát meg kell állapítani.

78 §. Az állam erdészeti közegei, továbbá az 1. § a), b), c) és d) pontjaiban említett intézmények közegei és az elismert közegek, akik erdei igazgatásnak alávetett erdők őrzésével és rendészetével vannak megbizva, az erdei vétségek és kihágások üldözése és megtorlása végett közvetlenül kérhetik a fegyveres erő kirendelését és kérhetik ezt avégből is, hogy a tilott módon vágott és csalárdul eladott, vagy megvásárolt fát kutathassák és visszavehessék.

Tettenérés esetén az 55. §-ban említett összes közegek kötelesek a tényeket a vétség elkövetésétől számított 24 óra alatt megállapítani és ha ez teljesen lehetetlen, legalább 3 nap alatt a cselekmény elkövetésétől számítva; kötelesek erről jegyzőkönyvet felvenni, melyet ők, a tettesek és két tanu aláírnak. Ha a tettes megtagadja az aláírást, ezt a jegyzőkönyvben meg kell említeni. Mindezen közegeknek joguk van olyan esetekben, amidőn a vétség fogházbüntetés alá esik, fegyveres erőt kérni avégből, hogy a tetteseket letartóztassák és a legközelebbi község fogházába vigyék.

Ez esetben a közeg legkésőbb 24 óra alatt köteles a felvett ügyiratokat az illető járásbirónak bemutatni, aki a szabadlábrahelyezés felett legkésőbb 2 nap alatt határoz.

79. § Ha a tettes ellenáll, vagy ha az erdészeti közeget megsérti, vagy fenyegeti, 5 naptól 1 hónapig terjedhető fogházzal büntetendő.

80 §. A kivágott fát tulajdonosának kell visszaadni; a fűrészeket, fejszéket és más eszközöket, melyek a cselekmény elkövetésére szolgáltak és a teteseknél, vagy a részeseknél találtattak, továbbá a vett zálogokat is el kell kobozni és azon község szegényeinek javára eladni, ahol ezek a tárgyak őrizetbe vétettek.

81. §. A jelen törvényben megállapított vétségek és kihágások, ha azok nem tettenérés útján állapítottak meg, jegyzőkönyv útján állapítandók meg, mely jegyzőkönyveket a vétség vagy kihágás elkövetési helyének erdészeti közege közigazgatási uton való megidézése után vesz fel.

A jegyzőkönyvet az erdészeti közeg, továbbá a községi jegyző és ha akarja, a tettes is aláírja, ha pedig nem akarja, meg nem jelenése, vagy aláírásának megtagadása a jegyzőkönyvben megemlítendő.

A megállapító jegyzőkönyvek tettenérés esetében teljes bizonyítékul szolgálnak a hamisság bejelentéséig, a többi jegyzőkönyvek az ellenkező bebizonyításig hitelérdemlőknek tekintendők.

82. §. Az erdei vétségek és kihágások megállapításáról szóló jegyzőkönyveket a járásbiróságoknak, vagy törvényszékeknek kell megküldeni további eljárás végett, aszerint, hogy melyik

illetékes. A bíróság csak a tettenérés esetén felvett jegyzőkönyvet semmisítheti meg formai hibák okából.

83. §. A járásbíróság első és végső fokon határoz olyan erdei vétségek és kihágások felett, melyek büntetése nem haladja meg a 15 napi fogházbüntetést és a 3000 lej pénzbüntetést és ha a polgári kártérítés és visszatérítési igény nem haladja meg ezt az összeget; ha azonban a vétség 15 napnál nagyobb, fogházzal, 3000 lejt meghaladó pénzbüntetéssel büntetetik és a polgári kártérítés és visszatérítési igény is meghaladja a 3000 lejt, a járásbíróság ítélete ellen a törvényszékhez lehet felebbezni.

84. §. Ha a bíróság előtt a tettes tulajdonjogi, köztulajdonosi vagy más dologi igényt támasztana azon erdő felett, amelyben a vétség, vagy kihágás elkövetetett, ezt az állítást csak akkor lehet figyelembe venni, ha okiratokra, vagy bizonyított birtoklásra van alapítva és ha a vitatott jog oly természetű, hogy annak következtében a cselekménynek vétség, vagy kihágás jellege elenyészik.

Ha a bíróság úgy véli, hogy a vádlott állításai elég komolyak, rövid határidőt tűz, az ezen jog érvényesítésére szolgáló kereset megindítására. Ha ezen határidőben az illetők nem bizonyítják a kereset megindítását, vagy ha megállapítatik, hogy az ítelelhozatalt késleltetik, a büntetőbíróság az állított jogokra való tekintet nélkül folytatja ez eljárást.

85. § Az állami és az 1. § a) pontjában említett intézmények felsőbb erdészeti közegei a bíróságoknál az anyag értéke és a polgári kártérítés végett kereseteket indíthatnak és ellenmondással, fellebbezéssel, semmiségi panasszal élhetnek a bíróságok előtt.

Ha az állam és az 1. § a) pontjában említett többi intézmény a bíróság előtt nincsen ügyvéd, vagy erdészeti közeg által képviselve, a bíróság köteles a bemutatott iratokat és a vétséget megállapító jegyzőkönyveket figyelembe venni, hogy a tettetést a pénz- vagy fogházbüntetés mellett egyúttal az értékben és a polgári perrendtartásban is elmarasztalja.

86. §. A törvényszék és az ítéletáblák ügyészsége az erdei kihágások és vétségek miatt indított ügyekben úgy a pénzbüntetés alkalmazása, mint az államnak és az 1. § a) pontjában említett intézményeknek járó visszatérítések, értékek és kártalanítások tekintetében indítványt tesz.

Köteles felebbezéssel, vagy semmiségi panasszal élni az 1. § a) pontjában említett és egyéb intézményeknek járó visszatérítés (érték) és kártérítés ügyében. Férjes nők, kiskorúak és gyámoltak által elkövetett vétségekért és kihágásokért férjeik, szüleik és gyámjaik, polgári uton felelősek, ha az illetők velük együtt laknak és ha a gyermekek, vagy gyámoltak nem élnek még házasságban; általában minden munkaadó felelős a munkásai, szolgálói és más alárendeltjei által elkövetett kihágásokért és vétségekért, de csak polgári uton.

Ez a felelősség kiterjed a visszaadásokra, a károokra és költségekre.

87. §. A járásbiróságok, törvényszékek és az ítélőtáblák kötelesek a földmivelési és uradalmi minisztériumnak és az 1. §. a) pontjában említett egyéb intézményeknek az ítéletek, határozatok és végzések kivonatait megküldeni, hogy a jogosultak a nekik járó összegeket behajthassák.

Azok a bírósági jegyzők, akik ezen rendelkezéshez nem alkalmazkodnak 200—1000 lei pénzbüntetéssel büntetendők.

88. §. Az ezen törvény alapján vétségekért, vagy kihágásokért kiszabott *pénzbüntetések* akár az államnak, akár az 1. §. a) és b) pontjaiban említett intézményeknek, akár pedig magánosoknak az erdőigazgatás alá tartozó tulajdonairól van szó, ugyszintén az állami erdőkben elkövetett vétségek és kihágások miatt megállapított *értékek* és *kártérítések* a földmivelési minisztérium javára hajtandók be; az olyan vétségek és kihágások miatt, melyeket bármely más erdőben követtek el, a *visszatérítések* és *enngedélyezett kártérítések* az illető tulajdonosok javára hajtandók be.

Az állami és az 1. §. a) pontjában említett intézmények javára járó visszatérítések és kártalanítások, továbbá a pénzbüntetések behajtása végett a közjövödelmek behajtásáról szóló törvény alkalmazandó. Az egyéb tulajdonosoknak járó visszatérítések és kártalanítások behajtása a közönséges jog szerint történik.

Ha a tettes fizetéseképtelen, a törvényszék, vagy a járásbiróság a pénzbüntetést fogházbüntetéssel helyettesítheti, 50 lei helyett 1 napi fogház számíttatván.

Jegyzet. Az erdőtörvény 10 lei helyett számít 1 napot, de ezt későbbi törvény 50 leire emelte fel.

89. §. A földmivelési és uradalmi minisztérium az 1872. március 28-iki törvényének 20. §-ában említett formák betöltése nélkül is kiegyezhet a jelen törvény szerint járó pénzbüntetések, visszatérítések és kártérítések felől, mielőtt jogerős ítélet keletkezett volna.

Ha már van jogerős ítélet, csakis a visszatérítés (érték) és kártérítés felől lehet egyezkedni, míg a pénzbüntetésről csak akkor lehet a fenti formában kiegyezni, ha nem haladja meg az 1000 leit.

90. §. A jelen törvény részleteit szabályrendelet fogja megállapítani.

91. §. Az 1881-ben hozott és 1892-ben módosított erdő-törvény és a jelen törvénnyel ellentétben álló minden egyéb rendelkezés hatályát veszti.

A Consum

és

Közgazdaság-Rumänischer Lloyd
Románia gazdasági életének leghívatottabb krónikása

Az 1923. szeptember 24-én 4408. szám alatt kelt törvény

az erdészeti személyzet szervezete tárgyában

I. FEJEZET

1. §. Románia erdészeti személyzete (corpul silvic) a következőkből áll:

- a) magasabb erdészeti személyzet, amely az erdómérnökök (ingenierii silvici) összes fokozatait magában foglalja;
- b) a középfoku erdészeti személyzet, amely az erdészek (conducătorii silvici) összes fokozatait magában foglalja;
- c) alsófoku erdészeti személyzet, amely magában foglalja az erdő-őrmeztetek (brigadierii silvici) és erdőőrök (pădurarii) összes fokozatait.

Az erdészeti személyzet eme három osztályának mindegyike külön létszámot alkot és valamennyien együttvéve teszik ki „Románia erdészeti tisztviselőinek létszámát” (Corpul general silvic al României).

2. §. Az erdómérnökök összes fokozatai teszik ki az erdei műszaki személyzetet (Corpul tehnic silvic).

Ez a személyzet két osztályba oszlik: tényleges (de activitate) és nem tényleges (de neactivitate).

A ténylegesek osztálya két alosztályt foglal magában:

- a) az állami erdómérnökök alosztálya (cadrul inginerilor silvici de Stat) és
- b) azon erdómérnökök alosztálya, akik magánszolgálatban állanak, vagy az állam ellenőrzése alatt álló szolgálati ágban működnek.

Az állami erdómérnökök alosztályába tartozik minden erdei mérnök, aki az állam erdeiben, vagy az állam által igazgatott erdőkben nyilvános jogi személyek vagy koronajavak erdeiben tesz szolgálatot.

Az erdei magánmérnökök alosztályába tartozik minden olyan erdőmérnök, aki ténylegesen gyakorolja szakmáját, de az előbbi bekezdésben említett szolgálatok egyikében sincsen.

A nem tényleges osztályba tartoznak mindazok az erdőmérnökök, akik már nem gyakorolják hivatásukat,

3. §. Az állami erdőmérnökök alosztályába tartozó erdőmérnökök igazgatják az erdőt és ellátnak minden közszolgálatot, amely kapcsolatban van a rájuk bízott erdők összes műszaki munkálatainak vezetésével, végrehajtásával és keresztülvitelével.

4. §. A magánmérnökök alosztályába tartozó erdőmérnökök az erdőmérnöki hivatást akár magánintézeteknél, fatermelő és faipari részvénytársaságoknál, szövetkezeteknél, stb., akár pedig mint egyszerű magánegység az erdőmérnökök szerint gyakorolják, amelyek ezen foglalkozás szabályait megállapítják.

II. FEJEZET

Képesítési feltételek

3. §. Az erdei műszaki személyzetnek csak az lehet tagja, aki megfelel a következő feltételeknek:

- a) román honos legyen;
- b) legalább 21 évet betöltött legyen;
- c) bel- vagy külföldi iskoláktól erdőmérnöki oklevele, vagy bizonyítványa legyen.

Ha az oklevelet külföldi iskola állította ki, azt a belföldi oklevéllel egyenjogosítani kell, amit a műegyetem erdészeti szakosztályának tanári tanácsa, a jelen törvény végrehajtási utasításában meghatározandó módon fog végezni.

d) Ne szenvedett legyen becsületbevágó bűncselekményért marasztalást.

6. §. Az erdőközpont (casa pădurilor) az erdei műszaki személyzetről pontos anyakönyvet vezet.

7. §. Azok az erdőmérnökök, akik az állam, vagy az állam által igazgatott erdei intézmények, továbbá a megyék, községek, közintézmények, nyilvános jogi személyek, vagy a koronauradalom szolgálatában állanak, állásuknál fogva beletartoznak az erdei műszaki személyzet állami alosztályába.

8. § A 7. §-ban említett intézményeknél megüresedő helyekre, csak olyan erdőmérnököket lehet kinevezni, akik az erdőközpont anyakönyvébe be vannak vezetve.

9. §. Az állami erdőmérnökök alosztályába tartozó erdőmérnökök, kinevezésük alkalmával valamely bíróság előtt kötelesek letenni az erdőtörvényben meghatározott esküt.

III FEJEZET

Fokozatok és osztályok

10. §. Az erdei műszaki személyzetben alulról felfelé a következő fokozatok vannak:

- a) ideiglenes erdőmérnökök (inginer silvic stagiar);
- b) erdőmérnökök (inginer silvic);
- c) erdei főmérnökök (inginer şef silvic);
- d) segédfelügyelő erdőmérnökök (inginer subinspector silvic);
- e) felügyelő erdőmérnökök (inginer inspector silvic);
- f) főfelügyelő erdőmérnökök (inginer inspector general silvic);
- g) erdőtanácsos mérnökök (inginer consilier silvic).

11. §. A mérnököknek az erdei műszaki személyzet állami alosztályába való felvétele miniszteri rendelettel történik; hivatali állásra való kinevezésük királyi rendelettel, a földmivelésügyi minisztérium javaslatára történik.

12. §. Az erdőmérnököknek egyik fokozatból a másikba való előléptetése érdemesség és rangsor szerint történik, ha az alsóbb fokban az alábbiak szerint előírt időt eltöltötték:

a) ideiglenes erdőmérnökökből, egy évi szolgálat után, automatikusan erdőmérnökök lesznek.

b) Az erdőmérnökökből erdei főmérnökökké való kinevezés érdemesség és szolgálati idő alapján történik.

Az érdemesség alapján való kinevezéshez is legalább 4 évi szolgálat kell, míg a szolgálati idő alapján való előléptetéshez 6 év.

c) Erdei főmérnökökből segédfelügyelő mérnökökké való kinevezés szintén érdemesség és szolgálati idő alapján történik.

Az érdemesség alapján való előléptetéshez 4 év, míg a szolgálati idő alapján való előléptetéshez 7 évi szolgálat kell az illető fokozatban és ezenfelül ki kell állni elméleti és gyakorlati vizsgát is, olyan 5 tagú különbizottság előtt, amelynek három tagját a földmivelésügyi miniszter legalább is felügyelői ranggal bíró egyének közül nevezi ki, két tagját pedig, akik az erdészeti tudományok tanárai lesznek, a müegyetem erdészeti osztályának tanári tanácsa küldi ki.

d) A segédfelügyelő erdőmérnökből felügyelő erdőmérnökökké való kinevezés, érdemesség esetén legalább 4 évi és szolgálati idő alapján való kinevezésnél, legalább 7 évi szolgálat alapján történik.

e) Felügyelő erdőmérnökből főfelügyelő erdőmérnökökké való kinevezés csakis érdemesség alapján történhetik és csakis legalább 3 évi szolgálat után.

f) Főfelügyelő erdőmérnökből erdőtanácsos mérnöké való kinevezés csakis érdemesség alapján, 4 évi szolgálat után történik.

13. §. A szolgálati idő alapján az előléptetés minden fokozatban automatikus és előírt szolgálati idő betöltését követő legelső költségvetés életbe léptetésétől kezdődik, kivéve azt az esetet, ha a kinevező bizottság az előléptetésre jogosultat indokoltan törli.

Azok az erdőmérnökök, akik a szakiskolát elvégezték, de oklevelük nincsen, csakis a szolgálati idő alapján léphetnek elő és a felügyelő-erdőmérnököknél tovább nem vihetik.

14. §. Az 1920-i szervezeti törvényben megállapított fokozatok és osztályok a jelen törvényben tizről hétre leszállítatnak és az erdőmérnökök beosztása a következőleg történik:

1. A régi törvény szerinti ideiglenes mérnökök egy rangban vannak az új törvény szerinti ideiglenes mérnökökkel.

2. A másodosztályu erdőmérnökök egyenlők az erdőmérnökökkel.

3. Az elsőosztályu erdőmérnökök egyenlők az olyan erdőmérnökökkel, akik ebben a fokozatban már egy év óta vannak szolgálatban.

4. A harmadik osztályu erdőfőmérnökök egyenlők az erdei főmérnökökkel.

5. A második osztályu erdőfőmérnökök egyenlők az olyan erdőfőmérnökökkel, akiknek ezen fokozatban két évi szolgálatuk van.

6. Az elsőosztályu erdőfőmérnökök egyenlők az olyan segédfelügyelő erdőmérnökökkel, akiknek ebben a fokozatban egy évi szolgálatuk van.

7. A másodosztályu erdőfelügyelőmérnökök egyenlők a felügyelő erdőmérnökökkel.

8. A másodosztályu erdőfelügyelőmérnökök egyenlők az olyan felügyelő erdőmérnökökkel, akiknek ezen fokozatban egy évi szolgálatuk van.

9. A felügyelő erdőmérnökök egyenlők az olyan felügyelő erdőmérnökökkel, akiknek ebben a fokozatban egy évi szolgálatuk van.

10. Az erdőtanácsos mérnökök egyenlők az erdőtanácsos mérnökökkel.

A jelen törvénnyel megadott fokozatban eltöltött szolgálati időhöz hozzáadandó az az idő is, amelyet a mérnökök a legutóbbi előléptetés óta birt fokozatban és osztályban eltöltöttek.

15. §. Ha az általános romániai műszaki személyzet szervezeti törvénye elkészült, az erdőmérnökök és erdészek ama személyzetbe bele fognak tartozni, olyan fokozatok, osztályok és illetmények mellett, amelyeket a kérdéses törvény meg fog állapítani.

IV. FEJEZET

Az erdészek létszáma

16. §. Az erdészek (conducători silvici) létszámába az vehető fel, aki az 5. §. a), c) és d) pontjaiban foglalt feltételeknek megfelel és oklevele van arról, hogy egy belföldi erdészeti középiskolát elvégzett.

Kivételesen azonban azok az erdészek (conducători forestieri), erdőtisztviselők (oficianți silvici) és fámesterek (maestri lemniari), akik nem végeztek erdészeti szakiskolát, de legalább 4 középosztályt és legalább 5 év óta szolgálatban vannak és képességük jelét adták, felvehetők az erdészek létszámába, ha a rendeleti uton szabályozandó vizsgát leteszik.

A vizsgálobizottság a szolgálati idő tartamának és a vizsga eredményének alapján határozza meg, hogy az illető milyen fokozatba vehető fel.

Az ilyen erdészek helyzete a jelen törvény kihirdetésétől számított egy éven belül szabályoztatni fog.

17. §. Az erdészek létszámának ugyanazok az alosztályai vannak, mint amelyeket a 2. §. az erdőmérnökökre felállít.

18. §. Az erdészek fokozatai alulról felfelé a következők:

a) segéderdészek (conducători silvici ajutori);

b) erdészek (conducători silvici);

c) főerdészek (conducători silvici principali).

A segéderdészeknek csak egy osztálya van, míg az erdészek és főerdészek két-két osztályba oszlanak.

19. §. Az állami, községi, stb. szolgálatba, vagyis az erdészek állami alosztályába való kinevezéshez az 5. §. feltételei kívántatnak meg.

Az erdészeket az erdőközpont igazgatója nevezi ki és lépteti elő. Kinevezésükkor az erdőtörvényben előírt esküt teszik le.

Az erdőközpont az erdészekről ugyanolyan anyakönyvet vezet, mint amelyet a 6. §. az erdőmérnökök tekintetében előír.

20. §. Az erdészeknek fokozatba és osztályba való előléptetése a következő módon történik:

a) a segéderdész második osztályu erdészszé 4 évi segéderdészi szolgálat és gyakorlati vizsga után nevezhető ki;

A vizsgáztató bizottság 3 tagból áll, akik közül két erdőmérnököt az erdőközpont igazgatósága delegál, a harmadik pedig az erdészeti szakiskolák valamelyikének az erdészeti tudományokat előadó tanára lesz.

b) Másodosztályu erdészből elsőosztályuvá való kinevezése 5 évi szolgálat után automatikusan következik be.

c) Elsősztályu erdészből másodosztályu főerdészsze való kinevezés történhetik érdemesség alapján, ha az illető az elsősztályu erdési állásban legalább 6 évet eltöltött, míg szolgálati idő alapján akkor következik be automatikusan, ha az illető az eddigi fokozatban 10 évet betöltött.

d) Másodosztályu főerdészből elsősztályu főerdészsze való kinevezés csakis érdemesség alapján és betöltött 5 évi szolgálat után történhetik.

e) 13. §-nak azon rendelkezései, melyek az erdőmérnököknek szolgálati idő alapján való előléptetésére vonatkoznak, az erdészekre is alkalmazandók.

Akiknek csak tanulmányi bizonyítványuk van, de okvetlenül nincsen, csakis szolgálati idő alapján léphetnek elő és legfeljebb másodosztályu főerdési állásig vihetik.

V. FEJEZET

Az erdőőrmesterek és erdészek létszáma

21. §, Az erdőőrmesterek és erdészek létszámában a következő fokozatok vannak:

a) Őrmesterek az őrszolgálat ellátásra és az erdőörök ellenőrzésére,
fe) erdőörök az őrszolgálat ellátására.

Mindkét fokozatban három-három osztály van.

22. §. Az erdőőrmesterek és erdészek létszámába csak azok vehetők fel, akik az 5. § a), b) és d) pontjainak megfelelnek, a védőkötelezettségről szóló törvénynek eleget tettek és az erdőőrmesterek vagy erdőörök szakiskoláját elvégezték.

Kivételesen azonban felvehetők eme létszámba iskolavégzettség nélkül is azok a jelenlegi erdőőrmesterek és örök, akiknek legalább 5 évi szolgálatuk van, ha a jelen rendelet végrehajtási utasításában meghatározandó vizsgát kiállják.

Az erdőőrmestereket a kerületi igazgatóságok (directionile regionale) nevezik ki, ez erdőkerületek főnökeinek (șef de ocoale) ajánlatára, míg az erdőőrmestereket az erdőközpont az igazgatóságok ajánlatára nevezi ki és lépteti elő.

23. §. Az erdőőrmesterek és erdőörök létszámában szintén megvan a jelen törvény 2. §-ban említett két alosztály.

24. §. Az állam, községek stb. szolgálatába, vagyis az őrmesterek és örök állami alosztályába való kinevezéshez a 22. §-ban foglalt feltételek betöltése kívánatlik meg.

Az erdőőrmesterek és erdőörök kinevezésükkor az erdőtörvényben előirt esküt teszik le.

Az erdőközpont úgy az őrmesterekről, mint az erdőörökről a jelen törvény 6. §-ában említett anyakönyvet vezeti.

25. §. Ugy az erdőőrmesteri, mint az erdőőri fokozatban három-három osztály van. Az osztályból osztályba való előléptetés a következő módon történik:

A harmadosztályu őrmesterből, vagy őrből 10 évi szolgálat után automatikusan lesz másodosztályu, ellenben a másodosztályuból elsősztályu való előléptetés csak érdemesség alapján történik, még pedig a fokozatban eltöltött legalább 5 évi szolgálat után.

VI. FEJEZET

Az erdei mérnökök előléptetése

26. §. Az erdőmérnököket a kijelölőbizottság javaslatára a földmivélsügyi miniszter nevezi ki.

A kijelölőbizottság évenként egyszer, október hó elején ül össze az erdőközpont igazgatójának elnöklete alatt.

A kijelölőbizottságban felügyelőtől kezdve felfelé minden fokozatból 2—2 tag vesz részt; a bizottságot egyébként a miniszter nevezi ki, az erdőközpont igazgatójának ajánlására. A bizottságban résztvesznek még az erdőközpont igazgatóságához beosztott erdészeti igazgatók is.

Ez a bizottság állapítja meg az érdemesség és a szolgálati idő alapján történő előléptetésekre való jogot.

Minden az érdemesség alapján történő előléptetés mellett ugyanolyan előléptetést a szolgálati idő alapján is javasolni kell.

Akik az előléptetésre előírt szolgálati időt betöltötték, hivatalból vezetnek be az előléptetési táblázatba, amíg csak a személyzetbe beletartoznak. A kijelölőbizottság írásba foglalandó fontos okokból és a mérnök előzetes meghallgatása után véleményezheti, hogy valamely mérnök töröltessék az előléptetési szabályzatból, bárha megvan a törvényes szolgálati ideje.

Ez a törlés csak az illető évre terjedhet ki.

Ha a miniszter a bizottság által felhozott okokat alaptalanoknak találja, elrendelheti a mérnöknek a táblázatba való beírását. A kijelölőbizottság eljárását a kiadandó rendelet fogja szabályozni.

27. §. Mindazok az okleveles mérnökök, okleveles erdészek, továbbá erdőőr-mesterek, erdőőrök, akik a magánszolgálatban állók alosztályába tartoznak, ugyanugy lépnek elő a fokozatokban és osztályokban, mint azok, akik az állami osztályba tartoznak, de mégis azzal a különbséggel, hogy ugy az érdemesség, mint a szolgálati idő alapján való előléptetésnél kétszer annyi idő kívántatik meg, mint az az idő, mely az állami alosztályba tartozók részére meg van állapítva, hogy továbbá az előléptetés csak annak a társaságnak, tulajdonosnak, stb. kérésére történik, ahol a nevezettek szolgálatban vannak.

A magánszolgálatban állók alosztályába tartozó okleveles erdőmérnökök nem tarthatnak igényt magasabb állásba való előléptetésre, mint legfeljebb a főfelügyelői erdőmérnöki állásra, míg az okleveles erdészek legfeljebb az elsőosztályu erdészi állásra tarthatnak igényt.

A többi fokozatok és állások kizárólag az állami alosztályba tartozó mérnököknek és erdészeknek van fentartva.

28. §. A mérnökök, erdészek, őrmesterek és erdőőrök lehetnek:

1. tényleges szolgálatban,
2. rendelkezési állományban,
3. szolgálaton kívül.

29. §. A tényleges szolgálat magában foglalja ugy az állami, mint a magánszolgálati alosztályba tartozó összes mérnököket, erdészeket, erdőőr-mestereket és erdőőröket és megadja nekik mindazokat a jogokat, amelyek a jelen törvényből folynak.

30. §. A rendelkezési állomány magában foglalja mindazokat a mérnököket, erdészeket erdőőr-mestereket és erdőőröket, akik kiléptek az állami vagy magán alosztályból, akár lemondás, akár a kötelelkből való elbocsátás, akár nyugdíjazás következtében; a rendelkezési állapot legfeljebb 3 hónapig tarthat, amíg átvezettetnek abba az alosztályba, amelybe új foglalkozásuk után tartoznak.

A 3 hónapi rendelkezési állapot után a mérnökök, erdészek, őrmesterek, vagy erdőőrök hivatalból a nem tényleges osztályba mennek át.

A rendelkezési állományban töltött egész időt hozzá kell számítani ahhoz a fokozathoz, amelyet az illető alkalmazott legutoljára elfoglalt.

A rendelkezési állománnyal járó kedvezményekben nem részesülnek azok, akiket köteleességszegés következtében hivatalvesztésre ítélték, vagy a szolgálatból elbocsátottak.

Az a mérnök, erdész, erdőőr-mester és erdőőr, aki ideiglenes betegség, vagy testi hiba következtében a szolgálatot 6 hónapra félbeszakítja, hivatalból rendelkezési állományba sorozható.

31. §. Az a mérnök, erdész, erdőmester és erdőőr, aki betegség okából van rendelkezési állományban, igényt tarthat az egész fizetésre, amely neki fokozata és osztálya után jár, míg azok, akik az állás megszüntetése, vagy szolgálatból való felfüggesztése miatt vannak rendelkezési állományban, a fokozatuk után járó fizetés felerészére tarthatnak igényt, még pedig 6 hónapi időre, fentartatván nekik, ugy az előbbieknél, mint az utóbbiaknak a nyugdíjhoz való joguk.

A felgyógyulás, vagy a szolgálattól való felfüggesztés megsemmisítése esetén, vagy ha valamely állás megürül, elősorban őket kell a szolgálatba visszavenni, még pedig abba a fokozatba és osztályba, melyben utoljára voltak.

32. §. A nem tényleges állomány magában foglalja mindazon mérnököket, erdészeket, erdőmestereket és erdőőröket, akik a nem tényleges osz-

tályban találtak, továbbá azokat, akik már hat hónapot töltöttek el rendelkezési állományban, de nem kérték, hogy bejegyeztessenek a két alosztály egyikébe, mint ténylegesek, vagy mint magánosok.

33. §. Ha valamely mérnök, erdész stb. az állami osztályból a magánosok alosztályába lép át, megtarthatja fokozatát

Ha valamely mérnök, erdész, stb. a magánosok alosztályából az állam alosztályba lép át, megtartja fokozatát, de a magánszolgálatban töltött szolgálati idő az állami szolgálatba csak felerészben számít be.

34. §. Ha valamely mérnök, erdész, őrmester, erdőőr a tényleges osztályból a nem tényleges osztályba lép át, megtartja fokozatát.

35. §. Ha a mérnök, erdész, őrmester, erdőőr a nem tényleges osztályból a tényleges osztályba lép át, a nem ténylegességben eltöltött idő nem számítható hozzá a korábbi alosztályban eltöltött időhöz.

36. §. A létszámba való felvételtől számított első 10 évben az állami alosztályba tartozó erdőmérnököknek évenként 30 napi, 10 évi szolgálat után pedig évenként 45 napi szabadság jár.

37. §. Az állami alosztályba tartozó erdészeknek az első 10 szolgálati évben 20 napi, 10 évi szolgálat után pedig 30 napi szabadság jár évenként.

38. §. Az állami alosztályba tartozó erdőőrmeistereknek és erdőőröknek mind a két esetben évi 10 napi szabadság jár.

39. §. Az igazolt okokból engedélyezhető rendkívüli szabadságok évenként két hónapot nem haladhatnak meg. Ebbe a két hónapba beleszámítatik az előbbi cikkekben megállapított rendes szabadság is, de betegség esetén a szabadság a teljes fizetés élvezése mellett legfeljebb 1 évig meghosszabbítandó. Ha a betegség gyógyíthatatlan, a mérnök, erdész, őrmester, vagy erdőőr hivatalból rendelkezési állományba helyezendő a nyugdíjtörvény értelmében.

Az erdőmérnököknek a miniszter tanulmányokban való tökéletesedést végett szabadságot engedélyezhet, megadván nekik a költségvetés szerint járó fizetést.

40. §. Az a mérnök, erdész, stb. aki tullepi az engedélyezett szabadságidőt, vagy nem jelentkezik szolgálatra, amikor a szabadságidő lejárt, az állásából való távollét idejére elveszti fizetését és ezenfelül az adott körülményhez képest fegyelmi büntetés alá is eshetik.

Ha az igazolatlan távollét a 30 napot meghaladja, a mérnök, erdész, stb. hivatalból ugy tekintetik, mintha állásáról lemondott volna.

VII. FEJEZET

Elmozdíthatatlanság, áthelyezhetőség

41. §. Az állami osztályba tartozó mérnökök, erdészek vagy erdőőrmeisterek és erdőőrök állásukból el nem mozdíthatók.

42. §. Az állami alosztályba tartozó erdészeti személyzet tagjait a miniszter a következő esetekben helyezheti át más helyre:

- a) kérelemre valamely megüresedett helyre,
- b) kölcsönös megegyezés alapján,
- c) előléptetés mellett,
- d) igazolt szolgálati érdekből,
- e) fegyelmi büntetésből.

Az erdőmérnököknek és erdészeknek igazolt szolgálati érdekből való áthelyezését a miniszter vagy az igazgató (administrator) az erdei műszaki tanács javaslatára rendelheti el.

Az őrmestereket az erdőközpont igazgatósága, az erdőőröket pedig a kerületi igazgatóságok helyezik át.

Az ilyen áthelyezés jogot ad az áthelyezettnek a saját maga és családja átköltözési költségei és podgyász viteldijának megtérítésére.

Az áthelyezés mint fegyelmi büntetés a fegyelmi bizottság határozata alapján történik és szállítási stb költségek megtérítésére nem ad jogot.

VIII. FEJEZET

Köteleességek, jogok, összeférhetetlenség

43. §. A mérnökök, erdészek, erdőőrmenterek, erdőőrök kötelesek pontosan megtartani minden rendelkezést, törvényt és szabályrendeletet, valamint a nekik adott utasításokat.

44. §. Az állami alosztályba tartozó mérnökök országgyűlési képviselőkké, továbbá országos, megyei, községi tanácsokba vagy választók által megválasztott más testületekbe csak azon szabályok szerint választhatók meg, amelyek az állami műszaki testülethez tartozó mérnökökre fennállanak.

45. §. Az erdészeti személyzet tagjainak a fokozatok szerint járó fizetésen és a köztisztviselőknak adott más javadalmazásokon felül még arra is joguk van, hogy nekik bizonyos terület adassék megmivelés végett.

Az erdei mérnökök és erdészek részére a fokozatok és osztályok után járó fizetés ugyanakkora lesz, mint amennyi a román általános műszaki személyzet mérnökei részére fizetetik vagy fizettetni fog.

46. §. Ugy az állami, mint a magánerdőmérnökök alosztályába tartozó erdőmérnökök a határrendező mérnökök címét és jellegét is birják és így felméréseket végezhetnek, üzemterveket, szakvéleményeket és technikai munkálatokat végezhetnek és a határrendezési szabályrendelet értelmében határrendezéssel is foglalkozhatnak.

47. §. Az állami alosztályba tartozó erdészeti személyzet tagjai egy és ugyanazon időben nem foglalhatnak el két különböző fizetéses állást, nem foglalkozhatnak kereskedelemmel vagy iparral, továbbá olyan társaságoknál, amelyek az állami erdők, vagy az állam által igazgatott erdők kitermelésével foglalkoznak, nem fogadhatnak el igazgatósági vagy felügyelőbizottsági tagságot, de más társaságokba is csak a miniszter előzetes engedélyezésével választhatók.

48. §. Azok az erdőmérnökök, akiket valamely iskolához tanároknak, rendkívüli tanároknak, előadóknak vagy tanársegédeknek neveznek ki, a jelen törvényből folyó összes jogaikat megtarthatják.

Fizetésüket azonban választásuk szerint csak az egyik állásuk után kapják, tehát vagy az erdészeti személyzetben elfoglalt fokozatuk után, vagy pedig a tanári, előadói, stb. állás után.

Ha a mérnökök a tanári működésen kívül az állami, vagy az állam által igazgatott erdőknél még más szolgálatot is teljesítenek, mindkét fizetést felvehetik.

IX. FEJEZET

Fegyelmi büntetések és rendszabályok

49. §. Az állami és a magánszolgálat alosztályába tartozó erdészeti személyzet összes tagjai az alábbi esetekben esnek fegyelmi büntetés alá:

a) Ha megtagadják valamely olyan köteleesség teljesítését, amely a törvények és rendeletek által meghatározott szolgálatuk körébe tartozik, vagy ha hatáskörüket túllépik;

b) ha a törvények, vagy rendeletek valamely rendelkezését megsértik;

c) ha szabadság nélkül elmaradnak a szolgálatból;

d) ha a hanyagságnak, a szolgálat ellátására való alkalmatlanságnak, vagy a rosszhiszeműségnek nyilvánvaló bizonyítékát adják;

e) ha a kölcsönös érintkezésben, vagy a szolgálati érintkezésben nem mutatnak illendőséget és méltóságot;

f) ha megvesztegetést kérnek vagy fogadnak el és ha nyilvános, vagy magánéletük bármilyen cselekményével kompromitálják emberi vagy köztisztviselői méltóságukat, vagy károsítják annak a testületnek tekintélyét, melynek tagjai:

Ezen felelősségen kívül alá esnek még annak a felelősségnek is, amelyet a köztisztviselők szolgálati szabályzata valamennyi tisztviselőre előír.

50. §. A büntetések:

1. Megintés,

2. Írásbeli megrovás.

3. dorgálás a fizetésnek legfeljebb 10 napra való megvonásával,
4. áthelyezés,
5. felfüggesztés,
6. az előléptetési táblázatból való törlés,
7. rendelkezési állományba való helyezés legalább is egy évre,
8. hivatalvesztés,
9. az erdészeti személyzetből való eltávolítás.

51. §. A megintés és az írásbeli megrovás javító célzatu és csakis kisebb szabálytalanság miatt alkalmazható.

52. §. A fizetés megvonása mellett való dorgálás és az áthelyezés formális fegyelmi rendszabály.

53. §. A szolgálatból való felfüggesztés legalább 15 napra és legfeljebb 3 hónapra terjed. Kapcsolatos lehet a fizetés teljes megvonásával, vagy a fizetés leszállításával, vagy a fizetésnek a pótlékok, vagy más járulékok erejéig való csökkentésével, vagy akár azzal is, hogy a fokozatba vagy az osztályokba való rangsor megszűnik, vagy megmarad; mindegyik esetben a vétség súlyosságához képest döntenek el.

54. §. Ha az erdészeti személyzet valamely tagját bünteti, vagy vétség miatt bünvádi eljárás alá fogják, már az első bünvádi eljárási cselekmény alapján fel lehet őt függeszteni. A felfüggesztés kötelező, ha elfogatóparancs, vagy vádirat adatott.

Az ilyen természetű felfüggesztés csak addig tart, amíg a bünvádi eljárás és csak akkor van büntető, vagy fegyelmi jelleme, ha a bünvádi eljárás jogerősen marasztaló határozattal végződött.

55. §. Az előléptetés megvonása legalább egy évre és legfeljebb 3 évre terjed és az ilyen állapotban töltött idő a jövő előléptetéshez szükséges időbe nem számít be.

56. §. Ha az erdészeti személyzet valamelyik tagját meggyalázó cselekmény miatt jogerősen elítélik, ezzel együtt jár a hivatalvesztés és az erdészeti személyzetből való eltávolítás. Ez esetben a hivatalvesztést királyi rendelet mondja ki.

57. §. Az erdészeti személyzet olyan tagja, akit hivatalvesztésre ítélték, a közszolgálatba többé nem vehető vissza, míg azt, akit az erdészeti személyzetből eltávolítottak, ebbe a személyzetbe nem lehet visszavenni.

58. §. Az állami alosztályba tartozó erdészeti személyzet tagjainak hivatalvesztés terhe alatt tilos az állam erdeit, vagy az állam által igazgatott, vagy a magánerdőt üzembe venni, avagy bármilyen nyilvános koncessziót elfogadni.

59. §. Az erdészeti személyzetből eltávolított mérnökök és erdészek erdőkre vonatkozó magánmunkálatokat nem végezhetnek.

60. §. Az 50. §-ban felsorolt büntetések az állami alosztályba tartozó erdészeti személyzet minden egyes tagjára alkalmazhatók.

Ellenben a magánalosztályba tartozó erdészeti személyzet tagjaira csak az 50. §. 2, 6 és 9. pontjaiban említett büntetések alkalmazhatók.

61. §. Az 50. §. 1, 2 és 3. pontjaiban foglalt büntetéseket a mérnökökre és erdészekre az erdőközpont igazgatója, míg az őrmesterekre és őrkre az erdőigazgató szabja ki.

Az 50. §. 4—9. pontjaiban foglalt büntetéseket az erdőmérnökökre és erdészekre a miniszter szabja ki, a fegyelmi tanács megfelelő véleménye alapján.

Ezeket a büntetéseket az őrmesterekre az erdőközpont igazgatója, az őrkre pedig a kerületi igazgató szabja ki, az illető igazgatóság fegyelmi tanácsának határozata alapján.

X. FEJEZET

A fegyelmi tanács

62. §. Az erdőközpont és a kerületi igazgatóság mellett fegyelmi tanács alakul, amelynek feladata, hogy az erdészeti műszaki személyzet által elkövetett szabálytalanságok felett ítéljen.

Az erdőközpont fegyelmi tanácsa 4 rendes és 2 póttagból áll: ezeket királyi rendelet 3 évre nevezi ki az erdőtanácsos mérnökök és főfelügyelő erdő-

mérnökök közül, azonban az egyik tag és egyuttal elnök a semmitőszék egy bírása lesz, akit a semmitőszék jelöl ki. Ezen tanács ítélkezik mindazon erdőmérnökök és erdészek felett, akik az erdőközpont igazgatójának ítélkezése alá tartoznak.

A kerületi erdőigazgatóságok fegyelmi tanácsában a törvényszéki elnök elnököl és rajta kívül még két különböző fokozatu erdőmérnök működik, akiket a miniszter 3 évre nevez ki. Ez a tanács a kerületi igazgatónak alávetett őrmesterek és örök felett ítélkezik.

63. §. A vádat a fegyelmi tanácsok előtt bármilyen fokozatu erdőmérnökök képviselhetik, akiket az erdőközpont vagy a kerületi igazgató jelöl ki.

64. §. A fegyelmi tanácsok mellett titkár működik, aki az ülésen résztvesz, jegyzeteket készít, ellenjegyzi a tanúk vallomásait és a tanácsok határozatait.

Az eljárás nyomozással kezdődik, amelynek során a gyanúsítottat a felhozott vádakra meg kell hallgatni.

A további eljárás előtt a gyanúsítottak kézbesíteni kell a jelentést és a vádáláhelyezést, hogy akár személyesen, akár az állata kiválasztandó erdészeti személyzeti tag által védekezhessék.

A fegyelmi tanács, ha az ügy nincsen elége tisztázva, az eljárás során pótnyomozás rendelhet el azon tényekre nézve, amelyekkel a vádlottat gyanúsítják. A fegyelmi tanácsra vonatkozó egyéb részleteket rendelet fogja szabályozni.

65. §. A fegyelmi tanács határozatai szótöbbséggel hozatnak, jogerősek és végrehajthatók.

XI. FEJEZET

Nyugdíjak

66. §. Az állami alosztályba tartozó mérnökök, erdészek, őrmesterek és erdőörök fizetéséből a nyugdíjtörvényben előirt levonások eszközöndök.

A nevezettek a jelen törvény szerint vannak nyugdíjra jogosítva, kivéve azokat, akik olyan igazgatási ágba tartoznak, amelyeknek külön nyugdíjtörvényük van, mely utóbbi esetben ez utóbbi törvények irányadók.

67. §. Ha az állami alosztályba tartozó erdészeti személyzet tagjai olyan szolgálatba lépnek át, amelyben külön nyugdíjpénztár van, a régi szolgálatból levont nyugdíjárulékot be kell fizetni az új szolgálatban fennálló nyugdíjpénztárba.

Ez esetben a nyugdíjazást az a pénztár végzi a saját törvénye szerint, amelyhez a legutolsó levonást befizették.

68. §. Az erdélyi, bánáti és besszarábiai államerdészeti személyzet tagjainak nyugdíjazásuk alkalmával minden jogaik tiszteletben tartandók és beszámítandó nekik az egyesülés előtt teljesített szolgálat is.

69. §. A megyék, községek stb. nyugdíjalapjai, amennyiben az állami igazgatásba vett erdőkre vonatkozik, az állami nyugdíjpénztárba fizetendők be.

70. §. Hivatalból nyugalmazhatók az állami erdészeti személyzet azon tagjai, akik elérték az általános nyugdíjtörvény szerint a nyugalmazás kéréséhez előirt életkort, kivéve az erdőtanácsos mérnököket, akiknél a korhatár a betöltött 65 év.

A nyugdíjazás kötelező az erdőtanácsos-mérnökök kivételével bármilyen fokozatu erdőmérnökre, aki betöltötte 60 évét.

A tanári minőségben erdei fő, vagy középiskoláknál működő erdőmérnökök nyugalmazása a közoktatási minisztérium alá tartozó fő- és középiskolai oktatásra vonatkozó szabályzat szerint történik.

71. §. A nyugalmazásról való értesítés a miniszter jóváhagyása alapján minden év január, július 1-e előtt 2 hónappal hivatalból történik.

72. §. Ha valamely mérnök, erdész, vagy erdőőrmeister a szolgálat idejében és a szolgálat okából megbetegszik, vagy testi épségben megrövidül és emiatt a szolgálatra alkalmatlanná válik, hivatalból nyugalomba helyezendő és azt a nyugdíjat kapja, melyet az általános nyugdíjtörvény hasonló esetekre megállapít.

73. §. Azok az erdőmérnökök, akik az 1920. szeptember 10-én kelt és az erdészeti személyzet szervezetére vonatkozó törvény alapján közszolgálatban működtek, a rangsorba a jelen törvény 14. §-a alapján soroztatnak.

74. §. A jelen törvény alkalmazásának első évében minden egyes erdőmérnök a saját jogainak és helyzetének megfelelően fog a fokozatba és az osztályba beosztatni.

A beosztást a földművelésügyi minisztérium fogja engedélyezni egy bizottság véleményének alapján, amely bizottság az erdőközpont igazgatójának elnöklete alatt három mérnökből fog állani és pedig a legrangidősebb erdélyi, a legrangidősebb régi királyságbeli és a legrangidősebb bukovinai mérnökből.

Egyenlő fokozat mellett az lesz a tagja, aki a fokozatban rangban a legelső, egyenlő rang mellett az, akinek életkora magasabb.

Az erdészek, erdőőrmeztetek és erdőőrök rangsorba foglalását az erdőközpont igazgatója végzi az erdőigazgatóságok javaslata alapján.

75. §. Ez a törvény kihirdetésével lép életbe, de a fizetések tekintetében csak a Jövő évi költségvetés megszavazása után.

A jelen törvénnyel ellenkező korábbi törvények és szabályok hatályon kívül helyeztetnek.

26. §. A részleteket rendelet fogja szabályozni.

.....Az 1923 szeptember 20-án kelt 4384 sz. törvény

az erdészeti szakoktatás szervezéséről

I. FEJEZET

Általános rendelkezések

1. §. Az erdészeti szakoktatás három fokozatra oszlik:

a) alsófok, mely az erdőőrmeztetek és erdőőrök iskoláiban,
b) középfok, mely önálló erdészeti középiskolákban, vagy a műegyetemek mellett levő erdészsképző iskolákban,

c) felsőfok, mely a műegyetemek erdészeti szakosztályán adatik elő.

Az alsó- és középfoku oktatás a föld.-miniszter felügyelete alatt áll.

II. FEJEZET

Alsófoku erdészeti oktatás. Erdőőrmeztetek (brigadier silvici) erdőőrök(pádurari) iskolái

2. §. Az alsófoku oktatás célja, hogy erdőőrmezteteket és erdőőröket képezzen ki az állam és oly más erdőtulajdonosok részére, kiknek ily személyekre szükségük van.

Az őrmesterek részére már vannak és még fognak létesülni ily iskolák, ellenben az erdőőri iskolák csak ezentul fognak felállítani.

3. §. Az őrmesteri iskolákba pályázat útján vétetnek fel az oly 18—30 éves jelöltek, kik legalább elemi iskolát végeztek. Volt altisztek előnyben részesülnek. Az oktatás 2 évig tart, a képesítő vizsga írásbeli, szóbeli és gyakorlati. Az oktatást állami erdőmérnökök látják el.

4. §. Az erdőőri iskolákba oly jelöltek vehetők fel, kik elemi iskolát végeztek, a katonai kötelezettségről szóló törvénynek eleget tettek s legfeljebb 30 évesek. Az oktatás tartama egy év, melyből hat hó gyakorlati oktatás. Ez után képesítő vizsgát tesznek.

5. §. Az oktatás tárgyait rendelet fogja szabályozni.

6. §. Lesznek ösztöndíjas tanulók is.

III. FEJEZET

Középfoku oktatás

7. §. Célja, hogy a közszolgalat és magánosok részére segédszemélyzetet neveljen az erdőmérnökök mellé. Tartama 4 év; ebből egy év gyakorlati oktatás. Az oktatás tárgyait rendelet fogja meghatározni.

8. §. Felvehetők pályázat útján a négy középiskolát végeztek. A tanulmány után vizsgát tesznek és erdészi oklevelet kapnak (conducători silvici).

9. §. A középfoku oktatást erdőmérnökök és más specialisták végzik.

IV. FEJEZET

Felsőfoku oktatás

10. §. A műegyetem külön osztályán történik, egyelőre csak Bukarestben. A hallgatók felvételét az 1920 június 19-iki Monitorul Oficialban megjelent műegyetemi tanrend szabályozza. Az oktatás tartama 4 év. Akik a vizsgát leteszik, erdőmérnöki címet nyernek.

11. §. A felsőfoku oktatás célja:

- a) az erdészet előmozdítása,
- b) erdőmérnökök képzése (ingeneri silvici).

Előadandó tárgyak: erdei növény-, ásvány- és földtan, alkalmazott állattan és bogárisme. Vegytan, fizika, meteorológia, utügy, erdei építészeti; mechanika, erdőművelés, helyrajzi ismeretek, üzemtervek, famérés, erdei technológia és üzemtan, erdőrendészet stb.

12. §. A tanárok kinevezésére vonatkozik.

13. §. Laboratoriumok állittatnak fel.

14. §. A jelenlegi erdészeti szaktanárok áthelyeztetnek a bukaresti műegyetemhez.

15. §. A jelenlegi erdészeti főiskolai hallgatók Bukarestben fogják folytatni tanulmányaikat.

16—19. §. Érdektelen.

A fapiac minden eseményeit olvashatja hetenként a
**Consum—Közgazdaság—
 Rumänischer Lloyd-ban**

K Nemzetközi vasut,
 folyam és tengeren-
 tuli szállítványok.

IRSCHNER és TÁRSA

*Rendszeres heti gyűjtőforgalom
 Wienből és Budapestből szavatolt
 legrövidebb határidővel. —
 Import és export ügyek szak-
 szerű és gondos lebonyolítása
 mérsékelt díjak felszámításával.
 Mindennemű szállítványok leg-
 gyorsabb lebonyolítása fix díj-
 tételek mellett. Tömegfuvarozás.
 Engedélyezett vámiroda. Hatal-
 mas, száraz tároló-ház iparvá-
 gánnyal. — Határvámkezelés. —*

**Szállítványozási
 Részvénytársaság
 Oradea-Mare**

Alapítási év: 1894.
 Telefon szám: 2—89.

*Dijmentes és
 gyors fuvarlevél
 felülvizsgálat*

Függelék

I. OSZTÁLYU FÁK	II. OSZTÁLYU FÁK	A fa kerületi vastagsága	Érték		PéNZ- büNTETÉS		Érték		PéNZ- büNTETÉS	
			I. oszt. fa		II. oszt. fa		I. oszt. fa		II. oszt. fa	
		Dem.	Le	b.	Lei	b.	Lei	b.	Lei	b.
Melezi larice (Vörösfenyő)	Cser	2	10	20	5	10				
		3	20	40	10	20				
	Éger (Anini)	4	30	60	15	30				
		5	40	80	20	40				
Moliiti (Szurokfenyő)	Hárs (Tei)	6	60	120	30	60				
		7	80	160	40	80				
	Nyárfa (Plopi)	8	100	200	50	100				
9		130	260	65	130					
Boazi (Fenyő)	Fűzfa (Salcie)	10	160	320	80	160				
		11	200	400	100	200				
	12	240	480	120	240					
Pini ulmi (Szilfa)	Bükk (Fagi)	13	280	560	140	280				
		14	320	640	160	320				
Trasini (Kórisfa)	Gyertyán (Caspeni)	15	370	740	185	370				
		16	420	840	210	420				
	Sorb (Elsbeerbaum)	17	480	980	240	480				
18		540	1080	270	540					
Paltin (Berghorn)	Artar (Ahorn)	19	600	1200	300	600				
		20	660	1320	330	660				
	21	730	1460	365	730					
Salcâmi (Akác)	Massholder (Jugastru)	22	800	1600	400	800				
		23	880	1760	440	880				
	24	960	1920	480	960					
Nuci (Diófa)	Cseresznye, alma, vadkörte- és más gyümölcsfák és minden egyéb, ami nincs felsorolva az első osztályban	25	1040	2080	520	1040				
		26	1120	2240	560	1120				
		27	1210	2420	605	1210				
		28	1300	2600	650	1300				
		29	1400	2 000	700	1400				
		30	1500	3000	750	1500				
		31	1600	3200	800	1600				
	32	1700	3400	850	1700					

Ezekon felül a bíróság a törvény 69. cikkében foglalt kártérítést is kiszabhatja, ha ennek esete fenforog.

Erdélyrészi Magyar Jelzáloghitelbank Rt.

Strada Samuil Micu
Rózsa-utca 1 szám.
(S o j á t h á z)

Alakult 1891 évben. Alaptőke 2.000.000,
tartalékok 800.000 lei. 1910 év óta szo-
ros üzleti kapcsolatban az Anglo-Aust-
rian Bank Limited londoni pénzintézettel.
Elfogad betéteket legmagasabb kama-
toztatással és azt rendszerint felmondás
nélkül fizeti vissza. Leszámítól váltókat.

Fedezet ellenében
folyószámla és lom-
bard kölcsönöket nyújt

**Banca
Ipotecara Tran-
silvania Ungara S. A.**

A békeszerződés gazdasági rendelkezései

Jóllehet a trianoni békeszerződés már két és fél évvel ezelőtt életbelépett, annak rendelkezései csak kevésbé ismeretesek, mert még alig kerültek alkalmazásra. A békeszerződés ugyanis sokban hiányos munkálat, amely jogi szempontból kifogások alá esik, úgy, hogy a gyakorlatban való alkalmazásánál ugyyszólván minden ponton kételyek támadtak és mivel a román és magyar állam között még a megegyezések nem jöttek létre, a békeszerződés mindeddig legnagyobb részben végrehajthatlan. Minthogy a magyar kormány a tárgyalások már megindultak és valószínű, hogy 1924. évben végleges rendezéshez vezetnek, szükségesnek látjuk, hogy a békeszerződés gazdasági rendelkezéseit ismertessük, de kiemeljük a következőket:

Minthogy a békeszerződés meglehetősen kezdetleges jogászai munkálat, Románia kénytelen volt egyes kérdéseket részletesebben is szabályozni, mert a békeszerződés nem nyújtott megbízható állapotot. Megjegyezzük továbbá, hogy ugyanebből az okból a román-magyar bizottságoknak is tömérdek megoldani való kérdése lesz és előrelátható, hogy a megoldás nem mindig fog megegyezni a békeszerződéssel. Lehetséges tehát, hogy a most folyó tárgyalásokból ki fog kerülni olyan döntés is, amely az alább elmondandókkal ellenkezni fog.

A békeszerződés rendelkezéseit csoportokra osztjuk:

I. Jóvátételek

Ez a csoport olvasóinkra nézve csak általános érdekű, amennyiben Románia jóléte részben attól is függ, hogy a háboru által okozott károk mennyiben térülnek meg. E részben a békeszerződés nem sokat nyújt és az is, amit nyújt, kevésbé érdekli a csatolt területek lakosságát, minthogy a jóvátételek tárgya nagyrészt csak a háboru következtében a polgárságnak okozott kár, már pedig a csatolt területeken *csak kevés ilyen kár állott elő*.

Magyarország a jóvátételek címén olyan összeget fog fizetni, melyet a nemzetközi jóvátételbizottság meg fog állapítani. Hogy ez mennyi lesz, senki sem tudja, bizonyos csak az, hogy a fizetendő összeget 30 év alatt kell letörleszteni.

A jóvátételi fejezet fontos rendelkezése az, hogy a Magyarországnak járó összeget nem fizetik ki Magyarországnak, hanem ezek mind a jóvátételi számlára irandók. Így nevezetesen Magyarországnak jár az utódállamoknak átengedett állami vagyoni értéke, továbbá a közhasznú vállalatokban magyar polgárokat megillető érdekelttség, valamint az átadott hadianyag és az át-

gedett vasuti vonal értéke, de mindezeket Magyarország nem kapja meg, hanem azok a jóvátételi számlán irandók javára.

A jóvátételi bizottságnak teljhatalma van, sőt *el is engedheti a jóvátételt*. Más szóval ez azt jelenti, hogy Magyarország teljesen a nagyhatalmak kezében van, mert a jóvátételi bizottságban a kis államok csak egy közös képviselővel, míg a nagyhatalmak öt képviselővel vesznek részt.

II. Pénzügyi határozmányok

Ezek között a legfontosabb az, hogy Magyarország összes vagyonára és mindennemű jövedelmére elsőbbségi jog, helyesebben *általános zálogjog áll* fenn az ántánthatalmak javára mindazon kötelezettségek erejéig, melyek a békeszerződésből Magyarországra hárultak. Amidőn tehát a lapokban olvassuk, hogy Magyarország kérte a zálogjog felfüggesztését, azt kell értenünk, hogy ez engedélyezendő kölcsönt Magyarország azért nem veheti fel, mert a békeszerződés szerint minden vagyona és minden jövedelme le van kötve a jóvátételekre és egyéb, a békeszerződésből folyó terhekre, minélfogva nem volna módjában a kölcsön kamatait és tőkét megfizetni, ha ezt az általános zálogjogot fel nem oldják.

Magyarországnak a háboru idején mintegy 6 milliárd aranykoronára menő tartozása volt. Ebből az összegből egy rész, még pedig a legnagyobb rész fedezetlen tartozás, főleg koronajáradék volt. Egy része a tartozásnak biztosítva volt oly módon, *hogy zálogként a vasuti vonalak voltak lekötve*. Ez utóbbi tartozást az utódállamok és Magyarország között abban az arányban osztják meg, *amely arányban a volt magyar vasuti vonalak megoszlának*. Viszont a fedezetlen adósságok; főleg a koronajáradék, az utódállamok és Magyarország között oly módon oszlanak meg, ahogyan a három utolsó békeévben a bevételek megoszlottak. Jelentősséggel a mi közönségünk szempontjából csak a koronajáradék bir és így csak az erre vonatkozó rendelkezéseket ismertetjük. A koronajáradékot Románia abban az arányban veszi át, amelyben bizonyos, a jóvátételi bizottság által megállapítandó jövedelmek Magyarország egész területe és a Romániához csatolt területek között (mely utóbbikat az alábbiakban röviden Erdély és Bánátnak fogjuk nevezni) megoszlottak. Ha pl. Erdély és Bánát az utolsó három békeévben az egész magyar állam jövedelmeinek $\frac{1}{4}$ részét szolgáltatatta, ugy Románia a magyar koronajáradéknak $\frac{1}{4}$ részét veszi át. Evégből elsősorban *a saját területén levő koronajáradékkötvényeket veszi számba*. Ha Erdély, Bánát területén nincsen annyi koronajáradékkötvény, mint amennyi a Romániára eső részt kitenné, a hiányt Romániának pótolni kell, míg ha több ilyen kötvény van Erdély, Bánát területén, Románia kárpótlást kap a többletért. Minthogy egészen bizonyos, hogy az előbbi eset áll fenn, vagyis, hogy Erdély, Bánát területén nincsen annyi köt-

vény, mint amennyi Romániára esik, csak ezzel az esettel kell foglalkoznunk. Ehhez képest a jóvátételi bizottság meg fogja állapítani, hogy mennyi koronajáradék jut Romániára és kötelezi Romániát, hogy *ugyanilyen összegű állami járadékkötvényeket bocsásson ki* és a feleknek a koronajáradék helyett szolgáltatassa ki. A koronajáradék helyett azonban lejre szóló kötvényeket kapnak a felek, még pedig 100 korona helyett 50 lejt számítva.

A *hadikölcsönökre* vonatkozólag a békeszerződés azt a rendelkezést tartalmazza, hogy azokat Románia köteles lebélyegeztetni, *igazolványok ellenében becserélni*, a forgalomból kivonni, számaikat megállapítani és magukat a kötvényeket a jóvátételi bizottságnak átadni. Ellenben *a hadikötvények beváltására a békeszerződés nem kötelezi Romániát*. A békeszerződés 188. §. rendkívül homályos rendelkezéseket tartalmaz abban a tekintetben is, hogy ki ellen van követelési joga a hadikölcsönkötvény tulajdonosának. Annyi bizonyos, hogy Románia ellen, vagy általában az ententeállamok ellen nem lehet jogokat érvényesíteni a hadikölcsönből kifolyólag. Minden egyéb teljesen bizonytalan, mert a békeszerződés vonatkozó rendelkezései érthetetlenek. Különböző magyarázati módokon keresztül azt lehet kiolvasni a békeszerződésből, hogy a román honosok senkitől sem kérhetik a hadikölcsön értékét, még a magyar kormánytól sem és hogy a magyar állam csak azokért a hadikölcsönökért felelős, amelyek *a régi magyar állam területén kívül* voltak a békekötéskor.

Ami végül az állam egyéb adósságait illeti, vagyis azokat az adósságokat, amelyekről cimleteket, vagy értékpapirokat nem bocsátottak ki, a békeszerződés a legteljesebb *bizonytalanságot* hozza. A 188. § utolsó bekezdés ugyan kimondja, hogy ez utódállamok nem felelnek a Magyarország által a háboru idején csinált adósságokért, de nem szól semmit arról, hogy a békeidőben keletkezett tartozások, továbbá a háboru alatt létrejött olyan kötelezettségek, amelyek nem tekinthetők kontrahált államadósságoknak, átszállnak-e az utódállamokra, vagy sem. Ide tartoznak nevezetesen a békeidőből származó mindennemű követések, pl. nyugdíjak, vállalkozóknak járó összegek, az állam részére megvett tárgyak vételára, kisajátítási ár, stb. A háboru idejéből pedig idetartoznak a megvett ingatlanok vételárai, kisajátítási árak, balesetektől kifolyólag fizetendő kártérítések, stb. Nézetünk szerint ezekért a tartozásokért az *utódállamok felelősek*, mert lehetetlennek tartjuk, hogy pl. amikor a magyar állam egy pozsonyi ingatlant kisajátított, amely ingatlan a csehszlovák államra szállott át, a csehszlovák állam megtartsa az ingatlant, de a kisajátítási árat ne fizesse meg.

Hasonlóan lehetetlennek tartjuk, hogy a fél valamelyik *adóhivatalnál letett valamely pénzösszeget*, ezt neki az utódállamok ne fizessék vissza, holott az illető adóhivatal egész pénz-

készletét átvette. Az általános jogelvek értelmében az átvett vagyon erejéig az utódállamok felelősek, hacsak a békeszerződés ezt a felelősséget kifejezetten ki nem zárta, amely tekintetben pedig a békeszerződésben nincsen rendelkezés. Tegyük fel, hogy Magyarország a háború folyamán valamely utódállam területén iskolát építtetett, de az építkezési vállalkozónak számláját nem egyenlítette ki. Az iskola a békeszerződés 191. §-a értelmében ingyenesen ment át az utódállam tulajdonába. Egyenesen lehetetlen, hogy az utódállam az iskolaépítő vállalkozó számláját ne legyen köteles kifizetni, hanem az iskola értékével a vállalkozó kárára gazdagodjék.

Véleményünk szerint tehát az *utódállamok a volt magyar állam összes kötelezettségeiért aránylagos felelősséggel tartoznak* kivéve a hadikölcsönöket és általában mindazokat a kötelezettségeket, amelyeket Magyarország a háború folytatása végett vett magára.

A békeszerződésnek a bankjegyekre vonatkozó rendelkezései többé nem aktuálisak. Tekintettel arra, hogy még mindig vannak be nem váltott osztrák-magyar bankjegyek, mégis megjegyezzünk annyit, hogy ilyen bankjegyek tulajdonosai többé *semmi jogot nem érvényesíthetnek* sem az Osztrák Mogyer Bank, sem Magyarország, sem az utódállamok ellen.

III. A volt magyar államjövödelmek

A volt magyar államjövödelmek ideértve a királyi család vagyonát is, arra az államra szállnak át, amelynek területén fekszenek. Ezekért Magyarország *megettérítést kap*, kivéve a megye- és községi tulajdont képező javakat, valamint az állami iskolákat és kórházakat, amelyek ingyenesen szállnak át az utódállamokra. Az elszámolás ezen javakra nézve még nem történt meg; Magyarország és az utódállamok becslése között óriási különbségek mutatkoznak, a jóvátételi bizottságnak kell döntenie.

IV. A magyar állampolgárok részesedése román vállalatoknál

A magyar állampolgároknak Erdély és Bánát területén fennálló közérdekű vállalatoknál, vagy koncesszióknál levő részesedése megváltás alá esik. Vagyis Magyarország köteles ezen részesedést megváltani és jóvátételbizottság útján Romániára ruházni. Ez a békeszerződés leghomályosabb pontja. Ugyanis e békeszerződés közérdekű vállalatokról, vagy szöszerinti fordításban, közhasznú vállalatokról (*utilité publique*) szól, de nem mondja meg, hogy melyek ezek. Nézetünk szerint közhasznú vállalatok azok, amelyeknek mindenki egyformán hasznát veszi, vagyis a vízszolgáltatás, gáz- és villanyszolgáltatás, és általában minden olyan vállalat, amely az egész publikum nélkülözhetetlen igényeinek kielégítését célozza. *Nem lehet azonban idevonni olyan vállalatokat, amelyek csak bizonyos*

cikkek előállításával vagy forgalombahozatalával foglalkoznak. Így például a szövögyárakat nem lehet ide sorozni, jóllehet mindenkinek szüksége van ruhára. A közhasznú vállalatok mindig bizonyos monopol jellegével bírnak és csaknem kivétel nélkül hatósági engedélyezés alá esnek. Így tehát csak azokról a vállalatokról lehet szó, amelyek ilyen szempontok alá esnek. Az ilyen vállalatok tekintetében is azonban a békeszerződés rendelkezései rendkívül hiányosak. Ha például az illető vállalat részvénytársaság, úgy a magyar polgárok érdekeltsége csak a részvényekre terjed ki, nem pedig magára a vállalatra. Tehát *csakis a részvények megváltásáról* és átadásáról lehet szó, nem pedig magának a vállalatnak elvételéről. Viszont azt, hogy a részvények kinek a kezében vannak, a legtöbb esetben nem lehet megállapítani. De emellett a magyar állampolgárt semmi sem akadályozta abban, hogy részvényeit más állampolgárra ruházza át. Ezekről a *jóhiszemű* idegen állampolgároktól pedig a részvényeket nem lehet elvenni. A békeszerződésre vonatkozó 194. §-a tehát csaknem teljesen végrehajthatatlan.

V. A magyarországi vállalatok fiókjai

A magyarországi vállalatok romániai fiókjai tekintetében a békeszerződés 198. §-a elvileg kimondja, hogy úgy Magyarországnak, mint az utódállamoknak a lehető legjobb és legmegtányosabb elbánás biztosítandó. Ez a rendelkezés főleg a bankok, biztosító társaságok és takarékpénztárak fiókjaira vonatkozik. Ezek rendezése fenn van tartva a Románia és Magyarország között kötendő egyezségnek, amely ha nem jönne létre, választott bíróság dönt.

VI. A vámok

Magyarország nem szabhat ki a román árukra nagyobb vámdíjteleket, vagy magyar adókat, mint bármely más idegen állam áruira. Nincsen jogosítva, hogy nehézségeket támasszon a román áruk bevitelére.

VII. A tisztességtelen verseny

Magyarország kötelezte magát, hogy a román árukat a tisztességtelen versenytől megvédi. Köteles elfojtani a maga területén mindazon áruk forgalmát, amelyek félrevezetésre alkalmas jelzésekkel vannak ellátva.

VIII. A nemzetközi szerződések

A háboru következtében Magyarország és Románia között megszűntek a szerződések, de egyeseket a békeszerződés visszaállított. Ezek közül olvasómat a következők érdeklik:

Az 1909-i egyezmény a nemzetközi *automobilforgalmat* illetően, az 1886-i egyezmény az elvámolandó teherkocsik plombázásáról, az 1890 egyezmény a vámtarifák közzétételéről.

az 1906-i egyezmény a nők éjjeli munkájának megszüntetéséről, az 1906-i egyezmény az erősenható gyógyszerek előállításáról, a postai és távíró egyezmény, továbbá az ipari tulajdonra és a szerzői jogra vonatkozó egyezmények, végül pedig a fehér-foszfornak a gyufagyártásban való használatát megszüntető 1906-i és a kereskedelmi statisztikáról szóló 1913-i egyezmény.

IX. Magánfelek tartozásai

A magánfelek tartozásai tekintetében a békeszerződés bizonyos clearing-rendszert létesített, minélfogva az egyes államok vállalják a felelősséget alattvalóik tartozásaiért és a különböző államok alattvalóinak tartozásai és követelései összeiratván, mindegyik állam a maga állampolgárait kifizeti, az aktív egyenleget pedig a másik államtól megkapja. Ebbe azonban az erdélyi és bánáti román honosok és a jelenlegi Magyarország honosai közt fennálló tartozásokat és követeléseket nem vonták be, hanem ezek kiegyenlítése magánuton történik. Tekintve azonban azt, hogy ez a pont még mindig teljesen tisztázatlan és hogy töméredek embert érdekel, részletesebben előadjuk a békeszerződésnek idevonatkozó rendelkezéseit.

A 254 § szerint a magyar honosok és az erdélyi és bánáti román honosok között nem kell alkalmazni a békeszerződésnek a tartozásokra vonatkozó 231 §-át, hanem ezeket a kölcsönös tartozásokat leiben kell fizetni, még pedig a genfi tőzsdén az 1918 november 1-ét megelőző két napban jegyzett közép-árfolyam szerint. Ez a rendelkezés a képzelhető leghiányosabb és legtökéletlenebb, mert nem is szólva arról, hogy a genfi tőzsdén 1918 november 1. előtt nem volt ilyen jegyzés, vagyis a békeszerződés egy nemlétező jegyzést jelöl ki alapul, a rendelkezés azért is érthetetlen, mert nem mondja meg, mely adóságokra alkalmazandó. Nevezetesen felmerül az a kérdés, hogy csak azokat a tartozásokat kell-e leiben megfizetni, amelyek a háboru kitörése előtt esedékessé váltak, vagy pedig a háboru alatt esedékes tartozásokat is. Ha csak a háboru előtti tartozásokra vonatkozik, vajjon az 1914 augusztus 1-ét, vagy 1916 augusztus 28-át, vagy 1918 december 1-ét érti-e. Az első dátum a világháboru kitörése, a második a román hadüzenet, a harmadik az az időpont, amelyben Erdély és Bánát a gyulafehérvári határozat következtében Romániához csatlakozott és így Magyarországgal ellenséges viszonyba jutott. Valószínű, hogy ezt az utóbbit kell érteni. Ezenfelül a 254. § szövegezése is teljesen érthetetlen, mert abban a 231 § d. pontját mégis alkalmazandónak mondja, jóllehet a 231 § d. pontja homlok-egyenest ellenkezik a 254 § rendelkezéseivel. Itt nincsen helye annak, hogy hosszas fejtegetésekbe fogjunk, miért is csak álláspontunk leszövegzésére szorítkozunk.

Az erdélyi és bánáti román honosok és a magyar honosok között fennálló összes tartozások, amennyiben 1918 de-

cember 1 előtt esedékesekké váltak, leiben fizetendők. Az 1918 december 1 után esedékessé vált tartozásokat azonban már abban a pénznemben kell fizetni, amelyben ki voltak kötve. Ehhez képest, *ha a kikötés koronában szólt, az 1918 december 1 után esedékes tételeket magyar koronában kell megfizetni.* Az 1918 december 1 előtt esedékessé vált összegek átszámítása tekintetében nincsen rendelkezés, de legfeljebb 1:1 arányban kell fizetni, vagyis 1 magyar koronáért 1 leit adni, mert ennél rosszabb arány a semleges piacokon nem állott fenn az 1918. év végén. Van ugyan egy külügyminiszteri rendelet, amely az 1:1 arányt megállapítja, de ennek a rendeletnek törvényessége kétséges. Egyébiránt ezeknek a követeléseknek birói érvényesítése jelenleg fel van függesztve.

X. A jogokról

A javak, jogok, érdekek tekintetében a békeszerződés olyan rendelkezéseket tartalmaz, amelyek jelentékenyen érintik a magántulajdon elvét.

Ugyanis a román államnak joga van ahhoz, hogy a *régi királyságban* levő olyan javakat, jogokat és érdekeket, amelyek a volt magyar királyság állampolgárait illetik meg, likvidálhassa. Ugyanez a jog vonatkozik Nagyrománia egész területén a német és bolgár alattvalók javaira. Románia tehát elveheti a magyar állampolgároknak a *régi királyság* területén levő ingó és ingatlan vagyonát, felveheti bankbetéteit, behajthatja követeléseit és általában *elveheti minden jogát.* A békeszerződés szerkesztésének jogászai hibáiból folyik, hogy egyenesen képtelenségek állnak elő. Így pl., ha egy bucurești család arra kötelezte magát, hogy egy magyar honosnak holtigtartó étellemezést nyújt, a román állam ezt az étellemezést elveheti. Hogy kit fog étellemezni az illető bucurești család, mély titok, minthogy az államnak magának mégsem adhat kosztot. Valószínű, hogy mindezekre, minthogy csupán a békeszerződés hanyag szövegezéséből folyó kuriózumok, nem fog sor kerülni, de a felszámolási jog meg van.

Ha a likvidálás törvénytelenül történik, a vegyes választott bírósághoz lehet fordulni.

XI. Szerződések

A szerződéseket attól az időponttól kezdve, amidőn a felek ellenséges állampolgárokká lettek, semmiseknek kell tekinteni. Kivételnek az adósságok és olyan pénztartozások, melyek az illető szerződésben kikötött cselekmény, vagy fizetés teljesítéséből erednek. Az elévülés az 1921 október hó 26-ától ismét folyik, így tehát a Magyarországgal szemben fennálló kamatok három évi és az osztalékok hat évi elévülése már körülbelül 2¹/₂ év óta folyamatban van.

A békeszerződés kimondja, hogy a kereskedelmi papirok és váltók az óvatolás elmulasztása miatt nem-vesztették hatályukat,

de a békeszerződésben megállapított határidő, amely alatt utólagosan óvatolni kellett, már letelt és így a hatályvesztés ma már beállott.

A Romániában hozott birói ítéleteket Magyarországon végre lehet hajtani. Ha a román állampolgár ellen a magyar bíróság ítéletet hozott, úgy hogy a román állampolgár nem tudott védekezni, az ebből folyó kár megtérítését a román állampolgár a gazdasági vegyes bíróság előtt követelheti.

Az erdélyi, bánáti román állampolgárok és a magyar állampolgárok között hatályba maradtak az adásvételi szerződések, ha a telekkönyvben még 1918 december 1. előtt átíratk, vagy ha ingóságról volt szó és az átadás ugyanezen ideig megtörtént; hatályba maradtak továbbá a bérletek, haszonbérletek, zálogszerződések, bányakoncessziók.

XII. A biztosításokról

A biztosítási szerződésekre a következő rendelkezések állanak:

A tűzkárbiztosítási szerződések érvényben maradnak, kivéve ha az 1921 október 26 után következő legközelebb esedékes évi díj a lejártakor nem fizettetett ki.

Az. életbiztosítások szintén érvényben maradtak, ha a biztosítási díjakat a fél megfizette. Ha pedig nem fizette meg, joga volt 1922 október 26-ig a biztosításnak újabb érvénybe helyezését követelni. *Arranézve, hogy milyen valutában fizessen a biztosító, nincsen rendelkezés.*

XIII. Választott törvényszékek

A vegyes választott törvényszék, amelyről a fentiekben többször megemlékeztünk, három tagból áll, akik közül egyet a román, egyet a magyar kormány nevez ki és az elnököt a két kormány megegyezés útján választja.

Ez a vegyes törvényszék *dönt minden olyan vitás kérdésben,* amelyek román honosok és magyar honosok között 1921 előtti kötésekben kifolyólag merülnek fel. Ha azonban az illető vitás kérdés felett a román bíróság van hivatva dönteni, úgy a román fél tetszés szerint viheti az ügyet akár a román bírósághoz, akár a nemzetközi bírósághoz. Ellenben *a magyar fél csakis a román bírósághoz fordulhat.*

XIV. Az ipari tulajdon védelme

Az ipari tulajdon kölcsönös védelme ismét helyreállt, de ha az ententeállamokban valamely magyar honos ipari tulajdonának megsértését követték el, amiatt a magyar honos kártérítést nem követelhet.

Az alkotmány közgazdasági rendelkezései

Az 1923 március 29-én kihirdetett új alkotmány elvben a magántulajdonra van alapítva, de igen sok engedményt tesz az államszocializmusnak.

I. A 17. cikk szerint a *tulajdon neme és az állam elleni követelések garantáltak*. Azonban *bármely ingatlan altalaját elveheti a hatóság* és csak a felszínen történt károsításokat kell megtéríteni. A 19. cikk szerint a bányák és az altalaj minden kincsei az államéi. Kivételek csupán a közös sziklatömbök, az az építőanyagbányák és lurfalakerakodások. Az alkotmány szerint a föld felszínének tulajdonosa évi megtérítést fog kapni s a bányauzemben részesülni fog. A szerzett jogok, amennyiben az altalaj értékesítésére vonatkoznak, tiszteletben fognak tartatni; a meglévő bányakoncessziók arra az időre, melyre adattak, respektáltatni fognak, ha pedig maga a földtulajdonos a bányauzem tulajdonosa is, az üzem egész idejére tiszteletben fogják tartani jogait. Örökös jog ezentul nem adható.

II. A hajózható és tutajozható vizek *köztulajdonban vannak* (20. cikk). Ugyanígy *minden vizesés*. Ezeket a közérdekben fel lehet használni. A szerzett jogok tiszteletben tartatnak, vagy kisajátítatnak. Erről is külön törvény lesz.

III. A *„termelés minden tényezője” egyenlő védelemben részesül*, de az állam törvényekkel szabályozhatja viszonyukat a gazdasági, vagy szociális összeütközések megelőzése végett. A munka szabadsága védelemben részesül. Külön törvény lesz a munkásbiztosításról.

IV. Az *egyesülési szabadság* minden román honost megillet, bármily fajhoz vagy valláshoz tartozik; de jogi személyek létesítése csak a külön törvény szerint lesz lehetséges.

V. *Ostromállapotot* csak törvénnyel lehet elrendelni (128. cikk). Hogy ezekből a rendelkezésekből mennyi érvényes, nem tudni, mert a 137. cikk azt a rendelkezést tartalmazza, hogy az alkotmány elveire alapított új törvények meghozataláig minden úgy marad, ahogy volt, de mégis eltöröltetnek az alkotmánnyal ellentétes rendelkezések.

A szabadságjogok hiányzanak az alkotmányból: hiányzik az iparszabadság, a költözködési és letelepedési szabadság, a törvénybe nem ütköző foglalkozások bárhol üzhetése, a kereskedelem szabadsága, a szervezkedés szabadsága és számos egyéb.

A tulajdonjogot meglehet szüntetni kisajátítás útján. A 17-ik cikk megengedi a kisajátítást, ha azt az állam és a közigazgatás érdeke kívánja. Kisajátítás esetén „igazságos és előzetes” kártalanítás adandó. Kilátásba helyezi az alkotmány, hogy a kisajátítás eseteit új törvény fogja részletezni.

KÖZIGAZGATÁS

A ROMÁN ÁLLAMPOLGÁRSÁG
ELNYERÉSÉRŐL ÉS ELVESZ-
TÉSÉRŐL SZÓLÓ TÖRVÉNY-
TERVEZET.
A KÖZIGAZGATÁS REFORMJA.
A KIVÁNDORLÁS.

**MAURITIU
FRIEDMANN
& COMP.
CLUJ**

**STR.
CĂII FERATE
4**

**Moară
sistematică și fabrică
de ulei de muncare**

**Műmalom és
ételolaj-
gyár**

**TELEFON
11-- 93, 5-- 87**

**FONDATA
ALAPITTATOTT
1916**

A román állampolgárság elnyeréséről és elvesztéséről szóló törvénytervezet

Románia új alkotmánya értelmében a naturalizálásról szóló törvényes intézkedéseket új törvénnyel kellett szabályozni. Ez a törvénytervezet az igazságügyi tárca vezetésében beállott változás folytán késedelmet szenvedett; közben — mint ismeretes — megjelent az a bizonyos állampolgársági szabályzat, amely a békeszerződésekből folyó állampolgársági jog megállapítását és az optálások kérdését ölelte fel, melynek végrehajtását azonban belügyminiszteri rendeletre felfüggesztették. A felfüggesztést az új igazságügyminiszter, Marzescu szorgalmazta, akinek az volt a felfogása, hogy az említett szabályzat igen enyhe és azt egy sokkal szigorubb szabályzattal kell helyettesíteni, aminek következtében az állampolgársági jog elnyerésére jogosultak számát csökkenthetik. Marzescu miniszternek, úgy látszik, már kész tervezete volt, mikor az igazságügyi tárcát átvette, mert a törvénytervezet *meglepő gyorsasággal* készült el, ha elgondoljuk, hogy az előző szabályzat, melynek ugyan lehettek hibái, de melynek szelleme igazságos és demokratikus volt — másfél évig dolgozott egy kiváló szakférfiakból álló vegyes bizottság.

Az új tervezet, mint az az alább közölt szövegből kivehető, csak azokat ismeri el román állampolgároknak, akik Erdély, Bánát, Crișana, Sătmar és Maramaróban, továbbá Bessarábiában laktak és akiknek az egyesülés idején és az egyesülés következtében a politikai jogok gyakorlásához való jogosultságát azok a választási rendtörvények állapították meg, amelyek az alkotmány 138-ik cikke értelmében érvényben maradtak.

Az erdélyrészi csatolt területeken érvényben levő választási törvényrendelet a Consiliul Dirigent idejéből származik és a következőket tartalmazza:

Választási joga van minden volt magyar állampolgárnak, aki 21-ik életévét betöltötte, nem optál más állampolgárságért és

a) csatolt területen született;

b) 1914 január 1-én ezen területeken községi illetőséggel birt, vagy

c) 1914 január 1-én ezen területek egyik helyiségében ténylegesen lakott és nem optált más állampolgárságért, vagy

d) más területen született **román** nemzetiségű egyének, akik a román állampolgárságot optáltak és a csatolt területeken kértek községi illetőségi jogot.

Fenti rövid vázlatból világosan kitűnik, hogy az új törvénytervezet alapján, sokan nem nyernek állampolgársági jogot, akik a felfüggesztett szabályzat alapján okvetlen állampolgárságra jogosultak voltak, viszont mások, akik az előbbi szabályzat alapján az állampolgárság elismeréséből ki voltak zárva, most valószínűleg a legnagyobb meglepetésükre állampolgárokká lesznek.

Ezeket előrebocsajtva, közöljük előbb a tervezetnek a naturalizálásra vonatkozó cikkeit, amelyek — ezt viszont el kell ismerjünk — az eddig érvényben volt eljárást modernizálták és a „Stagiut,” a köteles tartózkodási idő tartamát bizonyos kategoriáknál 5 évre leszállították, valamint az egyesülesből (unirea) folyó állampolgársági jog nyilváníásáról szóló törvényes rendelkezéseket is.

A románok és idegenek jogairól

1. *cikk.* Kizárólag román állampolgárok élvezik a polgári és politikai jogokat.

A politikai jogok gyakorlására való jogosultságot az alkotmányban, a választójogi törvényben és a többi ezen jogok elnyerésével és gyakorlásával foglalkozó törvények alapján lehet elnyerni.

2. *cikk.* Idegenek Románia területén ugyanazon polgári jogokkal rendelkeznek, mint a románok, kivéve azokat az eseteket, ahol a törvény másképp rendelkezik.

Idegenek nem nyerhetnek román állampolgárságot és az ebből folyó politikai jogok gyakorlására való jogosultságot, csakis a jelen törvény II. cikkében foglalt módok egyikének alapján.

3. *cikk.* Az idegen, ha nincs is Romániában lakhelye, a román bíróságok előtt perelhető oly szerződések betartására való kötelezettség végett, amelyeket az illető Romániában kötött, vagy külföldön egy román alattvalóval.

4. *cikk.* A román alattvaló külföldön vállalt kötelezettségek betartására román bíróság által kötelezhető; az esetben is, ha a másik érdekelt külföldi.

A polgári perrendtartás egységesítéséig, a román polgári perrendtartás 34-ik cikke mérvadó minden oly illetékességi kérdés elbírálásában, mely román vagy idegen peres felek közötti ügyben előfordul.

A román állampolgárság megszerzésének módja

5. *cikk.* A román nemzetiség a jelen törvényben foglalt feltételek alapján megszerezhető:

1. leszármazás által (filiațiune);
2. a román területen való születés ténye által;
3. házasság által és
4. naturalizálás által.

6. *cikk.* Leszármazás által románok:

a) egy román házasságából származó gyerekek, tekintet nélkül arra, hogy hol születtek;

b) egy román nő törvénytelen gyermekei, ha azok külföldön is születtek. Oly gyermekek, kik egy román által legitimáltak, úgy tekintetnek, mintha mindig románok lettek volna.

Az adoptálásnak a nemzetiség elnyerésére nincsen befolyása.

7. *cikk.* Románoknak tekintetnek:

- a) a Románia területén talált apátlan és anyátlan gyermekek;
- b) oly gyermekek, akik Románia területén születtek, akiknek nincsen más nemzetiségük a születésből kifolyólag.

8. *cikk.* Idegen nő, aki románhoz ment férjhez, román nemzetiségűnek tekintetik.

9. *cikk.* Idegenek, akik naturalizáltak, románokká lettek.

A naturalizálás feltételei

10. cikk. A naturalizálás egyéni és alábbi feltételek betartásához van kötve:

1. A 18-ik életév betöltése.
2. Kifejezése azon óhajnak, hogy az illető román állampolgár akar lenni, a 25. cikkben körülírt formalitások betartása mellett.
3. A fenti deklaráció után Románia területén megszakítás nélkül való 10 év tartózkodás.
4. Kifogástalan erkölcsi magaviselet.
5. Igazolása annak, hogy az illető megfelelő anyagi eszközökkel rendelkezik, hogy magát és családját fentarthassa.
6. Az eddigi állampolgárság elvesztésének, avagy annak az igazolása, hogy az illető ország törvényei értelmében a román állampolgárság elnyerése esetén a régi állampolgárság megszűnik.

11. cikk. A naturalizálási feltételek betartását felülvizsgáló bizottság a tartózkodási idő (stagiú) tartamát 5 esztendőre leszállíthatja:

a) oly idegenek számára, kik az országnak fontos szolgálatokat teljesítettek, vagy akik tehetségük révén, találmányok által, vagy kereskedelmi és ipari vállalatok létesítése által bizonyosságát adták annak, hogy a román nemzetnek hasznosak;

b) oly idegenek számára, akik román nőekkel kötöttek házasságot.

12. cikk. A „stagiú” alól fel vannak mentve:

a) oly románnak gyermekei, aki román állampolgárságát gyermekek születése előtt elvesztette;

b) oly idegenek, akik Romániában születtek és itt 21-ik életévük betöltéséig nevelkedtek, ha ezen időponttól számított egy éven belül kérik a naturalizálásukat;

c) oly gyermekek, akik 18 évnél idősebbek voltak, mikor apjuk naturalizáltattak.

13. cikk. Román származású idegen alattvalók, tekintet nélkül születési helyükre, ha idegen alattvalóságukról lemondanak, elnyerhetik a román állampolgárságot, anélkül, hogy a 10-ik cikk 3, 5 és 6-ik pontjaiban előírt feltételek rájuk alkalmaztassanak.

Ebben az esetben a 10-ik cikk 2-ik pontjában és a 25-ik cikkben foglalt formális nyilatkozatban az idegen állampolgárságról való lemondást is kifejezetten be kell venni.

A nacionalizálási eljárás és a kompetens hatóságok

14. cikk. A naturalizálást a minisztertanács engedélyezi egy speciális bizottság ajánlására, mely a fővárosi tábla első elnökéből és elnökeiből áll és amely véleményezi, vajjon az illető kérelmező megfelel-e a 10-ik cikkben felsorolt feltételeknek.

15. cikk. A naturalizálási feltételek betartását ellenőrző

bizottság az igazságügyminiszteriumban működik a fővárosi tábla első elnökének elnöklése mellett.

Ennek távollétében a rangban legidősebb bizottsági tag tölti be az elnöki funkciót.

16. cikk. Ha az első elnöki vagy elnöki helyek egyike üresedésben volna, a bizottság a bírósági törvény szerint az első elnöki vagy elnöki funkciók betöltésére jogosult elnökkel vagy tanácselnökkel helyettesítendő.

Ez az eljárás alkalmazandó abban az esetben is, ha a bizottsági tagok egyike vagy az elnök a bizottsági munkálatokban bármilyen okból nem vehet részt.

17. cikk. A bizottságot az elnök hívja össze. A bizottság végzéseit a tagok csak abszolút szótöbbséggel hozhatják. Szavazategyenlőségnél a kérvény elutasítottként tekintendő.

18. cikk. A bizottság határozatai és annak indokai írásban közlendők.

19. cikk. A kedvező bizottsági határozatokat, melyekben kimondják, hogy az idegen a törvényes feltételeknek megfelel, az igazságügyminiszterium útján a minisztertanács elé terjesztik az ügyiratokkal együtt.

20. cikk. A minisztertanács dönt utolsó fokon, hogy engedélyezi-e, vagy elutasítja a naturalizálásra vonatkozó kérvényt.

A 9. cikkben foglalt esetben határoz a Stagi u leszállítása kérdésében is.

21. cikk. A minisztertanácsi jegyzőkönyvet, mellyel a naturalizálási kérvényt elutasítják, nem kell megindokolni.

A kedvező döntésű minisztertanácsi jegyzőkönyv a Monitorul Oficialban közzétételük a bizottság véleményezésével együtt.

22. cikk. A bizottság köteles a kérvényt vétele után legkésőbb 3 hónappal véleményezni.

23. cikk. Azokat a kérvényeket, amelyeknél a bizottság kimondja, hogy az illető nem felel meg a törvényes feltételeknek, nem terjesztik a minisztertanács elé.

24. cikk. A naturalizálásra vonatkozó nyilatkozatot, az idegen állampolgárságról való lemondást és az optálási nyilatkozatot autentikus formában kell tenni.

25. cikk. A 10-ik cikk 3-ik pontjában előírt Stagi u az illető nyilatkozatnak a bizottsági titkárságnál történt beiktatásának időpontjától számítatik.

26. cikk. A naturalizálási kérvényt és a tartózkodási idő leszállítására vonatkozó kérvényt csak a 10-ik cikk 3-ik pontjában és a 11-ik cikkben foglalt „Stagi u” eltelté után lehet benyújtani.

Oly idegenek, akik a stagi u alól fel vannak mentve, a nyilatkozat benyújtásával egyidőben a naturalizálási kérvényt is benyújthatják.

Az összes kérvényekhez a feltételek betartását igazolandó összes okiratok is csatolandók.

27. *cikk.* A naturalizálási kérvény beiktatása után a bizottság elnöke elrendeli a kérvényező költségére a kérvénynek a „Monitorul Oficial”-ban és az ország egyik elterjesztett lapjában, lehetőleg a kérvényező lakhelyének egyik lapjában való közzétételét.

Az elnök a kérvényt csak akkor bocsátja a bizottság tárgyalása elé, ha a kérvényező a „Monitorul Oficial”-ban, vagy az illető lapban történt közzétételt igazolja és azután megállapítást nyert, hogy az utolsó közzététel óta legalább 30 nap telt el.

28. *cikk.* A 27-ik cikkben foglalt terminuson belül az ügyész, a közigazgatási központi és helyi hatóságok értesíthetik a bizottságot, — csatolva a szükséges bizonyító okmányokat — hogy a kérvényező nem felel meg a törvényes feltételeknek. Ezeket a felszólamlásokat a minisztertanácshoz is lehet intézni addig az időpontig, amíg az illető ügyben nem döntött.

29. *cikk.* A bizottság elrendelheti:

a) az iratok kiegészítését vagy a szóbeli és írásbeli felvilágosítások megadását;

b) igazoló adatok és információk beszerzését az illetékes bármelyfoku ügyészségi hivatalok vagy közigazgatási hivatalok, vagy a saját tagjainak egyike által;

c) bárkinek a bizottság elé való megidézését, akit hasznos felvilágosítások megadására alkalmasnak tart.

30. *cikk.* A „*stagi*” leszállítására vonatkozó és visszautasított kérvényeket nem lehet megújítani.

Oly kérvényeket ellenben, melyeket a bizottság vagy azért utasított el, mert az illető még nem volt 18 éves, vagy mert az előirt „*stagi*”-t nem töltötte ki, meg lehet újítani a 18-ik életév, illetve a *stagi* betöltése után, anélkül, hogy újabb formális nyilatkozattételre szükség volna.

A 10-ik cikk 2-ik és 6-ik pontjában foglalt feltételek be nem tartása végett visszautasított kérvényeket többé nem lehet megújítani.

Az 5-ik cikkben foglalt feltételek nem teljesítése miatt visszautasított kérvényt azonban újabb igazolványok alapján, melyek a feltételek betartását igazolják, meg lehet újítani.

31. *cikk.* A naturalizálást engedélyező minisztertanácsi határozatot, az igazságügyi miniszter tudomásvétele után, a „Monitorul Oficial”-ban közzéteszi, miután az illető naturalizált leteszi az állampolgársági esküt.

32. *cikk.* Az igazságügyi miniszter felhívására az illető kérvényező a minisztertanácsi jegyzőkönyvben foglalt kedvezmények elvesztésének terhe alatt köteles — az illető törvényes díjak lefizetése mellett — a miniszter, vagy annak megbízottja előtt alábbi szövegű esküt letenni: „Jur credință statornică M. S. Regelui României și Dinastiei, Constituției și legilor țării, drepturilor și intereselor naționale ale neamului românesc căruia aparțin”.

Ennek az eskünek letétele után a naturalizálási jegyzőkönyvet a hivatalos lapban közzéteszik

33. *cikk.* A naturalizálás lényét a hivatalos lapban közzétett jegyzőkönyv és az igazságügyi miniszter által kiállított állampolgársági oklevél igazolja.

34. *cikk.* A 10-ik cikkben foglalt feltételeken kívül a román állampolgárságot, mint diszállampolgárságot az ország érdekében kifejtett rendkívüli szolgálatok elismeréséül, a kormány ajánlatára vagy a parlament kezdeményezésére is el lehet nyerni. Ez esetben a parlament és a szenátus $\frac{2}{3}$ szótöbbséggel dönt.

35. *cikk.* Diszállampolgárságot nyert egyének csak az esetben gyakorolhatják a politikai jogokat is, ha erre a minisztertanácstól külön engedélyt nyertek, miután előzőleg bebizonyították, hogy külföldön nem foglalnak el közhivatalt és hogy külföldi honosságukról lemondottak.

36. *cikk.* A vármegyék és községek által egyeseknek adományozott diszpolgárságnak nincsen befolyása az állampolgárságra. Diszpolgárságot csakis a közigazgatási törvények rendelkezéseinek szigorú figyelembevételével és kizárólag olyan idegeneknek lehet adományozni, akik a vármegyének és községnek kiváló szolgálatokat teljesítettek.

A naturalizálás következményei

37. *cikk.* A naturalizálásnak nincsen visszamenő hatása.

A velejáró következmények csupán a Monitorul Oficialban közzétett minisztertanácsi jegyzőkönyv dátumától kezdve lépnek érvénybe.

38. *cikk.* A naturalizálás révén az idegen egyenlő lesz a románnal úgy a polgári jogok, mint a politikai jogok gyakorlására nézve.

39. *cikk.* A férj naturalizálása maga után vonja a feleség naturalizálását is. Hasonlóképpen a 18 éven aluli gyermekek is naturalizáltak az apjukkal egyidőben.

40. *cikk.* Az ilyképpen naturalizált gyermekek jogosultak a 18-ik életévük betöltése után 1 éven belül a román állampolgárságról való lemondásra. Ebben az esetben kötelesek legalizált és formális nyilatkozatot benyújtani és pedig belföldön az igazságügyminisztériumhoz, külföldön pedig az illető román követséghez vagy konzulátushoz.

A román nemzetiség elvesztése és elnyerése

41. *cikk.* A román nemzetiség elveszthető;

- a) külföldön nyert naturalizálás által;
- b) a román nemzetiségű törvénytelen gyermeknek egy külföldi által történt törvényesítése által;
- c) a 43-ik és 44-ik cikkben foglalt esetekben házasság által;
- d) idegen országban való hosszú tartózkodás által;
- e) idegen kormány által a román kormány engedélye nélkül történt közhivatalba való kinevezése által;

f) optálás, lemondás vagy idegen állam védelme alá való helyezés által bármily rövid időtartamra is;

g) a 40-ik és következő cikkekben foglalt esetekben a naturalizálás visszavonása által;

42. *cikk.* Az a román alattvaló, aki a kormány engedélye nélkül idegen katonai szolgálatba lép, vagy egy idegen országbeli katonai testületbe belép, elveszíti román állampolgárságát és nem térhet Romániába vissza csak a kormány engedélyével.

A román állampolgárságot az illető csakis a 48-ik és 49-ik cikkek rendelkezéseinek alapján nyerheti vissza.

Mindez nem érinti a román büntetőtörvénykönyv rendelkezéseinek alkalmazását vele szemben, amelyek oly románokra, vonatkoznak, akik hazájuk ellen fegyvert fogtak vagy fogni fognak.

43. *cikk.* A katonai szolgálati kötelezettségnek alávetett román alattvaló ezalól a kötelezettség alól nem szabadul, ha a külföldön való naturalizálását a román kormány engedélye nélkül nyerte el.

44. *cikk.* A román nő külföldivel kötött házasság által idegen állampolgárrá lesz, kivéve azt az esetet, ha férje országának törvényei értelmében a házasság által nem nyeri el ennek állampolgárságát.

45. *cikk.* A házasság révén idegen állampolgárrá lett román nő ismét visszanyeri román állampolgárságát házasságának válás vagy férjének elhalálózása által okozott megszűnése által, ha ebbeli szándékára nézve formális hitelesített nyilatkozatot ad, még pedig belföldön az igazságügy-miniszterhez, külföldön a román követséghez, vagy konzulátushoz címezve.

46. *cikk.* A házasság révén román állampolgárságot szerzett idegen nő a román állampolgárságát válás, vagy férjének elhalálózása által megszűnt házassága után is megtartja, ha csak ellenkező óhajáról nem tett formális és hitelesített nyilatkozatot, belföldön az igazságügyi miniszter, külföldön pedig a román követség, vagy a konzulátus előtt.

47. *cikk.* Az a román, aki az országot azzal a szándékkal hagyja el, hogy nem tér többé vissza és a kormány engedélye nélkül legalább 10 évig egy idegen országban él, román állampolgárságát elveszíti.

Fenti terminus az országból való kilépés napjától, vagy a román hatóság által kiállított utlevél lejárásának napjától számítatik. Ezt a terminust az illető román bármikor megszakíthatja új román utlevél kiváltása által, vagy egy oly, a román követség vagy konzulátus előtt tett nyilatkozat által, melyben kijelenti, hogy nem mond le román nemzetiségéről és a román állam védelméről.

48. *cikk.* A román állampolgárságot bármelyik naturalizált

romántól meglehet vonni, aki oly országból származik, mellyel Románia esetleg háboruban lenne, ha

a) megállapítható, hogy az illető naturalizált eredeti állampolgárságát újból felvette;

b) megállapítható, hogy az illető az ország közrendje vagy belföldi vagy külföldi biztonsága ellen irányuló cselekedeteket követett el;

c) megállapítható, hogy elhagyta az országot oly okból, hogy magát a katonai szolgálat kötelezettsége alól, vagy bármely más, egy román állampolgárt kötelező nyilvános szolgálat teljesítése alól kivonja;

d) megállapítható, hogy annak az országnak szolgálatában, amelyből származik, vagy bármely más országnak érdekében kémkedett és segítséget nyújtott oly cselekvéseknél, melyek a román állam és a román nép jogait és érdekeit sértik,

Mindezekben az esetekben a naturalizálás visszavonása királyi dekrétummal történik, mely a Monitorul Oficialban közzétételik, még pedig az igazságügyi miniszter ajánlata alapján alkotott minisztertanácsi jegyzőkönyv értelmében.

Az ilyképen naturalizálásuktól megfosztottak semmi körülmények között sem nyerhetik vissza a román állampolgárságot.

49. *cikk.* A naturalizálás visszavonása egyéni és nem terjeszthető ki az illető feleségére és gyermekeire, hacsak az illető királyi dekrétum kifejezetten nem nyilatkozik ilyen értelemben.

50. *cikk.* A naturalizálás visszavonásának kimondása független a katonai büntetőtörvénykönyv, vagy más büntetőtörvények rendelkezéseinek alkalmazásától oly bűncselekményekre, melyeket a naturalizált egyén elkövetett.

51. *cikk.* Az a román, aki ilybeli minőségét a 41-ik cikk a), b) és c) pontjának értelmében elvesztette, csak naturalizálás révén nyerheti azt újból vissza.

52. *cikk.* Az a román, aki román nemzetiségét idegen országban nyilvános hivatal vállalása, vagy ideiglenes külföldi védelem alá való helyezés által vesztette el, román nemzetiségét újból visszaszerezheti, ha fentiekről formálisan lemond és a minisztertanácstól Románia területére lakhatási engedélyt nyer.

Optálás és a román állampolgárságról való lemondás

53. *cikk.* Optálási és lemondási nyilatkozatok a törvényekben és a törvényhozó testületek által jóváhagyott nemzetközi konvenciókban foglalt esetekben az ott megjelölt időn belül a jelen törvény promulgálása után teendők, még pedig a 25-ik cikkben előirt módon és az 54-ik cikkben megjelölt hatóságok előtt, kivéve, ha az illető törvények és konvenciók nem állapítanak meg a nyilatkozattétel más módját és más hatóságok illetékességét.

54 *cikk* Optálási és lemondási nyilatkozatot a román állam területén bármely községben vagy városban lehet tenni azon hatóságok előtt, melyek a törvények értelmében okmányok hitelesítésére fel vannak hatalmazva.

A nyilatkozatot 6 példányban kell kiállítani, melyek közül 3-at a nyilatkozattevő visszakap.

Az illető hatóság, vagy község, amely előtt a nyilatkozat-tétel megtörtént, a 62-ik cikkben foglalt törvényes szankciók terhe alatt köteles az optálási vagy lemondási nyilatkozat egy-egy hitelesített példányát az illető nyilatkozatot tett lakhelye előljáráóságának és az illető megyei prefektusnak beküldeni.

Külföldön az optálási nyilatkozatot vagy a lemondási deklarációt szintén hiteles formában, a román követségek vagy konzulátusok előtt kell megtenni.

55 *cikk*. A nyilatkozatot átvevő hatóság köteles a nyilatkozattevő személyazonosságának megállapítására, a személyazonosságot igazoló iratokat a nyilatkozatra rá kell vezetni.

56 *cikk*. A férj optálása vagy lemondása maga után vonja a hitves és a 18 éven aluli gyermekek optálását vagy lemondását is. Kiskorú árvák nevében a törvényes gyám nyilatkozik.

57 *cikk*. Az optálás vagy lemondás végleges, azt többé vissza vonni nem lehet. Kivételt képeznek az 56-ik cikkben foglalt személyek optálása vagy lemondása, ha törvényben vagy konvenciókban a saját nevükben való optálásra vagy lemondásra való joguk biztosítva van.

58 *cikk*. A vármegyei prefectusok az optálók és lemondottak jegyzékét kötelesek a belügyminisztérium elé terjeszteni, ahonnan a jegyzetek alapján összeállított táblázatok a külügyminisztérium útján az illető országok kormányainak küldetnek meg.

59 *cikk*. Az optáltak kötelesek az optálási nyilatkozat után 12 hónapon belül lakhelyeiket azon ország területére áttenni, amelynek állampolgárságáért optáltak. Mindennemű ingatlanukat vámmentesen határon tulra vihetik.

Nyilatkozataik hitelesítésének napjától kezdve az optáltak kötelesek magukat az idegenek ellenőrzésére vonatkozó törvényeknek és rendelkezéseknek alávetni.

60 *cikk*. A jelen törvény promulgálása előtt optálási vagy lemondási nyilatkozatok, akár hitelesített nyilatkozat, akár magánjellegű aláírással ellátott nyilatkozat formájában történtek, továbbá szóbeli nyilatkozatokból vagy csupán oly cselekedetekből folyó optálás vagy lemondás, amelyekből kétségtelenül megállapítható, az optálásra való akarat és elhatározás, érvényben vannak és maradnak és a román nemzetiség elvesztését vonják maguk után.

61 *cikk*. Azok a hatóságok, amelyek jelen törvény életbe léptetése előtt optálási vagy Romániában született egyéneknek a román nemzetiségről való lemondására vonatkozó nyilatkozat-

totkat vettek át, kötelesek ezeket a nyilatkozatokat az illetők születési helye előljárási helyének beküldeni.

62 cikk. A hatóságok és a nyilatkozattevők ha az 54., 55., 58 és 61. cikk rendelkezéseire nem alkalmazkodnak, 3000-tól 20.000 leig terjedő pénzbüntetéssel sújtatnak.

Átmeneti és végleges intézkedések

63 cikk. Hatályon kívül helyeztetnek: a román polgári törvénykönyv I. kötetének I. címében az I. és II. fejezet 6—20 paragrafusában foglalt rendelkezések, továbbá a Bukovinában érvényben levő polgári törvénykönyv 18—38 paragrafusai (bezárólag), az Erdélyben, Bánátban, Crişanában, Sätmarban és Maramarosban érvényben levő 1879-ik évi 2-ik magyar törvénycikk; a Besszarábiában érvényben levő 1899-iki törvény IX. kötet 1-ső könyvének, VI-ik részében foglalt III-ik fejezete, az utólagos pótlásokkal együtt, valamint minden más ebben a tárgyban a román állam egyes részeiben a jelen törvény promulgálása idejében érvényben volt rendelet.

64. cikk. A naturalizálásra és az állampolgárság elismerésére vonatkozó kérvények, melyek a jelen törvény életbeléptetése előtt az igazságügyminiszterhez vagy a törvényhozási testületekhez nyújtottak be, az összes ügyiratokkal együtt a 14-ik cikkben megjelölt naturalizálási bizottsághoz tételnek át, amely bíráló tárgyként teszi, vajjon azok megfelelnek-e a jelen törvény követelményeinek, anélkül, hogy a 10-ik cikk 2-ik pontjában előírt formális nyilatkozat szükséges volna.

Ebben az esetben a „Stagiu” a naturalizálásra vonatkozó kérvény benyújtásának napjától számítottatik.

A minisztertanács a bizottság határozata fölött a II-k fejezet 2-ik címlete alatt megjelölt módon dönt.

65. cikk. Román állampolgárokká lettek és azok maradnak minden más formalitás betartásának kötelezettsége nélkül alább megnevezett lakosok, akik a jelen törvény promulgálásának napjáig nem optáltak más nemzetiségért:

1. Besszarábia, Bukovina, Erdély, a Bánát, Crişana Sätmar és Maramureş mindazon lakosai, kiknek az egyesülés (unirea) következtében a román nemzetiségét és a politikai jogok gyakorlására való jogosultságát azon választási törvényrendeletek alapján ismerték el, melyek az alkotmány 138-ik cikke értelmében érvényben maradtak.

2. Az okiráltságbeli lakosok, akik az alkotmány 138. cikke által ratifikált választási törvényrendeletek értelmében román nemzetiséget nyertek.

3. Caliacra és Durostor vármegyék azon lakosai, akiknek román nemzetisége és a politikai jogok gyakorlására való jogosultsága az 1918 nov. 14-én kelt 3402. számú rendelet törvény által elismertetett, mely rendelet törvény az alkotmány 138-ik cikke alapján érvényben maradt.

4. Az egyesülés (unirea) idejében a régi királyságban letelepedett és Bessarábiából, Erdélyből, Bánátból, Crișanából, Sătmárból, Maramuresből odaszármazott személyek, amennyiben a fent nevezett területeken községi illetőségük (aparținerea) van.

5. A volt orosz birodalombeli és a Szerb-Horvát-Szlóven királysághoz, Csehszlovákiához, Lengyelországhoz, Olaszországhoz, Ausztriához és Magyarországhoz csatolt területekbeli román származású személyek, akik ezen országok hatóságai, vagy bármely román hatóság előtt a román állampolgárság elnyeréséért optáltak.

6. Azon községek lakosai, akik a határmegállapítás alkalmával egy más állam fenhatósága alól román fenhatóság alá kerülnek, amennyiben az első pont alatt megnevezett kategóriák számára megállapított feltételeknek megfelelnek.

66. cikk. A fentiekben megállapított román nemzetiség elnyerése a törvényes hitves és a szülői fenhatóság alatt levő gyermekekre is vonatkozik.

67. cikk. A 65-ik cikkben felsorolt kategóriához tartozó személyek, akik a jelen törvény promulgálása előtt más nemzetiség elnyeréséért optáltak, olyanoknak tekintetnek, mint akik a román állampolgárságra való jogosultságukat elvesztették.

A belügyminiszterium, valamint a közigazgatási és rendőrségi hatóságok jogosultak mindazokkal szemben, akik az optálást követő 12 hónapon belül az ország területéről nem távoztak, megfelelő intézkedéseket életbe léptetni. Ezek a személyek az 59-ik cikkben foglalt kötelezettségeknek vannak alávetve és az ezen cikkben meghatározott jogokkal rendelkeznek.

68. cikk. Azon községek lakosai, amelyek az országhatárok megállapításánál más ország fenhatósága alá kerülnek, a visszacsatolás pillanatától kezdve elvesztik román állampolgárságukat, kivéve, ha a román területre költöznek át, vagy román állampolgárságért optálnak.

69. cikk. Ezen címlet alatt említett összes személyek állampolgársági helyzetét hivatalból azok a közigazgatási hatóságok fogják megállapítani, amelyeket az állampolgárság megállapítására vonatkozó szabályzat (lásd 72-ik cikkei) fog meghatározni. A másodfokú fellebbezési állampolgársági bizottság lesz.

A fellebbezési bizottságok összetétele a következő:

a) az illető tábla, egy az igazságügyi miniszter által a minisztertanács jóváhagyásával kinevezett tanácsa (táblabírája).

b) a minisztertanács jóváhagyásával kinevezett 2 belügyminiszteri delegált.

A fellebbezés a primáriánál a 70-ik cikkben említett jegyzékek kifüggesztése után számított 15 napon belül nyújtható be.

Ugyanezzel a felelősségi joggal rendelkezik a belügyminisztérium és az ügyészség,

70. cikk. Az állampolgárság megállapításával megbízott közigazgatási hatóságok kötelesek a 65-ik cikkben megjelölt kategóriákhoz tartozókról *közszégenkénti jegyzékeket összeállítani*, amelyekbe az összes jogosultak felveendőek.

Ezek a jegyzékek az összeírás befejezése után minden községben a községi közigazgatási és igazságügyi hatóság helyiségeiben kifüggesztendőek.

Mindazokra nézve, akik a 69-ik cikkben előírt időn belül nem éltek felelősségi jogokkal, a jegyzékekben foglalt megállapítás végleges.

71. cikk. Mindazok a lakosok, akik a fentnevezett jegyzékekbe nem lesznek fölvéve, a jelen törvény promulgálása után csakis az 5-ik cikkben és a második címlet 1-ső fejezetének cikkeiben foglalt módosítók egyikének alapján nyerhetnek román állampolgárságot.

72. cikk. A 65-ik és az ezt követő cikkekből folyó állampolgárság megállapításánál követendő eljárást külön szabályzat fogja megállapítani.

A közigazgatás reformja

Öt esztendővel az egyesülés után, a kormány elkészítette a közigazgatásról szóló törvénytervezetet, melyre a legnagyobb szükség volt. Ennél a fölötté fontos és alapvető munkánál a kormány nem szorítkozhatott arra, hogy egyszerűen kiterjessze a regátban érvényben volt közigazgatási rendszert a csatolt területekre is, vagy hogy az egyes országrészekben érvényben levő rendszerekből átvegyen egyes részeket és elrendelje azok egységes alkalmazását. Az új Romániának egy, a legszélesebb decentralizáció alapjaira felépített új közigazgatási reformra volt szüksége, amely a mai kor szellemének felel meg; ez a probléma annál nehezebb volt, mivel egy 20 millió lakosságú ország adminisztrációját kellett átdolgozni, amely lakosság évszázadokon keresztül politikailag különváltan és eltérő koncepciójú államok fenntartása alatt élt.

Érthető tehát, hogy az új törvény nem oldhatja meg máról-holnapra ezt a súlyos problémát, mivel az átmeneti időszak nehézségeivel kell számolnia. Nagy és fontos reformokat csak fokozatosan lehet megalkotni és ezért a jelenlegi tervezet is csak átmeneti jelleggel bír, amennyiben a jövő praxisa és a tapasztalatok alapján lehet csak az egységes közigazgatás kérdéseit véglegesen megoldani. Az új törvénytervezet, magában foglalja a községek, városok és megyék adminisztrációjának szervezését és szabályozza a központi vezetés és ellenőrzés hatáskörét.

A törvénytervezet alábbi főbb szempontokon épült fel:

Az állam csupán az általános jelleggel bíró közigazgatási kérdésekkel foglalkozik, a tisztán *lokális* jellegű adminisztráció viszont kizárólag a községek és megyék hatáskörébe tartozik. Ennek következtében helyi jellegű kérdésekben a községeket és megyéket a legszélesebbkörű kezdeményezési és végrehajtási jog *illeti meg*, a központ viszont a helyi hatóságok törvényes működésének ellenőrzését és ezeknek az állam érdekeivel való összhangba hozását és általános jellegű kérdések eldöntését eszközöli.

Az egymás között viszont szolidáris község és a megye közügyeket *az összes lakosok bevonásával* intézik, számot tartva a közérdek fejlődésé-

vel. A községi és megyei közigazgatás tehát teljesen független ugyan, mégis közigazgatásait összhangba köteles hozni a nemzeti organismus fentartásával és fejlesztésével.

A község

A községek megtartják eddigi kerületi területi beosztásukat. Vidéki község városi jelleget nyerhet a községi tanács és vármegyei tanács ajánlatára minisztertanácsi jóváhagyással. A városok szomszédságában 5 km-nyi területen belől fekvő községek külvárosi kerületekké minősíthetők a város, a község, a megye, vagy a lakosok kérésére, amihez belügyminiszter aprobálása szükséges.

A község ügyeit egy községi tanács intézi, amelyben az ipar, kereskedelem, mezőgazdaság és munka képviselői foglalnak helyet. (Községi tanács-tagok lehetnek 21-ik életévüket betöltött nők is.) A *községi tanács az általános választási jog alapján és a kisebbségi képviselőt bevonásával választatik meg és nem lehet politikai jellegű.* A tanács tagjai tehát kizárólag a házi közigazgatás orgánumai, ami a tanács fenti összeállításából világosan kitűnik. A törvénytervezet a tanács működését stabilizálni óhajtott és ezért a hivatal tartamát 8 esztendőben állapította meg. Hivatalból tagjai a községi tanácsnak még a városi hivatalok osztályvezetői, akiknek azonban nincsen szavazati joguk.

A községi tanács határozatait egy végrehajtóbizottság hajtja végre, mely a primárból és legkevesebb 2 tanácsosból áll; ezeket a tanács választja, még pedig a primárt 8 esztendőre, a végrehajtóbizottságot pedig, mint a primár mellett működő állandó delegációt, 4 évre. Ezek intézik tehát a községi tanács határozatai alapján a községek közügyeit. Egyes fontos ügyek elintézésének ellenőrzésére és vezetésére a tanács cooptálás révén más kompetens lakosokat is belevonhat a közügyek vezetésébe, akik a tanácsülésen szintén részt vesznek, azonban szavazati jog nélkül. Megemlítjük még, hogy a primár a községi rendőrség főnöke is.

Igen fontos vivmánya lesz az új reformtörvénynek a közigazgatási tanács feloszlatóságára vonatkozó rendelkezése, amely a községek és városok közigazgatásából kiküszöböli a politikai pártrendszer változásai alapján keletkező intrikákat:

A tanács feloszlatható:

1. Ha törvényes okokból kifolyólag a tanács tagjainak száma több mint felére csökkent és az üresedéseket nem lehet póttagokkal betölteni.
2. Ha a tanács, mint olyan, politikai jellegű határozatokat hoz.
3. Ha a tanács rosszhiszeműleg kompromittálja a község érdekeit.

Az első két esetben a tanácsot csak királyi dekrétummal lehet feloszlatni, még pedig a belügyminiszter jelentése alapján, a harmadik esetben előzetes központi vizsgálat után csakis a *központi közigazgatási tanács indítványára.*

Ha a tanács feloszlatott, helyébe egy helyettes bizottság: „*comisie interimare*” lép, mely a tanács törvényes megválasztásáig vezeti a község ügyeit.

Primári, vagy tanácsbeli végzéseket, melyek oly közügyekre vonatkoznak, amelyek elintézésének ellenőrzését, vagy optálását a törvényes rendelkezések értelmében a belügyminiszter intézi el, a miniszter nem semmisíthet meg anélkül, hogy előzőleg a *központi közigazgatási tanács* véleményezését kikérje. Ha oly községről van szó, mely nem vármegyei székhely, a megsemmisítéshez a megyei közigazgatási bizottság (melyről szintén később lesz szó) véleményezése mérvadó.

Ez a rendelkezés a legnagyobb mértékben garantálja a községeknek biztosított függetlenséget a politikai pártbefolyás fluktuációival szemben, amennyiben a központi közigazgatási tanács független szerve a belügyminisztériumnak, tagjait a király nevezi ki 9 esztendei időtartamra, azokat nem lehet elmozdítani, sem áthelyezni, tanács-tagok viszont csakis volt prefektusok és államtitkárok, tehát közigazgatási szakemberek lehetnek, pártpolitikai különbség nélkül.

A községi tanácsok hatásköre

A községi tanács hatáskörébe tartoznak a közigazgatás, kultúra, gazdaság, pénzügy, építkezés és közegészségügy, lokális jellegű ügyeinek elintézése.

A költségvetést szintén a tanács szavazza meg; a megyei közigazgatási bizottság azonban jogosult a költségvetések törvényes ellátását ellenőrizni és felügyelni arra is, hogy abba csakis szükséges és kötelező kiadásokat vegyenek fel. Városoknál, melyek egyszersmind vármegyei székhelyek, ezt az ellenőrzést a belügyminiszter gyakorolja.

Kölcsönök felvételére vonatkozó községi tanácsbeli határozatok csak az esetben hajthatók végre, ha az ellenőrző hatóság meggyőződött a kölcsön törlesztésére szolgáló annuitások biztosításáról.

Minden tanácsbeli végzést, mely községi adókra, díjakra és egyéb illetményekre vonatkozik, 5 nap alatt legalább 10 választó megfellebbezheti a megyéhez, megyei székhelyeknél a belügyminiszterhez. A fellebbezésre a felelősségi hatóság köteles 30 napon belül választ adni.

Adókat csak akkor vehet ki a község, ha a községi tulajdon jövedelme és a különböző díjak nem elegendők a közigazgatási költségek fedezésére. Tilos a községi adószedés elsőrendű életszükségleti élelmiszerek után, mivel ez az adó nem csak a drágaságot fokozná.

A megye jogszemély. A megyék jelenlegi beosztása nem változik; jövőben esetleges változásokat a belügyminiszter kezdeményezésére a minisztertanács engedélyezheti. Megyeszékhelyet csak törvény alapján lehet változtatni.

A megye érdekeinek képviseletére a megyei tanács van hivatva, melyet az általános, egyenlő és titkos kötelező választási jog alapján a nemzeti kisebbségek bevonásával választanak meg: hivatalának tartama 9 esztendő. A megyei tanács választásán a megyei székhely lakosai nem vehetnek részt, a székhelyet a tanácsban a város primárja és 2 megbízott városi tanácsos képviselik, akiknek szavazati joguk is van. A megyei tanácsban hivatalból helyet foglal a mezőgazdasági, kereskedelmi, ipari és munkaügyi tényezők 2—2 delegátusa. Ezeket az illető szakma tanácstagjai titkos választás útján delegálják a megyei tanácsba legkésőbb 15 nappal a megyei tanács első közgyűlése előtt. Hivatalból tagjai még a megyei tanácsnak a vármegyei hivatalok főnökei, szavazati joguk azonban nincsen.

A közgyűlés

A közgyűlést a prefektus hívja össze, még pedig évenként kétszer (március 1. és október 1-én), tartamát a tanács határozza meg. Rendkívüli tanácsuléseket a fenti időpontokon kívül, a prefektus bármikor összehívhat, ezekhez azonban a belügyminiszter előzetes aprobálása szükséges. Viszont a belügyminiszter elrendelheti a megyei tanács rendkívüli összehívását, ha a tanács véleményezésére fontos és a megyét érdeklő kérdésekben szüksége van.

A megyei tanács a közigazgatás egyes ágai számára egy öt tagból álló megyei bizottságot delegál, amely a pénzügyi, közigazgatási, közmunkaügyi, iskolaügyi, egészségügyi és népjóléti ügyek vezetését intézi. Ezt az állandó bizottságot négyévi időtartamra választják a megyei tanácstagok sorából.

A prefektus és ez a megyei állandó bizottság a megye közigazgatási vezetésében ugyanazt a funkciót töltik be, mint a primár és a végrehajtó községi bizottság, melyről a községek organizációjánál tettünk említést.

A megyei tanácsok határozatait — hacsak az illető speciális törvények nem intézkednek másképpen —, jogerősek. A tervezet kiemeli, hogy a prefektus vagy a megyei tanács határozatait a miniszter csak a legfelsőbb közigazgatási tanács véleményezése alapján változtathatja meg, aminek következtében a politikai befolyás a megye ügyeinek vezetéséből kiküszöböltetett és a megyék aktivitásának a legszélesebb körű szabadság van biztosítva.

A járási beosztás eltörlése

A törvénytervezet csak két közigazgatási beosztást állapít meg: a községet és megyeit. A járási beosztást tehát megszünteti azzal az indoklással, hogy a Járás egy mesterségesen konstruált közigazgatási körzet, amelyre egy

széleskörű decentralizáción felépült közigazgatás keretében nincsen szükség. Mindazonáltal az egyes megyék az átmeneti időszakon és a közigazgatás megkönnyítése céljából több községet összevonhatnak egy nagyobb közigazgatási körzetbe, melynek azonban nem lehet permanens karaktere, a szolgabíróságokat tehát eltörlik. Ha ilyen körzetek dekretálása szükséges, azok az illető megyei subprefektus közvetlen ellenőrzése alatt állanak.

A községi jegyzőt a prefektus nevezi ki. A jegyző mint hivatalnok és mint a központi hivatal képviselője résztvesz a községi tanácsuléseken, amelyeken utbaigazításokat ad.

A subprefektust királyi dekrétummal nevezik ki. A subprefektus is hivatalnok és ő hajtja végre a megyei tanács és az állandó bizottság határozatait.

A prefektus nem hivatalnok, hanem a központi hatalom képviselője a megyében. Ő a megyei közigazgatás feje és mint ilyen, az összes minisztériumokkal közvetlenül közlekedhetne. Azokban a városokban, amelyek megyei székhelyek, a prefektus mint a belügyminiszter helyettese, a városi tanácsoknál a kormánybiztos szerepét tölti be és mint ilyen, ellenőrzési jogokat gyakorol.

A prefektus ellenőrzését a közigazgatási felügyelők és belügyminiszteri igazgatók (tanácsosok) és a legfelsőbb közigazgatás tanácsok tagjai végzik, ha erre a minisztertől megbízást nyernek.

A községi díjakról és adókról mondtak a megye számára is fennállanak. A megyének jogában áll az indirekt adókat azok maximumára emelni, vagy azokat a szükséghez mérten leszállítani. Elsőrendű életszükségleti cikkek bármilyen megadóztatása tilos.

A közigazgatási faktorok felelőssége

Hivatalukkal való visszaélés esetén a primár, az állandó községi bizottságok, a megyei bizottságok, továbbá a községi és megyei tanácsstagok nemcsak a büntető törvények rendelkezései értelmében büntetettek, hanem a község, illetve a megyével szemben anyagilag is felelősek rosszhiszemű eljárásuk alapján keletkezett mindennemű kárért. Ezenkívül a megyei és községi hivatalnokok polgári uton is felelősek mindazon anyagi károkért, melyeket eljárásuk révén a közönség szenvedett. Minden egyes lakosnak jogában áll jogsérelem esetén panaszával a speciális közigazgatási bírósági perrendtartásban előírt módon a bírósághoz fordulni.

Községek közötti pereket, valamint a község és a megye és az állam között keletkező vitás kérdéseket nem szabad a rendes bíróságok elé vinni, mielőtt az erre a célra szolgáló békéltető döntőbíróságok nem kísérelték meg a pereknek békés uton való elintézését. A döntőbíróságok szerepét a megyén belül az állandó megyei bizottság, a többi ügyekben pedig a legfelsőbb közigazgatási tanács fogják betölteni. Ha ezeknek nem sikerül a peres kérdést a felek megegyezésére eldönteni, a rendes bírósági eljárás vezetendő be.

Külön törvény a városokról

A törvénytervezet értelmében a 50.000 lakosnál nagyobb városok adminisztrációját külön törvény fogja szabályozni. Eszerint ezeket a városokat kerületenként egy-egy külön tanács igazgatja a jövőben, melyeknek élén egy városi főtanács fog állani.

A reformtervezetben foglalt változásokat egy éven belül perfektuálni kell. Az új közigazgatási beosztás alapján a kormány a választási névjegyzékeket is újból összeírhatja.

A legfelsőbb közigazgatási tanács hat, királyi dekrétummal 9 évre kinevezett tagból áll, akiket volt prefektusokból, beleügyi és pénzügyi államtitkárokból és volt miniszteri igazgatókból neveznek ki. Választás révén belép a tanácsba a megyei tanácsok és megyei székhelyek városainak tanácsa által képzett választási kollégiumtól 9 évre kiküldött két megbízott. Ezenkívül delegálnak egy-egy tagot ebbe a tanácsba a legfelsőbb technikai tanács, a közegészségügyi tanács, a közoktatásügyi tanács, valamint a legfelsőbb számvivőszék. A belügyminiszter kinevezheti a bukaresti egyetem jogi fakultásának egyik tanárát is tanácsagnak. Ezen utóbbi tagok mandátuma 3 évre szól.

A kinevezett tanácsstagokat általában nem lehet elmozdítani, sem elhelyezni. Az elmozdításuk bizonyos, a törvényben pontosan körülírt esetekben csak királyi dekrétummal lehetséges, amely körülmény — amint azt első közleményünkben is kifejtettük — ennek a legfelsőbb közigazgatási szervnek a legmesszebbmő önnállóságot biztosítja.

A kivándorlás

A „*Közgazdasági Évkönyv*” első kötetében foglalt kivándorlási rendelkezések az év folyamán radikális változásokat szenvedtek. A népjóléti minisztérium még az 1923-as nyár folyamán magának reklamáta a kivándorlási ügyek intézését, minek következtében a minisztertanács szeptemberben egy jegyzőkönyvi határozat alapján elrendelte a kivándorlási ügyosztálynak a belügyminisztériumból a népjóléti minisztériumba való áttételét. Miután a népjóléti minisztérium a múlt esztendő utolsó hónapjaiban előállott részleges kormányváltás következtében kettéosztatott, a kivándorlási ügyek intéző hatósága az ujonnan szervezett *munka-, szövetkezetek- és munkabiztosítások minisztériuma lett.* (Ministerul Muncei, Cooperăției și asigurărilor sociale).

A kivándorlási kérdést a 31344 számú és 1923 október 11. kelt miniszteri rendelettel szabályozta a fentnevezett minisztérium. Ez a rendelet általában az összes Európán kívüli utazásokra vonatkozik, szabályozza a kérvények benyújtása körüli eljárást és részletezi a szükséges okmányokat és a kérvények elintézésének módozatait. Tartalma a következő:

Hová kell a kérvényeket küldeni

Minden román állampolgár, aki Európán kívüli utazásra óhajt engedélyt nyerni, kérvényét az illető megyei prefekturák útján direkte a *Serviciul Migrațiunilor din Ministerul Muncei, Cooperăției și asigurărilor sociale*-hoz intézi.

A prefekturák-kötelesek anélkül, hogy az illető kérvények mellékletei helyességeinek felülvizsgálásába bocsátkoznának — a kérvényeket beérkezésük után legkésőbb 8 nappal a fentnevezett minisztériumhoz betérjeszteni.

Milyen okmányok szükségesek

A kérvények csak az esetben vétetnek figyelembe, ha alábbi mellékletekkel vannak hiány nélkül felszerelve:

1. Születési bizonyítvány.
2. Házassági okmány, esetleg özvegységet igazoló bizonyítvány.
3. A közigazgatási hatóság hiteles igazolványa a kérvényező által eltartott családtagokról, (szülők, gyermekek, kiskoru fiu vagy leánytestvérei) azok neveivel és életkorával.

Ebben a nyilatkozatban igazolni kell, hogy a kérvényező

eltávozása után az illető személyek eltartása biztosítva van; az életfentartáshoz szükséges eszközöket részletezni kell.

4. Személyazonossági bizonyítvány.

5. Állampolgárságot igazoló irat.

6. A községi illetékességi bizonyítvány.

7. A pénzügyigazgatóság által láttamozott adóhivatali igazolvány, mellyel a kérvényező bizonyítja, hogy nincsen semmi-nemű adóhátraléka.

8. 18—46 év közötti férfiaknál a katonai helyzetet igazoló bizonyítvány, melyet az illetékes Cercul de recrutare — Hadkiegészítő kerületnél kell kiváltani.

9. Gyermekeknél a szülők, férjzett nőknél a félj írásbeli beleegyezése a kérvényezett utazáshoz.

10. A román konzulátus által láttamozott *affidavit* azoknál, akik az Egyesült Államokba való kiutazást kérelmezik. (Az *affidavit* az az igazolvány, melyet az Egyesült Államokban állandóan tartózkodó személy állít ki, akihez a kivándorló utazik és amelylyel az illető kötelezi magát, hogy a kivándorló eltartását az Egyesült Államokban magára vállalja.)

11. Foglalkozási igazolvány, amelyben fel kell tüntetni, hogy az illető kérvényező mióta üzi ezt a foglalkozást.

12. Orvosi bizonyítvány.

13. Erkölcsi bizonyítvány, amelyben a községi előljáróság igazolja, hogy az illető kifogástalan erkölcsi életet folytatott és ellene sem bírósági, sem rendőrségi eljárás nincsen folyamatban.

14. Igazolvány arról, hogy a kérvényező irni és olvasni tud.

15. Büntetett előéletűek is folyamodhatnak, amely esetben az illető hatóságnak fel kell tüntetni az erkölcsi bizonyítványon, hogy mily tettek elkövetése végett lett a kérvényező meg-büntetve.

A kísérő személyek okmányai

Feleségnél a házasságról szóló anyakönyvi kivonat, személyazonossági igazolvány, orvosi bizonyítvány és az adók befizetését igazoló bizonyítvány.

Kiskoru gyermekeknél (18 éven aluliakig): születési bizonyítványok, 14 éven felüli gyermekeknél személyazonossági bizonyítvány és orvosi bizonyítvány.

Egyéb kísérő személyek számára (tehát akik nem gyermekek vagy feleség): a fentebb 1—15-ig felsorolt összes okmányok.

Olyan kérvényezők, akik Európán kívül élő szüleikhez vagy férjükhöz akarnak költözni, kötelesek a kérvényhez egy igazolványt csatolni, amelyből az illető egyének külföldön való tartózkodásának időhossza és Európán kívül való jelenlegi foglalkozásuk kiténik. Igazolni kell továbbá, hogy az illetők foglalkozásuk után járó jövedelmükből képesek a hozzájuk tartozók ellátására.

A kérvények elintézése

A kérvényeket a minisztériumban a beérkezésük szerinti sorrendben intézik el, az elintézés határideje maximum 15 nap a kérvény iktatásának idejétől számítva. Semmi néven nevezendő kivételt nem engedélyeznek, kivéve, ha hivatalból utazó személyek utlevelének elintézéséről van szó.

A kérvényeket egy bizottság bírálja el; minden egyes határozat után a minisztériumban a bizottsági határozatot táblán kifüggesztik. Külön jegyzékbe foglalják az aprotált kérvényeket, a visszautasított kérvényeket és a hiányosan felszerelt kérvényeket.

Milyen esetekben engedélyeznek utleveleket?

Utleveleket általában alábbi esetekben engedélyeznek:

a) ha a feleség vagy a kiskorú gyermekek a férj vagy apa hívására utaznak, akt a törvényes formák betartása mellett utazott annak idején ki;

b) ha a kérvényező igazolja, hogy az illető országban, a melybe utlevelet kér, már tartózkodott és ott ingatlannal bír.

c) ha a kérvényező igazolja, hogy az illető országban örökséget kell átvennie;

d) oly nőknek, akik bizonyítani tudják, hogy emigrált románhoz mennek feleségül;

e) ha a kérvényező hivatalból küldetett ki.

f) ha a kérvényező, kereskedelmi vagy ipari cégnek a kiküldöttje, igazolja, hogy a vállalat hivatalnok vagy adminisztrátora és hogy legalább 6 hónapra adót fizetett fizetése után.

A c), e) és f) pontok alatt felsorolt esetekben a kiutazási engedélyt rövid lejáratra megadhatják azzal a megjegyzéssel, hogy a lejárat után az utlevelet meg lehet, vagy nem lehet meghosszabbítani vagy megújítani, amely esetekben az autorizáció újbóli megszerzése nem kötelező; minden más esetben a minisztérium a bizottság referátuma alapján a kérvényt saját belátása szerint aprotálhatja vagy visszautasíthatja; a döntésnél kizárólag célszerűségi, vagy gazdasági és nemzeti szempontok mérvadók.

Az elintézt utleveleket a prefekturák útján kézbesítik ez érdekelteknek.

A Consum

és

Közgazdaság-Rumänischer Lloyd

Románia gazdasági életének leghivatalosabb krónikása

AZ ADÓ

AZ ADÓTÖRVÉNY ISMERTETÉSE.
AZ ADÓTÖRVÉNY VÉGREHAJTÁSI
UTASÍTÁSA.

MAGYAR
 ÁLTALÁNOS HITELBANK
 NAGYVÁRADI FIÓKJA
 NAGYVÁRAD

BANCA GENERALĂ
 DE CREDIT UNGARĂ
 SUCURSALĂ
 ORADEA-MARE

Távirat cím: HITEL
Adresa telegrafică: CREDIT

Telefonszámok:
Nri telefoanelor:

213,
204,
215

Árvoosztály: 1572 Secția măsurilor

Az adó

Az 1923. év teljesen új adótörvényt hozott Romániának. Az adótörvény dr. Láday István hiteles fordításában közkészen forog, aminek következtében ennek leközlését feleslegesnek tartjuk.

A pénzügyi tudomány még nem állapodott meg arra nézve, hogy mi az adó és eddig nem sikerült megfelelő fogalom meghatározást találni, de annál jobban tudja a nagyközönség, amely különösen az új adótörvény életbeléptetése óta erősen érzi ennek az intézménynek súlyos hatásait. Mindamellett szükségesnek tartjuk, hogy némi elméleti tájékoztatást adjunk az adó lényege felől, mert ezek az elméleti tájékoztatások igen gyakran praktikus eredményekhez is vezetnek.

Nagyon elterjedt elmélet az, amely szerint a polgár azért fizeti javainak egy részét az államnak, hogy *megmaradt javai biztonságban bírhasssa* és élvezhesse. Ezt az elméletet, melyet Montesquieu állított fel, biztosítási, vagy élvezeti elméletnek nevezik. Ez az elmélet azonban már megdőlt, mert az újabb felfogás szerint az állam öncél, és annak fentartása végett az egyéntől nemcsak az élvezeti állami védelem aránya szerint lehet szolgáltatást követelni, hanem szükség esetén az állampolgár vagyonát, sőt életét is igénybeveheti. — Másrészt viszont az állami védelemre joga van annak a legszegényebb embernek is, aki semmi adót nem fizet.

Új elméletet állított fel Smith Ádám a világhírű közgazdász aki az adóra nézve négy elvet irt elő, melyek a következők:

1. Az állam polgárai lehetőleg teljesítőkéességük, vagyis az állam védelme alatt élvezett jövedelmük arányában járuljanak a kormányzás költségeihez.
2. Az adó legyen pontosan meghatározva.
3. A beszéd az adózó kényelmét vegye tekintetbe.
4. A beszéd minél kisebb költséggel járjon.

Ezt az elméletet a tiszta jövedelem megadóztatásának tana alatt ismerik. Ma már ezt az elméletet sem fogadhatjuk el.

Ismét más elmélet a német jogbölcészeti iskola elmélete, amely az állam mindenhatóságára van alapítva, de amely szintén nem fogadható el.

Igen nevezetes elmélet Mill Stuart tana is, mely szerint az adó alapelve az, hogy *minden polgár egyenlő áldozatot hozzon*, egyenlőség alatt azonban a szolgáltatási képesség arányát kell érteni — Az újabb írónál ez az áldozati elmélet már

oda fejlődött, hogy az adóztatás célja az egyenlő megterhelés, amely azonban az adózó körülményeitől függ, vagyis elvben helyes a *progresszív adó*, valamint a családi terhek tekintetbevétele, továbbá az állandó jövedelem súlyosabb megadózása, mint ez ideiglenes jövedelemé, viszont azonban ezzel az elmélettel nem indokolható meg sem a létminimum, sem az ugynevezett restjövedelmek nagyobb megadózása, sem végül a hadi nyereségadó.

Mondanunk sem kell, hogy a szociálista iskola is fellépett bizonyos adóelmélettel, amelynek épügy meg vannak a maga helyes és megfelelő oldalai, mint a többi elméleteknek.

Az összes fejtegetések abban a hibában szenvednek, hogy az összes adókat egy kalap alá fogják és nem számolnak bizonyos modern jelenségekkel. Nem lehet egységes elméletet találni az egyenes adókra és fogyasztási adókra és nem lehet kielégítően megoldani az etikai és pénzügyi érdekek összeütöközését sem. Elvben tökéletesen igaz, hogy a nagyobb jövedelmeket jobban meg kell adóztatni, mint a kisebbségeket. Viszont azonban nagy jövedelem kevés van, kis jövedelem pedig sok és így az állam a nagy jövedelmeknek bármilyen súlyos megadóztatása révén is, csak jelentéktelen összegekhez, jutna, miért is kénytelen a tömegesen jelentkező kis jövedelmeket sújtani. Ezt pedig különösen a fogyasztási adók útján teszi, mert ezeknél a fokozatos adózás nem vihető keresztül.

Ezuttal ugyancsak az egyenes adókkal foglalkozva megállapíthatjuk, hogy azokat az alapelveket, melyek szerint az egyenes adót ki kell vetni, nem nehéz megállapítani.

Egészen bizonyos, hogy a legcélszerűbb volna egyetlen adó, a jövedelemadó, amely fokozatosan emelkednék. — Ezt azonban megvalósítani nem lehet, mert a jövedelem pontos megállapítása csak kivételes esetekben lehetséges. Az állam tehát nem a valóságos, hanem a feltételezett jövedelmeket adóztatja meg, ezt pedig csak úgy teheti, ha figyelemmel van azoknak a forrásoknak különbözőségére, amelyekből a jövedelem származik. Ezek a források: a föld- és a házbirtok, a jövedelmező pénztőkék, az ipari és kereskedelmi vállalkozások, a fix fizetéssel javadalmazott munka, és végül a szabadfoglalkozások. *Bizonyos, hogy ugyanaz a tőke és munka eme különböző tereken, különböző jövedelmeket hoz.* Aki minden tőke nélkül, csakis a maga munkájának erejét adja bérbe, mint munkás, vagy tisztviselő, rendszerint alig keres többet, mint amennyit létfenntartása megkíván (ez a híres Rodbertus-féle vasbértörvény, ehernes Lohngesetz), viszont a szabad foglalkozásokban, ahol a munkához már rendszerint némi tőke is járul, a keresett viszonyok jobbak. Még jobbak a kereseti viszonyok ott, ahol a tőke a munkával egyenrangú tényező és ahol érvényre jut a *többletérték elve* is, vagyis az az elv, hogy a vállalkozás tulajdonosa nemcsak a saját munkájának és tőkék-

jének hasznait élvezi, hanem azt a hasznot is, amelyet munkásai és tisztviselői neki hoznak, annak következtében. hogy többet produkálnak, mint amennyit munkájukért kapnak.

Ennek megfelelőleg a legkisebb megadóztatás alá a fix-fizetéseket kell vonni, ezek után a szabadfoglalkozások következnek, majd a föld- és a házbirtok és végül a vállalat. Az adókulcsot tehát különbözőleg kell megállapítani eme különbségek szerint.

Szükséges azonban, hogy az állam figyelemmel legyen más szempontokra is. Így nevezetesen a kamatozás végett kiadott tőkék jövedelme és a szelvényjövedelmek, amelyeket reáljövedelmeknek szoktak nevezni, miután minden munka hozzájárulása nélkül keletkeznek, ezeknél tehát a legmagasabb adókulcs indokolt.

Tekintetbe kell továbbá venni az államnak azt is, hogy az ország közgazdasági érdekei a vagyonok felaprózását nem tartják helyesnek. Nem szabad tehát az ipari és kereskedelmi vállalatokat olyan súlyosan megadóztatni, hogy létezésük, vagy további virágzásuk kockára tétessék. Ezért tehát nem szabad adó alá vonni azokat a jövedelmeket, amelyek a vállalatban benmaradnak és annak nagyobbitására szolgálnak.

Az új adótörvény ezeknek a feltételeknek csak részben felel meg.

Az adókulcs megállapítása már önmagában sem kifogástalan, ami kitűnik az alábbi táblázatból:

Fizetési adó	4 % és 8 %
szabadfoglalkozások adója	12 %
ipari adó	14 „
kereskedelmi adó	16 „
bankok adója	18 „
földadó	20 „
házadó	20 „
tőkeamatadó	18 „

Beszámítottuk a pótadókat is.

Ennek a rendszernek egyik hibája az, hogy nem számol az élet valóságos követelményeivel, amennyiben nem veszi tekintetbe, hogy az ipari és kereskedelmi vállalatok nagyszámu munkást és alkalmazottat foglalkoztatnak, *akik után legtöbb esetben fizetik az adót is.* Ez pedig az adóösszegek igen jelentékeny felemelését jelenti, amit százalékosan nem is lehet kiszámítani. Némely vállalatnál a kifizetett munkabérek összege sokszorosán meghaladja a vállalat nyereségének összegét, úgy hogy az alkalmazottak helyett fizetett adó a vállalat nyereségének 10, vagy 20%-át kiteheti, sőt annál több is lehet. Az adótörvény 31. §-a megengedi azt, hogy a tisztviselők és más alkalmazottak részére jutalmakat lehessen adni az évi illetmények összegének 50%-a erejéig. Nem lehet kétséges, hogy az alkalmazottak helyett fizetett

adó ebbe beleesik és jutalomnak tekintendő. Mindamellet számos adóketőbizottság volt, amely az alkalmazottak helyett fizetett adót nem engedte levonni. Ezen tehát ugy kell segíteni, hogy az alkalmazottakat adófizetés helyett jutalommal kell rekompenzálni.

Hibája, még pedig igen nagy hibája a törvénynek az is, hogy a vállalati adót kétszeresen veti ki, vagyis ugyanazt a jövedelmet kétszeresen adóztatja meg. Ez a törvény a 42. §-ban foglalt adópótlék, amely az adót csaknem a jövedelem teljes elkobzásáig felemeli.

Hogy a törvény e tekintetben milyen súlyos megterhelést tartalmaz, kitűnik az alábbi példából:

Egy bankfiók, amely eredetileg kis tőkével kezdődött és az évek folyamán megnagyobbodott, az eredetileg befektetett 1 millió lei tőkének változatlanul hagyása mellett 51 tiszta hasznot ért el, valamely kivételesen szerencsés évben. Minthogy külföldi bank fiókja, a nyereségből osztalékot nem fizet, hanem az az osztalék levonása nélkül, teljes összegében adó alá esik. Ehhez képest fizet vállalati- és pótagók címén 18%-ot, rentabilitási adópótlék címén 27%-ot a 64. § értelmében jövedelmiadó címén 9%-ot, Összesen tehát 54%-ot. Ha még ehhez hozzávesszük, hogy ekkora jövedelem produkálásához legalább száz alkalmazottja van, akik után adót fizet, megállapítható, hogy jövedelme 60%-át adóba kénytelen fizetni. Ha tehát az adófizetés teljesen korrekt is, az adóteher már közel kétharmada a jövedelemnek.

De ha most ehhez hozzávesszük, hogy a tisztajövedelem legnagyobb részben a betétek után fizetett, és a kölcsönök után beszedett kamatok közötti különbözetben áll, de a betéti kamatok után a betevő külön 15% adót és jövedelmi adót fizet, még mintegy 10%-ot hozzávehetünk a kimutatot összeghez, ugy hogy az állam az illető bankfiók nyereségből a fióktól és a betevőktől együttvéve kb. 70%-ot vesz el.

Mondanunk sem kell, hogy az ilyen adótörvény már közel jár a jövedelem elkobzásához.

Ezekután áttérünk az új törvény ismertetésére.

**Hitelnyújtás előtt szerezzen
üzletfeleiről információt a RADIO
hiteltudósító irodájától**

CLUJ--KOLOZSVAR, Strada Regina Maria No 54. -- Postafiók szám: 127

Az adótörvény végrehajtási utasítása

Utasítások az egyenes adók egységesítéséről és az általános jövedelmi adó behozataláról szóló törvény alkalmazására.

Ezeket az utasításokat
a törvény 132. cikke alapján bocsátotta ki a pénzügyminiszter.

I. CIM

Az egyenes adók osztályozása és természete

1. §. Az alapadók a különböző bevételeket természetük szerint sujtják s így tárgyi adók, melyek csak annyiban személyes természetűek, hogy az adóköteles fél az állam adósaként jelentkezik s az adó az ő nevére van kivetve. Ha az adóköteles fél helyett szerződés alapján más fizeti az adót, ez az adóköteles fél jövedelmének gyarapodásaként tekintendő.

2. §. A megyei, városi stb. pótagók ugyanoly szabályok alatt állanak, mint a főadók (alapadók).

3. §. A jövedelmi adó már személyes adó, melyet összes jövedelmei után fizet minden román honos, bárhol lakik; továbbá minden belföldön lakó idegen, bárhonnan ered is jövedelme, végül a külföldi és a belföldről származó jövedelme után.

II. CIM

Adók

I. FEJEZET

Földadó

3. §. A földadó a földbirtokból eredő jövedelmet sujtja, járjon az akár a tulajdonosnak, akár valamely haszonhajtó dologi jog birtokosának (de nem a haszonbérelőnek, mert ez vállalati adót fizet). Az adókulcs 12%, 14% és 24%, és pedig 12% akkor, ha a földet a tulajdonos (vagy a dologi jog birtokosa, pl. haszonélvező) maga műveli; 14%-os akkor, ha a föld haszonbérbe van adva (ilyenkor a haszonbérbeadó a haszonbér után 14%-ot fizet, a haszonbérelő pedig vállalati adót) és 24%, ha az adózó állandóan (egy évben 6 hónál tovább) külföldön lakik. Kivételesen 12% helyett csak 12% az adó, ha a haszonbérelő falusi szövetkezet, vagy ha a haszonbérbeadó apátlan árva, avagy anyátlan árva, de apja munkaképtelen, feltéve, hogy a birtokot nem életben maradt anyjától kapta. Ha több tulajdonostárs közül csak egyesek árvák, ezek 12%-ot, a nagykorúak 14%-ot fizetnek. Ha a tulajdonos a földművelésre mással társul és a jövedelem egy fix része neki biztosítva van, haszonbérlet forog fenn s így a kulcs 14% lesz, de ha nincs a tulajdonosnak ilyen fix rész biztosítva, a kulcs csak 12%.

A seját kezelésben levő birtokok jövedelmében benfoglalatik *a föld jövedelmének mindkét eelme, t. i. a föld járadék* (vagyis az az összeg, amelyet a földért haszonbér címén kapni lehetne) és *a gazdasági tevékenység anyagi eredménye*. Ben-

foglaltatik tehát minden a föld kihasználásából (állattenyésztés, tehenészet, tejgazdaság, gyümölcsstermelés és feldolgozás) eredő jövedelem, feltéve, hogy nem a tulajdonostól különböző egyént illet (pl. az én földemen más valaki tart fenn tehenészetet, ez esetben vállalati adót fizet). Ez áll a szántók, rétek, legelők, veteményes kertek, gyümölcsösök és szőlők tekintetében; míg a többi művelési ágakra csak akkor áll, ha a földön a tulajdonos nem létesített olyasmit, ami önálló vállalat jellegével bír (pl. faiskola, melyet nem csupán a föld terméséből származó, hanem egyéb eszközökkel tart fenn; ilyenkor vállalati adó is jár).

6. §. Az *adókulcs megállapítása* minden év elején az egyenes adók megállapításával együtt történik. Megállapítja ugyanis a bizottság, hogy a birtok saját kezelésben van-e (12%), vagy hasznobérben (14%) és hogy az adózó külföldön lakott-e az előző évben (24%). A változások minden év elején állapítatnak meg.

7. §. A földek művelési ágak (1—12) és *osztályok* (legfeljebb hat) szerint minősülnek; az *osztályok* a föld minősége szerint vannak megállapítva és csak a szántóra, rétre, legelőre, veteményesre, gyümölcsösre és szőlőre (1—6 művelési ág). Nem esnek földadó alá, legfeljebb negyedhektárig (egy hektár = 2780 négyzetöl vagyis 1 kat. hold és 1180 öl) a lakóházak körüli udvarok, ha művelés alatt állnak is.

8. §. A bizottságok megállapítják: a) tulajdonosként és birtokonként külön-külön a birtokokat, táblázatba foglalva mindegyik birtokot s annak kiterjedését; b) azt, hogy a községben hány művelési ág van beírva a táblázatba, az 1—6 művelési ágaknál az összes birtokokat úgy művelési ág, mint osztályok szerint, míg a 7—12 művelési ágaknál (mocsár, erdő, tó, faiskola és virágos kert, kedvtelési terület, egyéb) csak művelési ág szerint. Ahol rendes kataszter van, ez irányadó.

Megállapítják a bizottságok a *középbérértéket* minden művelési ágra külön és az 1—6 művelési ágban minden osztályra külön. Ez az egész községre egy és ugyanaz (vagyis pl. a II. osztályu szántó középbérértéke egy és ugyanaz az illető község összes II. oszt. szántóira, bárki tulajdonai is). A középbérérték megállapítandó: a) a legutolsó 4 év hasznobérleti szerződése alapján, az ezekből kitűnő átlag bért kiszámítva; b) a hektáronkénti átlagtermés értéke alapján, levonva a költségeket (melyek közé magának a tulajdonosnak munkája is számítandó); c) az utolsó négy évből eredő adásvételi szerződések alapján, alapul véve vételár 5% át. A bizottság ezen három ismérv közül azt alkalmazza, amelyik a normális értéket legjobban megközelíti, de a harmadik (a vételárak 5%-a) nem adhat ki nagyobb bérértéket, mint az illető vidék hasznobéréinek átlaga.

Figyelembe veendő, hogy a kiindulási alap a szántóföld. A rét, veteményes, gyümölcsös és szőlő bérértéke nagyobb, mint a szántóé, míg a legelőé kisebb. A szőlőknél nem az egész jövedelem adóköteles, mert e bor után közvetett adó is jár.

Mihelyt a művelési ágakba és osztályokba sorozás és a hektáronkinti középbérték megállapított; az erről szóló táblázatot kifüggesztik a községházán, a mikor is a felek 20 nap alatt felebbezással és a törvény 84. cikkében említett szervezetek 5 nap alatt felszólalással élhetnek.

Ezután a bizottságok kiszámítják az egyes birtokok jövedelmeit és pedig az 1—6 művelési ágaknál, úgy, hogy a hektáronkénti közép bértéket szorozzák a területtel, míg a 7—12, művelési ágaknál a jövedelem egészben, szerződések alapján, vagy becslés szerint, vagy a 3 évi átlagos jövedelem alapján állapítatik meg. Ezek után az adókulcs (12, 14, 24%) megállapítása és az adó kiszámítása következik.

9. §. Ahol rendben tartott kataszter van, az ebben feltüntetett művelési ág és osztályozás irányadó, sőt *alapul kell venni a kataszterbe beirt kataszteri tiszta jövedelmet is* (a bérték külön megállapítása helyett), de persze nem az eredeti csekély összegben, hanem sokszorozva egy hányadossal, melyet a bizottság az illető községben a normális jövedelem megközelítése végett meg fog állapítani. Ez csak az 1—6 művelési ágakra vonatkozik, míg a 7—12 ágakra az előbbi bekezdés alkalmazandó. 1921 előtt haszonbérbe adott földekre a törvény 120 cikke áll; a levonást a vallomásba kell kérni,

10. §. Az *erdők*, ha nincsenek vágás alatt, nem esnek adó alá, kivéve ha más módon (pl. gallyszedés, makkoltás, stb.) hasznosíthatnak, mely utóbbi esetben szintén osztályozás, bérték megállapítás és adózás alá esnek, mint az 1—6 művelési ágak. A vágásban vett erdők, ha a tulajdonos (vagy haszonélvező) maga vágat, a vágás megkezdésétől kezdve esnek földadó alá. A tulajdonos a vágás megkezdésének évében köteles az első vallomást megtenni, azontul pedig évi vallomást ad. A jövedelem más — kitermelésre átengedett — erdővel való összehasonlítás útján állapítatik meg, de ezenfelül a tulajdonos külön megrovandó az üzemből származó nyereség után, mint fent előadott. Ha a kitermelés másnak van átengedve, az adó a bérbeadástól kezdve jár, még pedig a tulajdonos (haszonélvező) által akár egyszerre, akár időszakosan felvett összegek után. A kivetés a törvény 95. cikke szerint az üzembeadáskor történik, az akkor felvett jövedelem után s ha ez az év elején történik, az évi bizottság veti ki az adót az év elején s utóbb évről-évre az egyes évek jövedelme után. Ha azonban az üzem megkezdődik s a jövedelem később folyik be, a kivetés és adóbeszedés az üzemmel együtt fokozatosan történik. Ha a tulajdonos a törvény életbe lépte előtt vett fel előleget az adó akkor vettetik ki, mikor a kitermelésnek a szerződés szerint kezdődnie kell, bárha késik is a megkezdés. *Nem tekintetik vágásnak a tulajdonos házi szükségletére történő kivágás.* Az adókulcs 10%, túskeirtásnál (hacsak ez nem kötelező) 20%, külföldön lakóknál 24%. Új erdősitések első vágásánál az adó fele jár.

11. §. *Bányák* (szó szerinti fordítás): Az engedélyezett altalajra vonatkozó tulajdonjogból befolyt jövedelem nem esik ezen adó alá, hanem a tőkekamatadó alá, mint azon engedélyes adója, aki az üzemet másnak engedte át. Az adó tehát a 27. cikk szerint a jövedelem bevételezésekor szedendő be, a kivetés pedig a 65. §-ban foglaltak szerint állapítatik meg.

A bányatörvények azon rendelkezései, melyek az engedélyezett bányafelületekre adót állapítanak meg, érvényben maradnak, míg az 1907 évi törvénynek a nyersolaj adóra vonatkozó rendelkezései hatályukat veszítik.

A jelen adó azonban a felszínnek mezőgazdasági kihasználásából eredő jövedelmekre alkalmazást nyer, ez az összeírásnál állapítatik meg, hektáronként felbecsültetik s akkor szűnik meg, amikor ily jövedelem az altalaj kihasználási munkálatai következtében többé nem állhat elő.

12. §. *Mentességek*. A törvény 8. cikkében említett ideiglenes mentesség, ha annak feltételei már most megvannak, a törvény életbeléptétől kezdődik és annyi ideig tart, amennyi a törvény életbeléptekor maradt a kérdéses feltételek betöltésétől a törvényben előirt időtartam lejártáig. A 8. cikk b. pontjában direkt termő alanyok alatt amerikai termővessző értendő.

13. §. *Vallomások*. Ezek a 3. számú blankettán, adandók az adóhivatalnál, csakis a kataszterben nem foglalt adatokról. Felüntetendő minden esetben a területek nagysága, a haszonbérék, bemutatandók a szerződések és más lényeges iratok. A jelzálogos terhek levonását a jövedelmi adóvallomásban kell kérni.

14. §. A bizottság munkálatairól szóló jegyzőkönyvek 4 példányban készülnek.

15. §. *A felelkezés*. A bizottság határozatainak kifüggesztésétől számított 20 nap alatt adandó be, a pénzügyigazgatósághoz címzendő s ott nyújtandó be, vagy pedig ha a bizottság működési helyén nincs pénzügyigazgatóság, ennek a helynek kincstári adóhivatalainál. Az egy községben beadott összes felelkezéseket egy napon tárgyalják, az adózókat a törvény 11. cikke szerint idézik meg.

16. §. A törvény 84 cikkében említett *központi bizottságokhoz* a községi tanács fordulhat. A kérvényt a pénzügyminiszteriumhoz kell intézni s a pénzügyigazgatóság útján legkésőbb a kifüggesztéstől számított 5 nap alatt kell beadni, elintézésig a felelkezések eldöntése függőben marad. *A semmiségi panaszok*, melyek a felelkezési bizottság döntése ellen adatnak be, 20 nap alatt a pénzügyigazgatósághoz nyújtandók be, tárgyalási határnap a törvényszéknél és a pénzügyigazgatóságnál kifüggesztetik.

17. §. *Az adólajstromok* összeírásáról szól.

II. FEJEZET

Házadó

A 18—45 § a házadóról szól.

III. FEJEZET

Tőkekamatadó

45. §. Ez az adó tipikus tárgyi adó. A jövedelmet annak forrásánál sújtja, tekintet nélkül a személyre, kinek jár s aki gyakran nem is szerepel az adó beszedésénél, habár az adó fizetése az ő terhére történik s egyenesen őt érdekli. Ilykép az adó minden belföldi ingó tőkejövedelmet terhel, bárhol lakik az adózó akár bel-, akár külföldön.

Az adókulcs.

1. 15% az alábbiak kivételével:
2. 12% a nemzeti többségi alaptőkéjü részvénytársaságok névre szóló részvényeiből származó jövedelmek után.
5. 10% a belföldi bankoknál készpénzben betett összegek jövedelmei után.
4. 8% a birtokosok kölcsönös társulása által létesített földhitellevelek (záloglevelek) jövedelmei után, ha a társaság törvénynél fogva feljogosított ily kötvények kibocsátására, továbbá a kisajátítási járadékból s az 1910. febr. 1-i törvény alapján létesült olcsóházépitőtársaság cimleteiből eredő jövedelmek után.

A T. (törvény) 122. §-a szerint a törvény hatályának első öt évében a kisajátítási járadék jövedelmének adója csak 5%. Ez az 1922—23. évi jövedelemre nem alkalmazandó, mert ez a jövedelem még az 1921. évi adótörvény szerint adózik.

46. §. Ez az adó terheli a belföldi lakos által beszedett, bár külföldi eredetü jövedelmet is, mert ez esetben az adózás alapja az, hogy az adózó belföldön lakik. Itt azonban nincs szó a külföldi társaságok oly belföldi jövedelmeiről, melyek külföldön osztatnak szét, mivel ezek minden esetben provenienciájuk alapján adóznak, hanem szó van azon jövedelmekről, melyek forrása külföldön van, de belföldi lakos szedi be akár közvetlenül külföldről, akár belföldi közvetítők útján.

Belföldi lakosok mindazon román lakosok, kiknek itt lakásuk van s mindazon idegenek, kik a jövedelem beszedésének évében hat hónál régebben tényleg itt laktak.

Külföldi jövedelmek

A külföldről származó jövedelmek mindenesetre 15% adókulcs alá esnek s ezenfelül a T. 72. cikkében említett pótdó alá, még pedig minden megkülönböztetés nélkül.

47. §. A T. 23. cikkében foglalt felsorolás nem kimerítő, hanem csak példázó; az elvi alap az, hogy az ingó tőke minden jövedelme adóköteles.

48. §. A T. 23. cikkének 1. pontja felölel minden jövedelmet, mely bármely oly tőkéből származik, amely a román vagy idegen társaságok vagy közösségek részvényeiben, kötvényeiben és más ingó jogaiban vagy cimleteiben van elhelyezve, mint pl. osztalékok, alapítók üzletrészei, szövetkezeti üzletrészek

az alábbiak kivételével betéti társaságok kültagjainak beszedett betétei, különböző kötelezvények és bármely kölcsön, melyet magánosok vagy más társaságok engedélyeztek társaságoknak vagy közösségeknek.

Kivételnek azok a jövedelmek, melyek az iparosok, tisztviselők, munkások szövetkezeteinek, a házi ipari szövetkezeteknek, a népbankoknak, falusi szövetkezeteknek, s csak tagjaik részére árukat szétosztó városi népszövetkezeteknek, valamint ezen szöveteketek és bankok szövetségeinek (federale) osztalékaiból (érdekeltségi részleteiből) erednek, ha mindezek megfelelnek a saját szerves törvényeik azon feltételeinek, melyektől az adómentesség függ, kivételnek továbbá a népbankok, szövetkezetek és szövetségek (federale) által a saját központjuktól beszedett jövedelmek. Mindezen jövedelmek nem esnek a jelen adó alá, hanem a 93. §. szerint a T. 35. cikke értelmében vállalati adóval rovatnak meg.

49. §. A T. 23. c. 2. pontja csakis *román* állami, megyei és községi címletekre terjed ki és a külföldi jövedelem ugyanis mindig 15% alá esik.

Ezek azért említettnek fel külön, hogy fentartassék a kibocsátási törvényükben megadott adómentesség, mert minden adómentességi törvény el van törölve.

50. §. A 3. pontban említett életjáradékoknál az évi 25.000 lej egy-egy személy után számítandó. Mindegy, hogy az életjáradék végrendelettel, szerződéssel, ingyenesen vagy visszateherrel létesült-e. Az örökrentre nem esik az életjáradék fogalma alá s így az összegre tekintet nélkül itt adózik.

A kölcsönök megadóztatása

51. §. A 4. pont az oly kamatok megadóztatására vonatkozik, melyeket bank leszámítolási vagy kölcsönügyletekkel nem foglalkozó személyek szednek be. Következésképp azok a kereskedők, kiknek kereskedelme főleg pénzügyletekből alakul és kötelesek ezen bevételeket az illető adó alá eső kereskedelmi jövedelmeik közé felvenni, nem fizetik a jelen adót.

A törvény az alábbi módon különbözteti meg a követeléseket:

a) jelzálogos, elsőbbségi és személyes követelések.

Mínt hogy ezeknél gyakran nincs kamat kitüntetve, vagy azért, mert a kamatot előre levonták, vagy előnynyújtást takar, a törvény a polgári követelések után 5%, a kereskedelmiek után 6% kamatot ír elő az esetre, ha nincs kamat feltüntetve.

Ez minimális kamat, mely után akkor is jár az adó, ha az okiratban kisebb kamat van feltüntetve s viszont ha bizonyítható a nagyobb kamat, az adó ez után jár, az adóeltitkolásért járó büntetés mellett.

A váltók után 6 százalék a minimális kamat, mert a váltó kereskedelmi követelés.

Minthogy azonban a kereskedőknek adott egyes kereskedelmi hitelek hitelben való vásárlást vagy más kereskedelmi hitelügyletet takarnak, melyek jövedelmei tekintetében a kereskedő vagy iparos az illető adónak alá van vetve, az ezek által ily hitelek után beszedett kamatok nem adókötelesek, amennyiben azok a kereskedő vagy iparos által a jövőben felveendő vételárra engedett hitel egyenértékei, mely vételártól addig meg van fosztva, miért is ez az egyenérték a kereskedelmi és ipari nyereségre megállapított adó alá eső jövedelmei között szerepel.

A feltétel, melytől ez a mentesség függ, abban áll, hogy a kereskedelmi tárgy a követelésben említve legyen.

Önként értetik, hogy ez a mentesség nem illeti meg a külföldi kereskedőket, kik vállalati adó alá nálunk nem esnek.

Mindamellet azok a kereskedelmi követelések, melyek külföldön vásárolt áruk vételárát képviselik, csak akkor esnek adó alá, ha a kamat ezen követelésekből származik külön az áru árából.

A feleség hozományának biztosítására szolgáló törvényes jelzálogjog adómentes, ha nem hoz jövedelmet.

b) Láttra szóló vagy lejáratától függő készpénzbetétek, ugyszintén a bankok folyószámláin mutatkozó aktív kamategyenleg.

Itt bankbetétekről és bankfolyószámlákról van szó, mert minden más pénzművelet a fenti a) pont alá esik és oly követelések tárgya, melyeknél, a törvény kamatot tételez fel, holott a jelen pontbeli bankbetéteknél és folyószámláknál ily kamatfelvételezés nincs, hanem az adóköteles kamat az lesz, ami a bank számláiból kitűnik.

Önként értetik, hogy ha a letéti kamat, vagy a folyószámla aktív kamategyenlege más belföldi bankot, leszámítolással foglalkozó belföldi személyt vagy hivatásos belföldi bank kölcsönadót illet meg, az adómentes.

c) Kamatozó készpénzbiztosítékok.

Ha a biztosíték kamata nem a letevőt, hanem a garantált személyt illeti, ez utóbbit terheli az adó.

Ugyanugy, mint a b) pontban, ha a javadalmat belföldi bank, leszámítoló vagy hivatásos kölcsönadó, a kamat adómentes.

Ha a biztosíték oly hitelek fedezésére szolgál, melyek kereskedőknek kereskedelmi ügyleteikre engedélyeztetettek s melyek után a kereskedők maguk is kamatot fizetnek, ezek a kamatok levonandók lévén az ő kereskedelmi jövedelmük megrovásánál, jogos, hogy a jelen adó beszedessék azon kamatok után, melyek a biztosítékoknál javukra iratnak.

Az a) pontban említett követelésektől eltérőleg, biztosítékoknál csak a valóságos kamat után jár az adó, ha t. i. valóssággal van kamat, vagyis a minimális kamat ezekre nincs feltételezve. Ezért a jelen kategóriába a bankoknál, vagy bármely oly intézetnél letett biztosítékok esnek, mely intézetnél normális módon le szoktak tenni ily biztosítékokat, míg a magánosoknál

letett biztosítékok egyszerű követelések és a fenti a) pont alá esnek.

A tantiemek adója

52. §. Az 5. pont a társaságok által adott tantiémekre vonatkozik.

Oly tantiémekről van szó, melyekre a részvénytársaságok az igazgatóság tagjainak adnak, mert az igazgatók és tisztviselők jutalékai fizetés adó alá esnek.

Nem tantiémek, hanem fizetések azok a havi fix összegek, melyek az igazgatósági választmányban résztvevő delegált tagoknak adatnak oly társaságoknál, amelyeknél az alapszabályszerű szervezet értelmében az igazgatósági választmánynak a vállalat folyó ügyeiben állandó jellegű funkciója van.

Ha az igazgatósági tagoknak joguk van a nyereségből kapandó tantiemek számlájára előlegeket felvenni, ezek a jelen adó alá esnek, mivel az adózás szempontjából az ingó tőkék jövedelmeivel egy tekintet alá esnek, mert nem egyenesen a munka ellenértékei, hanem ép úgy mint az ingó tőke, az értelmi vagy szakképesség alakjában felhalmozott munkából erednek.

53. § A 6. pont a megtérítéseket vagy engedményeket foglalja magában. Ezek a T. 27. cikke szerint kivetés útján rovatnak meg, amiről alább lesz szó.

54. §. Az adóköteles jövedelem a bruttó jövedelem, kivéve a 6. pontbelit, melynél a kivetés a nettó tiszta jövedelemre történik (l. alább).

Adóköteles az 1923. április 1-től kezdődő időre valósággal járó jövedelem, míg az addig befolytak az azon időben érvényes törvényszerű adókulcs alá esnek, amely időben a jövedelem járt, bárha a kivetés később történik is.

Igy tehát az 1922. évre vagy korábbi évekre eső nyereségek szétosztásából eredő tantiemek, osztalékok és más ingó tőkejövedelmek az azon években fennállt adótörvény szerint adóznak, bárha a felosztás 1923. április 1. után történt is.

55. §. A T. 24. cikke a) pontjában engedélyezett mentesség, mely a központi betétpénztárnál, továbbá 5000 lejig más hitelintézeteknél elhelyezett megtakarítások kamataira engedtetik, attól függ, hogy ezek a megtakarítások könyvecskére tétesse-nek be. Minthogy az 1921. évi törvény szerint is így volt, a mentesség az eddigi módon tovább folyik.

Ezek eddig csak 5000 lej erejéig voltak mentesek; az új mentesség 1923 április 1-én kezdődik.

Az 5000, vagy 10.000 lejt meghaladó betéteknél az adó csak az 5000, vagy 10.000 lejen felüli összeg kamata után jár.

A népbankoknál 10.000—20.000 lej közt az adó 5%-ra száll, ugyanoly feltételek mellett, mint a 10.000 lejes mentesség, míg 20.000 lejen felül az adó 10%-a 20.000 lejt meghaladó rész után.

56. §. A T. 24. cikk b) pontjában foglalt mentesség eddig is megvolt.

A *c)* és *d)* pontbeli mentesség olvasóinkat nem érdekli).

57. §. Az adó azon a napon esedékes, amelyen a hitelező a jövedelmet már követelheti.

Minden jövedelemnél, mely azonnal fizetendő, mihelyt követelhetővé vált s csak a hitelezőtől függ, hogy felvegye, mint pl. a részvények és más cimletek szelvényei, vagy a T. 23. cikkében említett más liquid jogok, az adó minden megkülönböztetés nélkül esedékes és az alább megállapított időpontokban a törvényes következmények terhe alatt befizetendők.

Magánkövetéseknél azonban, bár az adó elvben a követelés esedékességének pillanatától jár, különösen pedig mivel ezen jövedelmek az adózó jövedelmi adójánál az általános jövedelemben esedékességük évében számíttatnak, mégis megengedtetik, hogy ha az adózó bizonyítja, hogy tőle nem függő okokból nem tudja behajtani, az adónak terminusra be nem fizetése miatt a szankciók ne alkalmaztassanak. Az adózó terhe ezen körülményeket bizonyítani.

Az adók behajtása

58. §. Az adó beszedése, annak visszatartása és az államhoz való befizetése útján történik, minden belföldi adós köteles lévén erre.

A visszatartás Jogilag az esedékességkor áll be, a tartozásban maradt jövedelemrész adója onnan kezdve az államot illeti.

59. §. Az adót rendszerint az adós fizeti be az államhoz. És pedig:

a) az állam által fizetett kamatokból az állam azonnal levonja;

b) az osztalékok és a társaságok, közösségek és hitelintézetek által kibocsátott kötvények és a T. 23. cikkében felsorolt bármilyen más cimletek hozadéka az életjáradékok, tantiének, társaságok által fizetett megtérítések (díjak), a megyék, városok, városi és falusi földhitel és más intézetek adóköteles szelvényei után járó adó legkésőbb az esedékességet követő hó végéig befizetendő;

c) betétek, folyószámlák, bankok által fizetett biztosítékok kamatai után az adó abban a hónapban fizetendő be, amely azon hóra következik, melyben a számlák rendeztetnek, de legkésőbb az esedékesség után 3 hó alatt;

d) a követelések és más jogok kamatai után, ha azokat akár kereskedők, akár magánosok fizetik, az adó előlegesen rovandó le akár a hitelező, akár az adós által addig az időpontig, amíg az adós a jövedelmet fizeti, vagy beáll az esedékesség, de legkésőbb 3 nap alatt ettől kezdve.

A *b)*, *c)*, *d)* esetekben a befizetés a pénzügyigazgatóságnál, vagy az adóhivataloknál eszközölnöd, az ezen hivatalokban kifüggesztendő szabályok szerint.

60. §. Az adóbefizetésnél bemutatóndó:

a) Az előbbi § *b)* pontja esetében e társaságok mérlegei

és másolatok azon határozatokról, melyek a nyereség felosztására vonatkoznak, még pedig mindarra vonatkozólag, ami a nyereségből adatik, míg a járulékok (díjak), engedményi jogok tekintetében kivonatok a vonatkozó tervekből és táblázatokból, vagy aktákból, melyekből kitűnik az egyes esedékességkor előállt adóköteles jövedelem.

Minden társaság, közösség és intézet, melyre a törvény vonatkozik, köteles a kincstár rendelkezésére bocsátani a fizetések teljesítése után azon személyek jegyzékét, kik bevételeket vettek fel, hogy ezen személyek jövedelmi adója megállapítható legyen,

b) A c) pontbeli kamatok tekintetében a bankok a kamatok számlakivonatairól és a folyószámlák aktív kamategyenlegeiről összefoglalást adnak.

Az a) pontbeli kötelezettség terheli a bankokat is a jövedelmi adó megállapítására vonatkozó adatok betérjesztése tekintetében.

c) A követelések és más jogok kamatai után, ha azokat akár kereskedők, akár magánosok fizetik, az adólevelek, címletek, iratok, melyek a jövedelem lefizetését bizonyítják; kérni lehet ezek láttamozását az adófizetés igazolására.

Minden adófizetésről az adózó nyugtát kap.

61. §. A kibocsátandó adóbélyegről szól. Nem aktuális.

62. §. Kezelési rendelkezés.

63. §. Az idegen tőkéből belföldiek részére befolyó jövedelem megadóztatására nézve a következők állanak:

a) Ha a jövedelmet bankár, vagy más közvetítő szedi be, ez vonja le és fizeti be az adót.

Azok a közvetítők, akik ily kamatfizetéseket teljesítenek, vagy idegen szelvényeket vásárolnak, vagy azok kifizetésénél bármilyen módon csekkel, hitellevelek útján, vagy más oly módozat mellett közbenjárnak, mely módozat az ily jövedelmek beszedésére szolgál: kötelesek a pénzügyigazgatóságnál bejelenteni, hogy ily ügyletekkel fognak foglalkozni s kötelesek külön könyveket vezetni, mely könyveket a pénzügyigazgató láttamoz, melyekbe az ilyen ügyletek mind bevezetendők.

A visszatartott adót legkésőbb a beszédést követő hó végéig be kell fizetni.

A befizetés a fentemlített könyvbe bevezetett összes fizetésekről kiállított jegyzékekkel történtek, a fizetést felvevő személyek nevének és lakásának feltüntetésével.

A befizetéskor a könyveket is be kell mutatni a jegyzékekkel való összehasonlítás végett és avégből, hogy azokat az adót átvevő közegek láttamozzák.

Az ily műveletekre feljogosított egyének saját felelősségükre jegyzékeket állíthatnak ki az adó beszedésének megemlítésével avégből, hogy a jegyzékek idegen címleteknek, vagy fizetési eszközöknek átutalására szolgáljanak.

A részvénytársaságok és mindazok, akik mérleg közzétételére kötelesek, föl vannak mentve attól, hogy a pénzügyigazgatósághoz a fentemlített nyilatkozatot megtegyék, de a jelen paragrafusban említett többi kötelezettségtől nincsenek felmentve.

b) azok a belföldi lakosok, akik egyenesen a külföldről vesznek fel ily más országból nyert jövedelmeket, a lejáratától számított 1 hónap alatt kötelesek a törvényes következmények terhével az adót a pénzügyigazgatóságához befizetni.

A. befizetéskor a cimleteknek egy jegyzékét kell bemutatni láttamozás végett, de kérhető maguknak a cimleteknek láttamozása is. A jegyzékekhez csatolni kell a jövedelmekre vonatkozólag a cimletek vagy fizetési eszközök átutalási aktáit avégből, hogy az adóösszeg nagysága bizonyítva legyen, máskülönben adóeltitkolás miatt büntetés szabandó ki.

64. §. Ha idegen társaság belföldön végez ügyleteket, de a nyereség felosztása külföldön történik, ahol a mérleget is lezárják, a belföldön végzett ügyletekből befolyt, de külföldre küldött nyereség teljes összegében adó alá esik, minthogy minden esetben a részvényeseket illeti, fenmaradván az, hogy mint osztalék a vállalati adónál a T. 33. cikke értelmében levonassék.

Az adót a nyereségmegállapítást követő hóban és mindenestre a külföldre küldés előtt kell lefizetni.

A belföldi társaságok részvényei a T. 20. cikkében és a 63. §-ban megállapított kötelezettségek alá csak akkor esnek, ha a társaság külföldön is végez ügyleteket, mert ez esetben a belföldi részvényesek a külföldről kapott nyereségrész után adó alá esnek.

Ez esetben a társaság belföldi igazgatósága köteles a pénzügyminiszter előtt kimutatni a belföldi nyereség azon hányadát, mely a külföldön történt nyereség felosztásban szerepel és ez esetben az itt előzetesen fizetett osztalékok megfelelő leszállítása iránt intézkedés történik.

65. §. A T. 23. cikk. 6 pontjában említett adóköteles jövedelmek járulékokból, jogok engedményezéséből, vagy egyes jogok gyakorlásából állnak a kereskedelmi és ipari vállalatoknál.

A járandóságok oly pénzben, vagy természetben kiszolgáltattott ellenértékek, melyek a bányaugedélyek után egyszerre, vagy időszakonként visszatérőleg folynak be.

Minthogy a jelenlegi járandóságok, vagy a járandóságokra való jövőbeni jogok, vagy ily jogok gyakorlása részben, vagy egészben tovább engedélyezhető és az engedmény ellenértéke, akár egyszerre, akár időszakonként visszatérőleg fizetetik, szintén járandóság jellegével bír, az ily összegek is a jelen adó alá esnek ugyanugy, mint a tulajdonképen való járandóságok.

Az ily bányajogok engedményezésén kívül adókötelesek

még a jogoknak, vagy a jogok gyakorlásának engedményezéséből előálló minden oly jövedelmek, melyek bármely ipari, vagy kereskedelmi vállalatnál keletkeznek, mint pl. a gyógyszerári jog bérlete, egy egész gyári vállalat, vagy találmányi szabadalom kihasználásának engedményezése, vagy ily jogok gyakorlása avagy szerződési jogok engedményezése, pl.: erdő kihasználása, vízi-, vagy szárazföldi szállítási üzemek, munkavállalkozásnak, vagy oly intézmény üzemének átengedése, amely a közönségnek használati cikkeket szállít, vagy szórakozási személyes szolgáltatásokat végez, továbbá szálloda, vendéglő, fürdő, színház, látványossági terem, hajók be- és kirakodási vállalata és más ehhez hasonló kihasználása.

Az ily engedménynél szét kell választani azokat a jövedelmeket, amelyek ugyanabban a szerződésben a tulajdonos által egyes jogok gyakorlásával együtt átengedett ingótárgyak használatából erednek, vagy pedig ingatlan tulajdonra vannak alapítva, pl. valamely kereskedelmi, vagy ipari vállalat gyakorlásának átengedése a helyiséggel és ingókkal együtt az ezekért együtvéve megállapított időszakos összeg ellenében.

Ez esetben az ingóból eredő jövedelem mindig elválasztható, ha az ingatlan az összeírásban szerepel.

Ha azonban a tulajdonos az üzem gyakorlását együtt engedményezi oly ingóságokkal, melyek a szerződés lejártá után tulajdonában maradnak, a kétféle jövedelem nem választható el, hanem mind a kettő együtt rovandó meg a jelen adóval.

Ha oly ipari vállalat engedményeztetik, amelynél az ingatlanok jövedelme nincs külön adóval megróva, hanem a T. 30. cikke szerint a tőle elválaszthatatlan vállalattal együtt, akkor az üzem engedélyezésének egész jövedelme a jelen adó alá esik.

Ha azonban a tulajdonos egy kereskedelmi vállalatot engedményez és a szerződés az áruk eladását épügy magában foglalja, mint az ingók, a cég és az egész vállalat egyszerű használatának átengedését, az áruk vételárát el kell választani az ingóknak és a vállalatoknak használatba adásából eredő jövedelemtől, mely a jelen adó alá esik.

A járandóságból a bányá, kereskedelmi és ipari vállalatokba vonatkozó jogok engedményezéséből, vagy gyakorlásából eredő jövedelemnek a szerződésbeli ár tekintendő s ha ez az ár több oly személyre oszlik szét, kik folytatólagosan adtak engedményt, az adót is meg kell osztani mindegyik személy jövedelemrészének arányában, amenyiben ezek a részek a szerződésben megvannak állapítva, azon időben, amikor az elért jövedelem fizettetik.

Bányavállalatoknál, ha a természetbeni szolgáltatás pénzbeni egyenértékét a szerződés nem határozza meg, ugy ezt a lejáratkori piaci ár szerint kell meghatározni.

A T. 23. cikk 6. pont 2-ik bekezdése szerint a fenti módon

elért jövedelembe beleértendő azon ingó és ingatlan berendezések értéke is, amelyeket a tulajdonosok, vagy engedményezők ez ily berendezések élvezőinek javára kötelesek létesíteni a felek között kötött szerződés szerint, minélfogva a szerződési árhoz hozzá kell számítani az ily berendezések önköltségét is, mely a 67. § szerint becsülendő fel, de a T. 27. cikkében meghatározott törlesztés az alábbiak szerint levonandó.

A tőkeberuházások adója

66. §. Tőkeberuházásoknál, melyeket a tulajdonos oly berendezésekbe fektet, mely berendezések a vállalat befejezteig elvesznek, az előbbi §-ban említett jövedelmekből ezen berendezések törlesztése levonandó.

Ugyancsak levonandó az oly tőke évi amortizációja is, amely elvész és amelyeket a tovább engedményező engedélye fektet be; ilyenkor a levonás az utóbbiak jövedelméből történik.

Mindkét esetben a törlesztés úgy számítandó ki, hogy a beruházott, vagy befektetett tőkét annyi évre kell elosztani, amennyi az engedmény lejártáig hátra van. Az engedményező által a vállalat hasznára szolgáló oly berendezésekbe fektetett tőke, mely berendezések az engedmény lejártakor nem vesznek el, de elhasználódott állapotban maradnak vissza, a törvény szerint a bizottság által utólag megállapítandó, de legfeljebb 5%-ig terjedhető összeggel amortizálhatók.

Csak a vállalatra hasznos berendezések amortizálhatók, de más berendezések nem; ezek elvesztett (fond perdu) tételek.

Ha az engedményes, vagy engedélyes szerződés szerint oly ingó, vagy ingatlan berendezések létesítésére köteles, amelyek a lejáratkor az engedélyező, vagy engedményező tulajdonában maradnak, ezeket az engedményből eredő jövedelemhez kell becslés utján hozzászámítani.

A befizetés

67. §. A törvény 27. cikkében említett jövedelmek adóját, mint minden tőkekamatadót, az adós fizeti be, köteles lévén azt visszatartani és a lejáratától számított egy hónap alatt a 3. § a) pontjában említett módon befizetni.

Ez a befizetés csak ideiglenes, mert a végleges összeget a kivető bizottságok utólag állapítják meg a T. 37. cikke értelmében az adózó által adandó vallomás alapján, mely vallomás nem blankettán, hanem egyszerű kérvénnyel adandó.

Ha az engedmény az év elején fennáll, a vallomást a T. 3. cikke szerinti többi évi vallomással együtt kell adni. Ha év közben kezdődik, a vallomást is év közben kell adni, a jövedelem esedékességétől számított 10 nap alatt, az adó pedig a T. 95. cikke szerint ideiglenesen állapíttatik meg, de az első kivető bizottsághoz előterjesztést lehet tenni, azután fellebbezéssel és semmisségi panasszal is élhetni, éppúgy, mint a többi adóknál.

A T. 92. cikkének a szerződések figyelmen kívül hagyására vonatkozó rendelkezései a jelen jövedelmek megállapításánál is alkalmazandó.

68. §. A T. 33. cikk 6. pontjában említett jövedelmeken kívül a többi tőkekamatadó-beszedés ellen nem lehet a kivető bizottsághoz fordulni, hanem a T. 117. cikke értelmében a jogorvoslat a pénzügyigazgatósághoz intézendő előterjesztési, fellebbezési joggal a törvényszékhez és semmiségi panasszal, úgy amint azt a közjévedelmek behajtásáról szóló törvény előírja.

69. §. Az adó a hitelezőt terheli és minden oly szerződési megállapodás, mely az adósra hárítja át, semmis. Hitelező az, aki a kamatot kapja.

Ez a rendelkezés nagyfontosságú, különösen, ha a felek közt vita van. A rendelkezés csak a törvény életbeléptetése óta kötött szerződésekre alkalmazható, ha csak oly már korábban is adóköteles jövedelmekről nincs szó, amelyekre a törvény már eddig is ugyanolyan rendelkezést tartalmazott.

IV. FEJEZET

A vállalati adó

71. §. Ez az adó általában azokat a minden ágbeli jövedelmeket ragadja meg, amelyekben a munka a tőkével együtt működik közre a jövedelem létrehozásában.

A közreműködő tőkének különböző alakjai vannak, lehet ingó vagy ingatlan tőke, sőt külön szakismeretek alakjában még értelmi tőke is lehet.

Az adóköteles jövedelmek pontos meghatározása azonban nem alapítható erre az elméleti meghatározásra, mely nagyon tág, hanem csakis a törvényben foglalt szoros meghatározásra; mindamellett az elméleti meghatározás sok esetben eloszthatja a kételyeket abban az irányban, hogy valamely jövedelem a vállalati adó vagy más adó alá tartozik-e.

Az adóköteles jövedelmek

72. §. Az adóköteles jövedelmek:

1. A kereskedelmi és ipari vállalatokból eredő jövedelmek.

Ezen jövedelmekre megjegyezzük, hogy a törvény szerint nem szükséges, hogy az adózó minden esetben a kereskedelmi törvény értelmében vett kereskedő legyen, hanem elég, hogy a jövedelem a kereskedelmi vagy ipari vállalatból származzék, úgy amint ezt a törvény 30. cikke feltünteti. Következésképp ez a fő ismérv, melyet a jövedelemnek mutatnia kell.

A vállalat lehet folytonos, mint pl. valamely kereskedelem vagy ipar gyakorlása, vagy lehet megszakított, mint pl. egyes dolgok vagy ingó értékek ismétlődő vétele és eladása.

A vállalat míg egyetlen egy ügyletből is állhat, mint pl. butorozott szobák ismételt bérbeadása, amely valóságos vállalat lehet szemben azzal, amely a lakás céljaira használt ingatlan

egy részének esetleges albérletbe adásából áll, vagy pedig egyetlen egy vétel és eladás, amely nem képez vállalatot, hanem a vegyes kereseti adó alá esik.

Ez az ismérv könnyen elvezet az adóköteles jövedelmek meghatározásához, mert felöleli az emberi tevékenység nagy különféleségét, amely a munkából és tőkéből eredő vállalatot alkotja, így nevezetesen: a tulajdonképen vett kereskedelmi vállalatok, ipari és szállítási vállalatok, ügynökségek, vállalatot képező mesterségek gyakorlása, mint pl. azon iparosoké, akiknek boltjuk van és nem szorítkoznak csak iparuk gyakorlására (mely esetben vegyes kereseti adó alá esnek), hanem a szakmájukhoz tartozó árukkal kereskednek is, sőt ugyanazon szakmában ipari vállalatuk is van.

Ezek után már csak különböztetni kell egyrészt a kereskedelmet, másrészt az ipari jövedelmek között, mint azt alább fogjuk látni, mert ez a különböztetés az adókulcsra befolyással van.

2. A haszonbérlok által üzött mezőgazdasági üzemek, továbbá a haszonbérlok, engedélyesek vagy tulajdonosok által üzött erdő vagy bányauzemek jövedelmei.

Ezen jövedelmek megkülönböztetése nem okoz nehézséget, mert állandó jellegű üzemekről van szó.

Mezőgazdasági üzemek jövedelmei azok, amelyek haszonbérlok vagy bárki más által szedetnek be, ha az illetők területeket tartanak üzemben, vagyis minden a T. 4. cikkének 1—6 művelési ágában tartozó birtok, kivéve a tulajdonosokét, haszonélvezőket vagy az üzemben tartott ingatlanokra vonatkozó más dologjog élvezők, minthogy ezek az üzemből eredő jövedelemre nézve is a földadóban vannak adó alá vonva.

Az erdőüzemek jövedelmei adókötelesek, akárki tartsa is üzemben, legyen az maga a tulajdonos is, minthogy ezek a jövedelmek nem foglaltatnak a földadó alá eső hektáronkénti becslésben, a törvény 4. cikke szerint.

Megjegyzendő, hogy ezekben az esetekben nem lehet szó kétszeri megterhelésről, hanem a jövedelmeknek a megadóztatás szerinti elkülönítéséről és pedig megkülönböztetendő a tulajdon utáni jövedelem, amely más adó alá esik az üzemi jövedelmektől, amelyek a jelen adó alá esnek, amiért is az üzemi jövedelmek megadóztatásánál levonandó a tulajdonnál megadóztatott jövedelem, amint a bérlő is levonja a tulajdonosnak fizetett bért.

Ami a bányauzemek jövedelmeit illeti, ha a tulajdonos bányakoncessziót ad, fizeti a tőkekamatadót, az üzemet fentartó pedig a jelen adót, ha pedig a tulajdonos üzempentartó is, az egész jövedelem a jelen adó alá esik anélkül, hogy kétfelé választatnék.

73. §. — Az adókulcs a vállalatok természete szerint különböző és pedig:

10% általában minden olyan vállalat jövedelme után, melyre a törvénynek a vállalati adóra vonatkozó rendelkezései kiterjednek kivéve a bankleszámitolást- vagy kölcsönügyletekből eredő jövedelmeket, melyek után az adó 12% és a kizárólagosan ipari, bánya vagy szárazföldi és vízfűvarozási vállalatok jövedelmei, melyek után az adó 8%.

A bankügyletekkel foglalkozó vállalatokat a többiektől *könnyű megkülönböztetni*. Hasonlóan könnyű a 8%-os adókulcs alá eső vállalatok között a bányavállalatokat, továbbá a szállítási vállalatokat megkülönböztetni, mely utóbbiakra megjegyzetik, hogy azok alatt csak a vasuti vagy közuti magánvállalatok, továbbá bármilyen viziszállítási vállalat értendő.

Fennmarad tehát annak a meghatározása, hogy melyek azok az ipari vállalatok, melyek a 8%-os kedvezményes kulcs alá esnek. A törvény azt így határozza meg: „amelynek tárgya kizárólagosan ipari üzem”, tehát azok a vállalatok tartoznak ide, amelyek a következő feltételeket betöltik:

a) *kizárólag ipari vállalat legyen*: azaz ne legyen benne kereskedelmi üzem is, hanem csak arra szorítkozzék, hogy anyagot állítson elő és alakítson át, továbbá, hogy saját termékeit bárhol is eladja;

b) hogy létezzék *üzem*, vagyis olyan berendezések, melyeknél az üzem fogalma alkalmazható, tehát valamely gyár, ipartelep vagy különleges berendezésű műhely.

Mi a vállalat?

A 8%-os adókulccsal, a vállalati jövedelmekkel egyaránt megróhatók az iparosok jövedelmei is, mint például asztalosok, kovácsok, ruhakészítők, cipőgyárosok stb. *de csak akkor, ha nem vásárolnak és nem adnak el különleges árukat*, mely utóbbi esetben 10%-al adóznak, továbbá csak akkor, ha saját üzemberendezésük van, mellyel mechanikus-ipari uton állítanak elő árukat, nem pedig kéziszerszámokkal; ezzel szemben a 72. §. 1. pontjában említett *mesteremberek*, akik a fenti tételeknek nem felelnek meg és akiknél nem is lehetnek ilyen berendezések, mint pl. szabók, cipészek, asztalosságok, kovácsságok, kárpitások, fényképészek, nem vonhatók az ipari vállalatok fogalma alá, hanem a vegyes kereseti adó alá esnek. (A szöveget szószerint fordítottuk és így az abban foglalt ellentmondások ez eredeti szövegben is megtalálhatók).

74. §. Nem esnek adó alá az állam, megyék és községek jövedelmei, ha hatósági jellegűek. Ha azonban az állam, megye vagy község jövedelemszerzés végett úgy folytat vállalatot, mint bármely magános, mint pl. a községi malom, vagy gyárak, avagy ha üzemben tart egy haszonbérletbe vett uradalmat, a nyereség a jelen adó alá esik, nehogy az állam, megye vagy község javára a verseny egyenlőtlen legyen.

Az ipari épületek utáni adó

75. §. Valamely iparnak szánt épület jövedelmei, ha az ingatlanok az üzem tulajdonosói és csakis rendelkezésük céljaira szolgálhatnak, mert az üzemhez vannak kötve, bennfoglaltatnak az üzemi jövedelemben és így nem róhatók meg földadóval vagy házadóval. E rendelkezés törvénybefoglalásának indoka az volt, hogy ilyen ingatlanok jövedelme külön nem volna meghatározható, mert értékük nem független, hanem az üzemmel kapcsolatos és ez utóbbi nélkül ama bérérték vagy egyáltalán nem állana fenn, vagy csak nagyon jelentéktelen volna ez értékhez képest. Ezért tehát a törvény az ingatlanoknak a jelen adóval való megrovását csakis az alábbi körülmények között rendeli el:

a) ha a kérdéses ingatlanok az üzem tulajdonosói nem pedig olyan más személyei, akinek nincsen köze az üzemhez;

b) ha az ingatlanok az üzemhez vannak kapcsolva és nem szolgálhatnak normális módon más rendeltetésre.

Igy például vannak ingatlanok, *amelyek gyárak részére különlegesen vannak építve* és berendezve és a melyek, ha a gyár megszűnnék, olyan más normális módon nem volnának használhatók, holott az ilyen épületek, *melyek esetleg más célra is volnának használhatók*, mint pl. egy egyszerű műhely helyisége külön megadóztatás alá esnek. Ugyanis egy kis malom, amelynek különleges berendezése van, házadó alá nem esik, ha azonban csak ideiglenes berendezése volna egy épületben, ahol ingó motorral dolgoznak, már nem esnék ilyen szempont alá.

Ha a gyárak részére különlegesen épült házak az üzem megszűnte után más célra nem normális módon adatnak bérbe, *a házadó alá esnek*.

A munkáslakások

A gyár olyan épületei, melyek tisztviselők lakásául szolgálnak, akkor nem esnek külön adó alá, ha a gyártelep körzetébe esnek, úgy hogy bérbeadás útján külön nem hozhatnak jövedelmet. Ha a gyárak messze vannak a várostól, tehát olyan helyen, ahol az alkalmazottak részére a gyártelepen kívül is szoktak lakásokat építeni és ahol ki van zárva, hogy bérbe volnának adhatók, ezen házak jövedelmei bennfoglaltatnak és együtt adóztatnak meg a vállalati jövedelemmel.

Ebben a rendelkezésben csakis a gyárnak tulajdonképpen vett helyiségei foglaltatnak, minden a gyárnál talált helyiséggel (dépendence) együtt mint pl. az iroda és egyebek, míg a másutt levő irodái, raktári, vagy árusító helyiségek nem foglaltatnak benn a rendelkezésben.

Az üzleti berendezések, habár az ingatlanokkal ugyanazon elbírálás alá esnek is, csak a jelen adó alá tartoznak és nem esnek házadó alá, mert csakis a vállalathoz tartoznak és jövedelmük a belföldi szállítási műveletekből származik.

76. §. A bruttó jövedelem minden esetben az előző naptári év jövedelmének alapján számíttatik ki. Ha azonban valamely vállalat mérlege nem naptári évvel záratik le, alapul veendő azon 12 hónap jövedelme, amely 12 hónapra a kivetési megelőző mérleg szól.

Tekintetbe kell venni, hogy bár a kivetés az előző év jövedelme alapján történik, mégsem arra az évre szól, hanem olyan jövedelemre, amely a kivetési évében egyenlőnek tekintetik az előző évi jövedelemmel. Ennek a kérdésnek az alkalmazásban nagy fontossága van, mint azt látni fogjuk.

77. §. Az adóköteles tiszta jövedelmét a törvény 31. §-a határozza meg. Ez a jövedelem az előző évi műveletekből előállott eredményekből áll, levonatván a vállalatot magát illető kiadások ugyanazon évre és az esetleges valóságos veszteségek. *Az adóköteles jövedelem megállapítása végett tehát csak az előző évben végzett műveletek eredményei fognak alapul vétetni,* az üzletek természeté szerint, úgy amint ez a nyereség, és veszteség-számlából, mely az év műveleteinek eredményeit összefoglalja, kitűnik és a 101. §-ban fel van tüntetve.

78. §. A költségek, melyeket le lehet vonni, azok a költségek, melyek a vállalat költségei, vagyis azok, amelyek adóköteles jövedelem megszerzése végett merülnek fel, míg a vállalkozók személyes költségei nem vonhatók le.

A levonható költségek felsorolása, mely a törvény 31. cikkében foglaltatik kimerítően, amit a 31. cikk utolsó bekezdésében maga a törvény is kimond, az említett bekezdésben példa gyanánt fel van tüntetve, hogy *nem vonhatók le az év folyamán avégből elköltött összegek, hogy a berendezés értéke gyarapittassék, vagy a vállalat növeltessék,* mert ez az adózó vagyonszaporodására fordított jövedelem. Ugyanigy azok a költségek sem vonhatók le, melyeket oly ingatlanokba, vagy berendezésekbe fektettek be, melyek amortizálhatók.

79. §. A törvény 31. cikkének első pontja megengedi a vállalatra szolgáló ingatlanok bérének, vagy hasznbérének levonását.

Az a valóságos bér, vagy hasznbér vonható le, mely az érvényben levő szerződés szerint azon évre fizettetik, amelynek jövedelme alapul vétetik, így tehát nem az a bér, vagy hasznbér, amely az ingatlan-adóajtsromban be van írva. Ha azonban az ingatlanok a vállalkozó, vagy üzemtulajdonos saját tulajdonai és külön vannak adó alá vetve, akkor a kettős adózás elkerülése végett *levonandó az oly ingatlanok bruttó jövedelme,* melyek a tulajdonos nevében adóznak, minthogy ez a jövedelem a vállalat jövedelmében is bennfoglaltatik.

80. §. A 2. pontban a vállalatnak kölcsön adott összegek kamatainak levonásáról van szó. *Igy tehát a nyereségből csak azok a kamatok vonhatók le, amelyek az ugyanezen nyereséget hozó vállalatnak kölcsön adott összegből erednek,* de nem

vonhatók le az adózónak személyes kölcsöneire fizetett kamatok. Másik tétel, hogy a kölcsönadónak a kölcsönátvételtől különböző jogszemélyisége legyen. Így tehát a kamat levonásának nincsen helye, ha az adózó önmagától vesz kölcsönt, még ha több külön üzlete is van, melyek vezetése egészen elkülönítve történik. Mindamellet egy közkereseti társaság vehet fel kölcsönt beltagjainak valamelyikétől, mert különböző jogszemélyek. (Az utasítás azt akarja mondani, hogy ilyen esetben a kamatokat le lehet vonni, mert különben a mondottaknak nem volna értelme, magától értetődően, hogy a társaság vehet a tagtól kölcsönt. *A kamat nemcsak meghatározott összegekből állhat, hanem lehet nyereségrészesedés is*, ha a kölcsönadó ilyen részesedést kiköt magának, önként értetődően, hogy csak akkor, ha ez valamely, a kölcsönre vonatkozó okmányból kitűnik és ha a nyereségrészesedés nem képez társasági szerződést felelősség mellett, még ha ez a felelősség korlátolt is.

Illetmények levonása

81. §. A 3. és 4. pontban a fizetések, illetmények, vagy jutalékok levonásáról van szó, ha ezek munkásoknak, tisztviselőknek bármily alakban fizettetnek.

Nem vonható le a vállalkozók fizetése, meg ha ezek társak is, mert minden, *amit a társak a költségeikre felvesznek, részét képezik nyereségüknek*, máskülönben ebben a formában a jövedelem legnagyobb részét le lehetne vonni. A tisztviselőknek, vagy munkásoknak természetben adott lakás csak a fizetett bér erejéig vonható le, ha azonban a lakások a vállalkozó tulajdonai, a levonásnak azon jövedelem erejéig van helye, amely az adólajstromban azon lakások után be van jegyezve, ha pedig nincsenek bejegyezve jövedelmek, *a levonásnak a lakásokba beruházott tőke 20 évi amortizációja erejéig van helye*, amely amortizáció azonban különbözik az alábbi 6 pontban említett avulási százaléktól.

A nyereségrészesedések akkor vonhatók le teljesen, ha az alapszabály, közgyűlési határozat, vagy szerződés értelmében kötelezők, míg *az ajándékok akkor is, ha nem kötelezők*, de csupán az évi összes illetmények 50%-a erejéig. Mind a két esetben azonban a levonásnak csak akkor van helye, ha az alapítási iratokból kitűnik, hogy munkadíjazásról van szó, nem pedig társaságról, mint pl. volna az esetben, *ha egy társaságot úgy alapítottak volna meg, hogy az iparosok, mérnökök vagy más szakemberek résztvesznek benne*.

A jelen szakaszban említett minden esetben a fizetés, illetmény vagy jutalék a fizetések adója alá esik.

A nyersanyagról

82. §. Az 5. pont összeírja a bruttonyereségből levonható azon nyersanyagok beszerzési árait, melyek azon üzemév folyamán dolgoztatnak fel, melynek jövedelme a kivetés alapjául

szolgál. Itt olyan nyersanyagokról van szó, amelyek valamely ipar céljaira vásároltak és a gyártás által megsemmisülnek, vagy feldolgoztatnak és létrehozzák azon új terméket, amely a vállalat tárgya; *nincs szó azonban az oly anyag beszerzési áráról amelyet ugyanazon vállalat állít elő és amelyért csakis az előállítás költségei vonhatók le.*

A kereskedő által vásárolt és eladott áruk beszerzési ára tekintetében a törvény nem írja elő a levonást, mert a 77. §-ban említett műveletek eredményei alatt ez áruk beszerzési és eladási ára közötti különbségből vonandók le a többi költségek.

Ingtatlanok amortizációja

83. §. A 6. pont a vállalathoz tartozó és a föld- vagy házáddal külön meg nem rótt ingatlanok amortizációjának levonásáról szól, amely ingatlanok a 73. §. szerint a vállalattal együtt adóztatnak meg. Ingatlanok alatt értendők az épületek és azok a berendezések, melyek ingatlanokká válnak, vagyis azok az ingatlanok, amelyek normális módon amortizálhatók. Ha azonban ezek az ingatlanok külön házadó alá esnek, többé nem amortizálhatók, mert az amortizáció a házadónál megengedett 20%-os levonásban benne van. A jelen amortizáció nem fix, hanem 5%-ra van korlátozva, míg az ipartelep saját épületeire nézve évi 8%-ig emelhető és minden vállalat levonhatja ezt az amortizációt, amely neki ezen halárok között jár.

Az iparvállalat épülete alatt értendő az, *amelyben gépek vannak beszerelve* és amely természetes módon gyorsabban rongálódik. Az olyan berendezések után, amelyek rendeltetésük következtében ingatlan jellegűek, a levonás 15%-ig mehet, de a határokat a pénzügyminiszter a következő szakaszokban említett feltételek mellett fogja meghatározni.

A miniszter által megállapítható *legalsó határ 5%*, mert a törvény ezt a határt írja elő általában az ingatlanokra nézve.

84. §. A 7. pont az ingó berendezések amortizációjára vonatkozik, ellentétben az ingatlanokkal, melyek az előbbi szakasz alá esnek, nevezetesen:

a) ha ezen berendezésekért bér fizettetik, a bér vonandó le,

b) ha azok a vállalatot üző tulajdonai, az alábbiakra nézve a meghatározott amortizáció vonható le 15 százalékig azon összeg után, amelybe ezen ingóberendezések kerültek.

Ezen amortizációknak a különböző iparnemek tekintetében való határait, ugymint az ingatlanokéit is *a pénzügyminiszternek a hivatalos lapban közlendő végzéseivel állapítják meg*, azon általános szabályok szerint, amelyeket a törvény 84. cikkében említett központi bizottság meg fog állapítani, önként értendő, hogy a legfelső határon belül minden vállalat akkora összeget amortizálhat, amekkorát akar.

Az előbbi szakasz utolsó bekezdésében említett okból a törvény átmeneti 122. cikke szerint a 15 százalékos határ 20

százalékig emelhető azon ingóberendezésekre nézve, melyek ugyanazon időszakban létesültek, de a fentebb meghatározott feltételekkel.

85. §. A 8. pont a levonási jogot állapítja meg a vállalkozók javára minden olyan engedélyből kifolyólag, mely a 65. és 66. szakaszban fel van sorolva. *A vállalkozóknak joguk van azt a tőkét amortizálni, amelyet fizettek az elvesző engedélyért,* vagy amely tőkét olyan ingatlanokba ruháztak be, melyek a vállalat megszűntekor nem maradnak tulajdonukban, vagy amely tőkét olyan, a vállalatnak hasznos berendezésekbe ruháztak be, melyek az engedélyező tulajdonában maradnak.

A törvény tehát a vállalatra hasznos berendezések amortizációját írja elő, de nem enged amortizációt olyan munkálatok után, amelyek csak kedvtelést szolgálnak, vagy veszett tőke számba mennek.

Nem esnek bele ebbe a jogba a fenti 6. és 7. pont rendelkezései szerint az amortizálandó berendezések.

Az amortizáció úgy történik, hogy az amortizálandó tőke elosztandó azon évek számával, amelyek az engedély lejártáig terjednek.

86. §. A 9. pont nyereségéből fizetett egyes különleges összegek levonását engedi meg és pedig:

a) Tisztviselők nyugdíj és segélyzönpénztárai javára, akár a vállalat, *akár a tisztviselők létesítették azt, ha pedig nincsen ilyen, úgy a biztosítótársaságoknak fizetett díjakat le lehet vonni.*

Az előző esetben a feltétel az, hogy a befizetett összegek valamely pénzügyintézetnél legyenek letéve, míg ha részvénytársaságról van szó, az a feltétel, hogy mint ilyenek szerepeljenek a mérlegben.

Az a határ, ameddig az ilyen kiadások emelkedhetnek, a fizetéseknek legfeljebb 10%-a lehet.

b) Az állam, megye, vagy község jótékonyági intézetei részére juttatott összegek.

87. §. A 10. pont a vegyes, vagy általános költségek levonását engedi meg, ha azok szorosan a vállalatot terhelik.

A vegyes költségek és az általános költség elnevezés ugyanazt jelenti *és pedig azokat a költségeket, amelyek a többi pontokban különösen nincsenek felemlítve, de szorosan szükségesek a vállalatnak arra, hogy a jövedelmet megszerezhesse* és amelyek ezen elnevezések egyike, vagy másika alatt a számlákon rendszerint szerepelnek.

Kétségtelenül a költségek közé tartoznak a fentartási költségek is, amelyeknél másutt levonás nem számított fel, ugyancsak a vállalat ingatlanainak, vagy ingóságainak biztosítási költségei, ha más levonási jogban benn nem foglaltatnak.

Igy tehát nem engedhető meg azon ingatlanok fentartási és biztosítási költségeinek levonása, melyek jövedelme a házádonál külön meg van adóztatva, mert ezen levonások már

benne vannak a házadónál engedélyezett 20 százalékos levonásban.

A részvénytársaságok által ingatlanaik biztosítására létesített alapok a költségek közé számíttatnak, abban a mértékben, amint a biztosító társaságoknak fizettetnek olyan becslés alapján, amely legfeljebb a leltárbeli érték lehet.

Az év folyamán vásárolt oly kéziszerszámok beszerzési költségei, melyek szokás szerint nem tartoznak az amortizálható berendezések közé, levonhatók.

A jelen adó azonban nem sorolható a költségek közé.

88. §. *A részvénytársaságok tartalékai.* A részvénytársaságok a kivetésnél egészen különös elbánás alá esnek, mert a *feloszlott osztaléka a részvényesek nevén tőkekamatadó és jövedelmi adó alá esik*, ellenben a társaság nevén csakis a törvény 42. cikkében említett vállalati adó alá.

Hasonlóan a fel nem osztott nyereségből alkotott tartalékok csakis annyiban esnek a jelen adó alá, amennyiben a törvény 42. cikkében a társaságokra előírt rentabilitási kulcs fennáll.

Igy tehát a 30. cikkben megállapított kivetésnél levonatik:

a) *az alapszabályszerű tartalékok, de legfeljebb tiszta nyereség 10% erejéig*, ha a tartalékok még nem képezik a tőke felét, és 5% erejéig, ha ezt már meghaladták, míg ha a tartalék egyenlő lett az alaptőkével, többé nem vonható le semmi.

A tőkeemeléskor vett fizetési felár, ha a közgyűlési határozat értelmében bármily alakban a tőkéhez és nem a tartalékhoz csatoltatik, a számításba befoglalandó.

A törvény által felállított feltétel az, hogy ezek a tartalékok, alapszabályszerűek legyenek, míg ha az alapszabályokat azokat nem írják elő, vagy kevesebbet írnak elő, a mentesség nem adható meg, illetőleg csak az alapszabályban előírt mennyiség után adható meg.

A biztosítótársaságok matematikai, vagy technikai tartalékai nem adókötelesek, ha megállapítható, hogy azokban társasági nyereség nem foglaltatik, hanem a valószínűségi számítások határain belül marad.

b) a kétes követelések külön tartaléka. Annak, hogy ezek a tartalékok a kivetésnél levonassanak, az a feltétele, hogy a mérlegben a következő elnevezéssel szerepeljenek: „Kétes követelések tartaléka”. Másik feltétel, hogy a kétes követelések összege, melyre nézve ilyen tartalék képeztetik egy esetben se haladja meg a 3%-át a vállalat kihelyezéseinek; ha meghaladja, a mentesség ezen határra korlátozódik.

Kihelyezések alatt mindazon bárminemű követelések összegét kell érteni, amelyek a vállalat javára a mérleg lezárásakor fennállanak, tekintet nélkül keletkezésük évére; magától értetődik azonban hogy a 3%-os határ sem haladható meg ezen tartalékok összegénél, így pl. ha az összes kihelyezés 10 millió és a kétes követelések tartaléka 200.000, vagyis 2%, míg a kö-

vetkező évben a kihelyezés ugyancsak 2 millió, követelések különbségeire való tekintet nélkül, *akkor a tartalék 3%-ig, vagyis még százezer leire kiegészíthető*, míg ha a következő évben a kihelyezés csökken, a tartalék 3%-ra redukáltatik és az ezt meghaladó rész adó alá esik.

A törvény 125. átmeneti cikke szerint megállapított árfolyam-tartalék nincsen összefüggésben a mentes tartalékokkal és így erről később lesz szó.

89. §. A részvénytársaságok kettős megadóztatásának elkerülése végett a társaság bruttó nyereségéből a 30. cikkben megállapított adókulcs szempontjából le kell vonni azokat a jövedelmeket, melyek után a tőkeamatadó már megfizették. Az ilyen jövedelmek, minthogy a társaságnak egységes könyvelése és mérlege van, szerepelnek a mérlegekben, miért is a törvény 30. cikkében említett vállalati adó kivetésénél levonásba helyezendők.

Ilyen jövedelmek a következők:

a) *A más társaságok nyereségében való valóságos részesedések*, továbbá azok a jövedelmek, melyek a tőkeamatadó alá eső közhitelpapírokból állandóan elhelyezett tőkékből erednek.

Valóságos nyereségrészesedések azok, amelyek aktákkal bizonyíthatnak olyan esetekben, *amidőn valamely társaság egy más társaság alapításában a tőke egy részével részt vesz*, vagy ha a másik társaság létesítése után az alaptőkeemelésben valóságosan részesedik, azaz ha nem úgy írja alá a részvényeket hogy azokat ismét eladja, hanem magára vállalja a tőke egy részét, úgy, hogy ez a rész olyan részvényekből is áll, amelyeket tárcájában tart.

A közhitelpapírokból történt állandó elhelyezés alatt olyan összegek értendők, amelyek *tartalékokból, vagy disponibilis tőkékből fordítottak ilyen papírok vételére* és azokban egyik mérlegtől a másikig elhelyezve maradnak. Ezen címletek jövedelmei csak akkor vonhatók le, ha tőkeamatadó alá esnek.

b) *Az engedélyezések után járó termelési díjak és jutalékok*. Itt olyan jövedelmekről van szó, amelyeket a társaság, mint tulajdonos vagy engedményező vesz fel bányá, ipari vagy kereskedelmi vállalatokra vonatkozó jogok átengedéséből eredő termelési díjak, ilyenekre való jogok, vagy engedélyezések ellenértéke címén, amennyiben ilyen jövedelmek után azok beszédésekor a tőkeamatadó visszatartatott és befizettetett.

c) A gyümölcsözés, vagy megőrzés végett elhelyezett tőkék kamatai, amennyiben tőkeamatadó alá esnek.

Ha a társaság bankügyletekkel foglalkozik, a törvény 23. §-a szerint a tőkeamatadótól mindazon kamatok után mentes, amelyek az adóköteles üzleti jövedelemben beletartoznak. *Ha azonban a társaság nem foglalkozik bankügyletekkel, a kamatok után épügy megfizeti a tőkeamatadót, mint bármely más egyén,*

minthogy azonban a társaság köteles ezt a kamatot is felvenni a mérlegbe, joga van annak levonását kívánni.

d) A fenti összegek levonása után a törvény 50. §-ában említett kivetéskor a megmaradt nyereségből még levonandó a törvény 33. §-ának 6. bekezdése szerint a részvényeseknek kifizetett osztalék, mely a részvényesek nevében tőkekamatadó alá esik. Ha valamely társaság a korábbi éveknek nyereségből képezett tartalékaiból valamely részt szétoszt, ez a rész tőkekamatadó alá esik, akár kifizettetik a részvényeseknek, akár tőkéjük javára iratik. *Tőkekamatadó alá esik akkor is, ha a vállalati adó alól mentes tartalékból adatott is.* Önként érthető, hogy csak a törvény életbelépése után alkotott tartalékról van itt szó.

90. §. Ha az előző paragrafus ezeket a költségeket a társaságnak vállalati adó alá vetett nyereségből nem lehet levonni, miért is azokat a levonandó összegek közül ki kell emelni.

Igy pl. ha egy társaság valamely bánya átengedéséért évi 1 millió lejrt kap engedélyezési díjban, de kötelezve van arra, hogy 400.000 lej értékű beruháztatást végeztesen az első évben, amely 400.000 lejrt 10 év alatt amortizálhatja, a helyzet a következő lesz: az 1 millió lej jövedelem a 30. §-ban említett adónál levonásba helyezendő, minthogy a törvény 27. §-a szerint 40.000 lej törlesztése mellett tőkekamatadó alá esik, ellenben a 400.000 lej kiadás a társaságnak vállalati adó alá eső nyereségből nem vonható el.

A törvény ezt a külön költséget csak az említett *jövedelmek megszerzésére fordított kiadások gyanánt említi*, ellenben nem terjed ki a társaság általános költségeire, melyek a személyzettel és kiadásokkal, melyek az ilyen jövedelmekre vonatkoznak, összefüggésben állanak és így a társaság általános költségeinek az a része, amely ezen ügyekre van szánva, beleszámít az évi ügyletekből származó azon jövedelmek csökkentésébe, amelyek vállalati adóval megrovandók. Ugyanigy a haszonrészesedések, termelési díjak és jutalékok és kamatok, melyek tőkekamatadó alá esnek, vonatkozó különleges költségekkel csökkentve, *beleesnek a társaság tiszta nyereségének felosztásába* és akkor az a részük, amely az osztalék és a törvény 30. cikke szerint, mentes tartalékok kiszámításába beletartozik, *az adóköteles jövedelemből még egyszer levonandó.* Viszont ugyanaz a rész, amely ez osztalékba beletartozik, a részvényeseknél tőkekamatadó alá esik, amely tőkekamatadó automatikusan szedetik be, tekintet nélkül arra, hogy honnan származott a jövedelem. Igyekszünk az utasítás szövegét hűen lefordítani, de be kell vallani, hogy a szöveg rendkívül homályos. Az alábbi példa nyomában meg lehet érteni, hogy az utasításnak mi a tendenciája: Ha a tiszta jövedelem 2,400.000 lei kereskedelmi ügyletekből és 600.000 lei a tőkekamatadónak alávetett termelési jutalékból, vagy nyereségrészesedésből, vagy értékpapírok kamataiból áll, amely két tétel együttevve 3 milliót

tesz ki és ez a tiszta nyereség a következőleg oszlik meg: 1.800.000 osztalék, 240.000 lei mentes tartalék, 160.000 lei kétes követelések tartaléka, 300.000 lei tantiém, 200.000 beruházás, vagyis összesen 3 millió, akkor a 240.000 lei mentestartalék és a 160.000 lei követelések tartaléka, összesen 400.000 lei levonható, levonható továbbá a 600.000 lei, amely tőkeamatadó alá esik, *de nem vonhatók le azok a költségek, amelyek ezen 600.000 lei megszerzésével speciálisan felmerültek*, illetőleg amennyiben ilyen speciális költségek a kiadások között el vannak számolva, azoknak mint kiadásoknak levonása nincsen megengedve, hanem a kiadások összegét ennyivel csökkenteni kell. Viszont azonban, ha a részvénytársaságok általános költségeiből egy rész esik is ennek a 600.000 leinek megszerzésére, *ezzel a résszel nem szabad a kiadásokat csökkenteni*.

A pénzügyi hatóság tehát nem mondhatja, hogy pl. a személyzet fizetéséből egyötöd rész a 600.000 leire esik és így a kiadásoknak csak négyötöd része vonható le, hanem a kiadások teljes összegükben levonásba maradnak, mert a törvény csak a speciális költségeket veszi tekintetbe. Így tehát az említett 400.000 lein és 600.000 lein felül még levonandó az 1.800.000 leit tevő osztalék is, úgy hogy az adóköteles összeg 200.000 lei lesz. Minthogy azonban az osztalék az egész tiszta jövedelemnek 60%-a, azonban a tőkeamatadó alá eső 600.000 leinek 60%-a, vagyis 360.000 lei szintén benne van, *de az összeg a részvényeseknél az osztalék után tőkeamatadó alá esik*. A pénzügyi hatóság tehát nem fogja tekintetbe venni, hogy ama 600.000 lei után a tőkeamatadót már egyszer megfizették, hanem a 360.000 lei nyereségrész után az azt felvevő részvényesnek meg kell hogy fizesse a tőkeamatadót. Viszont azonban a bruttó nyereségből az egész igazgatási költség levonott, aminek a tőkeamatadó alá eső jövedelmeknél nem volna helye, minthogy azok a bruttó összeg után adóznak.

Míg a törvény 30. §-ban meghatározott vállalati adónál felmerülnek bonyodalmak, melyeket a törvény az említett módon egyszerűsít, addig a 42. §-ban meghatározott adópótlék minden megkülönböztetés nélkül származtatott az összes jövedelmekre a tartalék kivételével, amit ezt később látni fogjuk.

91. §. Az államrészesezésre vonatkozik.

92. §. A törvény 33. cikkének utolsó két bekezdése két különleges kiváltási módot állapít meg és pedig az olyan hitelintézetekre, amelyek ott meg vannak határozva, továbbá a 34. cikkben meghatározott szövetkezetekre.

Mentességek. 93. §. A mentességek a szövetkezetekre a következő feltételek mellett állnak fenn:

1. Olyan szövetkezetekre, amelyeknél a tagok felelőssége egyetemleges és korlátlan, *az évi nyereségnek legalább fele lesz tartalékolva* és felszámolás esetén közcikkre fordítatik, az igazgatás pedig a könyvelés kivételével ingyenes.

2. Olyan szövetkezetekre, melyek a fenti feltételeknek nem felelnek meg, *de tőkájük a 20.000 leit nem haladja meg* és alapszabályaik kimondják, hogy tagoktól 10%-nál és nem tagoktól 12%-nál nagyobb kamatot nem szednek.

Az alkalmazottak adója

A fizetési adóra vonatkozó pénzügyi rendelet

A fizetések adójára vonatkozó utasításnak ezt a részét, melyet a pénzügyi hatóságok a részvénytársaságoknak külön meg is küldöttek, az alábbiakban adjuk csaknem szó szerinti szövegében:

Az adó tárgya az állandó jellegű szolgálatok formájában teljesített munkából eredő jövedelem, szemben azon jövedelmekkel, melyeknek nincsen állandó jellege és így a vegyes kereseti adó alá esnek. A folytonoságnak magára a szolgálat jellegére kell vonatkozni, nem pedig a szolgálat teljesítésére, mint hogy ez az utóbbi kisebb, vagy rövidebb tartamu lehet. *Igy tehát az adó nem vonatkozik az alkalmi munkákra.* Adóköteles jövedelmek azok, melyek ezen feltételeket betöltik és pedig a köz-, vagy magánfizetések, vagy más jövedelmek, vagy megtérítések bármilyen alakban adatnak is, napidíjak a munkások, vagy tisztviselők nyereségrészesedési, vagy természetbeli javadalmak, mint pl. lakás, élelem, tartás stb. Ezenfelül a törvény a nyugdíjakat és a 23.000 lei évi összegig terjedő életjáradékokat is, ez adó alá vonja (116. §.).

Az előbbi felsorolás nem kimerítő, hanem csak példázó, *mert az adó minden jövedelmet felölel*, ami a fenti tételek alá esik és időszakonként visszatérőleg vétetik fel, óránként, naponként, hetenként, havonként, évenként, vagy akkordban, *de nem vonatkozik azokra, amelyek valamely elvállalt munkáért egy összegben fizettetnek*, sőt azokra sem, melyeket időszakonként visszatérőleg fizetnek, de nem állandó jellegűek. Így pl. a jelen adó alá esnek az orvosoknak, ügyvédeknek, stb. olyan illetményei, melyeket intézeteknél, társaságoknál folytonos jellegű munkálatoknál nyerne, míg a magánosoktól, bár időszakonként kapott összegek nem esnek a jelen adó alá, mert nem folytonos jellegűek. *Olyan üzlettárs, aki a nyereségben részesül, gyakorlata végett van alkalmazva, nem esik a jelen adó alá.* Az oly munkás, aki állandó jellegű munkára valamely vállalatához, üzemhez akár napszám mellett, akár akkordban van alkalmazva, jelen adó alá esik, ha *azonban a munkás csak időleges munkára alkalmaztatott*, mint pl. bizonyos mennyiségű fa felvágása, vagy bizonyos elfuvarozása, vegyes kereseti adó alá esik. (117. §.)

Az adó akár bel- akár külföldről befolyt jövedelmeket terheli. (118. §.)

Ax adókulcs havi 4000 lejig 4%, a havi 4000 leit meghaladó töredékekre pedig 8%. Minden töredékre külön kell számítani adót, ha a jövedelem nem havonként vétetik fel, a hónapot 30 nappal, de munkások részére 20 nappal, vagy 169 órával kell számítani, a hetet 5 nappal, vagy 40 órával és a napot 8 órával. A töredékekre alkalmazandó kulcsot az alábbi táblázat tünteti fel:

Adókulcs 4%	Évi jövedelem 48.000 lejig	Havi jövedelem 4000 lejig	Naponként		Óránként	Hetenként
			Tiszt- viselőkre	Munká- sokra	Munká- sokra	Munká- sokra
			133 lejig	200 lejig	25 lejig	1000 lejig
8%	48.000 lejen felül	4000 lejen felüli rész	133 lejen felüli rész	200 lejen felüli rész	25 lejen felüli rész	1000 lejen felüli rész

Ha az adózónak több jövedelme van több különböző személytől, vagy intézettől, mindegyik munkaadó külön-külön számítsa ki az adót az általa fizetett összeg után. Ehézképest, ha valakinek van egy alkalmazottja, aki 6000 lej havi fizetést kap és tudja róla, hogy más helyen is kap még 3000 lej fizetést, aki 6000 lejt fizet, csak 2000 lej után fog 8%-os adókulcsot alkalmazni, míg aki 3000 lejt fizet csak 4%-os kulcsot alkalmaz, jóllehet eközben az alkalmazott csak 2000 lej után lesz 8%-kal megróva, holott ha egy helyről kapná a 9000 lej jövedelmét 5000 lej után fizetné a 8%-ot. (120. §.)

A tiszta jövedelmet a bruttó jövedelem képezi, levonatván abból a szolgálat teljesítéséhez szorosan szükséges kiadások, mint szállítási költségek, pénztári veszteségek stb. A *természetbeli lakás* az 1500 lejnél kisebb fizetéseknél a fizetés $\frac{1}{6}$ részével valamint a gyári alkalmazottak természetbeli lakása a fizetés $\frac{1}{8}$ részével, egyéb természetbeli lakások a fizetés $\frac{1}{8}$ részével értékelendők, a teljes ellátás a pénzbeli fizetéssel egyenlőnek, *míg a csupán élelmezésekben álló javadalmas a készpénzbeli fizetés $\frac{3}{5}$ részével értékelendő.*

A mezőgazdasági üzemek állandó személyzetére nézve a falusi községekben ez az értékelések a felére csökkennek. Szolgákra és béresekre, akik bármilyen házi szolgálatot végeznek, ezeket az illetményeket nem kell felszámítani, mert szolgálatuk természetében van, hogy munkaadójuktól lakást és tartást kapjanak (121. §.)

A jövedelem kiszámítása

A tiszta jövedelem csak akkor adóköteles, ha havonként 750 lejt, illetve évenként 9000 lejt, vagy naponként 25 lejt meghaladja, míg munkásokra nézve akkor, ha havonként 37.50 lej, vagy óránként 4.70 lej, vagy havonként 188 lejt meghaladja. Ha az adózónak más jövedelme is van, azokat a 124. §. szerint bejelenteni köteles (122. §.)

Az adóköteles jövedelmet úgy kell kiszámítani, hogy a jövedelemből le kell vonni az említett minimumot, vagyis évi 9000, havi 750, vagy napi 25 lejt. Ez vonatkozik a tisztviselőkre. A munkásoknál akár napszámban, akár óraszámra, akár akkordban dolgoznak, le kell vonni ezt, amit havi 20 napon felül fizetésben, vagy készpénzbeli járulékból kapnak és akkor a levonandó összegek kiszámítása ezen az alapon történik, 1 hónapért, illetőleg 160 óráért, 1 napért, 8 óráért és 1 hétért 5 nap, vagy 40 óráért számíttatván. Ehhezképes a munkások béréből levonandó havi 750 lei, vagy napi 37.50 lei, vagy óránként 4.70 lei, vagy hetenként 188 lei.

A levonás csak egy- és ugyanazon fizetésből történhetik, ha tehát több fizetése van, a többiek már nem megrovandók. Ezenfelül mindennemű tiszta jövedelemből levonandó legfeljebb 10% erejéig a nyugdíj biztosításra fizetett összeg, ha a pénzintézethez tétetik le, vagy a munkaadó mérlegében ez teherként szerepel. Ugyanígy levonandók a munkások baleset- és életbiztosítások díjai.

Az adó kiszámítása a következőleg történik: 1. Ha a fizetés évenként, vagy egyszerre vétetik fel, három eset lehetséges és pedig: a) Ha nincsen más jövedelme ugyanazon munkaadótól, se máshonnan, akkor a 9000 lejt meghaladó összeg rovatik meg adóval. Így pl. ha a jövedelem 100.000 lej, 9000 lej adómentes, 48.900 lej 4% alá esik és 43.000 lej 8% alá. b) Ha az adózó mástól is kap fizetést és ebből már 9000 lej minimum levonatot a fenti esetben 48.000 lej után 4% és 52.000 lej után 8% vonandó le. c) Ha az adózó ugyanazon személytől, vagy vállalatától más olyan jövedelmet is élvez, mely már ezen adó alá esett, évenként számíttatnak be a jövedelmek is, de az adóval megrovandó jövedelemre azt az adókulcsot kell alkalmazni, melynek helye van a már megrótt jövedelemből kiindulva számított jövedelem után. Ezt a nehézkes meghatározást egy példával világosítjuk meg. Ha valakinek egy összegben fizetendő 100.000 lej tantiémje és ezenfelül még havi 3000 lej fizetése van ugyanazon vállalatától, akkor a havi 3000 lej jövedelem is egy évre számíttatik, vagyis *36.000 lej-nek* számítjuk. Minthogy pedig ezen 36.000 lej után az adót minden hónapban külön megfizette, míg a tantiémet csak az év végén fizette ki, a kérdéses 36.000 lej már adó alá esett és annál a 9000 lej minimum havi 750 lejes részletekben levonatot, a számítás a következő lesz: adóköteles jövedelem 136.000—900—127.000, ebből már csak 100.000 lej esik adó alá, mert a 36.000 lej után az adó meg van fizetve, minélfogva a 100.000lejből a 4%-os kulcs alá eső 48.000 lej határig a 27.000 lejen felül még fenmaradó 21.500 lej 4% alá, míg a 79 000 lej 8% alá esik, úgy, hogy a 100.000 lej után az összes adó 7160 lej lesz. 2. Ha a jövedelem havonként folyik be, ismét több eset lehetséges: a) Ha csak egy munkaadótól folyik be a levonandó 750 lej.

A számítást az alábbi táblázat mutatja:

HAVI FIZETÉS	Levonások		Adókulcs jövedelem	Ebből 4% alá esik	8% alá esik	Az adó összege
	10% lét- nyugdíjra minimum					
	Lei	Lei	Lel	Lei	Lei	Let
750 (mentes)	—	—	—	—	—	—
1000	100	750	150	150	—	6
1500	150	750	600	600	—	24
2000	200	750	1050	1050	—	42
2500	250	750	1500	1500	—	60
5000	500	750	1950	1950	—	76
5500	550	750	2400	2400	—	96
4000	400	750	2850	2850	—	114
5000	500	750	3750	3750	—	150
6000	600	750	4600	4000	600	208
7000	700	750	5500	4000	1500	280
8000	800	750	6400	4000	2400	552
9000	900	750	7300	4000	3500	424
10000	1000	750	8200	4000	4200	496
20000	2000	750	17200	4000	13200	1216
50000	5000	750	26200	4000	22200	1956

Ha a 10%-os levonás nem történik meg, vagy kisebb összeg vonatik le, ennek levonása után az adó a maradó adóköteles összeg a IV. oszlopban foglalt adatok szerint esik adó alá. *b)* Ha ugyanezek a bérek 1 hónapnál rövidebb időre vétetnek fel, kivéve a munkásokat, a II. oszlopban említett levonásokat és az adóval megrovandó töredékeket napokra kell számítani és pedig: a napibér csak akkor adóköteles, ha meghaladja a 25 lejt és az ezenfelüli összegből 133 lej 4%, több pedig 8% alá esik. Ha tehát valakinek 20 napig volt fizetése, 3600 lei havi fizetés mellett, (ami 120 lej napi bérnek felel meg) adóköteles lesz 95 lej, mely 20 napra 1920 lej, vagyis az adó 76 lej. Ha pedig az illető havi 10.000 lej fizetés mellett csak 25 napra kapott fizetést, ami napi 333 lejnek felel meg, vagyis 25 lei levonás után 308 lejnek felel meg az adó lesz: 25×133 lej után 4%-al, 133 lej és 23×175 lej után 8%-al 350 lej összesen 483 lej. *c)* Ha az adózó ugyanazon személytől, vagy vállalatától más havi díjazást is élvez a számítás az adóval már megrótt és meg nem rótt összegek egybeszámításának útján történik és a már fizetett adó levonatik. így pl. ha valakinek 3000 lej havi fizetése van, miután már az adót levonták és ezenfelül még 6000 lejt kap, a számítás a következőleg alakul: 9000 lej után az adó 500 lej, de 3000 lej után már fizetett 90 lej adót, az adó lesz 450 lej.

Ha az adózó máshonnan is kap még fizetést, külön kell megróni adóval, amely adó a fentiek szerint osztandó szét töredékekre. A számításnál egyik fizetésnél sem kell tekintetbe venni a másik fizetést, csupán arra kell ügyelni, hogy a 750 lej létminimum ne vonassék le többszörösen.

III. Napszámba, órára, vagy akkordban dolgozó munkásoknál a számítás így történik:

Előbb kiszámítandó a munkásnak járó összes bér járulékaival együtt, kiszámítva az összes napokra, vagy órákra, melyeken át dolgozott, azon az időn át, amelyre a fizetést kapta. Ezután levonandó a heti 5 napon át (havi 20 napot) vagy heti 40 órát meghaladó időre kapott bér, levonandó továbbá a létminimum, vagyis napi 37.50 lej, vagy óránkénti 4.70 lej és végül a biztosítási díjak. Ezek után számítandó ki az adó, amelynél az így mutakozó jövedelemnek havi 4000 lejt, vagy heti 1000 lejt meg nem haladó részére 4%, míg a többire 8% adókulcs alkalmazandó. Ha pedig a munkás havi 20 napnál, vagy heti 5 napnál, illetőleg havi 160 óránál, vagy heti 40 óránál kevesebbet dolgozott a 4%-os kulcs, napi 200 lej, vagy óránkénti 15 lej adóköteles jövedelemig, mint felső határig alkalmazandó:

Az adókiszámítást az alábbi táblázat mutatja:

Napi vagy órabér	Munkában töltött napok	Bér fillérek nélkül	Levonások				IdőklfelntvifclM			Összes adó	
			A heti 5 na- pot (40 órát) vagy havi 20 napot meghaladó időre kapott bér	Létmini- mum napi 37.50, órai 4.70 heti 188	Biztosítás	Összes levonás (fillérek nélkül)	4% alá esik (heti 1000, napi 200, órai 25 lej)	8% alá esik (a többlet)	Lei		
Lei	Lei	Lei	Lei	Lei	Lei	Lei	Lei	Lei	Lei	b.	
órai	óra	heti									
20	50	1000	200	488	3	391	601	—	24	04	
30	30	1500	300	188	3	491	1000	9	40	72	
20	30	600	—	141	3	144	456	—	18	44	
40	20	800	—	94	3	97	500	203	36	24	

Az adót a munkaadó köteles visszatartani és az államhoz befizetni. Így tehát az összes társaságok, iparosok és bárki más, akik fizetéseket adnak, kötelesek az adó visszatartására. Ha az adózónak több jövedelme van, vallomást köteles adni, azonban a munkaadó, ha tudja, hogy alkalmazottjának más jövedelme is van, köteles arra ügyelni, hogy a létminimumot ne vonja le kétszer. (126. §.)

Az adót az államhoz a következő hónapban kell befizetni az illető adóhivatalhoz, bejelentvén az alkalmazott nevét és lakását, a fizetett összegeket, a természetbeli járulékok értékét és a megfelelő adót. Ha pedig több alkalmazottja van, névsort (stat) kell bemutatni. Azok, akiknek ötnél több alkalmazottjuk van, a pénztár által kiadandó blankettákon jegyzéket kötelesek vezetni mindegyik alkalmazottnak adójáról, annak visszatartásáról és befizetéséről. Ezeket a jegyzékeket az adóhivatalok fogják láttamozni. (127.)

A külföldről befolyt jövedelmeket a fenti feltételek mellett az illető adóhivatalhoz azonnal be kell fizetni. (128.)

A MONOPOL

INTÉZKEDÉSEK A SÓRÓL.
LŐPOR ÉS ROBBANÓ ANYAGOK.
JÁTÉKKÁRTYA KLUBOK ÉS
KASZINÓK RÉSZÉRE.
CIGARETTA HÜVELY.
A MONOPOL CIKKEK ÁRUSI-
TÁSA.
A MONOPOLNAK SZÁLLITOTT
ÁRUK ELSZÁMOLÁSA.

BANCA AGRARĂ DIN ORADEA-MARE S. A.

*Devizakötésekre jogosított
pénzintézet. Foglalkozik a
banküzlet minden ágával.
Áruosztály. Magánpénz-
szekrények (Safe Deposits)
Telefon: 6-58, 6-14, 6-62*

NAGYVÁRADI AGRÁR TAKARÉKPÉNZTÁR RT.

Autotrans Szállítási Részvénytársaság

Oradea-Mare
Strada Coşbuc No. 1
Táviratcim: Autotrans
Telefon szám: 12-13

Országos Szállítási Rt.
Budapest, V., Zrínyi-utca 9. sz.
Eligut Speditions G. m. b. H.
Wien, VII., Anerspergerstr. 13.

✦
Képviseletek: valamennyi
határszéli városban, lo-
vábbá Németország,
Svájc, Franciaország,
Anglia, Hollandia, Olasz-
ország és Jugoszlávia
— Nemzetközi szállítások,
import, export és butor-
szállítás. Tarifaosztályunk
a fél kívánságára szive-
sen szolgál díjletelekkel.

✦

A Monopol-igazgatóság új rendeletei

Intézkedések a sóról

1924 január elsejével a só árusítását szabaddá tették, amennyiben e cikknek árusításával bárki foglalkozhat anélkül, hogy erre különösebb engedélyre volna szüksége. A monopol vezérigazgatóság által megállapított különkénti 1 lejes ár csak a sónagyárusokra (legujabban sókoncesszióárus) vonatkozik. Ezek különként csak 1 lejjel árusíthatják úgy a darabos, mint az őrlött sót, míg általánosságban a só ára a szabad verseny szeszélye szerint változhatik.

Azon helységeekben, ahol állami sóraktár, vagy sókoncesszióárus nincs, *bármelyik* kereskedő rendelhet sót a legközelebbi sóbányából különkénti 1 lejes árban, amit aztán tetszés szerinti árban árusíthat, szemelőtt tartva természetesen a spekulációs törvény rendelkezéseit.

Az állattenyésztő bármely sóbányából, állami sóraktárból vagy speciális sókoncesszióárustól szerezheti be *marhasó szükségletét*, köteles azonban állattenyésztői minőségét igazolni.

Az ipari só beszerzési módja a következő: kérvény intézendő a kerületi monopol-igazgatósághoz (Direcțiunea Regională R. U. S.) Cluj, jelezve a mennyiséget, helységet és a felhasználás célját. Megjelölendő a sóbánya, ahonnan az ipari sót beszerezni óhajtja. A kérvény láttamozandó az iparfelügyelőséggel, vagy a kereskedelmi és iparkamarával. Megjegyezni kívánjuk, hogy a só denaturálási költségek a kérvényezőt terhelik. A denaturálási művelet a sóbányánál történik.

Lőpor- és robbanóanyagok

Minden fegyvertulajdonos beszerezhet havonként 600 gramm lőport a legközelebbi állami dohányáraktárból, fegyvertartási engedélyének bemutatása mellett, míg nagyobb mennyiségű lőpornak, valamint robbanóanyagok a beszerzése a következőképp történik:

Kérvény intézendő a cluji Direcțiunea Regională R. M. S. *eladási osztályához* (*Serviciul Vânăre.*), kérve a szükségelt robbanóanyagoknak a nagybányai, vagy temesvári robbanóanyagraktárból (depozit de explosive) való kiutalását. A kérvény láttamozandó az illetékes prefektussal, hadtestparancsnoksággal, nemkülönb az illetékes bánya- vagy iparfelügyelőséggel.

Játékkártya klubok és kaszinók részére

Klubokban és kaszinókban nem használhatnak rendes játékkártyát, csak speciális klub-kártyákat, melyeknek beszerzése úgy történik, hogy a klub, vagy kaszinó elnöke kérést intéz a legközelebb eső dohányáruraktárhoz, mellékelve a már jóváhagyott alapszabályok egyik példányát és egyben a dohányáruraktárnál található minta szerinti nyilatkozatot kell aláírnia. A kért játékkártya mennyisége legkevesebb 20 csomag kell legyen, melyeknek ára csomagonként 152 lej.

A használt (bepiszkitott) kártyák visszaszámaztatandók a dohányáruraktárhoz, melyeknek ellenében ugyanazon mennyiségű új kártyát szolgáltatnak ki, magától értetődően, hogy az újonnan kiszolgált kártya ellenértéke ismételtén fizetendő. Feltételként megállapítatik, hogy a kaszinóban, vagy klubban nem lehet sem több, sem kevesebb kártya a jóváhagyott mennyiségnél. Hiány esetén jegyzőkönyv (proces verbal) vétetik fel és az elnök a hiányzó kártyamennyiség értékének tizszeresével büntettetik, maga után vonván a kaszinó feloszlátását is.

A monopolcikkek árusítása

A többi monopol-cikkek, úgymint különböző dohánytermékek, cigarettapapiros, gyufa, rendes játékkártya bármely tőzsdében beszerezhető. Ha valamely tőzsdés nem szolgálná ki a vevőt, feljelentheti a cluji Direcțiunea Regionala R. M. S.-nál.

Azon helységeekben, ahol eddig dohánytőzsde nem létezik, *bárki kérvényezheti annak engedélyezését saját nevére.* Kérvényhez csatolnia kell egy helyhatósági bizonyítványt, mely igazolja ezen körülményt.

A dohánytőzsde engedélyek elsősorban a hadirokkantak, hadiözvegyek és hadiárvaik számára vannak fentartva. Mások csak az esetben nyerhetnek ily engedélyt, ha azt nevezett kedvezményezettek nem igénylik. Az engedély elnyerés iránti kérvényekhez mindig csatolni kell erkölcsi bizonyítványt s amennyiben hadirokkant, özvegy, árva, az ezt igazoló okmányt is.

„Special” dohánytőzsdék között (vagyis azok, amelyek kizárólag monopol cikkek árusításával foglalkoznak) legalább 150 lépésnyi távolságnak kell lennie.

Monopolnak szállított áruk elszámolása

A monopollal számos kereskedő és vállalkozó van összeköttetésben. Tekintettel arra, hogy a költségek liquidációjában igen lényeges változást vezettek be, szükségesnek tartjuk ezt is közölni, azért, hogy az érdekeltek a rendszerváltozás következtében beállott előnyökről tudomást szerezzenek.

1924. év kezdetével a monopolhoz tartozó valamennyi hivatal (ugymint dohánygyár, gyufagyár, sóbánya, dohánybevéltő hivatal, só-, robbanóanyag, és dohányáruraktár) költségeinek

kifizetése és liquidálása a régitől eltérő rendszer szerint történik. Nevezetesen eddig ezen hivataloknál előforduló összes költségvetési kiadások központilag fizetettek ki és liquidáltak még pedig úgy, hogy a felterjesztett számlákat a Direcțiunea Regionala utalványozta referáták és egy csomó formalitás alapján, amelyeket aztán visszaküldtek az illető hivatalhoz egy utalvány (moned de plata) kíséretében. A kereskedők és vállalkozók így meglehetősen elkésve juthattak pénzükhöz. A pénzügyminiszter belátván ezen anomáliákat, szakított a régi rendszerrel és meghonosította a magyar érából ismeretes rendszert, mely szerint az említett hivatalok ruházhatnak fel utalványozási joggal. Már most a vállalkozó, kereskedő, a szállított áruért nyomban megkapja az árut vásárló hivataltól az utalványt, amit az illetékes adóhivatalnál késedelem nélkül pénzzé tehet.

A Consum

és

Közgazdaság-Rumänischer Lloyd

Románia gazdasági életének leghivatottabb krónikása

Banca și Cassa de Economie
Fuzionată S. A. Oradea-Mare
Egyesült Bank és Takarékpénztár
Részvénytársaság Nagyvárad

Capital și Rezerve Lei 20,000.000

Adresa telegrafică: „FUZIO“

Afiiliată cu Banca Comercială Italiană și Romană
A Banca Comercială Italiană și Romană szövetséges intézete

BUCUREȘTI

BIZTOSITÁS

A BIZTOSITÁSI ELLENŐRZÉS
(CONTROLL)

WEISS MANFRED

**ACÉL- ÉS FÉMMŰVEI RT
BUDAPEST
CSEPEL**

GYÁRTMÁNYAI:

- I. Mezőgazdasági gépek, ekék és alkatrészek. II. Vas-
áru tömegcikkek, épület- és butorvasalások, hor-
ganyozott vedrek, füst és könyökcső, csizmapat-
kó, biztonsági függőlakat, lópatkó, sytonfej-
garnitúra, sárgarézgyűszűk, rézkarnis. III.
Zománcozott lemezedénygyártás, bog-
rácsok, vasalók és egyéb háztartási
cikkek. IV. Rudvas, hengerhu-
zal, abroncsvas, fekete vas-
lemez, horganyozott vas-
lemez. V. Vörös és sár-
garézlemezcső és
huzal, alumínium
és Weissbron-
ce félgyárt-
mányok.
- VI. Bádogdobozok
és tubusok,
színes tel-
irással

Raktárainkból és a csepeli művekből viszonteladók részére prompt
szállít **a nagyromániai vezérképviselőt:**

FERROCOMERCIALA S. A. R.

Központ: Bucur. şti, Strada Luthereana 22

Fiók: Oradea Mare, Piaţa Mihailu Viteazul 11/a

Sürgöncim: „Ferrum” Oradea-Mare

Telefon: 14-92

Eladási iroda:

Timişoara, Szent-György-tér 3.

Sürgöncim: „Ferrum” Timişoara

Telefon: 19-76.

A biztosítási ellenőrzés

Amint a kereskedelmi életben a pénz ellenszolgáltatását az áru képezi, úgy a biztosításnál a lefizetett díj ellenében az a kötelezettség háramlik a biztosítótársaságra, hogy kár esetére anyagi kárpótlást nyújt a félnek, — a biztosítási szerződés korlátain belül. Látjuk tehát, hogy egy előre meg nem határozható időben való, — s a tüzbiztosításnál — talán soha be nem következhető eseménytől van a fizetés függővé téve, s ennek következtében ezen szerződés célja, nem is az esemény okvetlen bekövetkezése, hanem a *kockázat áthárítása a biztosítótársaságra*, bizonyos, a rizikó természetéhez mért díj leróvása ellenében. Miután az egyes biztosítótársaságok természetesen nem rendelkezhetnek oly óriási tőkével, hogy az átvállalt kockázatokat egyedül viseljék — hiszen az egy társaságnál biztosított összegek nagysága meghaladja évenként az egymilliárdot is — azoknak egy részét tovább adják más társaságoknak, amelyek ismét csupán egy részét tartják meg az átvett biztosított összegeknek, hogy a többit ismét tovább adják. Ezt a műveletet nevezik „*viszontbiztosításnak*,” s ennek következtében igen könnyen megérthető az az eset, hogy a legutóbbi nagy japán földrengési károk egy egész csomó német, dán, norvég stb. biztosító társaságot is érintettek, de másrészen megnyugtatóul is szolgálhat a biztosítást kereső közönségnek az a tudat, hogy bármilyen nagy károk is forduljanak elő, a biztosítók éppen kockázataik helyes elosztásánál fogva mindenkor kifizetik azokat.

Ismerve most már a biztosítás technikai részét, nem lesz nehéz megértenünk azt sem, hogy miért kell a biztosítónak kár esetén mereven a biztosítási szerződés írott betűihez ragaszkodni? Azért, mivel eltekintve attól, hogy a fél díjat is csupán az általa megadott biztosítási összeg után fizeti, a szerződést adó társaság természetesen ezen összeg keretén belül adott fel viszontbiztosításokat is, azaz kötött a maga nevében egy másik társasággal biztosítási szerződést, s így kár esetén attól ő is csak az általa biztosított összeg arányában kap kártérítést.

Értéken aluli és felüli biztosítás

A szerződő társaság nem keresi soha, de nem is keresheti azt, hogy a biztosításra feladott összeg a tényleges értéknek megfelel-e, ezért a „*biztosított összeg*” és a „*biztosított tárgy értéke*” között rendszerint lényeges eltérések vannak, amelyekért a biztosító soha nem felelős. Az „*értéken alól való biztosítás*” éppen olyan káros lehet a félre, mint „*az értéken*

felüli”, mivel az előbbi esetben a kártérítés összege a tárgy reális értéke és a biztosított összeg arányában kerül megállapításra, míg az értéken felüli biztosításnál a tulértékért fizetett díjakat veszi el a fél.

Azt hisszük, egy rövid példával szemléltetőbbé tesszük az értéken alóli biztosítást, azaz az olyan esetet, amidőn a biztosított „*pro rátába*” kerül kár esetére:

A házamat, amely ma mondjuk 500.000 lejt ér, biztosítom 250.000lejre azon intencióval, hogy amennyiben a házam leég, s én káromért 250.000 lejt kapok, azzal meg leszek elégedve. Ha a ház tényleg *teljesen* elég, úgy a biztosított összeget, tehát a 250.000 lejt tényleg meg is kapom, de mi történik akkor, ha csak „*részleges károm*” van, s csupán a tetőzet ég el? Mi sem természetesebb, hogy ez esetben megbecsülik az egész házat, azután az elégett tetőzet értékét ezt pl. 100.000 lejre, s miután 50%-ig biztosítottam a házat, csupán 50.000 lejt fognak kártérítésként kifizetni. Ez az u. n. „*pro rata*”. Az egyszerűség kedvéért itt egy 50%-os példát hoztunk fel, de a gyakorlatban sajnos sokkal nagyobb „*pro ráták*” szoktak előfordulni. Magától értedődik, hogy amennyivel nagyobbra becsülik fenti példa esetében a házat, aránylag annál kisebb kártérítés esik az elégett részre és megfordítva.

Az „*avulási*” százalék

A biztosítást kötő félnek figyelemmel kell biztosítása megkötésénél arra is lennie, hogy a társaság a biztosított összeg arányában, vagy keretén belül csupán ezt az értékét fizeti meg az elégett tárgynak, amellyel az a *tűzkár napján*, tehát nem a biztosítás feladásának napján birt. Ha én egy öltönyömet biztosítom tűzkár ellen, s az a használat negyedik évében ég el, nem követelhetem a társaságtól, hogy nekem 4 év előtt biztosított összeget kifizesse, azaz, hogy nekem új ruhát adjon, mert ez jogtalan haszon volna, hiszen a ruhát 4 évig már hordottam, tehát a befektetett tőkének egy részét már használat utján visszakaptam. Azt a részt, amelyet a tárgyak elhasználódásáért a tűzkárbecslésnél megállapítanak, „*avulási százalék*nek” nevezik, s azt a kártérítési összegből levonják. Avulási százalékot állapítanak meg természetesen minden után, így az épületeknél a téglánál, fánál stb. Az avulási százalékok mikénti számítását rendszerint az ország mérnök és építész-egyesülete állapítja meg, azaz annak a kiszámításait veszik a kárbecslők alapul. Magától értetődik, hogy a fél belekalkulálhatja biztosításába legalább azt az avulást, amellyel a tárgy a biztosításakor bír úgy, hogy nem az új értéket biztosítja.

Amennyiben tűzkár esetén felhasználható tárgyak maradnának meg az elégett objektumból, ezek értéke is levonásba kerül a fizetendő kárösszegeből, mivel azok a fél rendelkezésére maradnak.

Tekintetbe véve, hogy igen sok biztosított biztosításának feladásakor nem gondol erre és az ügynök is elfelejti reá figyelmeztetni, hogy tűzkár esetén a rommaradványok eltakarítása tekintélyes összegébe kerülhet a károsultnak, ajánlatos a rommaradványok eltakarítását már előre biztosítani, s egy csekély pótdíj fizetése ellenében azt a társaságra áthárítani.

A „mentési költségek” megtérítése

Nehezebb kérdés a „mentési költségek” megtérítése. Bár nyilvánvaló, hogy a társaságoknak eminenter érdekükben áll, hogy a biztosított tárgy égése alkalmából, minél nagyobb rész megmentessék a tűz pusztításától, másrészt azonban az általános biztosítási feltételek imperative előírják, hogy a fél köteles mindent a mentés érdekében elkövetni s ugy nem vitás az sem, hogy a fél szerződésileg elvállalt kötelességét teljesíti csupán ekkor, ha a mentésnél esetleg fizetéses embereket alkalmaz, vagy neki másképpen kerül pénzébe, s ugy ezért külön kártérítést a társaságtól jogosan nem követelhetne. Eddig az volt a gyakorlat, hogy a társaságok a plauzibilis mentési költségeket a félnek mindig megtérítették, annak dacára, hogy erre kötelesek nem lettek volna, de mintegy honorálni akarták a biztosított azon jóindulatát, amellyel a társaság kárát csökkenteni igyekezett. Az utóbbi időben előfordult nagy tűzkárok alkalmával azonban olyan tekintélyes mentési károkat zuditottak a társaságok terhére, hogy azok sok esetben a kárösszeggel sehogyssem voltak arányban, s így a kartellen levő társaságok elhatározták, hogy az utólagos raklamációk és vitatkozások elkerülése végett csupán az esetben fizetnek ezután mentési költségeket, ha azokat a fél a biztosítás megkötésekor előre biztosítja. A mentési költségeknek természetesen arányban kell állaniok a biztosított összeggel s azok előre való biztosításáért 20% pótdíj fizetendő, amely a *lerovandó díj után számíttatik*. Bár a kartellen kívül álló társaságok ezen megállapodást nem vették eddig át, mégis a félre nézve is előnyösnek tartják, mivel sokan közülök nem is tudták eddig, hogy ilyen címen is várhatnak valamit, másrészt pedig előre tisztában van vele mindenki, hogy a „mentési költségek” fizetése szerződéses kötelezettsége társaságnak és előre meghatározott összeg, amelyet nem kérni, kell, hanem követelni lehet.

Ezek volnának *általában* azon tudnivalók, amelyeket tűzbiztosításaink feladásakor szem előtt kell tartanunk. Miután azonban a sokféle kockázatok mind más és más elbírálás alá esnek és azok közül a veszedelmesebbek külön, a kötvényhez csatolt biztosítási feltételeket tartalmaznak, nehéz volna őket egyenként felsorolni s így csak a nagyobb és fontosabb csoportokról emlékezünk itt meg, mint olyanokról, amelyek nagy szerepet játszva közgazdasági életünkben, a nemzeti vagyon fentartása szempontjából is elsőrendű szükségletet alkotnak.

A gyári üzemek biztosítása

Elsősorban felemlítjük ezek között a *gyári üzemek* biztosítását, melyeknek célszerű és helyes feladása még szakembereknek is sok fejtörést okoz, nemszólva a teljesen laikus tulajdonosról.

Bár a meglévő gyárak adott esetet képeznek, s így építési módjukon, elhelyezkedésükön már nem lehet változtatni, annál megszivlelendőbb új, építés alá kerülő gyárüzemeknél a külföldön már szokásban levő az az eljárás, *hogy annak építése előtt a biztosítótársaság szakértőjét is meghallgatják, s építési tanácsait követik is.* Magától értetődik, hogy a társaságnak érdekében áll — ha azt teheti —, hogy az elvállandó kockázaton amennyit lehet javítson, de ezzel nagy szolgálatot tesz a félnek is, mert nemcsak, hogy a minimálisra redukálja az üzem tűzveszedelmét, de tekintélyes díjmegtakarításokat is ér el a fél javára. Egy példa beigazolja ezt mindjárt:

Egy mögyapotgyár amely gőzzel fűt és szárít, minden-1000 lej biztosított összeg után 10 lej díjat — tehát 10% — fizet évenként. Ha a gyár melléképületei nincsenek 20 méter szabad (berakátlan) tér távolságra a gyárépülettől, úgy azok egy és ugyanazon kockázatot képezik magával a gyárral, s így szintén 10%-os díjazás alá esnek. Milyen tekintélyes megtakarítás lett volna elérhető, ha ez építésnél ezt figyelemben vették volna s a melléképületeket legalább 25 méter távolságra építik s így a rendszerint szilárd alapú és kemény tetőzetű melléképületek évi díja kb. 2‰ tenne ki, tehát ezeknél évi 8‰ megtakarítás volna elérhető. Miután a gyárak rendszeren elég nagy területtel rendelkeznek, tehát hem a helyszüke miatt hozzák ily közel az épületeket.

Sok egyéb hasznot hajtó építési és berendezési dolgokat tudnánk itt még felsorolni, amelyek keresztülvitelével a kockázat kívánatosabbá és ezáltal a fizetendő díj kisebbé válnék, át kell térnünk azonban azon esetre, midőn már üzemben levő gyárak biztosításáról van szó.

Tekintettel arra, hogy az egyes gyártási módszerek és feldolgozásra kerülő nyersanyagok minden esetben speciálisan lesznek elbírálva és azok tűzveszélyessége külö-külön megállapítva, itt csak azon *általános* pótdíjakra és engedményekre mutathatunk rá, melyeket majdnem minden gyárnál alkalmaznak a társaságok.

A pótdíjak

1. Amennyiben a masszív épületek nem teljes építési értékben kerülnek biztosításra, úgy az alapidíj 20%-át felemelhetik. Teljes építési érték alatt értendő az épület értéke *az alap és pincefalak értékének levonásával.* Masszívnak akkor nevezhető a gyárépület, ha a külső és közfalak kőből, égetett téglából, vagy betonból vannak. Az épületek teljes építési értékben való biz-

tosítása, az esetleges kárlikvidálás megkönnyítése céljából is előnyös a félre, nem számítva azt a körülményt, hogy az évi 20% pótdíj megtakarítása is könnyítés reá nézve. Tagadhatatlan, hogy csupán az eléghető részek biztosítása esetére a biztosított összeg kisebb lévén, kisebb lesz a fizetendő díj is, azonban nem szabad elfelejteni, hogy egy nagyobb tűz alkalmával részint a kifejtett hőtől, másrészt pedig az oltási és mentési munkálatok közben tönkre mennek az el nem éghető részek is, s ez esetben a kár nagyobbik részét a fél viseli. Itt általában szükségesnek tartjuk a biztosítást kereső közönség figyelmét arra hívni fel, hogy nem az a fontos a biztosítás megkötésénél miszerint felületesen biztosítva kevesebbet fizessenek, hiszen céloom az, hogy tűzkár esetére a szenvedett károm meg is terüljön, hanem igenis nagyon fontos, hogy jól feladott biztosításom által a lehetőség szerint kevesebb díjat fizessenek, amit csupán az által érek el, ha a kockázatot egyrészt javítom ahogy az tőlem telik, másrészt pedig úgy osztom el a biztosítandó összeget, hogy kár esetére ott tegyek a legjobban fedezve, ahol a kár anyagilag a legerősebben érhet. A rosszul megkötött biztosításnál sokkal jobb, ha egyáltalában nem biztosítok, s az arra szánt összegeket félre teszem, mivel tűzkár esetén az ilyen szakértelem és meggondolás nélkül kötött szerződések után megtörténhetik, hogy még a befizetett díjakat sem kapom vissza, nemhogy a károm megközelítőleg fedezve is legyen.

Tűzbiztosítás előbecslés alapján

Nagyobb gyártelepek és iparüzemek biztosításainak feladásánál tanásos, ha a fél a *társaságtól kér előbecslést* s annak alapján biztosít, mivel ez esetben tűzkáránál ez az előbecslés képezi a kárlikvidálás alapját, s levonásba csupán az avulási, elhasználási értékek jöhetnek. Tény az, hogy a mai gyors értékeltolődások mellett ezen előbecslések sem állanak meg, s így az teljesen normális idők beállta esetére bir fontossággal.

2. Árukészletek biztosításánál 20% pótdíj számítandó alapdíj után.

3. A gőzgépek *robbanás* elleni biztosítása *külön adandó fel*, tehát ez magában *a biztosításban benn nem foglaltatik*. Ez esetben a különféle gyárak és különféle gépek pótdíjai változnak, azonban 1‰ és 2‰ között mozognak.

4. Mindennemű gyár — a malmok, fűrésztelepek és bányaüzemek kivételével — lokomobiljának biztosítása után $\frac{1}{3}\%$ pótdíjat fizet az ugyanazon kockázathoz tartozó biztosítási díja után számítva az esetre, *ha a lokomobil kéménye füstfogóval van állandóan ellátva*, ellenkező esetben a pótdíj ‰-re emelkedik. Ezen pótdíj elesik akkor, ha a lokomobil egy masszív falból álló olyan külön helyiségben van, amely a többi gyárhelyiségtől el van különítve, tehát ha közvetlenül mellette is, de ajtó nem köti ezt a helyiséget a többivel össze.

5. Működésben nem levő gyárak az alapdíjból $33\frac{1}{3}\%$ engedményt kapnak, tehát $\frac{1}{3}$ -át fizetik az illető gyár részére megállapított díjból.

Vannak még engedmények a villamosvilágítás esetére, éjjeli őr és ellenőrző órák használatáért, Sprinkler oltóberendezés létezésénél stb.

A mi gyáripárunk mai fejlettségénél a komplikált és drága, de leghatásosabb „*Sprinkler berendezés*,” még nincs meghonosítva, sőt tudunkkal egész Romániában egyetlen gyár sem rendelkezik azzal.

Tekintettel a tűzrendészeti intézkedések elsőrendű fontosságára, amely nemcsak a kárt szenvedőre, de a szomszédaira és egész körzetére nagy és jótékony kihatással lehet, úgy hiszünk, nem lesz érdektelen ha ezen legmodernebb tűzoltási berendezést közelebről is megismertetjük a közönséggel.

Az önműködő tűzoltócsapok, amelyeket „*Sprinklereknek*” hívnak, az eddig feltalált tűzoltási eszközök között a legjobbak.

A Sprinkler berendezés egy megfelelően elágazó csővezetékéből áll, amely rendszerint a megóvandó helyiségek plafonjain van elhelyezve és úgy felszerelve, hogy a rajta alkalmazott könnyen olvadó ólomzár egy meghatározott hőmérsékletnél kiolvad és a csővezetékben levő vizet minden irányban kisugározó formában magából kiengedi. Ezen szerkezet egyszersmind egy önműködő tűzjelző készüléket is alkot, mivel a víz ha az csak egyetlen egy szelepnél is jönne ki, azonnal mozgásba hozza a vele kapcsolatban levő csengőkészüléket is.

A legegyszerűbb Sprinkler berendezés az, amelyiknél az egész csőhálózat állandóan nyomás alatt álló vízzel van tele és ezt az u. n. „*Nassystemnek*” hívják. Ezen berendezés azonban nem alkalmas oly helyeken, ahol befagyásoknak lehet kitéve, azaz oly termekben, amelyeket télen nem fűtenek. Ilyen esetben a technika úgy oldotta meg ezen kérdést, hogy a csővezeték erő nyomás alatt levő levegővel töltötte meg, amely egyik cső megnyílásánál kiárad és a miután a levegőnyomás a csőben kellőképpen alacsonyabb lett, a magasabb nyomás alatt álló víz által onan teljesen kiszárittatik. Ez az u. n. „*Trockensystem*”. Bármennyire egyszerűnek is látszik az egész berendezés, úgy annak felszerelése és ellenőrzése nagyon körültekintő munkát igényel.

Végig vezettük eddig az olvasót a biztosítás technikájától kezdve a tűzbiztonsági berendezésekig, míg elérkeztünk a szerződés azon legfontosabb fázisáig, amely a tűzkár esetén követhető eljárásokat írja elő.

A biztosító mentési kötelezettsége

Miután az általános biztosítási feltételek képezik alapját a biztosítási szerződésnek és azok szabják meg úgy a társaság mint a fél jogait és kötelezettségeit, azokban a kár esetén köve-

tendő eljárás is részletesen elő van írva, amely röviden abból áll, hogy a károsult fél köteles a mentés érdekében minden tőle telhetőt elkövetni, köteles oda hatni, hogy a tűz tovább ne terjedjen s végül köteles a társaságot a tüzkárról legkésőbb 24 órán belül ajánlott levélben értesíteni. A társaság az értesítés vétele után kiküldi kárbecslőjét, aki a fél által aláírt ajánlat (bevallás) alapján ugyan, de a helyszínén tapasztalt tények és információk, valamint a saját szakszerű becslései alapján fogantatosítja a kár megállapítását és a társaság részéről fizetendő kárösszeg fixirozását. Mint már a korábban említettekől kitűnik, *a kár összességének nagysága* és a kifizetésre kerülő *kárösszeg* között nagyon gyakran lényeges számbeli eltérések vannak a fél terhére, mivel a megállapítás mindig a *tényleges érték* és a *biztosított érték* közötti arányban történik.

Tagadhatatlan, hogy a szenvedett kár tényleges és tárgyilagos megállapítása igen sok nehézségbe ütközik. A biztosított — aki elvégre laikus és sem a biztosítási jogot, sem pedig a biztosítási gyakorlatot sem ismeri — csupán a fizetett magas díjakat hangoztatja és jóhiszeműleg is meg van benne a hajlandóság, hogy tárgyait túlértékeldje, ami pedig „részleges tüzkárnál csupán hátrányára szolgál.

Különösen nagy káresetek alkalmával pszichológiai nehézségei is vannak a kárbecslőnek, miután rendszeresen erősen felizgatott, megviselt idegzetű felekkel van dolga, akiket az átszenvedett izgalmak erősen megviseltek.

Amennyiben a fél a kárbecslő által felajánlott kárösszeget elfogadni nem volna hajlandó, úgy kárának megállapítása végett szakbizottság kiküldését követelheti, amelynél az eljárás a következő:

A szakértők feladata

Mindegyik fél jegyzőkönyvileg, vagy más írással megnevezi szakértőjét és ezek a tárgyalás megkezdése előtt elnököt választanak. Amennyiben az elnök személyében megegyezni nem tudnának, úgy azt egyik, vagy mindkét szakértő kérésére azon bíróság jelöli ki, amelynek működési területéhez a károsult tartozik. Az elnök feladata dönteni azon vitás kérdésekben vagy összességű megállapításoknál, hol a két szakértő megállapodni nem tud.

A szakértők megállapításaiból ki kell tűnnie a tárgyak *biztosítási értékének*, amellyel azok az esemény beálltakor és a kár megtörténte után birtak és pedig a megmaradt részek és anyagokra vonatkozólag is, figyelembe véve azok használhatóságának fokát az esetleges újraépítésnél. A biztosított fél kívánságára a szakértő-bizottság köteles tárgyalásáról és annak eredményéről a félnek egy jegyzőkönyv másolatot kiadni.

Mindegyik fél maga fizeti szakértőjét, míg az elnök honoráriumát közösen, egyenlő arányban fedezik.

A szakértők megállapításai képezik alapját a kárösszeg fixirozásának, amely a biztosítási feltételek értelmében történik, amelyről már bővebben megemlékeztünk.

A kárösszeg végleges megállapítása után a társaság *egy hónapon* belül köteles a kárösszeget kifizetni, amennyiben a fél a szükséges okmányokat ez idő alatt a társaság rendelkezésére bocsájtotta. Ezek az okmányok a következők: Az eredeti kötvény, ha a biztosítás már egy éves elmúlt, úgy az utolsó beváltott kötelezvény és a hatósági ártatlansági bizonyítvány.

A követelés elévülése

Amennyiben a biztosítótársaság a felet kártérítési igényével elutasítja, úgy annak követelése az esetben évül el, ha az elutasítás tudomásul vételétől számított 6 hónap vagy 12 hónap alatt (különböző egyes társaságoknál) igényei érvényesítését bíró uton meg nem kísérli.

Magától értetődik, hogy a kár megtörténtével a biztosított összeg a elégett tárgyra feladott összeggel kisebbedik.

A tüzkár megtörténte után jogában áll bármelyik félnek, tehát úgy a társaságnak, mint a biztosítottnak, a biztosítási szerződést végleg megszűntnek tekinteni, tekintet nélkül arra, hogy az milyen időtartamra kötött. Amennyiben a társaság bontaná fel a szerződést, úgy köteles a kár folytán megkisebbedett biztosítási összeg díját az év még fenmaradó idejére számítva, a félnek visszatéríteni.

Végül még fontos tudnivalók a felek részére azok kötelezettségei, amidőn a biztosított tárgyakban vagy azok tulajdonjogában valami változás állana be.

A biztosítás érvénytelenítése

Amennyiben a biztosított tárgyak a biztosítás folyamata alatt tulajdonost cserélnének, úgy csak abban az esetben marad továbbra is érvényben a biztosítás, ha úgy az új, valamint a volt tulajdonos a társasággal a változást írásban közlik és a társaság a kötvényt átírja, azaz a változást a kötvényhez kiállított függelékkal jogérvényesen tudomásul veszi. Amennyiben a felek ezt megtenni elmulasztanak, úgy a biztosítás érvényét veszti és a társaság a még hátralevő időre már befizetett díjat vissza nem téríti.

Ugyanilyen írásbeli kötelezettsége áll fel a félnek akkor, ha ingóságait egyik helységről a másikba viszi. Ezt is írásban és *jogérvényesen* tudomásul kell venni a társaságnak. Ha az új helység kockázat szempontjából rosszabb, mint a régi volt, úgy a társaság a biztosítás díjtételeit felemeli, de joga van a biztosítást megszűntnek is tekinteni.

Általában a biztosított fél kötelessége a társaságot haladéktalanul értesíteni, ha az általa elvállalt és a biztosítási kötvényben kitüntetett kockázatban valami változás állana be. Ezen

közlés esetleges elmulasztása nagy hátrányokkal járhat a félre, mivel közben bekövetkezett tűzkár esetén menti a társaságot minden kártérítési kötelezettségtől.

Száz és száz eset fordul elő a praktikus életben, hogy a felek nem is gondolnak arra, miszerint bejelentsenek a társaságnak egy nem fontosnak látszó esetet, amelynek következményei azonban nagyon szomorúak lehetnek. Tegyük fel, hogy egy fűszerkereskedő biztosítása feladásánál semmiféle tűzveszélyes szomszéddal nem rendelkezett, azonban rövid idő múlva ugyanazon ház udvarán, üzletétől nem egész 10—12 méter távolságban benzinraktárt rendeznek be. A kereskedő laikus lévén a biztosítási ügyekben, nem is gondolja, hogy ezáltal az ő üzletének kockázata is lényegesen rosszabbodott, hiszen semmi köze a benzinraktárhoz, s nem jelenti be azt társaságának. Megtörténik a kár, amely az ő üzletét is elpusztítja, s milyen nagy lesz ámulata, ha a társaság a kártérítés kifizetését a közlési kötelezettség megsértésére való hivatkozással megtagadja! — Már pedig erre a társaságnak teljesen joga van, miután a tűzbiztosítási szerződés általános biztosítási feltételei világosan előírják: „Amennyiben a biztosítási szerződés megkötése után az elvállalt kockázat — bár a biztosított akaratán kívüli okból is — rosszabbodnék, úgy a biztosított fél köteles az esemény tudomásvétele után a társaságot erről írásban azonnal értesíteni”.

Erre nézve álljon itt a gyakorlatból egy eset: Egy erdélyi malomtulajdonos a közeledő télre való tekintettel, három vagon fát rakatott be a malom udvarára, még pedig 6—8 méter távolságra a malom épületétől. Ezen berakodás a biztosítás megkötése után történt s miután a malomtulajdonos azt hitte, hogy elég az ha a malma biztosítva van, mert ha a fa kigyulladna és a malom ettől tüzel fogna és elégne, kárát úgy is megkapja, a fát pedig nem akarta biztosítani, tehát nem jelentette be a társaságnak az egész esetet. A dolognak nagy anyagi következményei lettek volna, ha történetesen az illető társaság egyik képzett tisztviselője nem jár arra, s nem jelenti az esetet a társaságnak. Elsősorban a gyári biztosítási feltételek értelmében, nemcsak hogy köteles lett volna a tulajdonos a faleraktározását jelenteni, *hanem köteles lett volna azt biztosítani is*, még pedig a malmokra előirt díjtétellel, mivel ezen feltételek értelmében a malomhoz tartozó, 20 méter körzeten belül levő anyagok és tárgyak a malommal közös, tehát egy kockázatot képezvén, a biztosításból ki nem maradhatnak. Másodszor pedig a kockázat rosszabbodása miatt lett volna köteles ezt a változást a társaságnál bejelenteni, mert *ez a biztosítási szerződés megkötése után* történvén, a társaságnak jogában áll az így rosszabbodott kockázat viselésétől elállani és a biztosítási szerződést felbontani. Ez esetben a társaság természetesen az utóbbi esetet válasszotta és felbontotta a biztosítási szerződést.

Fentebbb felhozott két példa bizonyítja, hogy mennyire-

ajánlatos ha a felek a legnagyobb figyelemmel vannak a biztosítási szerződés feltételeire és azok betartására, mivel a már ismertett vizsontbiztosítási módok sem engedik meg a társaságoknak, hogy az ilyen mulasztásokból származott tüzkárok esetén, feleiknek rendesen megtéríthessék káraikat.

A szállítmány biztosítás

A tűzbiztosítási ágazaton kívül, talán a legfontosabb szerepet játsza a *szállítmánybiztosítás*, amely a kereskedőkre nézve már csak azért is jelentős, *mivel nálunk a vasuti kártérítési kötelezettsége még igen problematikus*, s így a szállítmány biztosítás megadja a módot arra, hogy a kereskedelmünket szállítmányokból kifolyó veszteségek érzékenyen ne ériék.

A szállítmánybiztosításnak két fajtáját ismerjük és pedig a *szárazföldi* és a *tengeri vagy folyami szállítmánybiztosításokat*. Biztosítani lehet a szárazföldi szállítmányokat vasuton minden eshetőség ellen, amelynek a szállítmányok ki vannak téve a szállítás teljes ideje alatt, úgy szavatol a társaság különösen a vasuti balesetek, tűz, robbanás, villámcsapás, földrengés, összeütközés és kisiklás, elvesztés és lopási károkért. Űvegárunál a természetes törést és cseppfolyós árunál a természetes kicsepegést (leage) nem lehet biztosítani.

Hogy a szárazföldi szállítmánybiztosítás kellő jogérvénnyel legyen megkötve, a bevallásnak tartalmaznia kell: 1. A biztosított nevét; 2. A biztosított összeget; 3. A biztosított áru megnevezését; 3. a) A csomagok számát, 3/b) a csomagok megszámozását és védjegyét, 3/c) a csomagok súlyát; 4. a csomagok tartalmát; 5. a kiinduló és a végállomást. A biztosítás kezdődik annak a *vasuti közegek kezeihez való átadásától* és végződik amidőn azok a rendeltetési állomáson átadattak. Amennyiben az áruk a vasutnak átadattak, úgy a kiinduló, valamint a végállomáson 8—8 napig feküdhhetnek az áruk a biztosító vesztélyére, minden külön pótdíj nélkül.

Ezen biztosítási módozatnak díjtételei aszerint változnak, hogy milyen eshetőségek ellen kívánja a fél a biztosítást, továbbá hogy tisztán a belföldön futó vagy pedig a külföldet is érintő szállítmányokról van szó. A legmagasabb díjak az esetben fizetendők, amennyiben a fél az *összes* fentebb felsorolt eshetőségek ellen óhajtja biztosítását, beleértve az egyes csomagokból való *részleges kilopás* kockázatát is. A legmagasabb biztosítható összeg *vagononként* ezidőszerint 1,000.000 lei és *vonatonként* 10,000.000 lei.

Ezen biztosításnál a fél bizonyos százalékig önbiztosítást is köthet, azaz bizonyos részig a kockázatot saját maga tartozik viselni. Ezen előírást a társaságok „*fransiz*”-nak nevezik s egyelőre a biztosított összeg 3—5%-a között váltakozik.

A lopás elleni biztosításból a következő áruk vannak kizárva: utipodgyász, szörmék, ruha és fehérnemű, selyemáru,

kalapáru, likőrök, műtárgyak, toalett cikkek, szappan, talp és feldolgozott bőr, dohány és szivar, üveges borok, cukor, általában *minden nagyértékű de kis térfogatu.*

A károsult fél eljárása szállitmányi károknál

A szállitmányi károknál a károsult fél részéről követendő eljárás a következő:

A kárjelentést lehetőleg írásban kell megtenni; még pedig a kötvényen feltüntetett „*kárbiztoshoz*” (Comissoir de avarie) vagy pedig az illető társasághoz címezve.

Az áru átvevőjének mindenesetre kötelessége arra nézve intézkedni, hogy a kirakást az államvasutak személyzete végezze, továbbá amennyiben valami sérülést vagy hiányt venne észre, köteles ezek konstatálásáról az államvasutak által felvett jegyzőkönyvet kérni. Hiányt vagy sérülést az árunak a vasuttól való átvétele előtt kell konstatálni, mivel a társaság csak abban az esetben fizet kártérítést a vasuttól már átvett áruért, *ha a biztosítás tartama kifejezetten az áruknak az átvevő raktárába való szállításáig szól.*

Mielőtt a „*kárbiztos*” a kár színhelyére kiszállana, köteles a károsult a felmerülő költségek fedezésére a kárbiztos kezeihez egy előleget lefizetni, amely előleg a bejelentett kár nagysága szerint változik.

A kárbiztos előírás szerint beszerzi a szükséges adatokat, konstatálja az esetleges kárt és erről jegyzőkönyvet véve fel, azt a károsult féllal is aláírattja. Amennyiben a kár a biztos részéről így leszögeztetett, az iratok a társasághoz terjesztetnek fel, amely kiállítja a „*kárigazolványt*” (Certificat de avarie) és azt az áru átvevőjének kiadja.

Ennyit a szállitmánybiztosításról, amely a szárazföldre vonatkozik. Tekintettel arra, hogy Erdélyből tengeri vagy folyami szállitmányok nem mennek, a tengeri szállitmányokra vonatkozó résszel nem foglalkozunk.

Bár a nagybirtokok kisajátítása következtében a *terményeknek jégkár ellen való biztosítása* sokat veszített fontosságából, lévén a nagybirtok várható nagy hozama az időjárás, de különösen a jégverés pusztításának kitéve, azért azt hisszük, szolgálatot teszünk a kiscgazdáknak is, ha röviden egyetmást erről az ágazatról is elmondunk.

A termény- és jégkárbiztosítás

Ezen biztosítás alapja az, hogy a társaság kártérítést nyújt mindazon károk ellen, amelyek a vetéseket *bebizonyítottan* jégverés által érték. Különböző társaságok szerint az 5—10% közötti károkat nem térítik meg. Nem fogadnak el biztosításra: Gyümölcsöt, főzelékféléket, virágmagot, burgonyát, répát, spárgát, uborkát, bort, malátát és gyógynövényeket. A gabonák szalmája a biztosításban benfoglaltatik. azonban csupán annak mennyi-

sége jöhet a kártérítésnél figyelembe, de nem a minősége.

Egy és ugyanazon szemes termésnél az *egész várható hozam biztosítandó* és az a társaság beleegyezése nélkül nem biztosítható más társaságoknál is. Az érték kiszámításánál a társaság által megszabott egységárak mérvadók. A biztosított a biztosítási összeg leszállítását is kérheti a biztosítás folyamán, azonban csakis a kötvényben kitüntetett határidőn belül. (Rendszerint május hó végéig.)

Kár esetén köteles a károsult fél a társaságnak arról azonnal értesítést küldeni és kár a megállapításáig nem szabad a jégvert területen semmiféle változást sem tenni. Érett termésnél az aratást meg lehet azonban kezdeni, illetőleg folytatni, továbbá a már learatott termést meg lehet fordítani, összekötni vagy felállítani, ha azok a kicsirázásnak vannak kitéve, de tilos ellenben azt a társaság beleegyezése nélkül a kár megállapítása előtt összehordani, behordani vagy kicsépelni.

A kár megállapítása szakértő kárbecslő útján történik és pedig százalékban kifejezve. Természetes, hogy egészen más eljárás követtetik az u. n. „zöld károknál,” ahol a kár aránylag kis százalékot tehet csak ki, hiszen a vetés a kárt az érésig kihaveri és nagy százalék kármegállapítás lehet, ha a már teljesen érett termést veri el a jég, mivel ez esetben a kalászbán már megérett és azért abban gyengén álló szemet veri ki a jég s ez a kár igen sokszor 100%-os, azaz teljes kár is lehet.

Igen sok esetben hallottuk, hogy egyes mezőgazdák a „*coriger la nature*” elvénél fogva maguk is megpróbálták „jégkárt csinálni,” végig-végigseperve ostromokkal a gabonátáblákon s természetesen a csapások ereje igen nagy pusztítást vitt végbe a táblán, mivel derékba törte a kalász sulya alatt amugy is meghajló szárazakat. Az ilyformán operáló gazda azonban nem tudta azt, amit minden jégkárbecslő igen jól tud, hogy a „*valódi*” jégkárnál csak úgy fekszik le vagy törik el a gabonaszál, ha azt a jégdarab oldalba üti (a jég rendszerint a táblákat oldalba kapja) s ezen ütés következtében a száron egy kis folt marad, amely eleinte alig látható, de pár nap alatt *megfelekedik*. Ezért nem sietnek a jégkárbecslők a kár színhelyére rögtön a kárjelentés vétele után, mivel ha pár napot késnek, ideje van a „jégfoltoknak” a kifejlődésre és kétséget nem tűrő módon konstatálható, hogy tényleg jégverés volt arra. Ostrommal még nem lehet jégfoltokat előidézni. Azt hiszem nem leszünk indiszkrétek, ha eláruljuk, hogy azért sem sietnek nagyon a kárbecslők, mivel a jégverés után rendszerint beálló szép idő nagyon sokat javít a szemes termésen, nagyrésze, mely a jégverés következtében eldőlt, ismét helyrejö és felegyenesedik a napsugár hatása alatt. Tehát a kissé eltolt kárlikvidálás indokolt és korántsem inkorrekt, mert a társaság csupán a tényleges kár megfizetésére kötelezte magát, már pedig a jégverés utáni pár napban nagyon sok a „látszólagos” kár.

Amenyiben a kárbecslő nem tud kárt konstatálni, úgy kötelessége a felet felhívni, hogy kártérítési igényéről írásban mondjon le. Amenyiben a károsult fél erre nem hajlandó, vagy pedig a kár megállapításánál megegyezni nem tudnak, úgy a tüzkároknál említett bizottság dönt.

A betöréses lopás elleni biztosítás

A betöréses lopás elleni *biztosítás* fő kriteriuma az, hogy — amint a címe is már elárulja — a társaság csupán olyan károkkért kártérítésköteles, ahol a *lopás betöréssel kapcsolatos*, tehát ha valamit valaki *zárt helyről* tulajdonít el. Nyitott ajtónál és a szekrényben levő kulcs megfordításával a zárban eltulajdonított dolgok nem képeznek betöréses lopást.

Az álkulccsal az az u. n. „tolvajkulccsal” vagy más nem rendesen használt eszközzel való zárkinyitás egyenlő a betöréssel, továbbá betörésnek minősítetik az is, midőn a tolvaj már nappal elrejtőzik a kiszemelt házban, hogy lopását éjjel elkövetesse. Amenyiben a betörők tüzet okoznának, ezen károkra a biztosítás nem terjed ki, ellenben érvényes pusztításnál, rongálásnál és oly esetben, ha a tolvajok robbantó anyagot használnak, az esetben, ha ezáltal tűzálló ajtót, szekrényt és annak tartalmát sértenék meg vagy pusztítanak el, fontos még tudni, hogy a betöréses lopás elleni biztosítás nem foglalja magában a „rablás” által okozott károkat csupán akkor, ha arra külön biztosítás van kötve. Készpénz, értékpapír, takarékkönyvek, okmányok, foglalatlan drágakövek és gyöngyök, érmek és bélyeggyűjtemények csupán akkor vannak biztosítva, ha *állandóan zár alatt állanak*. Arany, ezüst és ékszerekre ugyanazon feltételek mérvadók, amenyiben ezzel nem kereskedő üzletről van szó. Természetesen csupán akkor kötelező a zárt helyen való tartás, ha használatban nincsenek.

Ezenkívül köteles a biztosított fél a felsorolt dolgokról külön pontos jegyzéket vezetni. Művészeti és kedvtelési értékkel bíró tárgyak csak az esetben vannak biztosítva, ha erre külön megállapodás jött létre a biztosított fél és a társaság között. A többi feltételek a kockázat rosszabbodására a kár megállapításánál követendő eljárásra stb.-re vonatkozólag teljesen megegyeznek a tűzbiztosításnál már említett feltételekkel. A nálunk kultivált biztosítási ágazatok közül fenmaradt még a baleset-biztosítás, szavatossági és végül az életbiztosítás.

A szavatossági biztosítás

A szavatossági biztosítás teljesen rendezett jogviszonyokat igényel, s azért még tul közel vagyunk az egész világon az elmúlt háboruhoz, hogy ezen biztosítási mód szükségletet képezzen. Mivel sok más szociális kérdés megoldásával függ össze a szavatossági biztosítás, időelőtti erről tárgyalni. Külföldön sem igen forszirozzák még ezen ágazatot, amelynek az a célja, hogy szavatoljon a társaság a biztosított helyett *anyagilag* mindazon

esetben, amelyből kifolyólag valaki ellene kártérítési követeléssel léphet fel. Így aztán van gyári, magán, családi, vendéglői, orvosi, birtokosi, városi, kávéházi stb. szavatosság. Könnyebb megérthetőség szempontjából íme egy pár példa: A házam előtt levő járda nem lévén letakarítva, valaki elcsuszik és lábát töri. Beperel engem, miután mint háziurnak a szabályrendelet értelmében kötelességem lett volna a járdát letakarítani. Ha van háztulajdonosok részére szóló szavatossági biztosításom, a társaság kötelezettsége a pernek ellenem való beadásától kezdve életbe lép, s most már az folytatja le a tárgyalást a károsulttal. Elitélésem esetén természetesen a társaság fizet.

Egy vendéglő folyosóján elcsuszom egy rongyos szőnyegben, kifícamodik a lábom s munkaképtelenségem idejéért beperelem a vendéglőt. Ha ez kötött a foglalkozására vonatkozó szavatossági biztosítást, úgy a fenti eljárás vonatkozik erre az esetre is.

Egy gyárban hiányzik egyik gépnél az előirt védőkészülék s így egyik munkás karját elkapja s kitöri a kerék. A munkás balesetbiztosító nem fizet az esetben kártérítést, amennyiben a gyáros gondatlanságáról van szó s így a munkás a gyárost perli. A gyári szavatossági biztosítás megvédi őt a szerencsétlenség anyagi következményeitől.

A balesetbiztosítás

A balesetbiztosítás sem az az ágazat, amellyel nálunk intenzívebben foglalkoznának, miután sem az itteni társaságok nem rendelkeznek ebben az irányban kellő szakképzett emberekkel, sem pedig a közönség nem eléggé fogékony még erre, mert egyrészt vagyonát biztosítja tűzkár ellen, másrészt pedig saját személyét nem értékeli annyira, vagy pedig nem látja eléggé veszélyeztetve balesetek által, hogy magát erre ez eshetőségre is biztosítsa.

Az életbiztosítás

Az életbiztosítás már erősebben hatolt be a tömegek tudatába. A biztosítás ezen neme annyira nem komplikált — már amennyiben a közönségről van szó —, hogy minden laikus ember is megérti, sőt az általános biztosítási feltételeit is ismeri, hiszen kevesen vannak még, akiket egy ügyesebb üzletszerző nem akart, vagy nem birt már reá az életbiztosítás megkötésére. A társaságok az életüzletek megszerzésében meglehetősen erős versenyt fejtenek ki és igen sokféle kombinációval szolgálnak a közönségnek, habár gyakorlat szerint az életbiztosítás két alaptáblázata marad mindig a legraktikusabbnak és pedig a halálesetre kötött biztosítás és az egyszerű vegyes életbiztosítás, amely bizonyos idő elérése után vagy pedig az előbb bekövetkezett halál esetére esedékes. Az életbiztosítás szükségességét vitatni nem lehet, bár a mai valutáris viszonyok mellett és

a magyar, osztrák korona valamint a német márka leromlását figyelembe véve, nem látszik annak az egészen biztos eszköznek, amely a biztosítottak bizonyos idő múlva nagy anyagi segítséget, vagy pedig hátramaradottjainak gondtalan megélhetését garantál, de ebben az esetben akkor más pénzületi megtakarítás sem éri el a kívánt célt. A takarékoság elvi alapja az életbiztosításnak. Nehéz ma erre nézve tanácsot adni, bár minden normális esélyt figyelembe véve, ami pénzünk nem juthat a fentebb említettek sorsára, s előfordulhat az a valószínű eset, hogy a mai gyengébb értékű lejekért amelyeket biztosításunkért fizetünk, a lejáratkor sokkal erősebb valutát kapunk. A teljesen szkeptikusok részére fennmaradna még a nemes valutában való biztosítás, amelyet azonban a lej és az illető nemes valuta mai arányát tartva szem előtt, lehetne csak prefektuálni, mert ha nagyobb összegű — nem is egészen a lejjel egyforma nagyságu — biztosítást kötnék ma angol fontban vagy svájci frankban, igen nagy erőfeszítésembe kerülne a díjakat előteremteni. Pl. a londoni „Equity and Law” életbiztosító társaságnál egy 35 éves ember 20 évi tartamra kötött életbiztosításánál, amely 1000 fontról szól, évi 42 font 10 shilling és 10 penny díjat fizet. Tehát, hogy 20 év múlva bizonytalan — ma még nem tudni milyen értékű — 1000 fontot kapjon, azért ma évenként 42.000 lejen felüli díjat kellene fizetnie. Tény az, hogy amennyiben a lej értékének növekedésével a későbbi évek díjait már olcsóbban vásárolhatná, de viszont először nem lehet tudni, hogy a biztosítás melyik fázisában esik a font s másrészt pedig amilyen arányban olcsóbban fizeti a díjakat, annál vagy talán még nagyobb arányban ér kevesebbet az annak idején kifizetendő 1000 font. Ma már nem elég az életbiztosítás megkötésére elhatározni magát valakinek, hanem el kell találnia, hogy milyen valutában kösse azt meg. Legjobb példa erre az a sok ezer ember, aki nálunk még tavaly is német márkában kötött életbiztosítást és fizetett 100.000 márkáért egyszersmindenkorra, 10 éves lejáratral, 4—5000 lejt.. És ma egy lej sok milliárd márkát ér!

Bognár és Szántó

Oradea-Mare (Nagyvárad)

Bor-
nagykereskedők,
szőlőnagybirtokosok,
rum- és likőr-
gyárosok

Telefonszám : 95

TERMELÉS

NAGYROMÁNIA NYERSANYAG-
TERMELÉSE.

A PETRÓLEUM.

A PETRÓLEUM FINOMÍTÓK.

A FÖLDGÁZ.

A SZÉN BÁNYÁSZAT.

ARANY ÉS EZÜSTBÁNYÁSZAT.

A SÓ.

A ROMÁNIAI KŐBÁNYÁK.

TÁBLÁZATOK A BÁNYA ÉS
NYERSANYAG STATISZTIKÁ-
HOZ.

ÁRU ES ÉRTÉK STATISZTIKA.

ERDÉLYI
 HITELBANK
 RÉSZVÉNY-
 TÁRSASÁG

E Z E L Ó T T:
 ARADI ELSŐ
 TAKARÉK-
 PÉNZTÁR

Foglalkozik a
 BANKÜZLET
 minden ágával

FIÓK:
 BRAȘOV
 ALAPITVA:
 1840
 SÜRGÖNYCIM;
 PRIMUS

Nagyrománia nyersanyagtermelése

A román bányatermelés 1922-ik évi adatai az előző esztendő adataihoz hasonlítva állandó emelkedésről tesznek tanubizonyosságot.

Az ország bányaproduktumai között a első helyet a nyersolaj foglalja el. Románia nyersolajtermelése, mely lassan a háboru előtti időre emelkedik, oly számottevő, hogy világpiacon viszonylatban is szerepet játszik. Európában csupán öt nyersolajat produkáló ország van, melyek közül Oroszország, Románia és Galícia gazdag telepekkel, Franciaország és Németország csak kevésbé termelőképes területekkel rendelkeznek. A leggazdagabb petroléumot termelő országok ellenben az Egyesült Államok és Mexico, melyek a világtermelés 86.4%-át produkálják, amivel szemben a fentebb megnevezett öt európai ország ennek csak 6%-át szolgáltatja. A fennmaradó 7%-ot Délamerika, Ázsia és Afrika termelik.

Az 1922-ik év világtermelési adataiból kitűnik, hogy Románia a világtermelésben a hatodik helyen áll. Az Egyesült Államok vezetnek az össztermelés 64.7%-ával, azután következnek Mexico 21.7%-al, Oroszország 4.1%-al, Perzsia 2.5%-al Holland 1.9%-al, Románia 1.2%-al, továbbá Keletindia, Peru, Galícia, Borneo, Argentina, Trinidad stb.

A petroléum

A román petroléumbányászat részletes adatait az *I-ső táblázat* mutatja, amely pontosan feltünteti a nyersolaj termelésünk fejlődését 1919-től egészen 1922 végéig. Az 1923-ik esztendő adatai még nincsenek feldolgozva.

Az összefoglaló táblázatból kitűnik, hogy a petroléum bruttó-termelése, mely 1919-ben 835.542 tonnát tett ki, 1920-ban 1,108.294 tonnára, 1921-ben 1,168.414 tonnára, 1922-ben pedig 1,372.905 tonnára emelkedett; az 1922-ik évi emelkedés tehát 17.50%. Ha tekintetbe vesszük, hogy 1919 és 1922 között a termelési fejlődés körülbelül 500.000 tonna, azaz évenként átlag 125.000 tonna, számíthatunk avval, hogy hogy ebben a tempóban haladva, 4 év múlva, tehát 1926 végéig elérhetjük az 1915-ik évi termelési nívót, amely a legnagyobb volt a román petroléumtermelés háboruelőtti fejlődésében. *Ez pedig azt bizonyítaná, hogy a normális petroléumtermelés kiforszírozásához Romániának a háboru befejezése után összesen nyolc esztendőre volt szüksége.*

A petroleum bányászat intenzív fejlesztése két okból fontos. Először, mennél nagyobb a produkció, annál olcsóbbak a petroleumtermékek belföldön; másodsor, minél többet termelünk ebből a fölötté fontos nyersanyagból, annál többet exportálhatunk külföldre, ami viszont valutánk javulásával van szoros kapcsolatban.

Ez alkalommal arról a különös jelenségről kell megemlékeznünk, hogy azon nyersanyagok közül, melyekben hazánk bővelkedik, egyik sem drágult meg annyira a belföldi fogyasztó számára, mint a nyersolaj. Összehasonlításképpen szolgáljon az alábbi kis táblázat, mely a nyersolaj árait mutatja a háboru előtti utolsó esztendőben és az 1919 utáni esztendőben:

1915-ben 1 tonna nyersolaj került	37.06	lejbe
1919-ben 1 „ „ „	167.79	„
1920-ban 1 „ „ „	666.99	„
1921-ben 1 „ „ „	874.05	„
1922-ben 1 „ „ „	1366.34	„

Ezek az árak, országos átlagos belföldi áraknak értendők. 1919-ben tehát a nyersolaj tonnája 4-szer annyiba került, mint 1915-ben, 1920-ban pedig már 18-szor annyiba, 1921-ben 23¹/₂-szer, annyiba, 1922-ben pedig a drágulás 31-szeres.

A nyersolaj egységes árának emelkedésével a termelés összértéke is tetemesen emelkedett. 1919-ben a kitermelt nyersolaj összértéke 143,589.961 lei, 1920-ban 739,645.715, 1921-ben 1,021,296.259, 1922-ben pedig 1,875,861.428 lei, tehát megközelelti a 2 milliárdot. Miközben tehát a termelés 4 év alatt 71%-al emelkedett, a termelés értéke 13 szorososan növekedett meg. Az utolsó értendő bányászati sztatisztikájában a nyersolaj az első helyen áll, amennyiben az össztermelés 52%-át teszi ki, utána következik a szénbányászat, mely az össztermelés 30%-át, a többi bányászati ág pedig — a nemes fémhányakkal együtt — az össztermelés 18%-át produkálta.

Megyék szerint a nyersolaj termelés a következőképen oszlik meg:

Prahova megyében termeltek	1,061.124 tonnát, vagyis az össztermelés 77.3 %-át
Dâmbovița „ „	179.398 „ „ „ 13.1 „
Buzău „ „	92.744 „ „ „ 6.7 „
Bacău „ „	39.544 „ „ „ 2.9 „
Marmaros „ „	65 „ „ „ 0.0 „

Birok szerint a nyersolajtermelés a következőképpen oszlott meg:

Magánleteleken termeltek	1,024.035 tonnát, azaz az össztermelés 74.6%-át.
Állami telepeken „	348.870 „ „ „ 25.4%-át.

A leggazdagabb telepeket az alábbiakban ismertetjük: *Prahova-vármegyében* Moreni, Báicoi, Bustenari, Scorțeni, Câmpina és Țintea. A morenii-telep az államé, produkciója ma a háboru előtti produkcióval szemben 100%-os emelkedést mutat. *Dâmbovița-megyében* Occhiuri és Gura Ocniței. *Buzău-megyében* Arbă-

naşi, *Bacău-megyében* pedig Lucăceşti, Stăneşti, Solonţ és Moineşti.

A jelenleg-kitermelés alatt álló nyersolajtelepek 45.024 ha területet foglalnak el, melyből 97% magánkoncesszió, 3% pedig állami, ezeken összesen 2796 furást végeztek, melyek 2137 petróleumkutató eredményeztek. Ezek közül 827 szonda és 325 kut volt produktív, 525 szonda és 220 kut volt munkában, 667 szonda és 874 kut nem termelt.

Petroleumfinomítók

1922-ben Románia területén összesen 65 petróleumfinomító-üzem működött. Ezekben összesen 1,212.883 beszállított tonna nyersolajat dolgoztak fel. Az előző esztendő adatai: 61 finomító és 1,046.992 feldolgozott tonna nyersanyag.

Az 1922-ben beszállított nyersolajból nyertek 285.097 tonna benzint, 214.473 tonna lámpaolajat, 112.968 tonna ásványolajat és 573.468 maradék anyagot.

A finomításokból kikerült petroleumtermékből alábbi mennyiséget konsumált a belföldi piac:

35.295 tonna *tiszta benzint*,

39.581 „ *denaturált benzint*, tehát összesen 26%-át az össztermelésnek;

88.746 tonna *lámpaolajat*, tehát a termelés 41%-át,

28.805 „ *tiszta ásványolajat*

95.767 „ *denaturált ásványolajat*, tehát többet mint az összes 1922-iki termelést, mivel ahhoz az előző esztendőből még megmaradt stockból 8604 tonnát hozzávetek,

1.582 tonna *parafint*

507.642 „ *maradék anyagot*.

A petroleumtermékek exportja

A fent kimutatott belföldi fogyasztás után megmaradt termékek kivitele az utolsó két esztendőben következőképpen alakult:

	1922		1921
Petroleum	272.316 tonna		172.318 tonna
Benzin	131.583 „		145.117 „
Ásványolajok	16.857 „		13.938 „
Parafin	87 „		„
Maradékok	14.877 „		15.211 „

Összesen 435.720 tonna   346.584 tonna

tehát 1922-ben egy 90.000 tonnás kiviteli többlet az 1921-es exporthoz képest.

A kivitelre került termékek között első helyen a *petróleum* áll, amelyben az export a múlt év adataihoz viszonyítva 100.000 tonnás emelkedést mutat. Második helyen áll a *benzin*, dacára annak, hogy 1922-ben ebben a cikkben az export csökkent; harmadik helyen következnek az *ásványolajok*, melyek kivitelében csekély emelkedés konstátálható. A *maradék anyagok* kivitele a háború előtti esztendők kiviteléhez képest óriási vissza-

Fejlődést mutat, aminek a magyarázata a nagy belföldi szükséglet. A normális esztendők kivitele ebben a cikkben meghaladta a 500.000 tonnát, 1922-ben pedig, amint a táblázat mutatja a kivitel 14.877 tonnára csökkent.

A kivitel egyébként a következőképpen oszlott meg:

Petróleumot exportáltunk Egiptomba, Olaszországba, Angliába, Törökországba, Magyarországra, Jugoszláviába, Bulgáriába. A legfőbb külföldi piac a román *benzin* számára Franciaország, amely után Oroszország, Németország, Magyarország, Belgium, Ausztria és Egiptom következnek. *Az ásványolajok* vevői viszont Belgium, Olaszország, Ausztria, Magyarország és Jugoszlávia.

A kivitel fejlődését 1911 óta a *2-ik táblázat* mutatja.

A földgáz

A földgáz a legfontosabb energiaforrása a megnagyobbodott Romániának. Sajnos — amint a viszonyok ma állanak — a gáz igen jelentős része kárba megy, miután amint ez a mellékelt táblázatokból kitűnik, a gáznak csak csekély részét használják fel ipari célokra. Ebben a viszonylatban csak az *altalaj törvény életbeléptetése* után várható javulás, még pedig kapcsolatban a *külföldi tőkének nagyobbmértvű behozatalával*.

A háboru után a földgáz *használata* azért emelkedő irányzatot mutat. 1919-ben az egész ország gázfogyasztása 144,242.051 köbmétert tett ki, amelyből az Ókirályságra 48,175.600 köbméter, Erdélyre pedig 96,066.451 köbméter esett. Ezek a számok 1920-ban a regátban 61,223.200 köbméterre, Erdélyben 109,314.489 köbméterre, 1921-ben pedig a regátban 90,241.208 köbméterre, Erdélyben 90,241.208 (fele) köbméterre emelkedtek. 1922-ben a gázfogyasztás nagyobb mértvű és *hirtelen emelkedést* tüntet fel; az összkvantum ebben az esztendőben 250,093.998 köbmétert tett ki, amelyből a Regátra 95,092.263, Erdélyre pedig 155,026.733 köbméter esik.

A 7-ik táblázatból kitűnik, hogy ez a fogyasztás alig 7%-a a kutakból termelt gázmennyiségnek, amennyiben a *kitermelt gáz több mint 3¹/₂ milliárd köbméterre rugott*.

A 3-ik, 4-ik, 5-ik, 6-ik és 7-ik táblázat gazdag és pontos adatai felvilágosítással szolgálnak nemcsak a jelenleg működésben levő gáztelepek produktivitásáról, hanem külön feltüntetik a román állami és külön a volt magyar földgáz rt. telepeinek adatait.

A *3-ik táblázat* a kissármási és kiskapusi az állam által kitermelt szondák részletes adatait tartalmazza, külön kiemelve az egyes telepeken ejtett furások számát, mélységét, a napi kitermelt gázmennyiséget és megjelölve a kitermelési napok számát. Ugyanilyen részletességgel foglalkozunk a *4-ik táblázatban* a volt magyar földgáz rt. báznai, magyarsátrosi, Maros-Torda és kolozs megyei telepeinek szondáival.

Az 5-ik táblázat a volt magyar földgáz rő. által 1918 óta 1921-ig bezárólag eszközölt kútfúrások statisztikáját tartalmazza, feltüntetve, hogy mely kutak vannak működésben és melyeknél szünetel a munka.

A 6-ik táblázat az állam birtokában levő 16 nem produktív földgázkutató sorolja fel, míg végre a 7-ik táblázat a nagyromániai földgázproduktió és földgázfogyasztás összképét nyújtja, külön feltüntetve a Regátot és külön Erdélyt.

A szénbányászat

1922-ben a szénbányászat tetemes haladást mutat az előző évi széntermelés adataival szemben.

1921-ben az egész ország területén összesen 1,804.687 tonna szenet termeltek ki, ez a mennyiség egyéven belül 2 millió 116.221 tonnára emelkedett, ami 500.000 tonna évi többtermeléssel azonos. 1919-hez viszonyítva a szénbányászat 600.000 tonnás emelkedést mutat, amelyből 14.4% esik az ókirályságra, 73% Erdélyre és 12.6% a Bánátra. Besszarábia széntermelése nem jön számításba.

Szénemek szerint a produktió a következő volt:

(Lásd a 3-ik táblázatot).

Lignit (elsőrendű)	1,435.504tonna,	azaz a széntermelés	67.8	%-a
Lignit (közönséges)	426.075	„ „ „	20.2	„
Kőszén	204.379	„ „ „	9.5	„
Antracit	33.263	„ „ „	2.5	„

Az elsőrendű lignitet csak Erdélyben (Petrosény, Zsilvölgy) bányásszák, ahol igen nagy mennyiségben fordul elő. A rendszerű lignit úgy Erdélyben és Bánátban, mint a régi királyságban is előfordul, míg a kőszén kizárólag Brassó mellett és Krassó Szörény megyében lehet találni, antracitot pedig kizárólag a Gorj megyei Schela bányában.

Az Ókirályságban jelentősebb mennyiségű szenet csak Dâmbovița Muscel és Bacău megyékben bányásznak. A legfontosabb bányák Dâmbovița megyében Mărgineanca, Aninoasa és Sotânga, Muscel megyében Schitul Golești és Poenari Iugur, Bacău megyében pedig Comănești, Văsiești, Dărmănești és Căluț. A kőszénbányák terjedelme 21.578 ha, mely területből 1922-ben összesen 303.733 tonna lignitet bányásztak ki, ami az össztermelés 14.4%-át teszi ki.

Erdélyben a hunyadmegyei Lupény, Petrosény, Aninoasa és Vulkán szolgáltatják a legtöbb elsőrendű lignitet, a többi megyék bányái kevésbé fontosak, 1922-ben ezen bányák termelése 1,545.192 tonna szénre emelkedett, tehát az össztermelés 73%-ára, dacára annak, hogy a bányaterület csupán 17.402 ha a regátbeli 21.578 ha-ral szemben.

A Bánátban kizárólag Krassószörény megyében van szén. A legfontosabb bányák Anina, Doman, Mehădia, Secul, Baia-

Nouă; össztermelésük 1922-ben 267.134 tonnára rugott, amely teljesítmény az országos széntermelés 12.6%-át teszi ki. A bányák terjedelme 8743 ha. volt.

Az országos széntermelés adatait a 8-ik táblázat mutatja. A Romániában 1922-ben kitermelt szén értéke körülbelül 1 és $\frac{1}{5}$ milliárd lei volt.

Arany- és ezüstabányászat

A Romániában kibányászott ásványokban a legtöbb esetben az arany és ezüst nem fordul tisztán elő, legtöbbször réz, ólom és antimon azok az ércek, amelyek kibányászása az arany- és ezüstabányászattal együtt jár.

1922-ben a nemesfémabányászatban az aragnál tetemes emelkedés konstatalható; az ezüst bányászata viszont az előző-estendőhöz képest valamivel visszaféjlódott, mivel az illető fémolvasztóüzemekben az ezüst kiolvasztása részben szünetelt.

A 9-ik táblázat részletesen feltünteti azokat az állami és magánüzemeket és olvasztókat, amelyek a kibányászott ércek kiolvasztását végzik, valamint az 1922-ben elért eredményeket E szerint 1922-ben összesen 1337 kg. arany volt az össztermelés, 1921-ben pedig 1104 kg., *az emelkedés tehát 233 kg. színarany*. A világsiaci ár szerint kalkulálva ennek az arany mennyiségnek az értéke 1922-ben 148,813.903 lej volt.

Az ezüstprodukción 1954 kg. szinezüst volt, amely mennyiség a tavalyi 2872 kg.-hoz viszonyítva 918 kg.-nyi kiesést jelent; valószínű, hogy ez a hiány az 1923-ban eszközölt olvasztások révén pótolva lett, mivel az illető ércanyag raktáron maradt.

Amint a 9-ik táblázat kimutatásából kitünik, az állami bányák az aranyössztermelésnek körülbelül 16%-át produkálták (220 kg, 335 gr.), az ezüstössztermelésnek pedig 73%-át (1444 kg. 507 gr.). Ezzel szemben az aranyabányászat 84%-a *magánbányák* kezében volt, az ezüst viszont a magánabányászatban csak 27%-al van képviselve.

Látjuk tehát, hogy az aranytermelésben a magánabányászat vezet, viszont az állami üzemekben több ezüstöt termelnek, mint aranyat.

A legfontosabb arany- és ezüstabányák az erdélyiek: Vajdahunyad, Szatmár, Szolnok-Doboka és Alsóféhér megyék ismert bányái (lásd részletezve a 9-ik táblázatban); a regátban csak a Vâlcea megyei *Valea lui Stan* nevű bányában bányászik az aranyat és ezüstöt. A leggazdagabb aranyabányák a Brád-melletti bányák (Hunyadmegye), az ezüstabányák között viszont a legtermékenyebbek a Szatmármegyei bányák. 1922-ben a kibányászott ezüstnek a világsiaci ár alapján kalkulált értéke 7 millió 377 ezer 386 lejt tett ki.

A réz-, ólom- és vasbányászat adatai

Amint az előző fejezetben kifejtettük ezek az ércek a legtöbb arany- és ezüstabányában a nemes fémekkel együtt

fordulnak elő, ezért a termelés adatait bevettük a 9-ik táblázatba.

A *rézbányászat* 1922-ben némi haladást mutat; a kibányászott fémtöbbletmennyiség 3000 kg. az 1921-ik év adataihoz viszonyítva. A kitermelt mennyiség 110.523 kg az előző évben pedig 107.569 kg.

Az *ólombányászat (email)* 1922-ben visszafejlődött, az össz-produkció itt 476.688 kg. volt, 1921-ben pedig 581.554 kg., ami majdnem 100.000 kg.-nyi kiesést jelent.

Hasonló az eset a *vasnál* is, amelynek kitermelésénél szintén enyhébbfoku visszafejlődést látunk, amennyiben 1922-ben a termelés mennyisége 31.419 tonna volt, 1921-ben pedig 33.362 tonna.

A sóbányászat

A háboru utáni években a sóbányászat mindinkább hanyatlott, 1922-ben azonban a sókitermelés nagy lendületet vett; ennek a termelési évnak az eredménye 285.212 tonna az előző esztendő 232.818 tonnájához képest. A sómonopolium 1922-ben tehát tetemes hasznot tudott felmutatni, t. i. 171,127.200 lej, ami az 1921-es termeléshez képest (113,181.496 lej) majdnem 56 millió lej emelkedést jelent.

A 10-ik táblázat tartalmazza a sóbányászat részletes adatait, külön kimutatva az Ókirályság, Erdély és Bukovina sótermeléseinek eredményét minden egyes sónemben. A sóbányászatban is Erdély vezet, 1922-ben 151.480 tonna kitermelt nyerssóval, a regáti 129.143 tonnával és a bukovinai 4589 tonnával szemben. Az ókirályság sóbányái: *Slănic, Tg.-Ocna, Ocnele-Mari*; Erdély sóbányái *Marosujvár, Vizakna, Torda, Parajd, Deésakna, Aknasugatag, Kosciw*; Bukovina sóbányája *Cacica*.

Igen fontos a táblázat 2-ik része, amely a kitermelt só értékesítésének adatait tartalmazza. A kitermelt 285.212 tonna sóból eszerint csak 265.429 tonna kelt el, legnagyobb volt a kereslet darabos, örölt és ipari célokra használt sóban, luxus és kristálysóban a kereslet viszont kisebb volt.

A romániai kőbányák

Románia fölötté gazdag igen jó anyagu kőbányákban, melyek az ország minden részében találhatók.

Az utolsó évek kőbányászatának adatai a termelés állandó emelkedéséről tesznek tanubizonyságot. 1922-ben az eredmény 879.730 tonna, 1921-ben 396.179 tonna; látható tehát, hogy csupán egy esztendőben a kőbányászat több mint 110%-al emelkedett (483.551 tonna különbözet).

A 11-ik táblázat tartalmazza a legfontosabb romániai kőbányák termelési adatait. A kőbányászatban a *regát* vezet 323.307 köbméterrel; utána következik *Erdély* 287.611 köbméterrel, a *Bánát* 84.700 köbméterrel és *Bukovina* 29.934 köbméterrel. A kőbányák legfontosabb produktumai a *tégla föld, homok, kavics, nyerskő, mészkő* (főleg Erdélyben), az *agyag föld, kaolin, dolomit*,

márvány, gipszkő, andesit-trachit, bazalt és kőszőrűkő. (Részleteket lásd a 11-ik táblázatban.)

Az egész országban kitermelt kőanyag értéke 1922-ben 50,909,914 lejt tett ki, 1921-ben pedig alig 19 milliót, ami legjobban igazolja ezt a nagy lendületet, melyet a nemzeti bányászat ennek az ágában is konstatálhatunk.

Ha vizsgálat tárgyává tesszük az utolsó 4 esztendő bányászatának eredményeit, melyekről pontos adatok állanak rendelkezésünkre, arra az eredményre jutunk, hogy a romániai bányászat nemzeti gazdaságunk egyik legfontosabb és legértékesebb faktora, amelynek fejlődési lehetőségei beláthatatlanok, ha megfelelő törvényes rendelkezésekkel a fejlődési folyamatot

1-ső táblázat.

A nagyromániai bányászat

A kitermelt anyag megnevezése		Mennyiség egységei	1919		1920	
			Termelés	Érték	Termelés	Érték
			Mennyisége	Lej	Mennyisége	L e j
Nyersolaj		Tonna	855.542	143,589.961	1,108.294	739,645.795
Szén	) Lignit	„	1,353.630	214,199.915	1,400.049	447,187.495
	) Kőszén	„	176.996	43,813.027	161,337	109,665.680
	) Antracit	„	28.704	8,429.925	26.189	11,565.430
Összesen		„	1,559.330	266,442.867	1,587.575	568,418.605
Földgáz	) évi term.	Köbm.	3,644.617.000	—	3,644,617.000	—
	) fogy.	M ³	144,242.051	6,736.611	170,537.689	7,985.827
Ércék	Arany és ezüst	Tonna	127.255	12,725.500	108.425	12,360.455
	Réz	„	—	—	46	18.240
	Ólom és antimon	„	—	—	—	—
	Vas	„	112.681	10,129.014	73.839	18,267.106
	Mangan	„	5.787	1,178.219	3.369	332.059
	Alumínium	„	—	—	—	—
	Chrom	„	—	—	—	—
Pirit	„	1.867	428.676	10.889	3,702.759	
Mica	„	72	575.000	135	422,310	
Aszfalt	„	750	112.500	1.056	263.950	
Só	„	259.167	55,649.909	246.976	72,593.258	
Főbányák termelése		Köbm.	n i n c s e n e k a d a t o k			

A kibányászott ércékből

Fémek	Arany	Kg.	733	18,313.325	707	28,263.680
	Ezüst	„	2.431	3,160.354	2.135	3,137.905
	Réz	„	14.286	66.909	164.795	2,930,754
	Ólom és glazur	„	543.990	930.183	601.211	1,803.633
	Antimonium	„	—	—	7.719	59.345
	Öntött vas	Tonna	11.838	17,757.000	19.007	38,014.000
Összérték		—	—	537,797.028	—	1,498,219.681

elősegítjük. Az idegen tőke behozatala után bányaiparunk óriási fejlődésnek indulhatna, mert a radikális termeléshez erős valutájú tőkére van szükségünk. Hogy mily nagyok a fejlődési lehetőségek ezen a téren, az a bányászatunk *állandóan emelkedő értékéből* tűnik ki legjobban, melyet összefoglalva, befejezés-képpen alább közlünk;

A román bányászatnak összértéke 1919—192-ig:

1919	537,797.028Lej
1920	1498,219.681 „
1921	2335,809.683 „
1922	3604,808.220 „

fejlődése 1919—1923-ig

1921		1922		Plus (+) vagy minus (—) 1922-ben 1921-hez viszonyítva	JEGYZET
Termelés	Érték	Termelés	Érték		
Mennyisége	Lej	Mennyisége	Lej	Mennyiség	
1,168.414	1.021,296.259	1,372.905	1.875,861.426	+	204.491
1,594.719	780,660.996	1,861.579	941,331.280	+	266.860
176.670	131,134.333	201.379	140,124.606	+	24.709
33.298	17,565.127	53.263	30,437.373	+	19.965
1,804.687	929,360.456	2,116.221	1.111,893.259	+	311.534
3.594,325.860	—	3.691,433.725	—	+	96,907.865
180.482.416	33,289.934	250,093.998	49,815.381	+	69,611.582
147.518	17,702.160	173.122	22,555.733	+	23.604
1.420	786.932	3.444	761.000	+	2.024
33	22.690	29	139.200	—	4
91.109	26,936.587	94.607	29,826.593	+	3.498
3.035	981.519	5.392	2,133.257	+	2.377
—	—	3.737	522.406	+	3.737
—	—	30	6.000	+	30
15.937	8,925.000	20.381	12,042.315	+	4.444
—	—	—	—	—	—
14.122	4,942.616	13.016	5,290.228	—	1.106
232.818	113,181.496	285.212	171,127.200	+	52.394
396.179	18,799.375	879.730	50,909.914	+	483.551

nyert fémek termelése

1.104	70,742.468	1.337	148,813.903	+	233
2.872	8,386.882	1.954	7,377.386	—	918
107.569	1,505.966	110.523	4,973.535	+	2.954
581.554	3,530.178	476.688	10,218.324	—	104.866
3.557	22.765	—	—	—	3.557
33.362	73,396.400	31.419	100,540.800	—	1.943
—	2.333,809.683	—	3.604,808.220	—	—

2-ik táblázat
A nyersolaj és termékeinek kivitele
1911-1923-ig

Év	Nyersolaj	Finomított olaj	Benzin	Ásványolajok	Parafin	Maradékok
	Tonna					
1911	29.779	318.434	124.414	3260	475	200.822
1912	25.142	352.912	173.787	7.458	633	291.281
1913	26.872	428.098	241.726	7.832	664	350.816
1914	17.969	281.392	167.114	12.454	598	163.393
1915	3.299	273.590	13.173	70.897	409	74.509
1916	5.142	144.455	4.045	82.485	—	28.190
1917-1918	¹⁾ 230.910	¹⁾ 129.308	¹⁾ 218.157	¹⁾ 71.394	¹⁾ 1.568	¹⁾ 480,646
1919	3.600	25.615	3.286	240	10	11.259
1920	3.500	148.425	54.325	16.561	84	24.102
1921	15.511	172.318	145.117	13.938	—	15.211
1922	2	272.316	131.583	16.857	87	14.877

¹⁾ A háboru alatti megszállás alatt a németek által kitermelt mennyiség adatai.

3-ik táblázat
Erdélyi földgázstatisztika 1922-ben
Az állam által kitermelt produktív szondák

Folyószám	A fúrás helye		Hány fúrás van	A fúrás éve	Mélysege	Napi gáz-mennyiség köbméterekben	Légnyomás	A szonda mai helyzete		
	község	megye						termelési	nap	
1	Kissármás	Kolozs	2	1909	301,9	864000	28,5	365	termelési	nap
2	„	„	7	1912	226,2	200000	22,0	275	„	„
3	„	„	10	1912	220,4	110000	21,5	115	„	„
4	„	„	11	1913	204,3	200000	22,5	47	„	„
5	„	„	14	1916	246,5	160000	24,0	315	„	„
6	„	„	15	1917	193,5	60000	21,0	103	„	„
7	„	„	16	1922	266,2	270000	23,5	40	„	„
8	„	„	5	1912	68,6	54000	8,2		alacsony nyomás	
9	„	„	6	1912	86,5	65000	9,0		beomlott	
10	„	„	8	1912	108,0	70000	—		„	
11	„	„	9	1912	129,0	110000	14,0		alacsony nyomás	
12	„	„	12	1913	307,5	36000	15,0		„	„
13	„	„	13	1913	586,8	10000	3,8		beomlott	
14	Kiskapus	Nagyküüllő	1	1912	102,0	18000	13,5		„	
15	„	„	2	1913	118,5	86000	16,3		„	
	Összesen)		napi gáz-mennyiség köbméterben			2313000	—			
			) évi gáz-mennyiség			844245000	—			

4-ik táblázat

Erdélyi földgázstatisztika 1922-benA volt magyar földgáz r. t. concesszióját képezett
produktív állami szondák

Folyószám	A furás helye		A furások száma	Éve	Mélysége	Napi gáz- mennyiség köbméte- rekben	Légnyomás	A szonda mai helyzete
	község	megye						
1	Bázna	Kisküküllő	1	1912	140,6	55000	21,5	beomlott
2	„	„	2	1912	147,6	38000	16,7	„
3	„	„	3	1914	147,8	20000	16,0	„
4	„	„	4	1914	161,0	5000	—	„
5	Magyarsáros	„	1	1912	154,5	196000	17,8	üzemben
6	„	„	2	1913	327,7	40166	32,0	beomlott
7	„	„	3	1917	182,2	135000	28,5	üzemben
8	„	„	4	1917	132,7	83000	15,0	„
9	Şincai	Marostorda	1	1912	365,0	83300	38,0	„
10	„	„	2	1913	230,0	66000	21,0	„
11	Ugra	„	1	1911/12	132,0	—	—	felhagyva
12	Mezőzáh	Tordaaranyos	1	1912	103,4	100000	—	üzemben
	Összesen		) napi gázmennyiség köbméterben			821466	—	
			) évi gázmennyiség			299835090	—	

5-ik táblázat

Erdélyi földgázstatisztika 1922-ben

A volt magyar földgáz r. t. furásai

Folyószám	A furás helye		A furások száma	Éve	Mélysége	Napi gáz- mennyiség köbméte- rekben	Légnyomás	A szonda mai helyzete
	község	megye						
1	Bázna	Kisküküllő	5	1918	165,7	132192	18,2	üzemben
2	„	„	6	1919	190,0	40600	22,0	beomlott
3	„	„	7	1920	188,1	321382	24,7	üzemben
4	Magyarsáros	„	5	1917	212,7	179238	27,0	„
5	„	„	6	1917	169,0	—	—	felfüggesztett
6	„	„	7	1917	278,2	201828	27,0	üzemben
7	„	„	8	1917	286,3	268000	27,2	„
8	„	„	9	1917	332,0	100000	27,0	„
9	„	„	10	1918	258,5	124000	29,0	„
10	„	„	11	1918	340,0	50000	41,0	„
11	„	„	12	1918	147,0	82459	14,5	„
12	Şincai	Marostorda	5	1922	460,0	500	—	felfüggesztve
13	„	„	4	1922	806,0	—	—	„
...	Összesen		) napi gázmennyiség köbméterben			1499599	—	
			) évi gázmennyiség			547353635	—	

6-ik táblázat

Erdélyi földgázstatisztika 1922-ben
Az állami üzemben levő nem produktív szondák

Folyó szám	A furás helye		A furások száma	Éve	Mélysege	Napi gázmeny- ség köbméterekben	Légnyomás	A szonda mai helyzete
	Község	Megye						
1	Sármás	Kolozs	1	1908	627,0	800	—	
2	„	„	3	1909	489,9	gáznyom.	—	
3	„	„	4	1910	974,4	„	—	
4	Szászrégen	Maros-Torda	1	1911	894,2	„	—	
5	Marosszentgyörgy	„E	1	1911	863,3	„	—	
6	Marosugra	Kisküküllő	1	1911	1.305,2	„	—	
7	Dicsőszentmárton	„E	1	1911	515,1	100	—	
8	Nádpfak	Nagyküküllő	1	1913	527,0	14 500	18,0	Beomlott
9	Nyárádszentbenedek	Maros-Torda	1	1911	108,6	—	—	
10	„	„	2	1911	78,3	—	—	
11	„	„	3	1911	306,5	—	—	
12	Székelykeresztur	Udvarhely	1	1912	620,3	—	—	
13	Terje	Bihar	1	1913	638,0	—	—	
14	Vizakna	Alsófehér	1	1913	484,7	—	—	
15	Maroskoppánd	„	1	1913	991,8	—	—	
16	Czigány	Szilágy	1	1914	403,9	—	—	

7-ik táblázat

Nagyrománia földgázprodukcója
1919—1923-ig

Eszterendő	Ókirályság			Erdély			Románia		
	Produkált gáz mennyiség	Fogyasz- tás	Fogyasztási százalék	Produkált gáz mennyiség	Fogyasz- tás	Fogyasztási százalék	Produkált gáz mennyiség	Fogyasz- tás	Fogyasztási százalék
	köbméter			köbméter			köbméter		
1919	2000000000	48175600	2,4	1644617000	96006451	5,8	3644617000	144242051	4,0
1920	2000000000	61223200	3,1	1644617000	109314489	6,6	3644617000	170537609	4,7
1921	2000000000	90419750	4,5	1594525860	90062666	5,6	3594525060	180482416	5,0
1922	2000000000	95072263	4,8	1691433725	155021735	9,1	3691433725	250093991	6,8

JEGYZET: A regátbéli gáztelepek azonosak a szövegrészben feltüntetett nyersolajtelepekkel. Az erdélyi gáztelepeket viszont a 3-ik, 4-ik, 5-ik és 6-ik táblázatok tartalmazzák.

8-ik táblázat
A szénbányászat 1922-ben

Megye	Termelés					Érték	
	Lignit	Kőszén	Antracit	Összesen	%		
							Tonna
Regát	1. Bacău	67014	—	—	67014	3,2	37653369
	2. Buzău	4203	—	—	4203	0,2	1260963
	3. Prahova	4805	—	—	4805	0,2	1482000
	4. Dâmbovița	141707	—	—	141707	6,7	43229433
	5. Muscel	81689	—	—	81689	3,9	22535853
	6. Gorjiu	—	—	307	307	0,0	155000
	7. Mehedinți	4009	—	—	4009	0,2	1342000
	Összesen	303427	—	307	303734	14,4	107658598
Erdély	8. Hunyad	1371783	—	—	1371783	64,8	771143539
	9. Fogaras	1500	—	—	1500	0,1	390000
	10. Brassó	—	16097	—	16097	0,8	7051574
	11. Háromszék	34558	—	—	34558	1,6	8328260
	12. Csik	1181	—	—	1181	0,1	354180
	13. Kolozs	52622	—	—	52622	2,5	23325000
	14. Szolnokdoboka	10915	—	—	10915	0,5	2847965
	15. Szilágy	40912	—	—	40912	1,9	12311054
	16. Bihar	15544	—	—	15544	0,7	3838606
	17. Szatmár	80	—	—	80	0,0	20000
Összesen	1529095	16097	—	1545192	73,0	829611121	
18.	Krassószörény (Bánát)	28896	185282	52956	267134	12,6	174573540
19.	Ismail (Besszarábia)	161	—	—	161	0,0	30000
Össz. Románia		1861579	201379	53263	2116221	100,0	1111893259
Az össztermelés % a		88,0	9,5	2,5	100,0		—

<h1 style="margin: 0;">GERÖ</h1> <h2 style="margin: 0;">és FRIEDMANN</h2> <p style="margin: 0;">NEMZETKÖZI SZÁLLITÁSI ÉS ELVÁMOLÁSI IRODA</p>	Romániai központ: SATMAR VASÚTÁLLOMÁS
	Fiókok: ORADEA-MARE, (Calea Regale Ferdinand és Strada Gerlici sarok), Biharpüspök, Érathályfalva, Halmi, Curlici
	Magyarországi központ: BUDAPEST, IV. kerület, Eszéki-ut 5 szám
	Csehszlovákiai központ: KIRÁLYHÁZA
	Ausztriai központ: WIEN, I. Bezirk, Zedlitzgasse 5

Folyószám	A kitermelő neve	A bánya helye és megnevezése		
		Neve	Község	Megye
<i>a) Állami üzemek</i>				
1	Állami fémipari és vegyipari üzemek	—	Zalatna	Alsóféhér
2	Állami olvasztók	—	Hortospatak	Sz.-Doboka
3	„ „ „	—	A.-Fernezey	Szatmár
Összesen				
1	Állami bányák	Nagyág	Nagyág	Hunyad
2	Idem Abrudbány	S-ta Cruce din Orlea	Verespatak	Alsóféhér
3	„ Oláhláposbánya	Ștefan, Alba, Ludovic	Băiuț	Sz.-Doboka
4	„ Dealul Crucii	Dealul Crucii	Nagybánya	Szatmár
5	„ Valea Rosie	Valea Roșie	„	„
6	„ Felsőbánya	Felsőbánya	Felsőbánya	„
7	„ Kapnikbánya	Kapnikbánya	Kapnikbánya	„
Összesen				
Az állami üzemek összprodukcója				
<i>b) Magán-</i>				
1	Soc. Minelor de aur din România	Valea-lui Stan	Brezoiu	Vâlcea
2	S. A. „Mica” fost Ruda 12 Apostoli	Ruda. Barza. Valea-Morii, Valea-Arsului	Brad. Ruda. Criștior	Hunyad
3	Soc. minieră de aur „Albina” fost Soc. Stânjia-Fericele	Stânjia-Fericele	Stânjia	„
4	Götzlinger, Leon és társai	—	Băița	„
5	Bocan George	—	Criștior	„
6	Soc. Toplița-Măgura-Concordia	—	Toplița Măg.	„
7	Soc. S-ta Treime Vercheșul-de-jos	Risna	Verespatak	Alsóféhér
8	„ Cancelista	—	„	„
9	„ Sft. Ștefan și Iacob din Afiniș	La Afiniș	„	„
10	„ Sft. Precup din Alfiniș	—	„	„
11	„ Árpád	—	„	„
12	„ Sft. Francisc Ierusalim	—	„	„
13	„ Sft. Ion Laurențiu din Igre	—	„	„
14	„ Széchenyi István	—	„	„
15	„ Sft. Mihail din Gaur-Carpin	—	„	„
16	„ Sft. Ladislau din Jos	La Lați	„	„
17	„ Gruber Benedic Paern	La Palern	„	„
18	Ivaș Alexandru és társai	Bătrână	„	„
19	Alb Alexandru és társai	Păturница	„	„
20	Soc. Sft. George la Suluțiu	—	„	„
21	„ Unite Droman Sft. George și Colț	Drombănești	„	„
22	„ Erdődi Sft. Georg	La Troaș	„	„
23	„ Ferdinand din Jos și Sus	—	„	„
24	„ Sft. George Bocu	La Bocu	„	„
25	„ Sft. Mihail și Gavril Ciosașu din Jos și Sus	La Ciosaș	„	„
26	„ Sitașu	Silas din Cărnicu-M.	„	„
27	„ Trei Crai Ungurești	Cinele	„	„
28	„ Abraham	—	Bucsiu	„
29	Soc. Minieră „Calazantius Sft. Iosif”	Sft. Iosif Calazantius	Nagybánya	Szatmár
30	Dr. Alexandra Miskolczy	Sofia	„	„
31	Soc. Franceză de mine de aur din Băița	(Galbina, Carolina Thyrza-Sft.-Mihail și Doamne-Ajută)	Lăposbánya	„
32	Asoc. Minieri „Sft. Anton”	Sft. Iosif	M.-magyaros	„
A magánbányák összprodukcója				
Az állami és magánüzemek végösszege				
A kitermelt fémek értéke				

bányászat 1922-ben*fémek adata*

Fémtermelés							Glazur (ólom* kivonat)	Folyószám
Arany		Ezüst		Réz	Ólom	Mimin		
Mennyiség								
Kg	gr	Kg	gr	Kg	Kg	Kg	Kg	
és bányák								
27	191	70	619	1272	30336	—	—	1
29	557	234	975	4695	1100	—	19825	2
75	381	1078	932	45022	45022	—	227250	3
132	129	1384	526	50989	229255	—	247075	
A kibányászatot ércet nem dolgozták fel								1
20	011	8	446	—	—	—	—	2
6	870	11	283	—	—	—	—	3
22	140	19	034	—	—	—	—	4
39	385	21	218	—	—	—	—	5
A kibányászatot ércet az olvasztókba kerültek								6
								7
88	406	59	981	—	—	—	—	
220	535	1444	507	50989	229253	—	247075	
bányák								
28	818*	12	145					1
969	646	357	821					2
58	312	7	994					3
—	465	—	—	Az aranytermelés konfiskáltatott				4
2	087	—	642	a Directiunea minelor metalice ale Statului által				5
17	—	—	—			1		6
2	255	—	—					7
—	784	—	—					8
—	428	—	—					9
—	585	—	—					10
—	633	—	—					11
—	632	—	—					12
—	194	—	—					13
—	114	—	—					14
—	165	—	—					15
—	163	—	—					16
—	588	—	—					17
—	330	—	—					18
—	400	—	—					19
1	476	—	—					20
—	104	—	—					21
—	271	—	—					22
—	948	—	—					23
—	191	—	—					24
—	120	—	—					25
—	59	—	—					26
—	511	—	—					27
—	360	—	—					28
7	886**	5	160		360			29
1	065	—	474					30
								31
19	663***	125	014					32
—	120	—	—					
1116	373	509	250	—	360	—	—	
1336	908	1953	757	50989	229613	—	247075	
Lei 148813903		7377386		2294505 1 4362647		—	5855677	

* Ebben a mennyiségben foglaltatik 14 kg és 125 gr ezüstös arany.

** Ebben foglaltatik 6 kg 523 gr amalgamirozott arany is.

*** Ebben foglaltatik 5 kg 877 gr amalgamirozott arany is.

A sóbányászat

A kibányászott és elárusított

Folyószám	A só neve (minősége)	Sóbányák					
		Regátban				Erdélyben	
		Slanic	Tg.-Ocna	Ocne-le-Mari	Összesen	Ocna Muresului (Ujocara)	Ocna Sibiuului
		Tonna				Tonna	
1. Kitermelt só							
1	Darabos só	47900	28285	28450	104635	29339	1158
2	Luxus só	—	—	340	340	—	—
3	Örölt só	8467	6821	1935	17223	8426	—
4	Szemes só	5165	9	279	5452	24	—
5	Ipari só	895	454	70	1410	24991	—
6	Denaturált só	—	—	—	—	—	—
7	Marha só	—	74	—	74	—	—
	Összesen	62426	35643	31074	129143	62780	11584
2. Elárusított só							
1.	Darabos só	42165	23627	25928	91720	26322	6082
2.	Luxus só	2006	260	335	2611	—	—
3	Örölt só	9494	7572	1944	19010	10134	—
4	Szemes só	5728	—	269	5997	3	—
5	Denaturált só	—	48	—	48	—	—
6	Marha só	955	439	88	1482	22537	—
	Összesen	60348	31916	28564	120858	58996	6082

„Comercia“

KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG NAGYVÁRAD

EXPORT
IMPORT

Fiók és expositura:
Magyarország: Budapest, Németország: Berlin, Csehszlovákia: Koscice, Temesvár, Arad, Szatmár, (Erményfalva) Valcea Iul Mihail

Raktárak:
Oradea-Mare, Cluj, Temesvár, Ajga, Szatmár, Erményfalva

C u k o r g y á r a k k é p v i s e l e t e

1922-ben*)

só mennyisége és értéke

Sóbányák							Bukovinában	Romániában összesen
Erdélyben						Cacica		
Turda	Paraid	Ocna Dejului	Ocna Șugătag	Coșciu	Összesen		Tonna	Tonna
Tonna							Tonna	Tonna
1. Kitermelt só								
1521	4380	39941	18643	6410	111818	486	216939	
—	—	—	—	—	—	4050	4390	
—	29	—	—	—	8455	—	25678	
—	1504	—	—	—	1528	—	6980	
2443	1848	—	—	—	29282	53	30754	
—	217	—	—	—	217	—	217	
—	180	—	—	—	189	—	254	
3964	8158	39941	18643	6410	151480	4589	285212	
2. Elárusított só								
1911	4090	39548	11755	6944	96652	1329	189701	
—	—	—	—	—	—	4928	7529	
—	3983	—	—	—	14117	—	33127	
—	—	—	—	—	5	—	6000	
—	384	—	—	—	384	—	432	
4377	5	—	—	—	26919	239	28640	
!6288	8462	39548	11755	6944	138075	6496	265429	

*) A Regia Monopolurilor Statului által közzétett adatok után.

cipő-
gyár

Oradea-Mare
Teleki-utca 34 szám

OYÁRT: Női-, galanterie-, luxus- és gyermekcipőket mindenféle kivételben

11-ik táblázat
A kőbányászat 1922-ben

Folyó szám	A kibányászott anyagok megnevezése	Területi beosztás					Összesen Romániában	
		Regat	Erdély	Bánát	Bucovina	Beszarábia	Mennyisége	Értéke
		köbméter					m ³	lej
1	Téglaföld	65.907	61.000	15.000	13.100	17.178	172.185	2.582.775
2	Agyag	4.097	15.643	1.800	—	—	21.540	1.077.000
3	Marna	9.049	—	—	2.206	—	11.255	675.300
4	Kaolin	2.590	—	—	—	—	2.590	518.000
5	Homok	45.596	29.840	1.610	1.200	8.158	86.404	4.320.200
6	Kavics	38.707	14.478	10.647	—	51.311	115.143	5.757.150
7	Conglomerát	4.083	—	—	—	—	4 083	122.490
8	Nyerskő	62.753	34.269	11.548	—	22160	130.730	9.151.100
9	Megmunkált kő	15.118	—	—	—	3.920	19.038	2.855.700
10	Szilánk	14.315	28.560	—	—	—	42.875	1.286.250
11	Mészkő	59.924	80.517	35.496	13.000	47.451	236.388	17.729.100
12	Dacit tuf.	—	3.370	—	—	—	3 370	168.500
13	Dolomit	—	—	1.938	—	—	1.938	271.320
14	Márvány	—	—	816	—	—	816	2.407.034
15	Gipsz	458	—	—	—	4.400	4.458	356.640
16	Tüzkő	258	—	—	—	—	258	20.640
17	Andesit trachit.	—	6.733	112	—	—	6.845	568.905
18	Csillám	—	—	—	320	—	320	25.600
19	Bazalt	—	13201	3.868	—	—	17.069	619.960
20	Bazalt kocka	—	—	1.756	—	—	1.755	263.250
21	Köszörűkő	452	—	110	108	—	670	134.000
Összesen		323307	287611	84.700	29934	154178	879.730	50.909.914

Nagyvárad Hitelbank Rt.

**Oradea-Mare
(Nagyvárad)**

Str. Jorga Miklós (volt
Zöldfa-u.) és Egyesülési
(Szent László-tér)
sarok. (Saját házában)

Alaptőke: 6.000.000 LeL

Foglalkozik a banküzlet minden ágával. Az összes külföldi piacokra átutalásokat a legelőnyösebben eszközöl. Külföldi pénzek vétele, eladása

TELEFON:
4.82, 2-18, 2-80

CAROL MIHALY KÁROLY

*Negoș de Cereale și Sămânțe Export-Import
Gabona-, termény- és magnagykereskedő — Export-Import*

Târgul-Mureș (Marosvásárhely)

Adresa-Telegrafică — Sürgőny cím: Carol Mihály — Telefon: 85

Az index

Áru- és értékindex

Az elsőrendű életszükségleti cikkeknek folyton növekvő, drágasága az ország társadalmi osztályokat foglalkoztatja és az árak indexeinek fejlődését mindenki nagy érdeklődéssel kíséri.

Az árak indexeinek változásait, különböző módon lehet megállapítani; a legtöbb gazdasági szaklap rendszeres időközönként publikál saját kalkulációi alapján kiszámított indexszámokat, melyek azonban a tárgyilagos kritikát nem állják meg. Helyes indexszámokat csak úgy nyerhetünk, ha az egyes áruk árainak hullámzását komolyan szervezett statisztikai apparátus segítségével állapítjuk meg; ilyen komoly szervezés a statisztikai vezérigazgatóság bukaresti hivatala, ahol az egész ország kereskedelmi kamaráinak jelentései alapján folyik az áru- és értékindex megállapítása. Ezek a jelentések főleg az elsőrendű életszükségleti cikkek anyagára vonatkoznak, továbbá a ruházati cikkekre és egyéb árukra.

Ezeknek a jelentéseknek az alapján állítják össze a havi indexet, amely az egész ország piacainak átlagos árait mutatja, tehát nem vonatkoztható egy napra vagy egy piacra. Ez az az index tehát, amelynek alapján a közönség vásárolja az egyes cikkeket a piacon.

Az index kalkulálásánál gyakran előfordul az a hiba, hogy egy bizonyos város átlagos indexét bizonyos árura nézve az illető város 1—2 kereskedőinek árai után állapítják meg; az illető index ilyen esetekben nem reális, mert rendszeresen sokkal magasabb átlagos árat tüntet fel, mint amilyen az illető piacnak megfelelő.

Alábbiakban az indexet úgy állítottuk össze, hogy ezt a hibát elkerülhessük. Adataink a bukaresti statisztikai hivatal által a kereskedelmi kamaráktól bejelentett árak utáni kalkulációkon épülnek fel. A statisztikai hivatal havonta két jelentést kap, minden egyes kamarától, még pedig 1- és 15-én, amelynek alapján a hónapos átlagot kalkulálják. Ez az átlag közelíti meg leginkább a reális árat, amelyen a közönség az illető árut vásárolta.

Az országos indexet úgy nyerjük, ha a városok havi átlagos indexe után kiszámítjuk az általános átlagot. Természetes, hogy ezáltal a módszer által egyes városok feltűnően magas árai az általános átlagban más városok alacsonyabb árai által nivellálódnak.

A statisztikai hivatal pontos evidenciában tartja az egyes városok külön indexszámait is. A Közgazdasági Évkönyvben azonban arra kellett szorítkoznunk, hogy az egyes cikkek országos átlagát ismertessük, még pedig úgy, hogy az 1922-ik és 1923-ik évi árak hullámzásait összehasonlító táblázatokban foglaltuk össze. Az első és második táblázat együtt olvasandó, belőlük az elsőrendű életszükségleti cikkek áremelkedéseit olvashatjuk ki a legpontosabb kalkulációk alapján az utolsó év első 10 hónapjára vonatkozólag. Az első tábla a legfőbb cikkeknek havi átlagos árait tünteti fel, ruházati cikkek nélkül, megállapítva az idej és tavalyi havi indexet. A második tábla graphikonja az utolsó két esztendő pontos indexvonalát mutatja szintén a ruházati cikkek nélkül, melyeknek, indexével külön foglalkozunk.

Az első és második táblához a következőket jegyezzük meg: Általában az elsőrendű életszükségleti cikkek árai a múlt esztendőhöz képest állandó emelkedést mutatnak. Folyó év januárjában a drágasági index az 1916-os bázishoz viszonyítva 2072 volt, azaz 1923 január havában az élet körülbelül 21-szer drágább volt, mint 1916-ban. 1922 januárjában viszont az index csak 1495 volt, tehát tavaly a megélhetés csak 15-ször volt drágább, mint 1916-ban. Ebből tehát az következik, hogy egy év alatt az elsőrendű életszükségleti cikkek árai 577 ponttal, emelkedtek.

Ez a drágasági index a múlt évihez viszonyítva állandóan emelkedett, dacára annak, hogy ha csupán az 1923-as esztendőt vesszük tekintetbe, az index csökkent is egyes hónapokban. Így az év kezdetétől egész 1923 májusig az emelkedés folytonos, amikor is eléri a 2470-et; innentől kezdve az index csökken egészen 2336-ra, (augusztus) míg szeptembertől kezdve ismét emel-

kedik, hogy novemberben elérje a 2600-at, az 1922-ik évi novemberi 1916-hoz képest (lásd 2-ik táblát).

Ha most az 1923 szeptemberi indexet az év elején feltüntetett indexsel és mindkettőt az 1922-ik évi hasonló adatokkal hasonlítjuk össze, (lásd a 2-ik táblázatot) konstatálhatjuk, hogy az első 9 hónapban a drágaság rohamosabban emelkedett, mint a múlt év első 9 hónapjában. 1923 kezdetén például az index 2072 volt, 9 hónap múlva pedig 2421, tehát 421 ponttal magasabb, míg 1922-ben januártól szeptemberig 1495-ről 1685-re emelkedett, tehát csak 190 pontos kilengést mutat. Az 1923-as index fejlődése tehát emelkedő irányban sokkal progresszívebb volt, mint az előző esztendőben.

Az első táblázatban feltüntetett legszükségesebb életszükségleti cikkek indexének hullámzásait vizsgálva, az alábbi képet nyerjük:

A *kenyér* ára 1923-ban több tetemes emelkedést mutat, úgy hogy az országos átlagos ára 5.41-ről 9 hónap alatt 8-ra emelkedett. Ez az index az első minőségű fehér kenyérré vonatkozik, a tendencia itt emelkedő, hasonlóképpen a fekete kenyérnél is.

A *marhahús* 1923 januárban 10.85 kg.-onkénti árral szerepel. Ez az ár szeptemberig 15.85-re emelkedik, miután júliusban és augusztusban már elérte a 16.19-ef és 16.75-öt.

A *sertéshús* szintén állandóan emelkedett. 1923 januárban 23.28 volt, augusztusban 35.15. szeptemberben 28.25 kg.-onként.

A *sertésháj* a legnagyobb áremelkedést mutatja az 1922-ik évi indexhez képest, a mikor is januárban kilogramja 27.20 volt, míg 1923. januárig 57.75-re emelkedett. Az az óriási emelkedés folytatódott hosszabb tempóban, úgy, hogy októberben elérte a 69.70 maximumot. A tendencia emelkedő.

A *burgonya* indexe az utolsó esztendő első 9 hónapja alatt alig változott; 1923-ban 2.58-al kezdődött, szeptemberben pedig az országos átlag 2.60 volt kilónként. Az átlag azonban 1922-hez képest itt is magasabb.

A *hagyma* 1923-ban sokkal olcsóbb volt, mint 1922-ben, a mennyiben 1922-ben a hagyma kilójának ára átlag 3 és 5.70 között változott, 1923-ban pedig 2.55 és 3.66 között mozgott

A *bab* indexe a tavalyihoz viszonyítva hatalmas emelkedést mutat. 1923-ban a középár 6.33—8.20 között mozgott, 1922-ben pedig 3.60 és 4.20 volt az árhullámzások alsó és felső határa.

A *tojások* átlag nem voltak nagyon drágák, mivel a tojáskivitel szünetelt; ezért az országos átlag 1923-ban nem emelkedett 1.50-en felől darabonként és nagyobb hullámzásokról sem számolhatunk be. A tojásárak hullámzása 1922-ben sokkal nagyobb volt, a mikor is a közepes ár 1 lejről 2 lejre emelkedett.

A *tej* indexe 1923-ban az előző esztendői indexhez képest emelkedett, a tendencia itt továbbra is emelkedő. Az országos átlag itt 5.50 és 6.20 lej között mozgott literenként, dacára annak, hogy egyes városokban (Bukarest, Kolozsvár) a tej literje 8 lejért is el kelt.

A cukor átlagos indexvonala 1923-ban a januári 28.86-ról májusig 48.90-re szökött fel és egész idő alatt a fővárosban olcsóbban volt kapható, mint vidéken. Májustól kezdve előbb kisebb, majd nagyobb mérvű esés állott be, melynek következtében az októberi középátlag 36.50 volt eső tendenciával. Az esés oka a belföldi nagybőrmérvű termelés, mely a belföldi fogyasztás fedezésére alkalmas és az év utolsó negyedében Romániát a külföldi cukortól függetlenítette. Sajnos a cukorgyárak spekulatív operációi következtében az index esése nem abban a tempóban halad, mely a reális viszonyoknak megfelelő lenne.

A *tüzelő fa* 1923-as indexe hatalmasan felszökött az 1922-ik évi átlagos indexhez képest. Az első 9 hónapban az átlagos közepes ár állhatatosan tartotta magát a januári nivón, eltekintve kisebb hanyatlásoktól a nyári hónapokban, melyek azonban fölülte csekélyeknek mondhatók. A tölgyfa átlagos ára 1000 kg.-onként 630 és 760 között hullámzott és a hirtelen beállott tél következtében még magasabb átlagos emelkedés regisztrálható.

Ruházati és egyéb vegyes cikkek indexe

A 3-ik tábla tartalmazza a legfontosabb életszükségleti cikkek indexeinek összehasonlító adatait; a ruházati cikkek indexeit, melyeknél az elmúlt esztendőben a legnagyobb emelkedés tapasztalható (lásd a 4-ik tábla középpátlag vonalát) és a melyek az 1-ső táblázatból szándékosan kimaradtak, szintén a 3-ik táblázat mutatja. A ruházati cikkek oly mértékben drágultak meg, hogy áraiknak bevonása az életköltségek indexébe a középpátlagot 2600-ról 3400-ra emeli fel, a mi a 2-ik és 4-ik tábla rubrikájának összehasonlításából tűnik ki. A legnagyobb emelkedést a rendes ruhánál tapasztalhatjuk, amely 4750-ről 21 hónap alatt 5000-re szökött fel. A ruhák után következnek sorrendben az ing, cipők, harisnyák, kalapok, kalikó, cérna és gyapjuneműek indexei, melyek emelkedése 30 és 150% között mozog.

Az országos átlag 1922. januártól 1923. novemberig — az összes cikkek árait összefoglalva = 1649-ről 3400-ra emelkedett; 1923 végén tehát 34-szer drágább volt az élet mint 1916-ban és több mint kétszer olyan drága mint az előző esztendő elején.

Külföldi indexek

A fenti adatokat csak abban az esetben mérlegelhetjük reálisan, ha a romániai index eléggé siralmas felfelé fejlődése után vizsgálat tárgyává tesszük a külföldi indexek hullámzásait is. Ebben az irányban fontos és érdekes adatokat szolgáltat az 5-ik táblázat, mely a világ főbb országainak indexeit tartalmazza 1920 óta még pedig a háboru előtti 100-as bázishoz viszonyítva. A táblázatból kitűnik, hogy Hollandia az a boldog ország, melyben az élet olcsóbb, mint 1910-ben volt (1923-as indexe 81), utána következik Canada (1923-88 index 149) Egyiptomban (161), az Egyesült-Államok (170) Svédország (177), Dánia (204) és Norvégia (237), amely országokban az Index alig szökött a háboru előtti árak kétszeresére. A legdrágább volt az élet Lengyelországban, amelynek indexe 1923 júliusában 2,093.646 volt, Németországban, ahol az 1923-as júliusi index 1,765.100-ra emelkedett és Ausztriában, melynek indexe ugyanakkor elérte az 1.090.300-at.

Hogy a közeljövőben a világ indexei milyen irányban fognak fejlődni, azt nehéz megjósolnunk. A mi Romániát illeti — a lej lassu, de tartós emelkedése arra enged következtetni, hogy egyes cikkekben legalább is az index lassu visszafejlődése várható.

A Consum

és

Közgazdaság-Rumänischer Lloyd

Románia gazdasági életének leghivatottabb krónikása

Marosvásárhelyi Leszámítoló Bank Részv.-Társ. Târgul-Mureş Marosvásárhely

Leggyorsabban eszközöl áttele-sobal a beföld és külföld minden piacára a legelőnyösebb feltételek mellett. Idegen pénznek vétele és eladása. Betételét a legmagasabb kamattal, melyet gyűjtőszövet-ségeknek és azokat lemondás nélkül bármikor visszafizet. Fog-lalkozik a banktárlat minden ágával

Főter 11 szám (Saját ház)

Saját tőke 4 millió Lei

Telefon 236, 182

Az éleltszükségleti cikkek nevei	Mérték egység	Hónapok											
		Január				Február				Március			
		1922		1923		1922		1923		1922		1923	
		L	b	L	b	L	b	L	b	L	b	L	b
Élő szárnyas: Tyuk	Darabja	26	20	33	15	28	50	38	05	31	60	43	—
Ruca	„	30	30	35	06	32	35	37	35	32	20	48	45
Liba	„	58	30	76	08	61	—	84	80	66	20	100	80
Pulyka	„	102	—	118	08	107	—	135	45	100	—	167	70
Halak: Crap	Kg.	11	80	20	62	17	10	25	35	17	80	26	70
Harcsa	„	12	45	19	70	25	—	25	80	19	50	29	25
Hus: Marha	„	7	80	10	85	8	50	11	75	9	50	12	95
Sertés	„	12	95	23	28	13	50	23	68	14	25	27	10
Füstölt szalonna	„	23	90	48	56	24	65	48	65	24	90	55	25
Állati termékek: Tojás	100 drb.	188	60	146	30	163	30	144	50	104	30	143	55
Tej	Liter	3	75	5	72	3	90	6	20	3	70	5	85
Zsir	Kg.	45	55	74	52	43	25	75	25	46	15	84	60
Háj	„	27	20	57	75	27	95	58	80	28	20	67	—
Fehér turó	„	21	45	30	37	23	85	31	20	24	60	34	05
Egyéb élelmisz.: Mosó szappan	„	21	20	26	85	25	70	28	50	21	90	50	80
Élelmiszerek: Kenyér I-a	„	5	25	5	40	5	30	5	35	5	50	5	45
Kenyér II-od r.	„	4	25	3	45	3	50	3	45	3	65	3	40
Tengeri liszt .	„	3	—	4	17	3	30	4	30	3	20	4	55
Korpa	„	—	—	2	15	—	—	2	35	—	—	3	40
Burgonya	„	1	65	2	58	2	—	2	50	1	85	2	65
Hagyma	„	5	70	3	60	5	40	2	85	4	70	2	55
Bab	„	3	90	6	33	4	—	6	90	3	60	7	45
Fűszer: Kockacukor	„	26	30	29	86	27	85	34	75	25	85	40	25
Rizs	„	19	70	21	85	20	30	23	30	20	—	25	40
Kávé	„	74	80	79	07	54	60	83	75	59	—	93	95
Olajbogyó	„	27	45	31	55	28	80	33	90	27	—	—	—
Faolaj	Liter	38	80	49	91	37	45	51	75	42	50	61	55
Tüzelőanyag: Tölgyfa	100 kg.	37	35	73	25	40	90	69	75	39	55	62	85
Lámpaolaj	Liter	3	—	3	75	3	—	3	62	2	90	3	45
Építkezési anyag: Mész	100 kg.	168	70	214	38	198	50	193	25	165	30	185	05
<i>Átlagos index</i>		14	95	20	72	16	12	21	75	16	24	23	47

*) A ruházati cikkek indexét a 3-ik tábla

Societate Anonimă
M de
Mine de Granit din Poieni
Kisesebesi Gránitkőbányák Rt.

CLUJ
Str. Avram Iancu
No. 8

Telefon:
4-41

lázat

1923. évi áraival (ruházati cikkek nélkül)*

H ó n a p o k																											
Április			Május				Június				Július				Augusztus				Szeptemb.				Október				
1922	1923		1922	1923			1922	1923			1922	1923			1922	1923			1922	1923			1922	1923			
L	b	L	b	L	b	L	b	L	b	L	b	L	b	L	b	L	b	L	b	L	b	L	b	L	b	L	b
33	45	44	—	26	57	48	75	28	87	44	30	28	65	42	50	27	02	41	85	30	55	44	50	33	93	43	60
36	20	44	20	29	50	55	65	28	22	44	90	28	73	41	95	25	61	39	60	28	62	49	25	36	50	44	—
77	90	91	45	63	30	120	20	49	10	89	50	48	76	88	90	43	63	80	—	54	14	85	60	53	50	95	—
107	90	173	40	99	70	172	75	95	16	160	—	80	48	155	95	88	75	12	30	98	20	137	50	83	75	155	—
12	64	31	50	17	93	31	40	14	70	33	55	15	29	28	15	12	88	22	—	11	83	27	70	9	17	—	—
18	80	39	—	18	55	36	—	12	75	32	15	13	38	24	20	10	19	22	65	11	36	31	30	9	65	—	—
10	53	14	10	11	20	16	—	11	32	15	95	10	45	16	90	10	06	16	75	10	45	15	80	10	50	17	50
16	14	24	80	17	02	29	—	15	36	29	—	18	18	23	90	15	38	30	15	18	46	28	25	27	40	33	—
29	—	54	80	28	45	57	53	30	05	55	75	36	24	59	40	34	68	54	85	42	02	58	—	52	40	68	—
91	76	127	—	90	92	121	70	95	25	136	85	102	69	138	60	105	15	133	90	110	30	142	—	121	—	190	—
3	65	5	85	3	16	5	30	3	15	5	35	3	08	5	35	3	45	5	35	3	96	5	50	4	40	6	—
47	20	75	70	45	15	81	65	44	—	79	10	47	92	82	13	52	50	79	45	54	11	89	40	79	37	92	50
31	10	60	40	31	82	68	20	34	27	64	90	41	26	66	65	46	60	68	—	58	67	67	80	65	25	69	70
29	90	29	15	20	60	35	70	19	80	28	50	19	58	35	45	23	74	35	—	26	81	36	60	25	78	40	—
21	02	30	40	20	35	32	30	27	15	32	55	22	36	33	80	23	03	34	50	24	19	35	30	24	—	38	—
5	40	5	85	5	45	6	45	5	25	6	35	5	60	7	65	5	55	8	50	5	15	7	70	5	—	8	—
3	70	3	65	3	56	3	95	3	53	4	10	3	80	5	30	3	32	5	30	3	22	5	50	3	—	5	—
3	36	4	65	3	40	4	85	3	39	4	70	3	50	5	—	3	80	4	85	4	26	5	—	4	85	5	20
1	63	2	50	1	90	2	55	1	87	2	70	2	13	2	85	2	24	2	85	2	36	—	—	1	73	2	50
1	68	3	75	2	40	3	30	2	20	2	—	2	17	3	25	2	10	2	70	—	—	2	60	2	70	3	—
5	—	2	75	5	70	2	70	4	78	3	05	3	96	3	—	3	60	3	—	3	03	2	90	5	—	2	50
3	60	8	—	3	60	8	30	3	36	8	30	3	13	8	10	3	90	8	45	4	20	8	20	5	—	9	50
25	70	45	50	26	81	48	90	27	13	48	35	31	39	44	90	30	—	41	25	29	53	40	20	27	25	36	50
21	12	26	65	19	61	—	—	19	30	—	—	18	82	—	—	19	60	—	—	20	61	—	—	19	30	30	—
62	70	96	15	61	82	—	—	60	70	99	—	68	57	102	—	54	01	101	—	66	74	107	40	63	—	110	—
28	50	—	—	27	22	—	—	27	70	—	—	28	45	—	—	28	87	—	—	—	—	—	—	25	—	—	—
43	84	48	75	45	52	63	85	45	40	58	—	48	30	72	55	40	95	61	70	45	40	56	40	44	—	—	—
37	—	68	35	35	75	66	55	30	95	73	75	37	75	72	20	37	42	76	30	41	84	71	30	52	—	77	—
2	90	3	25	2	66	3	30	2	53	4	20	2	74	4	55	2	54	4	75	2	38	5	—	2	35	5	—
144	30	212	40	160	83	188	90	142	03	221	40	168	84	210	30	154	70	195	60	163	33	202	61	164	—	198	—
1656	2400	1681	2470	1604	2420	1633	2400	1605	2336	1685	2420	1757	2540														

és a 4-ik tábla graphiconja mutatja.

**Szudrics-Petroszi
Erdőkitermelési
Részvénytársaság**

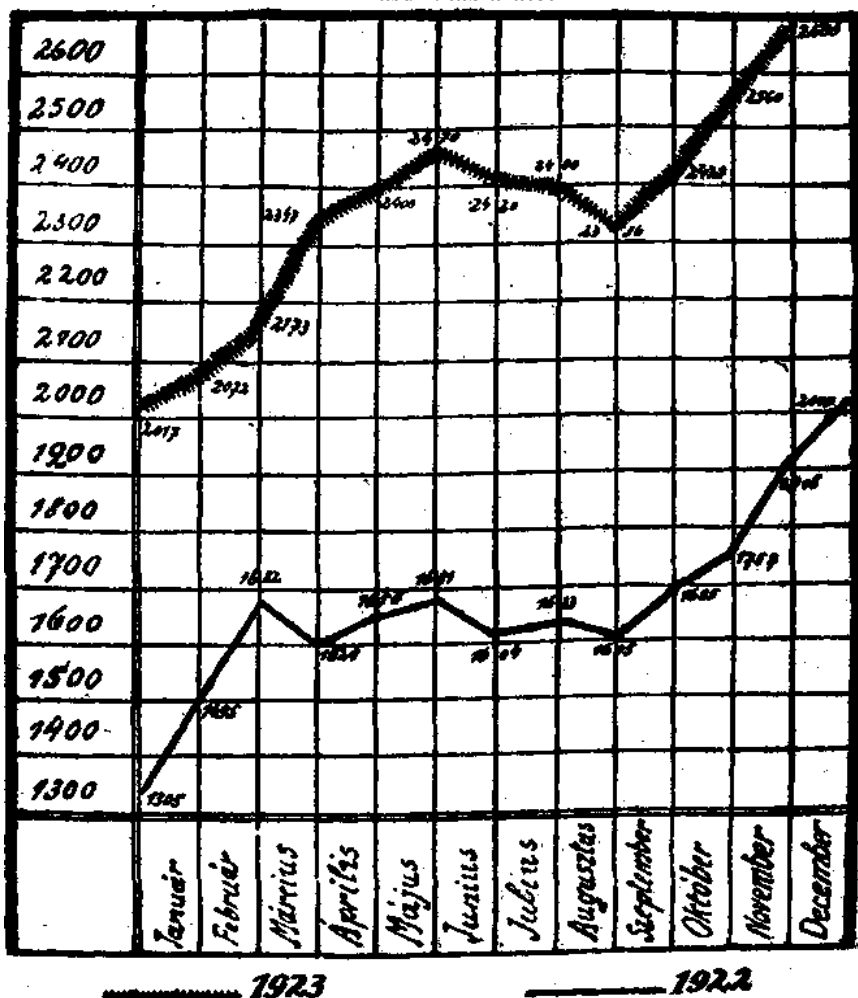
Oradea-Mare

Telefon: 2-67 és 3-77

Indexvonalak

(Összeaz elsődrendű életségügyi cikkek ártáblázata alapján.)

Lásd 1. táblázatot

JEGYZET: Az Indexvonalak a ruházati cikkek bevonása nélkül vannak megrajzolva.

Nyomatványok
 a legmodernebb kivitelben
 a „Cultura“-könyvnyomdában
 készülnek. Cluj, Strada Regina Maria 34 szám

3-ik tábla

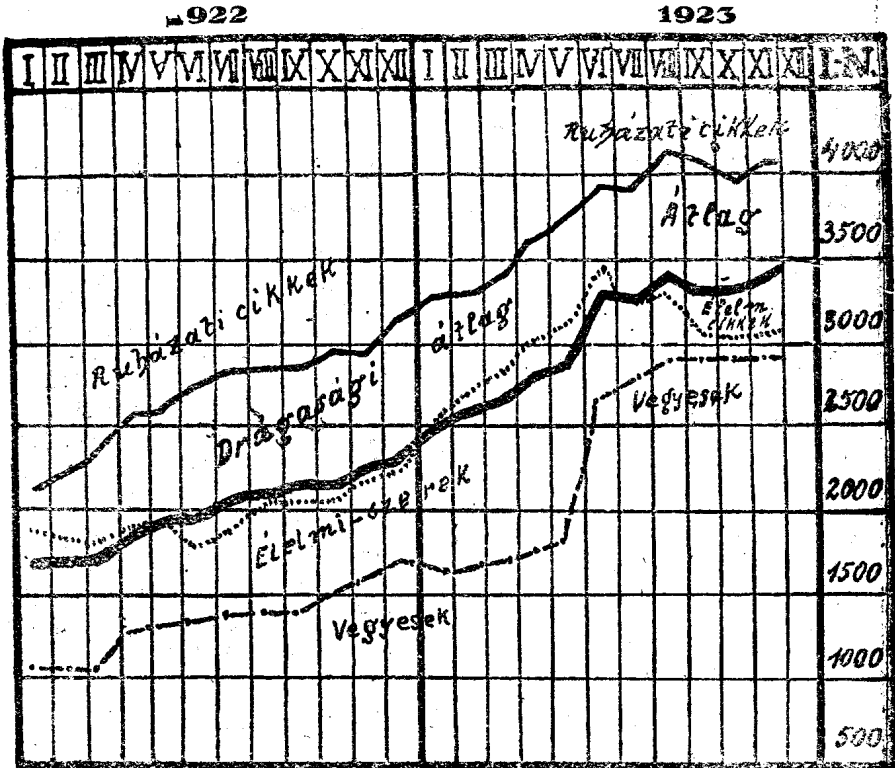
**Élelmiszerek, ruházati és egyéb vegyes
élelcükségleti cikkek indexe**
(1916 augusztus 1-től 1923 november 20-ig)

Áruk	1916 Augusztus 1	1922 január 20	1923 Szept. 20	1923 Október 20	1923 November 20
ÉLELMISZEREK					
Cukor	100	2000	2200	2250	2500
Rizs	100	4000	4000	4000	4660
Kávé	100	2960	4000	3850	3550
Tea	100	1160	4160	4000	5000
Olajbogyó	100	2000	3500	4000	5330
Bab	100	2000	5000	6000	7000
Tengeri liszt	100	2700	4000	4330	4336
Buzaliszt	100	1750	2500	2500	2590
Burgonya	100	2660	2000	2000	1660
Só	100	1660	2660	2660	2660
Zsemlye.	100	2000	3200	3200	3200
Kenyér	100	1500	2500	2500	2500
Hus	100	1000	3250	3250	3000
Tej	100	1000	2000	2000	2000
Vaj	100	2690	4000	4000	4600
Zsir	100	1870	4370	4370	4370
Hal	—	—	2800	2500	2750
Bor	100	1250	2000	2000	2000
Sajt	100	1750	3000	3210	3420
Pálinka	100	1710	1250	1250	1500
Szesz	100	1500	1560	1560	1560
RUHÁZATI CIKKEK	100	1858	3045	3114	3337
Rend ruha	100	1750	4750	4750	5000
Felöltő	100	2000	5000	5000	5000
Íng	100	1875	3120	3120	3500
Cipő	100	1500	2500	2500	2500
Harisnya	100	1330	4000	3800	3800
Kalap	100	1250	3300	3300	3300
Kalikó	100	3500	5250	6000	5200
Cérna	100	2000	2400	2400	2400
Gyapju	100	3500	6750	7500	6560
VEGYESEK	100	2077	4119	4263	4140
Szappan	100	1280	2610	2200	2450
Pohár	100	1500	2500	2000	2000
Tüzelőfa	100	1200	2500	2500	2500
Épületfa	100	600	2750	3000	2750
Lámpaolaj	100	1810	6200	6200	6200
Benzin	100	320	3000	3000	3000
Nyersolaj	100	930	3300	3250	3250
Crupon bőr	100	500	1000	1000	1000
Talpbőr	100	460	860	860	860
Papir	100	1570	3200	3200	3200
	100	1012	2792	2721	2721
Középátlag	400	1649	3318	3366	3399

Összefoglaló indexvonalak

feltüntetve az átlagos drágasági vonal fejlődését a ruházati cikkek indexvonalának bekalkulásával.

(Olvasandó a 3-ik táblával együtt.)

FABRICA DE CĂRĂMIZI ȘI ȚIGLE DIN MUREȘENI S. A.

TELEFON 120

TELEFON 120

TÂRGUL-MUREȘ
MAROSVÁSÁRHELY

L I N I A D E G A R A J — I P A R V Á G Á N Y

Cyártja az elismert legjobb minőségű falazótéglaí, hornyolt-, hódfarku- és kupfedélcserpeket, különféle méretű alacsony beket és egyéb agyagárakat. Târgul-Mureș vasuti állomáshoz csatlakozó iparvágánya lehetővé teszi kiváló produktumainak gyors, pontos és gondos vasuti szállítását. — Napi 20 vagon el-

szállítására van berendezve. — A legmodernebb gépekkel és szárítószemekkel történt legújabb berendezésével évi termelőképessége 6—8 millió darabra ország területén eddigelé még nem ismert egészen új típusu, a legcélszerűbb és igen tetszetős hornyolt-cserpeket gyártását.

5-ik tábla

Drágasági index
a világ több országainak életszükségleti

Országok	Anglia	Ausztria	Belgium	Canada	Dánia	Egiptom	Francia- ország.	Német- ország	Görög- ország	Itália	Norvégia
A 100-as index esztendeje	1914 július	Wien 1914 július	1914 április	1914 július	1914 július	1913 1914	1914	1914 július	1914 július	Roma 1914	1914 július
Decemb. 1920	269	—	460	181	264	—	370	916	—	378	33
Decemb. 1921	199	59400	393	151	212	—	297	1550	—	423	28
Decemb. 1922	178	937528	384	147	198	173	300	68506	1034	438	23
Január	178	945400	388	150	198	170	—	112027	1149	412	—
Február	177	960100	397	150	—	169	—	264300	—	413	—
Március	176	1023800	408	152	—	161	324	285400	1330	415	24
Április	174	1089700	409	150	—	163	—	295400	1348	441	—
Május	170	1143900	413	147	—	—	—	381500	1217	449	—
Junius	169	1151300	419	146	—	161	331	765009	1083	452	23
Július	169	1090300	429	146	204	161	—	1765100	1032	—	—
Augusztus	171	1049600	439	149	—	—	—	58504	1111	—	—
Szeptember	173	—	453	—	—	—	—	—	—	—	—
Október	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Hitelnyújtás előtt szerezzen

üzletfeleiről információt a

RADIO hit
*
CLIJ--KOLOZSVAR, STR.
REGINA MARIA 34 SZAM
*
i r

[Erdélyi Magyar Adatbank]

NYERSTERMÉNY BEVÁSÁRLÁSI ÉS ELADÁSI RT. CLUJ

STR. AVRAMIANCU
(PETŐFI-UTCA) 3

Sürgőnycim: „Oase”

↑
TELEFON
8—39
↓

Vesz

a legmagasabb napi áron csontot, szarúhulladékot, patát, nyers és száraz húslást és más az enyo- és csontfeldolgozó iparkhoz tartozó nyersanyagokat.

Elad

a legelőnyösebb feltételek mellett a Marasesti S. A. Romana pentru Industri Chimice Bucuresti megbizásából I-a csont és bőrenyvet, réz és vasgálicot. Kénsavat, műtrágyát (Superphosphatot), vasminiumot és Velencei vörös festéket.

Megrendeléséért, vagy esetleges mintaküldeményéért kérjük a Cluj, vagy Bucuresti, Str. Câmpineanu 4. sz. irodához fordulni.

KÜLKERESKEDELEM

A ROMÁN KÜLKERESKEDELEM.
A GABONA.
AZ ÁLLATKIVITEL.
A FA EXPORT.
A PETROLEUM.
ROMÁNIA IMPORTJA.

Economia

Kereskedelmi és Ipari Részvénytársaság

Távírási cím: COLONIALE

Egyedárusítás
illetve képviselet:

Marcheggi Gépgyár Rt.
Famegmunkáló gépek,
Téglagyári berendezé-
sek Marchegg
Britisch Osterreichische
Bank áruosztálya Wien
Pirelli & Co. Gummi és
Kaucsuk gyár Milano-
Bucuresti
Astra Vagon és Motor-
gyár Arad-Bucuresti
Resicai Vasművek és Ura-
dalmak Rt. Temesvár
Societatea Anonimă Ro-
mana de Comerț Bucu-
rești

Telefonszám:

8-58, 14-56, Raktár: 8-55

ÜZLETI ÁGAK:

Malomépítéset, mérnöki osztály
Mezőgazdasági és ipari gépek,
műszaki cikkek, benzin, petrol és
olaj termékek, autók és alkatrészek
Gépjavitó műhely
Keskenyvágányu vasúti osztály
Gabona termények és magvak

Egyedárusítás
illetve képviselet:

Magyar Királyi Államvas-
utak Gépgyára Budapest
Láng L. gépgyár Rt. Bpest
Wörner és Tsa Rt. Malom-
berendezési Gépgyár
Budapest
Ganz és Tsa Rt. Henger-
székek Budapest
Angol-Magyar Bank Kül-
kereskedelmi osztálya
Budapest
Wolfner és Tsa Bőrgyár
Budapest
Garwens Werke Szivattyu
berendezések és mér-
legek Wien

Oradea-Mare—Nagyvárad, Nagypiac-tér 1. sz.

Malom- gépeket

Hámozó- és hegyezőgép,
tarár, kefecsigá, síkszita,
radialszita felvonók, szállító
csigá, felvonó serlegek stb.
gyárt és szállít

Klug István

gép és malomépítéset

Temesvár-Gyárváros, Str. Trei Crai No. 26. Telefonszám 172

A román külkereskedelem

Azt az óriási gazdasági haladást, amelyen Nagyrománia az utolsó években keresztül ment, a legjobban bizonyítja az ország külkereskedelmének fejlődése. A háboru előtti Romániának külkereskedelme 1913-ban 1 és egyötödmilliárdnyi értéket képviselt, amely összegben úgy a kivitel, mint a bevétel befigyelt. Az ország kereskedelmi mérlege igen csekély kitéttel, majdnem mindig aktív volt és 1913-ban a kiviteli többlet körülbelül 80 millió lejre emelkedett.

Ezeket a részleteket előre kell bocsátanunk, ha a mai Románia külkereskedelmének képét meg akarjuk rajzolni, mert csakis a háboru előtti viszonyokból kiindulva tudjuk kellőképpen értékelni azt a konszolidációs munkát, amelyet külkereskedelmünk érdekében a háboru óta az ország gazdasági faktorai kifejtettek, hogy Nagyrománia külkereskedelmét a mai nivójára emeljék,

A háboru előtti kereskedelmi mérleg 1915-ben érte el a legnagyobb aktivumot, amikor is 237,239.936 lej exporttöbblettel zárult, hogy a háboru utáni első esztendőben — 1919-ben — 3 .milliárdos deficitre süllyedjen. Emellett nem szabad elfelejteni, hogy 1919-ben az ország területe több mint kétszeresére emelkedett és hogy az árak 1919-ben sokkal magasabbak voltak, mint 1915-ben.

Ahhoz, hogy kellőképpen megértsük azt az óriási visszaesést, amelyet Románia a háboru végével gazdaságilag szenvedett, elég rámutatnunk arra, hogy Románia, mely Európa gabonakamrája volt és évente több, mint 3 millió tonna gabonát exportált, a háboru után kénytelen volt gabonát és lisztet Amerikából és Ausztráliából, zsirneműeket Franciaországból és Spanyolországból importálni és ruházati cikkeket is majdnem kétharmadában a szükségletének megfelelően a külföldről hozott be.

Az 1913-as és 1919-es évek gabonamérlege ebben a tekintetben a legjobban illusztrálja azt a siralmas helyzetet, melyben külkereskedelmünk a háboru végével leledzett:

	Export		Import	
1913	2.946.947	tonna	28.725	tonna
1919	2744	„	220.149	„

Ez a körülmény igazolja egyszermind a függő adósságok magasságát a külföldön, amelyek konszolidációja oly nehéz probléma volt és ez a mérleg illusztrálja legjobban azokat a nehézségeket, amelyekkel a megnövekedett Romániának meg

kellett küzdenie, hogy gazdasági életét reorganizálhassa és külkereskedelmét lassan a háboru előtti viszonyok felé fejleszthesse.

Alább adjuk ennek a munkának a menetét és regisztráljuk az elért eredményeket:

1920-ban a külkereskedelmi deficit valamivel csökkent, 1921-ben és 1922-ben pedig az exportunk értéke tetemesen emelkedett, amennyiben, amint ez a pénzügyminisztérium hivatalos adataiból kitűnik, 1921-ben a kivitel 7 milliárdot, 1922-ben pedig több mint 12 milliárdot tett ki. A pénzügyi kormány már 1921-ben — a bevételezett importvámok statisztikája alapján — arra számított, hogy az 1922-es kereskedelmi mérleg aktív lesz, ami — azonban nem volt elérhető; ezt az eredményt csak 1923-ban mutathattuk ki, amely esztendő egy körülbelül 7 milliárdos aktív mérleggel zárul.

A román kivitel főcikkei a gabona, petróleum, a fa, az élőállatok, a tojás és a só, exportpiacuk pedig Anglia, Ausztria, Bulgária, Csehszlovákia, Egyptom, Franciaország, Görögország, Olaszország, Jugoszlávia, Németország, Lengyelország, Törökország és Magyarország voltak.

A buza és rozsexport tudvalevőleg 1923-ban szünetelt és csak legujabban szabadult fel. Az exporttilalomnak mélyreható gazdaságpolitikai okai voltak és a gabonakivitel megszorítása az oka annak, hogy kereskedelmi mérlegünk nem szanalódhattott hamarabb. A háboru előtt a gabonaexport az összkivitel kétharmadát képezte és 1911-ben 4 millió tonnára emelkedett. 1913-ban pedig még mindig 3 millió tonnával szerepelt az összkivitelben. 1919-ben a gabonakivitel majdnem teljesen szünetelt, mivel az ország csak 1920-ban kezdhetette meg a rendes földmivelést, amely esztendőben több mint 1 millió tonnára emelkedett, majd 1922-ben megközelítette a 2 millió tonnát.

A gabona

Ennek a visszaesésnek az oka az, hogy a belföldi szükséglet aránytalanul nagyobb, mint a háboru előtti Romániában, mivel a csatolt területek nagyrésze azelőtt Magyarországból fedezte gabonaszükségletét. Ehhez hozzájárultak az agrárreform következtében előállott változások, amelyek következtében a földművelés metódusai megváltoztak és a kis- és középbirtokosok kevesebb gabonát és kukoricát és több ipari növényt termelnek, mint azelőtt. Ebhez jön a marhatenyésztés nagyobb mérvű fejlesztése is, ami a gabonaneműek kivételének csökkentését a marhalenyésztés javára involválja.

Külkereskedelmi szempontból fontos annak a megállapítása, vajjon Romána elérheti-e a háboru előtti gabonaexport teljesítményét. Ha a kérdést abszolút viszonylatban tesszük fel — azt kell mondanunk, igen, 1923-ban 13.2 hektoliter búzát termeltek hektáronként, amit modern talajmegműveléssel köny-

nyen lehetne 15 hektoliterre fejleszteni. Ha 3,655.000 hektár buzaterületet veszünk alapul (1,750.000 hektár a régi királyságban, 1,100.000 hektár Erdélyben és Bánátban, 78000 hektár Bessarabiában és 25.000 hektár Bukovinában) évente 400.000 vagon buzatermésre számíthatunk, amelyből 245.000 vagon tenne ki a belföldi szükséglet, beleszámítva a 70.000 vagon vetőmagot is. Maradna tehát 150—155.000 vagon exportbuza, a háboru előtti átlagos 130.000 vagonnal szemben. Ez a megállapítás persze csak abszolote viszonylatban kedvező, mivel a megnagyobbodott Románia *relative kevesebb búzát termel, mint a régi kis Románia* Kereskedelmi mérlegünkre ez azonban nem lesz kihatással, mivel az *aktiv mérleghez szükséges export-többletet az aránytalanul megnövekedett export nyújthatná*; ehez viszont az állatexport teljes szabadsága szükséges.

Ha a buza- és lisztexport az elmúlt esztendőben szünetelt is, árpában, zabban, tengeriben, korpában és hüvelyesekben az exportforgalom 1923-ban eléggé kedvező eredménnyel járt, *amennyiben összesen 1,081.072 tonna került ezekből a cikkek-ből exportra, majdnem 4 milliárdnyi értékben*, (januártól—októberig), a tavalyi 798.824 tonna ellenében, melynek értéke 2 és fél milliárd leire rugot. Fenti gabonaneműek külföldi vevői voltak: Algir (árpa és tengeri). Anglia (árpa, tengeri, zab és hüvelyesek), Ausztria (árpa, tengeri, korpá és hüvelyesek). Belgium (árpa, tengeri és bab) Csehszlovákia (zab, tengeri, korpá és hüvelyesek), Dánia (árpa és tengeri) Egyiptom (hüvelyesek), Franciaország (árpa, tengeri, korpá és hüvelyesek), Németország (ugyanazok), Görögország (ugyanazok), Gibraltar (főleg tengeri), Olaszország (főleg hüvelyesek), Hollandia (árpa, zab, főleg tengeri, korpá és hüvelyesek), Lengyelország (főleg tengeri és hüvelyesek), Spanyolország (hüvelyesek kisebb mennyiségben), Törökország (főleg tengeri és árpa), Magyarország (tengeri és hüvelyesek kisebb mennyiségben). Legjobb konxumenseink Belgium, Németország és Franciaország voltak, amelyeknek szüksége az összexportnak majdnem egynegyedét abszorbálta.

Az állatkivitel

A háboru előtt Románia állatkivitele igen nagy nehézségekkel küzdött, mivel a konkurrens osztrák-magyar monarchián való transitálás igen körülményes volt. 1913-ban a román állat-export 9960 darabot tett ki, 1919-ben pedig teljesen szünetelt. A következő esztendőkben az állat kivitel hatalmas lendületet vett és az 1922-es év már igen számottevő eredményekkel zárul, amit az alábbi kimutatás igazol a legjobban:

	szarvasmarha	kisebb állatok	Össz.
1919	—	—	—
1920	1.567	532	2.119
1921	70.452	61.351	151.303
1922	145.107	175.207	319.314

1923-ban az első 10 hónap alatt az állatkivitel teljes mennyisége 88.078 darab volt. Főpiacaink Ausztria, Csehszlovákia, Törökország és Magyarország voltak, Itt említjük meg a tojáskivitel is, mely 1923-ban (10 hónap alatt) 31,625.689 darabot tett ki a tavalyi 8,123.554 darabbal szemben. Tojás-exportunk piaca Lengyelország, Anglia, Ausztria, Magyarország és Csehszlovákia. Látjuk tehát, hogy 1922-ben állatkivitelünk 150-szer nagyobb volt, mint Románia állatexportja 1913-ban, ami igazolja fenti feltevésünket, hogy a gabonakivitel esetleges deficitjeit az állatexport többletével külkereskedelmi mérlegünk javára megváltoztathatjuk.

Bizonyos, hogy az 1923-as esztendő az állatexport hosszabb szünetelése miatt nem volt a legkedvezőbb; kívánatos volna az állatexport teljes szabaddátétele, aztán a törökországi piac teljes meghódítása ahol a román állat keresett cikk és elhelyezése fölötté kedvező viszonyok között történhetik.

A faexport

A faexport Nagyrománia külkereskedelmi mérlegében óriási szerepet hivatott játszani. 1913-ban Kis-Románia 260 ezer tonna épületfa exportot tüntet fel, amely mennyiség 1920-ban, 7 évvel az impérium átvétele után, 66 ezer tonnára csökkent, mivel a szállítási és termelési nehézségek a háboru utáni első esztendőkbén gigászi munka elé állították a fatermelőket és exportőröket. 1921 óta azonban a fatermelés kezdett rendes mederbe terelődni, újabb investálásokkal új vállalatok alakultak és az épület- és tüzfakivitel hatalmas lendületet vett. 1921-ben 150 ezer tonna, 1922-ben pedig 722 ezer tonna az összkivitel, tehát 2 év alatt a faexport az előbbi kivitel 12-szeresére emelkedett.

1923-ban az első tíz hónapban a román fakivitel újabb óriási emelkedést mutat és tonnákban részletezve az alábbi képet nyújtja:

653.890 tonna	fenyőfadeszka
66.855 „	egyébb lágyfa
8.805 „	tölgyfa
9.031 „	egyébb fa
937.687 „	tüzelőfa

tehát 1,758,268 tonna összkivitel, melyhez még 82.332 m³ rönkfa járul. A román fa külföldi piacai: Anglia (fenyődeszkák), Egyiptom (épületfa), Bulgária (deszkák és rönkfa), Csehszlovákia (deszka, rönk és tüzifa), Franciaország (deszkák), Görögország (deszkák), Olaszország (deszkák), Jugoszlávia (deszkák, rönkfa és tüzelőfa), Lengyelország (lágyfa), Törökország (épületfa, Svájc (deszkák) és Magyarország, ahová csupán október havában 13.330 tonna épületfát, 6501 tonna egyébb lágyfát, 926 tonna tölgyfát, 1197 tonna egyébb fajta fát, 1052 m³ rönkfát és 81.821 tonna tüzelőfát exportáltunk. Az utolsó 10 hónap feexportjának értéke 2 milliárd 124,923.000 leire rug.

Ezekből az adatokból kitűnik, hogy megfelelő szállítási és vámrendelkezések által a faexportot az ország leghatalmasabb bevételi forrásává lehetne fejleszteni, tekintetbe véve, hogy például Egyiptomba és Palesztinába sokkal jelentősebb mennyiségeket lehetne szállítani és a török, csehszlovák, lengyel és jugoszláv piacok felvevőképessége megfelelő organizáció mellett kereskedelmi attaséink jelentései szerint több mint a kétszeresére volna fejleszthető.

A petróleum

A román petróleum kitermelése még mindig a háború alatt elkövetett és a szövetségesek követelésére végrehajtott rombolások következményei alatt szenved és korántsem közelíti meg a békebeli produkció adatait. Alább közöljük a kiviteli kimutatást 1919-től 1922 végéig:

	1919	1920	1921	1922
	t o n n a			
Nyersolaj	3.600	3.500	15.511	2
pakura	11.259	25.806	15.200	14.877
finomitott	25.615	149.446	142.971	252.316
benzin	3.286	55.511	175.115	131.584
olajok	240	15.163	13.333	15.857
összesen	44.000	249.426	362.350	414.636

1923-ban (október végéig) a kivitel 316.600 tonnára rugott, a finomitott petroleumnál tetemes visszaesést tüntetve fel, a kivitel összértéke pedig meghaladja a 2 milliárdot (2.140,911.000 lej).

A nyersolaj exportja 1923-ban tilos volt; rafinált petroleumot vásároltak Anglia, Ausztria, Bulgária, Csehszlovákia, Görögország, Jugoszlávia, Törökország és Magyarország, míg a román benzin főleg Ausztriába, Bulgáriába, Csehszlovákiába, Németországba, Jugoszláviába, Török- és Magyarországra került kivitelre, az ásványolajok legjobb piaca pedig Bulgária, Görögország, Jugoszlávia és Magyarország voltak. A petróleum világpiaci árai utolsó évben a kaliforniai petroleumtelepek túltermelése folytán eső tendenciát mutatnak. A petroleumkereskedelem viszont a külföldi piacokért való küzdelem jegyében bonyolított le, amelynek főexponense Franciaország és Anglia. A „Uniunea Națională de Petrol” a közeljövőben a legnagyobb küzdelmeket kell megvívja az egyes érdekeltségek trösztjeivel. A petroleumexporttal összefüggő problémák megoldásába a várva-várt subsol-törvény fog beleszólni, amelynek az alapján nemcsak a petroleumkoncessziók kérdése, hanem a mostanában a francia kölcsönrel kapcsolatban oly sokat emlegetett „redevenák” — a petroleum járandóságok — kérdése is megoldást fog nyerni. Mindezek a kérdések a petroleum világproblémájával szoros kapcsolatban vannak. A petroleum óriást fontosságát az utolsó évtizedek alatt elért ipari fej-

lódésnek köszönheti, mely ezen értékes és olcsó energiaforrás nélkül stagnálásnak volna kitéve. Külkereskedelmi viszonylatban tehát a jövőben folytatott petroleumpolitika döntő befolyással lesz kereskedelmi mérlegünkre, mivel a petroleum ezidő szerint a legértékesebb nyersanyagot képezi, mellyel az ország rendelkezik.

Ha meggondoljuk, hogy az utolsó három évben a petroleumtermelés megtizsereződött, akkor könnyen megállapíthatjuk, hogy a román petroleum külkereskedelmének perspektívái beláthatatlanok.

Az import

A külföldi import, melynek jelesebb cikkei a gyapju és szövöttárúk, fémek, a bőr és a selyem, továbbá vegyipari és gyógyszerészeti cikkek, a gyarmatárúk, illatszerek és a luxus-cikkek voltak, 1923-ban több mint 2 milliárddal csökkent. Az importcikkek közül a három első cikk importunk $2/3$ -át teszi ki, a tendencia azonban itt is mindinkább eső, mivel a reményteljes, lendületes fejlődésnek indult erdélyi és bánáti ipar ezen cikkekben is Romániát lassanként függetleníteni fogja a külföldi behozataltól. Az Importnak 1923-ban tapasztalt tetemes csökkenésében a román valuta leromlása is szerepet játszott, ami a belöldi iparnak bizonyos mértékben megkönnyítette az import kiszorítását. A fémiparban a helyzet még tisztázatlan, mivel a külföldi konkurencia a mai importvámok mellett még tulerős; nemzeti fémiparunk érdekében erélyes védvámpolitikára volna szükség, amely az anélkül is kedvezd külkereskedelmi mérlegünket még kedvezőbb irányban befolyásolhatná.

A fémiparcikkek importjának kérdését annál sürgősebben kell megoldani, mivel a ruhrvidéki utolsó események kétség-telenül éreztetni fogják hatásukat a román piacon is. A Ruhrvidéken a termelés ismét megindult és főleg a fémiparban nonsokára normális keretek között fog mozogni. A német és belga vaspiac tehát valószínűleg igen tetemes Ruhr-vassal fog rendelkezni, amely feldolgozása után keleti piacokra fog özönlenni. Hasonló veszély fenyegeti a román fémpiacot a francia vas-termelés részéről is, mivel az ugyis már normálissá fejlődött francia vasipar a ruhrvidéki olcsó szénszállítások révén termelését még jobban emelni fogja és a közel keleten mindent meg fog tenni, hogy Anglia elől a piacot elhódítsa. Bizonyos mértékben ezt Belgiumról is állíthatjuk, amely a Ruhr-megszállás óta fémiparát szintén fejlesztette és nagyszabásu exportkereskedelmet inauarált. Ma a belga fémipar keleten már érezhetően konkurál az angol és francia fémexporttal.

ALBINA

*Intrepozite
și societate
comercială
anonimă*

CLUJ
PIAȚA GARII

◆
**Capital societar anonim:
6,000.000 Lei**

◆
Telefon:
5-71

◆
*Imagazinează tot
felul de mărfuri.*

◆
*Acordă împrumut
pe gaj de marfă.*

◆
*Finanțează afaceri
com. și industriale.*

Import-Export

MUNKÁSÜGYEK

MUNKA- ÉS MUNKÁSVISZONYOK-
ROMÁNIÁBAN
SZÖVETKEZETEK
AZ ALKALMAZOTTAK KATONAI
FELMENTÉSE
KÜLFÖLDI SZAKMUNKÁSOK BEHO-
ZATALA ÉS ELHELYEZÉSE

»ARCHIMEDES«

FABRICA DE BALANȚEȘI
MAȘINI TURNĂTORII DE
FIER ȘI METAL S. A. R.

MÉRLEG ÉS GÉPGYÁR,
VAS- ÉS FÉMÖNTÖDE
RÉSZVENYTARSASÁG

CLUJ

STR. GEN. POETAȘ 19—21

Produce: Toffeluri de balanțe (Poduri, Bascule pentru vagoane, poduri bascule stabile, transportabile etc. Balanțe cu pot cu cursor și șcala. Bilanțe cu pod și taler pentru greutateți. Balanțe cu brațe egale, balanțe compuse) cu taleri deasupra etc.) părți de automobile și mașini, precum și accesorii, greutateți de alamă și de fier.

Gyárt: Mindenféle mérleget (vagon, stabil, félstabil, szállítható, hid, daru marha, tolósúlyos tízedes, egyensúly, egyenkaru, hentes precíziós, gyermek és tárazó mérlegeket), automobil és gépkatárszeket, továbbá rézből és vasból mérleg súlyokat

Face reparaturi de motoare de benzina, uleu, abur și gaz, de toffeluri de mașini precum și la ori și celel de balanțe și greutateți

Javit: Benzin-, gőz-, gáz- és nyersolajmotorokat, mezőgazdasági és szerű mérlegeket és súlyokat.

NUMARUL MUNCITORILOR ESTE 180
PUTEREA MOTORICA 25 HP. — MUNKÁSLÉTSZÁM 180
MOTORIKUS LŐERŐ 25

Munka- és munkáviszonyok Romániában

Erdélynek és Bánátnak Romániához való hozzácsatolása, jelentékeny szaporulatot idézett elő az egész ország gazdasági életében. A két új országrész fejlett gyáripára azonban nemcsak Románia iparosodási folyamatának adott erőteljes lökést, hanem jelentős mértékben növelte az ipari munkásság számát az egész országban. Ennek a fejlődésnek méreteit mindenki előtt szemléltetően mutatja az a statisztika is, amelynek adatai szerint Románia ipari részvénytársaságainak alaptőkéje 1918-tól egészen 1923-ig 600 millióról 5 milliárdra emelkedett. E két szám között különbség jelzi az iparosodás arányain kívül még azt is, hogy Románia lakosságának strukturájában az új területek ipari munkásságával jelentékeny változás állott be.

A folyamat azonban még nem ért véget. Az industrializálás egyre folyik. Jelentős mértékben sietteti ezt a földreform is, amely a felszabadult immobil-tőkét belátható időn belül az ipari termelésben való akár közvetlen, akár közvetett részvételre fogja szorítani. De hozzájárul a folyamat meggyorsításához az ipari védvám rendszere is, amely Románia iparában kivételes alkalmat nyújt a fejlődésre. Az ország ipari jellegének fokozódása természetesen magával hozza az ipari munkásság létszámának emelkedését. Ennek a létszámnak pontos állásáról — sajnos — csupán megközelítő adatok állnak rendelkezésünkre. Nincs olyan szervünk, amely központilag tartaná nyilván az ország területén dolgozó üzemek munkásainak létszámát. A munkásbiztosítópénztárak jelentései, amelyekből valaha pótoltuk erre vonatkozó hiányos ismereteinket, ma már csak pénztári adatok közlésére szorítkoznak. Ha tehát megkíséreljük, azt, hogy Románia területén dolgozó ipari és kereskedelmi vállalatok munkásairól kimutatást adjunk, amelyben csakis a munkásszervezetek adataira támaszkodhatunk, előre is meg kell jegyeznünk azt, hogy ez a kimutatás egyáltalán nem pontos. Nem is tart igényt arra, hogy adatait annak tekintsék. Arra azonban, hogy ezekből a számokból bizonyos következtetéseket vonhassunk le az egész ország munkásságának állására, — elegendő.

Románia területén ma, hozzávetőlegesen a következőképpen oszlanak meg a munkások szakmákba csoportosítva:

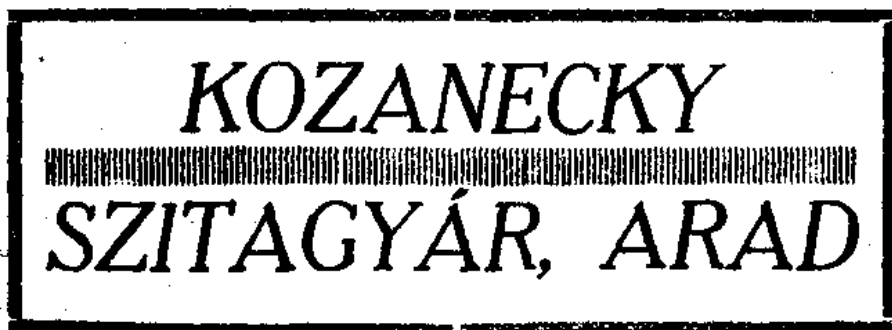
Bányamunkások	8232
Vasmunkások	16622
Építőmunkások	3273
Élelmezési munkások	2164
Famunkások	5834
Bőrmunkások	5585
Nyomdász munkások	2568
Könyvkötőmunkások	401
Alkalmazottak	270
Ruházati munkások	5957
Kikötőmunkások	4671
	<hr/>
	51577

(Ez a szám természetesen csak a szervezett munkásokat foglalja magában. Egy régi statisztika az összes munkásokat egész Romániában körülbelül $\frac{1}{4}$ millióra becsüli.)

Amint a végső számok is mutatják, az adatok nem ölelik fel egész Románia munkásságát. Erdélyben és Bánátban, de főleg a régi királyságban rendkívül sok szervezetlen munkás van, akikről semmiféle hivatalos kimutatás nem számol be. Így elvesznek kimutatásunkra nézve a besszarábiai munkások ezrei is, akiknek számáról még megközelítő ismereteink sincsenek

A munkásság számának megoszlása helyenként.

Hiányos és kimerítőnek nem nevezhető adataink mellett még több nehézségbe ütközik az egyes szakmák munkásai helyenkénti megoszlásának kimutatása. Ezen a nehézségen kívül azonban még más akadályai is vannak egy ilyen statisztikai kimutatásnak: nevezetesen csak kevés szakmánál mutatható ki a megoszlásban bizonyos rendszer. Így például ruházati munkás az ország minden helyén található. A szakszervezetek pedig csak onnan közölnek kimutatást, ahol a csoportok már megalkultak. Ezzel szemben a vas- és bányaiiparban foglalkoztatott munkások éppen a munkahelyek kötöttségei folytán egyes helyekre koncentrálnak jelentékenyebb tömegben. Ilyen kimutatásnak tehát nagyrészt változó jelentőséget tulajdoníthatunk, éppen a fentebb említett okok miatt.

	Bőripari munkások	Bányamunkások	Vasmunkások	Nyomdász- munkások	Famunkások	Élelmezési munkások	Építőmunkások	Ruházati munkások	Könyvkötő- munkások	Kikötőmunkások
Braila										2700
Galați										1300
Constanța										254
Cluj	450		600	500	350	290	820		85	
Lupeni		1020								
Anina		2016								
Petroșeni		600								
Vulcan		400								
Baia-Mare		350								
Timișoara	1200		838	250				1256		
Oradea-Mare	900		780	308		450	400	450	90	
București	200			550	410	550	170	70	85	
Brașov	130		554		270		116		43	
Arad	215		880	150	260	50	660		55	
Reșița			4500		1025	310	460			

Munkabérek

Ez a kérdés az előbbieknél sokkal könnyebben tárgyalható, már annál is inkább, mivel a munkabérek ma az egész ország területén jelentéktelen eltéréssel egyformák. A különbségek mindenütt a regát és a csatolt részek munkabéreinél mutatkoznak, de ennek nagyrészt az a magyarázata, hogy míg Erdélyben, Bánátban, Bukovinában már kollektív szerződések szabályozzák a béreket, addig a régi regát vagy kisebb munkabérek és rosszabb munkafeltételekkel dolgoztat, vagy konjunktúra esetén — rövid ideig — itt-ott az átlagbéreknél magasabb béreket fizet.

Egy olyan statisztika összeállítása, amely az egész ország területén dolgozó munkások béreit kategoriák szerint felsorolná, technikailag keresztülvihetetlen. Főleg azért, mert nicsenek hatóságaink, amelyek ezzel foglalkoznának. De meg azután egy ilyen, minden bérddifferenciát kimutató táblázat nem mondana sokkal többet, mint azt, amit mi már fentebb megjegyeztünk, hogy a bérek bizonyos helyi alakulásuktól eltekintve: *nivellálódtak*.

Nyomatványok
a legmodernebb kivitelben
a „Cultura“-könyvnyomdában
készülnek. Cluj, Strada Regina Maria 34 szám

Szövetkezetek

Kevesen tudják, hogy a kereskedelmi törvénynek a szövetkezetekre vonatkozó rendelkezései jórészen hatályukat veszítették és azok helyébe a falusi népbankokról szóló régi román törvény lépett, melyet az 1920 szeptember 20-án 5649. szám alatt kihirdetett törvény terjesztett ki Erdély és Bánátra.

A falusi népbankokról szóló törvény 1903 márciusában hirdettetett ki s azóta egy csomó törvénnyel módosították. Lényeges rendelkezései a következők:

A falusi hitelszövetkezetekre, melyeket falusi népbankoknak neveznek, a törvény, a regátbeli kereskedelmi törvény alkalmazandó, amennyiben a jelen törvény mást nem rendel. Minden népbank kereskedelmi társulat és jogi személyisége van. A népbankot írásbeli okmánnyal kell létesíteni és ezt a járásbíró bélyegmentesen köteles hitelesíteni. A járásbíróhoz legalább két alapító személyesen mutatja be ezt az alapító okiratot, amelyen azonban előzőleg a többi alapító aláírását az előjáróság által hitelesíttetni kell. Ugyanekkor a járásbírósnál az alapítóokirat egy másolatát is le kell tenni.

Be kell mutatni az alapszabályokat is.

Mielőtt azonban az alapítók a járásbíróshoz fordulnának, a szövetkezeti központnál, Bucurestiben (Casa Centrala) kérniük kell, hogy láttamozza az alapszabályokat és az alapító okiratot.

Alapszabály és alapító okirat

Ezekszerint a járásbíróshoz intézendő kérvényhez csatolni kell *a szövetkezeti központ által láttamozott alapszabályt és az alapító okiratot, valamint négy példányban egy kivonatot amelynek a következőket kell tartalmaznia: a céget, a tagok neveit, a társaság székhelyét, a cégjegyzésre jogosult tag megnevezését, a szövetkezet tárgyát, minden egyes tag üzletrészét, a tagok felelősségének arányát, a társaság megkezdődésének időpontját és annak tartamát.* Ezt a kivonatot tulajdonképpen a járásbíró köteles elkészíteni, de célszerű neki azt már készen bemutatni. A járásbíró a kivonat egy példányát a járásbírósnak, másik példányát a szövetkezet székhelyének előjárósága ajtaján kifüggeszteni, a harmadik példányt pedig a hivatalos lapnak közlés végett megküldi. Ezekután a járásbíró jegyzőkönyvet vesz fel és megengedi a szövetkezet működését és erről bizonyítványt állít ki, ezután pedig a törvényszékhez is küld egy kivonatot a cégjegyzékbe való bevezetés végett.

Alapszabálymódosítás

Az egész eljárás és a hivatalos lapban való közlés díjmentes. Az alapszabályokat csak úgy lehet módosítani, ha a szövetkezet összes tagjainak fele hozzájárul és a módosítást a központ jóváhagyja. Az erről szóló közgyűlési határozatot be kell mutatni

a járásbiróságnak. A megalakulás alán az alapszabály és az alapítóokirat egy hiteles másolatát be kell küldeni a szövetkezeti központhoz.

Az alapszabályokban mindenesetre meg kell állapítani a szövetkezet cégét, székhelyét, az alaptőke képzésének módját, az üzletrészek nagyságát, ezek befizetésének, vagy visszafizetésének (kiválásának, vagy kizárás esetén) módozatait, azon ügyletek felsorolását, melyeket a szövetkezet végezhet, a szövetkezet tőkéinek megtartási módját, a tagok belépésére, kiválására, és kizárására vonatkozó feltételeket, a tagok felelőségének mértékét, a hitel engedélyezésének feltételeit a tagok és nem tagok részére, a tartalékalap képzésének és felhasználásának módját és azt, hogy az a szövetkezet feloszlásának esetén mire fordítandó, azt, hogy a nyereség felosztható-e, vagy sem, és ha igen, mi módon; a szövetkezet igazgatásának módját, az igazgatók választására, jogaira és kötelezettségeire vonatkozó szabályokat; a szövetkezetek esetleges felszámolásának módját, végül pedig azon összegeket, amelyek a bankokban avégből tétetnek le, hogy temetési költségekként szolgáljanak, ezeket az összegeket legfeljebb 300 lei erejéig temetési költségekre a tag halála esetén az örökösöknek ki kell adni, ha pedig nincsenek örökösök, ezen költségeket a népbank igazolás mellett viseli.

Az igazgató, vagy felszámoló csak teljesjogu, nagykoru román lehet.

Kedvezmények

Kedvezményekben a népbank csak akkor részesül, *ha a tagok felelősége korlátlan és egyetemleges, ha továbbá az évi nyereségnek legalább felét tartalékalapra fordítja és az alapszabályokban ki van mondva, hogy felszámolás esetén a tartalékalap községi közhasznú célokra fordítandó, végül pedig az igazgatás, a könyvelő kivételével, ingyenes.* Adókedvezményben részesülnek azok a népbankok is, amelyek az alapszabályokban kimondják, hogy tagoktól 10%-nál és nem tagoktól 12%-nál nagyobb kamatot nem vesznek.

A népbankok összes ügyiratai és perei 300 lei értékhatárig bélyegmentesek. A váltók és a kölcsönkötvények hitelesítését 1000 leiig az előjáróság végzi. A kötvényeket a járásbiróság hitelesíti, még pedig bélyegmentesen. *A népbankok által adott kölcsönök kereskedelmi természetűek és hátirattal átruházhatók. A 100 leit meg nem haladó váltókat az előjáróságnál lehet óvatlatni, a nagyobbakat a járásbiróságnál.* A népbank pereit 300 lei erejéig a járásbiróság minden felebbezés kizárásával intézi, 3000 lei erejéig ugyancsak a járásbiróság, de felebbezési joggal. A behajtás a közadók módjára történik. A népbank hiteles okmányait a járásbiróság egyszerű kérvényre végrehajthatónak mondja ki.

A szövetkezeti központ jogköre

Minden népbank összes ügyleteire nézve a szövetkezeti központ ellenőrzése alatt áll. A szövetkezeti központ visszaélések vagy rendetlenség esetén a vezetőt eltávolíthatja. A népbankok kötelesek évi mérlegeiket a központnak megküldeni; a mérleg közzététele nem szükséges.

A szövetkezeti központ a népbankoknak kölcsönöket nyújt és váltóikat visszleszámíthatja.

Megengedi, hogy a népbank a szövetkezeti központtal dolgozzék, de csak akkor, ha a népbank tagjai mind ugyanazon községből valók, ahol a népbank székhelye van, vagy legfeljebb még egy szomszédos községből, ha továbbá a bank nem vesz fel olyan tagot, aki már más banknak is tagja. *Feltétel még, hogy csak ugyanazon községbeli lakosoknak adjon a népbank kölcsönöket, a kamat a központ által meghatározott kamatlábat ne haladja meg:* a kölcsönöket korábban is visszafizethetik; a 10.000 lei alaptőkénel kisebb népbankoknál más, mint könyvelő nem kaphat fizetést; míg a nagyobbaknál az igazgatási költségek a nyereség 15%-át meg nem haladhatják. *Az igazgatók a hibájukból eredő veszteségekért felelősek;* a nyereség legalább 10%-a tartalékolandó s a szövetkezeti központnál helyezendő el gyümölcsöztetés végett. Ha ezek a feltételek mind megvannak, a szövetkezeti központ megengedi, hogy a népbank az ő kötelékébe tartozzék és ez esetben az alapszabály minden módosítása a központ előleges engedélyétől függ. Ilyen bankoknak a központ ad kölcsönt, de kikötheti, hogy másutt nem vehetnek fel kölcsönöket.

Lehet népbankokat alaptőke nélkül is létesíteni, de csak a tagok korlátlan felelőssége alapján és ez esetben a központ adhat nekik előleget. Egy-egy vidék népbankjai szövetkezeti szövetséget (federale) alkothatnak. Ezek is szövetkezetek.

Az összes szövetkezetekre szabály, hogy 200 ezer leinél nagyobb alaptőkéjük nem lehet és egy üzletrész 5 ezer leinél nem lehet nagyobb. A törvény rendelkezései a termelő és fogyasztó szövetkezetekre is alkalmazandók.

**Roessemann & Kühnemann Rész-
vénytársaság vasúti anyagok gyára**

vezérképviselő
Erdély és a csatolt részekben

Kemény Béla

okleveles mérnök, vállalkozó
Nagyvárad, Posta (Urfi)-utca 4

Vasúti anyagok állandóan raktáron
Iparvasutak, rendszeres nyomtávú vasutak, síklók,
sodronypályák építése s tervezése

Az alkalmazottak katonai felmentése

A véderőtörvény az iparúzők nagy számának katonai *mozgósítás esetére felmentést biztosít*. Most folyik azoknak összeírása, akik 1924 április 1-től 1925 április 1-ig nyernek felmentést. A jelentkezési határidő ugyan már november 15-ikén lejárt, azonban éppen a kézműiparosok közül *igen sokan mulasztották el a kérelmezést*. Annál is inkább szükségesnek tartjuk felhívni erre a kérdésre az érdekeltek figyelmét, minthogy egészen bizonyos, hogy ha most még rövid határidőn belül jelentkeznek és mulasztásukat indokolják, a hadkiegészítő parancsnokság nem fog elzárkózni a kéréseknek érdembeli tárgyalása elől.

A felmentésre jogosultak

A felmentésre jogosultak 3 kategóriában csoportosíthatók. *Az első csoportba tartoznak a nagyipari üzemek alkalmazottai, a másodikba a közellátást szolgáló közép- és kisiparosok és alkalmazottaik, a harmadik csoportba általában a többi iparúzők.*

Az iparosokat leginkább a második csoportra vonatkozó rendelkezések érdeklik, melyeket itt ismertetünk. Mozgósítás esetére katonai felmentésben részesülnek mindazon iparosok és ipari alkalmazottak, akiknek munkája a közellátás érdekeit szolgálja, így: pékek, molnárok, kenyérsütők, hentesek, kovácsok, szücsök, vargák stb.

A kérvény tartalma

A felmentési kérelemhez csatolni kell egy kimutatást, amelyben fel kell tüntetni: 1. a felmenteni kért nevét, 2. családi állapotát (hány gyermek), 3. születési időt (év, hó, nap), 4. azt, hogy hol sorozták, 5. a sorozási cédulán levő anyakönyvi számot, 6. azt, hogy melyik csapattesthez van beosztva, 7. végzettséget, 8. a munkakönyv, vagy bizonyítvány számát és keltét, 9. milyen szakmát üz és kinél van alkalmazásban (tulajdonos, szakmunkás), 10. az apa és anya nevét. A kérvényt a kimutatással együtt, *nem közvetlenül a katonai parancsnoksághoz, hanem aszerint, amint a felmentést kérő városi, vagy vidéki lakosa a városi, vagy megyei prefektushoz kell benyújtani*. A prefektura azután véleményezve elküldi a hadkiegészítő parancsnoksághoz.

Mindez természetesen szervezeten történhetik a legcélszerűbben, *amint történt pl. a kolozsvári Nagyiparosok és Munkaadók Szövetségénél, ahol a szövetség nyomtatott űrlapokat (blankettákat) küldött ki a tagoknak, akiknek kérelmeit is csak a szövetség véleményeztette az illetékes prefekturáknál*. A gyárosok nem is késték el a bejelentési határidővel, mint a kézműiparosok, akiknél *ez alkalommal is szomorúan éreztette hiányát egy működő és jól szervezett kézműipari szövetség hiánya*.

Itt hívjuk fel az iparosok és kereskedők figyelmét arra, *hogy új alkalmazottak felvételénél szigorúan ügyeljének arra, hogy az illetőnek rendben vannak-e a katonai írásai, mert különben sok zaklatásnak és súlyos büntetésnek teszik ki magukat*.

A külföldi munkások behozatala és elhelyezése

A munkaügyi minisztérium 12.479/1923. szám alatt a külföldi szakmunkásokra vonatkozólag a következő rendeletet bocsátotta közre: A munkások elhelyezésének megszervezéséről, valamint a már itt levő munkások tartózkodásának meghosszabbításáról szóló törvény 40. §-a szerint az országba való bejövetele engedéllyel és ennek meghosszabbításánál a követeendő eljárás a következő:

a) A munkásoknak az országba való csoportos bejövetelelénél az érdekelteknek kérvényt kell benyújtani a bukaresti belügyminisztériumhoz, amely a beengedés vagy visszautasítás tárgyában és az erre vonatkozó egyezmény értelmében minden egyes esetben kikéri a munkaügyi minisztérium véleményét is.

b) Egyes bejövetele esetekben mindenkor az illetékes kerületi felügyelőség adja meg a maga körzetére vonatkozólag a véleményét és a véleményadásnál tekintettel lesz az illető szakma tényleges helyzetére. Ama szakmák részére, amelyeknél a hivatalok jegyzékeiből az tűnik ki, hogy az országban van elegendő munkás, aki a szakmabeli munkát vállalja, nem fognak beengedni ugyanezen szakmából való külföldi munkásokat. Hasonlóképpen nem adnak majd kedvező véleményezést azokban az esetekben, amikor a felügyelőség tudja, hogy külföldi munkások behozatala következtében belföldi munkásokat elbocsátanak.

c) A munkaügyi felügyelőség érintkezésbe fog lépni az állambiztonsági rendőrség helyi hatóságával abból a célból, hogy a külföldi munkások itt tartózkodásának meghosszabbításánál szintén kikérjék a vezetőség véleményét. Ezen vélemény megadásánál a felügyelőség ismét tekintettel lesz minden egyes szakma tényleges helyzetére, vagyis abban az esetben, amikor valamely szakmára vonatkozólag az elhelyező hivatal jegyzékeiből, vagy bármely más módon megállapítható, hogy az országban van munkanélküli munkás, aki a munkát vállalja, a felügyelőség véleményezése kedvezőtlen lesz.

Felhivatnak a felügyelőségek, legyenek figyelemmel ezekre az intézkedésekre és a véleményadás történjék mindenkor olyan módon, hogy ezáltal sem a belföldi munkás ne maradjon munka nélkül, de viszont a termelés se szenvedjen azáltal, hogy nem áll elegendő és megfelelő munkaerő rendelkezésre.

A Consum

és

Közgazdaság-Rumänischer Lloyd

Románia gazdasági életének leghívatottabb krónikása

Temesvári BEGA Gőzmalom Rt.

Napi 12 vagon
őrlőképességű
modern beren-
dezésű malom.

ezelőtt

„HUNGÁRIA”
Gőzmalom Rt.

Legmodernebb berendezésű
tésztagyára
előállít mindennemű mak-
karonit, leves tészta, tar-
honyát kiváló minőségben.

Societate pe Acții
pentru Agricultură,
Industrie și Comerț

Gazdasági, Ipari
és Kereskedelmi
Részvénytársaság

Aktiengesellsch.
für Landwirtschaft,
Industrie u. Handel

Foglalkozik: Keres-
kedelmi és ipari vál-
lalkozások finansziro-
zásával és a bank-
üzlet minden ágával.

Dej

Sárgóy-
cim:
GIKERT

Dés

Átutalásokat a bel- és
külföld összes piacaira
a leggyorsabban és
a leggyorsabban esz-
közöl. — Telefon: 10

MŰSZAKI KALAUZ

AZ ÚJ VIZJOGI TÖRVÉNY
IPARFEJLESZTÉS ÉS IPAR-
FELÜGYELET

Pamutszövőde,
Pamuffehérlő,
Férfi- és női
gyapjuszöve-
tek gyártása,
Appretura,
Festőde.

TEXILIPAR RT.
 e z e l b r w e i s z j ö z s e r

TIMIȘOARA
ELISABETIN

Sürgöncim :
DÉLTEXT

Telefonszám: 4-52

Az új vízjogi törvény

A munkaügyi miniszternek egyik legfontosabb multévi alkotása az *egységes* vízjogi törvény megszerkesztése. A törvény elkészítője *Cosma* volt munkaügyi miniszter; az ő tervezetén utóda *Mosoiu* miniszter, kevés változást eszközölt, ezek azonban a törvény lényegét, mely nagyjában az 1885. évi XXIII. magyar törvénycikk alapján készült, nem érintik és csakis az életbeléptetési megkönnyítésekre vonatkoznak. A bizottság, mely a vízjogi törvénytervezet áttanulmányozását végezte, Al. Constantinescu, Vintila Bratianu, Tancred Constantinescu és Moşoiu miniszterekből állott.

Alább kivonatban közöljük a vízjogról szóló rendelkezéseket; az egész tervezet körülbelül 100 §-ból áll.

A vizierők kihasználása

A törvénytervezet 1-ső és 2-ik cikke értelmében oly vízfolyások, melyek motorikus erők előállítására szolgálhatnak, valamint azok, melyeket közcélokra lehel felhasználni, köztulajdont képeznek.

Minden tulajdonos külön engedély nélkül felhasználhatja saját céljaira, a tulajdonát képező területen természetesen — esőzés vagy havazás által — összegyűlt vizet, az altalajvizet, valamint forrásokat és területén elfekvő tavakat.

Közérdekből, például ha hiány van ivóvizben és egyéb, az élet rendes szükségletére szolgáló vízben — ha ezekre a célokra máshonnan nem lehet vizet levezetni — az államnak joga van magánterületen levő vízfolyásokat, tavakat stb. kihasználni, még pedig a törvényben pontosan előírt módozatok mellett.

Magánterületeken levő vizeket motorikus erő produkálására, csak a törvényben előírt engedéllyel lehet felhasználni, ugyanez áll az artézi forrásvizek használatára is.

Mindenki szabadon használhat házi célokra bármilyen vizet az 1-ső és 2-ik cikkben említett vizeken kívül; az általános és a víz használatára vonatkozó renőrségi rendelkezések szigoruan betartandók.

Vízparti rendelkezések

A vizek partja a parti birtokos tulajdona és annak elválaszthatatlan alkatrésze. Kivétetnek azok a vízpartok, amelyek a jelen törvény életbeléptetése idejében az állam tulajdonát képezik, valamint a Zsil, Olt, Argeş, Moldova, Dâmboviţa, Lotru, Jalomiţa, Szeret, Bistriţa és Prut folyónak partjai, melyek a jelenleg is érvényben levő törvényes rendelkezések értelmében továbbra is az állam tulajdonában maradnak. Part alatt az a területrész értendő, melyre a víznek a kiöntés pillanatáig szabályos lefolyására szükség van (*Plenissimum flumea*).

Ha a vízfolyás új partot alkot azáltal, hogy természetes úton más medert hasít magának, a partbirtokosok egy éven belül kérhetik a vízfolyásnak saját költségükre való visszavezetését a régi eredeti mederbe. A kérés felett a munkaügyi miniszter dönt.

A part karbantartási munkálatokat a part-tulajdonosok végzik. Ebben a tekintetben a törvény azonban kimondja, hogy a part-tuladonosokat csak a part használatából eredő előnyök arányában lehet a karbantartási munkálatokra kényszeríteni. Nagyobb munkálatokra külön engedélyt kell kérni, kisebb munkálatokat engedély nélkül lehet elvégeztetni. Ezeket a munkálatokat a törvény pontosan megjelöli.

Kisajátítások és kártalanítás

Azon esetben ha vízmunkálatok elvégzésére, mint a vízfolyások szabályozása, mederkiigazítások, hajózás és tutajozás céljából, árvédelmi művek építése, vízlevezetés és lecsapolások, motorikus erők előállítására szóló berendezések, csatornázási munkálatok, mezőgazdasági öntözések stb. — terepkisajátítás válik szükségessé, a közérdek fenforgását királyi dekretummal kell megállapítani a közmunkaügyi miniszter ajánlata alapján, aki viszont köteles a vízügyek legfelsőbb tanácsának véleményezését minden egyes esetben kikérni. A kisajátítás azután a kisajátítási törvény rendelkezései alapján történik. A kisajátítás szükségességét a vízi területre és a jelenleg érvényben levő vízhasználati jogosultságra is ki lehet mondani. A kisajátításért megfelelő kártérítés jár.

Abban az esetben, ha újabb vízművek konstrukciója által régebbi vízművek használata lehetetlenné vált, ezeket a vízműveket motorikus erővel kell felszerelni, vagy megfelelő pénzbeli kártérítés nyújtandó. Első esetben az új vízművek engedélyesei kötelesek az összes átalakítási költségeket a régi kárt szenvedett engedélyesek vízműveiért fizetni és azokat úgy átalakítani, hogy rendesen működhessenek.

Koncessziók a hidraulikus erők kihasználására

Motorikus erők előállítása és kihasználása, továbbá csatornák és öntöztetési művek építése koncesszióhoz van kötve, minden egyébnemű és a víz használatára vonatkozó munkálatra pedig autorizáció kérendő. A koncessziók és autorizációk kiadásainak módozatait, a törvény pontosan precizozza. A koncessziók kiadásánál a közbiztonsági és közegészségügyi, továbbá a nemzetvédelmi szempontokat figyelembe kell venni.

Koncessziót csakis kompetens és teljes morális garanciával rendelkező egyének nyerhetnek, akik igazolják, hogy román állampolgárok. Partmenti lakosok előnyben részesülnek.

A tervezet további részei a vízrendőri intézkedéseket tartalmazzák és a hatósági eljárást szabályozzák.

Iparfejlesztés és iparfelügyelet

Az ipari és kereskedelmi ministerium az iparfejlesztésre vonatkozólag a következő rendeleteket adta ki:

Részvénytársaságok államsegélye

Az ipar és kereskedelemügyi miniszter 6358. számú rendelettel utasítja az iparfelügyelőségeket, hogy a működési engedéllyel nem bíró részvénytársaságokat ne terjesszék fel államsegélyekre, mert a ministerium azoknak a részvénytársasági alapokon működő vállalatoknak, amelyek a nacionalizálási törvény rendelkezéseinek nem tettek eleget, nem ad államsegélyt. Utasítja továbbá, hogy a jövőben létesítendő gyárvállalatoknak a ministerium csak ideiglenesen engedélyez államsegélyt és ez csakis abban az esetben válik véglegessé, ha az illető vállalat működését tényleg megkezdte.

Kedvezményezett vállalatok adója

A 10678. számú rendeletben arról értesíti a miniszter az iparfelügyelőségeket, hogy 1923. április elsejétől kezdődőleg az állami kedvezményekben foglalt mindennemű adóelengedés megszűnik. Azok a nacionalizált vállalatok, melyek a mérlegben mutatkozó tiszta haszon után mindössze három százalék adót fizettek a nem nacionalizált vállalatok nyolc tizenhat százalékos adójával szemben, ezentul e tekintetben a kedvezményekben nem részesített vállalatokkal egy elbírálás alá esnek s az új törvényszerinti kereseti és globális adókat fizetik.

Havi statisztika

A 92695 szám alatt a kereskedelmi és ipari ministerium az iparfelügyelőségeknek megtételére ad utasítást. Eszerint a vállalatok termelési mérvén és a termelés nivóján kívül jelenteni kell azt is, hogy az egyes szakmának miféle speciális kívánalmai vannak. Ezzel függ össze a 77.595 számú rendelet, mely az erdélyi és bánági gyáripár 1921. és 1922. évi összes termeléséről kért kimutatást az iparfelügyelőségtől. Idetartozik még a 84654 szám alatti rendelet, melyben a ministerium a textilipar helyzetéről kért részletes jelentést.

A 21538. számú rendelettel a ministerium arról értesítette az iparfelügyelőségeket, hogy a ministerium kebelében bizottság alakult meg, amelynek az a feladata, hogy az ország összes villanyüzemeit nyilvántartsa s ezenkívül foglalkozik az összes hajtóerővé változtatható természeti erők felkutatásával is. A ministerium utasítja tehát a felügyelőségeket a „Comisia pentru electrificarea țării” részére a rendelkezésükre álló szükséges adatokat bocsássa rendelkezésre. A 25924. számú rendelet a gyáripári statisztika elkészítésére és rendszeres beküldésére tartalmaz intézkedéseket. Eszerint a felügyelőségeknek részletes

statisztikát kell készíteniök, amely magában foglalja a termelésre, a munkásviszonyokra, a nyersanyagokra és a gyárak berendezésére vonatkozó adatokat. A statisztikát évenként kell a minisztériumnak beküldeni.

Anyagbeszerzés

A 83862. számú rendelet a könyvnyomdák betüanyagának pótlási lehetőségeiről szól és kiterjeszti az import esetén szükségessé váló vám redukcióját a behozott betüanyagokra is.

A 85730. számú miniszteri rendelet előterjesztést kért be a felügyelőségektől a kerámiai ipari termékek irány- és maximális áraitra vonatkozólag.

A 37029. számú rendelet értesíti a felügyelőségeket, hogy az egészségre ártalmasnak deklarált iparokra eddig érvényben volt 1884: XVII t. c. intézkedéseit a minisztérium hatályon kívül helyezi és ezekre 1923. szeptember első napjától kezdve az egészségügyi törvény rendelkezései irányadók.

A 18877. számú rendelet a háziiparra vonatkozó összes termelési adatokat kérte be a felügyelőségektől országos statisztika összeállításának céljaira.

Iparfelügyelet és kazánvizsgálat

Az ipar- és kereskedelemügyi minisztérium 19593. számú rendelete a kerületi iparfelügyelőségek új beosztásáról és új kazánfelügyelőségek felállításáról.

1923. április elsejétől az erdélyi és bánági ipari főfelügyelőség megszűnt. Megszűnik még a nagyszebeni, marosvásárhelyi és aradi iparfelügyelőség is.

Az új beosztás a következő:

I. kerületi iparfelügyelőség Craiova székhellyel kiterjed Mehedinți, Gorj, Dolj, Olt, Valcea, Romanați, Argeș, Muscel, Teleroman Dombrovița megyékre. Felügyelő Moroiu mérnök.

II. kerületi iparfelügyelőség. Székhelye Bukarest. Hatásköre kiterjed Ilfov, Vlașca, Prahova és Búzeu megyékre. Felügyelő Pop Aurel mérnök. Beosztott mérnök: Ranincescu.

III. Kerületi iparfelügyelőség Galați székhellyel. Hatásköre kiterjed Covorlui, Braila, Jalomița, Tulcea, Constanța, Duzortor, Caliacra, Ismail és Cetatea Alba. Felügyelő Nășioraș mérnök.

IV. Kerületi iparfelügyelőség Székhelye Bacau. Hatásköre kiterjed Suceava, Neamț Roman, Bacau, Tecuci, Putna, Rîmnic-Sarat megyékre. Felügyelő Enescu mérnök.

V. Kerületi iparfelügyelőség Iași, Vaslau, Falciu, Tulova megyékre. Felügyelő Isopescu mérnök.

VI. Kerületi iparfelügyelőség. Székhelye Chișinau. Hatásköre kiterjed Hotiu, Soroca, Balti, Orhei, Chișinau, Cahul és Tighina megyékre. Felügyelő Stefanov mérnök. Beosztott mérnök Bragelia.

VII. Kerületi iparfelőség Cernauți székhellyel kiterjed egész Bukovinára. Felügyelő Bocancea mérnök.

VIII. Kerületi Iparfelügyelőség székhelye Ttmisoara. Hatáskörébe tartoznak Timiş—Torontal, Caraş—Severin. Arad, Hunedoara megyék. Felügyelő Faur Liviusz mérnök. Beosztott mérnök Mild.

IX. Kerületi iparfelügyelőség. Székhelye Claj. Hatásköre kiterjed Maramureş, Satmar, Bihor, Sălaj, Solnoc—Dobacă, Bistriţa—Nasaud, Cojocna és Turda—Arieş megyékre. Felügyelő C. Petrovici mérnök. Beosztott mérnökök Frank és Hosszu.

X. kerületi iparfelügyelőség székhelye Braşov. Területi hatásköre kiterjed Murăş-Turda, Ciuc, Târnava-Mica, Odorheiu, Târnava-Mare, Trei-Scaune, Braşov, Alba de Jos, Sibiu és Fogaras megyékre. Felügyelő Fabritius mérnök. Beosztott mérnök Crăciunaş.

Uj kazánfelügyelőséget kettőt szervez meg a rendelet Erdély és a Bánság területén és pedig:

Cluj székhellyel ugyancsak 1923 április első napján megalakul az első kerület. A cluji kazánfelügyelő hatáskörébe tartozik Sălaj, Solnoc Dobăca, Cojocna, Bistriţa-Năsaud, Murăş-Turda, Turda-Arieş, Ciuc, Târnava-Mica, Odorheiu, Târnava-Mare, Trei-Scaune, Braşov, Alba de Jos, Sibiu és Fogaras megyék területe. Kazánfelügyelő lett David Demian mérnök. Beosztott mérnök Busch Brassó.

Nagyváradon alakítja meg a rendelet a második felügyelőséget, amelynek területi hatáskörébe tartoznak a többi erdélyi és bánsági megyék és pedig Maramureş, Sătmar, Bihor, Arad, Hunedoara, Timis-Torontal és Caraş-Severin. Felügyelő lett Cherciu János mérnök. Beosztott mérnök Bock Oszkár, Timişoara.

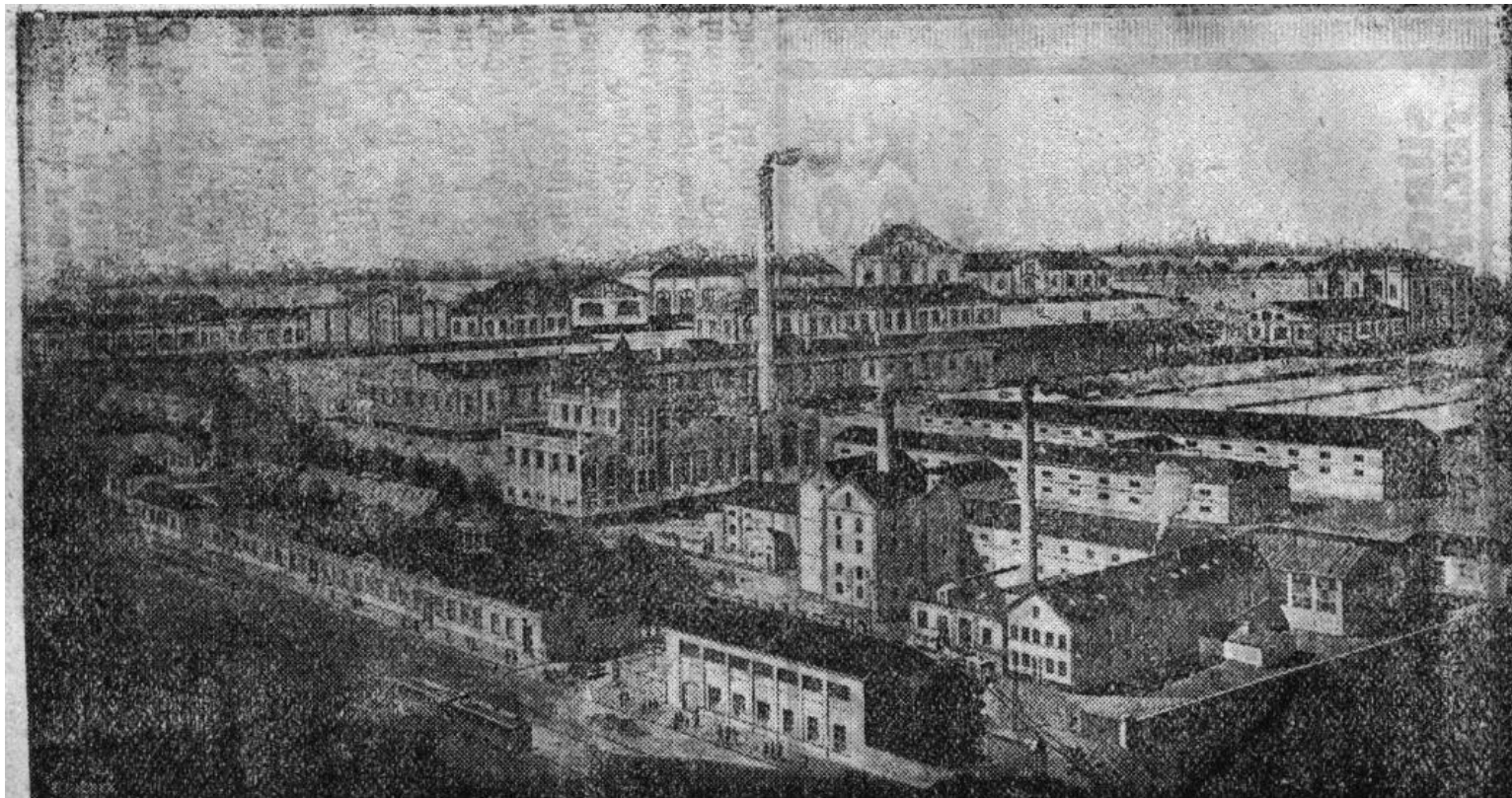
Pesti Magyar Kereskedelmi Bank

BRASSÓI FIÓKJA

Betétek
 folyószámlákra és
 takarékkönyvecskékre
 - Átutalások
 a belföld összes piacaira
 Értékpapírok
 vétele és eladása
 Váltóleszámitolás és áruk
 megelőlegezése
 Safe-osztály

**SÜRGÖNYCIM: COMMERZ
 TELEFON 18 ÉS 80 SZÁM**

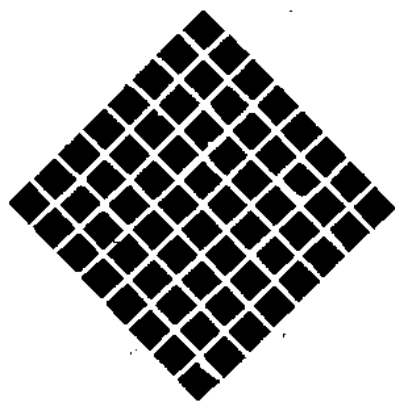
Temesvári Sörfőzde RT Timișoara—Temesvár

SZÁLLÍTÁS ÉS VÁM

HOGYAN KELL SZÁLLITANI?
A CSOMAGOLÁS MÓDJA
A FUVARLEVÉL KIÁLLITÁSA
A FUVAROZÁSI SZERZŐDÉS
A FUVARDIJ-SZABÁLY
A VASUT KÖTELESSÉGE VIS MAJOR
ESETEIBEN
SÉRÜLÉS ÉS SÜLYHIÁNY
KÁRTÉRÍTÉS
VASUTI KOCSIK RENDELÉSE
VÁMOLÁS
A VÁMBÜNTETÉSEK
SZÁLLÍTÁS KÜLFÖLDRE
ILLETÉKEK

Az Erdélyi Szénbánya Rt. Cluj

*Calea Reg. Ferdinand 70.
Telefonszám : 4-08.*

Ajánlja
ipari- és szoba-
fűtési célokra kiválóan alkalmas
magas caloriájú
ferencbányai
szénét.

Szállítás

Ha valaki áruját egyik helyséből a másikba vasuton akarja elszállítani, mielőtt az árut a vasutra kifuvarozná, meggyőződni tartozik arról, hogy áruja vasuton szállítható-e?

Szállítható a vasuton minden olyan áru, mely nem esik postai kényszer alá, így a levelek, nyomtatványok, ujságok, makulatura kivételével az áruminták, értékpapírok, pénz, levelezőlapok és minden tárgy 5 kg. sulyig. Nem szállíthatók az olyan áruk, melyeknek szállítása közrendészeti okokból meg van tiltva, valamint a rossz szagot terjesztő áruk. Öngyuló és robbanó áruk külön óvrendszabályok betartása mellett szállíthatók.

Ha az elszállítandó áru nem esik a fenti szállításból kizárt áruk közé, úgy a vasut tartozik azt szállításra elfogadni, feltéve, hogy a küldemény a vasuti kocsikon elszállítható, vagy a szállítást valami erőhatalom nem korlátozza. A feladásra kiszállított árut a vasut a kifuvarozás sorrendjében tartozik elszállítani, ha csak külön rendelkezések egyes áruknak közérdekből előnyt nem nyujtanak.

A csomagolás módja

A feladni szándékolt árut az áru természetének megfelelően csomagolni tartozik a feladó, mert ha a csomagolás nem megfelelő, a vasut az árut a felvételtől visszautasíthatja, vagy a feladóval a csomagolás hiányosságát elismerteti és ez esetben a csomagolás hiányosságából eredő károkat a vasut nem téríti meg. Minden küldeményt el kell látni jellel és számmal, valamint a rendeltetési állomás nevével. Ha a fenti adatok a göngyöltre magára nem írhatók, úgy azokat tartósan kell a küldemény minden egyes darabjára reá erősíteni.

Teljes kocsirakományt képező árukat jellel és számmal, valamint a rendeltetési állomás nevével ellátni nem szükséges. Teljes kocsirakománynak tekint a vasut minden olyan árut, mely fuvarlevéllel és legalább 5000 kg.-ig lesz feladva, vagy ha a küldeménnyel a kocsi rakterületileg teljesen ki van használva. A kocsirakományu áruk részére a feladó tartozik kocsit megrendelni.

A díjszabásban meg van állapítva, hogy mely árukat tartozik a feladó és mely árukat a vasut berakni a vasuti kocsiba. Általános elv, hogy a gyors és az I. és II. osztályba tartozó árukat, ha azok darabonként 750 kg.-nál nem sulyosabbak, a vasut tartozik berakni. A többi árukat a feladó rakja be. A feladó az általa eszközölt berakásoknál nemcsak az áruban hely-

telen berakás folytán keletkezett károkért, hanem a vasuti kocsikban, vagy a vaspálya tartozékaiban okozott károkért is felelős.

A fuvarlevél kiállítása

Minden egyes küldeményhez a feladó tartozik az előírt nyomtatványon egy fuvarlevelet kiállítani. Gyors- és teheráruhoz különböző fuvarlevél kell. A fuvarlevélnek tartalmazni kell *a kiállítás helyét és idejét, a feladó állomás és vasut megnevezését, a rendeltetési állomást, a címzett nevét és lakását és esetleg azon rendelkezést, hogy az áru a „pályaudvaron marad”*. A küldemény megnevezését: a tartalom és súly feltüntetésével. *Az áru nemét a fuvarlevélben a díjszabásban megjelölt módon kell feltüntetni, mert a nem megfelelő árubevallás a fuvardíj helyes alkalmazását lehetetlenné teszi.* A darabáruknál a darabok mennyiségét, a csomagolás módját, a darabok jelét és számát is be kell írni a fuvarlevél árurovatába. Feltüntetendő továbbá a fuvardíj kifizetésének módja: bérmentve-e, vagy a rendeltetési állomáson fizetendő-e. Be kell írni a küldeményt terhelő előleg és utánvét összegét, az utirányt, amelyen az áru továbbítandó, a feladó aláírását, valamint lakását. Itt bélyegző is alkalmazható. A fuvarlevélbe más bejegyzést beírni, mint amit az üzletszabályzati rendelkezések megengednek, nem szabad, a fuvarlevélbe minden bejegyzést román és német nyelven kell betírni.

Ha a feladó a fuvarlevelet maga nem tudja kiállítani, úgy kérésére azt a vasuti alkalmazottak is kiállítják. Ez esetben azonban az illető vasuti alkalmazott úgy tekintendő, mint a feladó megbízottja, tehát ténykedéséért a vasut nem felelős, hanem csak maga a feladó és csak a feladó által közvetlenül vonható felelősségre.

Egy fuvarlevélen nem lehet nagyobb mennyiségű árut feladni, mint a mennyit egy vasuti kocsiába be lehet rakni. *A fuvarlevélen sem címzettként, sem feladóként egynél több személy nem szerepelhet és ha a vasut ilyen fuvarlevelet elfogad, úgy a címzettek közül bármelyiket értesítheti az áru megérkezéséről és bármelyiknek ki is szolgáltathatja az árut anélkül, hogy ezért a második címzett a vasut ellen kártérítési keresetet indíthatna. A feladó felelős a fuvarlevélbe bejegyzett adatokért úgy az áru tartalmára, mint súlyára vonatkozólag.*

A vasut jogosult ellenőrizni, hogy a fuvarlevélbe írt bejegyzések egyeznek-e az áru tényleges tartalmával és súlyával.

Amennyiben a vasut megállapítja, hogy a feladó a fuvarlevélbe az árurol hamis adatokat jegyzett be, úgy jogosult fuvardíjpótlékot beszedni. A fuverdíjpótlék nagysága a díjszabásban van megállapítva.

A küldemény helytelen súlybevallásáért a feladó csak akkor felelős, hogy ha a küldemény kötelező mérlegelése a díjosztásban előírva nincsen és a feladó a küldemény mérlegelését nem kérte, hanem csak beírta a fuvarlevélbe a súlyt.

A fuvarozási szerződés

A fuvarlevél és az áru átadásával az áru felvételére kijelölt helyen a fuvarozási szerződés megkötöttnek tekintendő. És ennek elismeréséül a vasut tartozik a fuvarlevélre a feladási állomás bélyegzőjét ütni. A lebélyegzett fuvarlevél a fuvarozási szerződés bizonyítéka. A feladó által berakandó áruknak a fuvarlevélbe beirt *darabszáma és súlya csak akkor bizonyít a vasut ellen, ha a vasut a küldeményt tényleg megszámlálta és megmérlegelte és ezt a fuvarlevélen elismerte.* A vasut az áru átvételének bizonyítékául a feladónak fuvarlevél-másodpéldányt szolgáltat ki, amely mindenben egyezik az eredetivel.

A feladó tartozik a fuvarlevélhez csatolni az utközben elvámoláshoz, rendőri és fogyasztási adó eljáráshoz szükséges okmányokat. A vasut nem köteles ezen okmányok elegendő-voltát és teljességét vizsgálni és a feladó felelős minden következményért, mely az okmányok hiányosságából kifolyólag előállhat.

A vám-, rendőri- és fogyasztási eljárást utközben a vasut maga látja el. Az elvámolásnál a feladó jelen lehet, hogy a szükséges felvilágosítást megadhassa. A *feladási és rendeltetési állomáson a vám, rendőri- és fogyasztási adó körüli eljárásokat a feladó, illetve címzett maga tartozik a feladás, illetve kiszolgáltatás előtt ellátni.*

A fuvardijszabás

A fuvardiját a vasut az érvényes dijszabások alapján számítja. *Egyeseknek kedvezményt engedélyezni nem lehet.* Olyan kedvezmények, amelyek mindenki által elnyerhetők, engedélyezhetők. A fuvardijakon és a dijszabási mellékletékeken felül a vasut az általa teljesített külön munkálatokért csak tényleges kiadásait számíthatja fel.

A felszámított fuvardijakat, ha a feladó nem fizeti ki, az átvevőtől kell beszédni. A vasut kötelezővé teheti, hogy egyes küldemények fuvardiját már a feladásnál egyenlitse ki a feladó.

Ha a fuvardijak helytelenül számítottak, vagy helytelen dijszabás alkalmaztatott, a különbözetet a vasut utólag beszédi, vagy ha több szedetett be, tartozik a vasut a különbözetet visszafizetni. Ezen követelések egy év alatt évülnek el.

Az utánvét

A feladó utánvéttel terhelheti meg a küldeményt, s ezért a vasut jutalékot szedhet be. A vasut az utánvétet csak akkor fizeti ki a feladónak, ha az utánvett összeget a címzettből beszédte. *Ha a vasut a küldeményt utánvét nélkül szolgáltatja ki, ugy ezen kiszolgáltatásért felelős.* Az adható előleg nagyságát a dijszabás állapítja meg.

Az üzletszabályzat pontosan megállapítja azt az időt, mely

alatt az árut a vasut a rendeltetési állomásra elszállítja és ott a címzett rendelkezésre adja. Ez az idő a kezelési időn felül minden megkezdett 250 km. után: gyorsárúnál 1 nap, teherárúnál 2 nap.

A már feladott küldemények felett a feladó mindaddig rendelkezhetik, míg a címzett ki nem váltotta a fuvarlevelet. A feladó követelheti, hogy a küldemény számára visszaadassék, a rendeltetési állomásról továbbküldessék, vagy a rendeltetési állomáson másnak adassék ki, végül, hogy utánvéttel terheltesék, avagy utánvét nélkül adassék ki. A feladó rendelkezési jogát csak a feladási állomás útján és csak a fuvarlevél másodpéldány felmutatás mellett gyakorolhatja. A vasut a feladó rendelkezéseit csak akkor tagadhatja meg, ha azok végrehajtása a vasútüzem vitelét zavarná. A feladó rendelkezéseit minden egyes esetben csak írásban adhatja meg, melyet saját maga tartozik aláírni.

A vasut tartozik a küldeményeket a rendeltetési állomáson a fuvarlevéllel együtt a címzettnek kiszolgáltatni, ha az a fuvarlevélben kitüntetett fuvardíjat kifizeti és az áru átvételét elismeri.

Az árunak a rendeltetési állomásra való érkezése és a szerződési feltételek teljesítése után címzett jogosult a fuvarozási szerződésből eredő összes követeléseit érvényesíteni a vasuttal szemben. Különösen kérheti a fuvarlevél és a küldemény kiszolgáltatását és a vasut ezt csak akkor tagadhatja meg, ha a feladó másként rendelkezett.

A címzett a fuvarlevél és áru átvételekor köteles a fuvarlevélben feljegyzett díjakat kifizetni.

A vasut kötelessége vis major esetén

Ha a szállítást erőhatalom akadályozza és az áru más utirányon át nem szállítható, a vasut köteles a feladót erről értesíteni. Ilyen esetben a feladó visszaléphet a szerződéstől. Azonban a vasut kiadásait tartozik megfizetni. Ha a vasut kerülő utirányon továbbítja az árut, a magasabb fuvardíj megfizetését kérheti.

A vasut által kirakandó árukat joga van a vasutnak a címzett lakására szállítani. Ha a küldeményeket a vasut nem szállítja a címzett lakására, úgy a címzett által kirakandó áru megérkezéséről köteles a címzettet értesíteni: gyorsárúnál a megérkezés után 2 órával, teherárúnál peddig akkor, ha az áru kiszolgáltatásra előkészített. Az értesítést a vasut vagy postával, vagy küldönccel eszközölheti. Ahol a vasut jónak látja, házhoz szállítási vállalatot létesíthet az áruknak a címzettek lakására való szállítására és ennek igénybevételét kötelezővé teheti. A címzett az általa kirakandó árut a kocsis állás pénzmentés idő alatt tartozik kirakni. A kocsis állásmentes idő 6 nappali órában van megszabva és a vasárnapokkal és törvényes ünnepnapokkal meghosszabbíthatik.

A küldemények elvámolására a rendeltetést és a közben eső állomásokon 24 óra kocsis állásmentes idő van engedélyezve.

Az átvétel megtagadása

Ha a vasut a küldeményt a címzettnek kiszolgáltatni nem tudja, vagy a címzett az átvételt megtagadja, a vasut köteles a kiszolgáltatás meg nem történtéről a feladót a feladási állomás útján értesíteni. A feladó táviratilag is kérheti az áru ki nem szolgáltatásának jelentését. A feladó az esetben, ha a címzett az áru átvételét megtagadja, árúja felett a fuvarlevél másodpéldány felmutatás nélkül is rendelkezhetik. A rendelkezési állomás tartozik a feladó rendelkezését bevárni, kivéve, ha az áru tárolása veszéllyel jár, vagy az áru megromlásnak van kitéve, amikor az áru ki nem szolgáltatása esetén a feladó egyidejű értesítése mellett a küldeményt azonnal eladhatja. Egyéb árut legalább 4 hétig tartozik raktározni és csak azután adhatja el, értesítve a feladót és címzettet az eladás időpontjáról. A vasut ha jónak látja, a ki nem szolgáltatható árut, a feladó terhére. és veszélyére be is raktározthatja.

Sérülés és sulyhiány megállapítása

Ha a feladott áruban a feladási állomáson, utközben, vagy a rendeltetési állomáson sérülés vagy sulyhiány keletkezik, a vasut köteles azonnal intézkedni, hogy a sérülés vagy sulyhiány oka jegyzőkönyvileg megállapitassék és azonnal a leggondosabb vizsgálat vezettessék be. A vizsgálat eredményét a felek kérésére a vasut tartozik írásban közölni. Sérülés és sulyhiány esetén a felek jogosultak a kárt birói uton is megállapitanni.

A vasut ellen a szállítási ügyletből kifolyólag birói uton, csak a rendelkezésre jogosult járhat el, vagyis az, akinek birtokában van a fuvarlevél, vagy ha az ki nem váltatott volna, a fuvarlevél másodpéldány. A fuvarlevél másodpéldány birtokában nem levő feladó csak akkor léphet fel a vasut ellen, *ha címzett beleegyezésével jár el, vagy ha igazolja, hogy a címzett az áru átvételét megtagadta. Minden olyan kéréshez, amelyet nem a rendelkezésre jogosult nyújt be: szabályszerű, közjegyzőileg megerősített cessio (engedményező irat) csatolandó.*

A rendeltetési állomásra meg nem érkezett árukért a kereseteket a feladási vasúthoz, más árukért a rendeltetési vasúthoz kell benyújtani.

A vasut felelős alkalmazottjainak ténykedéseirt.

A vasut felelős mindazon károkért, amelyek az áruban a fuvarozási szerződés megkötésétől, az áru kiszolgáltatásáig keletkeznek, hacsak nem tudja igazolni, hogy azok a rendelkezésre jogosult intézkedéséből kifolyólag keletkeztek, vagy hogy az áru természetéből kifolyólag történtek, végül, hogy erőhatalom (vis major) okozta azokat.

A vasut mentesülése a kártérítés alól

Bizonyos esetekben a vasut mentesül a kártérítési kötelezettség alól; így a nyitott kocsiban szállított áruknál ezen

szállítási módért érhető veszélytől, csomagolatlanul vagy nem elegendő csomagolással feladott áruknál a hiányos csomagolásból ért veszélytől, a feladó által be- és kirakandó áruknak helytelen be- vagy kirakásából eredő veszélyektől. Olyan veszélyektől, melyek az áru természetéből folynak. Az élő állatok szállításánál azon különbeni veszélyektől, amelyek ezen szállítmányoknál előállhatnak és a kísérő hiányában előállott károktól. Sulyhiány esetében a vasut nem felel azon károkért, amelyek a folyékony és nedves áruknál valamint szétszóródás veszélyének kitett áruknál a 2%-ot meg nem haladják. Egyéb áruknál, ha a sulyhiány 1%-nál nem nagyobb.

Az áru elveszettnek tekintendő, ha az a fuvarozási határidő lejáratát után 30 nappal a rendeltetési állomásra meg nem érkezett.

A kártérítés

A vasut az elveszett áru értékében azt az összeget téríti meg, amennyit az ugyanolyan minőségű áruért a rendeltetési állomáson, a szállítás időpontjában fizetnek.

Ha az árjegyzés hiányoznék, a rendes ár után számíttatik a kártérítés. *A vasut ezen felül visszatéríti a vámösszeget és más kiadásokat is, sőt az esetleg kifizetett fuvardijakat is.* Részhiány esetén a kár elbírálása ugyanezen alapokon történik.

Ha az elveszett 4 hónapon belül a szállítási határidő lejártá után újra feltaláltnak, a vasut azt tartozik a rendelkezésre jogosultnak a fizetett kártérítési összeg visszafizetése ellenében kiszolgáltatni. Ilyen esetben a rendelkezésre jogosult az árunak díjmentes kiszolgáltatását vagy a rendeltetési, vagy a feladási állomáson kérheti.

Ha a vasut a feladott küldeményt a fuvarozási határidő alatt nem szállítja el a rendeltetési állomásra, úgy tartozik a fuvardij bizonyos részletét a feladónak visszatéríteni, még akkor is, ha az ezáltal okozott kárt a feladó nem igazolja. Ha a kár igazolva van, a fuvardij kétszer akkora része térítettik vissza.

Teljes kártérítést (az okozott kár megtérítésén kívül az elmaradt hasznot is) tartozik a vasut fizetni, ha vétkes gondatlanság terheli a vasutat.

A kártérítés elévülése

Az áru átvétele és a fuvardijak kifizetése után a vasut iránt támasztható igények, amelyek a fuvarozási szerződésből keletkeztek, mind elévülnek. Kivételt képeznek azok a kártérítési kérések, melyeknél a rendelkezésre jogosult igazolja, hogy a kár a vasut csalárd, vagy hanyag eljárásából keletkeztek.

Kivételt képeznek továbbá a külsőleg fel nem ismerhető sérülések és hiányok, ha azokat a címzett az átvétel után fedezte fel és az átvétel után 7 napon belül annak megállapítását kérte a vasuttól, vagy törvényszéktől és ha a rendelkezésre jogosult igazolja, hogy a sérülés vagy sulyhiány a fel-

adástól a kiszolgáltatásig történt. *Ha azonban a vasut az áru kiszolgáltatása előtt felajánlatta a tényállás megállapítását, úgy utólagos keresetnek helye nincsen.* A címzett a fuvarlevél kiváltása és az illetékek kifizetése után megtagadhatja az áru átvételét mindaddig, amíg a fenforgó nehezményt a vasut kérésére meg nem állapítja. Fentartások, ha azok nem a vasut beleegyezésével történnek, nem érvényesek. Ha a fuvarlevélben feltüntetett áruk közül egy vagy több hiányzik a kiszolgáltatásnál, a címzett a fuvarlevélen ezeket, mint hiányzókat feltüntetheti.

Minden kártérítési kérés írásban adandó be. Kártérítési keresetek egy év alatt évülnek el. Ha a vasutat vétkes gondatlanság terheli, az elévülési idő három-év. Az elévülés az áru kiszolgáltatásától, illetve, ha az áru elveszett, a fuvarozási határidő lejártával kezdődik.

Kártérítési kereseteket legcélszerűbb a vasutigazgatósághoz beadni, mert bár az állomások kötelesek a kártérítési kereseteket elfogadni, azokat maguk le nem tárgyalhatják, hanem a fölöttes igazgatóságukhoz tartoznak felterjeszteni. A kártérítési kereseteket egyidejűleg a vasuthoz és a bírósághoz beadni nem lehet.

A feladót a vasut az utánvét beszédéséről írásban köteles értesíteni. A feladó az értesítés vétele után megjelenik a fuvarlevél másodpéldánnyal és az utánvéteti igazolvánnyal a feladási állomás pénztáránál, ahol az igazolványon levő nyugta alapján az utánvét összeget kezéhez kifizetik.

Ha a feladó az utánvéteti igazolványt elvesztette, úgy az igazolvány megsemmisítését kell kérni a bíróságtól. A megsemmisítés a Monitorul Oficialban történt hirdetés alapján történik. Ha a megsemmisítés megtörtént, az utánvét kifizetéséért a vasuti üzletvezetőséghez kell fordulni, amely a feladási állomás pénztárát utasítja az utánvétnek nyugta ellenében való kifizetésére.

A vasuti kocsik megrendelése

Ha valaki egy egész vasuti kocsit kitevő árut akar elszállítani, akkor ezen küldeménye részére vasuti kocsit tartozik megrendelni. Általános elv, hogy a vasuti kocsit csak akkor lehet megrendelni, ha az áru a vasuti állomásra kifuvaroztatott. A kifuvarozás megkezdésekor a feladó tartozik a fuvarlevelet az állomási, vagy raktárfőnöknél letétbe helyezni. Az így kifuvarozott áruért fekbért fizetni nem kell és a kocsi megrendeléséért a foglalót sem kell lefizetni.

Olyan áruk szállításra való feladásánál, melyeket az állomásra kifuvarozni nem szabad, mert ott nem tárolhatók (széna, szalma, élőállatok, robbanó és csak feltételesen szállítható áruk), a kocsimegrendelés a fuvarlevél letételével történik, ezzel egyidejűleg a feladó tartozik a feladási pénztárnál megrendelt kocsinként 1000 lej kocsi foglalt letenni. A letett foglalóról a feladó nyugtát kap. Minden kocsimegrendelést, legyen

az áru kifuvározva, vagy sem, az állomásfőnök tartozik nyivántartásba venni.

A kocsi megérkezése után az állomás nem értesíti külön a felet a kocsi megérkezéséről, hanem a fél tartozik érdeklődni, hogy mikor kerül a sor reá, mert a megérkezett üres kocsikat az állomás a kocsirendelés sorrendjében a feladó rendelkezésére bocsájta és ha a soron levő feladó 6 óra alatt nem rakja meg a kocsit, a letett kocsifoglalót elveszti, ha pedig az áru ki volt fuvarozva és a berakást nem eszközölte, áruja a kocsifoglaló összegével megterhelhetik és sorrendjét elveszti.

A már elszállításra kifuvározott árut a feladó csak utólagos rendelkezéssel veheti vissza, de tartozik megfizetni a letett napjától a visszavétel napjáig a fekbért és az esetleg felmerült más illetéket, valamint az utólagos rendelkezésért járó 100 kg-kénti 1 leu illetéket.

Ha a vasut az áru, illetve fuvarlevél letételétől számított 30 napon belül sem bocsájta a feladó rendelkezésére az elszállításához kocsit, a feladó a szállítástól visszaléphet és ekkor semmi illetéket fizetni nem kell, hanem csak az esetleg felmerült mérlegelési és lerakási illetékeket.

A feladó a letett árut nem köteles a letett fuvarlevéllel elszállítani, hanem joga van a fuvarlevelet a fuvarozási szerződés megkötése előtt, (berakás, elszámolás), más fuvarlevéllel kicserélni. Ezért a kicserélésért külön illetéket fizetni nem kell. Azonban a fuvarlevél oly rendeltetési állomásu fuvarlevéllel cserélhető ki, amellyel a fuvarozás a rendelkezésre bocsájtott kocsival lehetséges és ahová az árunak feladása külön engedélyhez kötve nincsen.

Általános elv, hogy senki naponként 5 kocsinál többet nem rendelhet meg. Ha valamelyik gyárnak, vagy ipartelepnek a napi teljesítő képessége az 5 kocsit meghaladja, úgy az külön kérsben vasuti vezérigazgatóságtól kérheti, hogy termelésének megfelelő mennyiségű kocsit rendelhessen meg naponta.

Senki sem kérheti a vasutat, hogy részére bizonyos raksúlyu, vagy hosszúságú kocsit bocsásson rendelkezésére. Minden letett fuvarlevél (kocsimegrendelés) csak 10.000 klgr.-ra szólhat. Azonban, ha a vasut 10 tonnánál nagyobb raksúlyu kocsit bocsájta a feladó rendelkezésére, úgy azt a feladó elfogadni tartozik és ha ugyanazon címzettnek, ugyanazon rendeltetési állomásra több fuvarlevele van letéve, akkor a kocsit köteles raksúlyig, vagy rakterületig kihasználni és ez esetben a vasut a kocsik súlyának megfelelő mennyiségű fuvarlevelet használ fel a letett fuvarlevelekből, illetve egy fuvarlevelet a kocsi továbbításához; a többieket pedig visszaadja a feladónak anélkül, hogy bármilyen vasuti hivatalos feljegyzést eszközölne rajtuk.

Utólagos rendelkezések

Ha a feladó az általa eladott árura vonatkozólag, a feladás megtörténte után a vasutnak valami utasítást akar adni, azt csak utólagos rendelkezés formájában teheti meg. Az utólagos rendelkezést a feladó csak a feladási állomás útján és csak a fuvarlevél másodpéldány felmutatása mellett teheti meg. A fuvarlevél másodpéldányát csak akkor nem kell felmutatni, ha a címzett az értesített áru átvételét megtagadta. A feladó a következőképpen rendelkezhetik:

1. Hogy az áru a feladási állomáson neki visszaadassék.
2. Hogy az áru utközben feltartóztattassék és új rendeltetési helyre továbbittassék.
3. Hogy az áru ez eredeti rendeltetési állomáson másnak adassék ki.
4. Hogy az árut terhelő utánvét töröltessék, lejjebbitessék, vagy felemeltessék.
5. Hogy a küldemény utánvéttel terheltessek meg.

A vasut az elfogadott utólagos rendelkezést végrehajtani köteles, mindaddig míg a címzett a fuvarlevelet ki nem váltotta és az árut az állomásról el nem fuvarozta. Ha a vasut az utólagos rendelkezést nem képes foganatosítani, úgy arról a feladót azonnal értesíteni tartozik.

Nemzetközi forgalomban az utólagos rendelkezés csak akkor fogadható el, ha a küldemény a feladási ország határait még el nem hagyta. A feladási ország határait elhagyott küldemény felett, a feladó csak annyiban rendelkezhet, hogy a küldemény ugyanazon rendeltetési állomáson más címzettnek szolgáltatassék ki. Kivételt képez az az eset, ha a címzett az áruátvételét megtagadta, mert ilyen esetben a feladó bármilyen rendelkezéseket tehet, amelyek a fennálló vámszabályokkal nem ellenkeznek.

Vámolás

Minden külföldről behozott áru a vámtarifa szerinti vám-tétel megfizetésére van kötelezve. Hogy az államkincstár javára beszedendő vámilletékek biztosittassanak, minden külföldről, vasuton, hajón, vagy közuti szekéren beérkezett áruküldemény, legyen az saját célra szolgáló, vagy eladási célra rendelt, a határ átlépése után azonnal a legközelebbi vámhivatalhoz állítandó. Ez a vámhivatal a behozó kéréséhez képest vagy azonnal tüzetes vizsgálat alá veszi a küldeményt, vagy csak külső szemle után leolmozva és valamelyik beraktározásra feljogosított vámhivatalhoz tovább utalja. A vámvizsgálat alapja a vámbevallás, (declaratia), mely minden egyes elvámolandó küldeményről kiállítandó. A vámbevallást az áru tulajdonosa, vagy az általa adott meghatalmazás alapján a vámdeclaránsok, vámbevallók, állítják ki. Minden vámdeclaránsnak a pénzügyminisztériumtól

kibocsájtott meghatalmazásának kell lennie. A meghatalmazást a pénzügyminisztérium a kereskedelmi és iparkamarák ajánlata alapján állítja ki. Minden vámdeklaráns tartozik egy 10 ezertől 30 ezer leig terjedő biztosítékot lefizetni, ami az esetleges büntetések biztosítékául szolgál.

A vámbevallás

Az árukat a declaratiókban (vámbevallás) a vámtarifá megfelelő tétele szerint kell bevallani. A bevallásnak tartalmaznia kell az áru csomagolásának nemét, darabszámát, jelét és számát, bruttó és nettó súlyát, az oly áruknál, amelyek darabszám után vámoltnak el: az árudarabok mennyiségét. A bevalláshoz csatolni kell az eredeti áruszámlát, az esetleges behozatalt, vámkedvezményt, vagy vámmentességi engedélyt, amennyiben pedig ezek csak a vámhivatalnak küldettek meg, úgy azok számára kell hivatkozni. Az árubevallásra különös gond fordítandó, mert a nem helyes bevallás esetén, magasabb vámtételek rovatnak ki, ha pedig a bevallás nem felel meg az árunak (hamis bevallás) az áru vámjának és az áru értékének hatszorosa fizetendő bírság gyanánt.

A vám nem fogad el olyan declarációkat, amelyekben törlések, vakarások vagy sorok közé való beírások vannak.

Minden egyes darabot külön kell a vámbevallásba bejegyezni. Az egy eredetű, ugyanazon jelű és ugyanolyan tartalmú csomagokat be lehet irni egyetlen rovatba, mint egy egységet, ilyen esetben azonban a bevallás szélén az egyes csomagok súlyát részletezni kell. A bevallásban az áru természetét a leg részletesebben le kell írni, úgy ahogyan az a vámtarifában meg van nevezve. Különböző anyagokból készült áruk összetételét a legpontosabban fel kell tüntetni.

Ha a vámbevallás készítője nem tudja pontosan a küldemény tartalmát, úgy engedélyben kérheti, a vámfőnökhöz címzett bélyeges kérvényben az áru előzetes megismerését. A kérés jóváhagyása után a bevalló megismerheti az árut és minden szükséges dolgot elvégezhet, ami az áru helyes bevallásához szükséges.

A vámtörvény nem engedi meg, hogy a vámhivatalhoz benyújtott declarációhoz valami hozzáadassék, vagy abból töröltessék, vagy a bevallás bármilyen módon megváltoztassék s ezért az ára elbírálása a bevallás alapján történik, akár helyes az, akár nem. Ha a bevalló tévedését észre veszi a bevallás beadása napján, — mielőtt a bevallás beiktatott volna — hogy tévedett, a vámfőnök engedélyével a súlyt és a darabszámot helyesbitheti. Minden bevallást köteles a bevalló sajátkezüleg aláírni.

A vámhivatal a bevallás benyújtása és iktatása után intézkedik a vámszemle megejtése végett. Ha a vámhivatal a vámszemle megejtése alkalmával a vámhivatal kárára eltéréseket

állapít meg az áru és a bevallás között, a vizsgálat eredményét kihágásnak veszi és a valutatörvényben előírt büntetést alkalmazza, a rendes vámilleték beszedésén felül. *A vámbüntetések a vámmal egyidejűleg fizetendők meg.* A vámhivatal, a vám megfizetéséről végleges nyugtát ad, a büntetésről pedig ideiglenest. A büntetésről felvett jegyzőkönyvet jóváhagyás végett felterjesztik a vámvezérigazgatósághoz, mely, ha jóváhagyja a jegyzőkönyvet, akkor a vámhivatal végleges nyugtát bocsájt ki. Ha a vámvizsgálat megejtése után a vámtétel helyes alkalmazása iránt a bevalló és vámtisztviselő között eltérés van, a vámfőnök határoz. Ha bevalló nincs megelégedve a vámfőnök határozatával, úgy a vámtisztviselő határozatát nem írja alá, hanem a megállapított vámtétel letétbehelyezése mellett, megfelelőbbézi a határozatot. *Ha a vámigazgatóság a bevalló álláspontját fogadja el, akkor a különbözetet a vámhivatal visszatéríti, vámnyugtát bocsájtva ki a tényleges vámösszegekről.*

Ha a beérkezett vámküldeményt a tulajdonos nem akarja a határvámhivatalnál elvámolni, vagy ha a küldeményt egy másik vámhivatalhoz akarja tovább küldeni, akkor nem kell vámbevallást készíteni, hanem egy ugynevezett *act de tranzitot kell kiállítani*. Az *act de tranzit* 3 részből, áll, mind a három rész teljesen egybehangzóan állítandó ki. Az *act de tranzit* tartalmazni kell az áru minden ismertető jelét, mint: a szám, csomagolás neve, darabszám és küldemény tartalma. A vámhivatalok az ilyen *act de tranzittal* továbbított küldeményeket általában megsejmelni nem szokták, de ha ellenőrzőszemlét tartanak, úgy a hamis bevallásért ugyanazon büntetések alkalmaztatnak, mint a helytelen árubevallásnál. A vámhivatalnak jogában van az áru vámolatlan továbbküdését megtagadni; ilyen esetben az áru annál a vámhivatalnál vámolandó el, ahol fekszik. Ha a behozott áru 6 hónap alatt el nem vámolatik, az az államkincstár javára lefoglaltatik és elárvereztetik.

A helyes bevallás fontossága

Az *act de tranzittal* továbbított küldeményeknél nagy súly helyezendő a helyes bevallásra, mert ha súlyeltérés, súlyhiány, vagy súlytöbblet állapíthatnák meg a rendeltetési állomáson, akkor az áru feladója, illetve az *act de tranzit* kiállítója tartozik a különbözet után eső vámdíjtételt, esetleg a legdrágább vámtételt megfizetni büntetésképen.

Ha egy vasuton *act de tranzittal* továbbított küldemény feladója a továbbító vámhivaltól egy somatiót kap, a rendeltetési állomásra meg nem érkezett, vagy hiányosan érkezett áru után, úgy mentesül a büntetés következményeitől, ha igazolja, hogy a küldeményt teljes súlyban a vasutnak adta át továbbítás végett. Ezért az ilyen küldemények feladója a somatio kézhezvétele alán azonnal felebbezze meg a somatiunet, kimutatva pontosan, hogy mi történt az általa továbbított áruval.

A vámbüntetések

Minden, a vámtörvény rendelkezéseit kijátszani akaró cselekedet, *legyen az szándékos, hallgatólagos vagy véletlen, vámbüntetést von maga után.*

Minden vám kihágásról a vámhivatalok jegyzőkönyvet tartoznak felvenni. A jegyzőkönyvben ki kell tüntetni a felvétel helyét és idejét, részletesen le kell írni a vámkihágás mibenlétét, megnevezve pontosan a vámtörvény azon szakaszát, amely ellen a kihágás történt és a kihágást elkövető személyét. A jegyzőkönyvet a gyanusítottal alá kell iratni, ha ez azt megtagadná, úgy a jegyzőkönyvet ki kell függeszteni. Minden jegyzőkönyvet a vámhivatal 24 óra alatt köteles felettes hatósághoz felterjeszteni, mely 5 nap alatt határoz a jegyzőkönyv jóváhagyása felett. Ha a jegyzőkönyv jóváhagyatott, úgy a vámhivatal az ideiglenes nyugtát véglegessel cseréli fel. A vámhatóság által jóváhagyott vámbüntetési jegyzőkönyv megsemmisítését lehet kérni az értesítéstől számított 5 napon belül. A felebbezésben fel kell sorolni az összes indokokat, melyek alapján a jegyzőkönyv megsemmisítése kéretik. A felebbezéssel egyidejűleg az idézési díjat is letétbe kell helyezni. Amely felebbezésből hiányzik a letétbe helyezést igazoló irat, a törvényszék be nem adottnak tekinti. A felebbezés határnapját a törvényszék köteles 8 napon belül kitűzni, A felek kérésére a tárgyalás csak 8 napra halasztható el. A törvényszék a felebbezés felett utolsófokon határoz. Határozata ellen a jogszabályok megsértése miatt a legfelsőbb semmitőszékhez van felfolyamodásnak helye. A törvényszék a jegyzőkönyvet ezen a címen, hogy a kihágó jóhiszeműen járt el, vagy hogy tévedett, meg nem semmisítheti.

Ha a jegyzőkönyv megsemmisítése okmányhamisítás címén kéretik a törvényszéknél, az mindaddig nem határozhat, míg az okmányhamisítás ügyében megindított bünyügyi eljárás be nem fejeződött. Ha a törvényszék határozata jogerőre emelkedett, úgy a büntetés végleges és végrehajtható. A vámbüntetések behajtására ugyanazon szabályok érvényesek, melyek az egyenes adókra vannak előírva. Az a vámbevalló, aki vámkihágás miatt elítéltetett, egyszersemindenkorra elveszti a vámbevallói meghatalmazását.

Külföldi szállítás

A háboru után csak hosszas tárgyalások után sikerült a Romániát környező államokkal az áru-forgalmat felvenni.

Nem lehet érdektelen tudni azt, hogy jelenleg Romániából mely országokba lehet közvetlen fuvarlevéllel árut feladni és hogy mely országok azok, ahová a fuvardíjat nem kell már a feladási állomáson kifizetni. Jelenleg közvetlen áruforgalom van Románia—Magyarország, Románia—Csehszlovákia, Románia—Lengyelország, Románia—Bulgária, Románia—Németország kö-

zött, Lengyelországon és Csehszlovákián keresztül; Románia Austria között, Csehszlovákián és Magyarországon keresztül.

Minden más országba rendelt küldemény csak az utirányba eső valamelyik állam területein levő vasuti állomásra adható fel. Ilyen küldemények továbbítása ugy történhetik meg, hogy a küldeményt a feladási állomáson valamelyik közbeneső ország állomására egy szállító-cég címére adjuk fel. A küldemények fuvarleveleiben a feladó beírja, hogy az áru tranzitó rendeltetésű és ilyen esetben a vasut nem rakja ki a kocsit, hanem megengedi hogy az eredeti ólmokkal továbbitassék a végleges rendeltetési állomásra. *Mint már említettük, a kütföldre rendelt küldeményeket a feladási ország határáig bérmentesíteni kell. Kivételt képeznek ez alól a csehszlovákiai rendeltetéssel feladott áruk, amelyek bérmentetlenül is feladhatók.* A Lengyelországon át Németországba, Csehszlovákiába, vagy Ausztriába rendelt küldeményeknek a lengyel utvonatra eső fuvardiját a feladási állomáson, lengyel márkában letétbe kell helyezni.

A nemzetközi forgalomban feladott küldeményekre a berni egyezmény rendelkezései mérvadók a következő kivételekkel: a közvetlen szállításból ki vannak zárva a feltételesen szállítható áruk, az értéktárgyak, a hullák. A küldeményeket utánvétellel megterhelni nem lehet. *A feladó a küldemény felett csak a feladási ország határain belül rendelkezhetik.*

A fuvarlevelet a román nyelven kívül német, vagy francia nyelvén is ki kell állítani. A fuvarlevélen ki kell tüntetni a határállomásokat, amelyen át a küldemény továbbítandó. Minden fuvarlevélhez csatolni kell az elvámolásokhoz szükséges okmányokat: kiviteli, beviteli, vagy átviteli engedélyeket. A küldemények bármilyen sulyban feladhatók, ugy gyors-, mint teherárúként.

Tekintettel arra, hogy a küldemények utánvétellel nem terhelhetők, meg, felmerül az a kérdés, hogy a feladó mi módon szedheti be a címzettől esetleg még fennálló áru tartozását? *Ennek egy módja van. A feladó a küldeményt nem közvetlenül a címzettnek, hanem egy banknak, vagy szállítási vállalatnak a címére adja fel, megkeresve az illető vállalatot, hogy az árut a tényleges címzettnek csak az árut terhelő tartozás kifizetése után szolgáltatassa ki.* Az így értesített vállalat a küldemény megérkezéséről tudósítja a címzettet és felszólítja az utánvételi összegnek befizetésére és ha a címzett a vállalatnál az összeget befizeti, a küldeményt részére kiszolgáltathatja. Belföldi forgalomban is felmerülhet ugyanez a körülmény, ha a feladó az árut terhelő tartozást idegen valutában efective óhajtja beszedni, *mert a vasut idegen valutában fizetendő utánvéteket nem fogad el.*

Kezelési illetékek

A díjszabási mellékilletékek közül a legelső: a kezelési illeték. Ez az illeték általánosságban bentfoglaltatik a díjszabások II. részét képező díjtételekben, tekintettel arra, hogy azon műveletek, melyek díjazására szolgál, a tulajdonképeni szállítási szolgálattól el nem választhatók. A vasuti terminológiában sem találjuk meg sehol pontos meghatározását annak, hogy a kezelési illeték milyen műveletek ellenszolgáltatása. Rövidesen azt mondhatnánk, hogy ez az ellenszolgáltatása azon irodai és raktári munkáknak, amelyeket a vasut a feladási állomáson a raktárban való elhelyezéstől a kocsiba való berakásig és a rendeltetési állomáson a kocsiból való kirakástól kezdve az áru kiszolgáltatásáig végez. Ezen szolgáltatmányok minden áruosztályba tartozó áruknál más-más természetűek, úgy, hogy a kezelési illeték áruosztályonként változik. Tekintettel arra, hogy ezen illeték áruosztályonként változó nagyságu és hogy 100 kg.-ként 5—10 lej között váltakozik, a fuvardíjat lényegesen befolyásolja. Általános meglepetést keltett, mikor a CFR november hó 15-étől kezdve azon kijelentéssel, hogy az 1923. évi május 1-től érvényes díjtételekben a kezelési illeték felszámítva, nincsen, azok felszámítását rendelte el. E rendelkezés a gyorsárak szállítási adóját 100 kg.-ként 5 lej, az I. és II. osztályba tartozó árukét 3 lej, a III. osztályba tartozókat 2 lej, a Tarifspeciálokba tartozó áruk fuvardíját pedig 1 leuval váltotta meg. A drágítás különös erősen érinti a kisebb távolságra eső küldeményeket, mert ezeknél 50% áremelkedést idézett elő, lényegesen befolyásolva az elsőrendű fogyasztási cikkek árát.

A fent említett kezelési illetéket, miként a többi mellékilletékeket is az egész utvonatra csak egyetlen egyszer számítja, fel a vasut, még akkor is, ha a szállításban CFR-en kívül több helyi érdekű vasut is részt vesz.

Kocsitolatási illetékek

Az ipari fejlődés magával hozta, hogy nagyon sok ipartelep nem helyezkedhetett el az állomások közelében. A szállítási lehetőség megkönnyítése végett, ott ahol az állomás közelében elhelyezkedni lehetetlen volt és ahol a gyár termékei a szekeren való szállítást nem bírták meg, ott a nyílt vonalból kiágazó iparvágányokat építettek. Most ezen iparvágányokat létalapjukban támadta meg egy rendelet, amely kimondja, hogy minden ilyen iparvágányra való kocsik kiállításért menetenként 375 lei illeték szedendő be. *Ez az illeték úgy a kocsik kiállításakor, mint az iparvágányokról való kihúzásakor felszámítandó, a rendes fuvardíjak mellett.* Ha több kocsik kiállítása egyszerre történik, úgy ez az illeték megoszlik, mert akárhány kocsik állításuk ki is egyszerre, ez az illeték csak egyetlen egyszer számítandó, ha azonban csak egy kocsit állítanak be az iparvágányra, úgy ennek az egy kocsinak a számítási költsége 750 leivel lesz

drágább, miáltal a vállalat egész üzleti nyereségét reá fizetheti ezen új illetékre. Az illeték felszámítása, bár a vasut által végzett munkálatokért jogosan felszámítható, a lehető legmértánytalanabb, ha figyelembe vesszük azt, hogy a nyílt pályából kiágazó iparvágányok azért keletkeztek, mert a nyersanyag termelési helyéről az állomást megközelíteni nem lehetett s az ipartelep kedvezőtlenebb helyzetben volt mindig, az állomásból kiágazó iparvágánnyal bíró telepekkel szemben. Ez most még fokozottabbá válik a nagy anyagi hátrány miatt, amely ezeket a telepeket sújtja az új illeték életbe léptetése által.

AGROCOMERCIALS.A.		
Oradea-Mare — Nagyvárad, Strada I. C. Brătianu (Szaniszló-utca) 1/a. sz. In terurban telefon: 34 Sürgőny cím: „Agrocomerj Oradea-Mare“		Mezőgazdasági termelés
Alapítók: Lei 6.000.000.— Mezőgazdasági üzem és árpagyöngy-gyár: Tamásda. Telefon szám 2. Irodai kirendeltség: Salonta-Mare — Nagyszalonta. Telefon 36.		Állattenyésztés és hizlalás
		Állat és gabona export-irport
		Mezőgazdasági cikkek képviselete és bizománya
		

Fabrica din Coarne și Oase S. A. Cluj

Butoane de coarne și galallit,
jetoane, copci și orice alte articole de coarne
in toate culorile, fazoanele și in
orice cantitate

Csont- és Szaruáru- gyár Rt. Cluj

Szaru es galallit gombok,
jattokok, csattok, diszmutáruk minden
szinben, fazonban és
mennyiségben

AGRÁR TAKARÉK- PÉNZTÁR RT

TÁRGUL-
MURES,
MAROS-
VÁSAR-
HELY

BIZTOSÍTÓ OSZTÁLYA A „GENERALA“

Román
Általános Biztosító Társulat
Főügynöksége

Eltogad minden összegre
a legelőnyösebb feltételek mel-
lett tűz-, élet-, baleset-, bejárás-,
autóbaleset- és szavatossági-, jég-,
tűz- és minden egyéb biztosítást

AZ ÜZLET

ÁRUÜZLETI SZOKÁSOK ERDÉLYBEN
ÉS BÁNÁTBAN (USANCES)
NACIONALIZÁLÁS ÉS MŰKÖDÉSI
ENGEDÉLY
A MORATÓRIUM-TÖRVÉNY
TÖRVÉNY AZ IDEGEN VAGYONOK
FELSZÁMOLÁSÁRÓL

ALPHA

Fabrică de Produse Chimice Soc. Anonima Arad

Săpunuri de toaletă și medicinale, săpunuri de rufe, săpun de cali, săpun de ras. — Cereci prețuri curente și oferte cu mostre.
Adresă pentru telegramă: „ALPHA“ Arad — Cont curent la Banca „Victoria“ Arad, Banca Centrală financiară Arad.

Reprezentanți
in Transilvania,
Regat, Bucovina,
Dobrugea și
Basarabia

CORVIN S. A. R. CLUJ

Piața Ștefan cel Mare 4. Telefon 314
Fabrica: Arad

Üzletkörébe vág:
Bányák feltárása, kitermelése.
Előállít és forgalomba hoz vegyészeti és
kohászati termékeket. Robbanó-
anyagok export-importja

Áruüzleti szokások Erdélyben és Bánátban

(Usances.)

A szokások hatálya

1. §. Az erdélyi és bánáti tőzsdék terménycsarnokán létrejött minden áruügylet, ezen szokások szerint kötöttet.

2. §. Ezen szokások alkalmazandók azokra az ügyletekre is, amelyek a tőzsdei vagy áruüzleti szokásokra való hivatkozással a tőzsdéken kívül is kötöttek.

Az ügyletek megkötéséről és írásbeli elismeréséről

3. §. Az ügyletek szóbelileg vagy írásban közvetlenül, vagy közvetítés útján köthetők. Kötlevél kiállítását és kölcsönös kicserélését szóbelileg létrejött kötéseknel is, mindegyik szerződő fél az ügylet megkötését követő legközelebbi hétköznap estéjéig követelheti. A kötlevél a felhívástól számított 24 óra alatt állítandó és cserélendő ki, ha mindkét szerződő fél Temesvár város területén belül lakik. Ez eseten kívül, vagy ha a kötés levelezés útján történt, a kötlevelek azon idő alatt cserélendők ki, amennyi rendes körülményekhez képest a válaszadásra szükséges. A kötlevelek kicserélése oly módon történik, hogy az eladó a maga részéről aláírt kötlevelet a vevőnek átadja és az ellenkötlevelet ugyanannak aláírás végett bemutatja.

4. §. Ha a kötlevelek kicserélése kellő időben meg nem történik, a másik fél a) az ügylettől elállhat, mintha az meg sem kötöttet volna; vagy b) az ügyletét a késedelmes fél rovására lebonyolíthatja; vagy végre c) a kötlevelek kicserélését bírói uton követelheti. Mindegyik esetben azonban tartozik a kötlevelek kicserélésére megszabott határidő lejártát követő hétköznapon, ellenfelét írásban értesíteni arról, vajjon az őt e szakasz szerint megillető jogok közül melyiket kívánja gyakorolni. Az írásbeli elismerés megtagadásából ezen szakasz b) és c) pontja alapján eredő igény elenyészik, ha az arra jogosított fél az értesítés feladásától számított 30 nap alatt azt bíróságnak nem érvényesíti.

5. §. A jogosított ügynökök által eszközölt ügyleti közvetítések tekintetében a jogosított ügynökök részére alkotott szabályzatok határozmányai érvényesek.

6. §. Ügynök közvetítésével kötött oly ügyletnél, amely nem azonnal, hanem hosszabbra terjedő határidőben teljesítendő, a kötlevél (ügynöki könyvkivonat, kötjegy) a közvetítőn kívül még az eladó, illetőleg a vevő által is aláírandó. Ha a kötlevél (kötjegy) elfogadását, vagy aláírását valamelyik fél az ügynöknek megtagadja, ez esetben, — amennyiben a közvetítő ügynököt valamely mulasztása folytán felelősség nem terheli — a 4. §-ban foglalt határozatok kerülnek alkalmazásra.

7. §. Nem elismert tőzsdeügynök (alkusz) közbejöttével kötött ügyletnél a megbízó fél harmadik személy irányában csak akkor van kötelezve, ha a 3. §-ban meghatározott határidők alatt az ügylet megkötését írásban elismerte. Ellenkező esetben egyedül az alkusz marad jogosítva és kötelezve azzal szemben, akivel az ügyletet kötötte.

8. §. Kötések csak akkor ruházhatók át, ha átruházások e szóval „rendeletre” vagy más hasonló értelmű kifejezéssel, magában a kötlevélben ki-kötöttettek. Az átruházás, engedmény, vagy forgatmány formájában történik. Csupán a vevő ruházhatja át a kötlevelet. Az eladót e jog nem illeti meg.

9. §. Az átruházás folytán az engedményesre, illetve forgatmányosra mennek át a vevőt a kötlevel alapján illető összes kötelezettségek és jogok, s különösen a további átruházás joga is. Ha az átruházás nem „kötelezettség nélkül” történt, mindegyik engedményező (forgató) a kötés teljesítéséért jogutódainak felelős.

A vételárról

10. §. A vételár készpénzben és kamatlevonás nélkül értetik.

Szokásos adásvevési feltételek értelme

11. §. Ha a szállítandó áru mennyisége, a szerződésben ezen hozzátétellel „körülbelül” (circa, mintegy) van megjelölve, az eladónak jogában áll a megnevezett mennyiségnél 5%-kal többet vagy kevesebbet szállítani. A szállított többletet és a nem szállított kevesebbet a felek aállítás idejében fennállott árak szerint kölcsönösen elszámolják.

12. §. „Vagonrakomány” alatt — közelebbi megjelölés nélkül — 100 métermázsza (100 kilogrammjával számítva) értendő.

13. §. Ezen kifejezés: „a vasutnál, a raktárból stb. átveendő”, illetőleg „szállítandó” a vevőt arra kötelezi, hogy az árut a szerződésben megnevezett, vagy az eladó tetszése szerint megjelölendő helyiségben saját költségén — melyekben a munkaköltségek, továbbá a mérési és felrakodási díjak is beleértendők — vegye át.

14. §. Ezen kifejezés „költségmentesen (franco) a vasúthoz, hajóhoz, raktárhoz stb.” az eladót arra kötelezi, hogy az árut költségmentesen szállítsa a szerződésben megnevezett, vagy a vevő tetszése szerint megjelölendő helyiségekbe.

15. §. Ezen kikötés „fuvarbérmentesen” (Frachtfrei) az eladót csak arra kötelezi, hogy az árut a lerakodási helyig saját költségén szállítsa. A szállítmány sulya megállapítására a feladási helyen történt hivatalos mázszálás mérvadó.

16. §. Ezen kifejezés: „a hajóba”, vagy „a vagonba”, vagy „a raktárba” berakva azt jelenti, hogy az összes feladási költségeket — a berakodási díjat is beleértve — az eladó egymaga köteles viselni. A szállítási eszköz előállításáról a vevő tartozik gondoskodni.

17. §. A szerződésbeli árura vonatkozó ez a kifejezés: „megszemlélt és jónak talált” az eladót felmenti a vevő által megszemlélt áru minősége tekintetében a felelőség alól, kivéven a csalás esetét. Ha azonban az átvételnek nem kell azonnal megtörténnie, az eladó mindaddig, míg a vevőt az átvétel tekintetében késedelem nem terheli, az árut a rendes kereskedő gondosságával megőrizni tartozik. Ha a vevő az általa „megszemlélt és jónak talált” áru tekintetében, ezen szerződésbeli kifejezés dacára, az eladót az áru minőségéért és esetleges hibáiért felelőssé akarja tenni, ezt határozottan ki kell kötnie.

18. §. Ez a kifejezés: „minőségi suly iránti jótállás nélkül” azt jelenti, hogy az ügyletnél a terménycsarnoki szokásoknak a minőségi sulyról szóló határozatai nem alkalmazhatók.

19. §. E kifejezések alatt: „a hó elején”: a hó 1-től bezárólag 10-ig terjedő időszak; „a hó első fele” alatt: a hó 1-jétől bezárólag 13-ig terjedő időszak; „a hó második fele” alatt: a hó 16-ától bezárólag a hó utolsó napjáig terjedő időszak; „a hó közepe” alatt: a hó 15-ike; „a hó vége” alatt: a hó utolsó napja értendő.

20. §. „Tavasra” szóló kötés március és április hóban teljesítendő. „Őszre” kötött szállítás, amennyiben ezen szokások egyes árucikkekre nézve egyébként nem rendelkeznek, szeptember és október hóban teljesítendő.

21. §. Oly szerződés, melynél a szállítás ideje e kifejezéssel: „a hajózási évad megnyilta után” van megjelölve, a hajózási évadnak, a temesvári Lloyd-társulat választmánya által évenként közhírré tett megnyitástól számított hat hét leforgása alatt teljesítendő.

22. §. „Vasuton” vagy „utban levő” gyanánt eladott árunak az ügylet megkötése idejében a vaspályám fuvarozás végett már feladva kell lennie.

„Uszó” gyanánt eladott árunak az ügylet megkötése idejében az illető fuvarozási eszközön már berakva kell lennie.

23. §. Ha a szerződésben a szállítás „a vevő tetszése szerint” van kötve, az árunak Temesvárott két nappal, vidéken öt nappal a vevő részéről történt felmondás után az átadásra készen kell állnia.

A szállításra vonatkozó határozatok

24. §. Ha a szállítás felmondásra teljesítendő, az eladó van jogosítva a felmondásra. A felmondásban pontosan megjelölendő: a kötésbeli áru szállítandó mennyisége, a nap, melyre átvétel végett a felmondás szól, a vételár, ugyszintén a helyiség, ahol az átadás teljesítendő lesz, végre a felmondás kelte.

25. §. A felmondás napja a felmondási időbe nem számítatik be s a közbeeső vasárnapok és közönséges ünnepek a felmondási időt nem szakítják félbe. Vasárnapon és közönséges ünnepen nem lehet felmondani. A felmondási idő utolsó napja a teljesítés határnapjául tekintendő.

26. §. Ha a teljesítésnek bizonyos időtartamon belül kell történnie és az ügylet megkötése alkalmával a felmondási napok tekintetében nem történt megállapodás, ez esetben Temesvárott teljesítendő szerződésnél két nap, vidéken eszékzöldő szállításnál öt nap a felmondási idő.

27. §. Ha felmondás nem történt, az eladó köteles a szállítási határidő utolsó hétköznapján déli 12 órakor a teljesítés helyén a szállítandó áru egész mennyiségét átadásra készen tartani.

28. §. Ha megállapodás folytán, vagy ezen szokások értelmében meghatározott napon teljesítendő szerződésnél a teljesítési határnap vasárnap vagy valamely közönséges ünnepre esik, az átadásnak, illetőleg az átvételnek közvetlenül következő hétköznapon kell történnie. Azon ügyletnél azonban, mely bizonyos időtartamon belül (egy hét, egy félhónap, egy hónap stb. alatt) teljesítendő, a teljesítésnek ezen időtartam eltelte előtt kell történnie. Ha ezen időtartam utolsó napja valamely vasárnapra vagy közönséges ünnepre esik, az átadás, illetőleg átvétel legkésőbb a vasárnapot vagy ünnepet közvetlenül megelőző hétköznapon teljesítendő.

29. §. „Azonnali” szállításra eladott áru legkésőbb az ügylet megkötését közvetlenül követő hétköznap délutáni három órájáig a kiküldött helyen, előleges szóbeli vagy írásbeli értesítés mellett, átvétel végett bemutatandó. Az átvétel legkésőbb a következő hétköznapon reggeli 8 órakor megkezdendő.

30. §. Ha az eladott fekvő áru „megtekintésre” vétetett, a vevő köteles ezt legfőljebb a kötetést követő hétköznap délelőtti 10 órájáig az eladó által megjelölt helyen meg szemlélni és annak átvétele iránt nyilatkozni; ellenkező esetben az eladónak jogában áll a szerződéstől elállani és a vevőtől az áru megtekintése céljából lett kiadásai megtérítését követelni.

31. §. Valamely városra szóló szerződéseknél az áru a város határán belül mindenütt, — ideértve a vasuti állomásokat és az ezekkel vasuti vágányokkal összekötött közraktárakat is — átadható.

32. §. Más városban azonnal teljesítendő ügyletnél az áru a vevő előleges írásbeli értesítése mellett az ügylet megkötésétől számítandó nyolcz nap alatt szállítandó. Ha a vevő köteles az áruhoz szükséges göngyöletet (zsákot, hordót stb.) adni, a szállítás a göngyölet megérkezésétől számított nyolcz nap alatt teljesítendő. A vevő a göngyöletet az ügylet megkötését követő legközelebbi hétköznapon, illetőleg az erre kikötött időn belül tartozik elküldeni.

33. §. Az eladó a vevő kívánatára köteles a kész minőségben vagy szállításra eladott árut az átvételt megelőző hétköznapon délután 3—5 óráig a vevőnek bemutatni és neki megengedni, hogy az árut részletesen meg szemlélhesse, s belőle egy kilogrammnyi — folyadékknál fél liternyi — ingyen-mustrát vehessen.

34. §. Az átadást és az átvételt — amennyiben ezen szokások egyebet nem rendelnek — a teljesítés napján déli 12 óráig kell megkezdeni és a közbeeső vasárnapok és közönséges ünnepek, ugyszintén elemi akadályok (esős napok stb.) kivételével, megszakítás nélkül folytatni. Ha az átvételt eső késleltetné, az ezáltal okozott fekbért mindegyik fél felerészben viseli.

35. §. A szállítandó áru akár kiöntve (alla rinfusa), akár zsákokban adható

át. Ha az átvevő a neki zsákokban bemutatott árut az eladó zsákjaiban kívánja elszállíttatni, az eladó köteles ezt zsákonként 1 lej biztosíték letétele mellett megengedni. Ha a zsákok az átvétel befejezése után két nap alatt visszaküldetnek, zsákkölcsöndíj nem fizetendő. De ha a zsákok csak később küldetnek vissza, az átvevő az átvétel megkezdésének napjától fogva a zsákok visszaküldéséig az eladónak a szokásos zsákkölcsöndíjt megtéríteni tartozik. A zsákok visszaadása az átvevő költségére történik. A zsákok bekötésére szolgáló zsinetek adása, illetve az ebből eredő költségek viselése mindenkor azon felet illeti, amely a zsákokat adja.

36. §. Ha a szállítandó ármennyiség 500 métermázsát meg nem halad, az egész mennyiség egy nap alatt, ha ellenben nagyobb mennyiség szállítandó, naponként legalább 500 métermázsza adandó és veendő át. Ha 500 métermázsánál nagyobb mennyiség szállítandó, az eladónak jogában áll az árut teljesítés helyén több helyiségben, de helyiségenként legalább 500 métermázsájával bemutatni. Az 500 métermázsánál kisebb hátralékos mennyiség szintén külön helyen mutatható be átvétel végett.

37. §. Ha az átvétel kellő időben „megkezdett, az ennek szakadatlan folytatásához és bevezetéséhez szükséges idő, a legközelebbi hétköznaptól fogva még a teljesítési határidőn túl is engedélyezendő.

38. §. A vételár fogyasztási adó nélkül értendő. A közvetvámot az eladó tartozik fizetni. Az eladó a közvetvámot a vevőnek akkor is tartozik megtéríteni, ha az áru a közraktárakban vagy a vasuti és hajóállomásokon adatik át.

39. §. Mindazon külföldi áru, mely beviteli vám alá esik, mindig már megvámoltan adandó át. A vámügynöki díjat az eladó viseli. Ha a vételár „átmenetileg” (transito) köttetett, a vám és a vámolási költségek a vevőt terhelik.

40. §. Az áru szállítása csupán annak tényleg megtörtént átadásával van teljesítve. Ehhez képest a hajó- és vasuti értesítvények, vagy fuvarlevelek átadása a szállítás teljesítésének igazolására nem elégséges s ez csupán az árunak átvétel végetti bemutatását jelenti.

41. §. Ha a vevő az árut az átadás helyéről (vasuttól, hajó- vagy rak-tárból) elviteti, kifogás nélkül átvettnek tekintetik és annak minősége ellen kifogás többé nem tehető.

42. §. A vevő által kiválasztott, általa vagy meghatalmazottja által megtekintett és rendeletére abból a célból, hogy részére elküldessék vagy átadassék, félretett áru tényleg átvettnek tekintendő.

A minőségre és minőségi kifogásra vonatkozó határozatok

43. §. Az ezen szokások alapján kötött ügyleteknél az áru minőségének végérvényes megbirálására a tőzsdék kebeléből esetenként alakuló szakértő-bizottság van hivatva, melynek eljárását külön szabályzat tárgyalja.

44. §. Az oly áru, amely a szerződésileg kikötőtnél jobb minőségű, nem utasítható vissza.

45. §. Aki hibás vagy nem egészséges árut ad el, még mustraszerinti és megtekintésre kötött eladás esetében is tartozik a fenforgó hibát az ügylet megkötése előtt a vevővel világosan és határozottan közölni, mert különben egészséges árut köteles szállítani.

46. §. Mustraszerinti eladás esetében tartozik az eladó a vevő kívánatára a mustrát saját pecsétjével, vagy hivatalos pecséttel lezárva a vevőnek átadni. A nyitott mustra csak akkor szolgálhat a szállított áru minősége megítélésének alapjául, ha azt mindkét fél elismeri, különben csak jellegmustra (typus) gyanánt jöhet tekintetbe, mely csupán az áru általános jellegének ismertető jeléül szolgál.

47. §. Ha valamely feladási állomáson szállítandó áru eladatott és az eladó a vevő kívánatára az árat ennek megküldi, ezen esetben a rendeltetési hely a teljesítés helyének tekintendő és a feladó a feladott áru minőségéért a rendeltetési helyig felelős marad, amennyiben a rendeltetési hely Románia határain belül fekszik.

48. §. A minőségi kifogás megtétele tekintetében, amennyiben ezen szokások egyes árucikkekre nézve kivételt nem állapítanak meg, a következő

határozatok érvényesek: a) Ha a vevő és az eladó az áru megtekintésénél vagy annak átadásánál akár személyesen, akár meghatalmazott által, képviselve, jelen van, az áru minősége elleni kifogást azonnal meg kell tenni. b) A más helyről küldött árut tartozik a vevő legkésőbb a vasuti, vagy hajó-értesítvény vételét követő első hétköznapon megvizsgálni és minőségi kifogásait az eladóval távirati úton, vagy ha távirdai összeköttetés nincsen, ajánlott levélben azonnal közölni. A fentebbi határozatok meg nem tartása esetén az áru nem kifogásoltnak tekintetik.

49. §. Az előző szakasz a) pontja esetében a felek az áruból azonnal közös mustrát pecsételjenek; b) pontja esetében pedig az átvevő a megtekintés után az áruból azonnal hiteles alakban mustrát vétesse.

50. §. Ha a felek valamelyike, a 48. § a) pontja esetében a közös mustravételt megtagadja, a másik fél köteles hiteles alakban, a vonatkozó fél költségére a mustrát vétetni.

51. §. Ha az átvétel végett bemutatott egész árumennyiség vagy annak egy része ellen emelt minőségi kifogást a 43. § szerint alakított szakértői bizottság igazoltnak mondja ki, az eladónak azonnal teljesítendő szállításoknál is jogában áll, — bizonyos időtartamon belül teljesítendő szerződéseknél azonban mindig csak a kikötött időtartamon belül — a szakértőbizottság végzésének kihirdetése napjától számítva, öt nap alatt új bemutatást eszközölni. Ha az újonnan bemutatott áru is szerződés ellenes minőségűnek mondatnék ki, a vevő a 62. §-ban felsorolt jogok bármelyikét gyakorolhatja.

52. §. Az eladó azt az igazolható utazási, személyi s egyéb költséget, melyet a vevőnek szerződésellenes áru bemutatása által okoz, megtéríteni tartozik. Hasonlóképpen köteles a vevő, ha a szakértő-bizottság az áru minősége ellen emelt kifogást elvetette s ennek következtében az átvételben késedelem áll be, minden ezáltal keletkezett költséget (fekbért, hajóvárakozási díjt, raktárbért stb.) és az igazolható kárt megtéríteni.

A fizetésről

53. §. A fizetés az áru átadásakor az áruszámla ellenében teljesítendő. Azonban az eladó a csak részben átadott árumennyiségért is követelhet a megfelelő vételár azonnali kifizetését.

54. §. Ha vételár váltóval, kötelezőjeggyel, vagy utalvánnyal egyenlített ki, a kiegyenlítés az áru átadása és az áruszámla bemutatása után haladéktalanul teljesítendő. Nagyobb mennyiségeknél, amelyek átadása két napnál hosszabb időt vesz igénybe, az eladó a kiegyenlítést naponként követelheti és neki a naponként szállított részletek vételárának megfelelő összegről szóló váltók, kötelezőjegyek, vagy utalványok azonnal kiszolgáltatandók. Az eladó abban az esetben, ha a megállapított fizetési értékek a meghatározott időben részére át nem adatnak, az eladást készfizetésre történt gyanánt tekintheti és az ekként esedékessé vált számlabeli összeget a vevőtől behajthatja; ez esetben azonban a leszámítoló kamatot, a Banca Naționala kamatlába szerint a fizetési értékek eredetileg kikötött lejáratú idejéig számítva, a vevőnek megtéríteni tartozik.

55. §. A vevő a lejárat előtt teljesített fizetés után kamatot vagy scontot nem vonhat le. A fizetés a vevő mindig költség és postadíj-mentesen az eladó kezéhez, vagy a megállapított helyen tartozik teljesíteni. Az eladó, időre szóló ügyleteknél, az általa előlegezett oly készpénzkiadásokért, melyek a vevőt terhelik, 5%-os évi kamatot számíthat.

56. §. A számlának csupán egyes tételei ellen emelt kifogás nem jogosítja fel a vevőt az egész számlaösszeg kiegyenlítésének megtagadására.

57. §. Ha a fizetés feladó-vevény ellenében köttetett ki, az csakis valamely fuvarozó-vállalat által kiállított feladó-vevény, vagy egyenértékű feladókormány ellenében követelhető.

58. §. Ha a vételár fizetése egészen, vagy részben az áru átadása előtt teljesítendő, az eladó a vevő késedelme esetén jogositva van az utóbbi ellen a 62—67. §-ok szerint eljárni.

59. §. Ha a vasúthoz, „költségmentesen” a vasúthoz, vagy hajóhoz szállítandólag, vagy feladóvevény ellenében fizetendőleg eladott áru felvéte-

lét a fuvarozó vállalat forgalmi akadályok folytán megtagadja, vagy ha az árufelvétel köztudomásúlag korlátolva vagy beszüntetve van, az eladó a vevőtől s a már készen tartott áru átvételét és kifizetését követelheti és ha az átvétel s a kifizetés azonnal nem teljesíttetik, az árut biztosítás mellett a vevő költségére és veszélyére valamely raktárba berakathatja. Ily esetben a vevő a vételárból csapán a vasúthoz, vagy a hajóhoz azon időben szokásos fuvarozási költségeket vonhatja le.

60. §. Ha az áru valamely szerződésileg megnevezett állomás paritása alapján adatott el, az eladó azt ugyanazon termelő vidék más állomásán is szállíthatja. Ha a szerződésben a továbbfuvarozás iránya meg nem állapított, a szerződő felek kötelesek kölcsönösen elszámolni azt a fuvardíjkülönbözetet, mely egyrészt a feladó állomástól az érkező állomásig érvényben álló, másrészt a szerződésben megnevezett paritásos állomástól az érkező állomásig fennálló fuvardíjtételek közt mutatkozik. Ha azonban a továbbfuvarozás iránya a szerződésben meg van állapítva, tekintet nélkül arra az irányra, melyet az áru tényleg vett, azt a fuvardíjkülönbözetet kell kölcsönösen elszámolni, mely egyrészt a szerződésben megnevezett paritásos és a szerződésben megnevezett érkező állomás közt érvényben levő, másrészt meg a tényleges feladó állomás és a szerződésben megnevezett érkező állomás közt fennálló fuvardíjtételek közt mutatkozik. A kölcsönös elszámolásnál az általános fuvardíjszabások s a levonási tételek szolgálnak alapul.

61. §. Ha az áru valamely fuvarozó-vállalat feladó-állomásán szállítandó s az eladó azt megállapodás szerint a vevő részére elküldi, az áru súlya a feladóállomás hivatalos mérlegelő jegyével igazolandó. Ha az eladó a hivatalos mérlegelést elmulasztja, az átvevőnek jogában áll a súlyt a lerakódó állomáson hivatalosan megállapíttatni; ily esetben a hivatalosan megállapított hiány az eladó által megtérítendő. Ha az átvevő is elmulasztja a súly hivatalos megállapítását, a fuvarlevélben kitett súly szolgál az elszámolásra alapul. E határozatok érvényesek akkor is, ha a feladó vagy lerakódó állomáson hivatalosan megállapítandó súly képezi a szerződés szerű elszámolási alapot.

A késedelemről

62. §. Átadás-, illetőleg átvételbeli késedelem esetén a szerződéshez hű fél tetszése szerint: a) követelheti a késedelmes féltől a szerződés teljesítését s a késedelemből eredő kár megtérítését; b) a szerződéstől egyszerűen elállhat, mintha az meg sem kötöttet volna; c) a késedelmes fél rovására a szerződésbeli áru mennyiségét megvételheti, illetőleg eladhatja s attól a szerződési kár és a magasabb bevásárlási, illetőleg a csekélyebb eladási ár közti különbözetet, valamint egyéb igazolható kára és kiadásai megtérítését követelheti; d) a késedelmes féltől kényszerítést, vagy eladás fogatosítása nélkül, azon különbözet megtérítését követelheti, mely a teljesítés helyén és idejekor a szerződési és az átlagos piaci, illetőleg tőzsdei ár közt mutatkozik; e) követelheti igazolható kára vagy elmaradt nyeresége megtérítését.

63. §. Tartozik azonban a szerződéshez hű fél a késedelmes felett legkésőbb a késedelem beálltát követő második hétköznapon ajánlott levél útján értesíteni arról, vajjon a késedelemből a 62. §. a)–e) pontjai szerint eredő jogai közül melyiket kívánja gyakorolni. Az óvás, tekintet nélkül az ellenféllel való közlése időpontjára, megtételekor azonnal hatályossá válik.

64. §. Ha a szerződéshez hű fél a késedelemnek a 62. §-ban felsorolt következményei tekintetében választási jogát már gyakorolta, választásától többé el nem térhet.

65. §. A 62. §. a)–e) alatti jogokra menő igény elenyészik, ha azt a szerződéshez hű fél a késedelem beálltát követő 30 nap alatt bírói uton nem érvényesítheti. A szerződés megszűntnek tekintendő és a kapott foglaló és előleg visszaadandó.

66. §. A szerződéstől való elállás esetében (62. §. b) a kapott foglaló és előleg haladék nélkül visszadandó. Ha a szerződés több időszakban telje-

sitendő, a visszalépés nem hat ki sem a már teljesített, sem a még le nem járt kötelezettségekre.

67. §. A kényszervétel, vagy kényszereladás (62. §. c) a késedelmes fél értesítésére (63. §.) következő második hétköznapon Temesvárott egy jogos Lloyd-ügynök, Temesváron kívül egy hiteles személy közbenjöttével, de minden esetre a létező napiárak tekintetbe vételével foganatosítandó. Ezen határozatok meg nem tartása esetén a kényszervétel, vagy eladás a késedelmes fél rovására történtnek nem tekintetik, de ettől a szerződési ár és a kényszervétel vagy eladás napján létezett ár között mutatkozó különbözet megtérítése ez esetben is követelhető. A kényszervételnél, vagy eladásnál a késedelmes javára mutatkozó fölőleg ez utóbbit illeti s annak kiadandó.

A fizetésre képtelenségről

68. §. A fizetésre képtelenség a terménycsarnokon, vagy ezen szokások szerint kötött ügyletek tekintetében, eltekintve a csődnyitás esetétől, midőn az országos törvények szolgálnak irányadóul, beállottnak tekintetik: a) ha az illető egyén önmaga kijelenti, hogy fizetésre képtelen; b) ha az illető egyén fizetéseit beszünteti, vagy hitelezőitől fizetésre halasztást (moratoriumot) kér, vagy azokkal leengedések iránt alkudozik; c) ha ellene fizetési kötelezettségének nem teljesítése miatt bírói végrehajtás siker nélkül vétettet foganatba.

69. §. Ha valamely át nem ruházott kötlevelel az egyik szerződő fél a szerződésszerű teljesítési idő bekövetkezte előtt fizetésre képtelenné válik, a másik fél jogosítva van, legkésőbb a fizetésre képtelenség tudomására jutását követő második hétköznapon, vagy, ha az lehetséges nem volna, a fél kérelmére az ügyletet annak lejáratí határidejére fedezni, s a fizetésre képtelen szerződő féltől a szerződési és a magasabb bevásárlási, illetőleg a csekélyebb eladási ár közti különbözet, valamint a végrehajtási vétel, vagy eladás által okozott költségek megtérítését követelheti.

70. §. Ha valamely átruházott kötlevelel az eladó válik a szerződésszerű teljesítési idő bekövetkezte előtt fizetésre képtelenné, az első vevő jogosítva van, ellene a 69. § értelmében eljárni. A forgatók, illetőleg engedményezők a szerződésbeli kötelezettség pontos teljesítéséért utódaikkal szemben felelősek maradnak s mindegyik forgatmányosnak, illetve engedményesnek jogában áll eziránt közvetlen előzőjétől, ki a kötlevelet nem „kötelezettség nélkül” ruházta át, megfelelő biztosítékot kérni. Ha ellenben az első vevő, vagy valamely közbeeső forgató az utolsó forgatmányos, illetve engedményes válik az átruházott kötlevelel a szerződésszerű teljesítési idő előtt fizetésre képtelenné, akkor az eladóra és fizetésre képes forgatmányosra (engedményesre), illetőleg a fizetésre képes első vevőre nézve a kötlevel teljes érvényben marad. A kötlevel birtokosa az első vevő fizetésre képtelensége esetében tartozik az eladónál közvetlenül, vagy megbízottja útján jelentkezni.

Gabonaneműek

1. §. A gabonaneműek 100 kilogrammonként, tiszta sulyban, zsák nélkül képezik forgalom tárgyát.

2. §. A szállítható gabonának egészséges, száraz, kereskedelmi szokás szerint rostált, az utolsó aratásból származó terménynek kell lennie. Nem szállítható oly gabona, mely dobos, nem száraz, egészben vagy részben átmelegedett vagy jelentékenyen zsiszikes.

Ha a felek valamely termelő vidéket határozottan kikötöttek, köteles az eladó a kikötött termelő vidékről származó gabonát szállítani. Oly áru, mely más termelő vidékről való, vagy korábbi termésű áruval van keverve, egyáltalán nem, és mustraszerinti eladásnál is csupán akkor szállítható, ha a vevő az ügylet megkötésénél az áru kevert voltáról értesült.

4. §. Ha az eladó meghatározott minőségi sulyt biztosított, azt a szállított árunak teljesen el kell érnie.

5. §. A minőségi suly hektoliterenként számítatik. E végből tartoznak a felek minden 100 átvett zsákból közösen egy zsákot félretenni, minden 10

ily zsák tartalmát összevegyíteni s azután az így összevegyített gabonát megmérteni.

6. §. Ha a gabona minőségi sulya nem felel meg a szerződéses minőségi sulynak, akkor a következő határozatok irányadók:

1. Hektoliterenként 89 dekagrammon felüli minőségi sulyhiány esetén a vevő minden gabonaneműt visszautasíthat.

2. Ha a hiány csak 80 dekagrammot, vagy ennél kevesebbet tesz, az áru átveendő, és pedig:

a) oly buza, melynek minőségi sulyából hektoliterenként 25 dekagrammnál nem több hiányzik, minden minőségi értékmegtérítés nélkül veendő át. Ellenben oly búzánál, melynél a hiány hektoliterenként

25 dkg.-on felül 35 dkg.-ig (bezárólag) terjed 4,0% 100 kg.-ként

35 „ „ 50 „ „ „ 0,7% „

50 „ „ 60 „ „ „ 1% „

60 „ „ 70 „ „ „ 1,5% „

70 „ „ 80 „ „ „ 1,7% „

térítendő meg a vevő részére.

b) Minden más gabonaneműnél hektoliterenként teljes 30 dekagrammig menő minőségi sulyhiányért nem kell adni értékmegtérítést. Ellenben, ha a minőségi sulyból hektoliterenként

30 dkg.-on felül 45 dkg.-ig (bezárólag) terjed 0,5% 100 kg.-ként

45 „ „ 60 „ „ „ 0,7% „

60 „ „ 70 „ „ „ 1% „

70 „ „ 100 „ „ „ 1,5% „

térítendő meg a vevő részére.

Az e szakaszban megszabott százalékszerű értékmegtérítéseket a vételárból való levonás és nem természetben való szolgáltatás által kell kiegyenlíteni.

7. §. Minőségi sulyhiány okából nyújtandó értékmegtérítések alapján a temesvári Lloyd társulat minőségi mérőkészülékén történt mérések eredményének átlaga szolgál.

8. §. Az eladó mindennemű gabonából minden egyes 700 kilogrammot kitevő mérés után 50 dekagramm tulsulyt tartozik adni. Feladóvevény ellenében fizetendő árunál, amennyiben az hivatalosan mérlegelve van, tulsuly nem vonható le.

9. §. A gabonával megtöltendő zsákokat a vevő díjmentesen tartozik a szerződésben megnevezett helyre küldeni. Ha üres zsákokat küld, köteles az elküldő a zsákokat a feladás alkalmával hivatalosan megmérteni s azok bélyegjegyét, valamint a csomagok és darabok számát a fuvarlevelén kitüntetni.

10. §. Az eladó, kinek részére zsákok küldendők, azokat az ár szállítása előtt 8 nappal megrendelheti; ha azonban a zsákok korai megrendelés folytán az eladó mulasztásából használatlanul heverték, tartozik a szokásos zsákkölcsöndíjat megfizetni.

11. §. Aki zsákokat vesz át, visszaadásukig felelős azokért. Ha a zsákokat vissza nem szolgáltatja, értékükön felül még a visszaszolgáltatás napjáig kikötött kölcsöndíjat is megfizetni tartozik. Ha oly zsákok, melyek gabona szállítására használtattak, három hónapon túl vissza nem adatnak, megérettnek tekintendők s nemcsak értékük, de a három óra esedékes kölcsöndíj is megfizetendő.

12. §. Ha az eladó saját zsákjaiban küldi az árut, azokat legkésőbb 8 nappal az áru megérkezése után rendeltetési helyükre díjmentesen vissza kell küldeni; hosszabb igénybevételük esetén a szokásos kölcsöndíjat a visszaküldés napjáig számítva kell megtéríteni.

* * *

Különös kikötések hiányában az alább következő rendelkezések irányadók:

13. §. Dohos, nem száraz, egészben vagy részben átmelegedett, jelenképpen sziszikes, vagy olyan gabona, mely nem a kereskedelmi szokás által megkívánt módon van rostálva, nem szállítható. Nem szállítható a buza, ha az a szemek száma szeint 4%-nál több keveréket, azaz: üszköt, rozsot bükkönyt, konkolyt és általában idegen magféléket tartalmaz; ha az itt említett

keverék magféléken felül $\frac{1}{2}\%$ -nál több kubanka búzát, kemény (blé dur) vagy fehér búzát tartalmaz; továbbá, ha üszköshegyű.

14. §. Nem szállítható: a rozs, ha az a szemek száma szerint 4%-nál több keveréket, azaz üszköt, bükkönyt, konkolyt és általában idegen magféléket és ezenkívül 3%-nál több búzát tartalmaz; az árpa, ha az a szemek száma szerint 4%-nál több keveréket, azaz üszköt, rozst, zabot, búzát, bükkönyt, konkolyt és általában idegen magféléket tartalmaz, a zab, ha az a mérlegelés szerint idegen magfélékből 3%-nál több keveréksúlyt, illetve ebben a szemek száma szerint 2%-nál több árpát tartalmaz. Ha a zab 3%-nál kevesebb keveréksúlyt tartalmaz, akkor az szállítható ugyan, de ha a keverék $2\frac{1}{2}\%$ -nál több, akkor az eladó a vevőnek megtérítéssel, még pedig, ha a keveréksúly $2\frac{3}{4}\%$ -nál nem több, akkor $\frac{1}{2}\%$, ha $2\frac{3}{4}\%$ -nál több, akkor $1\frac{1}{2}\%$ megtérítéssel tartozik. Fekete zab nem szállítható.

15. §. Nem szállítható továbbá a buza, rozs, árpa, ha szám szerint 3%-nál több csírás szemet tartalmaz. A csírás szemeket egyetlen gabonaműnél sem lehet a keverékhez hozzászámítani.

16. 8 A gabona minőségi sulya hektoliterenként:

Buzánál	70	kilogramm
rozsánál	71	„
árpánál	61	„
zabnál	40	„

Ha a buza minőségi sulya a 75,5 kg.-ot nem érné el, akkor az nem szállítható; ha a 75, 5 kg.-ot eléri vagy meghaladja, de a 76 kg.-ot nem üti meg, akkor a vevő köteles ugyan azt átvenni, de az eladó megtérítéssel, még pedig 25 dekagramm hiányig $\frac{1}{2}\%$, 25 dekagrammnál nagyobb hiány esetén 1% megtérítéssel tartozik. A fentemlített minőségi sulyt a minden egyes mérés alkalmával megmért gabonamennyiségnek el kell érnie, úgy, hogy a minőségi suly nem az egyes mérések alkalmával átlagban talált minőségi sulyokból állapítandó meg.

17. § Ha a szállításra kerülő áru a keverék és rostálás tekintetében a temesvári Lloyd társulati terménycsarnoki szokásoknak meg nem felelne, az áru átvétele meg nem tagadható, ha az ezen eltéréstől felmerülő s a Lloyd-szakértőbizottság által megállapítandó értékkeveslet az 1%-ot meg nem haladja. Mustra szerinti eladások eseteit kivéve, a belföldi gabona külföldi gabonával (belföld alatt az esetben az osztrák-magyar vámterület értetvén) össze nem keverhető.

18. § Tengeri gyanánt nem szállítható: 1. cinquantin-tengeri, 2. elfajzott cinquantin-tengeri, 3. fehér, fehérlófogu vagy székelytengeri. Nem szállítható továbbá oly tengeri sem, mely a szemek száma szerint cinquantin-keverékből vagy fehér tengeriből, vagy e kettőből együttvéve 8%-nál többet tartalmaz. Ellenben a sárga lófogu tengeri szállítható.

19. §. Cinquantin-tengeri másfajta tengerit egyáltalában nem s legfeljebb 3%-nyi elfajzott cinquantin-tengerit tartalmazhat.

Olajmagok

1. §. Az olajmagok 100 kilogrammonként, tiszta sulyban, zsák nélkül áruhatnak.

2. §. Szállítható: egészséges, száraz, kereskedelmi szokás szerint rostált, utolsó aratású, európai származású termék.

3. §. Nem száraz, meleg, dohosszagu és rosszul rostált termék nem szállítható.

4. §. Tulsuly fejében mindennemű olajmagoknál 50 dekagramm adandó 700 kilogrammnyi mérésenként.

5. § Szállítható repcének — ha az eladás nem mustra szerint történt — a szelid, jó és száraz minőségű repce tekintetik, mely kereskedelmi szokás szerint van rostálva.

6. § Tavaszi repce csak akkor szállítható, ha az határozottan kikötetett.

7. §. Nyirkos, dohos, valamint vadrepvét tartalmazó és nem megfelelően rostált repce nem szállítható.

Hüvelyes vetemények

1. §. A hüvelyes vetemények 100 kilogrammonként tiszta sulyban, zsák nélkül árulhatnak.

2. §. Szállítható: egészséges, száraz, kereskedelmi szokás szerint rostált utolsó aratású 8 európai származású termék.

3. §. Nem szállítható: oly termék, mely dohosszagu, nem száraz, meleg jelentékenyen zsizsikette s nincs úgy rostálva, mint ezt a kereskedelmi szokás megkívánja.

4. §. Más megállapodás hiányában a romániai lencsének zsizsikmentesnek kell lennie és legfőbb 3% zsizsikette szemeket tartalmazhat.

5. §. Tulsúly fejében mindennemű hüvelyes veteményeknél 50 deka-gramm adandó 700 kilogrammig menő mérésenként.

Liszt és őrlemények

1. §. Liszt és őrlemények a fajta (szám) megnevezése mellett 100 kilogrammonként, elegysulyban tiszta suly helyett, zsákkal együtt árulhatnak.

2. §. A vételár az áru átadásakor készpénzben és pedig takarmány-anyagoknál, hulladékoknál és egyéb őrleményeknél (árpa, köles, tengeri) levonás nélkül, lisztnél 1½% levonásával fizetendő. A vételár kiszámításánál akkor is az elegysuly veendő tiszta suly gyanánt, ha a vevő adja a zsákokat

3. §. Ha a kikötés szerint az áru vételára az áru feladásakor fizetendő és az áru más helyre küldendő, jogositva van az eladó, az áru vételárának, megfizetését, az árunak a szállítványozóhoz, illetőleg a hajóhoz, vagy más fuvarozó vállalathoz való elfuvarozása előtt követelni, tartozik azonban a vevőt arról, hogy a vételárt, az áru elfuvarozása előtt követeli, felmondás esetén a felmondólevéllel egyidejűleg, különben pedig a vevő rendelkezését követő hétköznapon ajánlott levél útján értesíteni. Ez utóbbi esetben a vevőnek jogában áll a fizetést az értesítés keltétől számított öt nap alatt teljesíteni.

4. §. A szállítás 0—4-es sz. buzalisztnél 85 kgr.-os, 5-ös sz. buzalisztnél 73 kga.-os, 6—8-as sz. buzalisztnél 70 kgr.-os zsákokban történik.

5. §. A zsákok úgy legyenek ólomzárólva, hogy az ólompecsét az egyik oldalon a liszt számát, a másik oldalon pedig a malom cégét tüntesse fel.

6. §. A szállítás megszakítás nélkül eszközölnendő s naponként legalább 200 métermázsa szállítandó.

7. §. Korpára és hulladékokra, ugyszintén rozslisztre és egyéb őrleményre (árpából, kölesből, tengeriből stb. készült őrleményekre) meghatározott csomagolás nincs ugyan megszabva, azonban a zsákoknak minden egyes szállítmánynál azonos sullyal kell birniök és — a korpá és hulladékok kivételével — ólompecséttel kell ellátva lenniök.

8. §. A zsákok jómínőségük és szállításra alkalmasak legyenek.

9. §. Azok a lisztek, melyek 0-tól kezdődőleg bezárólag a 6-os számmal jelöltetnek, kesernyés mellékizűek nem lehetnek. Takarmányliszt a 8-as számú lisztnek felel meg és sem ez, sem a 7 és 7½ számmal jelzett liszt keserű íze miatt nem kifogásolható.

10. §. Ha a szállítás bizonyos határidőn belül eszközölnendő, az eladónak jogában áll a szállítást a teljesítési határidőn belül bármikor felmondani. A felmondási idő 8 napot tesz. A felmondási idő a felmondás keltétől, illetőleg a felmondásnak postára adása napjától számítandó. Felmondás esetében a vevő köteles a felmondott árut a felmondási idő utolsó napján az eladónál átvenni, vagy pedig arról akképpen rendelkezni, hogy elküldési utasítása a felmondási idő lejártát megelőző utolsóelőtti hétköznap déli 12 órájáig az eladó birtokába jusson.

11. §. Ha az eladó felmondási jogával nem élt, a vevő legkésőbb a teljesítési határidő utolsóelőtti hétköznapjának déli 12 órájáig tartozik a szállítás iránt rendelkezni. Ha a rendelkezés a szállítási határidő lejártát megelőzőleg legkésőbb három nappal adatik, jogositva van az eladó a szállítási határidő utolsó napjáig teljesíteni. Ha pedig a rendelkezés a szállítási határidő vagy felmondás esetén a felmondási határidő lejártát megelőző har-

madik köznapnál később adatik, jogositva van az eladó a szállítást azonnal, de köteles a határidő utolsó napján megkezdeni és a rendelkezést követő naptól számított három egymásután következő köznap alatt befejezni.

12. §. Ha a vevő a 3. §-on alapuló azt a jogát, hogy a fizetést öt nap alatt teljesíthesse, igénybe veszi, az eladó a szállítást azon a napon köteles megkezdeni, amelyen a fizetés az öt napon belül kezéhez érkezett és tartozik azt három egymásután következő hétköznap alatt befejezni.

13. §. Két vagy több óra szóló kötéseknel a szállítandó mennyiség havonként és számonként egyenlő részletekben értendő. Ha egyik havi részlet az illető hónapban egyáltalában nem, vagy csak részben szállítatik, illetőleg vétetik át, az elmaradt mennyiség szállítása hallgatólag egy hónapra és így tovább hónapról-hónapra a kötés utolsó hónapjáig meghosszabbítottnak tekintetik. Ha valamelyik fél a szállítást ezen szakasz értelmében meghosszabbítottnak tekinteni nem akarja, erről a másik szerződő felet legalább két nappal a határidő lejártáig eljárt előtt ajánlott levélben értesíteni tartozik. Az eladó késedelme beáll, ha ő a vevő által a kötés és jelen szokások 10. és 11. §§-aihoz képest adott rendelkezéseknek eleget nem tesz.

14. §. Ha a kötésbeli teljesítési határidő leteltével egyik szerződő fél sem tette meg az ezen szokások Általános Határozatai 63. §-ában körülírt értesítést vagy egyik fél sem vett fel óvást, a szerződés érvénye a teljesítés utolsó határnapjától számított 14 napra hallgatólag meghosszabbítottnak tekintetik. E határidő lejártával a felek az Általános Határozatok 62. §-ában biztosított jogaikat tetszésük szerint gyakorolhatják.

15. §. Azonnal szállítás alatt az ügylet megkötésének napjától számított nyolc nap alatti szállítás értendő.

16. §. Az általános szokások 33 §-ának intézkedései lisztnél és őrleményeknél nem alkalmazhatók.

Szalonna

1. §. A szalonna 100 kilogrammonként árultatik. A vételárat vám nélkül értik.

2. §. Csak egészséges, csont nélküli szalonna szállítható. A kandisznó szalonnája nem szállítható.

3. Légen szárított vidéki szalonna alatt perzselt belföldi szalonna értetik.

4. §. Táblaszalonna (hátszalonna) forrázott, fej-, nyak- és hasrész nélküli s szabályosan vágott kell hogy legyen Három darabra kikötött 100 kilogramnyi súlynál; 0 kilogrammon aluli darabok, négy darabra kikötött 100 kilogramnyi súlynál 20 kilogrammon aluli darabok és öt darabra kikötött 100 kilogramnyi súlynál 15 kilogrammon aluli darabok nem szállíthatók.

5. §. Ha a szalonna oldalankénti súly szerint adatik el, az eladónak jogában áll olyan oldalokat is szállítani, melyek a kikötött oldalankénti súlynál 5 kilogrammnál könnyebbek. Ebben az esetben az ilyen oldalak által okozott súlykeveslet kiegyenlítendő a többi oldalak súlytöbblete által.

6. §. Átadás előtt köteles az eladó a szalonnát a sórészek eltávolítása végett kétszer leveretni vagy lesöpörtetni.

7. §. A tulsúly bármely szalonnafajnál egy kilogrammot tesz minden lemért 5000 kilogramm után.

Bor

1. §. Bor elnevezés alatt a tiszta szőlőnedvből alkoholikus erjesztés által előállított ital értetik.

2. §. A belföldi forgalomban a bor 100 liternyi mértékegységenként árultatik. A külföldi forgalomban 100 kilogrammnyi súlyegységekben is árulható.

3. §. A súly szerinti eladásból magasabb fajsúlyuk miatt ki vannak zárva: 1. az aszaborok: 2. a seprővel együtt levő bor.

4. §. A bor hordókban, hordó nélkül, átvitelben (transito) a fogyasztási adó és regaleilleték nélkül, helyben a pincében átadva árultatik.

5. §. Csakis tisztán lefejtett borok árulhatók, új borok tehát csakis seprő nélkül. Ha azonban seprővel vegyes új bor szállítása köttetett ki, a seprő mennyisége ne legyen nagyobb azon seprőmennyiségnél, mint amelyet

a származási helyén az eladott bor szürésének évében termelt borok általában tartalmazni szoktak. Ha ezen mennyiség nem volna megállapítható, a seprőtartalom: hegyi fehér és sillerboroknál legfeljebb 6—8%-át, homoki, boroknál legfeljebb 8—10%-át képezheti a szállítandó mennyiségnek. A seprőnek ezen bornemeknél folyékony állapotban kell előfordulnia. Vörös borok csupán seprő nélkül szállíthatók.

6. §. A szállítandó bor biztosított szesztartalmánál mindig a térfogati százalék értendő.

7. §. A bor eladható: a) „készpénzért” levonás nélkül, mely esetben a vételár az áru átvétele alkalmával fizetendő; b) „készpénzért”, mely esetben a vételár legkésőbb 30 napon belül a számla keltétől számítva fizetendő; c) „időre” vagyis 4 óra kiállított elfogadvány ellenében. Egyéb megjegyzés hiányában a bor mindig „készpénzért levonás nélkül” eladottnak tekintendő.

8. §. Suly szerinti vétel eseteiben az áru elegysúlyára nézve a hivatalos vasuti mérlegelés az irányadó. Gyöngysulynak az a suly tekintendő, mely a visszaküldött hordók feladó vevényén van feltüntetve.

9. §. Vasuti szállítás esetén az eladó csak akkor felelős a feladott bor mennyiségéért, ha azt a feladás alkalmával a vasuti állomáson hivatalosan megmérteni elmulasztotta. Sulymegterítések ilyenkor csupán a hivatalos vasuti mérés alapján követelhetők.

10. §. A vevő a bor minősége ellen a megérkezéstől számított 14 napon belül emelhet kifogást.

11. §. A helytelen akolásból eredő mértékkülönbözetet a vevő az eladóval a hordó kiürítése után azonnal és még az abroncsok megszorítása vagy a hordó bárminemű javítása előtt tartozik közölni, ha idevonatkozólag igényét érvényesíteni akarja. A különbözet hivatalos akolással állapítandó meg. Ha a különbözet 200—700 liter ürtartalmu hordóknál legfeljebb 1%-ot és 25—200 literes hordóknál legfeljebb 2%-ot tesz ki, a hiány nem térítendő meg s a hivatalos akolás költségeit a vevő viseli. Nagyobb különbözeteknél azonban köteles az eladó a hiányt teljesen megtéríteni s ilyenkor az akolás költségei őt terhelik.

12. §. Az eladó által kölcsönkép a vevőhöz szállított hordóknak három évnél régibb keletű akolással nem szabad birniok.

13. §. Ha a vevő saját hordóit tölteti meg a megvett borral, az eladó sem a természetes sulyvesztéséért, sem a sulyhiányért nem felelős.

14. §. A vevő az eladó hordóit tisztán és jó állapotban, díjmentesen köteles visszaküldeni és pedig helyben 60 nap és kívülről 3 hónap alatt az eladó pincéjéhez, illetve a feladási állomásra. Váltóhitelre kötött ügyleteknél a vevő az eladó hordóit legkésőbb a váltó lejáratig tartozik a feladó-állomásra visszaszállítani. Ha a hordókat ezen időpontig vissza nem küldi, az eladó többé azokat visszavenni nem köteles s érettek a napi árnak megfelelő vételárat számíthat fel.

15. §. Oly megrendeléseknél, ahol csupán a hordók száma van megjelölve, de azok ürtartalma nincs kikötve, a szállítandó nagy hordók 560—800 liter, a kis vagy félhordók 280—450 liternyi ürtartalommal birhatnak.

16. §. $\frac{1}{4}$ —2 hektoliteres hordókban történő borszállításoknál az eladónak joga van a hordó ürtartalmának 20%-ával több vagy kevesebb bort küldeni.

17. §. Belföldre vagonra szóló rendelések esetében egy vasuti kocsiba legalább 10 oly hordó rakandó, melynek összes tartalma 70—80 hektolitert tesz ki. Külföldre szóló megrendeléseknél egy vagonra 12—13 hordót kell felrakni s ürtartalmuknak összesen 86—89 hektolitert kell kitennie.

18. §. A természetes sulyhiány az átvétel napjáig az eladót, azontul a vevőt terheli. Ha az átvétel határnapja nem tüzetett ki, a vevő a megvett bort a vétel napjától számított 2 hónapon belül átvenni tartozik.

19. §. Díjmentesen (frachtfrei) belföldi rendeltetési állomásokra szóló eladásoknál a viteldíjat a vevő előlegezi. Ezen kiadását azonban a számla: kiegyenlítésénél levonhatja. Az eladó nem tartozik az árut a vevőnek a rendeltetési állomáson átadni és a szállítás közben bekövetkezett megrongálásokért nem felelős.

20. §. Az alkuszdiij úgy a vevőre, mint az eladóra nézve minden hektoliter bor után megállapodás szerint.

21. § A palackborok 1, 0,7, 0,35 literes palackokban áruítanak. A vételárban a palack és csomagolás bele van értve, a láda azonban külön fizetendő. Üres palackokat és ládákat az eladó nem tartozik visszavenni.

22. §. A helyi forgalomban borokat literes palackokban lehet árulni, mely esetben a vételárba a palack nem számítatik. A palackok 60 napon belül tisztán visszaadandók.

23. §. Ha a megfelelő helyiségben lerakott palackborok az átvételtől számított három hó alatt zavarosakká válnak, a vevő visszaadhatja azokat az eladónak. Ha azonban a palackborok a téli hónapokban (december-március) szállítandólag rendeltettek meg, a szállításból származható összes károk — ideértve a megzavarodást is, — a vevőt terhelik.

Szesz

1. § Szesz 100 százaléknyi literenként, Tralles szerinti tizezer liter-százalék szerint hordó nélkül, árulatik.

2. §. Ha a vételár a fogyasztási adó beszámítása nélkül állapittatik meg, a vevő kontingentált szeszt, vagyis olyat tartozik valamely szeszfőzdeőről vagy szabadraktárról átvenni, melyet alacsonyabb fogyasztási adó terhel. Az eladó tartozik a szeszt a vevő utasításához képest az átvételi helyre fuvaroztatni.

3. §. Meg nem adóztatott szesz, legyen az bár kontingentált vagy nem kontingentált, csak valamely szeszfőzdeőről vagy szabadraktárról szállítható. Mielőtt ily áru elküldetik, tartozik a vevő azt vagy megadóztatni, vagy kijelölni azon szabadraktárt vagy felhasználási helyet (adómentes szesz feldolgozása végett, hova a szesz küldendő. A kijelölt szállítási helyet a vevő meg nem változtathatja s köteles az árut a rendeltetési helyen adóhivatali ellátás alá vétetni, mert különben a netalán fizetendő adót és büntetést, valamint az eladónak okozott egyéb károkat megtéríteni tartozik.

4. §. Meg nem adóztatott, vagyis olyan szesz eladásánál, melyet még a fogyasztási adó terhel, köteles az eladó a szeszadótörvényhez (1888. évi XXIV. t.-c.) 1888. évi 45.143. sz. a. kiadott pénzügyminiszteri végrehajtási utasítás 24. §. 11. pontjában az elküldő félre nézve a szállítási biztosítékot nyújtani s a vonatkozó adóhivatali okmányokat az átvevőnek megküldeni; az utóbbi pedig köteles az áru a pénzügyi közegek által megszabott s a kísérő iratokon kitüntetett határidő alatt adóhivatali ellátás végett a kijelölt szabadraktárba, vagy felhasználási helyre szállítani s az adóhivatali okmányokat azok hivatalos elintézése után nyomban az elküldőnek visszaszármasztatni. Oly szesznél, mely tartánykocsiban érkezik, az átvevő köteles a megtöltéshez szükséges hordókat szolgáltatni. A töltés az eladó költségén történik s a szabadraktárba szállítás, valamint a szesz átvétele tekintetében a fentebbi határozmányok érvényesek. A szállítási biztosíték nyújtása, valamint az esetleges hiány után járó adó fizetése azt terheli, akinek számlájára és veszélyére ment a szállítás.

5. §. Ha az eladott mennyiség hordószámában fejeztetett ki, akkor hordónként 600 liternyi (à 100% Tralles) tartalom veendő.

6. §. A szállítandó szesznek legalább 80 Tralles szerinti százaléknyi alkoholtartalommal kell bírnia.

7. §. A szesz alkoholtartalma, igazi erejére nézve, a 4. §-ban hivatkozott utasítás 24. §-a C) mellékletében megszabott módon s az ezen melléklethez csatolt I. táblázat segélyével oly hivatalosan hitelesített szeszmérőn állapittatik meg, melynek fokai ötödszázalékokra vannak beosztva.

8 §. Ha az ügylet kötésekor határozott minőség nem köttetett ki, akár nyers gabona-, akár burgonyaszesz szállítható, a kereskedelembe szokásos minőségben, az elő- és utólé kivételével. A finomított szesznek jól finomítottnak, vizvilágosnak s legalább 95 százalék foktartalmúnak kell lennie.

9. §. A szállítás felmondása az eladó részéről a szállítási határidőn belül valamely hétköznapon legkésőbb délutáni 1 óráig történik.

10. §. A szállítás a felmondási napot követő legközelebbi hétköznapon

és pedig május 1-től szeptember 30-ig reggeli 8 és esteli 6 óra közt, október 1-től április 30-ig reggeli 8 és délutáni 4 óra közt történik, feltéve, hogy a pénzügyi közegek részéről akadály fenn nem forog. Az eladó köteles a szesz kilépését a főzdeből vagy a szabadraktárból a pénzügyi közegeknél kellő időben bejelenteni.

11. §. A szállításhoz hordókat, melyek szorosan zártak, fuvarozásra alkalmasak és hat vasabronccsal legyenek ellátva, az eladó ingyen tartozik adni, azonban a vevőtől azokért minden hektoliternyi térfogat után 6 koronányi biztosítékot követelhet.

12. §. A vevő köteles a hordókat jó állapotban az átvétel napjától számított 45 nap alatt a szállítási helyre költségmentesen visszaküldeni, illetőleg az eladó rendelkezésére bocsátani.

13. §. Ha e hordók a határidő alatt vissza nem adatnak, illetve rendelkezésre nem bocsáttatnak, vagy más célra használatnak, az eladó a hordók visszavételét megtagadhatja és a vevőtől a hordók minden hektoliternyi térfogata után kárpótlást követelhet. Ugyanez a jog illeti meg a vevőt, ha az eladó a vevő által részére átadott hordókat más célra használja fel,

14. §. A térfogat megállapítása súly szerint, literekre átszámítva, a 7. §-ban hivatkozott C) melléklet III. táblázata alapján történik.

15. §. A tarakülönbözet megtérítéséhez való igény az átvételtől számítva legkésőbb 45 nap alatt érvényesítendő. Az átvételtől számítva legkésőbb 45 nap alatt érvényesítendő. Az átvételtől számított 24 óra alatt megállapított tarakülönbözet teljesen, a később megállapított ellenben csak annyiban térítendő meg, amennyiben hordónként 1 és fél kilogrammnál többre rug; de ily esetben a mutatkozó különbség teljesen megtérítendő. A megállapításnál a felek által közösen, vagy a vasut, illetőleg a mértékhiitelesítő hivatal által a teljesítési helyen eszközölt mérés irányadó; annak költségeit az eladó csak akkor viseli, ha megtérítendő tarakülönbözet mutatkozik.

16. §. „Hordóval együtt” történő szállításoknál jó és szeszfuvarozásra alkalmas, legalább hat abronccsal ellátott és 580—800 liter tartalmu hordók alkalmazandók.

Bőrök és szőrme-(szücs-)árúk

1. Friss bőrök

1. §. A friss bőrök tiszta sulyu kilogramm szerint és levonás nélküli kifizetés mellett árulhatnak.

2. §. A bőrök egészen tisztán kifejtve, azaz metszések és lyukak nélkül, hus, zsír, in, tölgy és vér nélkül, száraz szőrrel szállítandók. A bőr oldalrészén előforduló és az értéket nem csökkentő egy vagy két lyuk miatt kifogás nem tehető.

3. §. Nem szállíthatók az oly bőrök, melyek metszések által nagy mérvben megsérültek, valamint azok, melyeknek sulya nedvesség vagy más hozzátétel által szándokosan növeltetett.

4. §. A szállítható bőrök egyéb tulajdonságaira nézve a következő határozatok szolgálnak zsinórmértékül: A nyersbőr a szarvakkal és a tiszta homlokessonntal együtt szállítatik; az utóbbinak hosszúsága legfőlebb 9 centiméternyi lehel. A fejbőr a kidolgozásnál gondosan megtisztítandó a hustól, porcogótól és foghustól az orr- és szájrészek szintén eltávolítandók. A farkcsont 10 centiméternyi hosszúságig távolítandó el. A lábakat borító bőr a térden 5 centiméterrel alul metszendő el. A bőr szőrös oldalának egészen száraznak és tisztának kell lenni. A téli hónapokban, vagyis november, december, január és február hónapokban szállított bőröknél azokra tapadt koloncok fejében bőrönkint átlag másfél kilogrammnyi levonásnak van helye.

5. §. Ha a szállításnál egyes bőrök, melyek a fentebbi határozatoknak meg nem felelnek, visszautasítottatnak, a szállítmány többi szabályszerű része átteendő.

6. §. A fentebbi határozatok szerint megengedett levonásokat az átvevő a szállításnál a szállítókönyvben, vagy a szállítójegyen kitüntetni tartozik.

2. Száraz bőrök

7. §. Románia eredetű száraz bőrök tiszta sulyu kilogramm szerint és kész fizetés esetében 2%-nyi levonás mellett áruhatnak.

8. §. A száraz bőrök, melyek alatt a fül-, köldök- és farkrészekben száraz bőrök értetnek, csak ép, meg nem sérült állapotban szállíthatók; nem szabad a naptól megegetve, füstölve, sóban szárítva, megvagdalva, vagy a középső részen átlukasztva, a molytól megrongálva, sem szőreghagyóknak, kukacosoknak, döglött állattól származóknak lenniök, vagy más szembetűnő hibákkal birniök.

9. §. A más európai államból eredő száraz bőrök szállíthatóság tekintetében a belföldi száraz bőrökkel egy tekintet alá esnek.

3. Szőrme-(szücs)-áruk

10. §. Szücs célokra feldolgozandó szőrrel borított borju-, bárány-, kecske- és gödölyebőrök, valamint a szőrmeáruk, vagy darabonkint 2% ráadással, vagy kilogrammonkint 2%-nyi tulsulylyal, kifizetés mellett áruhatnak.

11. §. Szállíthatók; csak ép prémek a selejtes darabok kizárásával.

12. §. Selejtes prémek alatt értetnek: a borjuprémeknél döglött állattól származók, megvagdaltak, szőreghagyottak, a molyette és az ázott (havarrirte) prémek, bárány-, kecske-, gödölye- és birkaprémeknél — akár szárítottak, akár sózottak legyenek — a döglött állattól származó, a megvagdalt, rühes, kukacos és ázott (havirirte) prémek.

13. §. A prémek továbbá mentek legyenek fától, csonttól és szarutól;

14. §. Ha szerződésben minőségi suly köttetik ki, akkor 2%-ig menő sulyhiány esetében a szállított mennyiség minden megtérítés nélkül veendő át. Ha sulyhiány 2%-nál nagyobb, de 5%-ot meg nem halad, a szállított mennyiség szintén átveendő, de a 2%-ot meghaladó hiánynak megfelelő árkülönbőség megtérítendő. Az 5%-ot meghaladó sulyhiány esetében az átvétel megtagadható.

Gyapju

1. §. Bármely nemű gyapju 100 kilogrammonként, tiszta sulyban, bálókba (zsákokba) rakva, áruhatatik.

2. §. A zsákok a gyapju árában beleértvök.

3. §. A gyapju száraz és kolonc nélküli legyen.

4. §. Valamely szállítmányban található hulladékgyapju (hasrót, lábról való darabok, kézzel mosott), valamint bőrgyapju és eltérő minőségű fajok csak akkor szállíthatók, ha azok a vevőnek a szerződéskötés előtt meg lettek jelölve vagy mutatta.

5. §. Tulsuly gyanánt az eladó a tiszta suly 2 százalékát tartozik adni. 50 dekagrammon aluli mennyiség nem mérendő.

6. §. A lemérés előtt vett mustrák az eladó kivánatára megméréndök s az átadásakor részére megtérítendőök.

7. §. Ugy a vevőnek, mint az eladónak, szabadságában áll a szerződéskötés alkalmával minden zsákot vagy azok egy részét megjelölni. Ezen zsákok vitás esetben eladási mustrák gyanánt szolgálnak.

8. §. Az átvétel — egyéb megállapodás hiányában — a kötés napjától számított két nap alatt történik.

9. §. A göngysuly minden zsákra nézve külön vagy szállítmányonkint tüntetendő ki. Az elegysuly egynegyed százalékáig menő göngysulytöbblet nem kifogásolható.

10. §. A göngysuly helyességének kipuhatólása céljából a gyapju átvétele alkalmával szabadságában áll a vevőnek 10 zsáknál kisebb szállítmányból egy zsákot, nagyobb szállítmányból pedig tíz-tíz egyforma zsák közül egyet választása szerint kiüríteni s hiány esetén az átlagos különbözet megtérítését igényelni. Ha a göngysuly kipuhatólása nem az átvétel alkalmával, hanem később történik, a göngysulykülönbözet hitelesen igazolandó. Ily esetben az eladónak jogában áll a különbözet megállapítása céljából a kifogásolt zsákok megküldését követelni, azonban a megküldés és a visszajuttatás költségeit ő tartozik viselni, ha a kifogás alaposnak bizonyul. A göngysulykülönbözet iránti felszólamlás joga a számla keltétől számított egy év alatt évül el.

11. §. A belföldi berbécs (Zigaja) gyapjuval (az erdélyi berbécset kivéve) másodrendű gyapju (Slogasch), valamint fekete és hulladékgyapju együvé nem zsákolható; ezek külön zsákokba rakandók s a vevőnek a szerződés megkötése előtt megmutatandók.

12. §. Durva gyapju, erdélyi berbécs, mint havasalföldi (Oltenia), szerbiai, török stb., tiszta sulyban, tulsuly nélkül, 3 százalék kamatlevonás mellett árultatik. Ilyen gyapjunál a másodrendű gyapju külön zsákolandó s a vevő abból csupán 10 százalékot tartozik átvenni az elsőrendű sulya után s ennek árában. A göngysuly tekintetében a 9. és 10. §-ok határozmányai érvényesek.

Tüzifa

1. §. Tüzifa négy ürmértékként (méter-öl), vagy erdei ölekben árultatik.

2. §. Egy méter-öl méterhosszu darabokban (hasáb vagy dorong) négy ürmértert tartalmaz és felerészben kereszt-, másik felerészben bélrakásolásból áll.

3. §. Az erdei öl méterhosszu darabokban négy ürmértert tartalmaz két deciméter tulmértékkal a magasságban s kereszttrakás és ágbetét nélkül rakásoltatik. „Félmagasságu rakásnál” (két ürméter) egy deciméter tulmérték a magasságban adandó.

4. §. Eltérések az előbbeni §§-ban foglalt feltételektől írásban kötenendő ki.

5. §. A kereskedelembe előforduló tűzifa négy osztályba soroztatik és pedig: a) Elsőrendű hasábfa, mely alatt teljesen egészséges, csomónélküli és egyenes, vagy csak kevésbé görbe fa értetik. A félhasábok (Halbklüfte) 7—15, a harmad- és negyedhasábok (Drei- und Vierklüfte) 8—15 centiméternyi vastagságuk kell, hogy legyenek, b) Másodrendű hasábfa, mely méreteiben teljesen megegyezik az elsőrendű hasábfával s ettől csak abban különbözik, hogy a hasábokon görbület, csomó és némi pudva is előfordulhat; az ily hibás hasábok azonban összesen 10%-nál többet nem tehetnek ki. c) Dorongfa, mely a vékonyabb végén 6—15 centiméter átmérőjű hasábolatlan fából áll s melynél összesen legfeljebb 10%-nyi görbe, csomós vagy pudvás dorongok is előfordulhatnak. A most felsorolt három osztályba tartozó fák darabonként egy méter hosszúak és mindkét végükön fűrészeltnek kell, hogy legyenek; amennyiben azonban köztük tövedarabok fordulnak elő, azokból 5% az egyik végén fejszével vágott is lehet. Az előirt méterhosszuságtól való eltérés a darabok 5%-ig szintén meg van engedve, d) Tőke vagy kihányás azon fa, amely az előbbi három osztálybeli fa minőségének meg nem felel, lehet dorong vagy hasáb, mindegyik fajta külön-külön vagy keverve s legfeljebb harmadrészben pudvás. Ötcentiméter átmérőn aluli fa, valamint olyan darabok, amelyek többel, mint 16 centiméterrel rövidebbek egy méternél, továbbá oly nagy tőkedarabok, melyek a kezelésre alkalmatlanok s csak rendkívüli eszközök alkalmazásával hasithatók, még a kihányás közé sem sorozhatók.

6. §. Kész fára nézve, szerződési megállapodás hiányában, a szerződés megkötése napjától számítandó egy év szolgál szállítási és átvételi határidőül.

7. §. Késznek tekintendő a fa, ha a szerződésben az ellenkező kimondva nincsen.

8. §. Még csak készitendő fánál a szállítási év a szerződés megkötését követő év április 14-én kezdődik.

9. §. A szállítás a szállítási év folyamában augusztus hótól május hóig eszközözendő.

10. §. Rendkívüli időjárás, aratás és járványos betegségek, melyek a szállítási helyre való fuvarozást lehetetlenné teszik, tartamuk alatt annyiban mentenek fel az előbbi §-ban foglalt kötelezettség alul, hogy az ekkép elmaradt mennyiségnek szállítási és átvevési ideje a mennyiséghez képest meghosszabbítandó.

11. §. Ha a fakészítés befejezésére időpont nem állapított meg, akkor a készítés a szerződéskötést követő év április 24-éig fejezendő be.

12. Az összes fa az erdőtörvényileg előirt évad alatt, azaz szeptember 15-étől április 24-éig készitendő. Ezen időn kívül készített, valamint usztatott, fa nem szállitható.

13. §. Száraz fa alatt az értetik, mely nem az utolsó vágási évadban készült.

14. §. Tömött vagy szoros rakásolás alatt kereszt- és ágbetétnétküli rakásolás értetik, melynél az egyes darabok olyképp vannak sűrűn és szorosan összerakva, hogy az előoldalán csak lehetőleg kis hézagok mutatkoznak. A rakás hátulso oldala az arcoldalt méterenként 10 centiméterrel felülhaladhatja.

15. §. A tömött rakásolás (akár kereszt nélkül), akár 20 méter hosszú sorban, melynek mindkét vége egy-egy kereszttrakást képez és az egyes méter-ölekekben való rakásolás (minden méterölnél felerészben kereszttrakással) közti különbség 15 százalékot tesz.

16. §. Miután vasuti szállításoknál a 10.060 kilogrammnyi teljes kocsi-rakományu díjszabás kerül alkalmazásra, szabályul áll, hogy száraz fából a fa neméhez képest $5\frac{1}{4}$ — $5\frac{1}{2}$ méteröl, utolsó vágásuból pedig $4\frac{1}{2}$ —5 méteröl rakható egy vasuti kocsiba.

Van sejtelve róla,

hogy milyen megkönnyebbülést
szerez a valódi

Diana sósborszesz?

Rheuma, csusz, kószvény, fejfájás elmúlik, ha
Diana sósborszeszszel kezeljük

AGRONOMUL

S. A. de Asigurări
generale

GAZDÁK

Általános Biztosító Részvénytársaság

Vezérigazgatóság: Arad, Strada
Cloșca 15. (Saját székházban).

Kerületi igazgatóság Bucureștiben. — Vezérképviselőségek; Alba-Iulia (Gyulafehérvár), Alud (Nagyenyed), Arad, Brașov (Brasó), Cernăuți (Csernovitz), Cluj (Kolozsvár), Deva, Dicio-Sánmărita (Dicsőszentmárton), Oradea-Mare (Nagyvárad), Salmar, Târgul-Mureș (Marosvásárhely), Timișoara (Temesvár). — Egyedüli állatbiztosítással foglalkozó intézet. — A biztosítás minden ágazatával foglalkozik. Olcsó díjtételek. Előnyös kötvényfeltételek. Felvilágosítással bármely vezérképviselőség szolgál. Teljesen befizetett alaptőke 1.000.000 Lei. Visszontbiztosítás révén Garancia tőke több mint 1.000.000.000 lei. Telefon 539 és 782.

Nacionalizálás és működési engedély

A gazdasági élet nacionalizálása nemcsak Romániában és a háboru után keletkezett új országalakulatokban égető probléma, hanem a régi és a háboru alatt kevesett szenvedett országok is igyekeztek megfelelő rendszabályokkal iparukat és kereskedelmüket nemzeti alapokra fektetni, azokat nacionalizálni.

Meg kell állapítani mindenekelőtt, hogy nacionalizálás alatt nem érthető az idegen (külföld) mellőzése, mert a valutaerős külföldi tőkére Romániának okvetlen szüksége van. Állam-érdek tehát, hogy Románia a külföldről folyó tőkének előnyös rentábilis és bizonyos elhelyezését lehetővé tegye. Minden másirányú gazdasági politika hibás volna.

Azonban — és ez a főszempont — az idegen tőke a román otthonba kell hogy bekapcsolódjék és román érdekeket kell szolgáljon. Ez csak azt jelenti, hogy saját házunkban mi akarunk rendelkezni vagyónunk és faktorai felett, amely, tényezők biztosítják politikai és gazdasági önállóságunkat. Igaz, hogy az államnak a társadalom új organizmusában mindinkább jelentősebb a szerepe. Az állam érdeke, hogy ezt a szereplését megszorítsa és hogy kizárólagosan az ország természetes gazdasági erőinek kihasználását szabályozza olyképpen, hogy az ország produktivitását a legmagasabb elérhető fokra emelje. Ennek következtében az államok joga, sőt kötelessége általános érdekű vállalatokba bekapcsolódni, (vasutak, tenger és folyamhajózás, aranybányászat, természetes erőforrások kitermelése stb.)

A nacionalizálási akció keresztülvitelénél különbséget kell tegyünk a pénzügyi és az ipari intézetek nacionalizálása között.

A pénzügyi vállalatok nacionalizálása különösen fontos. Érthető tehát, hogy az állam különös figyelmet fordít a külföldi tőke részvételének korlátozására.

Az iparvállalatok nacionalizálása fontosság szempontjából a pénzügyi intézetek nacionalizálása után következik. Itt az államnak módjában áll méltányos gazdasági szempontokból kiindulva a nacionalizálási processust hosszabb időre kinyújtani.

A regát és a csatolt területek román pénzügyi intézetei a lehetőség keretén belül közreműködtek az idegen tőke nacionalizálásának operációjában. Az állam azonban tulajdonképpen 1922-ig nem sokat tett ebben az irányban.

Erdélyben a régi magyar vállalatok az impérium átvétele után is az 1875. évi XXXVII kereskedelmi törvénycikk rendelkezéseinek voltak alávetve.

A Consiliul Dirigent 1919-ben kiadott rendeletével megszorította azon pénzügyi intézetek szabad rendelkezési jogát, melyek Központja Magyarországon volt. Ez preventív rendszabály volt oly célból, hogy az erdélyi vállalatok esetleges kártalanítási

követeléseit biztosítsák, de *nem volt a nacionalizálással* összefüggésben.

Az első törvényes román tevékenykedés ebben az irányban az 1920. jun. 7-iki 2447. számú Decret Lege volt, amely a bánya és ipari termelést a kereskedelmi és ipari minisztérium speciális engedélyéhez kötötte. Azonban erélyesebben az állam csak az 1922. május 25-iki (16.791. számú) rendeletével fogott hozzá a nacionalizálási probléma megoldásához, amikor a kereskedelmi és ipari minisztériumban *megalakították a speciális központi gazdasági bizottságot*.

Ezt a fontos bizottságot, az 1914. számú minisztertanácsi, határozattal, 1922. július 13-án léptették életbe.

A minisztertanácsi jegyzőkönyv tartalma a következő:

Nacionalizálási rendelet

A minisztertanács 1922. július 13-án tartott ülésén tárgyalva a pénzügyminiszter, valamint az ipar- és kereskedelmi miniszter 23.201—922. számú közös referátumát egy speciális központi gazdasági bizottság felállításának szükségességére vonatkozólag, amely hivatva volna a részvénytársasági főszékhelyek és fiókok felállítását, működési engedélyeket, tőkeemeléseket és az összes hasonló kérdéseket véleményezni és amelyek a kormány elé terjesztendők a próbálás végett — előbbi módon

h a t á r o z o t t :

1. cikk. A kereskedelmi és ipari minisztériumban egy bizottság szerveztetik, melynek neve: *Comisia Speciala Economică a Ministerului de Industrie și Comerț* (a kereskedelmi és ipar-minisztérium speciális gazdasági bizottsága), amely bizottság a pénzügyi és ipari minisztériumok tanácsadó szerve és mint ilyen, alábbi hatáskörrel rendelkezik.

a) Véleményezi a kereskedelmi törvénykönyv 236—246. §-ai értelmében *a külföldi vállalatok romániai fiókjai felállításának lehetőségét*.

b) *Érvényesíti* a 2447. számú Decret Lege (lásd alább) értelmében *a bányai is ipari tranzakciókat*.

c) Véleményezi *a részvénytársaságok felállítására* vonatkozó kérvényeket, *a tőkeemeléseket*, a vállalatok *főszékhelyének áttételét* más helyre, vagy *fiókhelyek felállítását* a csatolt részeken azon rendeletek értelmében, melyek ezeken a területeken, érvényben vannak.

d) Véleményt ad minden hasonló jellegű kérdésben, amely ipari és kereskedelmi természetű és amelyek tárgyában a kormány ellenőrzése vagy a próbálása szükséges.

2. cikk. *A bizottság tagjaiként kineveztetnek:*

Az ipari és kereskedelmi miniszteri államtitkár.

A pénzügyminiszteri államtitkár.

Egy az ipar és kereskedelmi miniszter által megjelölendő magasrangú bíró.

A Banca Naționala egy megbizottja.

Erdély és Bánát két delegáltja, melyek egyikét a pénzügy és másikat a kereskedelmi és iparminiszter nevezi ki.

Besszarábia delegáltja, kit a kereskedelmi és iparminiszter jelöl meg.

Bukovina delegáltja, kit szintén a kereskedelmi és iparminiszter nevez meg.

Egy titkár.

3. *cikk.* A bizottság egy a házi ügyvitelre vonatkozó szabályzatot fog kidolgozni, amely pontosan és részletesen megállapítja az ügyek elintézésénél köteles ügyvitelt a pénzügyi, továbbá az ipar- és kereskedelemügyi minisztérium végrehajtó közegeivel egyetemben; ezt a szabályzatot a kereskedelmi és iparminiszter aprobálja.

4. *cikk.* Jelen minisztertanácsi jegyzőkönyv végrehajtásával a pénzügy és az ipar és kereskedelemügyi miniszter bizatik meg.

(ss.) Ion I. C. Brătianu, Vintilă Brătianu, V. P. Sassu, Dr. Anghelescu, Al. Constantinescu, I. C. Duca, C. Mârzescu, General Mardaescu.

*

A nacionalizálásk rendelet 1-ső cikkének b) pontjában megemlített 2447. számú Decret Lege tartalma a következő:

Decret Lege

minden olynemű kisajátítási engedély betiltására vonatkozólag, mely ásványanyagok, petróleum stb. kitermelését illeti. (2447. szám, 1920 június 20. Monitor Oficial 158. június 16. 1920).

1. *cikk.* Az új bánya-, petróleum- és iparrezsim megszerzéséig mindennemű az ásványanyagok, kőolaj, szocherita. aszfalt stb. kitermelésére vonatkozó engedély érvényesítése (*permise de exploatare*), valamint mindennemű tranzakció, átruházás stb. eszközlése bármely indok alapján, akármilyen alakban és bármely cím alatt mint: bekebelezés, haszonélvezet, társulás stb. és melyek bányatulajdonra, nyersolajtelepekre, a földgázra, ásványvizekre, vizesésekre stb. és bármilyenemű oly ipari vállalatokra vonatkoznak, melyek az egyesített Románia területén vannak, *tilos*, hacsak az engedélyek érvényesítését és a tranzakciók eszközzését a kereskedelmi és pénzügyminisztérium jegyzőkönyvileg hozott minisztertanácsi határozat alapján nem engedélyezte.

2. *cikk.* Mindennemű tranzakció bármily alakban eszközöltetett is, a jelen Decret lege közzététele idejéig köttetett, és a mely az alább (a 4-ik cikkben) közölt decretlegek rendeleteivel, valamint a Consiliul Dirigent által hozott hasonló jellegű határozatokkal ellenkezik, *jogilag érvénytelen és meg nem történtnek tekintendő* még akkor is, ha a törvényes eljárás alapján, mint átírás, hitelesítés stb. jöttek létre. Ezeket a tranzakciókat azonban egyszerű kérvénnyel a kereskedelmi és iparminisztérium

elé lehet terjeszteni, amely ha meggyőződik arról, hogy az illető tranzakciók a nemzeti gazdaságra nézve nem sérelmesek, a fenti cikk értelmében az autorizációt megadhatja. Az ilyen módon érvényesített tranzakciók megkötésük napjától számítva *törvényes jellegel* bírnak.

3. *cikk.* Ami a csatolt területeket illeti, mindazok az 1-ső cikkben felemlített tranzakciókat, amelyeket 1914. augusztus 14—27-ike után kötöttek, a kereskedelmi és iparminisztérium utólagos véleményezése végett az előző cikk második részének értelmében bejelentendők, *még az esetben is*, ha azok megkötése nem ütközik az akkor érvényben volt törvényes rendelkezések egyikébe sem, és ha az illető tranzakciók az ausztriai, magyar vagy orosz kormány jóváhagyásával történtek.

4. *cikk.* A 4188. számú Decret-lege 1-ső cikké (1919 szept. 12), amely az 1913 június 1-én kelt konszolidáló törvény hatását az általános békétől számított 6 hónapi időtartamra felfüggeszti, valamint általában az 1919 március 8-ikán kelt 1104. számú az 1919. november 6-án kelt 216 számú, az 1919 szept. 12-én kelt 4118 számú, továbbá az 1919 okt. 7-én kelt 4241 számú rendelettörvények, melyek rendelkezései a jelen Decret-lege határozataiba ütköznek, hatályon kívül vannak és maradnak helyezve.

HANNÉSTÁRSA

Gép- és Műszaki Kereskedelmi Részvénytársaság

Cluj-Kolozsvár

Strada Regina Maria (volt Deák Ferenc-utca) 11 sz.

◆
**SÜRGÖNYCIM:
HANNCOMP.**
◆

Telefon
2-36

Wolfner-féle szahbrszjak, a Magyar Ruggvantaangyar cikkek, Ternti kőmüvelőeszek, kőm- és Wolf-féle motorok, gépjáratok, szereszmok, gardasági gépek, tejgerdős- és székely-állan- dóm rak- táron

Műszaki nagykereskedés

A moratórium-törvény

Törvény a magasabb valutájú pénznemben létrejött magánadósságok szabályozásáról

1. *cikk.* A jelen törvénnyel fizetési halasztások engedélyeztetnek minden olyan magánjogi, vagy kereskedelmi tartozásra, amely 1922. január 1. előtt keletkezett (kontraháltatott) és erős valutájú idegen pénznemben fizetendő, feltéve, hogy az adósságokra nézve a jelen törvényben meghatározott feltételek fenn forognak és hogy teljesíteni fogják a jelen törvényben foglalt, valamint azon feltételeket, amelyeket a bíróság a Hitelrendező Hivatal (Oficiul Plaților Externe) meg fog állapítani. Ugyanezek a rendelkezések alkalmazandók az említett időpont után létrejött (kontrahált) tartozásokra is, ha a fenti tartozások valamelyikének ujtásából keletkezett.

Jegyzet. A törvény kedvezményei nem az esedékességhez, hanem a tartozás létrejöttéhez fűződnek, ha csak a tartozást megállapító adás-vétel, kölcsön vagy más szerződés 1921. augusztusáig jött létre azzal, hogy, a vételár, vagy a hitelezett összeg 1922. februárban fizetendő, a törvény kedvezményei alkalmazandók, a lejárat tehát nem fontos. A második mondat az ujtásra vonatkozik. Az ujtás akkor forog fenn, ha a hitelező és az adós között megegyezés jön létre, hogy a már régen fennálló tartozás, valamely új jogcímen álljon fenn ezentul, így pl. ha valaki a vételárral tartozott és utóbb megegyezett az eladóval, hogy a vételárat mint kölcsönt tekintik, ujtás forog fenn. Ilyenkor az ujtásra való tekintet nélkül az eredeti követelés keletkezési időpontja lesz döntő a törvény kedvezményeinek szempontjából.

2. *cikk.* Mindazok, akiknek tartozása 1918 november 1. előtt keletkezett, továbbá azok is, akik részére a hitelek 1918 november 1. előtt engedélyeztettek és ezen időpont után folytattattak, az esetben nyerhetik el a jelen törvényben meghatározott halasztást, ha az idegen pénznemek törvényes paritással számított értéke felét kitevő biztosítékot tesznek le. Ez a biztosíték készpénzben teendő le a hitelező kezéhez és ugyanolyan kamatláb mellett kamatozik, mint amilyen kamatlábat az adós a hitelezőnek fizet.

Mindazok, akiknek tartozása 1918 november 11. után, de 1922 január 1-ig keletkezett, leuban lesznek kötelesek a biztosítékot letenni, amely biztosíték 30 százaléka lesz az idegen pénznem 1922 év folyamán fennállott középértékének.

Ez a biztosíték állhat készpénzből, állampapirokból, vagy az állam által garantált papirokból, jelzálogból, bankokból, vagy olyan részvénytársaságok részvényeiből, amelyeket a fentemlített hivatal alkalmasnak talál.

A biztosítékot mindannyiszor ki kell egészíteni, valahány-

szor nem képviseli többé a megállapított értéket. A biztosíték a Hitelrendező Hivatal mérlegelése szerint át is változtatható.

A biztosíték a tartozás teljes lefizetéséig levélben marad. A biztosítékból azonban felvehetők a lejárt részletek, ha az évi törlesztések következtében a biztosíték nagyobb, mint a tőkének még törlesztendő hátraléka.

Ez a biztosíték, ha készpénzben, értékpapirokban, követelésekben, vagy részvényekben áll, a Banca Naționalănál fizetendő le:

Jegyzet: A törvény a moratórium szempontjából kétféle tartozási csoportot különböztet meg. Az 1918 november 11. előtt keletkezett tartozások nagyobb kedvezményben részesülnek, mint az 1918 november 11. után keletkezettek. Az alábbiakban az 1918 november 11. előtt keletkezett tartozásokat régi tartozásoknak, a későbbieket pedig új tartozásoknak fogjuk nevezni. A régi tartozásnál a biztosíték az idegen tartozás névértékének fele, de a törvényes paritás szerint, vagyis 1 cK helyett, mintegy 1.05 lei, 1 font sterling helyett mintegy 25 lei, a különböző frankok pedig 1:1 arányában. Ezt a biztosítékot a hitelező kezéhez készpénzben kell letenni. Az új tartozásoknál már az idegen pénznem árfolyamának értékét kell számítani, mégpedig a múlt évi átlagos kurzus szerint, ennek 30 százalékát kell letenni. Ha tehát a csehkorona múlt évi átlagos kurzusát, melyet még ki kell számítani, pl. 3 leivel vesszük, úgy az adós minden egyes csehkorona után mintegy 90 banit lesz köteles letenni. Ezt a biztosítékot azonban bankgaranciában is lehet adni, sőt ingatlanra való bekebelezés útján is, aminek elfogadhatósága felett a Hitelrendező Hivatal rendelkezik. Ha a biztosítékot az adós készpénzben, vagy papirokban adja, úgy azt a Banca Naționalănál köteles letenni.

3. *cikk.* Az engedélyezett fizetési halasztás legalább is 12 év a jelen törvény kihirdetésétől (1923 június 3) számítva. Ez a halasztás megadatik minden magánjogi vagy kereskedelmi tartozásra, ami erős valutájú idegen pénznemben jött létre, ha a hitelező a fenti 2. cikkben meghatározott biztosítékot leteszi.

4. *cikk.* Az 1918 november 11. után, de 1922 január 1. előtt létrejött tartozások után az adósok az első negyedévben adósságuk évi 7,33% át fogják fizetni, vagyis 4% kamatot és 3,33% törlesztést.

Ha azonban az idegen pénznem árfolyama 4 év múlva a mostani alá süllyed, akkor adós az 5. évben a 7.35%-on felül olyan hányadot fog még fizetni, amely a lej javulása arányában ki fog számíttatni.

Ez az emelés évenként történik és a fizetendő hányad abban az arányban fog emelkedni, amelyben a lejnek előző

évi átlagos árfolyama kedvezőbb lesz, mint amit a jelen törvény alapul vett. Bármint javuljon is azonban a lej árfolyama, az adós nem lesz köteles 12 évnél rövidebb idő alatt fizetni.

Bármennyire csökkenjen a lej árfolyama, az adós nem fizethet kevesebbet, mint 33% ot.

Az előbbi cikkben említett minimális 12 éves halasztás az oly tartozásokra, amelyek a jelen törvény kihirdetése után járnak le, jelen törvény kihirdetésének napjától számít, de az évi részleteket a Hitelrendező Hivatal oly módon fogja emelni, hogy az adós a 12 éves minimális halasztási idő alatt, mely a törvény kihirdetésétől kezdődik, ezen követelések után ugyanolyan összegeket fizessen, mint amelyeket fizetne, ha a követelés már ma is esedékes volna.

Az évi részleteket minden tartozás után esedékességüknek, megfelelően két egyenlő félévi részletben kell fizetni.

5. *cikk.* Az 1918. november 11. előtt keletkezett tartozások fizetési módozatait a Hitelrendező Hivatal, a törvényszék fogja megállapítani és evégből a fizetést legfeljebb 3 év tartamára fel is függesztheti, joga van ahhoz is, hogy egyenlőtlen évi fizetési részleteket állapítson meg, amelyek kisebb törlesztési részletekkel kezdődnek és később emelkednek, mindamelllett azonban egészen véve nem adhat rövidebb fizetési halasztást, mint 12 év, beleértve a felfüggesztést is és semmiesetre sem adhat 20 évnél hosszabb fizetési halasztást.

Ezek a fizetésekre fordítandó adatok, amelyek egyébiránt a felfüggesztés idejére is járnak, évi 3%-kal számítandók.

A Hitelrendező Hivatal semmi esetben sem állapíthat meg nagyobb évi törlesztést ezen fizetésekre, mint az 1918 november 11. utáni tartozásokra nézve, ezek az évi részletek, ami a törvények törlesztését illet, csak attól kezdve folynak, amidőn a lej árfolyamának háromszorosa eléri a törvényes paritást. A Hitelrendező Hivatal által e tekintetben kiadandó bizonyítványt a törvényszék a fizetés felfüggesztésének időpontja és az évi részletek nagysága szempontjából felülvizsgálja.

A többi pontokat véglegesen a Hitelrendező Hivatal állapítja meg az angol hitelezőkkel létrejött egyezség értelmében.

6. *cikk.* Ezen tartozások rendezése végett bizottság létesül, amelynek neve „Az idegen pénznemben teljesítendő magánfizetések hivatala” (Oficiul Particular în moneta străină). Ez a bizottság a következőkből áll: A pénzügyminiszter javaslatára az állam által kiküldött egy delegátus, a Banca Naționala egy igazgatója vagy delegátusa, végül a bucurești Kereskedelmi Kamara elnöke vagy ennek egy delegátusa. A hivatal székhelye Bucureștiben lesz a Banca Naționalanál.

A hivatal teendői:

a) A jelen törvény kedvezményeit igénybe venni kívánó összes adósok kérvényeit átveszi és azokat az angol hitelezőkkel létrejött megegyezés értelmében mérlegeli;

b) mérlegeli a felajánlott biztosítékokat, meghatározza azok természetét, a 2. és következő cikkek rendelkezéseinek keretében elrendeli azok letétbe helyezését. Ha készpénzben vagy papirokban állnak a Banca Națională-nál, vagy bármely a hitelezők által elfogadott banknál, a papirokat a tőzsde árfolyamán kell elfogadni. Ugyancsak a bizottság határozza meg, mennyi idő alatt kell letenni a biztosítékot. A bizottság kéri a hitelezőket, hogy értesítsék arról, hogy belenyugszik-e a biztosítékoknak banknál való kamatozásába, vagy pedig államilag garantált papirokat kíván vásárolni. A biztosíték után járó kamatok az évi részletekbe beszámítandók;

c) a hitelező írásban megadott beleegyezése esetén a fentebbieknél kisebb biztosítékot is elfogad;

d) rendelkezik, hogy a félévi fizetések a Banca Națională-hoz történjenek és ugyancsak a bizottság fogja minden év végén a fizetést a hitelezők részére teljesíteni;

e) feladata, hogy megállapítsa, ha az adósok a fizetési kötelezettséget nem teljesítik és hogy ezeket a jelen törvény kedvezményeitől megfosztottaknak nyilvánítsa, ilyen értelemben, hogy bizonyítványt is állítson ki, avégből, hogy annak alapján kijelenthesse, hogy a hitelező korábbi jogainak gyakorlásába visszahelyeztetett. A hivatal azonban a hitelezők részére a követelést végre fogja hajtani.

A hitelező hozzájárulásával a hivatal saját nevében fordulhat a bírósághoz, anélkül, hogy a hitelező részéről meghatalmazásra szükség volna;

f) a hitelező kérelmére bármikor megvizsgálhatja, hogy az adós mily módon kezeli vagyonát és vezeti üzleteit, de ezekbe az üzletekbe bele nem avatkozhatik. Ha a hivatal a vizsgálat folyamán azt tapasztalja, hogy az adós könnyelműen, vagy rosszhiszeműleg csökkenti vagyonát a hitelező kijátszására, a hitelezőnek bizonyítványt adhat ki arról, hogy az adós elesett jelen törvény kedvezményeitől és a letett biztosítékokat a hitelezőnek kiadja és egyuttal szabadságot ad az utóbbinak arra, hogy a jelen törvényben a követelés behajtására meghatározott utat igénybe vehesse.

A fenti kérdésekre vonatkozólag a hivatal által végzett megállapítások véglegesek és azokat a bíróságok semmiképpen sem módosíthatják, hanem csakis a hivatal van jogosítva, hogy megállapítsa, hogy vajjon az adósnak e joga a jelen törvény kedvezményeire, vagy azoktól elesett.

A behajtást szintén a hivatal végzi a hitelező kérelmére;

g) meg fogja vizsgálni, hogy vajjon a 4. cikkben említett részletek felemelésének helye van-e és ugyancsak a bizottság állapítja meg az új félévi fizetési részleteket;

h) a hivatal képviseli a hitelezőt minden bírósági és bíróságon kívüli jogcselekményben;

i) a hivatal az illetékes törvényszékhez átirattal fordul a

megengedett biztosítékok jelzálogi bejegyzése iránt. Ez a bejegyzés bélyeg és illetékmentes és az állami bejegyzések szabálya alá esik.

Jegyzet: A törvény sajnálatos módon nem használ egységes kifejezéseket és a Hitelrendező Hivatalt néha bizottságnak, néha hivatalnak nevezi és az 1. cikk másnevet ad neki, mint a 6. cikk. Mindamelllett valószínűnek látszik, hogy nincsen szó külön bizottságról és külön hivatalról, hanem az első cikkben említett *Oficiul Platilor* azonos a 6. cikkben említett *Oficiul Particular al plătilor în manota străină* elnevezésű hivattal, mert ugyanabban a szakaszban egyszer hivatalnak, egyszer bizottságnak van nevezve. Mi a törvényt úgy fordítottuk, ahogy van.

7. cikk. Akik a jelen törvény kedvezményeit igénybe akarják venni, kötelesek lesznek a jelen törvény kihirdetésétől, vagy a tartozás lejáratától számított három hónap, mint a legvégső határidő alatt a hivatalhoz kérést intézni. Ezen határidőn túl a kérés csak a hitelező írásbeli beleegyezésével vehető tekintetbe.

9. cikk. A hivatal a kérés átvétele után minden adósról két példányban bizonyítványt állít ki, feltüntetve abban a tartozások mennyiségét, a leteendő biztosítékot, a félévi fizetési részletek időpontjait és végét és minden egyéb szükséges kikötést.

Azután az adós lakása szerint illetékes kereskedelmi törvényszéknek jóváhagyás végett a bizonyítványt beküldi, de arról előbb a hitelezőt és adóst ajánlott levélben ezek lakására értesíti, amely lakást az adós köteles a kérvényben megjelölni.

A törvényszék átveszi a bizonyítványt és a hivatal abbéli tanúsítvány, hogy azt közölte a hitelezővel és az adóssal és hogy ez a közlés mikor történik. Ezután a törvényszék, ha a hitelező belföldön lakik, 15 napig, ha külföldön, de Európában, lakik 30 napig és ha Európán kívül lakik, 60 napig vár és ezen idő letelte után, ha kifogást senki sem támasztott, minden további hitelesítés nélkül jóváhagyja a bizonyítványt; ha azonban az adós, vagy hitelező kifogást emel, akkor a törvényszék a felek megkérdezése nélkül megvizsgálja, hogy vajjon a jelen törvény rendelkezései be vannak-e töltve és ha megállapítja, hogy hiba, vagy mulasztás történt, a bizonyítványokat a hivatalnak 5 nap alatt egyszerre kötelesek visszaküldeni, a hivatal pedig köteles lesz a törvényszék által kívánt pótlásokat figyelembe venni és a törvényszék utasításaihoz képest a bizonyítványt átalakítani. A felek rövid írásbeli előterjesztéseket tehetnek.

A törvényszék a hivatal véleményétől eltérőleg ez utóbbi a bizonyítványt a törvényszék utasítása szerint átalakíthatja.

Az így átalakított bizonyítványok jóváhagyandók. A törvényszék eljárása, valamint a jóváhagyás ellen semmi jogorvoslatnak nincs helye.

10. cikk. A hivatal csak olyan követelések tekintetében rendelkezhetik, amelyek nem vitások, vagy amelyeknek csak tőkeösszege, kamatai, vagy lejáratá vitások. Ha más kérdések, vagy éppen magának a követelésnek érvényessége, vagy a fizető pénznem válik vitássá, a hivatal tagjai eldöntik, hogy fel-függeszék-e az eljárást, amíg a rendes bíróság döntést nem hoz.

Az ítélelhozatal után a hivatal kötelezni fogja az adóst, hogy a peres eljárás idejére járó évi részleteket egyszerre fizesse meg, míg a maradékot a jelen törvény 4. cikkének megfelelő módon.

A törvényszék által jóváhagyott bizonyítvány a jogerős bírói ítélet erejével bír és a jóváhagyó törvényszéknek arra vezetett jóváhagyási zárléka alapján végrehajtható.

11. cikk. A jelen törvény alapján kért végrehajtás ugyanolyan határidőben történik, mint az állami köztartozások behajtása és ha ennek helye van, a tartozás a pénzügyigazgatóság-nak adandó át behajtás végett. A végrehajtás során a hivatal, mint hitelező idézendő. A végrehajtás csakis a köztartozások behajtásáról szóló törvény értelmében függeszthető fel, de a tartozás összegének csak felét kell letétbe helyezni.

12. cikk. Ez a törvény alkalmazandó az olyan részvénytársaságokra is, amelyek bármely módon is 1922. január 1. előtt keletkezett tartozásokra nézve létrejöttek, de az 1923. január után történt fizetések a biztosítékok és az első félévi részletek számlájára tartoznak, a jelen törvény értelmében fognak szá-mittatni.

A jelen törvény abban az esetben is alkalmazandó, ha a jelen törvényt megelőzőleg jogerős bírói határozat, vagy egyezség jött létre. A jelen törvény kedvezményeiről való elő-zetes lemondás semmis.

Mindamellet, ha valamely hitelező biztosítékot tett le, ezt a biztosítékot a hitelező, aki azt kapta, visszatarthatja, ha pe-dig a biztosíték készpénzben áll, ebből az első lejárt részletek fognak fedeztetni, mindaddig, míg a biztosíték le nem száll a törvényben megállapított mennyiségre.

13. cikk. A jelen törvény rendelkezései azonnal alkalmaz-atnak az angol, vagy román hitelezőkkel létrejött tartozásokra.

A hivatal jogosult azt kérni, hogy a jelen törvény rendel-kezéseit alkalmazhassa mindazon állambeli hitelezőkkel szemben, amely államok pénznemének árfolyama legalább is háromszo-rosan meghaladja a törvényes paritást és amelyeknél az 1923. évi május 14-én 2356. sz. alatt szentesített törvényben megha-tározott három havi időben nem létesülnek a jelen törvény el-veire alapított külön megegyezések.

Ez esetben a hivatal a jelen törvény rendelkezéseit a többi államok hitelezőire is alkalmazni fogja, tekintet nélkül a tartozás keletkezésének időpontjára, de ami a biztosíték mennyi-ségét és az évi részletek nagyságát illeti, figyelembe fogja venni

azt az arányt, amelyben a tartozás a lej árfolyamának csökkenése következtében emelkedett, amely esetben a maximális fizetési halasztás is ugyanezen arányban meg fog hosszabbítani.

A jelen cikkben említett három idő az olyan hitelezőkkel szemben, akik nem angolok, vagy románok, a jelen törvény életbeléptétől kezdve folyik ezen hitelezőkre nézve is.

A hivatal minden ügyirata bélyegmentes.

Az idegen vagyonok felszámolása

**Törvény a volt ellenséges alattvalók javainak, jogainak és érdekeinek likvidálásáról
és alattvalóikkal szemben fennálló tartozásairól.**

I. FEJEZET

A volt ellenséges államokhoz tartozó alattvalók javainak, jogainak és érdekeinek megtartása és likvidálása.

1. §. Azon állam alattvalóinak javai, jogai és érdekei, amely államok Romániával háboruban voltak, az állam hasznára a jelen törvény alapján, a békeszerződés értelmében, megtartatnak, vagy likvidáltatnak.

A megtartás, vagy likvidálás hozadékát az állam szedi be a román honosoknak és az államnak a háboru által okozott és eddig még kiegyenlítettlen károktól való mentesítése végett.

2. § A javak, jogok és érdekek megtartására és likvidálására vonatkozólag az előző §-ban említett szabály egyformán alkalmaztatik ugyan azon javakra, jogokra és érdekekre, melyek máig ellenőrzés, zárlat, vagy ideiglenes likvidálás alá vétettek vagy nem vétettek, mint pedig azokra, melyek, ilyen rendszabályok alá voltak véve, de azok alól felmentettek.

Kivételnek ezen rendszabályok alól:

a) Azok a javak, jogok és érdekek, melyek mint ezen rendszabályok alól mentesek, külön fel vannak sorolva az 1921 július 22-i 3446 sz. törvényben, mely az 1921 július 26-i 89. sz. hivatalos lapban jelent meg.

b) Azok a javak, jogok és érdekek, melyek az állammal megtartott kontradiktórus uton hozott bírói határozatok tárgyai voltak.

A miniszteri határozatok, a különböző szekvesztráló bizottságok végzései, a minisztertanácsí határozatok, az állammal megtartott kontradiktórus tárgyalás nélkül keletkezett bírói határozatok csak ideiglenes megóvó (conservator) jellegű ideiglenes rendelkezéseket képeznek és a jelen likvidálás alkalmával az állammal szemben semmikép sem vethetők ellen.

3. §. A volt ellenséges államok alattvalóinak fent részletezett javai, jogai és érdekei a pénzügyminisztérium gondoskodása és felügyelete mellett fognak likvidáltatni.

4. §. A volt ellenséges javak, jogok és érdekek mind-egyikének részletes megvizsgálását s az 1916 aug. 14.-i helyzettel szemben fennálló helyzetét a pénzügyminiszterium mellett felállítandó Felszámoló Hivatal fogja végezni.

5. §. A F. H. hat tagból áll, tagjai: két semmitőszéki bíró és az uradalmak miniszteriumának, a külügyi, ipari és igazságügyi. miniszteriumnak egy-egy kiküldöttje.

Elnöke a pénzügyminiszter, távollétében valamely általa kijelölt tag.

Három titkára lesz, kik az igazság-, pénz- és iparügyi miniszteriumok magasabb tisztviselői közül neveztetnek ki.

A F. H. tagjait és titkárait a pénzügyminiszter javaslatára, mely a minisztertanács hozzájárulásval teendő, a király nevezi ki. A kinevezés a felszámolás egész idejére szól.

A F. H.-hoz az illető miniszteriumok segédszemélyzetet osztanak be, a munkálatok pedig a p. ü. min. mellett működő hadikár-megtérítő igazgatóság útján központosítottak.

6. §. A F. H. kinyomozza és felülvizsgálja, az előbbi §-ok rendelkezései szerint, mindazon javak, jogok és érdekek jogi és tényleges helyzetét, melyek a volt ellenséges államok alattvalóit illetik, ezen javaknak, jogoknak és érdekeknek a békeszerződések által adva levő helyzete alapján (pe baza situațiunei atribuite lor prin tratatele de pace) megállapítja (reconstruálja) a volt ellenségek javainak, jogainak és érdekeinek tömegét (massa) és előkészíti a munkálatokat likvidálásuk végett.

7. §. A F. H. a p. ü. min. részére kötelező, indokolt végzést hoz, melyben feltünteti: *a)* a likvidálás alá vetett ellenséges javat, jogot és érdeket; *b)* annak helyzetét; *c)* becslését, az adókönyvek vagy más egyenlő értékű hivatalos adat, avagy a F. H. által kinevezett szakértők munkálatai alapján; *d)* az ellenséges alattvaló vezeték- és keresztnéve és lakóhelye, mely kötelező marad az egész likvidálásra az 1916 aug. 14.-i helyzet szerint; *e)* nemzetisége; *f)* az 1916 aug. 14. előtti terhek, vagy más ezen idő előtti körülmények, melyek a likvidálás tilalmával ismeretesk kell, hogy legyenek.

A F. H. véleményeinek érvényességéhez szükséges, hogy legalább négy szavazatot foglaljanak magukban.

8. §. Ha különböző okokból az ellenséges alattvaló valamely javát, jogát vagy érdekét nem lehetne likvidálni, vagy azt éppen a likvidálás gyorsabb keresztülvitele érdekében ellenértékkel kellene helyettesíteni, a F. H. megállapítja és igazolja az ezen ellenérték által való helyettesítés módját, alkalmazkodva azok 1916 aug. 14.-iki helyzetéhez és valutájához.

9. §. A jelen törvény 2. cikkében foglalt rendelkezéseknek megfelelően, a jelen törvényben említett javak likvidálásának és megtartásának alkalmával a volt ellenséges alattvalók javai, jogai vagy érdekei tekintetében, ugyszintén abban a kérdésben, hogy valaki valamely ellenséges állam alattvalója-e

vagy sem, nem vehetők tekintetbe az ezen javakról szóló törvény alapján vagy az ezen tárgyban keletkezett későbbi törvényrendeletek és törvények alapján létrejött ügyiratok, végzések bármilyen vélemények, miniszteri határozatok, minisztertanácsi naplók és — a 2. cikkben említett kivétellel — a bármely bíróság által bármily uton hozott bírói rendeletek vagy határozatok.

Ezek az iratok, végzések, vélemények, miniszteri határozatok, minisztertanácsi naplók és bírói határozatok és rendeletek s általában mindennemű oly irat, mely e tárgyban a zárlatok (szekvesztrálások) felett vagy a kérdéses javakra, jogokra és érdekekre vonatkozó oly különböző megőrző rendelkezések alkalmával keletkezett, amely rendelkezésekkel az idézett törvények és törvényrendeletek foglalkoztak, avagy ha bármi más módon keletkezett is, a 2. §. szerint nem végleges, hanem csupán ideiglenes jellegű és kizárólag megóvó (conservater) kérdéseket old meg, következésképpen az állam által most végzendő liquidálás és megtartás tekintetében nem bír az ítélt dolog elejével és — bármikor mondatott is ki — semmiféle formában az ellenvetni nem lehet.

10. §. Minden közvetlen, álcázott vagy bármilyen elidegenítés vagy rendelkezés, mely a jelen törvényben tárgyalt javakra, jogokra és érdekekre vonatkozik s mely azzal a hatással bír, hogy ezen javakat az állam zálogjoga alól kivette, jogilag semmis és az állammal szemben hatálytalan.

Az oly vagyon birtokosa, mely volt ellenséges állam alattvalójáé volt, az állammal szemben nem hivatkozhatik jóhiszemére.

A javak az állam vagyonába az 1916 aug. 14-iki jogi és tényleges helyzetben jutnak vissza, mentesen minden az ezen idő után keletkezett teheről.

11. §. Az, hogy valaki volt ellenséges állam polgára, a közönséges jog- és a békeszerződések szerint bizonyítható azzal a kiegészítéssel, hogy utlevél bemutatása vagy a választók névjegyzékébe való felvétel egymagában a vitatott állampolgárságot nem bizonyítja.

A békeszerződésekben említett illetőségi jog megállapítása az illető törvényhozásoknak megfelelően történik.

12. §. A pénzügyminiszter a F. H. véleménye alapján likvidáló határozatot hoz, melyben a fentemlített lényeges elemek benne foglaltnak.

13. §. A pénzügyminiszter határozata a „Monitorul Oficial”-ban közzéteendő és az illető javak, jogok és érdekek fekvése szerint illetékes törvényszékkal közlendő s ha azok több megyében vannak, minden törvényszékkal, melynek területén fekszenek.

Ha a vállalat vagy társaság székhelye 1916 aug. 14-én az egyik megyében volt, a javak pedig különböző más megyék-

ben, a közlés a vállalat vagy társaság akkori fő- vagy mellékszék-helyén történik. Ha a p. ü. miniszter a likvidálás megkönnyítése végett a F. H. véleménye alapján szükségesnek véli, hogy egy és ugyanazon volt ellenség különböző megyékben fekvő összes javainak likvidálását egy és ugyanazon törvényszék végezze, ezt a p. ü. miniszter határozatában kijelölt törvényszék fogja végezni. A törvényszéknek ily hatáskörrel való felruházása ellen semmiféle kifogás nem emelhető. Ez esetben az eladási rendelvénnyel a javak, jogok és érdekek fekvése szerint illetékes törvényszéknél is kifüggesztendő.

14. §. A több tanácsossal bíró törvényszékeknek a törvényszék elnöke, az egy tanácsossal bíróknál pedig a tanácselnök köteles a pénzügyminiszter határozatának vétele után 3 nap alatt rendeletet kiadni, melylyel az ellenséges alattvaló javának, jogának vagy érdekének likvidálását rendeli el. Megállapítja a p. ü. min. határozatában foglalt becslés alapján a nyilvános árverésen utóajánlat nélkül eszközölni való likvidálás kikiáltási árát és ugyanazon határozatból átveszi a maga rendeletébe a likvidálás és eladás összes lényeges pontjait. A rendelet meghozatalától számított 15 nap alatt a törvényszék jegyzője összeállítja az 1916. aug. 14. előtti terhek jegyzékét.

15. §. Ha a törvényszéknek külön jegyzői irodája van, az ingatlanok eladását ez végzi s ehhez adandók be az eladás formái elleni előterjesztések. A likvidálási rendelet érdemi részét illető előterjesztések azonban az alábbi határidők alatt a likvidálást elrendelő elnökhöz vagy tanácselnökhöz intézendők.

Az ingójavak, ingójogok és ingó érdekek nyilvános árverésen adatnak el a likvidálást elrendelő elnök vagy tanácselnök tanácsa előtt.

16. §. A likvidáló és eladó elnöki rendelvénnyel fel kell tüntetni az eladás napját, mely ingókra a törvényszék likvidáló végzésének keltétől számított 15 napnál, ingatlanokra pedig ugyanezen keletől számított 30 napnál hosszabb nem lehet.

A rendelvénnyel az idegen állampolgárral vagy a vállalattal, melyhez tartozott, közzendő, alapul vétetvén e tekintetben, a közlés tárgyában, a hadizenetkor (1916. aug. 14.) fennálló helyzetük, mint ezt a p. ü. miniszter likvidáló határozata mutatja.

Ha abban, az időben az idegen lakó-, tartózkodó helye vagy a vállalat főszékhelye külföldön volt, az elnöki rendelvénnyel és minden likvidálási birói ügyirat közzélése az illető javak, jogok és érdekek fekvése szerinti törvényszék airtáján történik.

Az oly vállalatokkal, melyeknek 1916 aug. 14-én belföldön mellékszék-helyük volt, a közlés ezen a p. ü. miniszter rendeletében feltüntetett mellékszék-hely törvényszékénél történik.

Ha az ellenséges alattvaló javának, jogának vagy érdekének tulajdonosa 1916 aug. 14. után eltűnt az országból, az elnöki rendelvénnyel csak azon törvényszék airtáján függesztendő ki, amelynél a likvidálás történik.

17. §. A likvidálási elnöki rendelvénnyel, melyről az előző §-ok szólnak, a jegyző személyes felelősségére a törvényszék hirdetési termében kifüggesztendő, legfeljebb 24 óra alatt kelteztől számítva. Másolata azonnal elküldendő:

1. A p. ü. miniszterium melletti F. H.-nak.

2. A javak, jogok vagy érdekek fekvési helyének kereskedelmi kamarájához; ha pedig nem volna kereskedelmi kamara, a javak, jogok vagy érdekek fekvési helyének előljáráshoz. A falusi községekben levő ingó vagy ingatlan javakra nézve az elnöki rendelvénnyel minden esetben kifüggesztendő az illető előljárásnál.

18. §. Ezen javak, jogok és érdekek eladása utóajánlati árverés nélkül történik.

Csak azok bocsáthatók árverésre mint árverező felek, akik a kikiáltási ár 20%-át óvadékként leteszik. Az óvadék készpénzben vagy az állam által garantált s névértékben számított papírokban teendő le.

Árverezők hiányában az eladás csak a pénzügyminiszterium kérelmére halasztható el.

Az ingó javakért és jogokért megígért utolsó ár mindjárt a leütéskor lefizetendő. Átadásuk az árverés befejezése után azonnal megtörténik.

A leütött (árverésen megvettnek nyilvánított) ingatlan javak és jogok ára 10 napi naptárilag számított határidő alatt, melybe az ünnepek is beleszámítanak s az árverés napja is számít, fizetendő le. A pénzügyminiszterium kérelmére azonban az elnök az eladónak a vételár fizetésére hosszabb határidőket enged, de legfeljebb a leütéstől számított 2 hónapot. A fizetésig a pénzügyminiszter zálogjogot kebeleztet be az ingatlanokra.

19. §. A nemzeti védelemre vagy közérdekre (interés general) tartozó javakra, jogokra és érdekekre nézve az állam a pénzügyminiszter útján kijelentheti, hogy az ellenséges javat, jogot vagy érdeket illetőleg árverési vevőnek tekinti magát oly vételár mellett, mely a F. H. által e célból kinevezett szakértők jelentésében foglaltatik; ha a F. H. még nem végeztetett szakértői becslést, a szakértőket a törvényszék nevezi ki.

Ez esetben árverés nem tartandó. Az elnök az illető javat illetőleg az így megállapított ár mellett az állam javára megtartási rendelvénnyel ad ki.

Ha azonban ingatlan eladásáról van szó és azt más egyénre ütötték le, az állam 10 napi naptárilag számított határidő alatt, mely a leütés napján megkezdődik és melybe az ünnepek is beleszámítanak, közölheti, hogy az árverésen elért vételár mellett önmagát tekinti árverési vevőnek. Ez esetben a törvényszék e nyilatkozatról ügyiratot készít s az árverést hatálytalannak tekinti.

Az állam ily javak, jogok és érdekek eladása esetén nemfizeti ki az árverési vételárat.

Az állam az ily javak, jogok és érdekek tekintetében árverési vevőként maga helyett állami, megyei vagy községi hatóságot helyettesíthet, ha ezek érdeke kívánja. Ennek feltételeit az állam és azon hatóság külön megegyezéssel állapítják meg.

Ez esetben az odaitélés egyenesen az állam által behelyettesített jogi személy részére történik.

20. §. Ha az ingó javak, jogok vagy érdekek árverési vevője nem az állam, az odaitélő rendelvény az odaitélés (leütés) napjától számított 30 nap alatt semmiségi panasszal támadható meg.

A rendelvény a polgári perrendtartásban meghatározott okokból és feltételek mellett támadható meg, de azzal az eltéréssel, hogy a semmiségi panasz a jelen törvény 29 és 30. §-ai szerint döntendő el.

Az ily javak, jogok és érdekek likvidálása és eladása nem semmisíthető meg alakszerűségek elmulasztása miatt, kivéve ha harmadik személyek jogai sértetnének.

Csakis ezek hivatkozhatnak rájuk és csakis a saját javukra.

21. §. Ha nem az állam az árverési vevő és az árverési vételár kellő időben le nem fizettetik, az árverésen letett óvadék az állam tulajdonába megy át a törvényszék által még ugyanazon a napon hozandó határozat alapján; ha pedig az államra még más kár is hárul, a törvényszék a pénzügyminiszterium kérésére az árverési vevőt külön határozattal elmarasztalhatja ennek összegében, mely azonban az árverési vételárat semmi esetben sem haladhatja meg. Ez a határozat keltétől számított 5 nap alatt felebbezhető, anélkül, hogy közlése szükséges volna. Az ítéletábla, e tárgysorozatban soronkívül, az ellentmondás kizárásával határoz és határozata annak kihirdetésétől számított 5 nap alatt a semmitőszéknél semmiségi panasszal támadható meg. A felebbezés és a semmiségi panasz az iratok alapján, tanácsülésben döntendő el, ellentmondás nélkül; az alábbi 29 és 30 §-okban meghatározott feltételekkel.

A javat, vagy jogot legfeljebb 15 nap alatt a vételár le nem fizetésének megállapításától számítva újból el kell árverezni, az eladás pedig az első árverési vevő számlájára történik. A jelen törvénynek az eladásra vonatkozó szabályai s összes egyéb rendelkezései alkalmazandók.

22. §. Ha valamely kereskedelmi, ipari, mezőgazdasági vagy polgári társaságban vagy társulatban joga vagy része van egyrészt oly államok alattvalóinak kikkel Románia háboruban volt s másrészt románoknak, vagy szövetségeseknek is, az államnak az alábbi joga van:

a részvénytársaságokban vagy társulatokban fennálló jogokat és részvényeket, amelyet a volt ellenséges hatalmak alattvalói 1916 aug. 14-én birtak, az állam eladhatja, még pedig ha a tőzsdén jegyezve vannak, vagy tőzsdei árfolyamuk van,

a tőzsdebiztos útján, ha pedig nincs ily árfolyamuk, a törvényszéknél nyilvános árlejtés útján.

Ha a társaság vagy társulat nem részvényekre van alapítva, vagy ha nem ipari vagy kereskedelmi természetű, az állam a volt ellenséges alattvalóknak járó részt abban az állapotban adja el, melyben 1916 aug. 14-én a könyvek és az alapító okirat szerint voltak.

23. §. A tőzsdén vagy törvényszéken való eladásra vonatkozó fenti rendelkezések akkor is alkalmazandók, ha tagjaik jogai a románokéval vagy szövetségesekéivel osztatlanul állanak fenn, de biztosan és világosan meg vannak állapítva. Az állam a volt ellenséges alattvaló eme jogait eladja a tőzsdén, ha tőzsdei árfolyamuk van, ha pedig nincs ily árfolyamuk, nyilvános árverés útján a pénzügyminiszter határozatában megjelölt törvényszéknél.

Ha eme jogok nincsenek tisztába hozva, az állam megkeresést intéz a bírósághoz, hogy az idegen alattvalóval és a többi társtulajdonossal vagy érdekelttel megtartandó kontradiktórius tárgyalás útján, tanácsülésben állapítsa meg, esetleg egy ezen célra kinevezendő szakértő kinevezése útján, hogy miben áll a volt idegen alattvalónak a jogokban, javakban és érdekekben való részesedése.

A törvényszéknek a felek megidézése után hozott végzése a kihirdetéstől számított 15 nap alatt semmiségi panasszal támadható meg, de egyik bíróságnál nincs ellentmondásnak helye. Az ítélkezés sommásan, tanácsülésben és minden más ügyet megelőzőleg történik. Ha az idegen állampolgár részesedése meg van állapítva, a további eljárás a jelen § első bekezdésében foglalt rendelkezések szerint történik.

24. §. A likvidálási és eladási egész eljárás a jegyzői iroda útján, bélyeg és illeték nélkül történik. A bélyeg és illeték azonban a likvidálás befejeztekor az egész vételárból levonandó.

25. §. Az elnök eladási rendelvénye ellen harmadik személyek, kik valamely likvidálás alá kerülő javat, jogot vagy érdeket illető jogot érvényesíteni kívánnak, előterjesztéssel élhetnek.

Az előterjesztés a törvényszékhez az elnöki rendelvénynek a törvényszék termében történt kifüggesztésétől számított 30 nap alatt adandó be.

Ezen határidő eltelte után semmiféle előterjesztés nem tehető többé.

Az előterjesztésben a likvidáló törvényszék kerületében levő helyet kell, mint kötelező lakóhelyet kijelölni. Az előterjesztés és összes mellékletei a likvidáló törvényszéknél két példányban adandók be, melyek egyike 3 nap alatt a pénzügyminisztérium mellett működő F. H.-hoz küldendő.

Az előterjesztéssel együtt csatolni kell az előterjesztés indokait tartalmazó részletes emlékiratot is két példányban, ugy-, szintén minden iratot, melyre az előterjesztés alapítatik.

A részletes emlékiratnak, vagy az iratoknak az előterjesztéssel egyidejűleg be nem nyújtása az előterjesztés megsemmisítését vonja maga után.

A F. H. az előterjesztés és mellékletei vétele után, azt megvizsgálja és véleményt ad, mely az állam részére szolgál érdekei védelmében. Ha az államnak az előterjesztés megdöntésére más iratai is vannak, azokat sürgősen törvényszékhez kell betervezni.

Az előterjesztési jog az ellenséges alattvalót is megilleti: kifogásait a F. H. hoz már akkor is beadhatja, mikor még a p. ü. min. likvidáló határozata nem hozott meg, vagy mikor még a F. H. nem adott véleményt.

26. §. Az előterjesztést az állammal kontradiktóris uton első fokon a törvényszék tárgyalja felebbezéssel az ítélőtáblához és semmisségi panasszal a semmitőszékhez. Ellentmondásnak egyik fokon sincs helye.

Az előterjesztés benyújtásával egyidejűleg úgy az előterjesztéssel élő magában az előterjesztésben, mint az állam külön az ítélkezés előtt előterjesztett beadványban kérheti úgy a törvényszéknél, mint az ítélőtáblán, hogy az első határnapra engedjék meg a kihallgatásra való idézés, vagy tanubizonyítás, de esetleg csak egyetlen halasztás engedélyeztetvén mindkét bizonyításra.

Az esküvel való megkínálás vagy annak visszakinálása, új okok felhozatala, új iratok bemutatása, szakértők nevezése vagy kihallgatás, beavatkozás, viszontkereset az előterjesztési eljárásban nem engedhető meg.

Az ítélkezés az iratok s a felek szóbeli előadása alapján történik.

Más törvényes okból való halasztás esetén a határnap 10 napnál nem lehet hosszabb és az összes feleknek sőt az állam képviselőinek is tudomására adandó, de a p. ü. minisztériumnak — F. H.-nak — külön átiratban a törvényszék elnöke által bejelentendő. Az ügyész, mint ügyfél, minden ülésén jelen lesz., mivel ezen ügyek közjogi jellegűek.

Az államot úgy a likvidálásnál, mint az előterjesztésnél ügyvédei, vagy a p. ü. miniszter által delegált tisztviselők, képviselik.

27. §. Akár az idegen, ki az ellenséges állam alattvalója volt, akár harmadik személy adja be az előterjesztést, az eladást felfüggeszti, még pedig a bíróság által mérlegendő körülményekhez képest óvadék mellett vagy anélkül.

28. §. A törvényszéknek az előterjesztés érdekében hozott határozata ellen, a kihirdetéstől számított 50 nap alatt felebbezésnek van helye.

A felebbezés az ítélőtábla elnökéhez intézendő. A tábla azon tanácselnöke, a kihez az ügy beosztott, azonnal kitézi legfeljebb az ügy vételétől számított 15 napra a tárgyalási napot

és rendelkezik, hogy az iroda a táblai jegyző felügyelete és személyes felelőssége mellett az idézéseket kiadja. Az előbbi § rendelkezései a felelősségi eldöntésre is alkalmazhatók.

A tábla döntése ellen ellentmondásnak nincs helye.

29. §. Az ítélőtábla határozata ellen, kihirdetésétől számított egy hónap alatt a legfőbb semmitőszék szervezeti törvényében meghatározott okok alapján semmiségi panasznak van helye. Az ily ügyekben minden semmiségi panaszt a semmisítőszék III. osztálya dönt el.

30. §. A törvényszék, ítélőtábla és semmitőszék előtt az előterjesztések, felelőbeszések és semmiségi panaszok tárgyalása minden más ügyet megelőz, még azokat is, amelyekre nézve külön törvények a soronkívüli és sürgős eljárást írják elő.

31. §. Az ezen ügyekben hozott határozatok ellen a törvény rendes útján az állam kérelmére perújításnak van helye.

32. §. A pénzügyminisztérium mellett F. H. létesítésével egyidejűleg mindegyik minisztérium mellett megszűnik a sequestráló bizottság hatásköre. Ez teljesen átszáll a F. H.-ra még pedig a likvidálások végleges befejezéséig. Addig is ezen javak, jogok és érdekek felett, úgy amint ezek 1916 augusztus 14-ikén fennállottak, a békeszerződések értelmében a zárlati rendelkezések teljességükben megmaradnak. A zárlatok megőrzésének és igazgatásának ellenőrzését a F. H. az egyes e célból külön kijelölt tagok útján ellenőrzi.

33. §. A haszonbérleti, bérleti vagy üzembentartási szerződéseket, melyeket általában a kezelő zárgondnokok kötöttek, a F. H. felülvizsgálja. A fenti szerződések közül jogilag semmiek mindazok, melyek meghaladják a törvényes gondnok által létesíthető cselekmények határait, vagy amelyeket csalás, vagy gonosz szándék (dolus) bélyegez meg.

A fenti cselekvények, ha csalás vagy gonosz szándék nem forog fenn, a törvényes gondnokok által kötött szerződésekre megengedett határig korlátozandók.

A pénzügyminiszternek e tekintetben hozott határozatát a perrendtartás szerint az illetékes ítélő tábla előtt felelőbeszéllel meg lehet támadni egy hónap alatt a bérelő, haszonbérelő vagy üzemi vállalkozó részére történt értesítéstől számítva. A határozat ellentmondás nélkül hozatik, a zárgondnok nem idézendő meg, de információk végett meghívható.

A felelőbeszés a 30. §. szerint döntendő el.

A határozat a 30. §-ban foglalt határidőben és feltételek között semmiségi panasszal támadható meg.

34. §. Valahányszor a jelen törvényben az 1916 aug. 14. iki dátum szerepel, a csatolt tartományok tekintetében ez a dátum azt a dátumot jelenti, amidőn ezen tartományokban kivételes intézkedések tétettek. Ily intézkedések hiányában pedig az 1920 szept. 4. iki dátumot.

33. §. A jelen törvény rendelkezései alkalmazandók, amely

a Romániával háborút viselt államok alattvalóinak javai, jogai és érdekei tekintetében fel fog merülni.

36. §. Az ily ügyekben hozott és a jelen törvény keltéig kihirdetett minden határozat ellen a semmitőszék szerves törvénye szerint mindegyik fél a semmitőszék III. osztálya előtt a jelen törvény kihirdetésétől számított két hónap alatt semmisségi panasszal élhet.

Ezen semmisségi panaszjoggal azok is élhetnek, akik adtak be semmisségi panaszt, de az, mint meg nem engedhető, visszautasított, vagy elintézetlen maradt.

Az ítélőtáblák által a jelen törvényt követőleg hozandó határozatok ellen az oly ügyekben, amelyek a jelen cikkben említett törvények alapján döntenek el, a semmisségi panasz határideje a kihirdetésétől számított egy hónap. A semmisségi panasz felett sürgősen és az ellenmondás kizárásával kell határozni.

II. FEJEZET

A volt ellenséges alattvalóknak román adósok ellen fennálló követeléseik behajtása és az előbbiek román hitelezőinek kielégítése

37. §. A legutóbbi békeszerződések rendelkezései értelmében az egész román területen az a román, avagy az a román vagy szövetséges alattvaló, aki 1916 aug. 14 előtti időből vagy a háború idejéből származó követeléssel tartozik valamely ellenséges ország alattvalójának, nem fizetheti ezt a tartozást ezen hitelezőnek, hanem azt le kell tennie az államnál, még pedig a pénzügyminiszterium mellett fennálló Pénzügyi Hivatalnál s ezen követelések összegéből arányosan fognak kielégíteni az ellenséges államok alattvalói kötelékébe tartozó adósok román hitelezői és ezek után az állam a háború idejében szenvedett káraiért.

38. §. Minden az előbbi cikk rendelkezéseivel ellentétesen, a legutolsó békeszerződésnek életbeléptétől mai napig teljesített fizetés jogilag semmis, azt az állam a békeszerződések kifejezett rendelkezései értelmében újból fogja követelni.

39. §. Minden román adós, vagy oly adós, aki román vagy szövetséges alattvaló és az 57. §-ban említett kategóriába tartozik, köteles a P. H.-nál a jelen törvény kihirdetésétől számított 30 nap alatt az 1916 aug. 14-én fennálló tartozását bejelenteni.

A tartozásokat abban a pénznemben kell bejelenteni és letétbe helyezni, amely kitűnik azon okiratból, melyből a tartozás származik; csatolandók ezen okirat másolatai is; ha pedig ilyen kikötés nincs, a tartozás abban a pénznemben jelentendő be és teendő le, amely a békeszerződésekben fel van tüntetve.

40. §. Akik ezeket nem jelentik be, vagy ha bejelentik, nem tüntetik fel pontosan az 1916 augusztus 14-én létező hely-

zet szerint, avagy ha ezen dátum után fizették be és nem jelentik be, az állam javára a tartozás megfizetésén felül a tartozásösszegének hatszorosát tevő pénzbírsággal büntetendők.

41. §. Nagyrománia területének összes román honosai, akik a Romániával háborút viselt államok alattvalóinak 1916 augusztus 14-ike előtti, vagy a megszállás idejéből való követelésekkel hitelezői, kötelesek a jelen törvény kihirdetésétől számított két hónap alatt a behajtandó követeléseket bejelenteni.

Ezek a fenti cikkekben meghatározott letétek eredményéből követeléseik arányában ki fognak elégíteni. A maradék az államot illeti követeléseit számláján és a hadi kártalanítások fejében.

Akik ezeket a fenti határidőben be nem jelentik, a kifizetésre vonatkozó jogokat elvesztik.

42. §. Az ellenséggel létesült jogügyletek semmisége, melyeket az 1917 december 9-iki 1480, az 1916 augusztus 14-iki 2790, az 1918 december 10-iki 3616 számú törvényrendeletek ilyeneknek nyilvánítottak, ipso jure maga után vonja azt, hogy az a román vagy szövetséges alattvaló, akinek javára a bíróságok ama jogügyleteket semmisként nyilvánították, visszatérítse az államnak az általa felvett árat vagy összegeket. Az állam jogosult ezen összegeket onnan kezdve követelni, amint a román, avagy a román vagy szövetséges alattvaló visszakapja a maga tárgyát vagy dolgát. A pénzügyminiszter jogosult ezeket az összegeket a végrehajtási törvény alapján s az ott meghatározott eljárás szerint visszakövetelni.

Ezen visszatérítések eszközlése végett a bíróságok azonnal a jelen törvény kihirdetése után beküldik azon ítéletek másolatait, melyekkel ama jogügyleteket megsemmisítették. Az így összegyűjtött összegekből a hadikárosultaknak kártalanítások fognak adatni.

43. §. A jelen törvény rendelkezéseivel ellenkező minden törvényi és rendeleti rendelkezés hatályát veszti.

44. §. A jelen törvény életbeléptetése végett szabályrendelet fog készülni.

A törvény kihirdetett 1915. június 12-én a hivatalos lap 1925. június 13. számában. A törvény száma 3037.

**Hitelnyújtás előtt szerezzon
üzletfelelről információt a RADIO
hiteltudósító irodájától**

CLUJ—KOLOZSVAR, Strada Regina Maria No 34. — Postafiók szám: 127

GYAPJU- IPAR RT TIMIȘOARA

* Gyapjmosóda,
fésűde,
fésűs-kártolttonal és
vigognefonóda,
szővőde,
appretura és
fésűde

**KÖTŐT- ÉS
KÖTSZÖVŐGYÁR**

* **Fióközletek:**
București, Str. Paris 3
Cluj, Calea Victoriei 24
Oradea-Mare, Str.
Reg. Ferdinand 13

Amerikai
irodaberendezések,
tömör és műbutorok,
1^a tölgyfaparketta

RIMANÓCZY
műbutor és parkettgyár rt.
Oradea-Mare

Közp.iroda: Parcul Traian 1. GyárKolozsvári-ut 117

Biharmegyei
Takarékpénztár és Gazdasági Bank
Oradea-Mare

Foglalkozik a banküzlet
összes ágaival
a legkülönösebb
feltételek mellett

Alapított: 1872 évben

Takarékbetétek
Folyósámlák
Átutalások

Pénztári telefon: 148
v. igazg. telefon: 489

**FILIALEN:
TIMIȘOARA, BRAȘOV,
WIEN**

!

Brüder Montag

**Getreide Export,
București,
Str.
Regala
8**

!

**FILIALEN:
TIMIȘOARA, BRAȘOV,
WIEN**

BANCA
**Marmorosch,
Blank & Comp.**
S. A.

Capital social Lei 125.000.000 deplin vărsat
Rezerve Lei 177.000.000 Lei

**SEDIUL IN
BUCUREȘTI**

SUCURSALE ȘI AGENȚII:

ÎN STRĂINĂTATE: *Paris, Place Vendome, 20. Constantinopol-Galata, Agopian Han Agenție in Sambul. New-York, Bredway 31-33*
ÎN ȚARA: *București, Calea Victoriei 42, Calea Grivitei, Piața Sf. Anton și Calea Moșilor (Gura Oborului). Arad, Brăila, Brașov, Cernăuți, Cluj, Constanța, Galați, Ismail, Oradea-Mare, T. Mureș*
COMANDITA: *Albert Blank & Co. Viena I, Josefsplatz 6.*

OPERAȚIUNI DE BANCĂ:

*Conturi Curente, Imprumuturi, Lombarde,
Sconturi, Schimb,
Scrisori de credit, Cecuri,
Avansuri comercianților și industriașilor,
Emisiuni, Safe*

Adresa Telegrafică: BLANKBANCA

Nagyváradi Takarékpénztár

Cassa de Păstrare din Oradea-Mare

Oradea-Mare—Nagyvárad

Strada Alexandra (Teleky-utca) No. 2

Alaptőke: 10,000.000 lei

Elfogad betéteket előnyös kamatoztatás mellett könyvecskékre és folyószámlákra. (Cheque számla). Kölcsönöket nyújt váltóra és folyószámlára. Deviza autorizáció alapján előnyösen teljesít külföldi átutalásokat. Lebonolyit megHITELEZÉSEKET, átutalásokat, beszedéseket (incasso) stb. Megőrzés végett átvessz értékpapirokat (Safe deposit)

Alapítattott: 1847. évben.

I VRIA

Biztosító Rt.

Székhelye:
Oradea-Mare

*

Fiókgazgatóság:
Bucarest—Cernauți

*

Telefon:
13-61, 14-61
10-58, 10-50

*

Képviseletek az
egész országban
Kartellen kívül!!

VICTORIA NATIONA

Általános
Biztosító Rt.
Oradea-Mare

Strada Regele
Ferdinand
10.

Foglalkozik a biztosítás minden ágazatával / Olcsó díjtételek / Előnyös és modern követény feltételek / Kartellen kívül / Agilis képviselők az ország minden részében felvételnek

Kirendeltségek: Bihar és Osorheiu

BIHARMEGYEI NÉPBANK

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ORADEA-MARE

Fiókok: Beiuș és Vășcău

Alaptőke: 10,000.000— Lei.

ORIENT

ASIGURARE GENERALĂ S. A. * ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ RT.

ORADEA-MARE

Elfogad
élet, tűz, betörés, baleset,
szavatosság, szállítmány és jégbiztosításokat
a legolcsóbb díjak és legmodernebb
kötvényfeltételek
szerint

KARTELEN KIVÜL ! KARTELEN KIVÜL

Vezérképviseletek:
Oradea-Mare, Arad, Temesvár, Marosvásárhely,
Cluj és Szatmár

Wohanka

Műszaki Kereskedelmi Rt.

Oradea-Mare (Nagyvárad), Piata Mihailu Viteazul 14.

Gépek, szerszámok és műszaki anyagok minden iparág számára!
Telegramm: Wohankáék Alapított 1866. évben

TELEFON;
10-77

Képviseletek és egyedárusítások
A műszaki és malomszakma legkiválóbb
gyártmányaiból

Testvérvállalatok
Budapest, Belgrád, Bratislava, Debrecen, Sátoraljauhely,
Szolnok, Zagreb, Varschau

DERBY

E Z É L Ö T T
HUNGÁRIA CIPŐGYÁR R. T.
GYÁR ÉS KÖZPONT:
ORADEA-MARE

SAJÁT FIÓKÜZLETEK:

1. Arad	9. Sibiu
2. Braşov	10. Târgu-Mureş
3. Cluj	11. Timişoara, Belyáros
4. Oradea-Mare 1. Gyárépület	12. Timişoara, Gyárváros
5. Oradea-Mare 2. Bazárépület	13. Timişoara, Józsefváros
6. Oradea-Mare 3. Str. Nicolae Jorga (Zöldfa-u. 7.)	14. Sighetul-Marmatiie
7. Petroşani	15. Caransebes
8. Satu-Mare	16. Lugoj
	17. Dicsőszenmárton
	18. Nagyszentmiklós

*Gyárt keresztülvarrott (Mc. kay)
és rámaavarrott (Goodyear) cipőket a legfinomabb és
olcsóbb kivitelben*

Rosenberg Izsó

cementárugyár, asphalt- és kátrányipar r.t.
Oradea-Mare (Nagyvárad)

Gyártmányai:
*Bekeminőségű egyszerű és min-
tás márványozsok és cement-
lapok, járdák, terek és udvarok
borítására, cementes ívek min-
den méretben, cementkutgyűrű,
gipszlapok Rabitzfalakhoz, sír-
kövek, sírszegélyek stb., stb.*

**Elsőrendű filzpaperből készült
Asphalt fedellemezek. Parafa-
hintésű elszigetelő lemezek.**

Állandó nagy raktár:
tordal elsőrendű portland-
cementből, asphalt bitu-
menből, asphalt mastix-
ből, vízmentes kőszén-
kátrányból

Vállal mindennemű be-
ton-, vasbeton- és műkö-
munkálatokat

Gyártelepek:
Oradea-Mare, Galea Vic-
toriei 48. és Téglagyár-u.

Telefon: 67. sz.

LÖBLÉ H. SZESZGYÁR, SZESZFINOMITÓ, RUM,
LIKÖR, AETHER, ECET ÉS OLAJGYÁR

ORADEA-MARE

Fiókok:
Fugyvásárhely és Debrecen

TELEFON:
12—22

Sürgőnycim: LÖBLÉ

Pesti

Magyar Kereskedelmi Bank

nagyváradí fiókja

Telefonszám: 3-30, 3-25, 3-26, 16-04

Lloydul Roman Ált. Bizt. R. T.

Központ: ORADEA-MARE

Foglalkozik: tűz-, betörés-, lopás-,
baleset, szavatossági és szállímányi,
valamint élet és járadékbiztosítások-
kal különböző kombinációk szerint

Képviseltek az egész or-
szágban. / Kariellen kívül
Agilis képviselők felvételnek

A PÉNZ

A CREDITUL INDUSTRIAL (IPARI
HITELINTÉZET)
A NAGYROMÁNIAI BANKOK
ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK
ALAPSZABÁLYAI
A DEVIZATÖRVÉNY
A DEVIZAELENŐRZŐ HIVATAL
RENDELETEI
AZ ERDÉLYI ÉS BÁNÁTI PÉNZ-
INTÉZETEK NÉVSORA

Leszámitolóbank

R é s z v é n y t á r s a s á g
Timișoara - (Temesvár)

Sürgőny cím: ESCOMPTE.
Telefonszámok: 6-60, 18-32, igazgatósági 7-78.
Alapítástott: 1906.

Alapítőke: 5,000,000 lei.
Tartalékalapok kb.: 3.000,000.
Devizakereskedelemre autorizált intézet.

Az Intézet igazgatósága:

BLASIÁN VICTOR (elnök), DR. CIOBAN POMPIL,
GIURESCU JOAN, DR. HAJDU FRIGYES, HAVAS EMIL,
KOVÁCS MÓR, KUBICSEK OSZKÁR vezérigazgató, MAY IMRE,
NEUBAUER GYULA, SCHWARZ JÓZSEF,
STEFANESCU GEORGE.

Felügyelőbizottság:

PINCIU CORNÉL elnök, ELEK ZSIGMOND, DR. JAKÓBI KÁLMÁN,
POPOVICI VIRGIL, REISZ ALFRÉD, SCHNEER ADOLF.

VEZÉRIGAZGATÓ: KUBICSEK OSZKÁR,
IGAZGATÓK: BERGER MANÓ, PÁL DEZSÓ,
IGAZGATÓ HELYETTES: LADÁNYI ARNOLD.

CÉGVEZETŐK:

CSONGOR ÁRPÁD főpénztárnok, RADÁNY LÁSZLÓ.

Kiterjedt elsőrangú összeköttetésénél fogva és jól megszervezett levelezői hálózata révén legponosabban teljesíti átutalási megbízásokat, kiállít csekket a világ bármely piacára a legelőnyösebb feltételek mellett. A bank- és takarékpénzületi üzlet minden ágával foglalkozik. Az intézet érdekkörébe tartoznak a következő vállalatok: Lánggyár Részvénytársaság Temesvár, Árszforgalmi Részvénytársaság Temesvár, Arbor Fatermélő Részvénytársaság Temesvár, Temesvári Ház Részv.-Társ. Temesvár.

A Creditul Industrial.

Törvény a Creditul Industrial (Ipari Hitelintézet) felállításáról.

1. *cikk.* A pénzügyminiszterium felhatalmaztatik, hogy a kereskedelmi és iparminiszteriummal és a Banca Nationalával egyetértve, az állam és a nemzeti bank részvétele mellett felállítsa a „Societate Naționala de Credit Industrial” nevű részvénytársaságot, melynek alaptőkéje 500,000.000 lei és amelyből 200,000.000 lei lesz az első kibocsájtás. A részvénytársaság célja: az ipar számára szükséges hitel nyújtása, az ipari és kereskedelmi követelések mobilizálásának megkönnyítése és Románia ipari fejlődésének elősegítése.

2. *cikk.* A részvénytársaság tartama nincsen korlátozva. Ellenben az állam jogosult 30 évi időközökben a jelenlegi törvény által engedélyezett privilégiumok visszavonására és a hitelintézetből való kilépésre.

3. *cikk.* A társaság székhelye Bukarest, fiókokat az ország bármely helyén nyithat, ha annak szüksége mutatkozik.

4. *cikk.* Az állam az új intézet felállításában eleinte 40 millió lejrel, a Banca Naționala 60 millió lejrel vesz részt.

Ugy az állam, mint a nemzeti bank jegyzéseik egy részéről lemondhatnak, mely esetben azonban az állam köteles az alaptőke 5 százalékaival, a Nemzeti Bank az alaptőke 10 százalékaival az alaptőke jegyzésében részt venni.

5. *cikk.* Az állam a Credit Industrial által kibocsátandó pénztári jegyeket garantálja azok kamataival együtt: a kibocsátandó hitelleveleket és obligációkat szintén az állam garantálja.

6. *cikk.* Az állami pénztárak és a Nemzeti Bank lombardja ezeket az új Ipari Hitelintézet által kibocsátandó kötelezvényeket és ipari hitellevelet garanciaképpen elfogadják. Ezekben a cimletekben a kiskorúak és a gyámság alatt levők vagyona is elhelyezhető. Az iparhitelintézet cimletei az állami járadékpapírok összes előnyeiben részesülnek.

7. *cikk.* A bíróságnak nincs jogában az iparhitellevelek annuitásainak megfizetésére haladékot megítélni. Az állam is csak azzal a joggal bír, hogy az esetleges adóhátralékok érdekében az állami követeléseket előnyben fogják részesíteni.

8. *cikk.* Esedékes követelések behajtására a Creditul Industrial az alapszabályokban lefektetett eljárást fogja követni. Ingó és ingatlan vagyonok eladását esedékes követelések behajtása céljából csakis a jelen törvény és alapszabályok értelmében lehet eszközölni. Esetleges csődeljárás esetében a Cre-

ditul Industrial az állam után minden más hitelező előtt elsőbbségi jogot élvez saját intézete követeléseinek behajtására. Az állam elsőbbségi joga az adóhátralékok behajtására fenntartatik.

9. cikk. 30 éven keresztül az új iparhitelintézet összes aktái igazolványai stb. után a törvényes bélyegilletékek felét fogják csak fizetni, az iparhitellevelek pedig az adótörvényben előírt megfelelő adókatégória fizetésére kötelesek.

10. cikk. A Creditul Industrial összes transzaksiói kereskedelmi jellegűeknek tekintendők. Mindazok, akik ezekben a transzaksiókban résztvettek, adott esetben a kereskedelmi törvényszék ítékezésének lesznek alávetve.

11. cikk. Az új hitelintézet a törvénytervezetben mellékelt alapszabályok alapján működik, melyek a törvény egyik részét képezik, tehát törvényes jelleggel bírnak. Az alapszabályokat csakis a minisztertanács beleegyezésével és a pénzügyminiszterium indokolt jelentése alapján lehet megváltoztatni.

12. cikk. Miután az ipari hitelintézet nemzeti jelleggel bír, az intézet ellenőrzése az állam hatáskörébe tartozik. Az ellenőrzés módzatainak részleteit az alapszabályok tartalmazzák.

13. cikk. Az eddig érvényben volt és a *Case de Imprumut pe gaj* nevű iparhitelintézetekre vonatkozó törvények jelen törvény életbeléptetésétől kezdve hatályukat veszítik.

14. cikk. Hatályát veszti az ipari hitelre vonatkozó minden más rendelkezés, mely a jelen törvénnyel és a csatolt alapszabállyal ellentétes, így nevezetesen a zálogköcsönpénztárak törvénye.

15. cikk. A csatolt területeken a perrendtartás behajtása jelen törvény elvei alapján történik, az ezen területeken a végrehajtásra illetékes közegek útján és a telekkönyvi szabályok alkalmazásával.

Nyomtatványok
a legmodernebb kivitelben
a „Cultura“-könyvnyomdában
készülnek. Cluj, Strada Regina Maria, 54. szám

TELEFON 14-12 **Nagyvárad** TELEFON 14-12

hajdismű és fésűárugyár

Cégtulajdonos:
RIPPNER FARKAS

Románia legrégebb és legnagyobb vállalata ezen cikkekben
Oradea-Mare—Nagyvárad, Kolozsvári-ut 125

A Creditul Industrial (Ipari Hitelintézet) alapszabályai

I. CIM

Alapítás, tárgy, műveletek

1. *cikk.* A jelen alapszabályok értelmében részvénytársaság alakul, melynek neve: Nemzeti Ipari Hitelintézet.

2. *cikk.* Székhelye: Bukarest, de az igazgatóság határozatával belföldön fiókok és ügynökségek létesíthetők.

3. *cikk.* A társaság fennállásának tartama határozatlan.

Az állam minden 30-ik évben megvonhatja a jelen törvényben megtartott kiváltságokat és kivonhatja részesedését.

Ha e joggal az állam a 30 éves időtartam lejárta előtt két évvel nem él, a kiváltságok további 30 évre végleg érvényben maradnak.

A társaság a kereskedelmi törvény szabályain kívül csak az igazgatóság indítványára, közgyűlési határozattal osztható fel; e felszámolást külön törvény fogja szabályozni.

4. *cikk.* A társaság célja a román ipar minden formája támogatása, tehát elsősorban abban fog segédkezni, hogy a román ipari intézeteknek hosszú, vagy középtartamu követeléseit mobilizáltassanak.

E végből a következő műveleteket végzi: a) Határozott lejáratu vagy folyószámla-kölcsönök ipari eredetű értékekre és ipari nyersanyagokból, gyártmányokból és általában az iparosnak iparához tartozó, gyárakban vagy raktárakban található, oly ingó vagyonából álló zálogra, amely ipari vagyon könnyen individualizálható avégből, hogy elzálogosításra alkalmas legyen. A fenti zálogok bankgaranciával helyettesíthetők, vagy azokon kívül ily garancia is kérhető, ha az igazgatóság elhatározza.

Az ily kölcsönök lejáratu legfeljebb 6 hó, de az igazgatóság még további 6 havi halasztást adhat.

Egészen kivételesen, ha a személyes garancia elegendőnek mutatkozik, engedélyezhetők kölcsönök egy harmadik személy garanciájára, vagy reális garanciákra is;

b) Határozott lejáratu, vagy folyószámla-kölcsönök, melyek oly ingatlanokra, vagy oly ingatlan jellegű berendezésekre adatnak, amely ingatlanok, vagy berendezések valamely iparhasználatára szolgálnak, vagy pedig egyidejűleg jelöltesenek ki ezen célra.

Ezen kölcsönök tartama 20 évet nem haladhat meg és visszafizetésük annullásokban, vagy részletekben történik.

Az I. H. (Ipari Hitelintézet) követelésének behajtása végett az ingatlan jellegű berendezéseket ellehet választani a földtől, ha a társaság ezt kéri;

c) Iparosoknak adott kölcsönök közhitelepapírokra, vagy az igazgatóság által jónak talált ipari társaságok részvényeire.

d) Közraktári jegyekre, közraktárban letett, avagy szállítás alatt levő árukra adott kölcsönök, ha az áruk biztosítva vannak, továbbá általában az ipari üzletekből származó és 6 hónapnál rövidebb lejáratu mindennemű kötelezettségekre (engagement) adott kölcsönök.

e) Ipari szövetkezeteknek, vagy oly intézményeknek engedélyezendő mindennemű kölcsönök, mely intézmények célja, hogy bármely alakban segítse vagy financirozza a kisipart, ügyelve, hogy az adott előlegek a kisiparnak jussanak.

f) A kisajátított földtulajonosok részére a kisajátítási cimetek mobilizálásának megkönnyítése, hogy az ipari tevékenységben részt vehessenek;

g) Közérdekű iparok létesítésében való részvétel.

h) Új iparok létesítésére való törekvés, utbaigazítások és segítség adása.

i) A kisipari hitelre külön osztály szervezése, mely a 95. cikk szerint létesítendő külön tartalékból fog a lehetőség szerint támogatatni.

5. cikk. Evégből a társaság: a) Kölcsönököt adhat és az engedélyezett jelzálogos kölcsönökre ipari zálogleveleket bocsáthat ki. a) Saját tárcájában levő papirokat a Banca Națională-nál minden más biztosíték nélkül vizleszámítottathat még akkor is, ha azokon az I. H. aláírásán kívül még csupán csak egy aláírás van. c) Határidőre betéteket fogadhat el az igazgatóság által megállapított kamat mellett, d) Bemutatóra szóló pénztári jegyeket az I. H. befizetett alaptőkájének $\frac{3}{4}$ része erejéig bocsáthat ki.

Ezek a jegyek a rajtuk feltüntetett lejáratkor fizetendők és legalább két százalékkal alacsonyabb kamatozásnak, mint az I. H. által adott kölcsönök kamatlába.

Csak tárgyi zálogokra adott kölcsönök után bocsáthatók ki és rajtuk lesz azon szerződés száma, melynek alapján kibocsáttattak, e) Kamatozó kötvényeket bocsáthat ki az igazgatóság által megállapított kamatlábbal. f) Minden szükséges kölcsönügyletet megköthet.

Ezek idegen értékben is köthetők avégből, hogy az iparosoknak szerszámok és nyersanyagok beszerzésére idegen devizákat adhasson. g) Iparosok külföldi tartozásaiért, melyek gépek alkatrészek és ipari nyersanyagok fejében külföldi valutában állanak fenn, kezességet vállalhat, ha az iparosok az igazgatóság által kért biztosítékot megadják.

6. cikk. Az I. H. csak a saját igazgatási céljaira vagy követeléseire fedezésére szerezhethet ingatlanokat.

7. cikk. Mindezen műveleteket az I. H. csak iparosok vagy oly nemiparosok részére végezheti, kik az iparban részt akarnak, venni.

II. CIM

Tőke, részvények, kötvények, betétek.

8. *cikk.* Az alaptőke 500 millió lej mely 500.000 drb. 1000 lejes részvényekből áll.

Az állam 20%-al, a Banca Națională 30%-al vesz részt.

Legalább 200 millió az alapításkor irandó alá, a többi későbbi kibocsátások tárgya.

A közgyűlés az alaptőkét minisztertanácsi jóváhagyással emelheti, új kibocsátásnál a régi részvényesek, legalább $\frac{1}{4}$ és legfeljebb $\frac{1}{2}$ részben részesednek.

9. *cikk.* A Banca Națională gondoskodik az aláírásra-bocsátásról és az alakuló közgyűlés megtartásáról.

10. *cikk.* A részvényesek csak részvényeik erejéig felelősek. A részvények névre szólók és csak román honosokra ruházhatók át az igazgatóság engedélyével.

11. *cikk.* Minden részvénynek csak egy tulajdonosa ismerhető el; több tulajdonos közös megbizottat választ.

III. CIM

Kiváltságok, biztosítási intézkedések, jogok és köteleességek.

A) Jelzálogos kölcsönök

Az I. H. az annuitásos jelzálogkölcsönök erejéig legfeljebb 20 éves visszafizetéssel ipari zálogleveleket bocsátott ki és a 73. cikk kivételével csakis ezen záloglevelek alapján adhat jelzálogos kölcsönöket.

13. *cikk.* Kibocsáthat a tőke $\frac{2}{3}$ részéig legfeljebb 15 év alatt visszafizetendő kötvényeket is, melyek részleteit az igazgatóság határozza meg.

14. *cikk.* Az I. H. által kibocsátott pénztárjegyeket, ezek kamatait és az egyszerű vagy jelzálogos kötvények szelvényeit az állam garantálja.

15. *cikk.* Az I. H. kötvényei vagy záloglevelei a közpénztáraknál és árveréseknél óvadékul, a Banca Națională-nál pedig lombardban elfogadtatnak. S azokba kiskorúak és gondnokoltak vagyona is fektethető.

Mindezen cimletek ugyanazon előnyökben részesülnek, mint az állami járadék.

16. *cikk.* Az I. H. jelzálogkölcsönt csak első helyre és csak az ingatlan becsértékének feléig adhat, de a kölcsönből az előző terhek kifizethetők, hogy a kölcsön első helyre kerülhessen.

17. *cikk.* A kölcsönben részesülő iparos két év múlva új becslést és a kölcsön felemelését kérheti, ha az ingatlant javította vagy bővítette.

18. *cikk.* A kölcsönkérő minden kölcsönlevélben köteles kijelölni a jelzáloggal terhelt ingatlanra illetékes törvényszék

területén oly helyet, ahol részére a kézbesítéseknek történnie kell. Az I. H. székhelye mindig Bukarest.

19. *cikk.* Az ingatlan a tőkét és kamatait a 3 évi kamat-elévülésre való tekintet nélkül mindaddig garantálja, míg a követelés az I. H. pénztáránál teljesen le nem fizettetik.

20. *cikk.* Az I. H.-nak járó minden tartozás után a lejáratról kezdve törvényes kereskedelmi kamat jár.

Ez a kamat a behajtási költségek után is jár azon naptól kezdve, melyen az I. H. azokat kifizette.

21. *cikk.* Ha a félévi kamatrészlet vagy annuitás a lejáratkor le nem fizettetik, az I. H. jogositva van az adós késedelmének megállapításától számított 1 hónap múlva az egész tartozás visszafizetését követelni.

22. *cikk.* A záloglevelekben adott jelzálogos kölcsönt az adós egészben vagy részben lejárat előtt is visszafizetheti készpénzben, vagy a kölcsönkötvényben meghatározott záloglevelekben, melyek al pari fogadandók el és megsemmisítendők.

23. *cikk.* Konverzió új időtartamra csak a kölcsön $\frac{1}{4}$ részének lefizetése után és csak új becslés alapján kérhető.

24. *cikk.* Ha a kölcsönkérő a szerződéskötéskor elhallgatott oly terheket, melyek az I. H. jogait sérthetik, az egész követelés felszólítás és birói eljárás nélkül azonnal esedékes.

25. *cikk.* Az adós köteles lemondani a jelzálogul szolgáló ingatlan jogi helyzetének minden módosításáról és annak rongálásáról, amit ha nem tart meg, az egész követelés esedékes.

26. *cikk.* A jelzálogos ingatlan tűz és esetleges robbanás ellen is biztosítandó az adós költségén, a tartozás egész idejére.

A kölcsönkötvényben kikötetik a biztosítási összeg átszállása az I. H.-ra.

27. *cikk.* Kár esetén a biztosítási összeg az adós közbenjövete nélkül egyenesen az I. H.-nak fizetendő.

Az I. H. ezt a tartozásból leszámítja s megfontolás tárgyává teszi, hogy az ingatlant ujjaépíttesse-e új kölcsön alapján.

B) Ipari hitellevelek és kötvények.

28. *cikk.* Ezek bemutatóra szólnak s a bemutatónak történő fizetés a I. H.-t mentesíti; átruházásuk egyszerű átadás útján történik.

29. *cikk.* Ipari hitellevelek csak a kölcsönvevők által vállalt kötelezettségek erejéig bocsáthatók ki:

90. *cikk.* Ezek és a kötvények egyenlő ranggal biró kiváltságos követelések az I. H. egész vagyona s csőd esetén elsőbbséggel fizetendők.

Az ipari hitellevelek kifizetése első sorban a lekötött ingatlanra vonatkozással történik.

31. *cikk.* Az ipari hitellevelek és kötvények tulajdonosai csak az I. H. ellen léphetnek fel.

32. *cikk.* A tőke és kamat kifizetése ellen semmi kifogás-

nak nincs helye, kivéve ha a hitellel vagy kötvény elveszett.

33. *cikk.* A szelvények a bemutatónak kifizetendők.

34. *cikk.* A hitellevelek félévenként kisorsoltatnak oly mértékben, hogy jelzálogkölcsonnel nem fedezett hitellel ne maradjon.

C) Biztosítási intézkedések.

35. *cikk.* Az annuitások fizetésére a bíróság nem adhat halasztást.

36. *cikk.* A fizetés semmi ellentmondással nem halasztható és csak az adók tekintetében van az államnak elsőbbsége.

37. *cikk.* Ha az annuitás a lejáratkor pontosan nem fizetetik, az I. H. a hitelezőket általában megillető jogokon felül a lekötött ingatlant az alábbiak szerint eladhatja. Az I. H. összes kiváltságait megtartja, akár az alábbi speciális, akár a rendes eljárás útját választja.

Az ingatlanok eladása azonban csak a jelen alapszabályok szerint történhetik.

Csőd esetén a hasznok, jövedelmek és a jelzálogul lekötött ingatlanon levő mindennemű ingók tekintetében az I. H. elsőbbséget élvez és őt csak az állam és polg. törv. 1729 cikkében és 1730 cikke 2., 4. és 5. bekezdésében említett hitelezők előzik meg.

D) Zárlat mint külön biztosító intézkedés.

38. *cikk.* Az adósnak az annuitás körül előálló késedelme esetén az I. H. a jelzálogos ingatlan fekvése szerint illetékes törvényszék elnökétől vagy az őt helyettesítő járásbírótól kérheti, hogy az adós költségére és veszélyére a jelzálogos ingatlant birtokba vehesse.

Az elnök vagy helyettese a kéréstől számított 3 nap alatt felhívja az adóst, végrehajtó útján, a perrendtartás 74. cikke szerint, hogy fizessen, mert különben az I. H. az ingatlan birtokába lép és ha az adós 10 nap alatt nem fizet, az elnök az I. H.-t az adós költségére és veszélyére az ingatlan birtokába helyezi.

Az ingatlan birtokába helyezett I. H. köteles a bérleti és haszonbérleti szerződéseket tiszteletben tartani, még ha azok a kölcsön után keletkeztek is, de az I. H. elfogadta.

39. *cikk.* A zárlat ideje alatt az I. H. szedi be a bevételeket, vagy termékeket, melyek a gyárban, vagy raktárban található bármily előterjesztés, vagy tilalom történjék is.

Ezen jövedelmekből elsősorban a kincstári illetékek, a zárlati költség, a gyár igazgatási költségei és az annuitások lejárt részletei fizetendők, a többi az adós kapja.

A zárlatból eredő minden kockázat, és veszély az adós terhe.

40. *cikk.* Előterjesztés esetén, ha azt akár az ingatlan tulajdonosa, akár más érdekelt adja be a zárlati kezelés számadásai

ellen, választott bíróság dönt, melybe egy tagot az I. H. egyet az ellenfél és meg nem egyezés esetén egyet a semmitőség elnöke nevez ki. Az eljárás az lesz, amelyet a földhitelet-törvény előír. Ha az ingatlan nincs bérbeadva, azt az I. H. legfeljebb 5 évre bérbeadhatja.

41. cikk. Ha az annuitás nem fizettetik, vagy más esetben is, midőn a törvény, vagy az alapszabály szerint az egész tőke esedékessé válik, az I. H. a jelzálogos ingatlant végrehajtásilag eladhatja. Ez ellen nincs ellentmondás.

E) Végrehajtás

42. cikk. A jelzálogos ingatlan eladása végett az I. H. a következő alakszerűségeket köteles megtartani:

a) Végrehajtási felhívást ad ki az adósnak, melyben kéri az egész tőke, a hátralékos annuitások, kamatok és költségek megfizetését.

Ennek kézbesítése után rögtön a törvényszék elnökéhez fordul, kérve a végrehajtási zálogjog bejegyzését s mihelyt ez megtörtént, az ingatlannal többé rendelkezni nem lehet s a későbbi rendelkezések az I. H.-val szemben nem hatályosak s a végrehajtást nem akadályozzák.

b) Ha a felhívás vételétől számított egy hó alatt az adós nem fizet, az egész fennálló tartozás és összes járulékai erejéig végrehajtás vezetendő az ingatlanra.

A felhívást az adósnak a kölcsönkötvényben kitett lakhelyére kell küldeni a perrendtartás 74. cikke szerint.

Ha az adós meghal, a végrehajtás az örökösök nevén folyik, a kötvényben kitett lakhelyen a perrendtartás 74. cikke szerint.

A felhívás hatálya a követelés és járulékai teljes kifizetéséig fennáll.

43. cikk. Az I. H. a végrehajtási kérvényhez a 42. cikk szerinti felhívás eredetijét és az annak átadásáról szóló bizonyítékokat, vagy jegyzőkönyveket köteles csatolni.

A törvényszék 3 nap alatt elrendeli az ingatlan eladását.

Az eladás a Monitorban való második közzététel után 4 hónapra történik s ha ez vasárnap, a legközelebbi köznapon.

Halasztás esetén csak egyszer kell a hirdetményt közzétenni és az eladás már a 20-ik napon történhetik.

Más árvereltető közbenjötté nem halaszthatja el az árverést.

44. cikk. A hirdetményt az ingatlan községi előljárási és a törvényszék aijtáján is ki kell függeszteni és 1 példányt az adósnak, vagy örökösének kézbesíteni.

A hirdetményt az elnök és a végrehajtó írja alá.

45. cikk. Az eladási hirdetés és eladási eljárás ellen semmi ellentmondásnak nincs helye, de az eladás napjáig a követelés és járulékai teljesen kifizethetők, mely esetben a végrehajtás megszűnik.

46. *cikk.* Az adósok és I. H. közti viták felett a terület szerint illetékes törvényszék dönt. Az eladás csak az I. H. kérésére függeszthető fel.

47., 48., 49., 50., 51., 52., 53., 54., 55. cikkek az árverés megtartásának módját és az utóajánlatot szabályozzák.

F. Kézizáloggal biztosított követelések

56. *cikk.* Az I. H. javára a kézi zálog akkor is létesül, ha a tárgyat nem adja át az adós, hanem csak megegyezés jön létre. A zálog ez esetben a megegyezést tartalmazó okirat kelteétől áll fenn és az adós a zálogtárgyat az I. H. részére tartja birtokban s köteles azt megőrizni.

Az irat kelte teljes hitelű.

A nyersanyagra létesült zálog kiterjed azon ipari termékre is, melybe felhasználták vagy melyé átalakították. A zálogszerződésnek azonban fel kell tüntetnie azon tárgyak nemét és mennyiségét, melyekre az átváltoztatás szándékolatik és melyekre a zálogjog fenn fog maradni.

Ha az I. H. konstatálja, hogy a zálogtárgyat hanyagságból vagy rosszakaratból az elveszés vagy értékcsökkenés veszélye fenyegeti, a tartozás azonnal lejárttá válik és a törvényszéki elnök az I. H. kérelmére köteles az I. H.-t felhatalmazni, hogy a zálognak az eladásig való megőrzéséről, átszállításáról és beraktározásáról gondoskodjék.

57. *cikk.* A zálogszerződés keltétől számított 5 nap alatt azt a kézi zálogok külön jegyzékébe, melyet a törvényszék vezet, az I. H. kérelmére be kell jegyezni. Ahol nincs törvényszék, a községnél is vezetendő ily jegyzék.

Harmadik személyekkel szemben a zálog törvényszéki székhelyeken a törvényszéki, egyebütt az előljárási jegyzékbe való bejegyzéstől hatályos.

A törvényszék a bejegyzésről szóló kivonatot sürgősen, megküldi az illető előljárásgoknak.

A törvényszéknél és a községben vezetett ezen zálogjegyzékbe bejegyzett ügyiratokat, a törvényszék az I. H. kérésére köteles végrehajtási záradékkal ellátni, azok a bíróság előtt mindenkiel szemben teljes bizonyítékul szolgálnak.

A zálogjog bejegyzése után a zálogtárgyakat a községterületéről csak az előljárási, vagy az illető biztos engedélyével szabad kivinni, mely engedélyt ezek csak az I. H. felhatalmazása alapján adhatják meg. Az adós, aki az ellen vét, az 58. cikk szerint büntetendő.

58. *cikk.* Az adós, aki zálogtárgyat egészben vagy részben elidegeníti, eltékozolja, elsikkasztja, vagy saját ténye által elveszni hagyja a kölcsön megkötése után, csalás miatt büntetetik. A büntetés legalább 3 és legfeljebb 6 havi fogház és enyhítő körülmények nem állapíthatók meg. A tények megállapítása az általános büntetőjogi szabályok szerint történik.

Ugyanígy büntetik az adós, aki a kölcsön megkötésekor a zálogul felajánlott tárgyakon fennálló zálogot, vagy más terhet elhallgat.

Az adós, akire az elzálogosított tárgyak, vagy anyagok fenntartása rábizatik és ezt nem teljesíti, elveszti a kölcsön lejáratí kedvezményét és az I. H. a zálogot eladja.

59. cikk. Az I. H. keresetei sürgősen intézendők el.

Az I. H. ellen keresetet indítani a bukaresti törvényszék előtt lehet. Ha azonban a kereset a jelen törvényben meghatározott zálogműveletből ered, azt azon törvényszék előtt is meg lehet indítani, melynek területén a kölcsön létrejött, ha az I. H.-nak fiókja vagy ügynöksége van.

2., cikk. A zálogtárgyakra az I. H. követelése kiváltságos ranggal bír, de fennmarad a tulajdonos elsőbbsége a kölcsön létrejöttének évére járó bér, továbbá a kölcsönt követő év május 6-ától vagy november 6-ától kezdődő bérfélévre járó bér erejéig, továbbá a polg. törvkv. 1729. cikkében és az 1750. cikk 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8. bekezdéseiben leírt követelések elsőbbsége is megmarad.

61. cikk. Ha a lejáratkor a tartozás nem fizettetik ki, ugyszintén a polgári perrend 382. cikke eseteiben is, az I. H. végrehajtást kérhet a törvényszéknél.

62. cikk. A törvényszék elnöke elrendeli a zálog eladását, felhívást küld az adósnak, melyről a háztulajdonost is értesíti.

A 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72. cikkek a zálog elárverezéséről szólnak.

73. cikk. Az I. H. kisajátítási járadékokat is lombardba vesz, ügyelve arra, hogy az azokra adott kölcsön ipari célokra fordíttassék.

Ezen cimleteket az I. H. a Banca Naționalánál a rendes lombardon 2 százalékkal alul tovább lombardirozhatja.

Ha az I. H. valamely adósa felajánlja, hogy a kölcsönösszeget giróval, vagy vállalatával és a kért kölcsön 90 százalékaig terjedő névértékű kisajátítási cimletekkel mint záloggal garantálja, az I. H. köteles az egész kért kölcsönt megadni anélkül, hogy más biztosítékot kérhetne, mint az ingatlanra, és berendezésekre való zálogjogot és a kisajátítási járadék zálogjogát s köteles kérelemre azt is megengedni, hogy a tőke 20 éves annuitásokkal fizetessék vissza.

74. cikk. Ha a társaság az állam által garantált fizetéseket nem tudná fedezni, a szükséges összegeket az állam adja.

Igazgatás

75—93. cikk. (rövidítve):

Az I. H.-t igazgatóság vezeti: 10 igazgató van, kik közül hármat a Banca Naționala jelöl, 4-et a részvényesek és 3-t a kormány. Van elnök és alelnök; 5 tagu, felügyelő bizottság és a pénzügyminiszter egy kormánybiztost nevez ki. Az igaz-

gatóság teljhatalmu, de eljárása a közgyűlés jóváhagyása alá esik. Az igazgatóság átruházhatja hatáskörét egy 3 tagu igazgatóbizottságra. Biróság előtt az elnök, alelnök, vagy a vezérigazgató képviseli az I. H.-t. A jegyzés az I. H.-t akkor kötelezi, ha két igazgatósági tag írja alá, vagy egy igazgatósági tag és a vezérigazgató. A mindennapi ügyvitel és levelezés, ha nem tartalmaz rendelkezést, vagy az I. H. ellen végrehajtható kötelezettséget, egy igazgatósági tag, vagy a vezérigazgató, vagy más az igazgatóság által kijelölt egyén által is aláírható.

A közgyűléseken minden 5 részvény ad 1 szavazatot, de 40 szavazatnál többet senki sem gyakorolhat.

Mérleg

94—97. *cikkek.* A nyereségből 10 százalék tartalékra fordítandó, 5 százalék a részvényeseknek, a maradvány 20 százaléka az igazgatóságnak és tisztviselőknek, a többi pedig megoszlik az állam és a részvényesek között.

Vegyes rendelkezések

98—108. *cikk.* Az I. H. a keresk. törvény alatt áll, de nem foglalkozhatik más műveletekkel, mint az itt felsoroltak.

101. *cikk.* Az I. H. jelzálója nem évül el.

102. *cikk.* Az I. H. vagyona nem esik végrehajtás alá.

103. *cikk.* Az I. H. követelése nem esnek csódtörvény alá.

104. *cikk.* Az I. H. ügyiratai csak a bélyegilleték fele alá esnek, az I. H. hitellevei oly adófizetés alá esnek, mint amelyet az adótörvény a kölcsönös földhiteltársulatokra előír.

Ez a kivétel csak a társaság, de nem más személyek javára is, szól.

105. *cikk.* Az I. H. leveleinek, kötvényeinek vagy pénztári jegyeinek hamisítása, ugyanazon büntetés alá esik, mint az állampapíroké.

106. *cikk.* Minden magánokiratba foglalt hitelezési ügyirat, saját váltó, vagy egyéb, ami az I. H. birtokában van, vagy lesz, a lejáratától kezdve végrehajtható, ha nem is közokirat.

Ezek az adós lakhelye szerint illetékes törvényszék elnöke által réájuk vezetendő végrehajtási záradék alapján végrehajthatók.

A felek a végrehajtás ellen halasztó hatállyal nem bíró előterjesztéssel élhetnek.

A Consum

és

Közgazdaság-Rumänischer Lloyd
Romania gazdasági életének leghívatottabb krónikása.

A nagyromániai bankok országos szövetsége

Asociatiunea Băncilor Române

1923. szeptember 16-án az „*Institutul Economic Românesc*” kezdeményezésére és a *Banca Naționala* vezetése alatt megalkult a nagyromániai bankok országos szövetsége, melynek alapszabályai a következők:

A szövetség elnevezése és székhelye

1. cikk. A szövetség neve „*Asociatiunea Băncilor Române*”, főszékhelye Bukarest, fiókok az ország bármely más városában felállíthatók. A szervezetet polgári szervezeteti jelleggel bír.

A szövetség célja

2. cikk. A szövetség a következő célokat tűzte ki feladatául:

a) Az ország összes bankjai érdekeinek képvisellete és az érdekek megvédelmezése.

b) A szindikátus részt fog venni minden olyan törvényhozási munkálatokban, amelyek a nagyromániai bankok érdekeit érintik és az ország pénzügyi viszonyainak konszolidációja céljából a közigazgatási és törvényhozási hivataloknál és tényezőknél mindannyiszor interveniálni fog, valahányszor ezt a bankok érdekei megkívánják.

c) A szindikátus kebelében külön osztályt szerveznek, amely törvények és törvényes határozatok interpretálásával foglalkozik, különösen azon esetekben, ha ezen rendelkezések a bankszakmára vonatkoznak.

d) A szervezeteti bankintézetek egymásközt netalán felmerülő diferenciák elintézését az érdekeltek kérésére szindikátus fogja végezni.

e) Mindennemű a banktechnikával összefüggésben levő munkálatot, vagy kulturális művet a szindikátus köteles pártfogásába venni; ezenkívül a banküzanszok országos egységesítése érdekében a szindikátus a legmesszebbmenő tevékenységet fogja kifejteni.

f) A szindikátus tagjainak személyes érintkezését, és a pénzügyintézetek és hasonló nemű intézmények kölcsönös relációit ápolja és elősegíti.

g) A szindikátus a közhivatalokat és a közönséget felolvasások és a sajtóban közzétett munkálatok révén az országos bankok helyzetéről és azoknak az ország közgazdaságában való szerepléséről informálja.

h) Ezenkívül a szindikátus a kereskedelmi, ipari és pénzügyi vállalatoknak naționalizálására vonatkozó mindennemű akciót támogatni tartozik, amely alkalommal a szervezetett bankok és intézetek érdekei szem előtt tartandók.

i) A külföldi bankokkal és pénzügyintézetekkel való kapcsolata-

tok ápolása információk és publikációk kölcsönös kicserélése által.

j) A tagok kérése, mérlegek és ügyvitelek *ratifikálása*.

k) Egy esetleges közös *információs szolgálat megszervezése*, az egyes bankok személyére és az összes kereskedelmi vállalatok bonítására vonatkozó adataira nézve. A szükséges információkat az összes tagok kötelesek beszolgáltatni.

l) A bankszemélyzet pótlására jelentkezők ösztöndíjazása és pénzbeli segítése.

m) Szubvenciók adása és esetleg oly tanfolyamok, katedrák és szakiskolák felállítása, a melyeknek hiánya a bankszakmában való szakkiképzést illetve érezhető.

n) A szövetség rendelkezései alkalmazásának ellenőrzése a szindikátus közegei révén.

o) Pénzügyi konszorciumok alakításának megkönnyítése a tagok körülményeinek figyelembevételével mellett oly gazdasági és pénzügyi alapítások érdekében, melyek a közérdek szempontjából fontosak.

p) A könyvvitelre vonatkozó általános elvek egységes szabályozása, továbbá a mérlegek, bankstatisztikák elkészítésének egységes alapra való fektetése.

g) Bankstatisztikák, forgalmi- és hitelstatisztikák elkészítésére szükséges anyagok és adatok összegyűjtése és feldolgozása.

3. *cikk.* A bankszövetségbe való belépés nem korlátozza semmiképpen az egyes bankok tevékenységi körletének kiterjesztését és a szövetkezett cégek egymással szemben nem tartoznak kölcsönös felelősséggel oly ügyletek lebonyolítása végett, amelyeket mindegyikük külön eszközölt.

Tagok, tagsági jogok és köteleességek

4. *cikk.* A szindikátás tagja minden olyan pénzügyintézet lehet, melynek Románia területén van a központja, továbbá minden román állampolgársággal bíró bankár, ha ebben a minőségben legalább három évig működtek. *Kivételes esetekben a szindikátus választmánya kétharmad szótöbbséggel határoz. Idegen bankok mint levelező tagok a központi tanács beleegyezésével szintén felvehetők a tagok közé. A tagság négy évre kötelező és négy évenként hasonló időszakra meg lesz hosszabítva, ha csak az illető tag az egyes terminusok lejáratára előtt hat hónappal nem jelenti be a szindikátusból való kilépését.*

A levelező tagok nem vehetnek részt a szövetkezet közgyűlésein, a szövetkezet egyes hivatalai támogatásában azonban mint a rendes tagok részesülnek.

A belépés iránti kérvényeket az igazgatóság elnökéhez kell címezni, a felvétel iránt a központi tanács szótöbbséggel határoz.

5. *cikk.* Minden tagnak jogában áll a bankok szervezésé-

nek kérdéseiben és a törvényhozási szabályozások tárgyában a szövetségtől bármilyenemü információt kérni.

A tagok a szövetség publikációit hivatalból kapják meg és jogukban áll az igazgatósági bizottsághoz a szövetséget érdeklő bármilyen prepozícióval fordulni.

6. *cikk.* A tagság megszűnik a 4. cikkben előírt terminus figyelembe vétele mellett bejelentett *kilépés* által, az illető intézet *megszűnésével*, *kizárás* által és végül a tagsági *kötelezettségek be nem tartása* következtében.

A szövetség alapjai

7. *cikk.* A szövetség alapjai a következők:

1. A beiratási díjak.
2. Az évi tagsági díjak.
3. Egyéb bevételek és donációk.

A szövetség szervezete

8. *cikk.* A szövetség szervei alábbiak:

1. A közgyűlés.
2. A központi tanács.
3. Az igazgatósági bizottság.
4. A felügyelő bizottság.
5. A szövetség működéséhez szükséges szervek és hivatalok.

A közgyűlés

9. *cikk.* A közgyűlés a szövetség összes tagjaiból áll, amelyek vagy személyesen, vagy delegáltjaik által vesznek részt a közgyűlésen.

Oly tagok, melyek jogi személyi jelleggel bírnak, törvényes meghatalmazottjaik által képviseltetik magukat.

Ebben az esetben a meghatalmazásokat és megbízásokat legkésőbb a közgyűlés kezdete előtt 3 nappal a vezetőség hivatalában be kell nyújtani, érvényességük felett az erre hivatott igazgatási tanács dönt.

10. *cikk.* A közgyűlést a központi tanács elnöke hívja össze, még pedig legalább egyszer évenként és az év első negyedében.

A központi tanács, vagy a szervezetkezeti tagok fele rendkívül közgyűlés összehívását is indítványozhatják.

A rendes évi közgyűlés a „Romániai pénzüzetek kongresszusának” tekintendő. A kongresszusra való meghívást, melyhez annak napirendjét is csatolni kell, minden egyes tagnak legkésőbb 10 nappal a kongresszus megnyitása előtt levélben kell megküldeni.

A közgyűlésen az elnök, vagy a tanácselnökök egyike elnököl, ő nevezi ki a közgyűlési titkárt és az ellenőrző bizottság tagját.

A közgyűlés határozata fölött a jelenlevő tagok abszolút *szavazattöbbséggel* határoznak. A közgyűlés azonban nem határozatképes ha legkevesebb *a tagok fele nincsen jelen*.

Az alapszabályok megváltoztatását vagy a szövetség feloszlatását célzó határozatokat csak a tagok kétharmadának jelenlétével és $\frac{2}{3}$ szavazattöbbséggel lehet hozni.

Ha a meghatározott időre az alapszabályokban előirt tagok száma nem teljes és ezáltal a közgyűlés határozatképtelen, a közgyűlés 15 napra elnapolandó; az elnapolás utáni közgyűlés bármily számú tag jelenlétében is *határozatképes*.

Minden szervezetzeti tag és azok a jogi személyi jelleggel bíró tagok, melyek *befizetett* alaptőkéje legalább 5 millió lei, egy szavazattal bírnak. Az utóbbi kategóriához tartozó tagok minden további teljesen befizetett 5 millió lei után még egy-egy szavazattal bírnak, a szavazatok maximuma 50.

11. cikk. A közgyűlés hatáskörébe tartoznak:

- a) a központi tanács tagjainak megválasztása;
- b) a szövetség tevékenységéről és beszámolójáról való tárgyalás és határozathozatal;
- c) az alapszabályok esetleges módosítása;
- d) a beiratási és évi tagsági díjak megállapítása.
- e) a felügyelő-bizottság tagjainak megválasztása;
- f) egyéb, a napirendre kitűzött kérdések megvitatása és határozathozatal.

A Központi Tanács.

12. cikk. A Központi Tanács 25—35 a közgyűlés által 3 évre megválasztott tagból áll. A mandátum 2-ik és 3-ik esztendejében a Központi Tanács tagjainak egyharmada sorshuzás útján a Tanácsból kiválik és helyükbe új tagok választatnak, kivéve azokat a tanácstagokat, akik az igazgatósági bizottságnak is tagjai. A kisorsolt tagokat ismét meglehet választani.

A szövetségi tagság elvesztése az összes ennek a tagságnak az alapján nyert mandátumok elvesztését is involválja.

Az illetően alakult Központi Tanács egy elnököt és 2 társelnököt választ, továbbá a tagok sorából delegálja az alább részletezett igazgatósági bizottságot.

Az összes fentnevezett mandátumok 3 évre szólnak, újbóli megválasztás útján azonban prolongálhatók.

A Központi Tanács évente legalább 4-szer ülészik, mégpedig minden negyedév kezdetén; a szövetségi esztendő január 1-én kezdődik.

A Központi Tanácsot azonban az elnök vagy az igazgatósági bizottság szükség esetén gyakrabban is összehívhatja. A Tanács készíti el a rendes beszámolót és megállapítja a közgyűlés napirendjét, ugyancsak a Tanács dönt a tagok felvételére és esetleges kizárására történt proposíciók kérdésében.

A Tanács hatáskörébe tartoznak továbbá: a szövetség ügyeinek vezetése a kitűzött cél szemmeltartása mellett, a szakértők véleményezésének és a szövetséghez beérkezett: jelentéseknek a próbálása, az igazgatósági bizottság által ajánlott

szakértői bizottságok, revizorok és döntőbírók kinevezésének aprobálása, továbbá az évi rendes közgyűlés helyének kijelölése és a romániai pénzüzetek kongresszusi programjának összeállítás.

A Központi Tanács érvényes határozatot csak legkevesebb 7 tanácsos jelenlétében hozhat, a határozathozatal szavazattöbbséggel történik. Ugyancsak a Központi Tanács aprobálja a szövetség alapjai terhére eszközölt kiadásokat.

A Központi Tanács egyes jogait átruháztatja az igazgatósági bizottságra, amely esetben azonban a Tanács az igazgatósági bizottság határozatait ratifikálni tartozik.

Az igazgatósági bizottság

Az igazgatósági bizottság 5 a központi tanács által 5 évre választott tagból áll.

Az igazgatóság hatáskörébe tartoznak:

A tagok felvételére vonatkozó kérvények megvizsgálása és a felvételre vonatkozó ajánlattétel a központi tanácshoz.

Ajánlattétel oly tagok kizárására, akik hitelintézeti működésüket beszüntették, vagy akik szövetségi tagsági kötelezettségeiket nem teljesítették.

A közgyűlésre szóló meghatalmazások felülvizsgálása.

A közgyűlés vagy a központi tanács elé terjesztendő munkálatok előkészítése.

A szövetség hivatalának megszervezése és a szükséges személyzet kinevezése, ennek fizetésének és szolgálati beosztásának szabályozása és az alkalmazottak működésének ellenőrzése.

Az igazgatóság ajánlja továbbá a szakértők, ellenőrök és döntőbírók kiküldését és kinevezését minden olyan esetben, amidőn a tagok részéről ilyen irányban a szövetség megkeresett.

Az igazgatósági bizottság az egyes szervek szabályos működésének szempontjából jogainak egy részét a szövetség igazgatójára ruházhatja át.

Az igazgatósági bizottság minden olyan kérdéssel foglalkozik, mely a bankszövetséget érdekli és melynek elintézése nincsen kifejezetten a közgyűlésnek vagy a központi tanácsnak fenntartva.

Az igazgatósági bizottság határozatait szavazattöbbséggel hozza.

A felügyelő-bizottság

14. cikk. A felügyelő-bizottság 3 cenzorból és 3 helyettes cenzorból áll, kiket a közgyűlés minden évben újból választ. *Kötelezettségei* a bizottság üzletvitelének verifikálása és az erről szóló évi jelentés összeállítás, mely a szövetség székhelyén tételik le és ott 10 napig a közgyűlés kezdete előtt az összes szövetségi tagok rendelkezésére áll.

A döntőbíróági bizottságok

15. *cikk.* A döntőbíróóságok összeállítását az igazgatóság proponálja és a központi tanács aprobeálja, még pedig külön, minden egyes esetben és csakis az érdekelt tagok megkere-sésére.

Egy belső ügyviteli szabályzat állapítja meg a döntőbíró-sági bizottságok rendtartását.

Vegyes és átmeneti intézkedések

16. *cikk.* A szövetség érvényes jegyzésére az elnök, a társelnökök vagy az igazgató jogosultak az igazgatósági bizott-ság egy tagjának ellenjegyzése mellett.

17. *cikk.* A szövetségnek a bíróság előtt és harmadik sze-mélyekkel szemben való képviselőtére a központi tanács elnöke, a társelnökök egyike vagy meghatalmazás alapján a szövetke-zeti igazgató jogosult.

18. *cikk.* A fenti cikkekben foglalt alapszabályszerű hatá-rozatok pontos alkalmazására a központi tanács egy szabályza-tot fog kidolgozni.

A devizatörvény

Törvény a devizaműveletekre jogosultak korlátozásáról

(Kihirdettetett 1923. február 22-iki kelettel 665 szám alatt.)

1. *cikk.* A csekkekkel, intézvénnyekkel, bárminemű devi-zákkal és idegen pénzsekkel való kereskedelmet, akár a tőzsdén, akár a tőzsdén kívül, csakis a jelen törvényben felsoroltak üz-hetik. Nevezetesen:

a) a 2 cikkben említett devizaellenőrzőhivatal által feljo-gosított bankok és bankárok ezt a kereskedelmet az engedély-okiratokban, vagy a hivatal későbbi határozatában megszabott korlátok közt és feltételek mellett üzhetik;

b) a hivatalos ügynökök csak jogosított bankok és bankárok között végezhetnek oly műveleteket is, melyekre a hivatal külön engedélyt elnyerték.

A tőzsdebiztos minden külön engedély nélkül végezhet oly műveleteket, melyekre jogosítva van és amelyek kötelezőleg a tőzsdén végzendők. Az ellenőrző hivatal által feljogosítottak felelősek azon képviselőikért, vagy remissier-ikért, akik útján devizaműveleteket végeznek. A jogosítottak minden devizamű-veletet kötelesek külön könyvekbe is bevezetni. Ugyancsak külön könyveket kell tartaniok a bankoknak és bankároknak minden külföldi lejszámláról, melynek fogalmát a hivatal meg-vizsgálhatja.

2. *cikk.* Az engedélyt az egész ország bankjai és bankárai részére a devizaellenőrző hivatal adja, mely a Nemzeti Bank

(Banca Naționala) mellett létesül és melynek tagjai a bukaresti kereskedelmi kamara elnöke, vagy helyettese, mint az ipari és kereskedelmi miniszter képviselője, továbbá a pénzügyminiszter által kiküldött igazgató, vagy felügyelő és a Banca Naționala igazgatóságának egy delegáltja.

A vidékiek engedélyeire nézve a központi ellenőrző hivatal az illető vidéki ellenőrző hivataltól előzetesen véleményt kér. E végből a bukaresti ellenőrző hivatal elhatározhatja, bármely oly városban, melyben kereskedelmi kamara van, ellenőrző hivatal felállítását. Ezek tagjai: a kereskedelmi kamara elnöke, a pénzügyigazgató és a Banca Naționala helybeli igazgatója; akadályoztatásuk esetében helyetteseik.

A törvény életbeléptetésekor a központi hivatal, hivatalból adhat vidéken ideiglenes engedélyeket, melyek utólag revízió alá kerülnek. A bukaresti központi hivatal felügyel a többi hivatalokra és adhat általános irányelveket a vezetésre nézve.

Az engedélyt csak a pénzügyminiszter vonhatja vissza, de csak az ellenőrző hivatal ily értelmű javaslatára és ezen hivatal közbejötté alapján.

3. *cikk.* A hivatal állapítja meg azon feltételeket, melyek mellett a jogositottak ügyleteket köthetnek, szabályként tekintve általában a következőket:

a) az ügyletek (vételek és eladások) a jogosult bankok közt szabadok legyenek.

b) a jogosultak szabadon vásárolhassanak devizákat bárkitől, bármily összegben anélkül, hogy az eladónak előzetes engedélyre volna szüksége, ez áll úgy a jelen törvény kihirdetése előtt már meglevő devizákra, melyek a törvény kihirdetésétől számított egy hónap alatt bemutattnak, mint azokra is, amelyek későbbi keletűek, de legelőször kerülnek a belföldön forgalomba. Az idegen devizákra szóló fizetési meghagyások belföldön csakis lejben, napi árfolyamon hajthatók végre;

c) a jogosult bankok szabadon adhassanak el devizákat bárkinek anélkül, hogy a vevőnek előzetes felhatalmazására volna szüksége, de csak az alábbi két esetben:

1. Kis összegekre, melyek felső határát az ellenőrző hivatal fogja megállapítani.

2. Belföldi kereskedelmi és ipari társaságoknak és cégeknek, valamint mezőgazdaságot üzőknek, oly vevők által aláírt nyilatkozatok alapján, melyekben saját felelőségükre megjelölik azt a valóságos kereskedelmi ügyletet, mely a történt vétel alapjául szolgál.

A hivatal limitálhatja azon kereskedelmi ügyletek természetét, melyekre nézve a bankok külön felhatalmazás nélkül eladhatnak devizákat.

Minden oly nyilatkozat, mely valótlan okot foglal magában, a jelen törvény megszegésének tekintendő és az alábbi 6. cikk. első bekezdése szerint büntetetik.

Minden egyéb esetben e jogosult bankok csakis az illető ellenőrzőhival által kiállított külön engedély alapján vehetnek, vagy adhatnak el devizákat.

4. *cikk.* A jogosult bankok külföldi házaktól devizákat vásárolhatnak. Ezen devizák lej ellenértéke a deviza eladójának szabad lej számlájára irandó, de csak akkor, ha a hivatal megadja a jóváhagyást és megállapítatik, hogy az eladott deviza oly árak kifizetésére volt szánva, mely árak importja meg volt engedve.

Szabad idegen lejletétet csak azon összegek képeznek, melyről a hivatal megállapítja, hogy áruimportból, vagy deviza-eladásból származnak, az előbbi bekezdésnek megfelelően.

Szabad idegen lejletétek átruházása a hivatal külön engedélye nélkül csakis a jogosult bankok között történik. Minden egyéb esetben az idegen lejletétekben bármely forgalom csakis a hivatal előzetes jóváhagyásával történhetik.

5. *cikk.* A devizaműveletekre jogosítottak kötelesek a hivatalnak minden a tőzsdén, vagy azonkívül kötött ügyletről, az ellenőrző hivatal által megállapítandó szabályok szerint naponként rendes táblairatokat küldeni.

A tőzsdehivatal gondoskodni fog, hogy a maga részéről is közölje a tőzsdén kötött ügyleteket.

6. *cikk.* Akik a fentiek ellenére devizaügyleteket kötnek, vagy akik a jelen törvényt bármely módon megszegik, egy millió lejig terjedhető pénzbüntetéssel és 15 napig terjedhető elzárással büntetendők; visszaesés esetében az elzárás 1 évig terjedhet.

Az ítélő bíróság bizonyos meghatározott időre elvonhatja a bárminemű kereskedés gyakorlásának jogát is.

A devizaműveletekre jogosultak a fenti büntetésekkel sújthatók akkor is, ha bebizonyul, hogy ezen műveleteket avégből végezték, hogy a nemzeti pénzzemmel való üzérkedésből {speculare} hozzák a hasznot.

Azok a bankok, vagy bankházak és általában azok a felek, kik az 1. cikkben foglaltak szerint üzletvezetőikért felelősek, kihágás esetében, ha ez a felelőség alkalmaztatik is, csakis az egy millió lejig terjedő pénzbüntetéssel és azzal büntethetők, hogy többé engedélyük nem lehet.

Ha azonban üzletvezetőik cselekményében bűnrészesek, ugyancsak a jelen cikk első bekezdése szerint büntetendők.

7. *cikk.* Az engedélyt adó hivatal bármikor megvizsgáltathatja a jogosított, vagy nem jogosított bank, vagy bankér könyveit és általában bármely kereskedőt is, hogy a végzett műveletek természetéről meggyőződhessek.

Ezt a vizsgálatot a bankok, vagy kereskedők irodájában a Banca Naționalának egy, a kormányzó által kiküldött magasabb tisztviselője teljesíti.

Ha a bank, vagy kereskedő nem akarja könyveit felmu-

tatni, ez a jelen törvény megszegésének tekintetik és a 6. cikk 4 bekezdése szerint büntetendő.

Ha a könyvek megvizsgálója a bankok, vagy kereskedők titkait elárulja, ez a büntető törvény 305. cikkébe ütköző vétség.

A hivatal által a devizakereskedelem felett gyakorlandó ellenőrzésre tekintettel, a hivatal elrendelheti, hogy az exportáló belföldi pénztárak rendszeresen jelentsék a hivatalnak, hogy az exportból nyert devizák mire fordítottak.

8. cikk. A jelen törvény megszegését megállapíthatják a pénzügyminisztériumnak, a Banca Nationalának és a kereskedelmi kamarának magasabb rangú tisztviselői, kiket az engedélyadó hivatal jelöl ki; az ítékezés sürgősen és soronkívül a törvényszék által teljesítendő, innen az ítéletáblához lehet felelkezni és a semmitörvényszékhez lehet panasszal élni. Távollétben hozott ítélet ellen nincs helye ellentmondásnak.

A jogosult tisztviselők által a könyvekben történt megállapítások alapján felvett jegyzőkönyvek az ellenkező bebizonyításáig bizonyítékot képeznek.

Azon jegyzőkönyvek, melyek anyagi tényeket tettenérés alapján állapítanak meg, teljes bizonyító erővel bírnak, hacsak a vádlott be nem jelenti, hogy a jegyzőkönyvek tartalma hamis.

Az igazságügyi rendőrség minden tisztje és közege köteles segínyt nyújtani azoknak, kik a kihágás megállapítására jogosultak és kérésére a kihágási jegyzőkönyveket is kötelesek ellenjegyezni.

9. cikk. Minden értéktörvényszék mellett egy kormánybiztos fog működni külön a devizatörvényszék részére, akit királyi rendelettel a pénzügyminiszter javaslatára egy évre neveznek ki.

10. cikk. A kormánybiztosok a költségvetés szerint évi fizetést kapnak.

11. cikk. A kormánybiztosok feladata:

a) a tőzsdén, vagy azonkívül a hivatalos váltóügynökök által közvetlenül, vagy remissierek útján, továbbá a devizaügyletekre jogosultak által kötött ügyletek ellenőrzése,

b) gondoskodás arról, hogy a közzéteendő hivatalos árfolyam megfeleljen a kötött ügyletekről szóló jegyzőkönyveknek.

12. cikk. A központi hivatal a jogosultakat az irodafentartási költségekhez való hozzájárulásra kötelezheti.

13. cikk. A jelen törvény egy vagy több rendelkezésének alkalmazását a minisztertanács ideiglenesen korlátozhatja.

14. cikk. A jelen törvény kihirdetése után 3 nappal lép életbe, mely idő alatt az ellenőrző hivatal felállíttatik is az engedélyek megadása és közzététele iránt intézkedik.

15.

Nem hitelezek	személyek, amíg információt nem kerek a RADIO RT információs irodától. Cím, Postafiók 127. szám
----------------------	---

Rendelkezések a törvényhez

A devizatörvényhez egységes végrehajtási rendelet nem jelent meg, sőt a hivatalos lap egyáltalán nem közölt devizarendeleket. Ehelyett a központi ellenőrző hivatal adott ki utasításokat, melyek gyors egymásutánban követték egymást és amelyekből ma már igen sok veszítette érvényét. Az eljárás sem teljesen egységes; egyik városban más a felfogás, mint a másokban.

Ily körülmények között csak zavaró hatása lett volna, ha a devizautasításokat sorrendben közöljük, mert sok ellentmondást tartalmaznak, arra pedig nem érezhettük magunkat hivatva, hogy önhatalmulag magyarazzuk és összhangba hozzuk a rendeleteket, mert ezzel olvasóinkat megtévesztettük volna.

Ily körülmények között legalkalmasabbnak véltük, ha közlésszük a kolozsvári ellenőrző hivatalnak alábbi körlevelét, mely az eddig kiadott összes rendeleteket és utasításokat összefoglalva, a legutóbbi állapotot tünteti fel.

A körlevél itt következik:

2324/1924 szám.

Van szerencsénk a lej műveletre vonatkozó eddigi körleveleinket a következőkben kivonatosan összefoglalni:

1. Idegen számlára csak az ellenőrző hivatal (E. H.) jóváhagyásával szabad bármely lei összeget letenni, átutalni, vagy befizetni. Ha a letét oly okmányok alapján történik, melyek valóságos áruügyletet bizonyítanak, azt egyenesen szabad lei számlára kell bevezetni. Kivételnek az 5000 vagy 20.000 leies letétek, melyek a központi E. H. 2053/1923 és 2111/923 számú körlevelei értelmében szabad számlára irhatók az E. H. jóváhagyása nélkül.

2. Ha a külföldről behajtás végett oly csekket, váltót, átutalt intézvényt küldenek át, melyek közeli lejáratára nem engedi meg az okmányok bemutatását, az E. H.-tól engedélyt kell kérni, hogy az összeg idegen szabad számlára vezettessék. A hivatal megadja a jóváhagyást (szabad számlára) és kötelezni fogja a feleket — a bankot, vagy a letevőt hogy az eset körülményei szerint mutassák be az okmányokat meghatározott idő alatt. Ha nincs óvás esete, a letétel vagy átutalás iránti kéressel együtt az okmányokat is be kell mutatni. Az erre vonatkozó utasításokat a központi E. H. 1484/1923, 1611/1933, 1845/923 és 2221/924 számú körlevelei tartalmazzák.

Megjegyezzük, hogy ily papiroknak 1923 november 15. után való kibocsájtása, ha nem az E. H. jóváhagyásával történt, továbbá azoknak 1923 november 15. előtt való kibocsájtása esetén a bejelentés elmulasztása, rendelkezéseiknek a kibocsájtók által történt megsértését jelenti.

3. Ha valamely okból az utalványok nem mutathatók be egyidejűleg az idegen számlára való letét kérelmezésével, a letevőnek határidő tüzetik ki az okmányok bemutatására. Az előleges jóváhagyás szabad számlára adatik.

4. Külföldi számla birtokosa belföldi banknál csakis ugyanolyan feltételek mellett tehet le számlájára lei összegeket, mint a belföldiek. Így tehát:

1. Új blokirozott számlák többé semmi körülmények közt sem képezhetők.

2. Külföldi leletét nem képezhet mást, mint:

a) egy már megkötött tisztán kereskedelmi ügylet ellentételét;

b) egy utólag magkötendő tisztán kereskedelmi ügylet ellentételét.

Bármely más letét, melynek eredete a), vagy célja b) más, mint a fentiek, vagy nincs jóváhagyva az E. H. által, igazolatlan tőkeexportot jelent, amit a törvény tilt.

5. A szabad lei-számláról a tulajdonos bármily művelet céljaira szabadon rendelkezhetik. Nem autorizált bankoknál azonban szabad lei nem alakítható át devizává.

Devizákból eredő leivel csak belföldön lehet fizetéseket teljesíteni. Idegen számlára való átvitele az ily leiösszegeknek még belföldi intézetnél sincs megengedve. Tilos azoknak devizákra való változtatása is. Devizákból eredő leikkel végrehajtandó műveleteket, ha azok igazolhatók, az E. H. jóváhagyása alá kell bocsájtani. A havi leikimutatásokban az ezen kategóriába eső leiket külön ki kell mutatni. Erre vonatkoznak az 1807—1923. és 3260—1924. számú körrendeletek, továbbá a blokirozott számlákra vonatkozó 250.000 leies havi határt szabályozó 747—1923 számú körlevél.

6. A Banca Nationalának oly bankjegyeit, melyek külföldről küldetnek be, az E. H. jóváhagyásával szabadszámlára kell irni; ez a jóváhagyás azon okmányok alapján adatik meg, melyek a valóságos lefizetést igazolják az 1653—1923. számú körlevél értelmében.

A blokirozott leiösszegek kamatai, a szelvények, cimletek és részvények, vagy kisorsolt cimletek értéke, továbbá ezen értékpapírok eladása az E. H. jóváhagyásával a külföldi eladó szabad lei számlájára irandó.

A külföldi tulajdonát képező javak minden jövedelme szabad, ugyanugy, mint azon javak értéke eladása esetében.

7. A blokirozott számla felett való minden rendelkezés az E. H. jóváhagyása alá bocsájtandó, mely a neki bemutatandó igazolás alapján megadja a szükséges jóváhagyást.

A havi maximális összegben belül történő fizetések, melyekről fentebb volt szó, mentesek az E.H.-hoz intézendő kérés alól.

8. Nem teljesíthető fizetés oly külföldi számlából, melynek nincs disponibilitása.

Hitelek engedélyezése tilos.

9. Belföldi bank a E. H. jóváhagyása nélkül nem bocsájthat ki külföldi rendeletre lejre szóló csekket. (621/923 számú körlevél). A jóváhagyást akár a bank, akár a csekk vevője kérheti.

Ha valamely csekket ezen jóváhagyás nélkül bocsájtanak ki, ez maga után vonja a csekk beszedésének meg nem engedését.

Belföldi rendeletre kibocsájtott csekkek, ha külföldi forgatmánnyal vannak ellátva és beszedés végett küldetnek át, a 2. pont alá esnek.

2351/924. számú körlevél. Kelt 1924 március 8 án.

Oly szabad lej összegeket, vagy devizából eredő lejeket, melyeket bankok fizetnek kereskedelmi, vagy ipari export-cégeknek, úgy tekintetnek, mint az exportált termékek számlájára részükre történő fizetések. Ennélfogva az ily cégek külföldi számlára csak akkor fizethetnek, vagy utalhatnak lejt, ha az ezen műveletek végrehajtásához szükséges feltételeket teljesítik.

A bankok csak akkor fogadhatnak el ily letéteket, vagy átutalásokat ha a megbízó fél az E. H. felhatalmazásának birtokában van, de nem azon az alapon, hogy az említett cégek kijelentik, hogy szabad lejről van szó.

A devizakereskedelemre jogosított bankok Romániában

Oficiul Central București

1. Banca Agricola București.
2. Banque Belge Pour l'Etranger.
3. Banca I. Berkoviz.
4. Banca Chrissoveloni.
5. Banca Cerealiștilor.
6. Banca de Credit Român.
7. Banca Com. Ital. și Română.
8. Banca Comercială Română.
9. Banca Franco-Română.
10. Banca Generală a Țării Românești.
11. Banca Marmorosch & Blank.
12. Banca of Roumanie Ltd.
13. Banca Românească.
14. Banca de Scont a României.
15. Banca Țărănească.
16. Banca Albina din Sibiu.
17. Banca Cetatea din Brașov, aut. specială pt. plata ceurilor americane.-

Oficiul Arad

1. Banca Marmorosch & Blank.
2. Banca Românească.
3. Banca Centrala pt. Ind. și Comerț din Cluj.
4. Banca Agrară Timișana din Timișoara. — Temesi Agrár Takarékpénztár rt. fiókintézete.
5. Casa Civilă de Păstrare, Arad. — Aradi Polgári Takarékpénztár rt.
6. Casa de Păstrare a Jud. Arad. — Aradmegyei Takarékpénztár rt.
7. Casa de Păstrare Generală Arad. — Aradi Általános Takarékpénztár rt.
8. Banca de Credit din Transil. — Erdélyi Hitelbank rt.
9. Banca „Victoria” Inst. de Credit.

Oficiul Bacau

1. Banca Bacăului.

Bălți (Of. Chisinău)

1. Banca Moldova din Iași
2. Banca Românească.

Oficiul Botoșani

1. Banca Agricolă.
2. Banca botoșeneană Română.

Oficiul Braila

1. Banca Agricolă.
2. Banca Cerealiștilor.
3. Banque Belge pour l'Étranger.
4. Banca Comercială Română.
5. Banca de Credit Român.
6. Banca Generală a Țării Românești.
7. Banca Marmorosch, Blank & Co.
8. Banca Dunărea Românească.
9. Banca Ellion Română aut. parțială.
10. Banca Portului.
11. Banca Română.
12. Banca Sindicatului Agricol.

Oficiul Brașov

1. Banca Albina din Sibiu.
2. Banca Generală a Țării Românești.
3. Banca Marmorosch & Blank.
4. Banca Românească.
5. Banca Ardeleană Indus, și Comer. — Erdélyi ipar és Kereskedelmi Bank rt.
6. Banca Cetatea, banca Economică.
7. Banca Industrială și Comercială.
8. Banca pt. Circulația Mărfurilor. — Áruforgalmi Bank rt
9. Casa Generală de Păstrare Sibiu. — Nagyszzebeni Általános Takarékpénztár rt. fiókintézete.

Oficiul Cernăuți

1. Banca Agricolă.
2. Banca Botoșeneană Română, Botoșani.
3. Banca Românească.
4. Banca Marmorosch & Blank.
5. Anglo—Austrian Bank.
6. Banca de Est.
7. Banca Comercială Națională.
8. Banca Regională.
9. Banca Ipotecară.
10. Banca Generală de Depozite din Cernăuți.

Oficiul Chisinău

1. Banca Românească.
2. Banca Comercială Română.
3. Banca Marmorosch & Blank.
4. Banca Moldova Iași
5. Banca Uniunea Română.
6. Banca Basarabiei.

Caransebeș (Of. Timișoara)

1. Prima Casa de Păstrare din Caransebeș. — Karánsebesi Első Takarékpénztár rt.

Cetatea Albă (Oficiul Chișinău)

1. Banca Moldova din Iași.

Oficiul Cluj

1. Banca Românească din București
2. Banca Generală a Țării Românești.
3. Banca Marmorosch & Co.
4. Banca Albina din Sibiu.
5. Banca Cetatea din Brașov.
6. Banca Agrară Soc. privilegiată.
7. Banca Ardeleană și Casa de Econ. — Erdélyi Bank és Takarékpénztár rt.
8. Casa de Păstrare și Banca de Credit. — Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank rt.
9. Institutul Com. de Credit din Cluj. — Kereskedelmi Hitelintézet.
10. Banca Centrală pt. Indus. și Comerț.
11. Banca de Agricultură și Casa de Economie. — Mező-gaydasági Bank és Takarékpénztár rt.
12. Banca Chrissoveloni.

Oficiul Constanța

1. Banca Agricolă.
2. Banca Cerealiștilor.
3. Banca de Credit Român.
4. Banca Comercială Română.
5. Banca Franco Română.

7. Banca Românească.
8. Banca Marmorosch, Blank & Co.
9. Banca Generală a Țării Românești.
10. Banca de Scont a României.
11. Banca Chrissoveloni.

Cohalm

1. Banca Cetatea din Brașov aut. limitată numai pt. plata cecurilor americane.

Oficiul Craiova

1. Banca Agricolă.
2. Banca Comercială Română.
3. Banca Generală a Țării Românești.
4. Banca Franco—Română.
5. Banca Românească.
6. Banca Comerțului.
7. Banca Olteniei.
8. Banca Frații Așer Eskenasy.

Oficiul Focșani

1. Banca Putnei.
2. Banca Milcov.

Oficiul Galați

1. Banca Agricolă.
2. Banca Comercială Română.
3. Banca Comer. Ital. și Română.
4. Banca de Credit Român.
5. Banca Chrissoveloni.
6. Banca Românească.
7. Banca Generală a Țării Românești.
8. Banca Marmorosch, Blank & Co.
9. Banca de Scont a României.
10. Banca Moldova din Iași.
11. Banca Covurlui.
12. Banca Română din Braila aut. parțială.

Oficiul Iași

1. Banca Agricolă.
2. Banca Iașilor.
3. Banca Dacia.
4. Banca Moldova.
5. Banca Uniunea Română.
6. Banca Rom. de Comerț din Iași.
7. Banca S. O. Grosswald.
8. Banca Moses Jurist.

Lugoj (Oficiul Timișoara)

1. Banca Cărașana casa de Economii. — Krassói Takarékpénztár rt.
2. Banca Populara Lugojana. — Lugosi Népbank rt.

3. Banca Centrala Svăbească Timișoara. — Sváb Köz-ponti Bank fiókintézete.

4. Banca Albina din Sibiu.

Mediaș (Oficiul Brașov)

1. Banca Medieșana. — Mediascher Bank. A. G. (Medgyesi Bank rt.)

2. Banca Albina din Sibiu.

Oficiul Oradea-Mare

1. Banca Românească.

2. Banca Generală a Țării Românești.

3. Banca Marmorosch & Blank.

4. Anglo—Austrian Bank. — Angol—Osztrák Bank fiók-intézete.

5. Bihoreana Inst. de Credit & Econ.

6. Banca Agrară. — Nagyváradí Agrár Takarékpénztár rt.

7. Cassa de Păstrare din Oradea-Mare. — Nagyváradí Takarékpénztár rt.

8. Banca Frontiera pt. Com. și Ind.

9. Casa de Păstrare Civilă S. P. A. — Polgári Takarékpénztár rt.

10. Banca și Cassa de Economii Fuzioinata. — Egyesült Bank és Takarékpénztár rt.

Oficiul Ploești

1. Banca Comercială Română

2. Banca Generală a Țării Românești.

3. Banca Centrala din Ploești.

Oficiul Pitești

1. Banca Pitești.

2. Banca Populară din Pitești.

Sibiu (Oficiul Brașov)

1. Banca Românească.

2. Banca de Scont a României.

3. Banca Chrissoveloni.

4. Banca Centrala din Cluj.

5. Banca Medieșana din Mediaș. — Mediascher Bank — A. O. (Medgyesi Bank rt. fiókintézete.)

6. Banca Albina.

7. Institut de Credit Funciar. — Nagyszebeni Földhitel-intézet rt.

8. Cassa Generală de Economii. — Nagyszebeni Általános Takarékpénztár.

9. Banca Țara Bârsei.

Oficiul Satu-Mare

1. Banca Română S. A. Satu-Mare.

2. Cassa de Păstrare a jud. Satmar. — Szatmárvármegyei Takarékpénztár rt.

3. Cassa Noastră pt. Bancă, Com, și Industrie.

Sighișoara (Oficiul Brașov)

1. Banca Unită pt. Ind. și Ipotecă. — Egyesült Ipar és Jelzálog rt. (Vereinigte Gewerbe und Hypotheken Bank A. G.)

Oficiul Sighetul-Marmației

1. Banca Română S. A. din Satmar.
 2. Maramureșana Inst. de Credit și Econ.
 3. Banca de Păstrare și Credit. — Máramarosszigeti Takarékpénztár és Hitelbank rt.

Oficiul Tg.-Mureș

1. Banca Românească.
 2. Banca Marmorosch & Blank.
 3. Banca Albina Sibiu.
 4. Cassa Generală de Economie.
 5. Banca de Scont din Tg.-Mureș (Banca Ungară). — Marosvásárhelyi Leszámitoló Bank rt.
 6. Cassa de Economie „Agrar.” — Agrár Takarékpénztár rt.
 7. Cassa de Economie S. A. din Tg.-Mureș. — Marosvásárhelyi Takarékpénztár rt.

Oficiul Tulcea

1. Banca Agricolă din București.
 2. Banca Românească.
 3. Banca de Scont a României Buourești.

Oficiul Bazargic

1. Banca Românească din București.

Diciosânmartin (Of. Brașov)

1. Banca Albina Sibiu.

Oficiul Timișoara

1. Banca Românească.
 2. Banca Franco—Română.
 3. Banca de Scont a României.
 4. Banca Țărănească.
 5. Banca Albina Sibiu.
 6. Casa Generală de Economii Sibiu.
 7. Banca Agrară Timișana. — Temesi Agrár Takarékpénztár rt.
 8. Banca Com. și Agricolă S. P. A. — Kereskedelmi és Gazdasági Bank rt.
 9. Banca Centrala Bănățeană de Credit.
 10. Banca Centrală Svăbească din Timișoara. — Schwäbische Zentralbank A. G. (Sváb Központi Bank rt.)
 11. Banca Svăbească Com. și Industrială. — Schwäbische Handels und Gewerbebank. (Sváb Kereskedelmi és Iparbank.)
 12. Banca de Scont S. P. A. — Leszámitoló Bank rt.
 13. Casa de Econ. Com. din Timișoara. — Temesvár Városi Takarékpénztár rt.
 14. Prima Casa de Păs. din Timișoara. — Temesvári Első Takarékpénztár rt.

15. Timișana Ins. de Credit și Econ.

16. Cassa de Păstrare Sârbească aut. limitată la proc sum. necesare pt. plata de mărfuri în Jugoslavia. — Temesvári Szerb Takarékpénztár rt.

17. Banca Timișoara. — Temesvári Bank és Kereskedelmi rt.

18. Banca Hermes S. Com. pe Acțiuni. — Hermes Bank und Handels A. G.

19. Banca Economica S. A. — Közgazdasági Bank rt.

Giurgiu (Of. Central)

1. Banca Generală a Țării Rom.

Sf. Georghe (Oficiul Brașov)

1. Banca Generală a Țării Rom.

Ismail (Oficiul Galați)

1. Banca Românească.

2. Banca Marmorosch, Blank & Co.

Odorhei (Oficiul Brașov)

1. Banca Cetatea din Brașov aut. limitată numai pt. piața cecurilor americane.

Thigina (Oficiul Chisinau)

1. Banca Românească.

Tg.-Măgurele (Oficiul Pitești)

1. Banca Generală a Țării Românești.

Oradea-Mare
Strada Aurel Vlaicu 6 număr

Verő Albert
PATRIA
vagongyár

Nagyvárad
Telefon: 10-13.

Nagyvárad Mészáros és Hentes Iparosok
bőr-és egyéb melléktermékeket értékesítő
Szövetkezete Nagyvárad, Reáliskola-u. 2.

T E L E F O N S Z Á M : 9 - 3 0 .

Bőrszáritó, bőrraktár és béltisztító ipartelepe a Közvágóhid
mellett. Havitermelése 8-10 vagon nyersbőr s ennek meg-
felelő mennyiségű egyéb melléktermékek. - Vezérigazgató:
K E S Z T E N B A U M M I K S A

**Az erdélyi és bánáti
pénzüntézetek kompassza
Județul Alba de Jos
ALSÓFEHÉR VÁRMEGYE
Alba-Iulia—Gyulafehérvár**

Casa de păstrare Soc. An. Gyulafehérvári Takarékpénztár mint Részvénytársaság. Alakult 1872. Részvénytőke 1 millió lej. Tartalékalap 940.637,21 lej. Egyéb alapok 175.300,34 lej. Ingatlanok 850.014,25 lej. Betétek 15.117.232,11 lej. Folyószámlák 5.399.900,74 lej. Tiszta nyereség 244.535,18 lej.

Banca Comerciala Soc. pe Acțiuni. Kereskedelmi Bank R. T. Alakult 1911. Részvénytőke 750.000 lej. Tartalékalap 284.506,60 lej. Egyéb alapok 86.464 lej. Betétek 5.369.967,68 lej. Folyószámlák 1.493.204,48 lej. Tiszta nyereség 128.668,41 lej.

„*Concordia*” *Banca Economică și Comercială S. A.* „Concordia” Közgazdasági Bank és Kereskedelmi R. T. Alakult 1917. Részvénytőke 2 millió lej. Tartalékalap 163.737,24 lej. Betétek és folyószámlák 8.907.878,52 lej. Áruk értéke 5.091.036,05 lej. Folyószámla künnlevőségek 5.053.538,58 lej. Tiszta nyereség 310.704,79 lej.

„*Izvorul*” *Institut de Credit și Economie S. A.* Alakult 1917. Részvénytőke 1 millió lej. Tartalékalap 1 millió lej. Egyéb tartalékok 151.518,82 lej. Betétek 21.665.317,99 lej. Folyószámlák 10.646.735,88 lej. Kihelyezések folyószámlán 22.977.212,10 lej. Nyereség 348.440,58 lej.

„*Mercur*” *Banca Industrială și Comercială S. A.* „Merkur” Ipar- és Kereskedelmi Bank R. T. Részvénytőke 500.000 lei. Tartalékalap 20.000 lej. Betétek 3.616.162,55 lej. Folyószámlák 3.983.673,75 lej. Tiszta nyereség 86.974,52 lej.

Banca Poporală din Alba-Iulia S. A. Gyulafehérvári Népbank R. T. Alakult 1891. Részvénytőke 300.000 lej. Tartalékalapok 170.000 lej. Betétek 3.573.300 lej. Váltótárca 917.512 lej. Folyószámla adósok 1.860.517 lej. Nyereség 49.561 lej.

Aiud—Nagyenyed

Banca de Economie și Casa de Păstrare din Județul Alba Inferioara S. A. Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár R. T. Alakult 1904. Részvénytőke 1 millió lej. Tartalékalapok 267.540,38 lej. Betétek 3.259.912,15 lej. Folyószámlák 3.115.970 lej. Tiszta nyereség 122.689,35 lej.

„*Goronul*” *Institut de Credit și Economie S. A.* „Goronul” Takarékpénztár- és Hitelintézet R. T. Alakult 1913. Részvénytőke 1 millió lej. Tartalék 171.850 lej. Egyéb alapok 51.328,80 lej. Ingatlanok 230.000 lej. Betétek 3.951.414,44 lej. Tiszta nyereség 244.535,18 lej.

„Kisegítő” *Casa de Păstrare S. A.* Nagyenyedi „Kisegítő” Takarékpénztár R. T. Alakult 1870. Részvénytőke 875.000 lej. Tartalék 761.268,12 lej. Egyéb tartalékok 64.702,36 lej. Betétek 9.506.591,48 lej. Ingatlan 221.930,84 lej. Tiszta nyereség 195.961,01 lej.

Abrud—Abrudbánya

„*Aurariu*” *Casa de Economie S. A.* Alakult 1887. Részvénytőke 60.000 lej. Tart. 101.089,45 lej. Betétek 1.421.128,17 lej. Folyószámlák 738.943,65 lej. Tiszta nyereség 45.376,10 lej.

„*Comercia*” *Casa de Păstrare și Comercială S. A.* Havasvidéki Takarékpénztár R. T. Alakult 1910. Részvénytőke 100.000 lej. Tartalékok 35.300 lej. Betétek 327.331,98 lej. Folyószámlák 206.928,19 lej. Tiszta nyereség 26.381,20 lej.

Blaj—Balázsfalva

„*Patria*” *Banca pentru Credit Comerț și Industrie S. A.* Alakult 1886. Részvénytőke 6 millió lej. Tartalékok 1.500.000 lej. Egyéb tartalékok 780.000 lej. Betétek 28.891.615,72 lej. Folyószámlák 13.480.112,51 lej. Ingatlanok 1.700.000 lej. Tiszta nyereség 679.865 lej.

Casa de Economie S. A. Balázsfalvi Takarékpénztár R. T. Alakult 1889. Részvénytőke 250.000 lej. Tartalék 143.875 lej. Betétek 1.186.493,86 lej. Ingatlanok 65,20 lej. Tiszta nyereség 38.143,96 lej.

Uioara—Marosujvár

Mureș-Uioara Casa de Păstrare S. A. Marosujvári Takarékpénztár R. T. Alakult 1895. Részvénytőke 150.000 lej. Tartalékok 46.000 lej. Betétek 756.665,18 lej. Folyószámlák 320.002,54 lej. Tiszta nyereség 31.180,38 lej.

Zlatna—Zalatna

Casa de Păstrare S. A. Zalatnai Takarékpénztár R. T. Alakult 1890. Részvénytőke 45.000 lej. Alapok 10.894,53 lej. Ingatlanok 195.711,87 lej. Betétek 582.666,12 lej. Tiszta nyereség 19.353,05 lej.

Bucium—Bucsony

„*Detunata*” *Institut de Credit și Economie.* Alakult 1895. Részvénytőke 30.000 lej. Betétek 47.110,12 lej. Folyószámlák 34.554,61 lej. Tiszta nyereség 12.857 75 lej.

Ocna Sibiului—Vizakna

„*Viitorul*” *Institut de Credit și Economie Soc. pe Acțiuni.* Alakult 1908. Részvénytőke 50.000 lej. Tartalékalapok 33.172 lej. Betétek 544.702,47 lej. Tiszta nyereség 7704,94 lej.

Roșia Montana—Verespatak

Casa de Păstrare din Roșia Montana S. A. Verespataki Takarékpénztár R. T. Részvénytőke 25.000 lej. Tartalékalapok 26.954,60 lej. Betétek 59.235,84 lej. Tiszta nyereség 1918,04 lej.

Teiuş—Tövis

Casa de Păstrare Soc. pe Acţiuni Teiuş. Tövisei Takarékpénztár R. T. Alakult 1906. Részvénytőke 100.000 lej. Betétek 1.698.546,77 lej. Tartalékok 28.044 lej. Tiszta nyereség 23.383,27 lej.

Judeţul Arad
ARAD VÁRMEGYE

Arad

Banca Industrială şi Populară S. A. Aradi ipar és Népbank R. T. Alakult 1869. Részvénytőke 10.500.000 lei. Tartalék 2.825.733,54 lej- Egyéb alapok 963.589,91 lej. Betétek 14.117.810,34 lej. Folyószámlák 11.222.697,43 lej. Ingatlanok 1.630.891,22 lej. Tiszta nyereség 1.044.188,95 lej.

Banca de Credit din Transilvania S. A. Erdélyi Hitelbank R. T. Alakult 1840. Részvénytőke 20 millió lej. Tartalék-alap 3.900.000 lej. Egyéb tartalékok 552.905 lej. Betétek 49.495.860 lej. Ingatlanok 276.661,18 lej. Tiszta nyereség 2.593.080,94 lej. (Deviza autorizáció.)

Casa de Păstrare Civilă din Arad S. A. Aradi Polgári Takarékpénztár R. T. Alakult 1888. Részvénytőke 12.040.000 lej. Tartalékok 4.409.065,65 lej. Egyéb alapok 1.451.064,40 lej. Ingatlanok 928.184 lej. Kihelyezések 57.004.630,73 lej. Tiszta nyereség 1.710.096,70 lej. (Deviza autorizáció.)

Casa de Păstrare a judeţului Arad. Aradvármegyei Takarékpénztár R. T. Alakult 1870 ben. Részvénytőke 6.750.000 lej. Tartalékok 4.806.377,97 lej. Egyéb alapok 1.850.386,68 lej. Ingatlanok 780.000 lej. Kihelyezések 23.864.400,98 lej. Betétek 33.498.199,53 lej. Folyószámlák 7.296.228,38 lej. Tiszta nyereség 1.037.415,09 lej. (Deviza autorizáció.)

Banca Comercială Ungară din Pesta. Pesti Magyar Kereskedelmi Bank Fiókja. Részvénytőke 2.500.000 lej. Betétek 32.476.364,42 lej. Kihelyezések 30.650.262,61 lej. Tiszta nyereség 226.653,70 lej.

Casa Agricolă de Păstrare Arad Cianadană S. A. Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztár R. T. Alakult 1889. Részvénytőke 3 millió lej. Tartalék 1.350.858 lej. Egyéb tartalékok 445.972,96 lej. Betétek 53.690.522,32 lej. Folyószámlák 4.202.535,14 lej. Ingatlanok 746.427,88 lej. Tiszta nyereség 332.866,79 lej.

Banca Economică din Arad S. A. Aradi Közgazdasági Bank R. T. Alakult 1912. Részvénytőke 1 millió lej. Betétek 3.500.147,24 lej. Folyószámlák 7.528.357,38 lej. Tiszta nyereség 103.313,23 lej.

Banca de Credit şi Casa de Păstrare din Arad S. A. Aradi Hitelbank és Takarékpénztár R. T. Alakult 1907. Részvénytőke 250.000 lej. Betétek 1.069.256,31 lej. Folyószámlák 1.8880.960,01 lej, Tiszta nyereség 48.286,51 lej.

Casa de Păstrare Generale S. A. Aradi Általános Takarékpénztár R. T. Részvénytőke 6 millió lej. Tartalék 1.006.404,05 lej. Betétek 24.978.700 lej. Folyószámlai adósok 28.498.589,92 lej. Ingatlanok 1.220.000 lej. Tiszta nyereség 608.932 lej. (Deviza autorizáció.)

Cosa Centrală de Păstrare din Arad S. A. Aradi Központi Takarékpénztár R. T. Alakult 1907. Részvénytőke 3 millió lej. Tartalék 264.390,09 lej. Betétek 8.301.588,16 lej. Folyószámlák 3.604.155,53 lej. Ingatlanok 4 millió lej. Tiszta nyereség 298.075,38 lej.

„Victoria” *Institut de Credit și Economie Soc. pe Acțiuni.* Alakult 1887. Részvénytőke 12 millió lej. Tartalékalap 7 millió lej. Egyéb tartalék 1.525.382 lej. Betétek 75.524.458,60 lej. Folyószámlák 4.560.140 lej. Ingatlanok 476.354 lej. Tiszta nyereség 3,064.272,85 lej. (Deviza autorizáció.)

„Arădana” *Societate Comercială și Industrială pe Acțiuni.* Alakult 1919. Részvénytőke 7.500.000 lej. Tartalékalapok 192.177 lej. Betétek 2.099.866 lej. Áruk 3.670.298 lej. Ingatlanok 1.103.070 lej. Értékpapírok 1.012.630 lej. Adósok 4.232.501 lej. Nyereség 682.515 lej.

Banca Asociață S. A. Egyesült Bank R. T. Alakult 1887. Részvénytőke 2 millió lej. Tartalékalapok 1.800.000 lej. Betétek 9.400.584 lej. Reescompt 2.199.555 lej. Hitelezők 6.515.240 lej. Váltótárca 7.090.159 lej. Folyószámlai adósok 7.623.153 lej. Érdekeltségek 2.491.702 lej. Nyereség 337.736 lej.

Banca de Cumpărare și Parcelare de Imobile S. A. Ingatlanforgalmi és Parcelázó Bank R. T. Alakult 1911. Részvénytőke 500.000 lej. Tartalékalap 130.853 lej. Reescompt 925.500 lej. Hitelezők 793.913 lej. Váltótárca „280.409 lej. Adósok 567.383 lej. Nyereség 142.061 lej.

Cooperativă Credit și de Păstrare a Comercianților din Arad. Aradi Kereskedők Takarékpénztár és Hitelszövetkezete. Alakult 1902, Alaptőke 105.800 lej. Tartalékok 17.493 lej. Betétek 2.327.277 lej. Váltók 174.860 lej. Kötvények 1.566.626 lej. Előlegek 323.135 lej. Nyereség 14.678 lej.

Buteni—Körösbökény

„Codrul” *Institut de Credit și Economie Soc. pe Acțiuni.* „Codrul” Takarékpénztár és Hitelintézet R. T. Alakult 1909. Részvénytőke 100.000 lej. Tartalékalapok 56.000 lej. Betétek 1.205.025,48 lej. Tiszta nyereség 16.653,23 lej.

Glogovaț—Glogovác

Prima Casa de Păstrare din Glogovaț S. A. Glogováci Első Takarékpénztár R. T. Részvénytőke 150.000 lej. Tartalékalapok 70.229,21 lej. Betétek 1.317.017,41 lej. Ingatlanok 89.734,90 lej. Tiszta nyereség 424,53 lej.

Ghioroc—Gyorok

Banca Podgoria Aradului S. A. Arad-Hegyaljai Takarékpénztár R. T. Alakult 1905. Részvénytőke 300.000 lej. Tartalékalapok 100.013,57 lej. Betétek 1.076.404,40 lej. Tiszta nyereség 65.930,40 lej.

Chişineu—Kisjenő

Casa de Păstrare Chişineuană S. A. Kisjenői Takarékpénztár R. T. Alakult 1884. Részvénytőke 300.000 lej. Tartalékalapok 141.608 lej. Betétek 1.454.659,99 lej. Folyószámlák 634.364,88 lej. Tiszta nyereség 24.933,47 lej.

Pâncota—Pankota

Banca Agricolă și Industrială din Pâncota S. A. Pankotai Gazdasági és Iparbank R. T. Alakult 1908. Részvénytőke 1.500.000 lej. Tartalékalapok 470.122,50 lej. Ingatlanok 157.500 lej. Betétek 2.420.585,39 lej. Tiszta nyereség 349.157,85 lej.

Banca Poporală Soc. Acționară Pâncota. Pankotai Népbank R. T. Alakult 1883. Részvénytőke 2.500.000 lej. Tartalékalapok 1.400.270 lej. Betétek 4.249.621 lej. Visszleszámitolás 2.670.000 lej. Váltótárca 11.401.955 lej. Tiszta nyereség 778.770 lej. (1921 évi mérleg.)

Pecica—Románpécska

Casa Economia Cercuală de Păstrare din Pecica. Pécskai Járási Gazdasági Takarékpénztár R. T. Alakult 1907. Részvénytőke 400.000 lej. Tartalékok 70.132,50 lej. Ingatlanok 15.000 lej. Betétek 2.099.092,36 lej. Tiszta nyereség 77.118,93 lej.

Pecica Maghiară—Magyarpécska

Soc. pe Acțiuni „Pecicana” Casa de Păstrare Comună. Pécskai Takarékpénztár R. T. Alakult 1888. Részvénytőke 500.000 lej. Tartalékalapok 170.000 lej. Betétek 6.165.388,08 lej. Tiszta nyereség 121.704,06 lej.

Șiria—Világos

Casa de Păstrare Soc. Anonimă din Șiria. Világosi Takarékpénztár R. T. Alakult 1904. Részvénytőke 500.000 lej. Alapok 175.012 lej. Betétek 1.335.805,54 lej. Folyószámlák 319.450,24 lej. Ingatlanok 86.329,15 lej. Tiszta nyereség 86.964,12 lej.

Sântana-Nouă—Ujszentanna

Banca Economică și Industrială S. A. din Sântana. Ujszentannai Gazdasági és Iparbank R. T. Alakult 1912. Részvénytőke 1.250.000 lej. Tart. 317.024 lej. Betétek 9.711.733,40 lej. Folyószámlák 447.985,82 lej. Tiszta nyereség 172.292,09 lej.

Județul Bihor
BIHAR VÁRMEGYE
Oradea-Mare—Nagyvárad

„*Bihoreana*” *Institut de Credit și Economie* S. A. „Bihoreana” Takarékos és Hitelintézet Rt. Alakult 1898. Részvénytőke 5 millió lej. Tartalékok 2.320.000 lej. Betétek 29.200.156,48 lej. Ingatlanok 160.918,70 lej. Váltótárca 17.554.174 lej. Tiszta nyereség 1.301.295,50 lej. (Deviza autorizáció.)

Banca Ungara. Magyar Bank. Alakult 1907. Részvénytőke 4 millió lej. Tartalékok 65.000 lej. Betétek 3.874.431 lej. Tiszta nyereség 164.973,25 lej.

Banca Generala de Credit Ungara. Magyar Általános Hitelbank. Részvénytőke 10 millió lej. Betétek 12.320.608,74 lej. Hitelezők 125.041.763,63 lej. Folyószámlai adósok 138.628.619,54 lej. Tiszta nyereség 333.451,98 lej. (1921 évi mérleg.)

Banca Comerciala Ungara din Pesta. Pesti Magyar Kereskedelmi Bank. Részvénytőke 2.500.000 lej. Betétek 49.636.746,29 lej. Hitelezők 76.262.623,41 lej. Adósok folyószámlája 62.040.533,99 lej. Tiszta nyereség 261.835,48 lej.

Banca de Scont și Ipoteca S. A. Leszámitoló és Jelzélbank. Alakult 1898. Részvénytőke 5 millió lej. Tart. 650.000 lej. Betétek 10.486.873,46 lej. Folyószámlák 5.116.856 lej. Ingatlanok 5 millió lej. Tiszta nyereség 316.060,59 lej.

Cassa de Păstrare Civilă S. A. Polgári Takarékpénztár. Alakult 1893. Részvénytőke 3.500.000 lej. Tartalékok 964.806,02 lej. Betétek 14.715.532,76 lej. Folyószámlák 1.669.182 lej. Adósok folyószámlája 14.821.776,37 lej. Ingatlanok 41.619 lej. Tiszta nyereség 903.212,91 lej. (Deviza autorizáció.)

Banca Agrară din Oradea-Mare. Nagyvárad Agrár Takarékpénztár Rt. Alakult 1909. Részvénytőke 1.600.000 lej. Tartalékok 413.407,54 lej. Folyószámlák 38.170.570,80 lej. Tiszta nyereség 474.397 lej. (Deviza autorizáció.)

Banca de Credit din Oradea-Mare. Nagyvárad Hitelbank. Alakult 1902. Részvénytőke 4.050.000 lej. Alapok 740.000. Betétek 22.435.708,96 lej. Ingatlanok 1.183.649,46 lej. Folyószámlák 17.336.277,11 lej. Tiszta nyereség 736.893,33 lej.

Cassa de Păstrare a județului Bihor și Banca de Economie. Biharvármegyei Takarékpénztár és Gazdasági Bank. Alakult 1872. Részvénytőke 3 millió lej. Betétek 25.745.201 lej. Ingatlanok 112.500 lej. Tiszta nyereség 785.132 lej.

Banca și Casa de Economie Fuzionată S. A. Egyesült Bank és Takarékpénztár. Alakult 1904. Részvénytőke 15 millió lej. Tartalékok 4.796.820 lej. Betétek 55.986.915,02 lej. Folyószámlák 67.970.320,07 lej. Ingatlanok 3 millió lej. Tiszta nyereség 3.041.746,19 lej. (Deviza autorizáció.)

Banca Orientală din Oradea-Mare. Keleti Bank. Alakult 1920. Részvénytőke 5 millió lej. Tartalékalapok 121.000 lej. Betétek 4.803.363,70 lej. Ingatlanok 441.528,17 lej. Tiszta nyereség 516.679,61 lej.

Banca Union S. A. Unionbank Rt. Alakult 1921. Részvénytőke 500.000 lej. Tart. alapok 10.000 lej. Betétek 1.318.416,80 lej. Folyószámlák 1.821.946,59 lej. Tiszta nyereség 34.196,28 lej.

Banca Frontiară S. A. Részvénytőke 2.161.250 lej. Tartalékalapok 170.120,49 lej. Folyószámlák 8.715.594 lej. Tiszta nyereség 32.199,67 lej. (Deviza autorizáció.)

Banca Eriului. Részvénytőke 375.000 lej. Tartalékalapok 152.929,44 lej. Ingatlanok 57.649,74 lej. Betétek 2.430.776,93 lej. Tiszta nyereség 51.675,19 lej.

Banca și Soc. Comercială din Bihor S. A. Bihari Bank és Kereskedelmi Rt. Oradea-Mare. Alakult 1919. Részvénytőke 1.500.000 lej. Tartalékalap 21.591 lej. Betétek 2.087.667 lej. Folyószámlai adósok 1.593.749 lej. Különböző aktívák 1.969.101 lej. Nyereség 23.518 lej.

Cassa Generală de Economii soc. pe acțiuni. Általános Takarékpénztár Rt. Oradea-Mare. Alakult 1902. Részvénytőke 1.500.000 lej. Tartalékalap 140.000 lej. Nyugdíjalap 1625 lej. Betétek 2.351.156 lej. Váltótárca 2.965.289 lej. Folyószámlai adósok 169.916 lej. Tiszta nyereség 109.574 lej.

Cassa de Păstrare Orădană Oradea-Mare. Nagyváradi Takarékpénztár. Alakult 1847. Részvénytőke 5.400.000 lej. Tartalékalapok 1.192.238 lej. Betétek 30.535.542 lej. Hitelezők 3.337.307 lej. Visszleszámítás 3.337.450 lej. Váltótárca 13.993.585 lej. Folyószámlai adósok 18.026.150 lej. Értékpapírok 8.221.188 lej. Nyereség 715.137 lej. (Deviza autorizáció.)

Banca Dacia S. A. Dácia Bank Rt. Alakult 1910. Részvénytőke 1 millió lej.

Banca Fortuna și Societate Comercială p. a. „Fortuna” Bank és Kereskedelmi Rt. Oradea-Mare. Alakult 1922. Részvénytőke 500.000 lej.

Banca Economică și Cassa de Schimb S. A. Gazdasági Bank és Pénzváltó Rt. Alakult 1921. Részvénytőke 500.000 lej. Tartalékalap 5000 lej. Hitelezők 2.210.969 lej. Betétek 2.454.456 lej. Váltótárca 820.025 lej. Folyószámlai adósok 3.615.583 lej. Nyereség 26.132 lej.

Societate de Economie și Ajutor din Oradea-Mare-Velenția și Váralja. Nagyváradi-Velence és Váraljai Takarékpénztár és Segélyszövetkezet. Alakult 1870. Alaptőke 142.625 lej. Betétek 89.748 lej. Váltók 89.856 lej. Nyereség 5716 lej.

Sucursala Bănței Anglo-Austriace Oradea-Mare. Angol-Osztrák Bank Nagyváradi Fióktelepe. Alakult 1917. (Deviza autorizáció.) Betétek 2.531.307 lej. Hitelezők 60.272.291 lej. Adósok 61.754.916 lej.

Beiuș—Belényes

Banca de Credit S. A. Beiuș. Belényesi Hitelbank Rt. Alakult 1910. Részvénytőke 100.000 lej. Betétek 95.873,70 lej. Folyószámlák 46.710,60 lej. Tiszta nyereség 16.551,48 lej.

Banca Populare S. A. Belényesi Népbank Rt. Alakult 1899. Részvénytőke 2 millió lej. Tart. 329.690 lej. Ingatlanok 210.273 lej. Betétek 4.504.756,74 lej. Folyószámlák 2.365.602,30 lej. Tiszta nyereség 522.239,49 lej.

Alesd—Élesd

Bihar-Körösvölgyi Takarékpénztár Rt. Alakult 1890. Részvénytőke 250.000 lej. Tartalékalapok 138.163 lej. Betétek 1.677.897 lej. Váltótárca 1.690.518 lej. Nyereség 23.000 lej.

Banca Alesdeana S. A. Élesdi Bank Rt. Részvénytőke 50.000lej. Betétek 281.986,25 lej. Tiszta nyereség 9886,53 lej.

Salonta-Mare—Nagyszalonta

Casa de Păstrare din Salonta-Mare. Nagyszalontai Takarékpénztár Rt. Alakult 1896. Részvénytőke 925.000 lej. Tartaléktőke 120.000 lej. Egyéb tartalékok 87.066,82 lej. Betétek 4.561.997,30 lej. Ingatlanok 731.530,35 lej. Folyószámlai adósok 1.556.145,94 lej. Tiszta nyereség 145.961,45 lej.

Banca Economia Soc. pe Acțiuni din Salonta-Mare. Gazdasági Takarékpénztár Rt Alakult 1893. Részvénytőke 1 millió lej. Tartalékalap 300.212,11 lej. Rendkívüli tartalék 37.971,08 lej. Folyószámlai hitelezők 1.871.536,74 lej. Betétek 2.028.942,54 lej. Folyószámla adósok 2.903.492,95 lej. Ingatlanok 180.556,26 lej. Tiszta nyereség 78.971,01 lej.

Banca Poporală din Salanta-Mare. Nagyszalontai Népbank Rt. Alakult 1907. Részvénytőke 700.000 lej. Tartalékalap 18.000 lej. Betétek 1.460.761 lej. Váltók 806.575 lej. Folyószámlai adósok 710.009 lej. Nyereség 49.690 lej.

Suplac—Széplak

Cassa de păstrare din Suplac. Berettyószéplaki Takarékpénztár Rt. Részvénytőke 150.000 lej. Tartalék 52.073,06 lej. Betétek 210.005,76 lej. Tiszta nyereség 16.709,75 lej.

Salard—Szalárd

Cassa de Păstrare a provinciei Salard. Szalárdvidéki Takarékpénztár Rt. Alakult 1894. Részvénytőke 300.000 lej. Tartalék 71.365,63 lej. Betétek 548.214,23 lej. Folyószámla adósok 1.004.256,83 lej. Tiszta nyereség 44.704,28 lej.

Tinca—Tenke

Institut de Credit și Economii Soc. pe Acțiuni. Tenkei Gazdasági Takarékpénztár Rt. Alakult 1910. Részvénytőke 600.090 lej. Tartalék 110.000 lej. Betétek 3.532.000,07 lej. Folyószámlák 3.083.412,65 lej. Ingatlanok 120.000 lej. Tiszta nyereség 110.000 lej.

Cassa de Păstrare din Tinca. Tenkei Takarékpénztár Rt. Alakult 1893. Részvénytőke 500.000 lej. Tartalék 262.505 lej. Különböző alapok 25.044 lej. Betétek 2.989.064,05 lej. Folyószámlai adósok 2.607.390,33 lej. Váltók 1.188.949 lej. Tiszta nyereség 102.994,24 lej.

Banca și Soc. Comercială pe. Acțiuni Ținca. Tenkei Bank és Kereskedelmi Rt. Alakult 1920. Részvénytőke 500.000 lej. Tartalék 5000 lej. Különböző alapok 22.193,07 lej. Betétek 1.491.339,42 lej. Váltók 967.219,30 lej. Folyószámlai adósok 826.819,75 lej. Tiszta nyereség 55.202,65 lej.

Tileagd—Mezőtelegd

Cassa de Păstrare din Provincia Tileagdului. Mezőtelegdvidéki Takarékpénztár Rt. Alakult 1890. Részvénytőke 150.000 lej. Tartalék 93.893,12 lej. Betét 427.596,92 lej. Váltók 351.524,33 lej. Tiszta nyereség 17.097,75 lej.

Sachelhid—Székelyhid

Banca Populara din Sachelhid. Székelyhidi Népbank Rt. Alakult 1906. Részvénytőke 500.000 lej. Tartalék 46.000 lej. Különböző alapok 1958,42 lej. Betétek 1.995.258,59 lej. Váltók 1.778.628,50 lej. Folyószámla adósok 1.061.858,68 lej. Tiszta nyereség 46.212,47 lej.

Érmelléki Takarékpénztár Rt. Alakult 1872. Részvénytőke 375.000 lej. Tartalékalapok 145.273,52 lej. Betétek 2.409.280,12 lej. Váltótárca 399.857,22 lej. Folyószámlai adósok 1.639.019,76 lej. Nyereség 43.093,26 lej. (1921. évi mérleg.)

Județul Bistrița-Nasăud

BESZTERCE-NASZÓD VÁRMEGYE

Bisztrița—Beszterce

Banca Agrară și Soc. Comercială Acționară. Agrárbank és Kereskedelmi Rt. Alakult 1901. Részvénytőke 500.000 lej. Tartaléktőke 24.519,47 lej. Különböző alapok 2500 lej. Betétek 334.176,55 lej. Folyószámlai hitelezők 1.192.582,79 lej. Váltók 837.903 lej. Folyószámla adósok 838.926,42 lej. Tiszta nyereség 26.264,34 lej.

Casa de Păstrare Bistrițene Unite S. A. Vereinigte Bistritzer Sparkassen A. G. Alakult 1865. Részvénytőke 2 millió lej. Tartaléktőke 346.982,55 lej. Különböző alapok 273.063,81 lej. Betétek 21.217.555,97 lej. Folyószámlai hitelezők 1.275.176,01 lej. Váltók 11.144.621,90 lej. Folyószámla adósok 7.867.701,17 lej. Ingatlanok 257.835,90 lej. Tiszta nyereség 276.119,40 lej.

Banca de Credit S. A. Besztercei Hitelbank Rt. Alakult 1906. Részvénytőke 1 millió lej. Különböző alapok 90 ezer lej. Betétek 2.322.619,44 lej. Folyószámlai hitelezők 2.161.021,80 lej. Váltók 2.157.566,21 lej. Folyószámla adósok 3.152.675,03 lej. Ingatlanok 150.000 lej. Tiszta nyereség 70.519,39 lej.

Banca Centrala și Comerciala S. A. Központi Bank és Kereskedelmi Rt. Alakult 1890. Részvénytőke 250 ezer lej. Tartalék 80.000 lej. Különböző alapok 70.000 lej. Betétek 4.420.304,44 lej. Váltók 1.620.859,87 lej. Folyószámla adósok 2.927.897,03 lej. Tiszta nyereség 62.152,83 lej.

Societate Acționară „Bistrițană” institut de credit și economii în Bistrița. „Bistrițană” Takarékhitelintézet Rt. Alakult 1888. Részvénytőke 120 ezer lej. Tartalékalapok 145.903,65 lej. Betétek 4.217.536,58 lej. Váltó és kötvénykölcsön 1.192.174,55 lej. Nyereség 25.713,28 (1921. évi mérleg).

Casa de Păstrare a Văii Borgoului S. A. Bistrița. Borgóvölgyi Takarékpénztár Rt. Alakult 1907. Részvénytőke 50.000 lej. Tartalékalap 83.000 lej. Betétek 238.374,29 lej. Váltók 96.372,66 lej. Tiszta nyereség 11.607,93 lej.

Lechnița—Lekenceze

Banca Cercuală S. A. Lekencezevidéki Takarékpénztár Rt. Alakult 1906. Részvénytőke 175.000 lej. Tartalék 36.011 lei. Különböző alapok 48.556 lej. Betétek 1.069.266,08 lej. Váltók 643.129,57 lej. Folyószámla adósok 797.974,39 lej. Tiszta nyereség 42.622,27 lej.

Năsăud—Naszód

Mercur S. Acționare de Imprumut și Păstrare. Mercur Takarékhitelintézet Rt. Alakult 1899. Részvénytőke 1 millió lej. Tartalék 1 millió lej. Különböző alapok 267.000 lej. Folyószámla hitelezők 2.888.998,41 lej. Betétek 6.799.181,58 lej. Váltók 1.912.339,66 lej. Folyószámla adósok 8.793.882,73 lej. Ingatlanok 400.000 lej. Tiszta nyereség 206.129,46 lej.

Banca Aurora Soc. pe Acțiuni. Alakult 1873. Részvénytőke 500.000 lej. Tartalék 411.000 lej. Különböző alapok 304.000 lej. Betétek 8.566.744,85 lej. Váltók 1.263.291 lej. Folyószámla adósok 7.875.767,92 lej. Tiszta nyereség 153.654,56 lej.

Kereskedelmi Bank Rt. Alakult 1901. Részvénytőke 200.000 lej.

Naszódvidéki Takarékhitelintézet Rt. Alakult 1894. Részvénytőke 300.000.

Borgoprund

„Speranța” Institutul de Credit și Economii S. A. „Speranța” Takarékhitelintézet Rt. Alakult 1885. Részvénytőke 200.000 lej. Tartalékalap 29.248 lej. Különböző alapok 15.546 lej. Betétek 532.551,81 lej. Váltók 322.317,50 lej. Folyószámla adósok 357.824,96 lei. Tiszta nyereség 20.870,37 lej.

Zagra

Banca Poporală Zagra Soc. pe Acțiuni. Részvénytőke 25.800 lej. Tartaléktőke 19.609,36 lej. Különböző alapok 734,63 lej. Betétek 54.023,26 lej. Váltók 35.209 lej. Folyószámla adósok 28.512,50 lej. Tiszta nyereség 4656,72 lej.

Județul Brașov BRASSÓ VÁRMEGYE

Brașov—Brassó

„*Cetatea*” *Banca Economică Comercială S. A.* Alakult 1915. Részvénytőke 60 millió lej. Tartalékalap 10.520.000 lej. Különböző alapok 287.909,90 lej. Folyószámla hitelezők 3.089.445,57 lej. Betétek 33.479.598,43 lej. Váltók 23.731.150,67 lej. Értékpapírok 7.058.443 lej. Folyószámlai adósok 69.856.399,06 lej. (Ebből részvényesek adóssága 33.540.013,50 lej) Áruk 2.430.841,54 lej. Ingatlanok 3.617.630 lej. Tiszta nyereség 1.457.710,78 lej. (Deviza autorizáció.)

Banca Ardeleană Industrială și Comercială S. A. Brașov. Erdélyi Ipar- és Kereskedelmi Bank Rt. Alakult 1919. Részvénytőke 10 millió lej. Tartalékalap 212.354,91 lej. Különböző alapok 161.950,12 lej. Folyószámla hitelezők 3.137.971,60 lej. Betétek 16.224.919,64 lej. Váltók 874.100 lej. Folyószámla adósok 25.007.851,43 lej. Ingatlanok 1.650.760,39 lej. Tiszta nyereség 1.219.783,70 lej. (Deviza autorizáció.)

„*Brașoveana*” *Institut de Banca și Comerț S. A. Brașov.* Alakult 1907. Részvénytőke 471.075 lej. Tartalékalap 50.195 lej. Betétek 1.668.095,43 lej. Folyószámlai hitelezők 371.715,94 lej. Váltók 1.177.979,47 lej. Folyószámla adósok 1.478.003,52 lej. Tiszta nyereség 61.559,06 lej.

Casa Generale de Păstrare din Brașov. Brassói Általános Takarékpénztár Rt. Alakult 1835. Részvénytőke 10.007.000 lej. Tartaléktőke 3.009.454,86 lej. Különböző alapok 3.287.055,44 lej. Folyószámlai hitelezők 2.696.661,17 lej. Betétek 68.455.054,55 lej. Váltók 15.101.446,33 lej. Értékpapírok 13.337.839,61 lej. Folyószámla adósok 62.833.509,54 lej. Ingatlanok 324.000 lej. Tiszta nyereség 1.193.223,98 lej.

Banca Generale Ungară de Credit Brașov. Magyar Általános Hitelbank Brassói Fiókja. Részvénytőke 10 millió lej. Folyószámlai hitelezők 116.637.529,90 lej. Betétek 12.690.182,09 lej. Különböző kontók 19.141.040,90 lej. Váltók 2.518.957,45 lej. Folyószámlai adósok 152.006.335,98 lej. Ingatlanok 286.160,68 lej. Tiszta nyereség 770.132,40 lej.

Banca Națională Soc. pe Acțiuni Brașov. Nemzeti Bank Rt. Alakult 1899. Részvénytőke 5 millió lej. Tartalékalap 489.590,55 lej. Különböző alapok 333.876,32 lej. Folyószámlai hitelezők 2.940.539,10 lej. Betétek 15.682.562,03 lej. Váltók 1.837.530,84 lej. Értékpapírok 1.127.217,85 lej. Folyószámlaadósok 19.575.396,81 lej. Tiszta nyereség 796.755,50 lej.

Banca Poporală Brașoveana Soc. pe Acțiuni Brașov. Brassói Népbank Rt. Alakult 1883. Részvénytőke 2 millió lej. Tartalékalap 800.000 lej. Különböző alapok 100.000 lej. Folyószámlai hitel. 539.322,77 lej. Betétek 12.925.792,99 lej. Váltók 2.459.617,54 lej. F.-számlai adósok 13.253.420,66 lej. Nyereség 335.615,83 lej.

Banca pentru Circulația Mărfurilor Soc. An. Brașov. Áruforgalmi Bank Rt. Alakult 1920. Részvénytőke 10 millió lej. Tartalékalap 66.878,69 lej. Különböző alapok 31.233,98 lej. Folyószámlai hitelezők 4.171.081,27 lej. Betétek 15.399.405,06 lej. Visszleszámított váltók 2 millió lej. Folyószámlai adósok 30.018.050,70 lej. Ingatlanok 488.931 lej. Tiszta nyereség 1.042.420,61 lej. (Deviza autorizáció.)

Banca Comerciala Ungara S. A. Pesti Magyar Kereskedelmi Bank. Részvénytőke 5 millió lej. Folyószámlai hitelezők 5.693.347,91 lej. Betétek 23.595.871,56 lej. Különböző passzívák 4.556.880,40 lej. Váltók 2.954.503,11 lej. Folyószámla adósok 32.445.756,53 lej. Tiszta nyereség 221.701,06 lej.

Banca Țărei Bârsei. Barczasági Bank Rt. Alakult 1899. Részvénytőke 5 millió lej. Tartalékok 823.466 lej. Betétek 15.682.562 lej. Hitelezők 2.579.568 lej. Váltótárca 1.837.330 lej. Folyószámlai adósok 17.435.377 lej. Értékpapírok 1.127.217 lej. Érdekeltségek 1.497.200 lej. Nyereség 796.755 lej. (Deviza autorizáció.)

Banca de Scont Transylvaneana S. A. Brașov. Erdélyi Leszámítoló Bank Rt. Alakult 1913. Részvénytőke 2.500.000 lej. Tartalékalap 115.000 lej. Folyószámlai hitelezők 12.445.841,14 lej. Betétek 9.871.100,09 lej. Váltók 1.073.814,85 lej. Értékpapírok 5,021.937*77 lej. F. számlái adósok 18,039.584*91 lej. Ingatlanok 148.524,75 lej. Tiszta nyereség 177.580,78 lej.

Rasnov-Rozsnyó

Reuniunea de Avansuri S. A. Rasnov. Barca-Rozsnyói Előlegezési Egylet. Alakult 1910. Részvénytőke 50.000 lej. Betétek 4.362.860,29 lej. Váltók 3.831.601,74 lej. Értékpapírok 437.547,20 lej. Tiszta nyereség 27.377,89 lej.

Codlea-Feketehalom

Societate de Credit Codlea. Feketehalmi Előlegező Egylet Rt. Alakult 1909. Részvénytőke 500.000 lej. Tartalékalapok 305.774 lej. Betétek 9.983.204 lej. Hitelezők 1.253.052 lej. Váltótárca 2.462.173 lej. Folyószámlai adósok 8.277.337 lej. Értékpapírok 949.874 lej. Nyereség 126.356 lej.

Județul Ciuc

CSIK VÁRMEGYE

Miercurea-Ciuc—Csikszereda

Casa de Economie din Miercurea-Ciac S. A. Csikszeredai Takarékpénztár Rt. Alakult 1883. Részvénytőke 1 millió lej. Tartalékalap 616.573,27 lej. Különböző alapok 12.307,83 lej. Folyószámlai hitelezők 5.585.251,59 lej. Betétek 5.304.899,45 lej. Váltók 1.752.773 lej. Folyószámlai adósok 9.669.801,65 lej. Ingatlanok 906.300 lej. Tiszta nyereség 317.967,60 lej.

Harghita S. A. Miercurea-Ciuc. Alakult 1920. Részvénytőke 1.100.000 lej. Tartalékalap 28.503,04 lej. Különböző alapok 4349,77 lej. Folyósámlai hitelezők 593.276,70 lej. Betétek 782.957,80 lej. Értékpapírok 317.408,16 lej. Folyósámlai adósok 2.009.156,25 lej. Ingatlanok 214.126 lej. Tiszta nyereség 106.901,24 lej.

Csikmegyei Székely Bank Rt. Alakult 1910. Részvénytőke 100.000 lej. Tartalékalapok 18.250,31 lej. Betétek 357.945,80 lej. Váltótárca 254.501,49 lej. Folyósámlai adósok 312.212,51 lej. Nyereség 14.104,50 lej.

Gheorgheni—Gyergyószentmiklós

Prima Casa de Păstare din Gheorgheni S. A. Gyergyói Első Takarékpénztár Rt. Alakult 1880. Részvénytőke 750.000 lej. Tartalékalap 381.505,51 lej. Különböző alapok 69.490,85 lej. Folyósámlai hitelezők 1.125.909,12 lej. Betétek 16.075,65 lej. Különböző passzívák 3.597.219,81 lej. Váltók 1.634.134,50 lej. Folyósámlai adósok 3.235.394,78 lej. Értékpapírok 643.006,60 lei. Ingatlanok 120.014 lej. Tiszta nyereség 146.516,25 lej.

Banca și Casa de Economie Soc. pe Acțiuni din Gheorgheni. Gyergyói Bank és Takarékpénztár Rt. Alakult 1917. Részvénytőke 750.000 lej. Tartalékalap 225.000 lej. Folyósámlai hitelezők 1.317.731,90 lej. Betétek 3.646.339,76 lej. Váltók 1.639.041 lej. Folyósámlai adósok 3.434.744,65 lej. Tiszta nyereség 145.741,01 lej.

Népbank Rt. Alakult 1893. Alaptőke 75.000 lej.

Ditrău—Ditró

Banca Agricolă dela Ditrău S.A. Ditrói Mezőgazdasági Bank Rt. Alakult 1910. Részvénytőke 300.000 lej. Tartalékalap 153.078 lej. Különböző alapok 6200 lej. Folyósámlai hitelezők 9.147.535,65 lej. Visszleszámított váltók 330.000 lej. Váltók 3.099.992,99 lej. Értékpapírok 117.800 lej. Folyósámlai adósok 6.455.967,07 lej.

Casa de Păstrare din Ditrău S. A. Ditrói Takarékpénztár Rt. Alakult 1891. Részvénytőke 90.000 lej. Tartalékalap 43.549,21 lej. Folyósámlai hitelezők 120.996 lej. Betétek 464.964,42 lej. Visszleszámított váltók 400.500 lej. Különböző passzívák 264.910,42 lej. Váltók 1.233.762,15 lej. Folyósámlai adósok 62.473,13 lej. Tiszta nyereség 15.875,52 lej. Az előző évi veszteség 14.600,68 lej.

Ciucsânmărtin—Csikszenmárton

Banca Ciucsânmărtin S. A. Részvénytőke 150.000 lej. Tartalékalap 148.218 lej. Folyósámlai hitelezők 79.676,50 lej. Betétek 1.971.887,59 lej. Váltók 1.395.040,48 lej. Tiszta nyereség 10.877,11 lej.

Banca din Ciucul de jos S. Alcsiki Bank Rt. Alakult 1892. Részvénytőke 150.000 lej. Tartalékalap 132.690 lej. Betétek 1.098.740,32 lej. Váltótárca 471.610,89 lej. Folyószámlai adósok 1.127.814,02 lej. Tiszta nyereség 37.386,05 lej. (1921. évi mérleg.)

Székelv Népbank Rt. Alakult 1902. Részvénytőke 50.000 lej.

Județul Cojocna KOLOZS VÁRMEGYE

Cluj—Kolozsvár

Banca Agrară S. A. Privilegiată Cluj. Alakult 1920. Részvénytőke 50 millió lej. Tartaléktőke 2.711.115,30 lej. Különböző alapok 2.513.411,18 lej. Betétek 39.640.085,09 lej. Visszleszámított váltók 98.767.924 lej. Különböző passzívák 19.594.941,72 lej. Váltók 11.756.464,68 lej. Értékpapírok 55.761.597,40 lej. Folyószámlai adósok 21.681.664,58 lej. Áruk 619.951,14 lej. Különböző aktívák 13.639.648,08 lej. Ingatlanok 8.097.383,38 lej. Berendezés 720.622,25 lej. Tiszta nyereség 2.872.903,18 lej. (Deviza autorizáció.)

Banca Centrala pentru Industrie și Comerț S. A. Alakult 1918. Részvénytőke 50 millió lej. Tartalékalap 16.338.000 lej. Különböző alapok 1.041.330 lej. Betétek 100.261.040,17 lej. Visszleszámított váltók 56.666.000 lej. Különböző passzívák 1.972.421,49 lej. Váltók 4.870.137,05 lej. Értékpapírok 39.386.135,25 lej. Folyószámlai adósok 86.363.779,38 lej. Áruk 20.851.236,70 lej. Különböző aktívák 2.875.147,08 lej. Ingatlanok 11.011.666,10 lej. Berendezés 1.971.887,15 lej. Tiszta nyereség 8.276.184,87 lej. (Deviza autorizáció.)

Casa de Păstrare și Banca de Credit Cluj S. A. Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Rt. Alakult 1894. Részvénytőke 16 millió lej. Tartaléktőke 14.813.014,33 lej. Különböző alapok 1.039.543,68 lej. Folyószámlai hitelezők 20.062.660,41 lej. Betétek 91.474.282,07 lej. Visszleszámított váltók 12.525.000 lej. Különböző passzívák 3.193.055,33 lej. Váltók 26.803.477,66 lej. Értékpapírok 18.648.869,11 lej. Folyószámlai adósok 98.988.304,40 lej. Ingatlanok 622.919,63 lej. Tiszta nyereség 4.539.973,54 lej. (Deviza autorizáció.)

Banca Ardeleana și Casa de Economie S. A. Cluj. Erdélyi Bank és Takarékpénztár Rt. Alakult 1894. Részvénytőke 40 millió lej. Tartalékalap 4.581.051,20 lej. Betétek 102.944.593,22 lej. Különböző passzívák 429.367,32 lej. Váltók 24.455.627,53 lej. Értékpapírok 11.465.729,50 lej. Folyószámlai adósok 100.634.,95 lej. Ingatlanok 4.100.000 lej. Berendezések 425.000 lej. Tiszta nyereség 3.930.752,73 lej. (Deviza autorizáció.)

Banca de Agricultura și Casa de Economie S. A. Cluj. Mezőgazdasági Bank és Takarékpénztár Rt. Alakult 1894. Részvénytőke 5 millió lej. Tartalékalap 550.000 lej. Folyószámlai hitelezők 9.511.426,06 lej. Betétek 21.897.709,11 lej.

Visszleszámított váltók 1.400.000 lej. Különböző passzívák 1.526.365,76 lej. Váltók 11.628.458,04 lej. Értékpapírok 65.207 lej. Folyószámlai adósok 24.176.201,27 lej. *Ingatlanok* 50.000 lej. Tiszta nyereség 827.088,28 lej. (Deviza autorizáció.)

Banca de Scont și Schimb din Ardeal Soc. An. Cluj. Erdélyi Leszámitoló és Pénzváltó Bank Rt. Alakult 1922. Részvénytőke 5 millió lej. Folyószámlai hitelezők 13.128.335,07 lei. Betétek 15.680.361,01 lej. Váltók 10.806.355 lei. Folyószámlai adósok 21.050.782,79 lej. Tiszta nyereség 533.291,61 lej.

„*Economia*” *Banca Agrara, Industrială și Comercială Cluj.* Alakult 1886. Részvénytőke 3 millió lej. Tartaléktőke 972.123 lej. Különböző alapok 141.387 lej. Folyószámlai hitelezők 1.844.245,74 lej. Betétek 6.508.371 lej. Visszleszámított váltók 1.948.400 lej. Váltók 3.681.169 lej. Értékpapírok 2.025.938 lej. Folyószámlai adósok 8.343.484,87 lej. *Ingatlanok* 325.805,54 lej. Tiszta nyereség 514.257,35 lej.

Institutul Comercial de Credit Soc. pe Acț. Cluj. Kereskedelmi Hitelintézet. Alakult 1905. Részvénytőke 3 millió lej. Tartalékalap 108.000 lej. Különböző alapok 68.535,10 lej. Folyószámlai hitelezők 3.714.837,16 lej. Betétek 2.161.710,49 lej. Visszleszámított váltók 2.340.000 lej. Váltók 6.073.264,53 lej. Folyószámlai adósok 2.409.382,16 lej. Áruk 700.000 lej. *Ingatlanok* 1.550.000 lej. Tiszta nyereség 293.413,62 lej. (Deviza autorizáció.)

Banca Invățătorilor S. A. Cluj. Részvénytőke 107.060 lej. Betétek 145.001,17 lej. Váltók 99.389,50 lej. Áruk 60.000 lej. Tiszta nyereség 23.452,50 lej.

Banca Economica Națională Cluj. Közgazdasági Bank Rt. Alakult 1913. Részvénytőke 2.000.000 lej. Tartalékalap 850.000 lej. Különböző alapok 220.000 lej. Folyószámlai hitelezők 1.118.540 lej. Betétek 10.342.700,86 lej., Visszleszámított váltók 9.448.468 lej. Váltók 11.208.761,50 lej. Értékpapírok 701.747 lej. Folyószámlai adósok 9.765.745,59 lej. *Ingatlanok* 500.077,05 lej. Tiszta nyereség 483.596 lej.

Interesul Public Casa de Pastrare S. A. Cluj. Közhasznú Takarékpénztár Rt. Alakult 1906. Részvénytőke 500.000 lej. Tartalékalap 123.509,26 lej. Különböző alapok 147.276,10 lej. Betétek 12.356.857,87 lej. Visszleszámított váltók 803.479 lej. Váltók 4.726.057,03 lej. Folyószámlai adósok 8.220.608,60 lej. *Ingatlanok* 343.268,50 lej. Tiszta nyereség 157.982,59 lej.

Banca Ipotecară Transilvaneana Ungară S. A. Cluj. Erdélyrészi Magyar Jelzálog Hitelbank Cluj. Alakult 1891. Részvénytőke 2 millió lej. Tartalékalap 384.100 lej. Különböző alapok 412.089 lej. Folyószámlai hitelezők 15.227.723,54 lej. Betétek 5.655.104,01 lej. Váltók 2.506.450 lej. Értékpapírok 2.558.218,87 lej. Folyószámlai adósok 20.058.621,22 lej. Tiszta nyereség 251.090,58 lej.

Prima Casa de Imprumut pe Amanet Cluj. Részvénytőke 500.000 lej. Betétek: 435.599,10 lei. Folyószámlai adósok 1.050.920 lej. Különböző aktívák 27.414,63 lei. Tiszta nyereség 86.858,20 lej.

Vatra Institut de Credit și Economie Soc. pe Acții Cluj. Részvénytőke 200.000 lej. Tartalékalap 109.942 lej. Folyószámlai hitelezők 2.342.208,13 lej. Betétek 5.295.335,05 lej. Visszleszámított váltók 1.387.000 lej. Értékpapírok 432.667,60 lej. Folyószámlai adósok 6.923.440,12 lej. Tiszta nyereség 72.510,42 lej.

Banca Mobiliară S. A. Cluj. Forgalmi Bank Cluj. Alakult 1995. Részvénytőke 1.000.000 lej. Tartalékalap 134.000 lej. Folyószámlai hitelezők 3.762.868,12 lej. Betétek 2.045.797,55 lej. Visszleszámított váltók 732.500 lej. Váltók 753.020 lej. Folyószámlai adósok 5.339.184,10 lej. Tiszta nyereség 65 ezer 179,26 lej.

„Coroana” Institut de Credit și Economie soc. pe act. Cluj. Alakult 1902. Részvénytőke 1.000.000 lej. Tartalékalap 102.814 lej. Különböző alapok 39.562 lej. Folyószámlai hitelezők 433.757 lej. Betétek 1.307.306,09 lej. Visszleszámított váltók 200.000 lej. Váltók 390.205 lej. Értékpapírok 732.989 lej. Folyószámlai adósok 1.190.938,47 lej. Ingatlanok 280.000 lej. Tiszta nyereség 141.141,10 lej.

Reuniunea de Credit și Economilor din Cluj. Részvénytőke 75.000 lej. Tartalékalap 75.000 lej. Különböző alapok 50.000 lej. Betétek 1.313.019,52 lej. Váltók 811.625,39 lej. Értékpapírok 214.277,38 lej. Folyószámlai adósok 219.027,61 lej.

Carpatia Banca și Soc. de Comerț pe Acțiuni Cluj. Részvénytőke 828.024,91 lej. Tartalékalap 54.185,29 lej. Folyószámlai hitelezők 31.448,50 lej. Betétek 34.362,10 lej. Értékpapírok 108.200 lej. Folyószámlai adósok 782.724,96 lej. Ingatlanok 91 ezer 280 lej. Tiszta nyereség 49.323,82 lej.

Banca de Comerț din Cluj. Kolozsvári Kereskedelmi Bank Rt. Alakult 1885. Részvénytőke 2.150.000 lej. Tartalékalap 710.838,42 lej. Különböző alapok 298.684,70 lej. Folyószámlai hitelezők 225.276,79 lej. Betétek 16.445.584,75 lej. Különböző passzívák 800.773,50 lej. Váltók 5.355.048,74 lej. Értékpapírok 1.114.065,35 lej. Folyószámlai adósok 12.969.917,27 lej. Tiszta nyereség 326.582,70 lej. (1921. évi mérleg.)

Banca Agrară și Casa de Economie, Cluj. Agrárbank Rt. Részvénytőke 100.000 lej. Csőd alatt.

Casa de Păstrare Cetățenească, Cluj. Polgári Takarékpénztár Rt. Alakult 1910. Részvénytőke 750.000 lej. Tartalékalap 140.150,95 lej. Különböző alapok 50.473,09 lej. Folyószámlai hitelezők 5.210.823,94 lej. Betétek 2.031.500,38 lej. Visszleszámított váltók 1.427.500 lej. Váltók 3.981.504,33 lej. Folyószámlai adósok 4.228.104,74 lej. Különböző aktívák 875.487,50 lej. Ingatlanok 112.122 lej. Tiszta nyereség 81.505,98 lej. (1921. évi mérleg).

Banca Industrială și Comercială S p. A. Ipar és Kereskedelmi Bank Rt. Alakult 1911. Részvénytőke 1 millió lej. Tartalékalap 18.000 lej. Betétek 2.226.808 lej. Hitelezők 7 millió; 923.198 lej. Folyószámlai adósok 10.150.981 lej. Váltótárca 257.038 lej. Áruk 548.988 lej. Nyereség 15.577 lej.

Banca Economică Ardeleană S. A., Cluj. Erdélyi Gazdasági Bank Rt. Alakult 1914. Részvénytőke 500.000 lej. Tartalékalap 141.712 lej. Betétek 4.110.388 lej. Hitelezők 1.465.567 lej. Váltótárca 5.430.885 lej. Folyószámlai adósok 614.970 lej. Nyereség 55.990 lej.

Mociu-Mócs

„Câmpiana” Institut de Credit și Economie din Mociu. „Câmpiana” Takarékos és Hitelintézet Rt. Alakult 1906. Részvénytőke 50.000 lej. Tartalékalap 50.000 lej. Különböző alapok 33.600 lej. Betétek 1.251.994,30 lej. Értékpapírok 97.000 lej. Folyószámlai adósok 1.353.848,30 lej. Tiszta nyereség 24.979,33.

Mócsvidéki Takarékpénztár Rt. Alakult 1889. Részvénytőke 150.000 lej.

Huedin-Bánffyhungar

„Vlădeasa” Institut de Credit și Economie Soc. pe Acțiuni, Huedin. „Vlădeasa” Hitelintézet és Takarékpénztár Rt. Alakult 1895. Részvénytőke 1 millió lej. Tartaléktőke 217 ezer 734 lej. Különböző alapok 422.459,92 lej. Betétek 4 millió 912.302,08 lej. Különböző passzívák 1.128.286,82 lej. Váltók 4.986.184,28 lej. Értékpapírok 357.943,25 lej. Folyószámlai adósok 1.416.607,50 lej. Ingatlanok 48.934,87. Tiszta nyereség 202.512,14 lej.

Kalotaszegi Takarékpénztár Rt. Alakult 1872. Részvénytőke 100.000 lej.

Népbank Rt. Alakult 1907. Részvénytőke 100.000 lej.

Kereskedelmi- és Iparbank Rt. Alakult 1911. Részvénytőke 75.000 lej.

Județul Făgăraș FOGARAS VÁRMEGYE

Făgăraș—Fogaros

Banca Comercială și Industrială Soc. pe acțiuni în Făgăraș- Handels- und Gewerbebank, Kereskedelmi és Iparbank. Alakult 1920. Részvénytőke 1.500.000 lej. Tartaléktőke 136.196,03 lej. Különböző tartalék 17.119,23 lej. Betétek 6.383.778,57 lej. Váltótárca 1.869.574 lej. Folyószámla adósok 3.549.752,51 lej. Áruk 2.657.496,74 lei. Tiszta nyereség 319.860,47 lej.

Reuniunea de Credit Făgărașana S. A. Fogarasi Előlevezési Egylet rt. Alakult 1898. Részvénytőke 5.000.000 lej. Tartaléktőke 834.000 lej. Különböző alapok 259.336,45 lej. Betétek 18.703.808,95 lej. Váltók 973.821 lej. Folyószámlahitelezők 18.703.808,95 lej. Ingatlanok 630.000 lej. Folyószámlai

adósok 24.798.189,59 lej. Értékpapírok 2.506.491,37 lej. Tiszta nyereség 565.613,06 lej.

Casa de Economica „Furnica” Soc. pe Acțiuni. „Furnica” Fogarasi Takarékpénztár rt. Alakult 1883. Részvénytőke 1.500.000 lej. Tartaléktőke 907.680 lej. Különböző alapok 182.500 lej. Betétek 28.126.280,30 lej. Váltók 7.330.654 lej. Értékpapírok 3.859.550 lej. Adósok folyószámlája 16.031.958,25 lej. Tiszta nyereség 304.544 lej.

Banca Făgărășiana Acționară. Fogarasi Takarékpénztár rt. Alakult 1882. Részvénytőke 300.000 lej. Tartaléktőke 203.200 lej. Különböző alapok 77.200 lej. Betétek 3.159.695,33 lej. Adósok folyószámlája 1.984.015,57 lej. Váltók 1.091,750 lej. Tiszta nyereség 33.883,47 lej.

Casa de împrumut și Credit Făgăraș. Részvénytőke 3.250.000 lej. Tartaléktőke 499.045 lej. Különböző alapok 197.464,15 lej. Betétek 15.671.294,50 lej. Folyószámla hitelezők 2.344.414 lej. Váltók 606.430,22 lej. Értékpapírok 2.026.971,37 lej. Adósok folyószámlája 18.239.832,70 lej. Ingatlanok 623.218,40 lej. Tiszta nyereség 426.670,24 lej.

Harseni

Grantierul Casa de Economica Soc. pe Acțiuni. Részvénytőke 50.000 lej. Tartaléktőke 20.133,13 lei. Különböző alapok 3000 lej. Betétek 943.564,40 lej. Váltók 669.035 lej. Értékpapírok 30.243,85 lej. Tiszta nyereség 12.427,59 lej.

Arpașul de Jos—Alsóárpás

Banca Popolară Casa de Economica Soc. pe Acțiuni. Alakult 1907. Részvénytőke 100.000 lej. Tartaléktőke 31,682,84 lej. Betétek 577.652 lej. Váltók 367.975 lei. Tiszta nyereség 22.978,34 lej.

Noul-Roman—Oláhujfalu

„Noiana” *Institut de Credit și Economica Soc. pe Acțiuni.* „Noiana” Takarékpénztár rt. Alakult 1905. Részvénytőke 21.000 lej. Tartaléktőke 8979,71 lej. Betétek 160.316 lej. Hitelezők folyószámlája 44.021,04 lej. Váltók 172.627 lej. Tiszta nyereség 8879,84 lej.

Porumbacul de Jos—Alsóporumbák

„Porumbăceana” *Casa de Economica S. A.* „Porumbăceana” Takarékpénztár Rt. Alakult 1900. Részvénytőke 200.000 lej. Tartaléktőke 87.433 lej. Betétek 2.738.542,83 lej. Hitelezők folyószámlája 126.578,30 lej. Váltók 872.810,50 lej. Értékpapírok 129.839,72 lej. Adósok folyószámlája 2.183.569,72 lej. Tiszta nyereség 46.770,10 lej.

Sinca-Vecha—Ósinka

Șincana Institut de Credit și Economii S. A. Alakult 1906. Részvénytőke 150.000 lej. Tartaléktőke 89.220 lej. Betétek 1.930.761,66 lej. Hitelezők folyószámlája 146.469 lej. Váltók 2.185.146 lej. Értékpapírok 55.025 lej. Tiszta nyereség 29.019,04 lej.

Streza Cartișora

Cartișoreana Casa de Econ. Soc. pe Acțiuni. Részvénytőke 49.000 lej. Tartalékalap 9771,50 lej. Különböző alapok 7300 lej. Betétek 207.665,27 ki. Hitelezők folyószámlája 162.460 lej. Váltók 205.530 lej. Tiszta nyereség 4334,42 lej.

Sercaia—Sárkány

„*Șercăłana*” *institut de credit și economie Soc. pe acțiuni.* Alakult 1903. Részvénytőke 350.000 lej. Tartaléktőke 47.391,72 lej. Különböző alapok 20.410,27 lej. Betétek 2.713.375,05 lej. Hitelezők folyószámlája 284.367,25 lej. Ingatlanok 130.000 lej. Váltók 1.951.668,30 lej. Értékpapírok 65.884 lej. Adósok számlája 1.345.269,40 lej. Tiszta nyereség 63,262 lej.

Sinca-Noua—Ujsinka

Casa de Păstrare pe acțiuni. Alakult 1911. Részvénytőke 111.000 lej. Tartalékalap 27.536 lej. Betétek 455.880,92 lei. Váltók 475.527,50 lej. Tiszta nyereség 11.869,95 lei.

Tantare

Tantareanul Muncitor Reuniune Econ. S. A. Részvénytőke 125.000 lei. Betétek 500 lei. Váltók 50.000 lej. Tiszta nyereség 10.637 lej.

Vad—Vád

„*Unirea*” *institut de credit și economie Soc. pe acțiuni.* „Unirea” Takarékos és Hitelintézet Rt. Alakult 1900. Részvénytőke 20.000 lej. Tartalékalap 20.000 lej. Különböző alapok 10.257,59 lei. Betétek 1.172.688,34 lej. Váltók 277.777,77 lej. Értékpapírok 25.484,45 lej. Adósok folyószámlája 629.891 lej. Tiszta nyereség 15.678,26 lej.

Veneția de jos—Alsóvenice

Venețiana Institut de Credit și Economie S. A. Részvénytőke: 20.000 lej. Tartaléktőke: 14.262,20 lej. Betétek: 468.627,67 lej. Váltók: 213.416 lej. Értékpapírok: 22.556 lej. Adósok folyószámlája: 237.686 lej. Tiszta nyereség: 3512,25 lej.

Viștea de Jos—Alsóvisó

„*Olteana*” *Casa de Econ. S. A. în Viștea de jos.* „Olteana” Alsóvisói Takarékpénztár Rt. Alakult 1892. Részvénytőke: 200.000 lej. Tartalékalap: 80.684 lej. Különböző alapok: 39.896 lej. Betétek: 4.208.114,89 lej. Hitelezők folyószámlája: 34.000 lej. Váltók; 1.067.651 lej. Értékpapírok: 427.800 lej. Folyószámlai adósok: 3.101.876,11 lej. Tiszta nyereség: 27.016,31 lej.

Voila—Voila

„*Voileana*” *Casa de Economica S. A.* „Voileana” Takarékpénztári Rt. Alakult 1903. Részvénytőke: 192.400 lej. Tartalékalap: 153.0007,46 lej. Különböző alapok: 14.600 lej. Betétek: 1.322.987,94 lej. Váltók: 932.779,91 lej. Értékpapírok: 243.386,15 lej. Folyószámlai adósok: 280.631,20 lej. Tiszta nyereség: 76.600,04 lej.

Zernești—Zernest

Creditul Institut de Credit și Economii S. A. Részvénytőke: 80.000 lej. Tartalékalap: 35.783,10 lej. Különböző alapok: 35.541 lej. Betétek: 1.514.078,81 lej. Váltók: 932.779,91 lej. Értékpapírok: 243.386,15 lej. Folyószámlai adósok: 295.506,27 lej. Ingatlanok: 6.006 lej. Tiszta nyereség: 76.600,04 lej.

Ucia de sus—Felsőucs

„*Ucia Mare*” *Casa de Economica S. A.* Alakult 1907. Részvénytőke: 40.000 lej. Tartalékalap: 13.499,49 lej. Betétek: 1.415.805,69 lej. Váltók: 1.089.950 lej. Tiszta nyereség: 9.600 lej.

Porumbacul de sus—Felsőporumbák

„*Negoitul*” *Cassa de Economii S. A.* Alakult 1908-ban. Részvénytőke 100.000 lej. Tartalékalap 20.301 lej. Betétek: 486.027 lej. Váltótárca 360.967 lei Nyereség 5000 lej.

Județul Hunedoara HUNYAD VÁRMEGYE

Orăștie—Szászváros

„*Ardeleana*” *Institut de Credit și Economie S. A. Orăștie.*
„*Ardeleana*” Takarékos és Hitelintézet Rt. Alakult 1885. Részvénytőke 1.500.000 lej. Tartaléktőke 150.000 lej. Különböző alapok 1.951.043,59 lej. F.-számlai hitelezők 4.784.738,50 lej. Betétek 18.067.793,87 lej. Váltók 2.186.766,75 lej. Értékpapírok 2.534.306,48 lej. Folyószámlai adósok 19.568.942,55 lej. Ingatlanok 799.392,85 lej. Tiszta nyereség 516.597,18 lej.

Casa de Păstrare S. A. Orăștie. Szászvárosi Takarékpénztár Rt. Alakult 1872. Részvénytőke 60.000 lej. Tartalékalapok 195.679,52 lej. Különböző alapok 15.500 lej. Betétek 3.662.177,69 lej. Értékpapírok 818.742,13 lej. Folyószámlai adósok 2.826.856,10 lej. Ingatlanok 128.932,62 lej. Tiszta nyereség 34.241,57 lei.

„*Dacia*” *Institut de Credit și Economie Orăștie* „*Dacia*” Takarékos és Hitelintézet. Alakult 1901. Részvénytőke 50.000 lej. Tartalékalapok 16.757,17 lej. Betétek 451.216,42 lej. Váltók 378.759,50 lej. Tiszta nyereség 7420,98 lej.

„*Vorschussverein*” *Soc. pe Acțiuni Orăștie.* Alakult 1866. Részvénytőke 200.000 lej. Tartalékalap 204.906,23 lej. Különböző alapok 92.594,18 lej. Folyószámlai hitelezők 3.114.283,82 lej. Betétek 10.049.998,05 lei. Váltók 345.030,70 lej. Folyószámlai adósok 12.312.139,24 lei. Különböző aktívák 239.062,78 lej. Ingatlanok 648.627,80 lej. Tiszta nyereség 124.070 lej.

Hunedoara—Vajdahunyad

„*Hunedoareana*” *Casa de Păstrare Soc. pe Acțiuni Hunedoara.* Vajdahunyadi Takarékpénztár Rt. Alakult 1885. Részvénytőke 135.000 lej. Tartalékalap 79.863,66 lej. Különböző alapok 2745,01 lej. Folyószámlai hitelezők 145.202,42 lei. Betétek 607.064,74 lej. Váltók 367.180,68 lej. Értékpapírok 242.484,03 lei. Folyószámlai

adósok 151.254,98 lej. Ingatlanok 80.828,31 lej. Tiszta nyereség 22.513,43 lej.

„*Corvineana*” *Institut de Credit și Economie Soc. pe Acțiuni Hunedoara*. Alakult 1895. Részvénytőke 250.000 lej. Tartalékalap 250.000 lej. Különböző alapok 107.083,62 lej. Betétek lej 3.556.520,74. Váltók 2.571.453 lej. Értékpapírok 167.420 lej. Folyószámlai adósok 237.127,04 lej. Áruk 633.884,32 lej. Ingatlanok 150.000 lej. Tiszta nyereség 147.414,07 lej.

Banca Poporală Soc. pe Acțiuni Hunedoara. Népbank Rt. Alakult 1912. Részvénytőke 50.000 lej. Tartalékalap 15.093,69 lej. Betétek 320.088,01 lej. Váltók 215.245 lej. Folyószámlai adósok 162.443,80 lej. Tiszta nyereség 12.349,52 lej.

„*Agricola*” *Soc. Economie pe Acțiuni Hunedoara*. Alakult 1900. Részvénytőke 500.000 lej. Tartalékalap 170.000 lej. Különböző alapok 90.000 lej. Folyószámlai hitelezők 654.528,17 lei. Betétek 2.540.031,87 lej. Váltók 916.748 lej. Értékpapírok 234.780 lej. F.-számlai adósok 1.058.737,13 lej. Áruk 1.340.581,36 lej. Ingatlanok 140.000 lej. Tiszta nyereség 120.369,22 lej.

Deva—Déva

Banca Economica Soc. pe Acțiuni din Deva. Közgazdasági Bank Rt. Alakult 1907. Részvénytőke 500.000 lej. Tartalékalap 84.609 lej. Különböző alapok 6473 lej. Folyószámlai hitelezők 314.036,01 lej. Betétek 2.367.491,85 lej. Visszleszámított váltók 335.000 lej. Váltók 2.116.559,64 lej. Folyószámlai adósok 1.079.327,47 lej. Ingatlanok 28.883 lej. Tiszta nyereség 46.000 lej.

„*Decebal*” *Soc. pe Acțiuni din Deva*. Alakult 1885. Részvénytőke 30.000 lej. Tartalékalap 28.588,82 lej. Különböző alapok 17.293,74 lej. Folyószámlai hitelezők 181.290,49 lej. Betétek 2.448.528 lej. Különböző passzívák 183.316,70 lej. Váltók 1.260.968,50 lej. Folyószámlai adósok 1.414.855 lej. Tiszta nyereség 31.643,22 lej.

Cassa de Păstrare Soc. pe Acțiuni din Deva. Dévai Takarékpénztár Rt. Alakult 1883. Részvénytőke 500.000 lej. Tartalékalap 200.434 lej. Különböző alapok 21.488,48 lej. Folyószámlai hitelezők 6.099.836,27 lej. Betétek 5.917.449,02 lej. Váltók 5.220.206,88 lej. Értékpapírok 287.378,30 lej. Folyószámlai adósok 6.683.640,43 lej. Ingatlanok 100.000 lej. Tiszta nyereség 152,714,15 lej.

Banca Comercială și Industrială „Deva” S. A. Kereskedelmi és Iparbank Rt. „Déva.” Alakult 1922. Részvénytőke 5 millió lej.

Baița-Boicza

Cassa de Păstrare din Baița. Boiczai Takarékpénztár Rt. Alakult 1896. Részvénytőke 40.000 lej. Tartalékalap 29.629,47 lej. Betétek 65.199,56 lej. Váltók 50.661 lej. Folyószámlai adósok 59.783,52 lej. Tiszta nyereség 2761,35 lej. (1921. évi mérleg.)

„Zărândeana” *Institut de Credit și Economie Baia*. Alakult 1898. Részvénytőke 52.900 lej. Tartalékalap 40.575 lej. Különböző alapok 29.930,58 lej. Betétek 262.752,07 lei. Váltók 308.327,15 lej. Tiszta nyereség 16.009,27 lej.

Baia de Cris—Körösbánya

Cassa de Păstrare Baia de Cris și Jur. s. pe Acțiuni. Körösbánya és vidéke Takarékpénztár Rt. Alakult 1891. Részvénytőke 212.500 lej. Tartalékalap 212.500 lej. Különböző alapok 75.000 lej. Betétek 3.925.336,09 lej. Váltók 2.232.624 lej. Értékpapírok 151.900 lej. Folyószámlai adósok 1.626.227,98 lej. Ingatlanok 40.000 lej. Tiszta nyereség 74.944,48 lej.

Brad—Brád

Banca Economica soc. pe Acțiuni din Brad. Brádi Közgazdasági Rt. Alakult 1910. Részvénytőke 150.000 lej. Tartalékalap 453.— Betétek 336.830,69 lej. Váltók 122.348,50 lej. Értékpapírok 89.430,57 lej. Folyószámlai adósok 59.400,59 lej. Ingatlanok 20.398,01 lej. Tiszta nyereség 11.531,21 lej.

„*Crișana*” *Institut de Credit și Economie Soc. pe Acțiuni în Brad*. Alakult 1891. Részvénytőke 500.000 lej. Tartalékalap 467.971,63 lej. Különböző alapok 338.856,30 lej. Betétek 8.401.095,26 lej. Váltók 3.368.490 lej. Folyószámlai adósok 1.384.664,92 lej. Áruk 1.303.148 lej. Ingatlanok 176.619,85 lej. Tiszta nyereség 150.116,99 lej.

Petroșeni-Petrozsény

Casa de Păstrare Soc. pe Acțiuni din Petroșani. Petrozsényi Takarékpénztár Rt. Alakult 1901. Részvénytőke 1 millió lej. Tartalékalap 530.000 lej. Különböző alapok 90.000 lej. Betétek 17.225.923,07 lej. Különböző passzívák 370.000 lej. Váltók 4.741.639,51 lej. Értékpapírok 931.622 lej. Folyószámlai adósok 11.055.638,11 lej. Ingatlanok 400.000 lej. Tiszta nyereség 302.207,08 lej.

Vulcan-Vulkán

Institut de Economie Soc. pe Acțiuni în Vulcan. Vulkáni Takarékpénztár Rt. Alakult 1911. Részvénytőke 250.000 lej. Tartalékalap 80.000 lej. Különböző alapok: 14.500 lej. Betétek 1.536.678,26 lej, Visszleszámított váltók 519.231,50 lej. Váltók 593.986,50 lej, Visszleszámított váltók 519.231,50 lej. Folyószámlai adósok 1.029.465,94 lej. Tiszta nyereség 56.166,58 lej.

Hățeg-Hátszeg

Banca Industrială și Comercială S. A. Hățeg. Ipar és Kereskedelmi Bank Rt. Alakult 1894. Részvénytőke 300.000 lej. Tartalékalap 216.500 lej. Különböző alapok 92.311 lej. Betétek 1.676.310,91 lej. Visszleszámított váltók 506.800 lej. Váltók 835.074 lej. Értékpapírok 94.278,72 lej. Folyószámlai adósok 1.225.511,67 lej. Ingatlanok 60.000 lej. Tiszta nyereség 86.701,56 lej.

Prima Cassă de Păstrare din Județul Hanedoare in Hațeg. Hunyad megyei Első Takarékpénztár. Alakult 1872. Részvénytőke 90.000 lej. Tartalékalapok 182.345 lej. Betétek 4.026.062 lej. Hitelezők 768.449 lej. Váltótárca 1.309.177 lej. Folyószámla adósok 1.405.094 lej. Jelzálogos kölcsönök: 569.930 lej. Értékpapírok 895.005. Nyereség 23.659 lej.

Județul Maramureș MÁRAMAROS VÁRMEGYE

Sighetul-Marmației—Máramarossziget

Banca Economică Soc. Anonimă. Közgazdasági Bank Rt. Alakult 1911. Részvénytőke 1 millió lei. Tartalékalap 200.000 lei. Folyószámla hitelezők 4.872.235,52 lej. Betétek 6.043.487,48 lei. Visszleszámított váltók 1,197.610 lei. Váltók 1,500.436 lei. Értékpapírok 666.999,56 lei. Folyószámlai adósok 8.964.759,57 lei. Tiszta nyereség 159.320,72 lei.

„Maramureșana” institut de credit și economie societate pe acțiuni în Sighetul-Marmației. Alakult 1910. Részvénytőke 929.610 lei. Tartalékalap 128.652,50 lei. Különböző alapok 39.665,39 lei. Folyószámla hitelezők 833.356,54 lei. Betétek 1.703.389,29 lei. Különböző passzívák 469.517,66 lei. Váltók 3.536.701 lei. Folyószámlai adósok 553.196,20 lei. Tiszta nyereség 113.179,32 lei. (Deviza autorizáció).

Banca Marmația Soc. An. Sighetul-Marmației Máramarosi Takarékpénztár Rt. Alakult 1896. Részvénytőke 500.000. lei. Tartalékalap 275.000 lei. Különböző alapok 368.100,66 lei. Betétek 11.778.748 lei. Visszleszámított váltók 195.000 lei. Különböző passzívák 1.713.923,33 lei. Váltók 936.945 lei. Értékpapírok 1.017.759,03 lei. Folyószámlai adósok 10.841.152,13 lei. Különböző aktívák 1.557.777,74 lei. Ingatlanok 134.547,76 lei. Tiszta nyereség 105.837,75 lei.

Banca de Păstrare și Credit S. A. din Sighetul Marmației. Máramarosszigeti Takarékos és Hitelbank Rt. Alakult 1892. Részvénytőke 100.000 lei. Tartalékalap 12.554 lei. Betétek 188.377 ki. Váltók 101.695 lei. Valuták 165.500 lei. Veszteség 15.781 lei. (Deviza autorizáció).

Banca Generală din Maramureș S. a. Máramarosi Általános Takarékpénztár Rt. Alakult 1911. Részvénytőke 50.000 lei. Tartalékalap 20.000 lei. Betétek 142.058 lei. Váltótárca 272.065 lei. Folyószámlai adósok 382.406 lei. Nyereség 10.802 lei.

„Unió” S.A. Unio. Alakult 1919. Részvénytőke 750.000 lej.

Banca de Scont Soc. An. Sighetul Marmației. Máramarosi Leszámítoló Bank Rt. Alakult 1908. Részvénytőke: 250.000 lej. Tartalékalap: 67.500 lej. Különböző alapok 22.500 lej. Betétek 1.398.913,34 lej. Visszleszámított váltók 29.000 lej. Váltók 916.773,13 lej. Értékpapírok 106.832,10 lej. Folyószámlai adósok 356.195,69 lej. Ingat. 67.154,71 lej. Nyereség 25.914,40 lej.

Câmpulung—Hosszumező

Banca Poporola din Câmpulung. Hosszumezői Nép-bank Rt. Alakult 1887. Részvénytőke 30.000 lej. Tartalékalap 16.884 lej. Betétek 70.225,57 lej. Váltók 78.392 lej. Tiszta nyereség 401,64 lej.

Vișeu de Sus—Felsővisó

„*Banca Vișeului S. A. Vișeu de sus.* Alakult 1922. Részvénytőke 566.300 lej. Folyószámlai hitelezők 202.295,17 lej. Betétek 392.614,96 lej. Visszleszámitolt váltók 206.398 lej. Váltók 1.082.335,55 lej. Ingatlanok 343.156 lej. Tiszta nyereség 70.534,86 lej.

Casa de Pastrare Centrala S. A. Vișeu de Sus. Felsővisói Központi Takarékpénztár Rt. Alakult 1903. Részvénytőke 100.000 lej. Tartalékalap 67.692,90 lej. Folyószámlai hitelezők 444.267,25lej. Betétek 222.200,37 lej. Váltók 328.758,54 lej. Folyószámlai adósok 240.416,66 lej. Tiszta nyereség 12.495,01 lej.

Banca Comerciala Soc. pe Actiuni, Vișeu de Sus. Felsővisói Kereskedelmi Bank Rt. Alakult 1893. Részvénytőke 100.000 lej. Tartalékalap 79.281 lej. Betétek 28.497,25 lej. Váltók 43.046,84 lej. Folyószámlai adósok 110.809,74 lej. Ingatlanok 20.625 lej. Veszteség 5.326 lej.

Borșa

Casa de Pastrare Centrala S. A. Borsa. Borsai Központi Takarékpénztár Rt. Alakult 1905. Részvénytőke 50.000 lej. Tartalékalap 9.430 lej. Betétek 62.904,34 lej. Váltók 82.343,15 lej. Veszteség 21,61 lei.

Banca Economica S. A. Közgazdasági Bank Rt. Alakult 1910. Részvénytőke 50.000 lej.

Casa de Păstrare S. A. din Vișeu de Sus. Felsővisói Takarékpénztár Rt. Alakult 1891. Részvénytőke 250.000 lej.

Județul Mureș-Turda

MAROSTORDA VÁRMEGYE

Târgul-Mureș—Marosvásárhely

Casa de schimb ardeleană S. a. Erdélyrészi Váltóintézet Rt. Alakult 1912. Részvénytőke 250.000 lej. Tartalékalap 50.000 lej. Betétek 11.951.551,26 lej. Értékpapírok 1.105.111,63 lej. Folyószámla adósok 10.955.385,03 lej. Ingatlanok 52.294,29 lej. Tiszta nyereség 53.720,07 lej.

Banca de Scont din Târgu-Mureș S. A. Marosvásárhelyi Leszámitoló Bank Rt. Alakult 1900. Részvénytőke 3 millió lej. Tartaléktőke 750.000 lej. Váltótárca 2.036.103,80 lej. Értékpapírok 490.998,80 lej. Folyószámlai adósok 12.183.663,14 lej. Ingatlanok 500.000 lej. Folyószámlai hitelezők 4.349.748,58 lej. Betétek 11.889.504,55 lej. Visszleszámitolt váltók 29.087,25 lej. Tiszta nyereség 504.124.01 lej. (Deviza autorizáció).

Agrar Casa de Econ. S. A. Agrártakarékpénztár Marosvásárhely. Alakult 1896. Alaptőke 12.000.000 lej. Tartaléktőke 9.800.000 lej. Különböző alapok 2.420.584,77 lej. Folyószámlai hitelezők 69.239.371,21 lej. Betétek 40.748.532,64 lej. Visszleszámított váltók 46.501.735 lej. Különböző passzívák 2.544.161,87 lej. Váltótárca 53.240.021 lej. Értékpapírok 350.260,82 lej. Folyószámlai adósok 120.233.339,43 lej. Különböző aktívák 2.401.145,90 lej. Érdekessegek 2.401.145,90 lej. Ingatlanok 1.867.364,90 lej. Tiszta nyereség 2.901.912,48 lej. (Deviza autorizáció.)

Casa de Economie „Közhasznu” S. A. pe Acțiuni. Marosvásárhelyi „Közhasznu” Takarékpénztár Rt. Alakult 1909. Részvénytőke 500.000 lej. Tartalékalap 135.264,44 lej. Reeskompt 393.070 lej. Váltótárca 1.071.433. Fszlai adósok 942.313 lej. Nyereség 56.598 lej.

Banca de Economie S. A. Târgul-Mureș. Közgazdasági Bank Marosvásárhely. Részvénytőke 3.000.000 lej. Tartaléktőke 1.850.000 lej. Folyószámlai hitelezők 14.943.200,01 lej. Betétek 7.867.371,45 lej. Váltótárca 3.019.208,51 lej. Értékpapírok 3.597.486,66 lej. Folyószámlai adósok 19.377.283,25 lej. Ingatlanok 1.700.000 lej. Tiszta nyereség 327.162,20 lej.

Casa de Economie S. A. Marosvásárhelyi Takarékpénztár Rt. Alakult 1867. Részvénytőke 6.000.000 lej. Tartaléktőke 3.210.000 lej. Különböző alapok 500.797,91 lej. Folyószámlai hitelezők 11.055.562,79 lej. Betétek 39.631.676,42 lej. Visszleszámított váltók 7.283.000 lej. Különböző passzívák 522.772,16 lej. Ingatlanok 100.000 lej. Tiszta nyereség 872,255,48 lej. (Deviza autorizáció.)

Banca Comerciala și de Credit Ardeleana S. A. Erdélyi Kereskedelmi és Hitelbank Rt. Alakult 1870. Részvénytőke 2.000.000 lej. Tartaléktőke 1.825.707,46 lej. Különböző alapok 255.865,88 lej. Folyószámlai hitelezők 2.102.959,04 lej. Betétek 7.537.474 lej. Visszleszámított váltók 993.000 lej. Különböző passzívák 179.151,20 lej. Váltótárca 5.305.969,04 lej. Visszleszámított váltók 993.000 lej. Értékpapírok 747.211,03 lej. Folyószámlai adósok 6.214.657,78 lej. Ingatlanok 489.600 lej. Tiszta nyereség 258.120,53 lej.

Banca Generala de Comerț S. A. Általános Kereskedelmi Rt. Alakult 1920. Részvénytőke 2 millió lej.

Soc. Cooperativă Agrarienilor Secui. Székely Gazdák Szövetkezete. Alakult 1906. Alaptőke 250.000 lej. Tartalékok 258.238 lej. Hitelezők 2.029.182. Árak és gépek 261.577. Ingatlanok 260.000 lej. Folyószámlai adósok 715.504 lej. Adósok 954.129 lej. Nyereség 64.528 lej.

Reghinul-Săsesc—Szászrégen

Banca Industrială și Comercială S. A. din Reghinul Săsesc. Szászrégeni Ipar és Kereskedelmi Bank Rt. Alakult 1898. Részvénytőke 1 millió lej. Tartaléktőke 244.414,50 lej.

Különböző alapok 48.421,42 lej, F. számlai hitelezők 1.247.066,49 lei. Betétek 5.607.755,27 lej. Különböző passzívák 40.401,99 lej. Váltótárca 1.616.005,80 lej. Folyószámlai adósok 5.907.280,64 lej. Értékpapírok 591.367,75 lej. Ingatlanok 68.300 lej. Tiszta nyereség 130.709,14 lej.

Cassa de Economie S. A. Szászrégeni Takarékpénztár Rt. Részvénytőke 1.610.000 lej. Tartaléktőke 341.179,15 lej. Különböző alapok 97.796,04 lej. Folyószámlai hitelezők 2.531.378,20 lej. Betétek 1.338.990,68 lej. Váltótárca 1.208.212,50 lej. Értékp. 2.773.715,40 lej F. számlai adósok 10.486.211,53 lej.

Cassa de Păstrare și Credit din Reghinul Săsesc și Jur S. A. Szászrégenvidéki Takaréék és Hitelintézet Rt. Alakult 1892. Részvénytőke 500.000 lej. Tartaléktőke 120.000 lej. Betétek 3.157.830,16 lej. Visszleszámított váltók 2.279.700 lej. Váltótárca 3.592.966 lej. Értékpapírok 120.640 lej. Folyószámlai adósok 2.075.940,89 lej. Ingat. 230.000 lej. nyereség 75.526,92 lej.

Mureșiana Institut de Credit și Economie S. A. Alakult 1886. Részvénytőke 500.000 lej. Tartaléktőke 200.000 lei. Különböző alapok 56.135,50 lej. Folyószámlai hitelezők 1.060.852,09 lej. Betétek 3.771.652,65 lej. Váltótárca 1.616.443 lej. Értékpapírok 393.795 lej. Folyószámlai adósok 3.490.456,01 lej. Ingatlanok 90.000. Tiszta nyereség 103.118,60 lej.

„Cerbul” *Banca Poporală S. pe A.* „Cerbul” Népbank Rt. Alakult 1911. Részvénytőke 50.000 lej.

Bandul de Câmpie—Mezőbánd

Bandul de Câmpie și Jur Cassa de Economie S. A. Mezőbánd és Vidéke Takarékpénztár Rt. Alakult 1895. Részvénytőke 100.000 lej. Tartaléktőke 55.211,55 lej. Folyószámlai hitelezők 26.802,28 lej. Betétek 1.539.406,14 lej. Váltótárca 801.661 lej. Értékpapírok 154.877,50 lej. Folyószámlai adósok 674.037,68 lej. Ingat 67.675 lej. nyereség 18.878,10 lei.

Județul Odorhei

UDVARHELY MEGYE

Odorheiu—Székelyudvarhely

Cassa de Păstrare a Județului Odorheiu S. A. Udvarhelymegyei Takarékpénztár Rt. Alakult 1882. Részvénytőke 1 millió lej. Tartalékalapok 482.624 lej. Betétek 7.442.925 lej. Hitelezők 1.208.640 lej. Reeskompt 965.000 lej. Váltótárca 3.617.249 lej. Jelzálogos kölcsönök 1.354.370 lej. Folyószámla-adósok 5.008.872 lej. Nyereség 140.676.

Cristur—Székelykeresztur

Cassa de Păstrare din Cristur S. A. Székelykereszturi Takarékpénztár Rt. Alakult 1920. Részvénytőke 750.000 lej. Tartalékalap 42.500 lej. Betétek 2.124.860 lej. Reeskompt 1.257.500 lej. Váltótárca 2.822.749 lej. Adósok 1.286.535 lej. Nyereség 136.913 lej.

Tilișoară—Olasztelek

Cassa de Păstrare din Tilișoara. Olaszteleki Takarékpénztár Rt. Alakult 1895. Részvénytőke 20.000 lej.

Zătea—Zetelaka

Zetelaki Gazdasági Takarékbetéti Rt. Alakult 1911. Részvénytőke 30.000 lej. Tartalékalap 14.163 lej. Betétek 228.538 lej. Váltótárca 214.384 lej. Nyereség 11.666 lej.

Județul Sălaj
SZILÁGY VÁRMEGYE

Zălau—Zilah

Cassa de Economie din Solnocul de Mijloc S. A. Középszolnok-megye Zilahi Takarékpénztár Rt. Alakult 1871. Részvénytőke 1 millió lej. Tartaléktőke 1.301.582,66 lej. Különböző alapok 303.280,18 lej. Betétek 9.025.694,41 lej. Váltó-6.302.215,79 lej. Értékpapírok 433.493,40 lej. Folyószámlai adósok 4.980.390,49 lej. Ingatlanok 123.168,81 lej. Tiszta nyereség 509.082,01 lej.

Banca Industrială și Economie S. A. Ipar és Gazdasági Bank Rt. Alakult 1891. Részvénytőke 150.000 lej. Tartaléktőke 75.000 lej. Különböző alapok 117.726,66 lej. Betétek 1.748.885,02 lej. Visszleszámított váltók 517.500 lej. Váltótárca 768.535,48 lej. Reescomptált váltók 517.500 lej. Értékpapírok 148.732 lej. Adósok folyószámlája 805.144,18 lej.

Șimleul Silvaniei—Szilágysomlyó

Uniunea Caselor de Economie din jud. Sălaj. Szilágyság Gazdák Bankja. Alakult 1911. Részvénytőke 600.000 lej. Tartaléktőke 39.900 lej. Folyószámlai hitelezők 1.650.249,32 lej. Betétek 268.783,23 lej. Váltótárca 1.049.964,55 lej. Értékpapírok 282.818,07 lej. Folyószámlai adósok 1.024.284,32 lej. Ingatlanok 94.825,10 lej. Tiszta nyereség 52.911,40 lej.

Banca Economică din Sălaj. Közgazdasági Bank Rt. Alakult 1897. Részvénytőke 500.000 lej. Tartaléktőke 47.125,56 lej. Hitelezők folyószámlája 515.902,91 lej. Betétek 1.278.739,79 lej. Váltótárca 1.103.206,13 lej. Értékpapírok 130.269,50 lej. Adósok folyószámlája 1.102.940,54 lej. Ingatlanok 62.208,03 lej. Tiszta nyereség 38.371,87 lej.

Cassa de Păstrare a jud. Crasna. Krasznamegyei Takarékpénztár Egyesület Alakult 1868 Részvénytőke 900.000 lej. Tartaléktőke 71.153,71 lej. Különböző alapok 39.973,97 lej. Folyószámlai hitelezők 827.578,40 lej. Betétek 2.037.385,85 lej. Váltótárca 1.682.202 lej. Értékpapírok 275.873,07 lej. Folyószámlai adósok 1.565.549,12 lej. Ingatlanok 96.825,10 lej. Tiszta nyereség 106.262,05 lej.

Banca Comercială și Industrială din județul Sălaj S. A. Szilágymegyei Kereskedelmi és Iparbank Rt. Alakult 1910. Részvénytőke 150.000 lej. Tartalék alap 31.000

lej. Betétek 108.535 lej. Váltótárca 172.482 lej. Nyereség 513 lej.

„*Silvania*” *Institut de Credit și Economii*. Alakult 1867. Részvénytőke 300.000 lej. Tartalékalapok 186.353 lej. Betétek 4.241.437 lej. Váltótárca 1.430.424 lej. Kötelezvények 839.523 lej. Áruk 1.471.313 lej. Nyereség 77.803 lej.

Cehul Silvaniei—Szilágycseh

Casa de Economie din Cehul-Silvaniei și Jur S. pe A. Szilágycseh és Vidéke Takarékpénztár Rt. Alakult 1884. Részvénytőke 150.000 lej. Tartaléktőke 155.002,73 lej. Különböző alapok 33.154,97 lej. Betétek 2.348.024,07 lej. Váltótárca 2.073.652,50 lej. Értékpapírok 167.715 lej. Folyószámlai adósok 168.862,21 lej. Ingatlanok 34.713,24 lej. Tiszta nyereség 90.862 54 lej.

Banca „Coroana” Cehul-Silvaniei. Szilágycsehi Koronabank Rt. Alakult 1903. Részvénytőke 200.000 lej. Tartaléktőke 100.058 lej. Különböző alapok 53.195,89 lej. Betétek 1.482.466,69 lej. Váltótárca 1.283.124,50 lej. Értékpapírok 335.637 lej. Folyószámlai adósok 193.413,95 lej. Tiszta nyereség 80.264,96 lej.

Crasna—Kraszna

Banca Poporală S. A. Népbank Rt. Részvénytőke 400 ezer lej. Tartalékalap 11.279 lej. Betétek 1.289.381 lej. Reescomt 600.307 lej. Váltók 1:861.521 lej. Áruk 283.909 lej. Nyereség 65.102 lej.

Casa de Păstrară Crasna, Salaj și Jur. S. A. Szilágycsehi Kraszna és vidéke Takarékpénztár Rt. Alakult 1895. Részvénytőke 400.000 lej. Tartaléktőke 40.000 lej. Betétek 1 millió 680.714,40 lej. Reescomtált váltók 243.018 lej. Váltótárca 2.010.425,20 lej. Értékpapírok 99.466,75 lej. Folyószámlai adósok 53.048 lej. Ingatlanok 35.000 lej. Tiszta nyereség 61.845,78 lej.

Tășnad—Tasnád

Runiunea și Casa de Păstrară Tasnádi Takarékpénztár Egyesület. Alakult 1872. Részvénytőke 500.000 lej. Tartaléktőke 431.000 lej. Különböző alapok 84.273 lej. Betétek 2.319.112,04 lej. Váltótárca 1.996.286 lej. Értékpapírok 140.000 lej. Folyószámlai adósok 974.293,88 lej. Tiszta nyereség 100.810,69 lej.

Banca Comercială și Industrială S. A. Tasnádi Kereskedelmi és Iparbank Rt. Alakult 1912. Részvénytőke 250 ezer lej. Tartalékalap 100.000 lej. F.-számlai hitelezők 481.436,46 lej. Betétek 4 millió lej. 43.020,11 lej. Reescomptált váltók 571.470 lej. Váltótárca 1 millió 343.172,87 lej. Folyószámlai adósok 2.344.767,85 lej. Áruk 662.659,07 lej. Ingatlanok 169.245 lej. Tiszta nyereség 125.773,09 lej.

„*Vulturul*” *Institut de Credit și Economie S. A.* Alakult 1908. Részvénytőke 400.000 lej. Tartaléktőke 92.465,50 lej. Kü-

lönböző alapok 16.303 lej. Betétek 5.363.346,10 lej. Reescomp tált váltók 2.004.200 lej Váltótárca 1.385.905,50 lej Értékpapírok 277.300 lej. Folyószámlai adósok 3.588.174,31 lej. Érdekeltségek 300.000 lej. Ingatlanok 276.018,25 lej. Nyereség 72.898,62 lej.

Jibou—Zsibó

„Sălăgiana” *Institut de Credit si Economie S. A.* Alakult 1897. Részvénytőke 300.000 lej. Tartaléktőke 118.300 lej. Különböző alapok 40.000 lej. Folyószámlai hitelezők 189.322,29 lej. Betétek 2.271.041,82 lej. Váltótárca 794.538,50 lej. Reescomptált váltók 178.550 lej. Értékpapírok 152.125 lej. Folyószámlai adósok 1.540.140,32 lej Ingatlanok 23.275,30 lej. Tiszta nyereség 35.445,45 leu.

Casa de Păstrare Jibou si Jur. Zsibó és Vidéke Takarékpénztár Rt. Alakult 1888. Részvénytőke 240.000 lej. Tartaléktőke 56.008 lej. Különböző alapok 46.100,50 lej. Folyószámlai hitelezők 127.199,21 lej. Betétek 1.383.712,99 lej. Váltótárca 619.089,15 lej. Értékpapírok 300.000 lej. Folyószámlai adósok 822.030,09 lej Ingatlanok 150.000 lej. Nyereség 44.696,37 lej.

Județul Satu-Mare SZATMÁR megye

Satumare—Szatmár

Banca de Credit Soc. pe Actiuni Satuamare. Szatmári Hitelbank Rt. Alakult 1910. Részvénytőke 1 millió lej. Tartalékalap 50.000 lej. Folyószámlai hitelezők 2.081.266,79 lej. Betétek 10.482.656,91 lej. Váltók 6.091.362,50 lej. Értékpapírok 289.430,50. F. számlai adósok 6.592.354,32. Nyereség 152.132,97 lej.

Casa de Păstrare a Judetului Satumare S. A. Satumare. Szatmárvármegyei Takarékpénztár Rt. Alakult 1894. Részvénytőke 6 millió lej. Tartalékalap 717.460 lej. Különböző alapok 303.300 lej. Folyószámlai hitelezők 1.531.277,28 lej. Betétek 19.786.943,47 lej. Váltók 11.236.672,90 lej. Értékpapírok 1.623.073 lej. Folyószámlai adósok 12.372.730,60 lej. Ingatlanok 510.000 lej Tiszta nyereség 693.714,93 lej. (Deviza autorizáció.)

Banca de Scont și Comerț S. A. Satumare. Leszámitoló és Kereskedelmi Bank, Szatmár. Alakult 1906. Részvénytőke 10 millió lej. Tartalékalap 1.143.250 lej. Különböző alapok 76.500 lej. Folyószámlai hitelezők 46.097.369,63 lej. Betétek 65.099.597,87 lej. Vizleszámitolt váltók 7.500.000 lej. Különböző passzívák 1.201.445,52 lej. Váltók 19.037.739,26 lej. Értékpapírok 520.157 lej. Folyószámlai adósok 95.245.792,54 lej. Érdekeltségek 5.259.675 lej Különböző aktívák 964.195,54 lej. Ingatlanok 600.000 lej. Tiszta nyereség 2.293.965,50 lej.

Banca de Cereale și Credit S. A. Satumare. Szatmári Termény és Hitelbank Rt. Alakult 1890. Részvénytőke 2.500.000 lej. Tartalékalap 250.615,55 lej. Különböző alapok 184.364,45 lej. Folyószámlai hitelezők 8.778.660,13 lej. Betétek 25.494.202,51 lej. Visszleszámitolt váltók 961.044,34 lej. Külön-

böző passzívák 97.502,99 lej. Váltótárca 5.394.381,36 lej. Értékpapírok 734.285,07 lej. Folyószámlai adósok 21.481.908,98 lej. Érdekeltségek 3.368.380 lej. Ingatlanok 215.136,81 lej. Tiszta nyereség 427.703,74 lej. Felszámolás alatt.

Casa Noastra Institut p. Banca Com. și Ind. Satumare. Casa Noastra Kereskedelmi és Ipari Bank Rt. Alakult 1920. Részvénytőke 10 millió lej Tartalékalap 3.500.000 lej. Különböző alapok 600 lej Folyószámlai hitelezők 13.641.084,55 lej. Betétek 26.244.843,50 lej. Különböző passzívák 8.789.830,43 lej. Váltók 6.617.750 lej. Értékpapírok 7.706.937,11 lej. Folyószámlai adósok 33.438.859,99 lej. Érdekeltségek 1.917.224,89 lej. Ingatlanok 742.000 lej. Tiszta nyereség 1.755.948,27 lej. (Deviza autorizáció.)

Banca de Schimb și Comerț Soc. An. Satumare. Pénzváltó és Kereskedelmi Bank Rt. Alakult 1910. Részvénytőke 100.000 lej. Betétek 701.310,98 lej. Váltók 96.822,05 lej. Folyószámlai adósok 145.030,60 lej. Tiszta nyereség 22.128,77 lej.

Banca Română Soc. Anonimă Satumare. Alakult 1921. Részvénytőke 3 millió lej. Tartalékalap 200.000 lej. Különböző alapok 35.000 lej. Folyószámlai hitelezők 1.721.878,63 lej. Betétek 6.117.230,45 lej. Visszleszámított váltók 1.250.000 lej. Különböző passzívák 910.873*59 lej. Váltók 2,695.845 lej. Értékpapírok 411.742 lej. Folyószámlai adósok 7,847.527*33 lej. Különböző aktívák 1.263.566,99 lej. Ingatlanok 160.000 lej. Berendezés 140.000 lej. Tiszta nyereség 216.345,84 lej. (Deviza autorizáció.)

Banca Comercială și Mijlocitoare din Satu Mare S. A. Szatmári Kereskedelmi és Közvetítő Bank Rt. Alakult 1911. Részvénytőke 1 millió lej. Tartalékalap 100.000 lej. betétek 3.110.996 lej. Hitelezők 1.882.546 lej. Kölcsönök 4.589.090 lej. Nyereség 139.469 lej.

Banca de Industrie Sătmăr S. A. Szatmári Iparbank Rt. Alakult 1919. Részvénytőke 500.000 lej. Betétek 887.766 lej. Folyószámlai betétek 1908.576 lej. Reeszkompt 160.000 lej. Folyószámlai adósok 2.699.180 lej. Váltótárca 425.500 lej. Nyereség 45.970 lej.

Cassa de Păstrare Banca Economică și Populară S. P. A. Szatmári Takarékpénztár Egyesület Gazdasági és Népbank Rt. Alakult 1894. Részvénytőke 2 millió 700.000 lej. Tartalékalap 561.721,70 lei. Különböző alapok 393.699,24 lej. Folyószámlai hitelezők 2.172.144,69 lej. Betétek 46.927.217,25 lej. Reeszkomptált váltók 2.655.060 lej. Különböző passzívák 96.434,42 lej. Váltótárca 4.828.866,90 lej és reeszkomptálva 2.655.060 lei. Értékpapírok 3.609.164,65 lej. Folyószámlai adósok 42.630.109,32 lej. Ingatlanok 168.000 lej. Tiszta nyereség 600.210,41 lej.

Somcuta-Mare—Nagysomkut

Banca Comerciala S. A. din Șomcuta-Mare. Nagysomkuti Kereskedelmi Bank Rt. Alakult 1904. Részvény-

tőke 575.000 lei. Tartalékalap 43.000 lej. Betétek 964.917,86 lej. Visszleszámított váltók 764.040 lej. Váltók 389.588,05 lej. Értékpapírok 262.735,50 lej. Folyószámlai adósok 1.547.768,98 lej. Ingatlanok 25.944,90 lej. Tiszta nyereség 31.646,08 lej.

„Chiorana” *Institut de Credit și Economică S. P. A. Șomcuta-Mare*. Alakult 1901. Részvénytőke 100.000 lej. Tartalékalap 100.700 lej. Különböző alapok 152.413,67 lej. Betétek 2.814.702,85 lej. Váltók 2.317.346 lej. Értékpapírok 343.250 lej. Folyószámlai adósok 125.410 lej. Ingatlanok 39.000 lej. Tiszta nyereség 31.683 lej.

Casa de Păstrare din Chior Soc. pe Acțiuni. Kövárvidéki Takarékpénztár Rt. Alakult 1883. Részvénytőke 120.000 lej. Tartalékalap 45.000 lei. Folyószámlai hitelezők 473.560,30 lei. Betétek 2.347.932,20 lej. Különböző passzívák 172.730 lej. Váltótárca 904.234,50 lej. Értékpapírok 443.802,50 lej. Folyószámlai adósok 1.718.712,66 lej. Ingatlanok 48.891,70 lej. Tiszta nyereség 18.310 lej.

Baia-Sprie—Felsőbánya

Casa de Păstrare soc. pe acțiuni Baia-Spriei. Felsőbányai Részvény Takarékpénztár. Alakult 1890. Részvénytőke 80.000 lej. Tartalékalap 30.000 lej. Különböző alapok 14.064,41 lej. Folyószámlai hitelezők 584.773,45 lej. Betétek 452.391,76 lej. Váltók 7916,66 lej. Értékpapírok 718.180,25 lej. Folyószámlai adósok 389.929,92 lej. Ingatlanok 52.209,69 lej. Veszteség 2498,52 lej.

„Magureana” *Banca Comerciala soc. pe acțiuni Baia-Spriei*. Alakult 1921. Részvénytőke 500,000 lej. Folyószámlai hitelezők 147.467,10 lej. Betétek 361.652,21 lej. Váltók 128.975 lej. Folyószámlai adósok 843.575,83 lej. Tiszta nyereség 72.394,93 lei.

Baia-Mare—Nagybánya

Societate Economica și Comerciala pe Acțiuni Baia-Mare. Nagybányai Közgazdasági és Kereskedelmi Rt. Alakult 1918. Részvénytőke 2 millió lej. Tartalékalap 45.000 lej. Folyószámlai hitelezők és betétek 4.371.607,75 lej. Különböző passzívák 284.508 lej. Váltók 205.500 lej. Értékpapírok 2.030.713 lej. Folyószámlai adósok 1.906.411,91 lej. Áruk 1.481.917,27 lej. Ingatlanok 1.057,452,13 lej. Tiszta nyereség 200.342,41 lej.

Banca Orașului „Baia-Mare” Baia-Mare. „Baia-Mare” város Takarékpénztára. Alakult 1868. Részvénytőke 250.000 lej. Tartalékalap 73.145,85 lej. Különböző alapok 39.000 lej. Folyószámlai hitelezők 5.125.544,73 lej. Betétek 12.002.687,88 lej. Váltók 2.519.064,50 lej. Értékpapírok 778.278,67 lej. Folyószámlai adósok 14.216.968,24 lej. Ingatlanok 59.997 lej. Tiszta nyereség 65.911,45 lej.

„Aurora” *Institut de Credit și Economii S. A. „Aurora”* Takaréék és Hitelintézet Rt. Alakult 1906. Részvénytőke 150.000 lej. Tartalék alap 148.783 lej. Betétek 2.011.197 lej.

Hitelezők 627.788 lej. Váltókölcson 1.170.401 lej. Kötelezvénykölcson 495.998 lej. Nyereség 19.055 lej.

Banca Credit din Baia Mare S. A. Nagybányai Hitelbank Rt. Részvénytőke 1 millió lej. Tartalékalap 9.000 lej. Betétek 959.266 lej. Hitelezők 1.012.229. Váltótárca 1.004.920 lej. Folyószámlai adósok 1.934.869 lej. Nyereség 11.861 lej.

Cassa de Păstrare S. A. Nagybányai Részvény Takarékpénztár. Alakult 1890. Részvénytőke 200.000 lej. Tartalékalap 107.000 lej. Betétek 2.673.979 lej. Váltótárca 1.123.495 lej. Kötvénykölcson 602.711 lej. Folyószámlai adósok 592.790 lej. Nyereség 43.493 lej.

Banca Comerciala Soc. Anonimă Baia-Mare. Nagybányai Kereskedelmi Rt. Alakult 1890. Részvénytőke 262.500 lej. Tartalékalap 21.000 lej. Betétek 2.197.327,52 lej. Visszleszámított váltók 97.900 lej. Váltótárca 1.741.359 lej. Folyószámlai adósok 568.142,26 lej. Tiszta nyereség 40.206,94 lej.

Carei-Mare—Nagykároly

Casa de Economie Centrale Carei-Mare. Központi Takarékpénztár Rt. Alakult 1899. Részvénytőke 500.000 lej. Tartalékalap 20.500 lej. Folyószámlai hitelezők 457.192,26 lej. Betétek 767.352,64 lej. Váltók 286.637,50 lej. Értékpapírok 165.184,50 lej. Áruk 958.325.14 lej. Különböző aktívák 46.953,50 lej. Tiszta nyereség 80.381,76 lej.

Banca Comercială și Industrială pe Acțiune Carei-Mare. Nagykarolyi Kereskedelmi és Iparbank Rt. Alakult 1891. Részvénytőke 300.000 lej. Tartalékalap 96.000 lej. Különböző alapok 312.474,93 lej. Folyószámlai hitelezők 1.039.237.61 lej. Betétek 4.056.152,57 lej. Váltótárca 1.562.488,20 lej. Értékpapírok 849.566,76 lej. Folyószámlai adósok 2.120.825,77 lej. Ingatlanok 506.008,95 lej. Tiszta nyereség 91.212,50 lej.

Banca Agronomie Carei-Mare. Részvénytőke 2.000.000 lej. Tartalékalap 94.427,50 lej. Különböző alapok 161.572,50 lej. Folyószámlai hitelezők 1.182.113,19 lej. Betétek 5.274.965,61 lej. Váltótárca 1.144.879,50 lej. Értékpapírok 560.046,53 lej. Folyószámlai adósok 3.056.291,45 lej. Áruk 2.770.445,91 lej. Különböző aktívák 341.306,88 lej. Ingatlanok 356.606,96 lej. Tiszta nyereség 130.616 lej.

Banca Poporală de ajutor propriu Carei-Mare. Nagykarolyi Önszegélyző Népbank Rt. Alakult 1870. Részvénytőke 2 millió lej. Tartalékalap 522.250 lej. Különböző alapok 219.250 lej. Folyószámlai hitelezők: 1.475.698,31 lej. Betétek 16,303.684*72 lej. Visszleszámított váltók 1,495.000 lej. Különböző passzívák 2.544.374,85 lej. Váltótárca 7.879.870,39 és visszleszámítva 1.495.000 lej. Értékpapírok 1.997.596,37 lej. Folyószámlai adósok 6.930.994,03 lej. Áruk 3.251.140,17 lej. Ingatlanok 243.235,45 lej. Nyereség 522.311,06.

Banca Economică Națională din Carei-Mare. Nagykarolyi Közgazdasági Bank Rt. Alakult 1910. Részvénytőke

1 millió lej. Tartalékalapok 215.000 lej. Betétek 2.316.380,63 lej, Váltótárca 643.363,50 lej. Folyószámlai adósok 588.142,34 lej. Árukészlet 683.554,38 lej. Központi szeszfőzde épületei 618.096,54 lej. Nyereség 168.551 lej. (1921. évi mérleg.)

Nagykaroly és Vidéke Takarékpénztár Rt. Alakult 1900. Részvénytőke 1 millió lej. Tartalékalap 110.000 lej. Betétek 3.321.507,69 lej. Váltótárca 746.081 lej. Folyószámlai adósok 2.376.902,84 lej. Értékpapir 756.495 lej. Nyereség 73.452,03 lej. (1921 évi mérleg.)

Casa de Păstrare Reuniunea in Carei-Mare. Nagykarolyi Takarékpénztár Egyesület. Alakult 1868. Részvénytőke 240.600 lej. Tartalékalap 144.500 lej. Különböző alapok 8.500 lej. Betétek 11.239.255,75 lej. Váltótárca 1.435.150,48 lej. Értékpapírok 1.602.701 lej. Folyószámlai adósok 5.602.739,24 lej. Ingatlanok 132.500 lej. Tiszta nyereség 29.324,10 lej.

Seini-Szinérváralja

„Sătmăreana” Institut de Credit și Economica Soc. pe Acțiuni, Seini. „Sătmăreana” Takaréék és Hitelintézet Rt. Alakult 1891. Részvénytőke 500.000 lej. Tartalékalap 184.608 lej. Különböző alapok 80.180 lej. Betétek 4.217.224,81 lej. Váltótárca 1.649.130,01 lej. Értékpapírok 77.247 lej. Folyószámlai adósok 1.484.510,48 lej (ebből részvényesek adóssága 1.266.801 lej.) Érdekeltségek 748.351,61 lej. Ingatlanok 29.750 lej. Tiszta nyereség 22.853,25 lej.

Halmeu-Halmi

Cassa de Păstrare Soc. pe Acțiuni, Halmeu. Halmi Takarékpénztár Rt. Alakult 1908. Részvénytőke 500.000 lej. Tartalékalap 175.000 lej. Folyószámlai hitelezők 460.557,37 lej. Betétek 1.667.281,93 lej. Különböző passzívák 144.752,37 lej. Váltótárca 1.434.968,15 lej. Folyószámlai adósok 1.194.566,38 lej. Ingatlanok 37.500 lej. Tiszta nyereség 120.385,12 lej.

Banca Unificată din Halmeu. Halmi-i Egyesült bank Rt. Alakult 1883. Részvénytőke 270.000 lej. Tartalékalap 44.080 lej. Betétek 1.456.235 lej. Váltótárca 518.987 lej. Kötelezvénykölcönök 449.550 lej. Folyószámlai adósok 730.379 lej. Nyereség 51.951 lej.

Banca Comercială și de Credit S. A. Kereskedelmi és Hitelbank Rt. Alakult 1921. Részvénytőke 200.000 lej.

Județul Solnoc-Doboca

SZOLNOK-DOBORA MEGYE

Dej—Dés

„Someșana” Institut de Credit și Economii S. A. „Someșana” Hitel és Takarékpénztári Intézet Rt. Alakult 1890. Részvénytőke 284.700 lej. Tartaléktőke 220.382 lej. Különböző alapok 153.650 lej. Betétek 3.876.056,35 lej. Folyószámlai hitelezők 118.017,12 lej. Váltótárca 732.770 lej. Értékpapírok

1.794.693,78 lej. Folyószámlai adósok 1.854.756 lej. Tiszta nyereség 74.029,31 lej.

Banca de Credit S. A. din Dej. Dési Hitelbank Rt. Alakult 1866. Részvénytőke 1.500.000 lej. Tartaléktőke 800.873,87 lej. Különböző alapok 75.070,13 lej. Folyószámlai hitelezők 1.023.715,55 lej. Betétek 4.615.638 lej. Reescomptáit váltók 533.423 lej. Váltótárca 2.352.996,50 lej. Értékpapírok 669.834 lej. Folyószámlai adósok 5.505.899,70 lej. Ingatlanok 48.900 lej. Tiszta nyereség 177.794,70 lej.

Banca Poporala Soc. de Credit, Industrie și Comerț. Népbank Rt. Alakult 1900. Részvénytőke 1 millió lej. Tartaléktőke 200.000 lej. Különböző alapok 34.5000 lej. Folyószámlai hitelezők 35.245,33 lej. Betétek 3.650.646,33 lej. Váltótárca 4.054.912,50 lej. Értékpapírok 170.925 lej. Folyószámlai adósok 627.630,16 lej. Tiszta nyereség 125.367,93 lej.

Banca Cetățenească și Comercială S. A. Polgári Bank és Kereskedelmi Rt. Alakult 1903. Részvénytőke 500.000 lej. Tartalékalapok 160.454 lej. Betétek 1.023.001 lej. Váltótárca 863.562 lej. Folyószámlai adósok 397.926 lej. Jelzálogos kölcsönök 220.470 lej. Nyereség 70.802 lej.

Banca Comerciala din Dej. Dési Kereskedelmi Bank Rt. Alakult 1897. Részvénytőke 250.000 lej.

Cassa de Păstrare „Közhasznu” din Dej. Dési „Közhasznu” Takarékpénztár Rt. Alakult 1911. Részvénytőke 100.000 lej.

Gherla—Szamosujvár

Banca de Credit din Gherla S. A. Szamosujvári Hitelbank Rt. Alakult 1892. Részvénytőke 500.000 lej. Tartaléktőke 187.000 lej. Különböző alapok 61.400 lej. Betétek 2.321.041,22 lej. Különböző passzívák 916.370 lej. Értékpapírok 1.000.695 lej. Folyószámlai adósok 2.061.080,65 lej. Különböző aktívák 91.631,61 lej. Tiszta nyereség 86.375,85 lej.

Cassa de Păstrare din Gherla Soc. pe Acțiuni. Szamosujvári Takarékpénztár Rt. Alakult 1888, Részvénytőke 60.000 lej. Tartaléktőke 44.300 lej. Különböző alapok 623,84 lej. Betétek 877.550,88 lej. Váltótárca 329.449 lej. Értékpapírok 59.267,90 lej. Folyószámlai adósok 612,337,16 lej. Ingatlanok 45.572,02 lej. Tiszta nyereség 16.697,40 lej.

„Concordia” Institut de Credit și Economica S. A. „Concordia” Takaréék és Hitelintézet Rt. Alakult 1910. Részvénytőke 100.000 lej. Tartaléktőke 81.018 lej. Különböző alapok 40.183,83 lej. Betétek 4.132.807,84 lej. Váltótárca 760.631 lej. Értékpapírok 175.800 lej. Folyószámlai adósok 3.312.631,94 lej. Tiszta nyereség 64.206,12 lej.

Banca Comerciala din Gherla S. A. Szamosujvári Kereskedelmi Bank Rt. Alakult 1903. Részvénytőke 60.0000 lej. Tartalékalapok 272.118 lej. Betétek 2.122.425 lej. Vlszle-

számítás 382.000 lej. Váltótárca 2.084.665 lej. Folyószámlai adósok 1.115.004 lej. Nyereség 135.199 lej.

Banca Industrială S. pe A. Szamosujvári Iparbank Rt. Alakult 1909. Részvénytőke 50.000 lej. Tartalékalap 983 lej. Betétek 435.855 lej. Folyószámlai adósok 494.810 lej. Nyereség 9216 lej.

Cassa de Păstrare Soc. pe Acțiuni din Gherla—Cheuciș și Jur. Szamosujvár—Kékes és Vidéke Takarékpénztár Rt. Alakult 1891. Részvénytőke 250.000 lej. Tartaléktőke 48.600 lej. Betétek 299.205,74 lej. Reescomptált váltók 263.931 lej. Váltótárca 402.290 lej. Értékpapírok 66.992,50 lej. Folyószámlai adósok 399.889,86 lej. Ingtatlan 4500 lej. Tiszta nyereség 19.324,25 lej.

Lapușul Unguresc—Magyarláros

Cassa de Păstrare S. A. Magyarlárosi Takarékpénztár Rt. Részvénytőke 500.000 lej. Tartaléktőke 50.000 lej. Különböző alapok, 80.512,06 lej. Betétek 344.772,10 lej. Váltótárca 244.416 lej. Értékpapírok 95.000 lej. Folyószámlai adósok 95.779 lej. Ingtatlanok 44.848,66 lej. Tiszta nyereség 7882,01 lej.

„Lăpușana” *Institut de Credit și Economii S. A.* Alakult 1907. Részvénytőke 500.000 lej. Tartaléktőke 47.800 lej. Különböző alapok 42.020 lej. Betétek 1.992.800,95 lej. Reescomptált váltók 461.241 lej. Váltótárca 2.346.763,39 lej. Értékpapírok 179.100 lej. Folyószámlai adósok 529.170,04 lej. Tiszta nyereség 45.500,40 lej.

Beclean—Bethlen

„*Minerva*” *Institut de Credit și Economii Soc. pe Acțiuni.* Aakult 1908. Részvénytőke 75.000 lej. Tartaléktőke 25.000 lej. Betétek 1.108.275,27 lej. Váltótárca 493.368,25 lej. Folyószámlai adósok 457.200,88 lej. Tiszta nyereség 31.700,10 lej. (1921. évi mérleg).

Cassa de Economii S. A. Bethleni Takarékpénztár Rt. Alakult 1870. Részvénytőke 300.000 lej. Tartaléktőke 212.754 lej. Különböző alapok 81.949,41 lej. Betétek 1.568.267,09 lej. Váltótárca 1.077.408,48 lej. Értékpapírok 590.220 lej. Folyószámlai adósok 282.059,16 lej. Ingtatlanok 128.629,82 lej. Tiszta nyereség 78.236,45 lej.

Banca Poporală de Agricultură S. A. Mezőgazdasági Népbank. Alakult 1904. Részv.-tőke 250.000 lej. Tart.-tőke 100.000 lej. Különböző alapok 8000 lej. Folyószámlai hitelezők 261.044,94 lej. Betétek 1.504.695,75 lej. Váltótárca 749.943,75 lej. Értékpapírok 33.800 lej. Folyószámlai adósok 1.265.585,29 lej. Tiszta nyereség 88.064 lej.

Panticeu—Páncélcseh

Cassa de Păstrare S. A. Páncélcsehi Takarékpénztár Rt. Alakult 1902. Részvénytőke 37.500 lej. Tartaléktőke 39.556,02 lej. Betétek 36.001,32 lej. Értékpapírok 67.574,24 lej.

Folyószámlai adósok 35.196,35 lej. Ingatlanok 6000 lej. Veszteség 5003,81 lej.

Ciachi-Gârbou—Csákiigorbó

Cassa de Păstrare Soc. pe Acțiuni. Csáki-Gorbói Takarékpénztár Rt. Alakult 1892. Részvénytőke 50.000 lej. Tartalékalapok 100.132 lej. Betétek 837.566 lej. Váltótárca 483.974 lej. Folyószámlai adósok 224.970 lej. Nyereség 9943 lei.

„*Opinca*” *Institut de Credit și Economii S. A.* Alakult 1911. Részvénytőke 205.015 lej. Betétek 691.560 lej. Köicsönök 633.798 lej. Áruk 124.376 lej. Nyereség 30.125.

Copalnic-Mănăstur—Kápolnok-Monostor

„*Riureana*” *Institut de Credit și Economii Soc. pe Acțiuni.* „*Riureana*” Takaré- és Hitelintézet Rt. Alakult 1899. Részvénytőke 250.000 lej. Tartalékalap 102.168,22 lej. Különböző alapok 86.588,84 lej. Betétek 1.298.582,89 lej. Váltótárca 65.108 lej. Értékpapírok 159.479,83 lej. Folyószámlai adósok 827.300,49 lej. Ingatlanok 131.859,74 lej. Tiszta nyereség 55.600 lej.

Cassa de Păstrare din Copalnic-Mănăstur S. A. Kápolnok-Monostori Takarékpénztár Rt. Alakult 1901. Részvénytőke 100.000 lej.

Reteag-Retteg

„*Tibieșana*” *Institut de Credit și Economii S. A.* Részvénytőke 150.000 lej. Tartalékalap 45.387,61 lej. Különböző alapok 15.004,69 lej. Folyószámlai hitelezők 166.985,46 lej. Betétek 2.175.184 lej. Váltótárca 682.446 lej. Értékpapírok 68.970 lej. Folyószámlai adósok 1.837.505,55 lej. Ingatlanok 36.000 lej. Tiszta nyereség 28.199 lej.

Județul Târnava-Mare NAGYKÜKÜLLŐ VÁRMEGYE

Sighișoara—Segesvár

Casa de Păstrare Târnaveana S. A. (Kokler Sparkasse A. G.) Küküllői Takarékpénztár Rt. Alakult 1898. Részvénytőke 200.000 lej. Tartaléktőke 35.431,63 lej. Különböző alapok 3975 lej. Folyószámlai hitelezők 239.950,73 lej. Betétek 445.988,65 lej. Váltótárca 372.766,02 lej. Értékpapírok 76.244 lej. Folyószámlai adósok 448.541,13 lej. Tiszta nyereség 27.234 lej.

Banca Unită pentru Industria și Hipotecă S. A. (Vereinigte Gewerbe- und Hypothekenbank). Egyesült Ipar- és Jelzálogbank Rt. Alakult 1862. Részvénytőke 3 millió lej. Tartaléktőke 820.273,81 lej. Különböző alapok 349.200,09 lej. Folyószámlai hitelezők 9.741.305,27 lej. Betétek 30.664.706,85 lej. Különböző passzívák 218.028,16 lej. Váltótárca 3.888.171,42 lej. Értékpapírok 4.850.146,25 lej. Fszámlai adósok 29.430.730,97 lej. Különböző aktívák 244.823,69 lej. Ingatlanok 1.250.321,94 lej. Berendezés 78.146,19 lej. Tiszta nyereség 405.612,83 lej. (Deviza autorizáció.)

Banca Poporului S. A. (Volksbank A. G.) Népbank Rt. Alakult 1889. Részvénytőke 1 millió lej. Tartaléktőke 178.671,45 lej. Különböző alapok 157.915 lej. Folyószámlai hitelezők 500.000 lej. Betétek 6.619.571,33 lej. Különböző passzívák 34.667,73 lej. Értékpapírok 96.381,65 lej. Folyószámlai adósok 6.806.596,95 lej. Érdekeltségek 713.587,21 lej. Ingatlanok 100.000 lej. Tiszta nyereség 265.774,27 lej.

„*Târnăveana*” *Institut de Credit și Economii S. A.* Alakult 1905. Részvénytőke 1.250.000 lej. Tartalékalapok 290.759 lej. Betétek 2.213.951 lej. Folyószámlai adósok 3.997.518 lej. Értékpapírok 450.500 lej. Jelzálogos kölcsönök 208.190 lej. Nyereség 173.279 lej.

Mediaș—Medgyes

Asociațiunea Economică S. A. Részvénytőke 1.875.000 lej. Különböző alapok 14.871,85 lej. Fel nem vett osztalék 6757,85 lej. Értékpapírok 999.000 lej. Folyószámlai adósok 678.424,30 lej. Áruk 157.888,09 lej. Ingatlanok 241.998,65 lej. Berendezés 30.000 lej. Tiszta nyereség 232.068,12 lej.

Casa de Econ. Transylvaneana pe gaj S. A. (Pfandbriefanstalt Siebenbürgischer Sparkassa.) Erdélyrészi Takarékpénztárak Záloglevél Intézete Rt. Alakult 1909. Részvénytőke 1.750.000 lej. Tartaléktőke 80.831,56 lej. Különböző alapok 48.415,76 lej. Folyószámlai hitelezők 261.269,54 lej. Fel nem vett osztalék 306.624 lej. Garantált jelzáloghitelek 3.752.900 lej. Értékpapírok 1.889.950 lej. Folyószámlai adósok 4.193.419,70 lej. Különböző aktívák 108.713,81 lej. Tiszta nyereség 13.052,20 lej.

Banca Mediașană S. A. (Mediascher Bank A. G.) Medgyesi Bank Rt. Alakult 1862. Részvénytőke 2.500.000 lej. Tartaléktőke 1.575.225,20 lej. Folyószámlai hitelezők 6.053.250,26 lej. Különböző passzívák 172.785,05 lej. Betétek 24.269.852,31 lej. Értékpapírok 3.232.881,25 lej. Fszámiái adósok 29.569.222,47 lej. Ingatlanok 419.282,14 lej. (Deviza autorizáció.)

Casa de Păstrare Generală S. A. (Allgemeine Sparkassa A. G. in Mediasch.) Medgyesi Általános Takarékpénztár Rt. Részvénytőke 1.200.000 lej. Tartaléktőke 400.000 lej. Különböző alapok 102.534 lej. Folyószámlai hitelezők 4.785.449,32 lej. Betétek 5.714.224,01 lej. Reescomptált váltók 650.000 lej. Váltótárca 2.811.317,53 lej. Értékpapírok 400.000 lej. Folyószámlai adósok 8.800.094 lej. Ingatlanok 28.571 lej. Tiszta nyereség 200.436,65 lej.

Casa de Păstrare și Anticipare S. A. în Mediaș. (Spar und Vorschussverein in Mediasch A. G.) Medgyesi Takarékozás Előlegezési Egylet Rt. Alakult 1866. Részvénytőke 2.500.000 lej. Tartalékalap 1.425.888 lej. Betétek könyveckére 13.532.746 lej. Hitelezők 4.609.972 lej. Folyószámlai adósok 17.779.073 lej. Jelzálogos kölcsönök 1.227.849 lej. Értékpapírok 3.633.517 lej. Nyereség 327.880 lej.

Banca de Păstrare și de Credit S. A. (Spar- und Kreditbank A. G.) Takaré- és Hitelbank Rt. Alakult 1893. Részvénytőke 1 millió lej. Tartaléktőke 475.995,49 lej. Különböző alapok 82.500,67 lej. Folyószámlai hitelezők 3.488.624,95 lej. Betétek 8.689.674,58 lej. Váltótárca 1.257.145,32 lej. Értékpapírok 1.421.256,80 lej. Folyószámlai adósok 9.507.466,67 lej. Ingatlanok 133.000 lej. Tiszta nyereség 168.945,25 lej.

Rupea-Cohalm—Kőhalom

„Economia” Casa de Imprumut și Păstrare S. A. Alakult 1902. Részvénytőke 600.000 lej. Tartaléktőke 157.000 lej. Különböző alapok 57.066,14 lej. Folyószámlai hitelezők 73.787,97 lej. Betétek 8.045.775,24 lej. Reescomptált váltók 1.433.791,80 lej. Váltótárca 1.603.899 lej. Értékpapírok 193.545 lej. Folyószámlai adósok 8.099.446,54 lej. Ingatlanok 248.000 lej. Tiszta nyereség 185.567 lej.

Banca de Economie și Credit S. A. Takaré- és Hitelbank Rt. Alakult 1870. Részvénytőke 1.500.000 lej. Tartaléktőke 466.129,68 lej. Különböző alapok 9450,75 lej. Folyószámlai hitelezők 24.543,57 lej. Betétek 5.412.939,79 lej. Különböző passzívák 883.199 lej. Váltótárca 1.681.837 lej. Értékpapírok 2.116.790 lej. Folyószámlai adósok 4.111.978,79 lej. Ingatlanok 43.649,15 lej. Tiszta nyereség 221.006,03 lej.

Casa de Păstrare Soc. pe Acțiuni din Cohalm. Kőhalmi Takarékpénztár Rt. Alakult 1900. Részvénytőke 6000 lej. Tartaléktőke 48.014,34 lej. Különböző alapok 5875,72 lej. Váltók 59.910 lej. Értékpapírok 39.248,50 lej. Folyószámlai adósok 745.986 lej. Folyószámlai hitelezők 28.005 lej. Betétek 831.325 lej. Tiszta nyereség 17.351 lej.

Agnita—Szentágota

„Frăția” Institut de Credit și Economii S. A. Alakult 1907. Részvénytőke 82.000 lej. Tartaléktőke 7632,74 lej. Különböző alapok 10.933,09 lej. Folyószámlai hitelezők 2753,32 lej. Betétek 811.307,95 lej. Váltótárca 72.105 lej. Értékpapírok 96.217,83 lej. Folyószámlai adósok 725.267,60 lej. Tiszta nyereség 10.027,68 lej.

Soc. de Economii și Imprumut. Szentágotai Takaré- és Előlegezési Rt. Alakult 1861. Részvénytőke 500.000 lej. Tartaléktőke 144.000 lej. Különböző alapok 120.600 lej. Folyószámlai hitelezők 13.608,68 lej. Betétek 12.513.178,30 lej. Értékpapírok 2,337.288,75 lej. Folyószámlai adósok 10.255.180,66 lej. Tiszta nyereség 101.578,17 lej.

Banca Industrială Soc. pe Acțiuni. Iparbank Rt. Alakult 1901. Részvénytőke 500.000 lej. Különböző alapok 151.197,32 lej. Folyószámlai hitelezők 617.194,97 lej. Betétek 5.887.602,90 lej. Váltók 314.370 lej. Értékpapírok 374.710 lej. Folyószámlai adósok 6,353.678,98 lej. Ingatlanok 6489,75 lej. Tiszta nyereség 88.149,97 lej.

Homorod—Homoród

Casa de Economie S. A. în Homorod. Homoródi Takarékpénztár Rt. Alakult 1900. Részvénytőke 50.000 lej. Tartaléktőke 49.981,07 lej. Betétek 909.858,33 lej, Váltó 127.853 lej. Értékpapírok 72.936 lej. Folyószámlai adósok 742.949,95 lej. Tiszta nyereség 15.934,04 lej.

Seica-Mare—Nagyselyk

„Ajutorul” *Institut de Credit și Economie Soc. pe Acțiuni.* „Ajutorul” Takaré- és Hitelintézet Rt. Alakult 1909. Részvénytőke 125.000 lej. Tartaléktőke 95.649,20 lej. Különböző alapok 22.244,60 lej. Betétek 2.680.145,44 lej. Váltók 974.348,59 lej. Értékpapírok 178.000 lej. Folyószámlai adósok 1.595.643,32 lej. Ingatlanok 10.000 lej. Tiszta nyereség 35.468,04 lej.

Cincul-Mare—Nagysink

„Armonia” *Casa de Economie Soc. pe Acțiuni.* „Armonia” Nagysink Takarékpénztár Rt. Alakult 1903. Részvénytőke 100.000 lej. Tartaléktőke 57.750 lej. Különböző alapok 153.129,22 lej. Folyószámlai hitelezők 42.035,17 lej. Betétek 3.694.882,59 lej. Váltók 2.150.205 lej. Értékpapírok 83.775 lej. Folyószámlai adósok 1.914.962,33lej. Tiszta nyereség 38.178,60 lej.

Banca Praetorială S. A. (Prätorialbank A. G.) Alakult 1865. Részvénytőke 200.000 lej. Tartalékalapok 59.134 lej. Betétek 2.670.630 lej. Folyószámlai adósok 1.659.773 lej. Értékpapírok 778.394 lej. Nyereség 30.432 lej.

Biertan-Berethalom

Institut de Economie și Imprumut Soc. pe Acțiuni. Berethalmi Takaré- és Előlekezési Egylet. Alakult 1892. Részvénytőke 75.000 lej. Tartaléktőke 58.636,70 lej. Különböző alapok 18.997,72 lej. Betétek 1.334.705,83 lej. Váltók 40.150 lej. Értékpapírok 601.575 lej. Folyószámlai adósok 266.047,75 lej. Különböző aktívák 80.905,96 lej. Tiszta nyereség 9488,15 lej. (1921. évi mérleg.)

**Județul Târnava-Mica
KISKÜKÜLLŐ VÁRMEGYE****Diciosânmărtin—Dicsőszen tmárton**

Banca Generală de Credit din Diciosânmărtin. Dicsőszen tmártoni Általános Hitelbank. Alakult 1917. Részvénytőke 2 millió lej. Tartaléktőke 687.715,25 lej. Különböző alapok 60.000 lej. Folyószámlai hitelezők 3.869.087,63 lej. Betétek 4.232.881,59 lej. Különböző passzívák 59.700 lej. Váltótárca 229.079 lej. Reescomptált váltók 650.000 lej. Értékpapírok 856.758 lej. Folyószámlai adósok 8.102.548,31 lej. Áruk 465.938,40 lej. Tiszta nyereség 332.220,42 lej.

Banca Economica S. A. Közgazdasági Bank. Rt. Alakult 1910. Részvénytőke 1 millió lej. Tartaléktőke 135.470 lej. Különböző alapok 197.997,48 lej. Fszámlai hitelezők 2.735.521,95

lej. Betétek 2.535.202,51 lej. Reescomptált váltók 1.477.650 lej. Váltótárca 3.775.004,20 lej. Értékpapírok 350.802 lej. Folyószámlai adósok 2.602.371,34 lej. Tiszta nyereség 157.926,10 lej.

Banca Comercială și Industrială Valea Târnavei S. pe A. Küküllővölgyi Kereskedelmi- és Iparbank Rt. Részvénytőke 1 millió lej. Tartaléktőke 126.000 lej. Különböző alapok 40.170,20 lej. Folyószámlai hitelezők 2.864.166,66 lej. Betétek 5.368.109,76 lej. Reescomptált váltók 614.350 lej. Váltótárca 2.272.605 lej. Értékpapírok 901.800 lej. Folyószámlai adósok 6.169.656,73 lej. Különböző aktívák 112.800 lej. Ingatlanok 250.000 lej. Tiszta nyereség 160.572 lej.

„*Vulturul*” *Institut de Credit și Economii Soc. pe Acțiuni.* „*Vulturul*” Takaré- és Hitelintézet Rt. Alakult 1907. Részvénytőke 300.000 lej. Tartaléktőke 131.000 lej. Különböző alapok 42.000 lej. Folyószámlai hitelezők 529.842,95 lej. Betétek 4.256.374,32 lej. Váltótárca 1.411.541,50 lej. Értékpapírok 75.000 lej. Folyószámlai adósok 3.126.650,05 lej. Különböző aktívák 379.957 lej. Ingatlanok 25.000 lej. Tiszta nyereség 53.119,76 lej.

Elisabetopol—Erzsébetváros (Ibasfalau)

Banca Cooperativă ca Soc. pe Acțiuni. Szövetkezetbank mint Rt. Alakult 1900. Részvénytőke 1 millió lej. Tartalékalap 231.070 lej. Különböző alapok 160.212,57 lej. Folyószámlai hitelezők 2.207.345,10 lej. Betétek 7.113.977,49 lej. Váltók 1.515.147,85 lej. Értékpapírok 955.979,19 lej. Folyószámlai adósok 7.702.703,55 lej. Különböző aktívák 70.794,03 lej. Ingatlanok 205.000 lej. Tiszta nyereség 143.967,76 lej.

Banca Agrară și Industrială S. A. Erzsébetvárosi Gazdasági és Iparbank Rt. Alakult 1896. Részvénytőke 100.000 lej. Tartaléktőke 31.409 lej. Folyószámlai hitelezők 157.347,16 lej. Betétek 1.520.374,33 lej. Reescomptált váltók 341.961 lej. Váltók 1.036.654,21 lej. Értékpapírok 36.799,13 lej. Folyószámlai adósok 523.054,26 lej. Áruk 224.105 lej. Különböző aktívák 105.510,44 lej. Ingatlanok 200.000 lej. Tiszta nyereség 23.152,69 lej.

Creditul Comercial și Industrial Soc. pe Acțiuni. Alakult 1920. Részvénytőke 724.360 lej. Tartaléktőke 19.261,70 lej. Betétek 1.287.289,27 lej. Váltók 312.375,79 lej. Folyószámlai adósok 1.197.736,79 lej. Áruk 573.545,34 lej. Ingatlanok 50.849,92 lej. Tiszta nyereség 71.816,53 lej.

Iernut—Radnótfája

Casa de Păstrare S. A. Radnóti Takarékpénztár Rt. Alakult 1899. Részvénytőke 100.000 lej. Tartaléktőke 55.000 lej. Különböző alapok 13.895,50 lej. Folyószámlai hitelezők 480.174,73 lej. Betétek 956.169,58 lej. Váltók 765.039 lej. Értékpapírok 46.222,50 lej. Folyószámlai adósok 785.063,23 lej. Ingatlanok 7500 lej. Tiszta nyereség 16.476,93 lej.

Hususau—Hosszuaszó

Banca Economica S. A. Közgazdasági Bank Rt. Részvénytőke 100.000 lej. Betétek 84.896 lej. Váltók 142.030 lej. Folyószámlai adósok 18.084,45 lej. Tiszta nyereség 3903,52 lej.

Balauzeri—Balavásár

Banca Economica Soc. pe Acțiuni. Közgazdasági Bank Rt. Részvénytőke 100.000 lej Folyószámlai hitelezők 119.217,55 lej. Betétek 193.348,41 lej. Reescomptált váltók 148.365 lej. Váltók 481.075 lej. Folyószámlai adósok 51.124,65 lej. Tiszta nyereség 11.002,91 lej.

Județul Sibiu
SZEBEN VÁRMEGYE

Sibiu—Nagyszeben

Banca de Industrie și Comerț Soc. Anonimă Sibiu. (Hermannstädter Gewerbe- and Handelsbank A. G.) Nagyszebeni Ipar- és Kereskedelmi Bank Rt. Alakult 1864. Részvénytőke 2 millió lej. Tartalékalap 926.349,09 lej. Folyószámlai hitelezők és betétek 9.966.445,43 lej. Értékpapírok 901.010,62 lej. Folyószámlai adósok 11.923.784,77 lej. Ingatlanok 122.363,22 lej. Tiszta nyereség 256.906,27 lej.

Credit Mobiliar General Soc. An. Sibiu. (Allgemeine Verkehrsbank A. G.) Általános Forgalmi Bank Rt. Alakult 1920. Részvénytőke 1 millió lej. Tartalékalap 30.000 lej. Folyószámlai hitelezők 3.565.242,09 lej. Betétek 1.335.617,91 lej. Visszleszámított váltók 8.069.000 lej. Különböző passzívák 109.681,48 lej. Váltótárca 391.115 lej és visszleszámítolva 8.069.000 lej. Folyószámlai adósok 3.314.816,65 lej. Tiszta nyereség 134.155,61 lej.

Institutul de Credit Fonciar din Sibiu. (Bodenkreditanstalt in Hermannstadt.) Nagyszebeni Földhitelintézet. Alakult 1872. Részvénytőke 25 millió lej. Tartalékalap 6.727.383,61 lej. Különböző alapok 2.915.416,13 lej. Folyószámlai hitelezők 8.300.316,94 lej. Betétek 56.854.677,07 lej. Csekkek és kifizetett utalványok 28.500.650 lej. Visszleszámított váltók 4 millió lej. Különböző passzívák 4.324.073,65 lej. Váltótárca 70.180.421 lej. Értékpapírok 18.325.120,45 lej. Folyószámlai adósok 31.330.949,89 lej. Különböző aktívák 2.685.016,57 lej. Ingatlanok 772.134,66 lej. Berendezések 1 lej. Tiszta nyereség 1,125.531,70 lej. (Deviza autorizáció.)

„Albina” *Institut de Credit și Economie Soc. Anonimă Sibiu.* „Albina” Takaré- és Hitelintézet. Alakult 1876. Részvénytőke 25 millió lej Tartalékalap 12 millió lej. Különböző alapok 3.978.372,23 lej. Folyószámlai hitelezők 43.895.707,11 lej. Betétek 212.102.330,25 lej Csekkek és kifizetett utalványok 15.765.351,88 lej. Visszleszámított váltók 32.755.000 lej. Fel nem vett osztalék 110.310 lej. Különböző passzívák 1.522.867,74 lej. Váltótárca 25.019.731,08 lej és visszleszámítolva 32.755.000 lej.

Értékpapírok 33,805.825 lej. Folyószámlai adósok 249.428.870,70 lej. Különböző aktívák 1.776.251,29 lej. Ingatlanok 2.462.939,54 lej. Berendezés leírva. Nyereség 7.612.373,63 lej (Deviza autorizáció)

Creditul Technic Transilvanean Soc. Anonimă Sibiu. (Technische Kreditanstalt für Siebenbürgen A. G.) Erdélyi Műszaki Hitelintézet Rt. Alakult 1919. Részvénytőke 23 millió lej. Tartalékalap 148.681,23 lej. Különböző alapok 70.368,93 lej Folyószámlai hitelezők és betétek 35.271.936,63 lej. Különböző passzívák 1.053.095 lej. Váltótárca 400.000 lej. Értékpapírok 8.912.298,35 lej. Folyószámlai adósok 45.305.028,08 lej. Érdekeltségek 1.104.916,67 lej. Áruk 1.600.775,95 lej. Különböző aktívák 2.132.000 lej. Ingatlanok 3.521.216,45 lej. Tiszta nyereség 1.806.296,96 lej.

Casa Generală de Economii Soc. Anonimă în Sibiu. (Hermannstädter Allgemeine Sparkassa A. G.) Nagyszombeni Általános Takarékpénztár. Alakult 1841. Részvénytőke 10 millió lej. Tartalékalap 3.378.118,72 lej. Különböző alapok 3.876.454,36 lej. Folyószámlai hitelezők 20.869.341,03 lej. Betétek 64.626.840,99 lej. Csekkek és kifizetett utalványok 40.334.300 lej. Visszleszámított váltók 5.850.400 lej. Váltótárca 25,852.071,34 lej. Értékpapírok 42.022.126,62 lej. Folyószámlaadósok 64.874.744,67 lej. Különböző aktívák 3.312.862,16 lej. Ingatlanok 4.164.957,96 lej. Berendezések 1.721.901,67 lej. Tiszta nyereség 1.211.383,97 lej. (Deviza autorizáció.)

Banca Comercială Ungară Soc. Anonimă Sibiu. Pesti Magyar Kereskedelmi Bank Fiókja. Részvénytőke 2.500.000 lej. Különböző alapok 228.581 lej. Folyószámlai hitelezők 7.298.916,62 lej. Betétek 4.770.885,46 lej. Különböző passzívák 11.119.378,21 lej. Váltótárca 3.290.838,40 lej. Értékpapírok 75.045 lej. Folyószámlai adósok 15.857.292,48 lej. Tiszta nyereség 205.593,02 lej.

Banca Uniunii Ardeleana Soc. Anonimă Sibiu. (Siebenbürger Vereinsbank A. G.) Erdélyi Egyleti Bank Rt. Alakult 1891. Részvénytőke 2,300.000 lej. Tartalékalap 521.958,71 lej. Különböző alapok 2.376.616,69 lej. Folyószámlai hitelezők 1.859.442,40 lej. Betétek 70.500 lej. Értékpapírok 1.074.364,75 lej. Fszámlai adósok 2.463.956,20 lej. Érdekeltségek 2.312.640,93 lej. Áruk 739.398,57 lej. Ingatlanok 1.041.056,21 lej Tiszta nyereség 431.314,15 lej.

„*Transilvania*” *Banca pentru Comerț și Industrie Sibiu.* Részvénytőke 10 millió lej. Tartalékalap 89.019,52 lej. Különböző alapok 116.277,81 lej. Folyószámlai hitelezők és betétek 15.322.733,39 lej. Folyószámlai adósok 8.379.859,69 lej. Érdekeltségek 2.424.884,50 lej. Jelzálogbetétek 633.156,36 lej. Különböző aktívák 6.806.195,77 lej. Ingatlanok 8.552.213,75 Lej. Tiszta nyereség 1.264.542,34 lej.

„*Peatra*” *Banca Economică Comercială și de Credit S. pe A.* („*Peatra*” Landwirtschaftliche Handels- und Kreditbank A. G.)

„Peatra” Gazdasági Kereskedelmi és Hitelbank Rt. Alakult 1913. Részvénytőke 84.668 lej. Tartalékok 35.000 lej. Betétek 1.727.101 lej. Váltótárca 755.289 lej. Adósok 331.726 lej. Áruk 608.887 lej. Nyereség 73.999 lej.

Sebeşul-Săseşc—Szászsebes

„Sebeşana” Banca Poporală Soc. Anonimă Sebeşul-Săseşc. („Sebeşana” Volksbank A. G.) „Sebeşana” Népbank Rt. Alakult 1887. Részvénytőke 1 millió lej. Tartalékalap 558.436 lej. Különböző alapok 59.030,83 lej. Folyószámlai hitelezők 288.478,41 lej. Betétek 9.023.635,85 lej. Váltótárca 1.039.048,30 lej. Értékpapírok 822.099,85 lej. Folyószámlai adósok 9.002.822 lej. Ingatlanok 95.905,04 lej. Tiszta nyereség 173.450,67 lej.

Banka Unterwold Soc. Anonimă Sebeşul-Săseşc. (Unterwelder Bank A. G.) Erdőalvidéki Bank Rt. Alakult 1915. Részvénytőke 1 millió lej. Tartalékalap 435.928,70 lej. Különböző alapok 52.499,07 lej. Folyószámlai hitelezők 7.837.073,51 lej. Betétek 15.916.452,75 lej. Csekkék és kifizetett utalványok 2.479.000 lej. Különböző passzívák 1.302.996,18 lej. Váltótárca 823.418,38 lej. Értékpapírok 1.510.803 lej. Folyószámlai adósok 24.269.674,73 lej. Különböző aktívák 1.285.329,49 lej. Ingatlanok 879.996,89 lej. Tiszta nyereség 238.654,93 lej.

Cassa de Păstrare în Sebeşul-Săseşc S. p. A. (Mühlbacher Sparkassa A. G.) Szászsebesi Takarékpénztár Rt. Alakult 1896. Részvénytőke 1 millió lej. Tartalékok 510.405 lej. Betétek 14.562.773 lej. Folyószámlai hitelezők 4.982.725 lej. Váltótárca 1.771.554 lej. Jelzálogos kölcsönök 709.766 lej. Folyószámlai adósok 16.041.752 lej. Értékpapírok 1.070.967 lej. Nyereség 235.617 lej.

Fofeldea—Hóföld

„Cordiana” Intitut de Credit şi Economii Soc. Anonimă Fofeldea. „Cordiana” Takaré- és Hitelintézet Rt. Alakult 1897. Részvénytőke 150.000 lej. Tartalékalap 36.146,29 lej. Különböző alapok 12.632,55 lej. Betétek 1.128.379,46 lej. Váltótárca 358.905 lej. Értékpapírok 244.358,50 lej. Folyószámlai adósok 648.187,05 lej. Tiszta nyereség 17.400,53 lej.

Poiana—Pólyán

„Mie'ul” Casa de Imprumut şi Păstrare S. A. în Poiana. Alakult 1891. Részvénytőke 25.000 lej. Tartalékalap 25.000 lej. Különböző alapok 39.130,08 lej. Betétek 1.134.487,60 lej. Váltótárca 6551,16 lej. Értékpapírok 160.602,50 lej. Folyószámlai adósok 1.058.021,16 lej. Tiszta nyereség 16.574,07 lej.

„Margineana” Institut de Credit şi Economii S. pe A. în Poiana. „Margineana” Takaré- és Hitelintézet Rt. Pólyánon. Alakult 1906. Részvénytőke 40.000 lej. Tartalékok 62.717 lej. Betétek 2.880.640 lej. Jelzálogos kölcsönök 569.186 lej. Kölcsönök 280.936 lej. Folyószámlai adósok 2.006.049 lej. Nyereség 34.147 lej.

Apoldul de Sus—Nagyapold

Soc. Anonimă de Economie și Credit, Apoldul de Sus. Alakult 1899. Részvénytőke 50.000 lej. Tartalékalap 57.505,18 lej. Különböző alapok 11.306,55 lej. Folyószámlai hitelezők és betétek 1.805.910,23 lej. Értékpapírok 1.092.242,50 lej. Váltótárca 1.302 lej. Folyószámlai adósok 547.711,45 lej. Különböző aktívák 214.416,49 lej. Ingatlanok 57.500 lej. Nyereség 10,931,08 lej.

Săliste—Szelistye

„Cassa de păstrare” Institut de Credit și Economie Soc. Anonimă Săliste. Alakult 1884. Részvénytőke 2 millió lej. Tartalékalap 800.000 lej. Különböző alapok 336.060,22 lej. Folyószámlai hitelezők 1.567.597,25 lej. Betétek 17.733.961,96 lej. Különböző passzívák 1.506.554,15 lej. Váltótárca 562,415 lej. Értékpapírok 4.847.714,08 lej. Folyószámlai adósok 16.180.307,13 lej. Érdekeltségek 250.000 lej. Áruk 196.803 lej. Ingatlanok 360.000 lej. Tiszta nyereség 589.271,53 lej.

„Poporul” Institut de Credit și Cassa de Schimb Soc. pe Acțiuni în Sălistea. Alakult 1908. Részvénytőke 500.000 lej. Tartalékalap 78.278,51 lej. Különböző alapok 19.983,50 lej. Betétek 2.253.191,72 lej. Váltótárca 50.278,50 lej. Értékpapírok 108.994 lej. Folyószámlai adósok 2.510.719,18 lej. Nyereség 37.381,34 lej.

Avrig—Felek

„Avrigeana” Cassa de Economie Soc. pe Acțiuni Avrig. Részvénytőke 10.000 lej. Tartalékalap 21.122,26 lej. Különböző alapok 3.172,43 lej. Betétek 869.150,08 lej. Váltótárca 339.806,87 lej. Folyószámlai adósok 421.880,95 lej. Nyereség 3797,91 lej.

Județul Turda-Arieș

TORDA-ARANYOS-VÁRMEGYE

Turda—Torda

Casa de Economie din Județul Turda Arieș S. A. Torda-Aranyos-Vármegyei Takarékpénztár Rt. Alakult 1891. Részvénytőke 2 millió lej. Tartalékalap 225.000 lej. Folyószámla-hitelezők és betétek 6.482.325,98 lej. Váltótárca 4.044.110,50 lej. Értékpapírok 300.625 lej. Folyószámlai adósok 3.219.386,17 lej. Ingatlanok 54.481,68 lej. Tiszta nyereség 70.900 lej.

Banca Fuzionată „Kisegítő și Takarékpénztár” S. A. Egyesült Kisegítő Bank és Takarékpénztár Rt. Alakult 1904. Részvénytőke 1 millió lej. Tartaléktőke 428.605,78 lej. Különböző alapok 84.183,39 lej. Folyószámlai hitelezők 4.701.292,91 lej. Betétek 8.461.703,71 lej. Váltótárca 4.764.289,26 lej. Értékpapírok 1.480.247,20 lej. Folyószámlai adósok 7.892.273,47 lej. Ingatlanok 35.882 lej. Tiszta nyereség 149.428,12 lej.

Trascău—Toroczkó

Casa de Economii Populără Com. Trascău. Toroczkó Községi Néptakarékpénztár. Alakult 1897. Részvénytőke 100.000 lej. Tartaléktőke 17.569,77 lej. Különböző alapok

23.370,42 lej. Betétek 403.047,11 lej. Váltótárca 227.439,50 lej. Értékpapírok 289.050 lej. Tiszta nyereség 8.942,02 lej.

Casa de Păstrare din Trascău Soc. pe Acțiuni Toroczói Takarékpénztár Rt. Alakult 1883. Részvénytőke 100.000 lej. Tartaléktőke 17.569,97 lej. Különböző alapok 25.370,68 lej. Betétek 424.303,68 lej. Váltótárca 281.104,60 lej. Értékpapírok 289.000 lej. Tiszta nyereség 9070,97 lej.

Feldioara-Răsboeni—Székelykocsárd

„*Leul*” *Banca Comercială S. A.* Részvénytőke 150.000 lej. Tartalékalap 9663,19 lej. Folyószámlai hitelezők 374.473,68 lej. Betétek 192.978,73 lej. Folyószámlai adósok 77.760 lej. Áruk 330.817,61 lej. Ingatlanok 303.585,23 lej. Tiszta nyereség 55.157,31 lej.

Ludoșul de Mureș—Marosludas

Casa de Păstrare S. A. din Ludoșul de Mureș. Marosludasi Takarékpénztári Rt. Alakult 1888. Részvénytőke 100.000 lej. Tartaléktőke 59.000 lej. Különböző alapok 12.000 lej. Folyószámlai hitelezők 49.006,03 lej. Betétek 763.153,31 lej. Váltótárca 476.650 lej. Értékpapírok 155.329,85 lej. Folyószámlai adósok 225.046,67 lej. Ingatlanok 66.650 lej. Tiszta nyereség 13.224,46 lej.

Câmpeni—Topánfalva

„*Doina*” S. A. *Comercială și de Credit.* Alakult 1895. Részvénytőke 180.000 lej. Tartaléktőke 204.000 lej. Különböző alapok 70.000 lej. Folyószámlai hitelezők 57.284 lej. Betétek 2.941.035,31 lej. Váltótárca 320.675 lej. Értékpapírok 212.186,87 lej. Folyószámlai adósok 2.084.844,09 lej. Áruk 571.398,20 lej. Tiszta nyereség 71.308,17 lej.

Județul Trei Scaune

HÁROMSZÉK-MEGYE

Sft. Gheorge—Sepsiszentgyörgy

Casa de Pastrare din Trei Scaune S. A. Háromszéki Takarékpénztár rt. Alakult 1876. Részvénytőke 1 millió lej. Tartalékalap 157.500. lej. Különböző alapok 204.289,17 lej. Folyószámlai hitelezők 376.927,80 lej. Betétek 7.666.245,74 lej. Különböző passzívák 127.519,59 lej. Értékpapírok 278.970 lej. Folyószámlai adósok 7.904.670 lej. Különböző aktívák 638.405,99 lej. Ingatlanok 85.863,11 lej. Tiszta nyereség 260.466,27 lej.

Baraolt—Barót

Casa de Pastrare A Ținutului Muntos S. A. Erdővidéki Takarékpénztár rt. Alakult 1883. Részvénytőke 400.000 lej. Tartalékalap 48.308,91 lej. Különböző alapok 13.800 lej. Betétek 692.533,44 lej. Fel nem vett osztalék 2814,50 lej. Váltótárca 487.292,50 lej. Értékpapírok 50.310,50 lej. Folyószámlai adósok 591.039,70 lej. Ingatlanok 17.847 lej. Tiszta nyereség 62.500.lej.

Casa de Pastrare S. A. din Baraolt Baróti Takarékpénztár rt. Alakult 1883. Részvénytőke 1.001.400 lej. Tartaléktőke 245.467,50 lej. Különböző alapok 11.121,71 lej. Folyószámlai hitelezők 88.070,86 lej. Betétek 4.279.534,99 lej. Különböző passzívák 1,197.217 77 lej. Vállótárca 2,215.354'86 lej. Értékpapírok 331.082,20 lej. Folyószámlai adósok 4.159.312,49 lej. Ingatlanok 47.349,82 lej. Tiszta nyereség 219.570,83 lej.

Arcuş—Árkos

Casa de Pastrare din Arcuş S. A. Sepsiarósi Takarékpénztár rt. Alakult 1892. Részvénytőke 50.000 lej. Tartalékalap 22.050 lej. Folyószámlai hitelezők 131.229,03 lej. Betétek 644.858,68 lej. Jelzalog 47.700. lej. Váltótárca 124.994,43 lej. Értékpapírok 181.922,10 lej. Folyószámlai adósok 534.666,50 lej. Tiszta nyereség 7718,20 lej.

Tg.-Săcuesc—Kézdivásárhely

„Ajutoara” *Casa de Economia S. A.* Kézdivásárhelyi Kisegítő Takarékpénztár Rt. Alakult 1865. Részvénytőke 1.800.000 lej. Tartaléktőke 538.741 lej. Különböző alapok 125.423 lej. Folyószámlai hitelezők 1.473.455,32 lej. Betétek 4.801.241,91 lej. Értékpapírok 428.174,50 lej. Folyószámlai adósok 217.520,75 lej. Különböző aktívák: 7.997.311,83 lej. Ingatlanok 62.963,06 lej. Tiszta nyereség 368.728,83 lej.

Cassa de Păstrare S. A. din Chezdî-Oşorheiu. Kézdivásárhelyi Takarékpénztár Rt. Alakult 1873. Részvénytőke 1.500.000 lej. Tartalékalap 145.754,05 lej. Különböző alapok 301.431,76 lej. Folyószámlai hitelezők 172.228,94 lej. Betétek 5.218.458,89 lej. Reescomptált váltók 307.500 lej. Váltótárca 2.959.485,52 lej. Értékpapírok 678.611 lej. Folyószámlai adósok 4.050.252,67 lej. Ingatlanok 72.090,88 lej. Tiszta nyereség 253.787,44 lej.

Covasna—Kovászna

Casa de Păstrare S. A. Kovásznai Takarékpénztár Rt. Alakult 1892. Részvénytőke 150.000 lej. Betétek 1 millió 353.870,89 lej. Csekkek és kifizetett utalványok 115.876 lej. Váltótárca 966.559,50, lej. Értékpapírok 174.100 lej. Folyószámlai adósok 110.561 lej. Érdekeltségek 293.872,65 lej. Áruk 76.096,60 lej. Különböző aktívák 11.600 lej. Tiszta nyereség 20.397,92 lej.

Judeţul Caraş-Severin

KRASSÓ-SZÖRÉNY VÁRMEGYE

Lugoj—Lugos

„Cărăşana” *Casa de Economii S. A.* (Krassoer Sparkassa) Krassói Takarékpénztár. Alakult 1880. Részvénytőke 2 millió lej. Tartalékalap 1.014.264,71 lej. Különböző alapok 371.708,01 lej. Folyószámlai hitelezők 10.699.350,04 lej. Betétek 12.688.760,34 lej. Fel nem vett osztalék 38.789,50 lej. Jelzalogok 108.300.lej. Különböző passzívák 1.238.368,81 lej. Váltótárca

2,866.882,84 lej. Értékpapírok 2.848.187 lej. Folyószámlai adósok 16.231.852,91 lej. Ingatlanok 152.274,71 lej. Tiszta nyereség 851.560,47 lej. (Deviza autorizáció.)

Creditul Banatan S. A. Alakult 1921. Részvénytőke 2 millió lej. Tartalékalap 100.000 lej. Különböző alapok 140.940,28 lej. Folyószámlai hitelezők 848.682 lej. Betétek 3.405.038,12 lej. Váltótárca 3.511.110 lej. 815.632 lej. Folyószámlai adósok 2.090.187,13 lej. Tiszta nyereség 328.450,81 lej.

Banca Românească a Banatului S. A. Alakult 1921. Részvénytőke 1.200.000 lej. Tartalékalap 28.925,90 lei. Különböző alapok 18.000 lej. Folyószámlai hitelezők 1.140.122,99 lej. Betétek 785.140,09 lej. Váltótárca 646.176 lej. Értékpapírok 51.025 lej. Folyószámlai adósok 2.253.393 lej. Ingatlanok 50.000 lej. Tiszta nyereség 155.593,69 lej.

Banca Comerciala S. A. (Kommercial Bank A. G.) Kereskedelmi Bank rt. Részv. tőke 1 millió lej. Tart.-alap 135.000 lej. Folyószámlai hitelezők 495.698 lej. Betétek 5.099.089,57 lej. Váltótárca 424,895 lej. Értékpapírok 412.075 lej. Folyószámlai adósok 3.951.551,71 lej. Ingatlanok 85.000. lej. Tiszta nyereség 82.069,58 lej.

Banca Poporală Lugojană S. A. (Lugoser Volksbank A. G.) Lugosi Népbank rt. Alakult 1882. Részvénytőke 1 millió lej. Tartaléktőke 363.530 lej. Különböző alapok 531.500 lej. Folyószámlai hitelezők 5.741.275,62 lej. Betétek 10.737.638,84 lej. Különböző passzívák 1.500.000 lej. Váltótárca 2.215.015,50 lej. Értékpapírok 670.338,47 lej. Folyószámlai adósok 17.031.491,13 lej. Ingatlanok 58.616,92 lej. Tiszta nyereség 673.095,36 lej. (Deviza autorizáció.)

„*Banatu*” *Institut de Credit și Economie* S. A. „Banatul” Takaré- és Hitelintézet rt. Alakult 1910. Részvénytőke 83.250 lei. Tartalékalap 22.787,82 lei. Folyószámlai hitelezők 853.004 lej. Betétek 753.453,26 lei. Reescomptált váltók 165.400 lej. Váltótárca 244.421 lej. Folyószámlai adósok 1.465.461 lej. Tiszta nyereség 25.881,35 lej.

„*Poporul*” *Institut de Credit și Economii* S. A. Alakult 1900. Részvénytőke 399.400 lej. Tartalékalap 172.000 lej. Különböző alapok 29.973,67 lej. Betétek 3.319.552,75 lej. Reescomptált váltók 1.090.780 lej. Váltótárca 2.561.177,67 lej. Értékpapírok 321.676,90 lej. Folyószámlai adósok 1.974.480,60 lej. Ingatlanok 162.198,01 lei Tiszta nyereség 80.216,07 lej.

Banca Germană Svăbească din Lugoj S. A. Részvénytőke 70.900. lej. Hitelezők 189.057 lej. Betétek 33.805 lej. Váltótárca 50.500 lej. Veszteség 14.339 lej.

Banca de Credit în Lugoj S. A. Lugosi Hitelbank rt. Alakult 1902. Részvénytőke 500.000 lej. Tartalékalapok 64.000 lej. Betétek 540.490,24 lej. Hitelezők 113.416,07 lej. Adósok 621.285,89 lej. Jelzálogkölcsonök 385.762,24 lej. Váltótárca

305.262,89 lej. Értékpapírok 222.192,65 lej. Nyereség 52.117,15 lej. (1921. évi mérleg.)

„Agricola” banca de credit ca S. A. „Agricola” hitelbank mint rt. Alakult 1903. Részvénytőke 100.000 lei.

Caransebeș—Karánsebes

Banca Poporală Institut de Credit și Economii Soc. pe Acțiuni. Alakult 1907. Részvénytőke 1 millió lej. Tartalékalap 102.584 lej. Különböző alapok 10.900. lej. Folyószámlai hitelezők 703.625,55 lej. Betétek 4.156.783,43 lej. Reescomptált váltók 412.017 lej. Váltók 3.970.649 lej. Értékpapírok 269.000 lej. Folyószámlai adósok 1.926.314,29 lej. Tiszta nyereség 144.098 lej.

„Banca Bănătuului” Institut de Credit și Comerț S. p. A. în Caransebeș. Alakult 1920. Részvénytőke 500.000 lej. Tartalékalap 18.452 lej. Betétek 2.346.293 lej. Hitelezők 432.845 lej. Váltótárca 1.694.454 lej. Folyószámla adósok 1.689.787 lej. Nyereség 112.000 lej.

Banca Graniței S. A. din Caransebeș. Alakult 1923. Részvénytőke 5 millió lej.

Nouă Cassă de Păstrare Caransebeșană S. A. Karánsebesi Uj Takarékpénztár Rt. Alakult 1890. Részvénytőke 1 millió lej. Tartalékok 360.000 lej. Betétek 5.075.247 lej. Hitelezők 2.000.914 lej. Visszleszámítás 940.485 lej. Váltótárca 1.030.154 lej. Folyószámlai adósok 3.520.864 lej. Áruelőlegek 4.049.696 lej. Nyereség 135.200 lej.

„Sebesana” Cassă de Pastrare S. A. „Sebesana” Takarékpénztár Rt. Alakult 1902. Részvénytőke 425.000 lej. Részvényesek befizetése VII. kibocsátásra 221.521 lej. Tartalékok 150.563 lej. Betétek 1.609.568 lej. Váltótárca 398.350 lej. Folyószámla adósok 2.185.258 lej. Nyereség 77.235 lej.

Banca de Credit din Caransebeș S. A. Karánsebesi Hitelbank Rt. Alakult 1911. Részvénytőke 1 millió lej. Tartaléktőke 250.000 lej. Folyószámlai hitelezők 4.730.208,27 lej. Betétek 4.422.678,85 lej. Reeskomptált váltók 238.770 lej. Különböző passzívák 318.308,41 lej. Váltótárca 1.453.558,48 lej. Folyószámlai adósok 8.500.293,24 lej. Különböző aktívák 561.702,40 lej. Ingatlanok 150.000 lej. Tiszta nyereség 110.057,78 lej.

Prima Casa de Păstrare din Caransebeș Első Karánsebesi Takarékpénztár Rt. Alakult 1877. Részvénytőke 1 millió lej. Tartalékalap 430.000 lej. Különböző alapok 277.621,68 lej. Folyószámlai hitelezők 7.392.080,91 lej. Betétek 10.357.305,33 lej. Jelzálogok 337.000 lej. Különböző passzívák 300.741,22 lej. Váltótárca 2.861.744,61 lej. Értékpapírok 1.195.159,49 lej. Folyószámlai adósok 11.792.913,57 lej. Áruk 2.439.798,16 lej. Garantált jelzálogok 337.000 lej. Ingatlanok 263.851,03 lej. Berendezés 545.906,38 lej. Tiszta nyereség 333.752,23 lej. (Deviza autorizáció).

Bocsa-Montana—Bogsánbánya

Banca de Credit din Bocşa-Montana S. pe A. Német-bogsáni Hitelbank Rt. Alakult 1889. Részvénytőke 700.000 lej. Tartalékalapok 618.000 lej. Betétek 3.803.468 lej. Visszleszámítás 350.000 lej. Hitelezők 470.478 lej. Váltótárca 2.027.401 lej. Folyószámlai adósok 2.376.328 lej. Értékpapírok 770.375 lej. Nyereség 113.411 lej.

Cassa de Păstrare Bocşa-Montană. Németbogsáni Takarékpénztár. Alakult 1873. Részvénytőke 400.000 lej. Tartalékalapok 529.463 lej. Betétek 847.947 lej. Értékpapírok 858.362 lej. Váltótárca 29.900 lej. Jelzálogos kölcsönök 385.759 lej. Folyószámlai adósok 317.200 lej. Nyereség 101.988 lej.

„*Bocşana*” *Institut de Credit şi Economică S. A.* „Bocşana” Takaréék és Hitelintézet mint Rt. Alakult 1895. Részvénytőke 105.000 lej. Tartalékalap 93.439,26 lei. Folyószámlai hitelezők 110.041,33 lej. Betétek 1.630.184,15 lej. Váltók 252.829 lej. Értékpapírok 106.265 lej. Folyószámlai adósok 1.229.090,05 lej. Ingatlanok 22.917,20 lej. Tiszta nyereség 50.869,83 lej.

Bozovicu—Bozovics

Banca Almăjului S. A. Alakult 1920. Részvénytőke 900.000 lej. Tartalékalap 16.235 lej. Folyószámlai hitelezők 183.040,65 lej. Betétek 897.590,62 lej. Váltók 171.252 lej. Értékpapírok 21.500 lej. Folyószámlai adósok 1.109.765,62 lej. Ingatlanok 143.233 lej. Tiszta nyereség 53.307,30 lej.

„*Almăjana*” *Prima Cassa de Păstrare Societate pe Acţiuni din Almăj.* „Almăjana” Első Almási Takarékpénztár Rt. Alakult 1897. Részvénytőke 200.000 lej. Tartalékalap 35.580,90 lej. Különböző alapok 35.000 lej. Folyószámlai hitelezők 67.216,13 lej. Betétek 2.130.522,55 lej. Váltótárca 1.416.436 lej. Értékpapírok 60.000 lej. Folyószámlai adósok 26.451,27 lej. Érdekeltségek 520.711,02 lej. Ingatlanok 41.000 lej. Tiszta nyereség 36.021,65 lej.

Faget—Facset

„*Fageţana*” *Institut de Credit si Economii S. A.* „Fageţana” Takaréék és Hitelintézet mint Rt. Alakult 1891. Részvénytőke 200.000 lej. Tartalékalap 70.375 lej. Különböző alapok 54.353,70 lej. Betétek 2.070.208,76 lej. Reeskomptált váltók 207.260 lej. Váltó 741.982,15 lej. Értékpapírok 645.413,86 lej. [Folyószámlai adósok 727.342,58 lej. Áruk 296.353,50 lej. Ingatlanok 43.868,40 lej. Tiszta nyereség 32.968,22 lej.

Orşova — Orşova

Prima Casa de Păstrare din Orşova Soc. pe Acţiuni. (Orsovai Első Takarékpénztár rt.) Alakult 1876. Részvénytőke 35.000 lej. Tartaléktőke 36.768,71 lej. Különböző alapok 35.020,24 lej. Betétek 1.541.725,70 lej. Váltók 715.762,50 lej. Értékpapírok 41.154 lej. Folyószámlai adósok 744.447 lej. Tiszta nyereség 17.566,69 lej.

Chirol—Királykegye

Casa de Păstrare S. A. în Chirol. Alakult 1901. Részvénytőke 36.000 lej. Tartalékalap 23.715,42 lej. Betétek 173.386,19 lej. Váltók 73.142,26 lej. Értékpapírok 171.444,50 lej. Tiszta nyereség 2428,26 lej.

Moldova Nouă—Ujmoldova

Casa de Păstrare a Plasei Moldova Nouă Soc. pe Acțiuni. (Ujmoldovai Járási Takarékpénztár Rt.) Alakult 1910. Részvénytőke 100.000 lej. Tartalékalap 31.855,55 lej. Különböző alapok 36.254,68 lej. Folyószámlai hitelezők 17.400,25 lej. Betétek 583.506,25 lej. Váltótárca 411.755,50 lej. Értékpapírok 12.900 lej. Folyószámlai adósok 336.457,40 lej. Tiszta nyereség 18.598,43 lej.

Dognecea — Dognácska

Casa de Păstrare Dogneceana S. A. (Dognácskai Takarékpénztár rt.) Alakult 1899. Részvénytőke 45.000 lej. Tartaléktőke 25.913 lej. Betétek 467.547,21 lej. Váltók 466.509 lej. Értékpapírok 22.816 lej. Ingatlanok 19.901,25 lej. Tiszta nyereség 16.326,36 lej.

Pervova—Porhó

„*Pervovana*” *Casa de Păstrare Soc. pe Acțiuni.* (Pervovai Takarékpénztár rt.) Alakult 1907. Részvénytőke 30.000 lej. Tartaléktőke 14.305,80 lej. Betétek 82.146,30 lej. Reescomp-tált váltók 30.150 lej. Váltók 101.689 lej. Értékpapírok 47.605 lej. Tiszta nyereség 3488,03 lej.

Sasca-Montana—Szászkabánya

Casa de Păstrare S. A. Részvénytőke 250.000 lej. Tartaléktőke 118.911 lej. Különböző alapok 18.549,50 lej. Folyószámlai hitelezők 525.143 lej. Betétek 2.276.127,73 lej. Váltók 1.640.887,50 lej. Értékpapírok 433.667,50 lej. Folyószámlai adósok 1.062.116,92 lej. Ingatlanok 45.645 lej. Tiszta nyereség 65.863,74 lej.

Tarnova — Tornó

„*Tárnoveana*” *Institut de Credit și Economii S. A.* Részvénytőke 25.000 lej. Tartaléktőke 4246,25 lej. Betétek 18.758,35 lej. Váltók 19.708,50 lej. Folyószámlai adósok 27.092 lej. Tiszta nyereség 1509,70 lej.

Reșița—Resicza

Prima Cassa de Păstrare Reșițană S. A. Resicai Első Takarékpénztár Rt. Alakult 1877. Részvénytőke 500.000 lej. Tartaléktőke 204.000 lej. Különböző alapok 50.500 lej. Folyószámlai hitelezők 257.309,68 lej. Betétek 6.468.501,25 lej. Váltótárca 3.518.584,50 lej. Értékpapírok 1.800.000 lej. Folyószámlai adósok 1.729.044,66 lej. Ingatlanok 463.245,88 lej. Be rendezés 181.500 lej. Tiszta nyereség 100.468,31 lej.

Banca Poporală Reșițană S. A. Resicai Népbank Rt. Alakult 1888. Részvénytőke 200.000 lej. Tartaléktőke 54.938,41 lej. Folyószámlai hitelezők 508.520,18 lej. Betétek 1.246.435,55 lej. Váltók 521.502,50 lej. Értékpapírok 328.402,50 lej. Folyószámlai adósok 406.137,50 lej. Áruk 470.898,66 lej. Ingatlanok 16.471,50 lej Tiszta nyereség 20.451,46 lej.

„*Banca Berzava*” S. A. Alakult 1911. Részvénytőke 244.710 lej. Tartaléktőke 23.541,80 lej. Folyószámlai hitelezők 124.896,80 lej. Betétek 1.013.317,81 lej. Reescomptált váltók 200.000 lej. Váltótárca 1.446.358,50 lej. Tiszti nyereség 30.035,68 lej.

Oravița—Oravicza

Cassa de Păstrae S. A. Oraviczai Takarékpénztár Rt. Alakult 1866. Részvénytőke 400.000 lej Tartalékalap 105.362,61 lej. Különböző alapok 205.034,76 lej. Folyószámlai hitelezők 176.762,69 lej Betétek 5.682.170,37 lej. Különböző passzívák 170.200 lej. Váltók 1.163.225,43 lej. Értékpapírok 3.758.778,95 lej. Folyószámlai adósok 557.889,74 lej. Különböző aktívák 237.700 lej. Ingatlanok 171.732 lej. Veszteség 29.712.09 lej.

Banca Comercială și Industrială din Oravița S. A. Oraviczai Kereskedelmi és Iparbank Rt. Alakult 1900. Részvénytőke 1 millió lej. Tartaléktőke 380.812,36 lej. Folyószámlai hitelezők 506.309,18 lej. Betétek 4.024.681,01 lej. Jelzálogok 107.000 lej. Váltótárca 767.485,50 lej. Értékpapírok 357.585,29 lej. Folyószámlai adósok 2.503.572,09 lej. Ingatlanok 1.057.264,23 lej. Tiszta nyereség 85.841,71 lej.

Banca Oravițana S. A. Alakult 1892. Részvénytőke 1 millió lei. Tartalékalapok 1.056.230 lej. Betétek 15.106.758 lej. Hitelezők 5.429.359 lej Váltótárca 3.003.026 lej. Folyószámlai adósok 10.457.349 lej. Értékpapírok 2.237.049 lej. Tiszta nyereség 320.380 lej.

Județul Timiș-Torontál

Timișoara—Temesvár

Banca Timișoarei Soc. Comercială pe Acțiuni Timișoara. Temesvári Bank és Kereskedelmi Rt. Temesvarer Bank und Handels A. G. Alakult 1906. Részvénytőke 20.000.000 lej. Tartalékalap 32.500.000 lei. Különböző alapok 1.054.444,54 lei. Folyószámlai hitelezők 52.881.255,23 lei. Betétek 103.535.881,83 lej. Garanciák 34.494.171,25 lej. Különböző passzívák 4.450.359,61 lej. Váltótárca 6.586.909,11 lej. Értékpapírok 36.569,895,72 lej. Folyószámlai adósok 133.071,445,45 lej. Érdekeltségek 3.641.178,51 lej. Ingatlanok 554.485 lej. Berendezés 1 lej. Tiszta nyereség 4.843.809,26 lej. (Deviza autorizáció.)

Prima Casa de Pastrare Soc. Anonimă Timișoara. Temesvári Első Takarékpénztár. Alakult 1845. Részvénytőke 12.000.000 lej. Tartalékalap 921.111,68 lej. Különböző

alapok 4.445.049,32 lej. Folyószámlai hitelezők 13.745.646,31 lej. Betétek 48.586.504,92 lej. Csekkek és kifizetett utalványok 8.709.050 lej. Visszleszámított váltók 4.823.000 lel. Fel nem vett osztalék 180.772,50 lej. Különböző passzívák 3.044.428,19 lej. Váltótárca 21.929.956,25 lej. Értékpapírok 10.027.876,59 lej. Folyószámlai adósok 39.225.225,45 lej. Értékpapírok 10.027.876,59 lej. Folyószámlai adósok 39.225.225,45 lej. Különböző aktívák 1.401.761,74 lej. Ingatlanok 894.106.88 lej. Tiszta nyereség 1.573.338,01 lej. (Deviza autorizáció.)

Banca Centrală Svabească S. A. Timișoara. Schwäbische Zentralbank. Sváb Központi Bank. Alakult 1895. Részvénytőke 5.000.000 lei. Tartalékalap 2.751.913 lei. Különböző alapok 2.665.000 lej. Folyószámlai hitelezők 18.090.571,59 lej. Betétek 40.666.449,28 lej. Visszleszámított váltók 4.985.000 lej. Váltótárca 16.293.911,04 lej. Értékpapírok 6.833.880,50 lej. Folyószámlai adósok 43.695.169,26 lej. Ingatlanok 2.812.934,37 lej. Tiszta nyereség 1.415.833,67 lej. (Deviza autorizáció.)

Casa Burgeză de Pastrare S. A. Timișoara. Bürgerliche Sparkasse A. G. Polgári Takarékpénztár Rt. Alakult 1897. Részvénytőke 5 millió lej. Tartalékalap 1.625.138 lej. Különböző alapok 125.308 lej. Folyószámlai hitelezők 3.662.408,41 lej. Betétek 12.600.952,76 lej. Visszleszámított váltók 1.196.387 lej. Különböző passzívák 267.872,31 lej. Váltótárca 10.416.999,70 lej. Értékpapírok 565.840,14 lej. Folyószámlai adósok 8.429.561,23 lej. Tiszta nyereség 652.987,24 lej.

„Timișiana” Institut de Credit și Economii S. A., Timișoara. „Timișiana” Takaréék és Hitelintézet Rt. Alakult 1883. Részvénytőke 10 millió lei. Tartalékalap 3.832.012,62 lej. Visszleszámított váltók 5 millió lej. Fel nem vett osztalék 288.057,50 lei. Különböző passzívák 4.680.972,10 lei. Váltótárca 15.979.642,77 lej. Értékpapírok 2.412.755,30 lej. Folyószámlai adósok: 48.517.814,81 lej. Érdekeltségek 4.950.000 lei. Különböző aktívák 7.706.467,21 lej. Ingatlanok 536.213,06 lei. Berendezések 1 lei. Tiszta nyereség 2.272.501,28 lei. (Deviza autorizáció.)

Banca de Scont S. A., Timișoara. Eskomptebank A. G. Leszámítolóbank Rt. Alakult 1906. Részvénytőke 2.500.000 lei. Tartalékalap 1.300.000 lej. Különböző alapok 50 ezer lej. Folyószámlai hitelezők 4.859.392,69 lei. Betétek 27.338.517,62 lej. Különböző passzívák 662.172,99 lej. Váltótárca 5.012.470 lej. Értékpapírok 3.689.820 lej. Folyószámlai adósok 22.427.056,80 lej. Tiszta nyereség 1.040.732,03 lej. (Deviza autorizáció.)

Banca Comercială și Agricolă S. A., Timișoara. Kereskedelmi és Gazdasági Bank Rt. Alakult 1891. Részvénytőke 750.000 L. Tart. alap 1.380.252 L. Folyószámlai hitelezők 1.004.926,65 lej. Betétek 27.670.567,96 lej. Különböző passzívák 985.287,62 lej. Váltótárca 768.700 lej. Értékpapírok 3.245.356,25 lej. Folyószám-

Iai adósok 25.571.829,82 lei. Ingatlanok 152.560 lej. Tiszta nyereség 331.596,01 lej. (Deviza autorizáció.)

Banca Centrală Bănăţană de Credit. Comerţ şi industrie Societate pe Acţiuni, Timişoara. Alakult 1922. Részvénytőke 5 millió lej. Tartalékalap 20.300 lej. Különböző alapok 3139,30 lej. Folyószámlai hitelezők 1.084.516,52 lej. Betétek 2.332.401,08 lej. Különböző passzívák 958.251 lej. Váltótárca 1.842.388 lej. Folyószámlai adósok 4.826.786,02 lej. Áruk 1.006.863,62 lej. Különböző aktívák 942.800,10 lej. Ingatlanok 200.000 lej. Berendezések 212.151,33 lej. Tiszta nyereség 39.438,42 lej. (Deviza autorizáció).

Banca Svabească Comercială si Industrială Soc. Anonimă, Timişoara. (Schwäbische Handels- und Gewerbebank A. G.) Sváb Kereskedelmi- és Iparbank Rt. Alakult 1920. Részvénytőke 5 millió lej. Tartalékalap 3475 lej. Folyószámlai hitelezők 6.002.133,78 lej. Betétek 11.493.306,99 lej. Váltótárca 1.310.343,50 lej. Értékpapírok 1.593.269,64 lej. Folyószámlai adósok 16.062.304,26 lej. Tiszta nyereség 413.165,01. (Deviza autorizáció).

Centrala Societăţilor Cooperative „Reiffeisen” Timişoara. „Raiffeisen” Zentrale A. G. Alakult 1910. Részvénytőke lej. Tartalékalap 26.779,96 lej. Különböző alapok 17.000 lej. Folyószámlai hitelezők 1.246.713,73 lej. Betétek 3.023.252,52 lej. Visszleszámított váltók 25.000 lej. Különböző passzívák 297.280 lej. Váltótárca 136.834,07 lej. Értékpapírok 62.625,68 lej. Folyószámlai adósok 4.206.031,25 lej. Ingatlanok 118.197,30 lej. Tiszta nyereség 59.533,32 lej.

Casa de Economie Comunală, Timisoara S. A. (Temesvár-Städtische Sparkassa A. G.) Temesvár-Városi Takarékpénztár Rt. Alakult 1893. Részvénytőke 5 millió lej. Tartalékalap 4.300.197,20 lej. Különböző alapok 131.744,49 lej. Folyószámlai hitelezők 8.290.359,47 lej. Visszleszámított váltók 4.500.000 lej. Váltótárca 20.552.569 lej. Értékpapírok 10.069.510,51 lej. Folyószámlai adósok 33.169.399,45 lej. Tiszta nyereség 1 millió-29.046,66 lej. (Deviza autorizáció).

Banca Generală şi Casa de Schimb Soc. Anonimă Timişoara. (Allgemeine Bank und Wechselgeschäft A. G.) Általános Bank és Váltóüzlet Rt. Alakult 1920. Részvénytőke 2.500.000 lej. Tartalékalap 195.000 lej. Folyószámlai hitelezők 3.565.427,75 lej. Betétek 3.805.277,38 lej. Értékpapírok 317.988,60 lej. Folyószámlai adósok 7.724.980,16 lej. Ingatlanok 635.146,45 lej. Tiszta nyereség 95.086,56 lej.

Banca Economică Soc. pe Acţiuni, Timişoara. Közgazdasági Bank Rt. Alakult 1905. Részvénytőke 600.000 lej. Tartalékalap 223.000 lej. Folyószámlai hitelezők 3.382.920,47 lej. Betétek 6.748.086,58 lej. Váltótárca 1.983.931,40 lej. Értékpapírok 320.095 lej. Folyószámlai adósok 7.463.046,96 lej. Ingatlanok 463.375 lej. Tiszta nyereség: 126.765,42 lej.

Cassa de Păstrare de Sârbească din Timișoara S. A. Temesvári Szerb Takarékpénztár. Alakult 1911. Részvénytőke 600.000 lej. Tartalékalap 192.497,53 lej. Folyószámla hitelezők 8.252.695,51 lej. Betétek 3.538.214,06 lej. Váltótárca 1.596.890 lej. Folyószámlai adósok 10.131.672,96 lej. Nyereség 130.859,68 lej. (Deviza autorizáció.)

„Victoria” Cassa de Păstrare de schimb și Soc. Com. pe Acțiuni Timișoara. („Victoria” Bank and Handels A. G.) Alakult 1920. Részvénytőke 500.000 lej. Tartalékalap 50.000 lej. Különböző alapok 28.511 lej. Folyószámlai hitelezők és betétek 8.947.723,46 lej. Értékpapírok 162.000 lej. Érdekeltségek 5.069.336,46 lej. Áruk 3.718.339,50 lej. Nyereség 76.563,39.

Cassa de Păstrare Timișoreană—Elisabetin Soc. An. Timișoara. Temesvár—Erzsébetvárosi Takarékpénztár Rt. Alakult 1888. Részvénytőke 125.000 lej. Tartalékalap 47.000 lej. Különböző alapok 2500. lej. Folyószámlai hitelezők 194.946,25 lej. Betétek 878.092,20 lej. Visszleszámított váltók 58.100 lej. Váltótárca 736.449,32 lej. Folyószámlai adósok 55.263,11 lej. Ingatlanok 413.234,91 lej. Nyereség 12.095,80.

Banca Populara Soc. An. Timișoara—Josefin. Temesvár—Józsefvárosi Népbank Rt. Alakult 1914. Részvénytőke 1 millió lej. Tartalékalap 120.000 lej. Különböző alapok 33.000 lej. Folyószámlai hitelezők 401.033,11 lej. Betétek 2.917.091,92 lej. Visszleszámított váltók 526.800 lej. Váltótárca 2.255.500,50 lej. Értékpapírok 175.359,50 lej. Folyószámlai adósok 1.859.565,61 lej. Nyereség 105.467,13 lej.

Banca Centrală Cassa de schimb și de Comerț Soc. Anon Timișoara. Központi Bank, Váltóüzlet és Kereskedelmi Rt. Alakult 1920. Részvénytőke 1 millió lej. Tartalékalap 40.000 lej. Különböző alapok 24.000 lej. Folyószámlai hitelezők 6.531.744,28 lej. Betétek 3.462.280,29 lej. Értékpapírok 68.405 lej. Folyószámlai adósok 9.283.099,08 lej. Nyereség 89.274,60 lej.

Banca Agrara Timișiana S. A. Timișoara. Temesi Agrár Takarékpénztár Rt. Alakult 1869. Részvénytőke 1 millió lej. Tartalékalap 580.186 lej. Különböző alapok 263.901,03 lej. Folyószámlai hitelezők 95.700.670,29 lej. Betétek 64.453.709,37 lej. Különböző passzívák 3.687.226,27 lej. Váltótárca 51.666.978,70 lej. Értékpapírok 1.323.914,47 lej. Folyószámlai adósok 96.652.631,19 lej. Különböző aktívák 6.612.568,99 lej. Ingatlanok 1.361.007 lej. Nyereség 751.333,21 lej. (Deviza autorizáció).

Institut de Credit și Economii Soc. An. Timișoara—Fabrica. Temesvár—Gyárvárosi Takarékpénztár és Hitelintézet Rt. Alakult 1914. Részvénytőke 1 millió lej. Tartalékalap 110.000 lej. Különböző alapok 32.000 lej. Folyószámlai hitelezők 756.287,87 lej. Betétek 2.468.774 lej. Visszleszámított váltók 449.000 lej. Váltótárca 1.906.185 lej. Értékpapírok 216.813,62 lej. Folyószámlai adósok 2.685.346,36 lej. Nyereség 103.013,68 lej.

„Pallas” Banca Soc. Comerciala pe Acții. (Pallas Bank und Handels A. G.) Pallas Bank és Kereskedelmi Rt. Alakult 1921. Részvénytőke 1 millió lej. Hitelezők 2.875.082 lej. Jelzálogos kölcsönök 600.000 lej. Adósok 2.868.314 lej. Ingatlanok 850.000 lej. Berendezés 70.000 lej. Nyereség 142.389 lej.

Prima Cassa de Păstrare Timișoara Principele Mihai S. A. Temesvár—Ferencvárosi Első Tkp. Rt. Részvénytőke 200.000 lej.

Banca Imobiliara și Intreprindere de Construcții S. A. Timișoara. Temesvári Telekbank és Építő Rt. Alakult 1912. Részvénytőke 750.000 lej. Tartalékalap 185.000 lej. Különböző alapok 365.000 lej. Folyószámlai hitelezők 9.176.653,97 lej. Értékpapírok 284.300 lej. F.-számlai adósok 3.787.735,09 lej. Áruk 2.463.188,64 lej. Ingatlanok 4.194.184,97 lej. Nyereség 308.350,38 lej.

Banca de Arendare și Parcelare S. A. Timișoara. Földbérleti és Parcellázó Bank Rt. Alakult 1907. Részvénytőke 750.000 lej. Tartalékalap 540.000 lej. Folyószámlai hitelezők 3.520.330,94 lej. Különböző passzívák 756.593,81 lej. Váltótárca 172.800 lej. Értékpapírok 237.185,90 lej. Folyószámlai adósok 2.372.914,10 lej. Ingatlanok 2.180.156,33 lej. Nyeres. 140.496,53 lej.

„Unirea” Banca și Casa se Schimb S. A. Timișoara. „Unio” Bank és Váltóüzlet Rt. Alakult 1921. Részv. tőke 600.00 lej. Különböző alapok 13.315,04 lej. Fszámlai hitelezők 8.232.622,08 lej. Betétek 4.667.848,20 lej. Váltótárca 67.000 lej. Folyószámlai adósok 6.410.520,72 lej. Különböző aktívák 5.665.369,30 lej. Nyereség 78.693,32 lej.

Banca de Credit Ipotecar Timișoara. (Hypothekenbank A. G.) Jelzálog Hitelbank Rt. Alakult 1907. Részvénytőke 750.000 lej. Tartalékalap 305.000 lej. Folyószámlai hitelezők 1.579.781,08 lej. Betétek 972.084,02 lej. Váltótárca 2.139.660 lej. Értékpapírok 165.836 lej. F.-számlai adósok 890.754,40 lej. Nyereség 121.340,55 lej. (1921. évi mérleg).

Banca Hermes Soc. Comerciala pe Acț. Timișoara. (Hermes Bank und Handels A. G.) Hermes Bank és Kereskedelmi Rt. Alakult 1919. Részvénytőke 1 millió lej. Tartalékalap 10.000 lej. Folyószámlai hitelezők 376.200 lej. Betétek 2.408.928,54 lej. Folyószámlai adósok 3.866.737,62 lej. Nyereség 91.133,27 lej. (1921. évi mérleg. Deviza autorizáció).

„Lloyd” Banca și Societate Comerciala pe Acțiuni Timișoara. „Lloyd” Bank és Kereskedelmi Rt. Részvénytőke 500.000 lej. Tartalékalap 10.000 lej. Betétek 5.637.581,72 lej. Értékpapírok 107.100. lej. Folyószámlai adósok 4.568.594,35 lej. Nyereség 57.911,58 lej. (1921. évi mérleg, csőd alatt).

Banca Generala de Credit Ungara Filiala Timișoara. Magyar Általános Hitelbank Temesvári Fiókkintézte. Alakult 1903. Részvénytőke 1.500.000 lej.

Cassa de Pastrare Timișoara, Principele Mihai S. pe A. Temesvári Ferencvárosi Takarékpénztár Rt. Rész-

vénytőke 55.000 lej. Tartalékalap 8106 lej. Betétek 267.710 lej. Váltótárca 276.970 lej. Nyereség 4254 lej.

Barca de Mărfuri S. A. Részvénytőke 30.000 lej.

Sănnicolaul-Mare

Casa de Păstrare din Sănnicolaul-Mare. Nagyszentmiklósi Takarékpénztár Rt. Alakult 1896. Részvénytőke 240.000 lej. Tartalékalap 240.000 lej. Különböző alapok 79.700 lej. Folyószámlai hitelezők 497.332,95 lej. Betétek 7.063.250 lej. Értékpapírok 175.577,80 lej. Folyószámlai adósok 4.703.570,56 lej. Nyereség 61.755,30 lej.

Banca Poporală S. p. A. din Sănnicolaul-Mare. Nagyszentmiklósi Népbank mint Rt. Részvénytőke 100.000 lej. Tartalékok 48.000 lej. Betétek 3.138.179 lej. Hitelezők 385.092 lej. Váltótárca 131.335 lej. Kötelezvény kölcsön 4.786.055 lej. Folyószámlai adósok 1.619.588 lej. Nyereség 22.006 lej.

Casa de Economie Soc. Anonimă Sănnicolaul-Mare. Német-Nagyszentmiklósi Takarékpénztár Rt. Alakult 1901. Részvénytőke 50.000 lej. Tartalékalap 50.000 lej. Különböző alapok 29.351,32 lej. Betétek 5.761.627,64 lej. Váltótárca 1.149.985,52 lej. Értékpapírok 239.406,50 lej. Folyószámlai adósok 2.685.309,10 lej. Tiszta nyereség 24.371,88 lej.

Casa de Păstrare Agrară Cercuală Soc. Anonimă Sănnicolaul-Mare. Nagyszentmiklósi Kerületi Gazdaköri Takarékpénztár Rt. Alakult 1891. Részvénytőke 100.000 lej. Tartalékalap 50.000 lej. Különböző alapok 14.000 lej. Folyószámlai hitelezők 772.378,04 lej. Betétek 2.458.601,65 lej. Váltótárca 494.582,50 lej. Értékpapírok 89.910,32 lej. Folyószámlai adósok 2.476.275,67 lej. Ingatlanok 16.066 lej. Tiszta nyereség 21.921,03 lej.

Părdani—Părdány

Casa de Păstrate Soc. Anonimă din Părdani. Părdányi Takarékpénztár mint Rt. Részvénytőke 50.000 lej. Tartalékalap 42.000 lej. Betétek 1.229.455,30 lej. Váltótárca 954.594,50 lej. Értékpapírok 116.000 lej. Folyószámlai adósok 223.293,81 lej. Ingatlanok 6000 lej. Tiszta nyereség 17.000,47 lej.

Sandra—Sándorháza

Casa de Economie Soc. Anonimă din Sandra. Sándorháza-i Takarékpénztár Rt. Alakult 1900. Részvénytőke 40.000 lej. Tartalékalap 14.296,66 lej. Betétek 564.107,36 lej. Váltótárca 28.040 lej. Értékpapírok 96.190 lej. Folyószámlai adósok 432.835,20 lej. Tiszta nyereség 2796,90 lej.

Percosova-Perkoszova

Casa de Păstrare din Percosova Soc. Anonimă. Perkoszovai Takarékpénztár Rt. Részvénytőke 15.000 lej. Tartalékalap 7278,40 lej. Folyószámlai hitelezők 109.657 lej. Betétek 373.282,85 lej. Váltótárca 442.536 lej.

Peciuł-Nou—Uj-Pécs

Prima Casă de Păstrare din Peciuł-Nou S. A. Ujpécsi Első Takarékpénztár Rt. Részvénytőke 150.000 lej. Tartalékalap 42.500 lej. Különböző alapok 7500 lej. Folyószámlai hitelezők 231.144,94 lej. Betétek 3.539.459,08 lej. Váltók 347.596,50. Értékpapírok 614.180 lej. Folyószámlai adósok 1.894.257,25 lej. Különböző aktívák 232.027,82 lej. Ingatlanok 7000 lej. Tiszta nyereség 17.840,91 lej.

Soc. Anonimă de Păstrare și de Credit în Peciuł-Nou și Prejur. Ujpécs és Vidéke Takaréék és Hitelegylet mint Rt. Alakult 1910. Részvénytőke 700.000 lej.

Banca Poporală Soc. Anon. din Peciuł-Nou. Ujpécsi Népbank Rt. Alakult 1887. Részvénytőke 75.000 lej. Tartalékalap 27.313,18 lej. Folyószámlai hitelezők 88.000 lej. Váltótárca 1.205.611,50. lej. Értékpapírok 151.500 lej. Folyószámlai adósok 377.761,10 lej. Nyereség 12.869,91 lej.

Guttenbrun—Temeshidegkut

Prima Casă de Economie Soc. Anonimă Guttenbrun. Első Hidegkuti Takarékpénztár Rt. Alakult 1889. Részvénytőke 100.000 lej. Tartalékalap 453.031,98 lej. Különböző alapok 6000 lej. Folyószámlai hitelezők 791.283,87 lej. Betétek lej 5.930.119,32. Váltótárca 562.523 lej. Értékpapírok 2.373.278,75 lej. Folyószámlai adósok 789.457,40 lej. Áruk 442.471 lej. Különböző aktívák 534.006,02 lej. Ingatlanok 201.000 lej. Berendezések 401.832,93 lej. Tiszta nyereség 95.425,34 lej.

Banca Poporală Soc. Anonimă Guttenbrun. (Guttenbrunner Volksbank A. S.). Temeshidegkuti Népbank Rt. Alakult 1895. Részvényiőke 100.000 lej. Tartalékalap 49.232,78 lej. Betétek 1.576.300,21 lej. Váltótárca 1.035.857,44 lej. Értékpapírok 423.288,95 lej. Folyószámlai adósok 152.864,76 lej. Nyereség 27.538,15.

Buzias—Buziás

Casa de Păstrare S. A. (Baziaser Sparkassa A. G.) Buziási Takarékpénztár Rt. Alakult 1883. Részvénytőke 100.000 lej. Tartalékalap 57.500. lej. Különböző alapok 171.999,85 lej. Betétek 342.206,65 lej. Váltótárca 178.424 lej. Folyószámla! adósok 498.034 lej. Nyereség 13.248,31 lej.

Banca Poporala s. a. din Buziaș. Alakult 1893. Részvénytőke 100.000 lej. Tartalékalap 38.902,50 lej. Különböző alapok 19.522,25 lej. Folyószámlai hitelezők 89.423,98 lej. Betétek 233.914,86 lej. Váltótárca 438.431 lej. Nyereség 7374,76 lej.

Ciacova—Csákova

Banca Poporala soc. an. din Ciacova. Csákovai Népbank Rt. Alakult 1885. Részvénytőke 75.000 lej. Tartalékalap 75.000 lej. Különböző alapok 117.662 lej. Betétek 3.460.645,69 lej. Váltótárca 2.725.503,60 lej. Értékpapírok 400.947,25 lej. Folyószámlai adósok 90.371,58 lej. Nyereség 50.120 lej.

Casa de Păstrare s. a. Ciacova. Csákovai Takarékpénztár Rt. Alakult 1869. Részvénytőke 150.000 lej. Tartalék-alap 102.152,77 lej. Különböző alapok 30.120,55 lej. Betétek 1.046.401,64 lej. Váltótárca 752.854,94 lej. Értékpapírok 367.597,05 lej. Folyószámlai adósok 128.034,49 lej. Nyeresség 26.953,86 lej.

Vinga

Casa de păstrare soc. an. din Vinga. Vingai Takarékpénztár Rt. Alakult 1888. Részvénytőke 500.000 lej. Tartalék-alap 115.153 lej. Különböző alapok 20.000 lej. Folyószámlai hitelezők 243.837,48 lej. Betétek 4.176.499,84 lej. Visszleszámitolt váltók 109.500 lej. Váltótárca 2.726.627 lej. Értékpapírok 624.762,61 lej. Folyószámlai adósok 1.823.331,52 lej. Nyeresség 56.234,07 lej.

Aradul-Nou—Ujarad

Casa de păstrare soc. an. Aradul-Nou. Ujaradi Takarékpénztár Rt. Alakult 1869. Részvénytőke 600.000 lej. Tartalék-alap 399.548 lej. Különböző alapok 43.327,72 lej. Betétek 10.667.284,76 lej. Váltótárca 2.495.797 lej. Értékpapírok 1.583.647 lej. Folyószámlai adósok 6.566.862,79 lej. Nyeresség 195.804,85 lej.

Banca populara din Aradul-Nou și provinciū S. A. Ujarad és Vidéki Népbank Rt. Alakult 1893. Részvénytőke 750.000 lej. Tartalék-alap 135.571,10 lej. Különböző alapok 21.164 lej. Betétek 4.293.248,17 lej. Váltótárca 2.649.465,39 lej. Értékpapírok 458.974 lej. Folyószámlai adósok 1.573.669,25 lej. Különböző aktívák 100.002,04 lej. Nyeresség 91.026,21 lej.

Lovrin

Banca Populară Soc. An. din Lovrin. Lovrini Népbank Rt. Alakult 1881. Részvénytőke 500.000 lej. Tartalék-alap 366.692,36 lej. Különböző alapok 6.500 lej. Betétek 7.148.126,51 lej. Váltótárca 180.407,03 lej. Értékpapírok 395.055,83 lej. Folyószámlai adósok 6.927.811,58 lej. Nyeresség 123.062,12 lej.

Tomnatic—Nagyósz

Banca Populara Soc. An. din Tomnatic. Nagyószai Népbank Rt. Alakult 1891 lej. Részvénytőke 500.000 lej. Tartalék-alap 400.000 lej. Folyószámlai hitelezők 530.250 lej. Betétek 4.103.863 lej. Váltótárca 2.233.223. lej. Nyeresség 88.335,07 lej.

Modoș—Módos

Cassa de Păstrare Soc. Anonimă din Modoș. Módosi Takarékpénztár Rt. Alakult 1876. Részvénytőke 300.000 lej. Tartalék-alap 140.000 lej. Különböző alapok 31.900 lej. Folyószámlai hitelezők 633.042,44 lej. Betétek 1.623.347,49 lej. Váltótárca 791.116,50 lej. Értékpapírok 315.690,25. Folyószámlai adósok 323.563,81 lej. Ingatlanok 273.654,12 lej. Tiszta nyereség 50.990,26 lej.

Cassa de Păstrare Burgeza S. A. din Modoș. Módosi Polgári Takarékpénztár Rt. Alakult 1899. Részvénytőke

50.000 lej. Tartalékalapok 160.000 lej. Betétek 1.910.552 lej. Váltótárca 1.173.075 lej. Folyószámlai adósok 855.906 lej. Nyereség 68.424 lej.

Periamos-Perjámos

Banca Popolara din Periamos-Haulic Soc. An. Periamos. Perjámos-Haulikfalvai Népbank Rt. Alakult 1891. Részvénytőke 250.000 lej. Tartalékalapok 176.094,05 lej. Betétek 3.117.092 lej. Váltótárca 1.392.989 lej. Értékpapírok 180.116,50 lej. Folyószámlai adósok 1.339.706,95 lej. Nyereség 36.301,72 lej.

Prima Cassă de Păstrare din Periamos. Első Perjámosi Takarékpénztár. Alakult 1872. Részvénytőke 100.000 lej. Tartalékok 28.528 lej. Betétek 617.281 lej. Váltótárca 203.700 lej. Értékpapírok 206.127 lej. Nyereség 4512 lej.

Gottlob

Cassa de Păstrare Soc. Anon. din Gottlob. (Gottlobi Takarékpénztár Rt. Alakult 1882. Részvénytőke 250.000 lej. Tartalékalap 150.307 lej. Különböző, alapok 17.500 lej. Folyószámlai hitelezők 535.927,40 lej. Betétek 7.388.394,47 lej. Váltótárca 3.429.518 lej. Értékpapírok 914.225 lej. Folyószámlai adósok 3.536.718,06 lej. Nyereség 42.138,71 lej.

Recaş—Temesrékás

Prima Cassa de Păstrare Soc. Anon. din Recaş. Első Temesrékási Takarékpénztár Rt. Alakult 1894. Részvénytőke 250.000 lej. Tartalékalap 69.923,64 lej. Különböző alapok 43.863,66 lej. Betétek 1.503.227,92 lej. Váltótárca 384.206 lej. Értékpapírok 127.456 lej. Folyószámlai adósok 1.063.030 lej. Áruk 125.000 lej. Nyereség 42.050,75 lej.

Banca Poporala a districtului, Recaş, Soc. Anon. (Rékási járási Népbank Rt. Alakult 1897. Részvénytőke 250.000 lej. Tartalékalap 133.376,25 lej. 1.316.669,89. Váltótárca 571.655 lej. Értékpapírok 204.441,42 lej. Folyószámlai adósok 929.804,70 lej. Nyereség 33.289,50 lej. A két bank „Egyesült Rékási Takarékpénztár és Népbank Rt.” cég alatt 1923. évben fuzionált.

Deta—Delta

Societate de Credit și Economii, Deta. Takaréék és Hitel-egylet Dettán. Alakult 1873. Részvénytőke 200.000. Tartalék alap 160.404. lej. Különböző alapok 145.663,91 lej. Betétek 1.706.154,17 lej. Váltótárca 660.550,54 lej. Értékpapírok 959.515,25 lej. Folyószámlai adósok 591.733,62 lej. Nyereség 30.492,16 lej.

Casa de Păstrare din Detă. Detai Takarékpénztár rt. Alakult 1872. Részvénytőke 200.000 lej. Tartalékalap 290.000 lej. Különböző alapok 84.000 lej. Folyószámlai hitelezők 1.122.202,69 lej. Betétek 3.899.697,42 lej. Váltótárca 949.242,35. lej. Értékpapírok 534.021,71 lej. Folyószámlai adósok 3.724.518,01 lej. Nyereség 81.657,26.

Gătaia—Gátalja

Casa de Păstrare Soc. Anon. din Gătaia. Gátaljai Takarékpénztár Rt. Alakult 1893. Részvénytőke 180.000 lej. Tartalék alap 122.569,84 lej. Különböző alapok 15.000 lej. Folyószámlai hitelezők 330.626,75 lej. Betétek 979.217,01 lej. Váltótárca 752.756,55 lej. Folyószámlai adósok 721.243,69 lej. Nyereség 49.690,64 lej.

„*Ancora*” *Institut de Credi și Economii Soc. Anon., Gataia.* Alakult 1910. Részvénytőke 108.000 lej. Tartalék alap 10.000 lej. Különböző alapok 323,85 lej. Betétek 157.615,38 lej. Váltótárca 150.808 lej. Áruk 96.018 lej. Nyereség 21.228,40 lej.

Chisătău—Kiszetó

„*Chiseteana*” *Institut de Credit și Economii Soc. Anonimă, Chisătău.* Alakult 1904. Részvénytőke 12.500 lej. Tartalék alap 4218,30 lej. Betétek 111.137,10 lej. Váltótárca 118.174,50 lej. Ingatlanok 1000 lej. Tiszta nyereség 1281,70 lej.

Banca Poporală S. pe A. in Chisătău. Kiszetói Népbank Rt. Alakult 1901. Részvénytőke 18.000 lej.

Lipova—Lippa

Banca Comercială și Poporală, Lipova. Kereskedelmi és Népbank Rt. Alakult 1885. Részvénytőke 400.000 lej. Tartalék alap 120.786,11 lej. Különböző alapok 22.560,16 lej. Betétek 2.352.699,06 lej. Váltótárca 925.332,50 lej. Folyószámlai adósok 1.623.886,79 lej. Értékpapírok 60.000 lej. Ingatlanok 10.500 lej. Tiszta nyereség 61.128,50 lej.

Banca „Gloria” Soc. Anon. Pt. Industrie și Comerț Lipova. Alakult 1919. Részvénytőke 250.000 lej. Tartalék alap 55.156 lej. Különböző alapok 28.798,35 lej. Folyószámlai hitelezők 1.035.689,61 lej. Betétek 1.504.189,84 lej. Visszleszámított váltók 206.930,27 lej. Váltótárca 259.504,84 lej. Értékpapírok 85.630 lej. Folyószámlai adósok 305.758,03 lej. Áruk 118.043,96 lej. Különböző aktívák 119.132,84 lej. Ingatlanok 2.136.169,51 lej. Nyereség 60.818,99 lej.

Șag—Temesség

Cassa de Păstrare Soc. Anonimă Șag Temessági Takarékpénztár Rt. Alakult 1896. Részvénytőke 150.000 lej. Tartalék alap 133.074,60 lej. Különböző alapok 14.525 lej. Betétek 4.165.135,46 lej. Váltótárca 1.089.702 lej. Értékpapírok 394 ezer 608,68 lej. Folyószámlai adósok 923.720,41 lej. Nyereség 54.302,78 lej.

Sânpetru-German—Németszentpéter

Banca Poporală Soc. Anon. din Sânpetru-German. Németszentpéteri Népbank mint Rt. Alakult 1910. Részvénytőke 60.000 lej. Tartalék alap 2.242,20 lej. Betétek 897.566,68 lej. Váltótárca 535.126,05 lej. Értékpapírok 326.383,46 lej. Nyereség 5733,39 lej.

Prima Casa de Păstrare Soc. Anon. Sânpetru-German. Első Németszentpéteri Takarékpénztár Rt. Alakult 1881. Részvénytőke 35.000 lej. Tartalékalap 13.027 lej. Betétek 1 millió 647.201,63 lej. Váltótárca 221.110,60 lej. Értékpapírok 599.230,25 lej. Folyószámla 746.062,16 lej. Különböző aktívák 139.949,28 lej. Nereség 4970,29 lej.

Banca Economică Soc. Anon. Sânpetru-German Német-szentpéteri Gazdasági Bank Rt. Alakult 1907. Részvénytőke 25.000 lej. Tartalékalap 4178 lej. Folyószámlai hitelezők 43.515,70 lej. Betétek 467.885,98 lej. Váltótárca 267.515,50 lej. Értékpapírok 124.000 lej. Folyószámlai adósok 93.902,85 lej. Nyereség 4401,39 lej.

Comloșul-Mare—Nagykomlós

Banca Poporala Soc. Anon. din Comloșul-Mare. (Nagykomlói Népbank Rt.) Alakult 1890. Részvénytőke 60.000 lej. Tartalékalap 45.000 lej. Különböző alapok 17.500 lej. Betétek 5.773.097,51. Váltótárca 750.620. Értékpapírok 104.212,50. Nyereség 29.950.

Cocota—Orczifalva

Prima Casa de Păstrare Soc. Anon. din Cocota. (Első Orczifalvai Takarékpénztár rt.) Alakult 1898. Részvénytőke 60.000. Tartalékalap 34.000 lej. Betétek 1.688.100,53 Váltótárca 1.288.564,26 lej. Értékpapírok 334.132,50 lej. Veszteség 26.497,85.

Banca de Credit Soc. Anon. Orțișoara. (Orczifalvi Hitelbank rt.) Alakult 1912. Részvénytőke 40.000 lej. Tartalékalap 13.047,54 lej. Betétek 1.142.314,87 lej. Váltótárca 707.531,56 lej. Értékpapírok 231.470,64 lej. Nyereség 5012,94.

Timișoara-Mihala

Prima Casa de Păstrare din Timișoara-Mihala Soc. An. Részvénytőke 100.000 lej. Tartalékalap 12.073. Különböző alapok 1000 lej. Betétek 629.699,40. Váltótárca 500.320 lej. Értékpapírok 95.715 lej. Folyószámlai adósok 13.779,41. Ingatlanok 11.000 lej. Nyereség 11.826,62.

Comloșul-Banat—Bánátkomlós

„*Comloșana*” *Banca și Casa se Economii Soc. An. Comloșul-Banatan.* (Bánátkomlói Bank és Takarékpénztár Rt.) Alakult 1873. Részvénytőke 100.000. Tartalékalap 67.016,69 lej. Betétek 6.322.345,11 lej. Váltótárca 550.908,98 Folyószámlai adósok 5.661.610,54. Nyereség 19.641,13.

Moritzfeld—Móritzföld

Prima Bancă din Moritzfeld S. A. (Erste Moritzfelder Bank A. G.) Első Móritzföldi Bank Rt. Alakult 1901. Részvénytőke 38.000 lej. Tartalékok 25.819 lej. Betétek 302.619 lej. Váltótárca 109.902 lej. Értékpapírok 125.000 lej. Nyereség 3557 lej.

Casa de Păstrare Soc. Anon. Moritzfeld. Mórítzföldi Takarékpénztár Rt. Alakult 1900. Részvénytőke 50.000 lej. Tartalékalap 8990,02 lej. Különböző alapok 4355 lej. Betétek 252.559,09 lej. Váltótárca 145.821,11 lej. Értékpapírok 76.000 lej. Folyószámlai adósok 59.254,33 lej. Nyereség 5405,05 lej.

Ghilad—Gilád

Banca Poporală S. A. din. Ghilad. Alakult 1909. Részvénytőke 50.000 lej. Tartalékalap 14.040,09 lej. Különböző alapok 1500. lej. Betétek 228.945,38 lej. Váltótárca 227.124 lej. Folyószámlai adósok 21.000 lej. Áruk 45.406,10 lej. Nyereség 8824,12 lej.

Santandrei—Szentandrás

Prima Banca Soc. Anon. Santandrei. Első Szentandrás Bank Rt. Alakult 1911. Részvénytőke 50.000 lej. Tartalékalap 19.000 lej. Betétek 510.516,57 lej. Visszleszámított váltók 140.000 lej. Váltótárca 687.193 lej. Nyereség 5867,34 lej.

Carani—Merczyfalva

Casa de Păstrare Soc. Anon. Carani. (Merczdorfer Sparkasse A. G.) Részvénytőke 50.000 lej. Tartalékalap 5304 lej. Betétek 621.790,92 lej. Váltótárca 407.670 lej. Értékpapírok 67.341,50 lej. Folyószámlai adósok 187.177,71 lej. Nyereség 4282,40 lej.

Jebel—Széphely

„*Jebeliana*” *Institut de Credit și Economii Jebel.* Alakult 1905. Részvénytőke 15.000 lej. Tartalékalap 15.000 lej. Különböző alapok 18.757,48 lej. Betétek 123.269,62 lej. Váltótárca 52.536 lej. Áruk 64.346,40 lej. Nyereség 6686,42 lej.

Stamora-Germana—Alsó-Sztamora

Reuniunea de Păstrare și ajutor propriu Soc. An. Stamora-Germana. Alsó-Sztamorai Takarékos és Önszegélyező Egylet Rt. Alakult 1897. Részvénytőke 32.500. lej. Tartalékalap 16.180,67 lej. Betétek 302.479,56 lej. Váltótárca 98.784,15 lej. Értékpapírok 73.712,50 lej. Veszteség 946 lej.

Casa de Păstrare din Stamora-Germana. (Deutschstamoraer Sparkasse A. G.) Alakult 1890. Részvénytőke 30.000 lej.

Beșenova-Noua—Ujbessenő

Banca Poporală Soc. Anon. din Beșenova-Noua. Ujbessenő Népbank Rt. Részvénytőke 100.000 lej. Tartalékalap 54.467,57. Betétek 1.901.049,78. Váltótárca 1.280.802. Értékpapírok 296.500. Folyószámlai adósok 454.325,08. Nyereség 16.034,18.

Prima Cassă de Păstrare S. pe À. Első Ujbessenő Takarékpénztár mint Rt. Alakult 1911. Részvénytőke 100.000 lej. Tartalék alapok 22.922 lej. Betétek 1.425.428. Váltótárca 262.804 lej. Kötvénykölcsönök 147.772 lej. Jelzálogos kölcsönök 568.575 lej. Értékpapírok 340.367 lej. Nyereség 15.424 lej.

Beșenova-Mare—Óbessenő

Banca Beșenoveana-Veche S. pe A. Óbessenő Bank Rt. Alakult 1906. Részvénytőke 30.000 lej.

Cenadul-Mare—Nagycsanád

Casa de Păstrare din Cenadul german și sârbesc, Cenadul-Mare. Részvénytőke 240.000 lej. Tartalékalap 78.000 lej. Különböző alapok 43.000 lej. Betétek 12.955.225,90 lej. Váltótárca 2.360.935 lej. Értékpapírok 1.235.250 lej. Folyószámlai adósok 9.631.475,07 lej. Nyereség 37.003,87 lej.

Banca Poporală Soc. Anonimă dia Cenad. Csanádi Népbank Rt. Alakult 1889. Részvénytőke 140.000 lej. Tartalékalap 63.858,18 lej. Különböző alapok 8019,26 lej. Betétek 3.318.700,08 lej. Váltótárca 1.428.994,50 lej. Értékpapírok 1.172.700 lej. Folyószámlai adósok 903.295,92 lej. Nyereség 10.175,38 lej.

Graboți—Garabos

Institutul de Credit și Economii Societate Anonimă, Grabați. Részvénytőke 125.000 lej. Tartalék alap 78.000 lej. Különböző alapok 10.000 lej. Folyószámlai hitelezők 490.565,01 lej. Betétek 4.025.888,02 lej. Váltótárca 939.449 lej. Értékpapírok 490.000 lej. Folyószámlai adósok 2.679.323,65 lej. Különböző aktívák 122 ezer 425,08 lej. Nyereség 31.263,95 lej.

Johanisfeld—Jánosföldre

Prima Casa de Păstrare Soc. Anon. din Johanisfeld. (Erste Johannisfelder Sparkassa A. G.) Első Jánosföldi Takarékpénztár rt. Alakult 1896. Részvénytőke 100.000 lej. Tartalékalap 47.035 lej. Különböző alapok 3500 lej. Folyószámlai hitelezők 129.164,06 lej. Betétek 1.231.943,87 lej. Váltótárca 569.255,50 lej. Értékpapírok 249.947,03 lej. Folyószámlai adósok 466.770,17 lej. Nyereség 13.662,44 lej.

Jecea-Mare—Nagyjécsa

Banca Agricolă Soc. Anon. Jecea-Mare. Részvénytőke 50.000 lej. Tartalékalap 1431,35 lej. Különböző alapok 8929,05 lej. Betétek 679.283,95 lej. Váltótárca 15.000 lej. Visszleszámított váltók 35.000 lej. Értékpapírok 239.912,50 lej. Különböző aktívák 430.948,87 lej. Nyereség 595,26 lej.

Bieled—Billéd

Banca de Credit Soc. Anon. Bieled. Részvénytőke 40.000 lej. Tartalékalap 15.480,98 lej. Különböző alapok 4627,72 lej. Betétek 631.470,93 lej. Váltótárca 465.120,08 lej. Értékpapírok 141.292,75 lej. Folyószámlai adósok 64.650,45 lej. Nyereség 8664,10 lej.

Nichișoara—Niczkyfalva

Casa de Păstrare Soc. Anon. din Nichișoara. (Niczkydorfer Sparkassa A. G.) Niczkyfalvai Takarékpénztár rt. Alakult 1909. Részvénytőke 37.500 lej. Tartalékalap 32.845,34 lej. Betétek 422.400,24 lej. Váltótárca 151.835,74 lej. Folyószámlai adósok 264.103,30 lej. Nyereség 4986,42 lej.

Jermata—Temesgyarmat

Temesgyarmater Spar- und Creditverein als A. G. Temesgyarmați Hitelegylet mint Rt. Alakult 1881. Részvénytőke 50 ezer lei.

Prima Casa de Pastrare S. A., Jermata. Részvénytőke 35.000 lej. Tartalékalap 22.790,27 lej. Betétek 730.388,23 lej. Váltótárca 593.004 lej. Értékpapírok 117.913,50 lej. Folyószámlai adósok 64,622,30 lej. Nyereség 17.517,51 lej.

Jecea-Mica—Kisjécsa

Casa de Păstrare S. A., Jecea-Mica. Részvénytőke 30 ezer lej. Tartalékalap, 25.111 lej. Betétek 519.068,71 lej. Váltótárca 215.094,66 lei. Értékpapírok 48.027,40 lej. Folyószámlai adósok 173.047,45 lej.

Maşloc—Máslak

Casa de Păstrare S. A., Maşloc. Máslaki Takarékpénztár Rt.) Alakult 1894. Részvénytőke 25.000 lej. Tartalékalap 18.510,32 lej. Különböző alapok 5441 lej. Betétek 520.028,45 lej. Váltótárca 48.338,30 lej. Értékpapírok 146.421,90 lei. Folyószámlai adósok 293.148,50 lei. Nyereség 10.207.320 lei.

Neudorf—Temesujfalu

Prima Casa de Păstrare S. A., Neudorf. Első Temesujfalui Takarékpénztár Rt. Részvénytőke 250.000 lei. Tartalékalap 151.649,89 lei. Különböző alapok 5098,35 lej. Betétek 3.022.405,41 lej. Váltótárca 1.846.793,92 lej. Értékpapírok 111.668 lej. Folyószámlai adósok 1.478.088,02 lej. Nyereség 55.548,50 lei.

Covaci—Temeskovácsi

Banca Poporală din Covaci. Temeskovácsi Népbank Rt. Alakult 1912. Részvénytőke 25.000 lej. Tartalékalap 4314,44 lej. Folyószámlai hitelezők 70 ezer lej. Betétek 1 milliárd 74.670,57 lei. Váltótárca 623.835 lej. Értékpapírok 43 ezer lej. Folyószámlai adósok 440 ezer lej. Különböző aktívák 62.362,97 lej. Nyereség 11.110,15 lej.

TORDAI FAIPAR ÉS FAKERESKEDELMI RT. TORDA

Interurbán telefon: 36 — Sürgőnycim: Parkettgyár

Singura fabrică pentru prelucrarea lemnului moale și tare din România instalată cu gaz metan. Fabrica material de parchet de prima calitate. România egyedül földgázüzemre berendezett kemény- és puha fafeldolgozó gyára //

Készít elsőrendű parkettát

Nyomtatványok

a legmodernebb kivitelben

a „Cultura”-könyvnyomdában

készülnek. Cluj, Strada Regina Maria 34 szám

Se ocupă cu
toate rāmurile luc-
rărilor bancare.

**Banca
de Credit din
Transylvania
S. A.**

Fosta:
**Prima Cassă de Păstrare din
Arad**

*
Filiale: Braşov.

*Fondată la 1840.
Adresa telegrafică:
PRIMUS.*

FÜGGELÉK

TÖRVÉNY A HÁBORU IDEJEN EL-
TŰNT EGYENEK HOLTTANYILVÁ-
NITÁSÁRÓL
AZ ÁLLAMPOLGÁRSÁGI TÖRVÉNY
KIEGÉSZÍTÉSE

Törvény a háboru idején eltűnt egyének holttányilvánításáról

1. §. Azokról, akik 1914 július 13—26-ik napjától 1921 április 1-ig, vagyis a hadseregnek békelétszámra szállításáig terjedő időben eltűntek, vélelmezni lehet, hogy meghaltak, ha az eltűnés az utóbbi naptól kezdve legalább egy évig tartott. *Ezeket a rendelkezéseket alkalmazni kell az olyan személyekre is, akik nem tartoztak a hadsereg kötelékébe.*

2. §. Az eltűnt személy vélelmezett halálának megállapítása (e nehézkes kifejezés helyett a fordítás folyamán a holttányilvánítás szót fogjuk használni) iránti kérelmet bármily érdekelt fél előterjesztheti, vagy hivatalból benyújthatja azt a *királyi ügyészséghez is. A kérvényt ahhoz a járásbirósághoz kell intézni, amelynek kerületébe az eltűnt egyén utolsó lakhelye volt* és a kérvénybe fel kell tüntetni az eltűnt egyén vezeték és keresztnévét és foglalkozását, továbbá elő kell terjeszteni a bizonyítékokat is a kérelem alaposágának megállapítása végett. *A kérelem és az egész holttányilvánítási eljárás tejesen bélyegmentes.*

3. §. A bíró a kérés beérkezése után annak kivonatát a bíróság ajtáján, az előjárásnál és az utolsó lakhelyen kifüggeszti és minderről a kifüggesztést végző egyének jegyzőkönyvet vesznek fel. Ha a fél írott bizonyítékok mellett még *tanukra is hivatkozik*, a bíróság ezeket az általános jogszabályok szerint megidézi és kihallgatja.

Függetlenül ezektől, a bíró hivatalból jelentést kér az eltűnt személy felől azon közhatóságoktól, melyek az illető esetben az ügyre nézve lényeges felvilágosítást adhatnak. *Egy hónappal azután, hogy a kérés az említett helyeken kifüggesztett, a bíró ítéletet hoz* és azt nyílt ülésben kihirdeti: az ítélet ellen ellentmondásnak nincs helye.

4. §. A holttányilvánítást kimondó határozatban meg kell állapítani az elhalálozás napját, amely bizonyítékok hiányában az első fórum határozata keltének napja lesz.

Ha az eltűnt személy olyan időpont óta hiányzik, amidőn csata, robbanás, hajótörés vagy más hadicselekmény időpontja tekintendő a halál napjának, kivéve, ha a nyomozás kiderítette, *hogy az eltűnt az illető cselekményt túlélte.*

5. §. A jogerős holttányilvánító ítélet a halott anyakönyvi kivonatát helyettesíti és az érdekelt kérelmére, vagy hivatalból bejegyzendő a halotti anyakönyvbe. Evégből a járásbiróság jegyzője az ítélet jogerőre emelkedése után, illetőleg a tör-

vényszék jegyzője köteles a határozat kivonatát az elhalt személy utolsó lakóhelyének anyakönyvi vezetőjéhez az ítélet jogerőre emelkedésétől számított 10 nap alatt beküldeni.

Ha a jegyző nem felel meg ebbeli kötelezettségének, vagy ha az anyakönyvvezető nem hajtja végre azonnal a bejegyzést, 500-tól 2000 lejig pénzbüntetéssel büntetendő, azon bíróság által, amely a bejegyzési hivatalból, vagy az ügyész kérelmére elrendelte.

6. §. *A holtányilvánító ítélet alapján az eltűnt személy után az örökség azon a napon nyílik meg, amelyen a határozat jogerőn emelkedett.*

Az örökösök rendelkező ügyletei csak az örökség megnyitától számított egy év után köthetnek.

Kivételnek a romlásnak kitett ingóvagyon, amelyet a birtokbavétel után azonnal el lehet idegeníteni. Ugyancsak el lehet idegeníteni az ingatlan vagyont is, ha a hagyatéki bíróság ezt az örökségre nyilvánvalóan előnyösnek találja.

Az eladás nyilvános árverésen történik és az árt le lehet tenni a központi letétpénztárnál és a *vélelmezett örökösöknek csak a jövedelemre van joguk.*

7. §. Ha az eltűnt személy visszatér, vagy bebizonyíttatik, hogy él, a holtányilvánító ítélet hatásai megszűnnek és az ítélet perujítás alá esik, még pedig akár ez érdekelték, akár az ügyész kérelmére és pedig ugyanolyan eljárás és ugyanolyan jogorvoslatok mellett, mint ahogyan hozattak.

A perujítás jogerős határozata alapján az eltűnt személy oly állapotban veszi át vagyonát, mint amelyben az éppen találta, ugyanigy veszi át az ezen vagyonból elidegenített hagyatékok letétbe helyezett árát, amelyek az eladott vagyonból szerettek és nincsen joga ahhoz, hogy azt a vagyont, amely harmadik személyre hárult át, visszaköveteltesse.

A vagyon jövedelme a hagyatékok birtokába bocsátott egyének által véglegesen megszerzettnek tekintendő.

8. §. A holtányilvánított egyén házastársa az ítélet jogerőre emelkedése után azonnal új házasságra léphet.

Ez az új házasság semmissé nyilvánítható azon az alapon, hogy a holtányilvánított még él, de csakis az első házastárs kérésére vagy azon házastárs kérésére, akinek nem volt tudomása az eltűnt személy életbenlétéről.

A semmisségi keresetet 6 hónap alatt kell megindítani, onnan számítva, amidőn a holtányilvánított házastárs életbenléte megállapított.

A semmissnek nyilvánított házasság a jóhiszemű házastárs és a gyermekek javára vélelmezett házasság hatásával bír.

9. §. Ha azt az ítéletet, amelylyel az egyik házastársat holtányilvánították, perujítási kérelemmel támadták meg, a másik házastárs a per jogerős befejezése előtt nem köthet új

házasságot, kivéve, ha a perújítási kérvényt 3 évvel később nyújtották be, mint az ítélet az anyakönyvbe bejegyeztetett.

10. §. Az eltűnt személy holttanyilváníására vonatkozó-jogerős határozat meghozataláig az illetékes bíró az érdekelt fél, vagy az ügyész kérelmére, sőt hivatalból is gondnokot nevezhet ki, akinek kötelessége az eltűnt személy vagyonára vonatkozólag az összes megőrző intézkedéseket, valamint bizonyos meghatározott kezelési intézkedéseket is megtenni.

A gondnokot elsősorban az eltűnt *személy azon vélelmezett örökösei közül kell kinevezni*, akikben a kellő kezelés tekintetében a legtöbb bizalom helyezhető.

A gondnok kinevezésével egyidejűleg, a bíró intézkedik, hogy a jövedelmeket az elhunyt személy vélelmezett örökösei közül feleértékgig, sőt ha mellőzhetetlen családi szükség rendel; egészéértékgig is kiozzák.

11. §. Az olyan határozat, mellyel a holttanyilváníási kérelem visszautasított, hatálytalan, ha az utóbb a halált anyakönyvi kivonattal bizonyítják.

12. §. Ha az eltűnt visszatér, a 7. § rendelkezései az olyan bírói határozatokra is alkalmazandók, amelyeket a jelen törvény kihirdetése előtt az általános jogszabályok értelmében hoztak és hirdettek ki.

13. §. A halottnyilváníási kérvényeket a jelen törvény alapján az ennek életbeléptetésétől számított 5 évig lehet benyújtani.

A román állampolgárság elnyeréséről és elvesztéséről szóló törvény kiegészítése

Az évkönyv 94—108-ik oldalán megtalálja az olvasó a román állampolgárság elnyeréséről és elvesztéséről szóló törvénytervezetet. Míután a parlament időközben február 21-én a törvényt megszavazta és annak szövegén bizonyos módosításokat eszközöltek, közöljük alább a most már *végleges* törvénynek azon cikkeit, melyeknek szövege egészen vagy részben eltér az évkönyvben közzétett szövegtől.

Naturalizálás

A tervezetnek a naturalizálásról szóló cikkei kevés változást szenvedtek. A naturalizálást a tervezet a 18-ik életév betöltéséhez kötötte, a törvény ezt 21 évre emelte fel. (10-ik cikk).

A tervezet a „stagiut” (megszakítás nélküli itttartózkodást) 10 évben állapította meg és bizonyos esetekben a honosítási-bizottságokat feljogosította arra, hogy a „stagiut”-t 5 évre le szállítsa.

A törvény a normális 10 esztendei időtartamot nem változtatta meg, a leszállításról szóló paragrafust viszont a 8-ik cikkben a következőképpen módosította:

A *naturalizálási feltételek betartását felülvizsgáló bizottság véleményezheti a „stagiú” leszállítását, vagy az alóla való tökéletes felmentést:*

a) *Oly idegenek számára, akik bebizonyítják, hogy a román nemzetre hasznosak.*

b) *Oly idegenek számára, akik román nővel kötöttek házasságot.*

A tervezet 17-ik cikke kimondotta, hogy a bizottságok végzésüket szavazattöbbséggel hozzák, szavazategyenlőségénél a kérvény elutasítottnak tekintendő.

A törvény 14-ik cikke ennek ellenében elrendeli, hogy *szavazategyenlőségénél a kérvényt a kérvényező javára kell elintézni.*

A törvény 27-ik cikke a naturalizáltak állampolgársági esküjének letételére *33 napi terminust ad* az igazságügyi miniszterium felhívásának vétele után. A tervezetben a terminusról nem volt szó.

A román nemzetiség elvesztése és elnyerése

Ebben a fejezetben a törvénytervezetből törölték a 43-ik és 47-ik cikkeket, amelyek külföldön naturalizált román állampolgárnak katonai kötelezettségét állapították meg (43. §) és kimondták, hogy a román állampolgár, aki megszakítás nélkül 10 évig él idegen országban, román állampolgárságát elveszti (47. §). Ezek a súlyos rendelkezések tehát a törvénybe nem kerültek be.

A tervezet 52-ik cikke ellenben mint a törvény 45-ik cikke változatlanul átment, amely körülmény azért nagyon fontos, mivel ennek a paragrafusnak az alkalmazása révén *igen sok olyan erdélyi és bánáti lakos szerezheti vissza a román állampolgárságát, aki az idegen utlevél használata által elvesztette*, ha az idegen ország ideiglenes védelméről formálisan lemond és a minisztertanácstól Románia területére lakhatási engedélyt nyer.

Optálás és román állampolgárságról való lemondás

A tervezetnek ez a fejezete változatlanul átment a törvény szövegébe kivéve az 59., 60. és 61-ik cikket, melyek a régi zárórendelkezések 60., 61. és 62-ik cikkeit képezik. Az optálási nyilatkozatok kiállítása és azok elintézésére vonatkozó rendelkezések tehát ugyanazok, melyeket a tervezetben részletesen ismertettünk.

Átmeneti és végleges intézkedések

Ez a fejezet tartalmazta azokat a rendelkezéseket, melyek az erdélyrészi kapcsolt területek lakóinak a békeszerződésből folyó állampolgársági jogait foglalták magukban és amelyeknek új törvényes szövegét egész terjedelmében közöljük.

A tervezet 65 cikkét a törvény 56. cikke következőképpen helyettesíti:

— Román állampolgárokká lettek és azok maradnak minden más formalitás betartásának kötelezettsége nélkül alább

megnevezett lakosok, akik jelen törvény promulgálásának napjáig” nem optáltak más nemzetiségért.

1. Bukovina, Erdély, Bánát, Crişana, Satmar és Maramures összes lakói, akik 1918 november 18-án—dec. 1-én községi illetőséggel birtak.

2. Besszarábia lakói, akiknek 1918 márc. 27-én—április 9-én a besszarábiai törvények értelmében ott közigazgatási lakóhellyel birtak

3. Az ókirályságbeli lakosok, akik az alkotmány 138-ik cikke által ratifikált törvényrendeletek értelmében román nemzetiséget nyertek.

4. A dobudzsai lakosokra vonatkozik.

5. Az egyesülés idején (unirea) a régi királyságban letelepedett és Bukovinából, Erdélyből, Bánátból, Szatmárból, Crişanából és Maramuresből odaszármazott személyek, amennyiben fent megnevezett területek valamelyik községében községi illetőségük volt (indigenatul, apartinerea, apartinenţa, cometenţa).

6. *Oly személyek, akik habár az egyesülés (Unirea) idejében nem is laktak az 5. pontban megnevezett területek valamelyik községében, ott születtek ottan lakó szülőktől.*

7. A volt oroszbirodalombeli és a Szerb-Horvát-Szlovén királysághoz, Csehszlovákiához, Lengyelországhoz, Olaszországhoz, Ausztriához és Magyarországhoz csatolt területekbeli román származású személyek, akik ezen országok hatóságai, vagy bármely román hatóság előtt a román állampolgárság elnyeréséért optáltak.

8. Azon községek lakosai, akik a határmegállapítás alkalmával egy más állam fenhatósága alól román fenhatóság alá kerülnek, amennyiben az 1. és 2. alatt felsorolt kategóriájú lakosok számára megjelölt követelményeknek megfelelnek.

A közigazgatási hatóságok megállapításai ellen a törvény 64-ik és 65-ik cikke értelmében kétfoku felebbezésnek van helye (a tervezet 69-ik cikke csak egyről szólt), t. i. első fokon az ítélő tábla tanácsa, melyhez az illető felebbezések az állampolgárságra jogosultak névjegyzékének kifüggesztése után 40 napon belül nyújtandók be, másodfokon a semmitőszék, melyhez a táblai végzések kézhezvétele után számított 20 napon belül lehet felebbezni.

A törvény 67-ik cikke a tervezet 71-k cikkét végül alábbi módon egészíti ki, mely módosítás fölötté fontos, mivel lakáshelyüktől távol tartózkodó személyek idevágó jogait precizirozza. A megváltoztatott cikk szövege a következő:

— Mindazon lakosok, akik ezekbe a névjegyzékekbe nem vétettek fel, vagy a 64-ik cikkben jelzett kedvező birói határozatot nem nyertek, a jelen törvény promulgálása után román állampolgárságot *kizárólag a törvény 7-ik cikkében és a következő cikkekben foglalt módoszatok alapján nyerhetnek.*

Kivételt képeznek a lakóhelyüktől távol tartózkodók (absenti dela domiciliu), akik az 56-ik cikk értelmében román állampolgárságra jogosultak és bármikor kompetens községi hatóságoktól állampolgársági igazolványt kérhetnek, a 64-ik és 65-ik cikkeiben megjelölt felebbezési joggal a bírósághoz és a semmitőszékhez az ottan megjelölt határidők betartása mellett.

Végleges állampolgársági igazolványokat a belügyminisztérium állít ki a községi névjegyzékek és esetleges bírósági végzések alapján.

A törvény 70-ik cikke elrendeli egy külön szabályzat megszerkesztését, mely az állampolgárság megállapításánál követendő eljárást részletesen fogja szabályozni.

**ÜGYVÉD
URAK FIGYELMÉBE**

!

A CLUJ-KOLOZSVART MEGJELENŐ

ARDEALUL

JURIDIC

*Erdély és Bánát
egyetlen jogügyi lapja. Közli az összes
semmitőszéki döntvényeket.*

M E G R E N D E L H E T Ő :

**CLUJ-KOLOZSVÁR
POSTAFIÓK 127. SZ.**

A Radio Reclame România Rt

kiadásában
megjelent és kapható

könyvek jegyzéke:

<i>Dr. Ládaj István: Cărțile funduare</i>	Lej 100.—
<i>Dr. Runcan és dr. Anca: Procedura de concordat</i> †* forță	Lej 50.—
<i>Professor N. Ghiulea: Contabilitate Publică Română</i> 1—2.	Lej 24.—
<i>Rados Móric és Székely János: Közgazdasági Év-</i> <i>könyv 1923 évfolyam</i>	Lej 100.—
<i>Justin Ilieșiu: Cărțile Melancoliei</i>	Lej 40.—
<i>Lucian Blaga: În marea trecere</i>	Lej 35.—
<i>Gara Akos: Csodálatos csokoládé-sziget (Gyermekek-</i> <i>mesék)</i>	Lej 15.—
<i>Szabó Imre: Zsidócskák (Novellás kötet)</i>	Lej 30.—
<i>Hajnal László: Kócos (Novellás kötet)</i>	Lej 20.—

Fenti könyvek utánvéttel, vagy a pénz előleges beküldése mellett 5 lej portóköltéssel megrendelhetők a

Radio Reclame România Rt
KÖNYVOSZTÁLYÁBAN
CLUJ, Postafiók 127. szám.

CÉGLEIRÁSOK

SVÁB KÖZPONTI BANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

(SCHWÄBISCHE ZENTRALBANK A.-G.)

Temesvár, Belváros, Piața Unirii 9

Távirati cím: Schwabenbank — Telefon: 4, 972, devizaosztály: 1894, 895 — Alapított 1895-ben — Részvénytőke: 5.000.000 lej — Tartalékok: 5.415.000 lej — Betétállomány: 40.000.000 lej — Üzleti forgalom 1922-ben: kb. 2¹/₂ milliárd lei. Részvénynévérték: 100 lei. Árfolyamérték: 250 lei. Osztalék 1918—1921-re: 20 — K., 20 — K, 12—14 lej. Szelvényelévülés: 6 év.

Fiókok és kirendeltségek: Sannicolaul-Mare—Nagyszentmiklós, Lugoj—Lugos, Periam—Perjámos, Timișoara-Josefin—Temesvár-Józsefváros, Variaș—Varjas, Beșenova- Veche—Óbesenyő, Biled—Billéd, Buzieș—Buziás, Cărpiniș—Gyertyámos, Johannsfeld—Jánosföldre, Karlsdorf—Károlyfalva, Liebling—Liebling, Perlas—Perlasz.

Affiliációk és alapítások: Gazdasági Bank Rt., Ernőháza; Temesvári Földbérleti Rt.; „Roch” Industria Chemica; „Rex” Kereskedelmi Vállalat; Bánáti Faipar és Fakereskedelmi Rt.; a Sváb Gazdasági Egyesület áru- és kereskedelmi osztályai stb.

Üzletágak: Betétek könyvecskére és folyószámlában, váltó, leszámítolás, fedezett folyószámlahitelek, valuták és devizák vétele és eladása, közvetlen amerikai és egyéb külföldi összeköttetések, az összes bankszerű ügyletek lebonyolítása. Alakít vállalatokat, társaságokat, mezőgazdasági, ipari és kereskedelmi célok előmozdítására.

Elnök és vezérigazgató: Blaskovics Ferenc. *Igazgatósági tagok:* Blaskovics Ferenc, dr. Andres Ferenc, dr. Gr. Antipa, dr. Dutschak Frigyes, dr. Kräuter Ferenc, Lidolt Viktor, Lukhau Fülöp, Muschong Jakab, dr. Muth Gáspár, Novotny Károly, Pacha István, Rusz János, dr. Szentkláray Jenő, Volk Mihály.

Ügyvezető igazgató: Novotny Károly. *Kereskedelmi igazgató:* Schneider Miklós. *Aligazgató:* Reinholz István. *Cégvezető, irodafőnök:* Cselko Gyula. *Cégvezető-főkönyvelő:* Franzen Miklós. A devizaosztály igazgatója: Schmidt Ágost. A céget jegyzi két igazgatósági tag együtt, vagy egy-egy cégjegyző tisztviselővel.

Az intézet kiterjedt szervezet felett rendelkezik és egyike a Bánát legnagyobb és legtekintélyesebb pénzügyintézeteinek. A bank nagy népszerűségnek örvend és a bánáti németiség és a sváb gazdasági intézmények speciális pénzügyi központjának tekinthető.

A bank egyébként részvénytőkéjét 5 millió lejről fokozatosan 25 millió lejre fogja felemelni, miáltal a tartalékok is több mint 35 millió lejt fognak kitenni és így a bank a Bánát egyik legfontosabb közzgazdasági tényezője lesz.

Az ehhez szükséges kormányhatósági jóváhagyás birtokában, az intézet egyelőre 5 millióról 8 millió lejre emeli fel részvénytőkéjét, ami körülbelül 677 millió lej részvénybefizetést jelent, miáltal a bank több mint 17 millió lej saját tőke felett fog rendelkezni. Az erre vonatkozó aláírási felhívások 1922. november végén küldettek szét és nincs kétség aziránt, hogy a bank ezen tőkeemelési akciója, mely után folytatólagosan továbbiak is következnek, teljes sikerű lesz.

Az intézet szépen fejlődik, mindinkább erősödik, a vezetősége a kintű szervezet mellett céltudatos munkásságot fejt ki, ami a banknak — jelentős közzgazdasági szerepéhez méltó — szép és biztos jövőt jósol.

Banca Central Șvăbească S. a.
(Schwäbische Zentralbank Aktiengesellschaft)
Timișoara, Piața Unirii 9

Adresa *telegrafică*: Schwabenbank — Telefon 4, 972
 Secția devalize: 1894, 1895. Fondată la 1895. — *Capital* 5.000.000 lei. — *Rezerve*: 9.415.000 lei. — *Depuneri*: 40.000.000 lei.—
Circulație în 1922: cca 2½ miliarde lei.

Valoarea nominală a acțiunilor: 100. Valoare cursuală: 250. Dividende pe anii 1918—21: 20 K, 20, 12 lei, 14 lei.
 Termenul valabilității cupoanelor: 6 ani.

Sucursale și expozituri: Sannicolaul Mare, Lugoj, Periam, Timișoara-Josefin, Variaș, Besenova-veche, Biled, Buziaș, Cărpinis. Johannsfeld, Karlsdorf, Liebling, Perlas.

Afilieri și fondări: Banca Economică Soc. An., Ernőháza; Soc. an. pentru închirierea de terenuri din Timișoara; „Roch” Industria chimică; „Rex” întreprindere comercială. Soc. An. pentru industria și comerțul lemnului din Bănat; Secțiile comerciale și mărfuri a Uniunii Economice Șvăbeșt etc.

Se ocupă cu următoarele ramuri: orice afaceri de bancă, depuneri pe libel și cont curent, conturi curent pe lângă acoperire cumpărare și vânzare de valute și devalize, legături directe cu America și alte state. Fondează întreprinderi, societăți comerciale, economice și industriale.

Președintele și director general: Francisc Blaskovics. *Consiliul de administrație*: Francisc Blaskovics, Dr. Francisc Andres, Dr. Gr. Antipa, Dr. Frideric Dutschak, Dr. Francisc Kreuter, Victor Sidolt, Filip Lukhaup, Iacob Muschong, Dr. Gaspar Muth, Carol Novotny, Ștefan Pacha, Ioan Ruzs, Dr. Eugen Szentkláray, Mihail Volk.

Director executiv: Carol Novotny. Director comercial: Nicolau Schneider. Subdirector: Ștefan Reinhohe. Procurist-șef de birou: Iuliu Cselko, procurist prim contabil. Firma este semnată din doi membri: din Direcțiunea laolaltă sau cu câte un procurist. Instituțiunea dispune cu o organizație frumoasă și este una din cele mai mare și importante bănci din Bănat. Banca are clientela întinsă și se poate considera ca centrul economic a populațiunei germane din Bănat.

Banca își va ridica de altfel treptat capitalul dela 3 milioane la 25 milioane lei, prin care rezervele se vor ridica la 36 milioane marindu-se importanța economică a băncii în mod considerabil.

Deocamdată ridicarea capitalului se va face numai până la 8 milioane fiind deja în posesiunea aprobării guvernului. Aceasta înseamnă o sumă de 6¾ milioane lei vărsământ nou, prin care banca va dispune de un capital de 17 milioane lei Prospectul nou ei emisiuni s'a publicat în Novembre 1922, și fără nici o îndoială ca aceasta acțiune, ca și celelalte, cari vor urma va avea deplin succes.

Banca se dezvoltă foarte frumos, datorită iscusinței și experiențe direcțiunei din fruntea ei, aceasta împreună cu toți ceilalți factori economici din sfera acestei instituțiuni asigură băncii un viitor strălucit și succese sigure.

Caramidaria Oraşului S. A. Városi Téglaipar Rt. Cluj

A részvénytársaság jelenlegi alaptőkéje 4 millió lej, tartaléktőkéje 804.754.50 lej. A Banca Ardeleana și Casa Economie S. A. (Erdélyi Bank és Takarékpénztár Rt.) és a Banca Agrara S. A. cluji pénzüzetek érdekeltiségébe tartozik, de érdekeltiséget vállal maga Cluj város közönsége is, aminek megfelelően, a társaság igazgatósága a következő: Ratiu Dominic igazgató, Lendvai Emil igazgató. Blatt Ignác az Agricultura Ardeleana igazgatója. Farkas Simon vezérigazgató, dr. Hațiegan Emil egyetemi tanár, dr. Hossu Vazul volt városi főjegyző, Osvada C. Vasile igazgató, dr. Poruțiu Péter egyetemi tanár, Sebestyén Dávid nagyvállalkozó és Socol Aurél ügyvéd, képviselő. A Városi Téglaipar Rt. árai a társaság alapítása óta állandóan versenyképesek, sőt olcsóbbak voltak más hasonló vállalat árainál és főleg ebben a körülményben kereshető gyors fellendülése és fejlődése. De nemcsak a kolozsvári és környékbeli vállalatokkal képes a versenyt felvenni, hanem az ország távolabb fekvő gyáraival is, mert az általa előállított téglá olcsó ára, még a távol Brassóba, Bukarestbe való szállítás fuvarköltégeit is elbírja, anélkül, hogy a fuvardíj hozzászámítása után az ottani gyártmányoknál drágább lenne. Gyártelepei a legmodernebb anyagfeldolgozó, téglá, cserépfomáló gépekkel berendezve Clujon a Kajántó és a Szentgyörgyhegy alatt mintegy 115 holdnyi kiterjedésű területen fekszenek. Gyárainak évi termelése 15—20 millió téglá és 3—5 millió cserép. Téglá- és cserépgyártmányai nagy keresetnek és közkedveltségnek örvendenek.

*Societate Română Pentru
Industria Ceramica Cluj*

„**IRIS**”

*Román Kerámiai Ipari
Részvénytársaság Cluj*

A vállalat 1922 február hó 4-ikén megtartott alakuló közgyűlésén 12.000.000 lej teljesen befizetett alaptőkével a kereskedelmi miniszter jóváhagyásával megalakult és a cluji cégbíróságnál szabályszerűen cégjegyeztetett. Gyártelepe Clujon (Nádas-tere) körülbelül 40 holdnyi területen fekszik, modern gyárépülettel, külföldi szakemberek vezetése és felügyelete mellett készült, külföldi modern gépekkel felszerelve. Alapszabályai szerint a kerámia ipar körébe tartozó mindennemű iparcikk, mint chamotte, téglá, porcellán, fayance és majolica stb. előállításával foglalkozik. Ezzel a gyártási körrel a vállalat ugyszólván hézagpótló szerepet tölt be. Az Iris Rt. megalakulása, illetőleg üzembe helyezése előtt keramiát Romániában sőt az egész keleten alig gyártottak, bár Románia nyersolaj és földgáz üzemei igen sok

tüzálló anyagot használnak fel. Ezt az anyagot eddig javarészből az import szolgáltatta. A porcellán árukat figyelmen kívül hagyva, az állam évi szüksége isolatorokban 152 vagon. Ezt a szükségletet az állam eddig a külföldről hozta be és érte évente 34 millió lej ment ki az országból. Gyárüzemei, dacára az ezidei alakulásnak már részben működnek és jelenleg chamotte téglát és kályhát gyártanak, amelyből már számbavehető szállításokat is eszközöltek. Chamottot az államnak is nagy mennyiségben szállítanak. Ugy a chamotte téglái, mint kályhái elsőrendűek, anyag, kiállítás és ár tekintetében méltán felvehetik a versenyt a külföld hasongyártmányaiival. Az 1923. év elején az isolatorok és porcellánok gyártását is megkezdette. Az ehhez szükségelt és a külföldiek véleménye szerint is páratlan minőségű anyag, a részben tulajdonát képező, részben pedig hosszú lejáratú biztosított bérletű és a közelben fekvő bányák által beláthatatlan időnkig biztosítva van.

Cărmidaria Oraşului Cluj S. A.

Capitalul întreprinderii este de 4 milioane lej, iar rezervele de 804.754,50 lei. Aceasta întreprindere este cointeresată Banca Ardelene, Casa de Economii S. A. și Banca Agrară, însă și oraşul Cluj este cointeresat. Membri în direcţiune sunt: Dominic Raţiu director. Emil Lendvai director, Ignat Blatt, directorul Agriculturii Ardelene, Simion Farkas director; dr. Emil Haţegan, prof. univ.; dr. Vasile Hossu, a fost primnotar oraşenesc, Osvada C. Vasile director, dr. Petre Poruţiu, prof. univ; antreprenome Sebestyén David și avocatul deputat dr. Aurel Socol. Preţurile produselor acestei fabrici sunt foarte reduse și acestui fapt se datoreşte, că s'a dezvoltat atât de repede, pentru că i-au fost mai ieftine produsele, decât ale produselor fabricilor similare. Fabrica aceasta însă nu numai fabricilor similare din Cluj și jur, dar și celor din întreaga țară le face mare concurență, pentru că ieftinătatea produselor acestei fabrici suportă și spesele de transport chiar și până la Braşov și Bucureşti, fără ca să fie mai scumpe, decât alte produse sosind la destinaţie. Întreprinderea își are uzinele cele mai modeme pentru fabricarea cărămizilor, țiglelor etc. instalate cu maşini excelente de fasonare, în Cluj, pe un teren de 115 jughere, Chintău și dealul St. Gheorghe. Întreprinderea produce anual 12—20 milioane cărămizi și 3—5 milioane figle.

„IRIS”   Societate Română pentru Industria Ceramică Cluj

Întreprinderea s'a înființat cu aprobarea Ministerului de Industrie și comerț, cu un capital de 12.000.000 lei, la adunarea, de constituire care a avut loc în 4 Februarie 1923, înregistrându-și firma la Tribunalul din Cluj. Fabrica-i este în Cluj, lângă râul Nadăș, pe o întindere de 40 iughere, în edificiu modern și condusă și supravegheată de specialiști din străinătate, fiind instalată cu mașini moderne din străinătate. Întreprinderea, după cum se prevede în statute, fabrică tot felul de articli ceramice; chamotte, cărămizi, porcelan, faianțe maiolică etc. Cu această ramură de activitate, întreprinderea este de prima necesitate. Înainte de înființarea fabricii aceste, în România și chiar în întreg Orientul, ceramică nu se prea fabrica deși întreprinderile de ulei și gaz metan din România folosesc foarte mult combustibil. Acest material în trecut se importa. În afară pe porcelan, România necesită anual cam 152 vagoane de izolatoare. Aceste și-le asigură Statul în trecut din străinătate, plătind anual cam 34 milioane lei. Uzinele întreprinderii, deși abea s'au înființat, funcționează deja, în parte, fabricând chamotte, necesare, fabricării sobelor, și din aceste a transportat enorme cantități, chiar și statului, pentrucă atât cărămizile de chamot, cât și sobele acestei, sunt excelente, atât în privința calității, cât și a prețurilor, încât sunt în stare să facă concurență și produselor similare străine. În 1923 a început să fabrice și izolatoare și porcelanuri. Materialul, care, după părerea străinilor este excelent, și-l procură fabrica din proprietățile sale și dela minele, cari i/au asigurat materialul pe timp nedeterminat.

Láposvölgyi Bánya- és Faipari Rt.

Igazgatóság:
KOLOZSVÁR, BERDE MÓZES-UTCA 2 SZÁM
Sürgőnycim: Industrial, Cluj.
Telefon: 6-40.

Elad:

Mangant

a maşcai (Szolnok-Doboka vm.) saját bányájából.

Kaolint

a legfinomabbat, bármely mennyiségben. Telepek: Maşca.

Tölgy- és bükkfát

butorgyártásra, gerendákat, épület- és tüzfát.

Telepek: Lăpuşul-Unguresc (Szolnok-Doboka vármegye.)

Sztojikai ásványvizet

a legjobb szer cukorbeteg (diabetis) ellen. A legüditőbb és legkellemesebb borviz. Üzemek.: Stoiceni
(Szolnok-Doboka vm.)

47 km. hosszú saját vasutvonal

Nagybányáról a telepekig: Lăpuşul-Unguresc és Mascáig.

FRAȚII NEUMAN TESTVÉREK

MOARA CU ABURI, FABRICA DE SPIRT
ȘI DE DROJDIE SOC. PE ACȚII
INDUSTRIALE
GŐZMALOM, SZESZ- ÉS ÉLESZTŐGYÁR
IPARI RÉSZVÉNY-
TÁRSASÁG
ARAD

Frații Neuman Arad Fabrica de spirt, rafinarie de spirt, fabrica de drojdii și moara cu vapori. Este o uzina instalată modern, care a fost fondată în anul 1851. Capacitatea de producție a fabricii de spirt este zilnic 300 hectolitru spirt. — Fabrica de drojdii poate se produce zilnic 5000 kilograme drojdii presate, iar capacitatea de producție a moarei ei este 3600 măjmetrice zilnic. Uzina dispune de linie îngusta proprie. — Numărul funcționarilor este 50, muncitorilor 400. //

Neuman Testvérek szeszgyár, szeszfinomító, szeszélesztőgyár és gőzmalom. Modernül berendezett ipartelep, amely 1851-ben alapított. A szeszgyár napi termelőképessége 300 hl. szesz. Az élesztőgyár naponta 5000 kg. sajtolt élesztőt termelhet és a gőzmalom napi teljesítőképessége 3600 métermázs. A telep saját iparvágánnyal rendelkezik. A tisztviselők száma 50, a munkások száma 400. A szeszgyárral kapcsolatban szárított moslékelőállítás, marhahizlalás, légen szárított istállótrágyatermelés

Bürger Albert sörfőzdéje

rum-, likör-, vegyészeti és mechanikai hordógyára

Târgu-Mures

A *sörfőzde* 1854. évben alapítottott, amidőn primitív, egészen kis teljesítményre volt berendezve; évente alig érte el a 800 Hl. mennyiséget.

Az 1886. évben a jelenlegi tulajdonos vette át és fejlesztette a mai nivóra úgy, hogy ma a berendezés teljesen modern és évi termelőképessége körülbelül 150.000 Hl.

A *likörgyár*, amely főként gyümölcsnedvekből párolás útján állítja elő gyártmányait, ezenkívül még rum és eredeti borpárlat nagybani gyártásával is foglalkozik.

Az utóbbi években érezhetővé vált a külfölddel való nehézkesebb érintkezési mód és így az 1920. évben nagyszabású, a legmodernebb készülékekkel felszerelt, villany- és gőzüzemre berendezett

Vegyészeti gyárat helyezett üzembe, amely likör- és rumesszenciákon és az új rendelet szellemének megfelelő likörgyártásra alkalmas kivonatokon kívül etherikus olajokat, stb. állít elő.

Az 1922. évben pedig nagyszabású, teljesen gépüzemű *hordógyárat* alapított, amelyet az 1922. év tavaszán üzembe is helyeztek; Ezen gyár termelőképessége évenként körülbelül 10.000 darab új hordó és főként sörös, boros és likörös hordókat gyárt.

„RÓZSA” nagydrogéria és vegyészeti gyár rt., Cluj

Nagyrománia egyik legnagyobb üzeme e szakmában. Gyári üzeme állandóan 40—60 munkást foglalkoztat. Gyógyszerészeti, kozmetikai (parfüméria), kötszerészeti és háztartási cikkeket gyárt.

Körülbelül 500 különféle cikk előállításával foglalkozik.

Nagyrománia nagyobb városaiban képviselőivel, Kolozsvárt a Piața Uniriiin lévő, modernül berendezett detail-üzletében, — melyben a legolcsóbbtól a legdrágábig minden elképzelhető és e szakmába vágó cikkből állandóan jól felszerelt raktárt tart, — valamint jól kiképzett utazóival bonyolítja le üzleteit.

Külföldi világhírű cégek képviselője. Állandó érintkezést tart fenn a külföld e szakmabeli valamennyi piacával és így módjában áll első forrásból szerezni be nyersanyagszükségletét.

A Rózsa-cég vevői közé sorolja: E r d é l y , B á n á t , B u c u r e ș t i , B e s s z a r á b i a , B u c o v i n a , vagyis tényleg egész Nagyrománia valamennyi gyógyszertárát, gyárüzemét, drogériáját és illatszertárát.

A részvénytársaság harmadik éve áll fenn és Rózsa Mór nagydrogéria és vegyészeti gyár 15 éve fennálló egyéni cégéből alakult át részvénytársasággá. A l a p t ő k e 3 millió lej. V e z é r i g a z g a t ó : Rózsa Mór. I g a z g a t ó : Stern Hermann okleveles gyógyszerész.

GLORIA

kötött-szövött áru Rt.

Timișoara

E szakmába tartozó áruk közvetlen importjával foglalkozik. Chemnitzi képviselői révén eredeti chemnitz gyári árakban ad el és főleg nagykereskedőknek Timișiana érdekkörébe tartozik. Elnök Oprea János. Vezetője Salamon Lajos, Keresk. és Iparbank elnöke.

Zoltán ORI Zoltán

Arad, Str. Tribunal (Boczkó-u.) Dobra 8

Prăvălie-de mărfuri de pilă engros, s'au transformat în societate anonimă, întregindu-se cu uzine de șurup și mașini de călcat haine. Fabrica în chestiune funcționează sub firma înregistrată „Fabrica de mărfuri de pilă, de șuruburi și de mașini de călcat. Grundmann, Öri & Vollrath”.

Correspondentul nostru comunică următoarele despre edificare în stil mare a fabricei. Partea din spre sud a stabilimentului întins de fabrică e de un etagiu, e de o lungime de 64 m. și 15 m. lățime, e din cele mai moderne și noul stabiliment de fabrică este aranjat cu mașini importate din Germania.

De desubt este instalațiunea de mașini de călcat Grundmann, de asupra este instalațiunea de șurup Vollrath. In partea din spre vest a stabilimentului de fabrică se zidește acum edificiul fabricei tot de un etagiu de 76 m. lungime și 10 m. lățime, unde să vor fabrica, în diferite părți cunoscutele pile „Öri”. Firma a cumpărat parțela patralateră de 700 m. de lângă stabilimentul de fabrica, unde după cum se proiectează lucrările pentru întinderea fabricei se vor începe anul viitor. Beciurile de ciment ale întregului edificiu de fabrică vor fi transformate în magazii, unde vor fi plasate pilele, șurupurile și mașinile de călcat ale fabricei. In partea din spre răsărit ale stabilimentului de fabrică, care de altfel este impunătoare, sunt nouile biurouri instalate. In fruntea firmei stau dnii Wilhelm Grundmann Rohrbach-Gölsen, Ori Sigismund Arad și M. Vollrath & Fii Herzogenburg.

Fiecare din aceste firme au renume mondial și prin calitatea producțiilor va fi cea mai puternică fabrică de șuruburi, pila, etc. Nu numai numele conducătorilor, dar și activitatea lor este o garanție pe terenul producției și că fabrica va fi o mândrie a României.

Reszelőáru nagykereskedése, csavar, reszelő és vasalásáru gyári üzemmel kibővítve, társascéggé alakult át és „Csavar, Vasalás és Reszelő-árugyár, Grundmann, Öri & Vollrath” bejegyzett cég alatt működik.

Munkatársunk a nagyszabásu gyár építkezéséről a következőket közli: A nagyterjedésű Ori-féle gyártelep déli részére egyemeletes, 64 méter hosszú és 16 méter széles, legmodernebb, Németországból importált gépekkel ujonnan berendezett, gyárhelyiséget létesítettek. Alul a Grundmann-féle vasalásárugyár berendezése, fölül a Vollrath-féle facsavargyár berendezése van. A gyártelep északi részén most van építés alatt a 76 m. hosszú, 10 méter széles ugyancsak egyemeletes gyárépület, amelynek különböző helyiségeiben kizárólag a közismert Ori-féle reszelők gyártásával foglalkoznak. A társaság megvásárolta a gyártelep mögött lévő 700 négyszögöles telket, amelyen terv szerint a jövő évben kezdik meg a gyár újabb bővítésének építkezéseit. Az egész gyárépület cementes pincéit raktárhelyiségeknek rendezték be, ahol a különböző Ori-féle reszelők, Vollrath-féle csavarok és Grundmann-féle vasalásáru cikkek vannak elhelyezve. A gyártelep keleti frontján a Boczkó-utcán külsőleg is imponáló ujonnan berendezett irodahelyiségek vannak. A társaság élén Wilhelm Grundmann Rohrbach a. d. Gölsen, Öri Zoltán Arad és M. Vollrath & Sohn Herzogenburg, állanak.

E cégek külön-külön is mint világcégek ismeretesek és most mint társaság, kvalitásban a legelsőbbrendű produktumaikkal Romániának bizonyára a legelső és leghatalmasabb csavar, vasalás és reszelőáru gyárává lett. Vezetőiknek nemcsak nevük, hanem ismert tevékenységük a termelés terén is garancia arra, hogy ez a gyár Románia közgazdasági életének egyik büszkesége.

**PRIMA CASSA
DE PĂSTRARE DIN
TIMIȘOARA**

**TEMESVÁRI ELSŐ ERSTE TEMESVÁRI
TAKARÉKPÉNZTÁR ERSTE TEMESVÁRI
RER SPARKASSA.**

Alapítotott : 1845.

Piața Sft.
Gheorghe 1

Szl. György-
tér 1 szám.

Telefon : 19, devizaosztály 12—03, 12—08.

Sürgönycim : Elsőtakarék vagy Primdevisa.

Affiliációk : „Unió” Bank és Váltóüzlet Rt., Temesvár;
Temesvár-Józsefvárosi Népbank Rt.; Temesvár-Gyárvárosi Takarék
és Hitelintézet Rt.; Módosai Takarékpénztár.

Részvénytöke : 12,000.000 lej (20.000 drb. névre szóló
600 lej n. é. részvény.))

Osztalék : 1917—1919. évre 45 lej, 1920—1922. évre
50 lej.

Kibocsát 4%-os és 4¹/₂%-os zálogleveleket.

Végleges deviza-autorizáció.

Igazgatóság : Lui Nándor, elnök; Baader Henrik, al-
elnök; Georgescu Constantin, Jahner Rezső, Jeszenszky Béla,
dr. Iștian Petru, Kimmel Gyula, Martin Ádám, Pacha Ágoston,
Skoday Benő, Stachler Ádám, Stolz M. Ágost, Szilárd Emil és
Weismayr Ferenc.

Felügyelő-bizottság : Dr. Lichtscheindl Géza, el-
nök; Kayser Lajos, Ladstätter György, dr. Singurean Henrik,
Popovici Virgil.

Ügyvezető igazgató : Probst János.

Igazgatók : Dr. Csendes Ferenc, Schönheim Péter.

Igazgató helyettes : Podhorányi József.

Aligazgató : Kratochvil Ottó.

Cégvezető, főkönyvelő : Kremser János.

Jogügyi titkár : Dr. Poyssl Ferenc.

Vezértitkár : Dr. Uhlyárik Béla.

Osztályfőnökök : Prodánovits Gyula, Krامل Gyula,
Soukup Frigyes, Barabás Artur.

Pénztáros : Mály József.

Ügyész : Dr. Sztura Szilárd.

Temesvári Első Takarékpénztár

1922 december 31-ével lezárt mérlege:

V A G Y O N :	Lei	b	Lei	b
Pénzkészlet			3.615.844	11
Követelések pénzüintézeteknél			20.952.329	95
Váltótárca			21.929.956	25
Jelzálogkölsönök:				
záloglevél-kölsönök	8.151.125	98		
készpénz-kölsönök	2.713.433	72	10.864.559	70
Folyószámla-kölsönök (bankszerűen fedezve)			28.360.665	75
Értékpapírok:				
állampapírok	1.409.400	97		
idegen részvények	1.782.950			
egyéb értékpapírok	4.618.800	62		
záloglevélbiztosítási alap érlék-papirjai	1.500.475			
nyugdíjalap értékpapirjai	716.250	-	10.027.876	59
Saját záloglevél tárca			8.200	-
Különféle aktiva			1.133.579	20
Takarékpénztári épület			894.106	88
Átmeneti tételek			259.982	54
Leltár			leirva	
			98.027.100	97
T E H E R :	Lei	b	Lei	b
Részvénytőke: 20.000 drb. részvény à 1200 K. (600 L.)			12.000.000	-
Általános tartalékalap	921.411	68		
Külön tartalékalap	750.000	-		
Árfolyamkülönbözeti tartalékalap	2.131.434	89		
Osztalék tartalékalap	500.000	-		
Ingatlan értékcsökkenési alap	299.234	08		
Jubileumi alapítványtőke	50.000	-		
Nyugdíjalap	714.380	35	5.366.161	-
Belétek:				
takarékpénztári könyvecskékre folyószámlára	48.586.504	92		
	15.743.646	31	62.330.151	23
Forgalomban levő záloglevelek:				
4½% C) sorozata	7.981.150	-		
4% D) sorozata	162.400	-	8.143.550	-
Kisorsolt záloglevelek			565.500	-
Viszontleszámitolás			4.823.000	-
Különféle passziva			2.179.733	83
Fel nem vett osztalék			180.772	50
Fel nem vett záloglevél szelvények			350.875	99
Átmeneti létetek			513.818	37
Nyereség egyenleg			1.573.538	05
			98.027.100	97

Guth Á. Fiai

szatmári parafa- és fadugó gyár

A gyárat Guth Ábrahám 1899-ben létesítette Szatmáron. Kezdetben kizárólag csak parafadugókat gyártott, amely a régi Magyarországon az egyetlen parafadugógyár volt. A tulajdonos a gyárat tovább fejlesztette. 1907-ben fiai: Guth Sándor és Lajos vették át annak vezetését. Az örökösök szorgalmas, tetterős, körültekintő munkája folytán a vállalat újabb lendületet vett és mindig nagyobb és nagyobb fejlődést nyert. Már a háboru előtt ezen vállalat könnyedén vette fel a versenyt a budapesti nagy gyárakkal és egész Magyarország egyik legnagyobb gyáraként ismerték.

Az impérium átvétele után a tulajdonosok, mint Románia egyetlen parafadugógyárának vezetői, kettős kötelességet véltek teljesíteni, mikor a gyár nagymérvű kibővítését határozták el. A munkálatok 1922. év tavaszán kezdődtek meg és egy év alatt nagy kiterjedésű ötemeletes gyárépületet 150 vagon áru befogadó képességű raktárhelyiséggel építettek.

A gyárat külföldről importált legmodernebb gépekkel szerelték fel, a külföldi hasonló nagy gyárak technikai felszereléseinek mintájára. Ma állandóan szakképzett külföldi munkaerőkkel 150 munkást foglalkoztatnak és parafadugón kívül forgalomba hoznak többek között pléhkoronadugót, fadugót, staniol üvegcupakot, kapszulin folyadékot, üvegcsinkét, hordólemezeket, facsapot, kénlapot, gelatint, vizahólyagot, acélplobát, parafatalpot, parafatáblákat, „Berolina” vagy „Biol” keféket, filtrilgépeket, uzbesztet, gummitömlőket, borszivattyukat, pezsgő és dróthálólemezt és agrafot cognacosüvegekhez, raffishálót, szivacsot, ónozott tubusokat, pléhdobozókat, szóródugókat, valamennyi pincészeti cikket és gépeket.

Eme cikkek elhelyezésére óriási nagy raktárhelyiségeket rendeztek be.

Ezen parafadugógyár a maga berendezéssel és építményeivel egyik legjobb hírnevű iparvállalata Romániának és a közgazdasági életben is jelentős szerepet visz.

A vállalat műszaki vezetője: Guth Sándor, a vállalat kereskedelmi vezetője Guth Lajos, aki szociális gondolkozása, munkaszerető, elsőrendű szakember és akinek koncepciók képességeinek tudható be a gyár legutóbbi fejlődése.

TEMESVÁRI MŰMALOM

RT

*Románia legnagyobb malma,
napi 32 vagon örlőképességgel*

ALOSZTÁLYAI:

Faosztály

Üvegosztály:

**Technikai
és vegyészeti
üvegkellékek**

ZAMFIRESCU

**Bonbon-
és Biscuitgyár Rt.**

**Mindennemű
bonbonok
és csokoládé
különlegességek**

(Folytatás a felső oldalon)

TEMESVÁRI **M**ŰMALOM **R**T

I P A R T E L E P E I :

Kenyérgyár:

**M. M. Kenyér- és
Luxussütemény**

Tésztagyár:

**M. M. Maccaroni,
Spagetti és egyéb
levestészták**

Dobozgyár:

**Dobozok
minden kivitelben**

Magazinele Generala

„Timișoara“:

**Mindennemű áru
beraktározása**

Banca Comercială și Industrială din Valea Târnavei S. P. A.

Diciosânmărtin

Telefon szám: 35

Sürgöncim: Industrie

Az intézet 1920-ban alakult s négy évi fennállása alatt domináló helyet vívott ki magának a Kisküküllővölgy gazdasági életében. Alaptőkéjének felemelése 1 millió lejről 2 millióra most van folyamatban, nyílt tartalékai a 200.000 lejt meghaladják; a Banca Naționalanál jelentékeny visszleszámitolási hitelt élvez.

A bukaresti Banca Românească affiliált intézete s ennek, valamint egyéb főrésztvényeseinek, a bukaresti Creditul Technic és Creditul Extern vállalatoknak támogatásával a banküzleten kívül jelentékeny ipari és kereskedelmi tevékenységet fejtett ki.

Igy még 1920-ban a bukaresti Cartea Românească kiadó-vállalattal együtt megalapította a Cartea Românească din Valea Târnavei S. A. könyvnyomda, könyv- és papirkereskedést, mely rövid idő alatt virágzó fejlődést mutatott, s melynek különösen közigazgatási és iskolai nyomtatványai Erdélyben közismertek.

A dicsőszentmártoni állomáson 1922-ben 30 vagon befogadó-képességű gabona és áruraktárat emelt a bank, az állomás mellett pedig saját ingatlanán petroleum és benzinciszternákat, melyeket földalatti csövezetek köt össze a vasutállomással.

A Banca Comerciala a dicsőszentmártoni földgázvidék nagy iparvállalataival is szoros viszonyt létesített, így a Magyar Földgáz Rt.-gal, a Kisküküllővölgyi Földgáz Rt.-gal, a Negru de Fum S. A. (Koromgyár), a Fabrica Română de Aparate de Gaz și Site „Auer” S. A., a Globus Fabrică de Emailat și Presagiu stb. vállalatokkal. Az évről évre növekedő forgalom jelenleg meghaladja a negyedmilliárd leit, a betétállomány a 6 milliót. Az 1923. évi osztalék 12 százalék. Az intézet monumentális új székházának építését 1924 elején fejezik be, s itt nyer végleges elhelyezést a Cartea Românească üzlete s földgázüzemü nyomdája is.

Az igazgatóság tagjai: dr. George N. Leon, egyetemi tanár, a Banca Românească cluji fiókjának igazgatója, elnök: Dr. Emil Folea, Kisküküllővármegye prefektusa, alelnök: Dr. C. I. Moțaș, országgyűlési képviselő, mérnök, a Magyar Földgáz Rt. sequestora, dr. Ioan Zileriu alispán, Alex. Ulescu mérnök, a Creditul Technic igazgatója, Aurel Bruckner a Banca Românească cluji fiókjának igazgatója, Felszeghy Mihály főszoigabíró, Valer Boer Vias földbirtokos, Gheorghe Oprean lelkész, dr. Ilarie Holom volt képviselő, ügyvéd. Ügyvezető igazgatóság: Dr. Ligeti Sándor vezérigazgató, dr. Emil Folea, dr. C. I. Moțaș.

A felügyelőbizottság tagjai: Pompiliu Borz, a Magyar Földgáz Rt. főkönyvelője, Emil Dan főszoigabíró, Ioan Pădurean lelkész, Constantin Paraschiv, a Banca Românească cluji fiókjának főkönyvelője, dr. Albert Oszkár városi tanácsos, Iuliu Anca kereskedő.

Erdélyi Bank és Takarékpénztár Rt. Cluj-Kolozsvár

Piața Unirii (Mátyás király-tér) 32. Saját ház.

Alap tőke 40.000.000 lej. Tartalékok 8.000.000 lej. Fiókin-tézetei: Marosvásárhely, Marosujvár, Szászrégen, Torda. Affiliált intézetei: Dési Hitelbank Rt. Rés, Gyergyói Bank és Takarékpénztár Rt. Gyergyószentmiklós. Ipari érdekeltségei: Szamosujvári Sertéshizlaló és Husipari Rt., Erdélyi Malom, Fa- és Áruforgalmi Rt. Marosvásárhely, Erdélyi Mezőgazdasági Rt. Kolozsvár, Városi Téglaipar Rt. Kolozsvár, Kolozsvári Építő Rt., stb. Betéteket elfogad takarékkönyvecskére és folyószámlára a legelőnyösebb kamatozás mellett és azokat bármikor felmondás nélkül visszafizeti. Leszámitól váltókat. Átutalásokat bel- és külföldön a leggyorsabban és legelőnyösebb feltételek mellett eszközöl. Veszés elad idegen pénznemeket. Safe depositjait (a fél külön zárja alatt) a legolcsóbb díjtétel mellett bocsátja rendelkezésre.

Banca Ardeleana și Casa de economie S. A. Cluj

Piața Unirii Nr. 32. Edificiu propriu.

Fondată in 1894. Capital social: Lei 40.000.000 deplin vărsat. Rezerve: Lei 8.000.000. Sucursale: Târgu-Mureș, Uioara, Reghinul-Săseșc, Turda. Instituții afiliate: Banca de credit S. p. A., Dej, Banca și Casa de economii S. p. A., Gheorgheni. Intreprinderi industriale aparținătoare sferei de interes a băncii: Intreprinderea pentru ingrășare de porci și industria de carne S. p. A., Gherla, Soc. Anon. pentru Morărit, Industria Lemnului și mărfuri, Târgu-Mureș, „Agricultura Ardeleană” S. A. Cluj. Cărămidăria orașului Cluj S. A. Cluj, Societatea Anonimă de clădiri, Cluj, și altele. Primește depuneri spre fructificare cu livrete și cont curent pe lângă dobânzile cele mai avantajoase, efectuează plățile oricând fără nici un anunț prealabil. Scontează cambii. Efectuează remiteri pentru țară și streinătate în cel mai scurt timp și pe lângă condițiunile cele mai avantajoase. Cumpără și vinde monede streine. Safe-depozitele le ține la dispoziția onor. clientelei pe lângă provizionul cel mai mic, (event. cu lacătul clientului).

MÁRKI és BARTA mérnökök gépgyára és öntő- déje Temesvár IV., Strada I. C. Bratianu No. 10.

Folyószámla a Temesvári Bank és Kereskedelmi Rt-nál. Interurban telefon 9—39

A cég 1908-ban keletkezett, mint két ambiciózus, Amerikát járt mérnök szerény vállalkozása. Ma 160—180 alkalmazottat foglalkoztat a gyár, amely termékeinek minőségét és mennyiségét illetőleg Nagyrománia első fémipari vállalatai között foglal helyet. A vállalat fokozatos izmosodása folyamán berendezkedett robbanó kismotoroknak 4—12 lóerőig való sorozatos gyártására, amelyeket a közszükséglettel számolva, megfelelően ellát fűrésszel, szivattyúval, darálóval, stb. Nagyobb egységeket 16—60 lóerőig szintén épít, amelyek malmok és egyéb ipartelepek üzemi hajtására szolgálnak. Gyártási ágazatai közé sorolják teljes közlőművek (transzmissziók) gyártását, ugyanígy precíziós vasesztergák, shaping (haránt gyalu), furógépek, kovácstűzhe-lyek, centrifugai és dugattyus szivattyúk készítését modern — a külföldivel árban és minőségben egyenrangú — kivitelben. Gazdasági gépei közül kiemelhetők a kisgazdasági gépek, mint kukoricadarálók, morzsolók, szecska-vágók, járgányok, kutak, szénaprések, patkók, stb., stb.

Modern gépekkel lévén felszerelve, módjában áll speciális gépeket a legkülönbözőbb iparok részére saját vagy idegen tervek szerint nagy tökéletes-ségben építeni. A kazánkovács-osztály nagy kazánjavításokat is végez moz-dony- vagy stabilkazánokon.

Használt üzemi gépek: mint benzin- és Dieselmotorok, gőzkazánok, gőzgépek, cséplőgarnitúrák, gőz- és motorekékben a cég nagyválasztéku rak-tár felett rendelkezik, amelyeket kifogástalan üzemképes állapotban bocsát a közönség rendelkezésére.

Mérnöki irodája teljes gyárak tervezését és berendezését is elvállalja.

Czell Frigyes és Fiai

Dr. Czell Vilmos csoport

Szeszgyárak: Keresztényfalva, Brassó mellett; Nagyszeben.

Sörgyár: Kolozsvár.

Likőr- és rumgyárak: Brassó, Kolozsvár, Nagyszeben.

Bornagykereskedések: Brassó, Kolozsvár, Nagyszeben.

Gazdaságok: Keresztényfalva, Brassó mellett; Nagyszeben.

Központi Iroda: Brassó

Telefonszám: 40 — Szigöncim: Wilczell

Az ország egyik legnagyobb és legjobb hírnevű iparvállalatát, mely a hazai közgazdasági életben jelentékeny tényezőt jelent és vezető szerepet visel, hat évtizeddel ezelőtt **Czell Frigyes** alapította. A keresztényfalvi szeszgyár volt az első vállalat, melynek első időben **Czell és Arzt** voltak a tulajdonosai. **Arzt** elhalálása után a vállalat **Czell Frigyes** egyedüli birtokába ment át és a tetterős, körültekintő üzletemberek sikerült a vállalatnak rövid időn belül nagy fellendülést biztosítani. Az alapító három fiának: **Frigyesnek**, **Károly** és **Vilmosnak** a vállalatba való bevonása után a céget „**Czell Frigyes és Fiai**” néven vezették tovább és a cégtulajdonosok együttes céltudatos, egymás kiegészítő tevékeny munkálkodásával a vállalat mindig szélesebb és kedvezőbb fejlődést nyert és Erdély minden részére kiterjeszkedett. Az iparvállalatokat szüntelenül nagyobbitották és modernül kiépítették. Az évek során úgy az alapító, mint három fia elhaltak és a cég mostani tulajdonosai az alapító unokái. Térjünk át az egyes üzemek ismertetésére.

Szeszgyár Keresztényfalva, Brassó mellett

A kezdetben kicsi gyárat, melyhez szép gazdaság is tartozik, az évek során mindjobban nagyobbitották és a szeszgyártmánya mindenütt a legjobb kelendősegre talált. A szeszfözde hízaldájából kikerülő hizott marhákat Bécsben, Münchenben és Budapesten mindig előszeretettel vásárolták. A keresztényfalva község körül fekvő falvagnak jólétet hozott a gyár, mivel a gyártáshoz szükségelt burgonyavásárlások által a lakosságot új kereseti forráshoz juttatta. A szeszgyár által termelt moslák az állattenyésztést is elősegítette. Az 1916. év őszén a gyár teljesen leégett, míg az 1919—1920. években teljesen újonnan felépítették és a legmodernebb berendezéssel ellátták.

Likörgyár Brassó

A gyár, mely elsőrangú készítményeivel már sok év óta a Barcaságban jó hírnevet szerzett, Erdélynek Romániához való csatolása óta jelentékeny nagyobbitást és berendezést nyert, úgy hogy gyártmányai — finom crème likörök, rum- és cognac — ma egész Nagyromániában elterjedtek és keresettek.

Monostori sörgyár Kolozsvár

A vállalatnak történelmi multja van, amennyiben a gyár helyén már a 16-ik században a jezsuita rend szerzetesei sört főztek. A főzdei telep a későbbi idő folyamán a róm. kath. státus birtokába ment át, melytől a Czell cég huzamosabb ideig bérelte, majd 1907. évben pedig örök áron megvette. Az 1909. évtől 1913. év végéig terjedő években a sörgyárat újonnan bővebb méretekben felépítették és a legmodernebb technikai vívmányoknak megfelelően berendezték. Míg régebben a sörgyártási lehetőség alig 5000 hektoliter volt, addig ma már a gyártási képesség a 100.000 hektolitert is meghaladja. A gyár villanyerőre van berendezve és jelenleg 120—140 alkalmazottat foglalkoztat.

A gyár főzohelyisége, gépháza, erjesztő- és ászokpincéi, fejtóosztálya ugy az építési elhelyezésére, valamint azok modern berendezésére való tekintettel, elsőrangú látványosságok. Gyártmányai: a világos „M o n o s t o r” sör és a barna „H e r c u l e s” tápsör elsőrangú minőségük folytán kitünő hírnévnek örvendenek és mindenütt keresettek. A sörgyár Nagyrománia északnyugati részének minden nevezetesebb városában és helyiségében fióküzleteket és raktárakat tart fenn, hogy gyártmányai minden helyen kaphatók legyenek.

Likörgyár Kolozsvár

A kolozsvári vállalat ezen ága is szolid üzleti munkájával jelentékeny, állandó vevőkört szerzett Kolozsvárt és vidékén.

Szesz és likörgyár Nagyszeben

A cég ezen fióktelepe több mint 20 óta áll fenn, amennyiben a régi Göllner-féle gyárak a cég tulajdonába mentek át és azon feladatát, hogy Nagyszeben és vidéke gazdasági életében hasznos szerepet töltsön be, a legjobban teljesíti.

Bornagykereskedések:

Brassó, Kolozsvár és Nagyszeben

A borüzlettel a cég már kezdettől fogva különös szeretettel foglalkozott és jelenleg is a legnagyobb figyelmet fordítja ezen üzletágra. Törekvése: legjobb küllő- és marosmenti borokat forgalomba hozni és csakugyan a Czell Frigyes és Fiai Dr. Czell Vilmos csoport cég pincéiben kezelt borok országszerte a legjobb hírnévnek örvendenek.

Friedrich Czell și Fii

Grupa Dr. Wilhelm Czell

Fabrici de spirt: Cristian lângă Brașov, Sibiu.

Fabrica de bere: Cluj.

Fabrici de rom și lichioruri: Brașov, Cluj, Sibiu.

Comerț engros de vinuri: Brașov, Cluj, Sibiu.

Economii: Cristian lângă Brașov, Sibiu.

Biroul central: Brașov

Adresa telegrafică: Wilczell — Telefon: 40

Aceasta întreprindere industrială, cunoscută și renumită în toată țara, care în economia noastră politică indigenă reprezintă un factor important și joacă un rol conducător, a fost întemeiată cu 6 decenii de Frideric Czell. Fabrica de spirt din Cristian este prima întreprindere, care la început a fost condusă sub firma Czell și Arzt. După moartea asociatului Arzt întreprinderea a trecut în posesiunea exclusivă a lui Frideric Czell și acestuia om de afaceri, grația energiei și imprudenței sale i-a izbutit în scurt timp, să urce nivelul întreprinderii fondată din mici începuturi. După ce a luat în întreprindere și pe fii săi: Frideric, Carol și Wilhelm firma a fost condusă nai departe ca: Frideric Czell și Fii și conștiinții de ținta prin comuna acțiune harnică complectată reciproc de către posesorii firmei, aceasta a luat, o tot mai largă întindere și dezvoltare favorabilă în toate

părțile Ardealului. Intreprinderile fabricilor au fost în continuă mărire și completate modern. În decursul anilor întemeitorul firmei precum și cei 3 fii ai săi murind, nepoții lui sunt astăzi posesorii firmei.

Fabrica de spirt Cristian lângă Brașov

Aceasta, la început mică fabrică, la care aparținea și economie frumoasă, a fost din ce în ce mărită în decursul anilor și productul ei spirtul, a găsit răsunet peste tot. Vitele îngreșate în crescătoria fabricii sau cumpărat cu prediloctiune la Viena și Budapesta. Satelor din prejurul Cristianului le-a adus fabrica avuție căci prin cumpărarea cartofilor a creat populației un nou izvor de câștig. În toamna anului 1916 fabrica a fost complet distrusă însă recondiționată în 1919—1920 și înzestrată cu cele mai moderne instalațiuni.

Fabrica de lichioruri Brașov

Aceasta fabrică ale cărei produse și-au câștigat încă de mulți ani un renume în Brașov și împrejurimi, dela alipirea Ardealului la vechiul Regat a fost mărită și înzestrată încât astăzi produsele ei lichiorurile creme fine, romurile și cognacurile sunt răspândite în toată România-Mare.

Fabrica de bere Mânăstur—Cluj

Aceasta întreprindere are un trecut istoric, ca în locul unde stă astăzi fabrica, clerul lezuiților a întreținut deja în secolul al 16-lea o fabrică de bere, care mai târziu a trecut în posesiunea clerului rom. cath. În anul 1907 firma Czell a cumpărat fabrica, după ce a ținut-o anterior 10 ani în arendă. În anii 1909—1913 fabrica de bere a fost din nou completată în măsură întinsă conform avantajelor tehnice. Pe când posibilitatea de producere înainte a fost de abea de 5000 hl. bere astăzi fabrica produce peste 100.000 hl. În prezent dă de lucru la 120—140 angajați, are pornire electrică, casă de fierbere, de mașini, pivnițe de zăcuire și fermentație ca și aparate pentru umplut, având toate instalațiuni moderne. Produsele: berea deschisă „MORNOSTOR” și berea nutritoare „HERCULES” se bucură de un mare renume și sunt preferite peste tot. Fabrica de bere are în toate localitățile mai însemnate din partea nord-vestică a României-Mari, filiale și depozite spre a se găsi pretutindeni produsele ei.

Fabrica de lichioruri Cluj

Și aceasta ramură a întreprinderii clujene are, în virtutea cinstitei purtări comerciale, un cerc întins de musierii, constanți în Cluj și împrejurime.

Fabrica de spirt și lichioruri Sibiu

Aceasta ramură din întreprinderile firmei există de peste 20 ani, toată fabrica Göttner trecând în posesiunea firmei și își îndeplinește scopul: în cea mai eminentă măsură să fie înrolată ca membru folositor al economiei politice din Sibiu și împrejurimi.

Comerț de vinuri Brașov, Cluj și Sibiu

Din partea firmei sa dat dela început cea mai mare atențiune și interes viori comerțului de vin. Este întotdeauna silită de-a aduce în circulație vinurile cele mai bune din valea Mureșului și Târnavelor din care cauză vinurile FRIDERIC CZELL & FII CRUPA Dr. WILHELM CZELL se bucură peste tot de cea mai bună reputație.

TARTALOMJEGYZÉK

ÁLTALÁNOS JOGI TUDNIVALÓK	A fegyelmi tanács	81
Lakás és üzlethelyiség	Nyugdíjak	82
A rekvirálás jogtalansága	Törvény az erdészei	
A lakbérleti törvény rendelkezései	oktatás szervezéséről	
A szerződések	Általános rendelkezések	83
Az árdrágítási törvény	Alsófoku erdészeti oktatás. Erdő-	
Bevezetés	őrmesterek (brigadieri silvic), er-	
Bevezető rendelkezések	dőőrök (pădurari) iskolái	83
Bűncselekmény és büntetések	Középfoku oktatás	83
Eljárás és itéllehozzatal	Felsőfoku oktatás	84
Befejező rendelkezések	A békeszerződés	
Az árdrágítási törvény végrehaj-	gazdasági rendelkezései	
tási utasítása	Jóvátételek	86
A regátbeli	Pénzügyi határozmányok	87
kereskedelmi jog	A volt magyar államjövendelmek	89
Intézkedések a könyvvezetéstől	A magyar állampolgárok részese-	
Kereskedelmi ügyletek	dése román vállalatoknál	89
Kereskedelmi társaságok	Magyarországi vállalatok fiókjai	90
A részvénytársaságok	A vámok	90
Váltócsekk és kereskedelmi meg-	A tisztességes verseny	90
bizók	A nemzetközi szerződések	90
A csődjog	Magánfelek tartozásai	91
A román erdőtörvény	A jogokról	92
Erdőigazgatás	Szerződések	92
Az erdők fentartása	A biztosításokról	93
Erdők üzeme	Választott törvényszékek	95
Irtás	Az ipari tulajdon védelme	95
Erdei legeltetés	Az alkotmány közgazdasági ren-	
A műszaki tanács	delkezései	94
Az állam, a megyék és községek,	KÖZIGAZGATÁS	
továbbá köz és jótékonyági in-	A román állampolgárságról	
tézmenyek erdőinek üzeme	szóló törvénytervezet	
A fa szállítása	A románok és idegenek jogairól	97
A kisbirtokosoknak az erdőkre,	A román állampolgárság megszer-	
tisztásokra, stb. vonatkozó tulaj-	zésének módja	98
donjoga és annak megállapítása	A naturalizálás feltételei	99
A kisbirtokosok által osztatlanul	A nacionalizálási eljárás és a kom-	
birt erdők üzeme	petens hatóságok	99
Az erdők őrzése és az erdőren-	A naturalizálás következményei	102
dészet	A román nemzetiség elvesztése és	
Vétségek, büntetések és eljárás	elnyerése	102
Az erdei vétségek üldözése	Optálás és a román állampolgar-	
Törvény az erdészeti	ságról való lemondás	104
személyzetről	Átmeneti és végleges intézkedések	106
Képesítési feltételek	A köziga z g a t á s	
Fokozatok és osztályok	r e f o r m j a	
Az erdészek létszáma	A község	108
Az erdei mérnökök előléptetése	A községi tanácsok hatásköre	110
Elmozdíthatatlanság, áthelyezhető-	A közgyűlés	110
ség	A járási beosztás eltörlése	110
Kötelesség, jogok, összeférhetet-	A közigazgatási faktorok felelős-	
lenség	sége	111
Fegyelmi büntetések és rendsza-	Külön törvény a városokról	111
bályok		

A k i v á n d o r l á s	
Hová kell a kérvényeket küldeni	112
Milyen okmányok szükségesek	112
A kisérő személyek okmányai	113
A kérvények elintézése	114
Milyen esetekben engedélyeznek utleveleket	114
A Z A D Ó	
Az adótörvény ismertetése	117
A z a d ó t ö r v é n y v é g r e h a j t á s i u t a s í t á s a	
Az egyenesadók osztályozása és természete	121
Földadó	121
Tőkeamatadó	125
Külföldi jövedelmek	125
A kölcsönök megadóztatása	126
A tantiemek adója	128
Az adók behajtása	129
A tőkeberuházások adója	133
A befizetés	133
A vállalati adó	134
Az adóköteles jövedelmek	134
Mi a vállalat	136
Az ipari épületek utáni adó	137
A munkáslakások	137
Illetmények levonása	139
A nyersanyagról	139
Ingatlanok amortizációja	140
A z a l k a l m a z o t t a k a d ó j a	
A fizetési adóra vonatkozó pénzügyi rendelet	146
A jövedelem kiszámítás	147
A M O N O P O L	
Intézkedések a sőről	153
Lőpor és robbanóanyagok	153
Játékkártya klubok és kaszinók részére	154
A monopolcikkek	154
Monopolnak szállított áruk elszámolása	154
B I Z T O S Í T Á S	
A b i z t o s í t á s i e l l e n - ő r z é s	
Értéken aluli és felüli biztosítások	158
Az „avulási” százalék	159
A „mentési költségek” megtérítése	160
A gyári üzemek biztosítása	161
A pótdíjak	161
Tűzbiztosítás előbecslés alapján	162
A biztosító mentési kötelezettsége	163
A szakértők feladata	164
A követelés elévülése	165
A biztosítás érvénytelenítése	165
A szállítmánybiztosítás	167
A károsult fél eljárása szállítmányi károknál	168
A termény- és jégkárbiztosítás	168
A betöréses lopás elleni biztosítás	170
A szavatossági biztosítás	170
A balesetbiztosítás	171
Az életbiztosítás	171
T E R M E L É S	
N a g y r o m á n i a n y e r s - a n y a g t e r m e l é s e	
A petroleum	175
Petroleumfinomítók	177
A petroleumtermékek exportja	177
A földgáz	178
A szénbányászat	179
Arany- és ezüsbányászat	180
A sóbányászat	181
A romániai kőbányák	181
A nagyromániai bányászat fejlődése 1919—1923-ig	183
A nyersolaj és termékeinek kivitele 1911—1923-ig	184
Erdélyi földgázstatisztika 1922-ben	184
Nagyrománia földgázprodukcója 1919—1923-ig	186
A szénbányászat	187
Arany- és ezüsbányászat 1922-ben	189
Sóbányászat 1922-ben	190
Kőbányászat 1922-ben	192
A z i n d e x	
Áru- és értékindex	193
Ruházati és egyéb vegyes cikkek indexe	195
Külföldi indexek	195
Ártáblázat	197
Az 1922. és 1923. évi indexvonalak	198
Élelmiszerek, ruházati és egyéb egyes életszükségleti cikkek indexe	199
Összefoglaló indexvonalak	200
Drágasági index	201
K Ü L K E R E S K E D E L E M	
A gabona	206
Az állatkivitel	207
A faexport	208
A petroleum	209
Az import	210
M U N K Á S Ü G Y E K	
M u n k a - é s m u n k á s v i s z o - n y o k R o m á n i á b a n	
A munkásság számának megoszlása helyenként	215
Munkabérek	216
S z ö v e t k e z e t e k	
Alapszabály és alapító okirat	217
Alapszabálymódosítás	217
Kedvezmények	218
A szövetkezeti központ jogköre	219

Az alkalmazottak katonai felmentése	
A felmentésre jogosultak	220
A kérvény tartalma	220
A külföldi munkások behozatala és elhelyezése	221
MŰSZAKI KALAUZ	
Az új vízjogi törvény	
A vízierők kihasználása	225
Vízparti rendelkezések	225
Koncessziók a hidraulikus erők kihasználására	226
Iparfejlesztés és iparfelügyelet	
Részvénytársaságok államsegélye	227
Kedvezményezett vállalatok adója	227
Havi statisztika	227
Anyagbeszerzés	228
Iparfelügyelet és kazánvizsgálat	228
SZÁLLÍTÁS ÉS VÁM	
Hogyan kell szállítani	
A csomagolás módja	233
A fuvarlevél kiállítása	234
A fuvarozási szerződés	235
A fuvardijszabás	235
Az utánvét	235
A vasut kötelessége vis major esetén	236
Az átvétel megtagadása	237
Sérülés és súlyhiány megállapítása	237
A vasut mentesülése a kártérítés alól	237
A kártérítés	238
A kártérítés elévülése	238
A vasuti kocsik megrendelése	239
Utólagos rendelkezések	241
Vámo l á s	
A vámbevallás	242
A helyes bevallás fontossága	243
A vámbüntetések	244
Külföldi szállítás	244
Kezelési illeték	246
Kocsitolási illeték	246
AZ ÜZLET	
Áruüzleti szokások Erdélyben és a Bánátban	
A szokások hatálya	251
Az ügylet megkötéséről, írásbeli elismeréséről	251
A vételárról	252
Szokásos adásvevési feltételek értelmé	252
A szállításra vonatkozó határozatok	253
A minőségre és minőségi kifogásra vonatkozó határozatok	254
A fizetésről	255
A késedelemről	256
A fizetésre képtelenségről	257
Gabonaneműek	257

Olajmagok	259
Hüvelyes vetemények	260
Liszt és őrlemények	260
Szalonna	261
Bor	261
Szesz	263
Bőrök, szörme és szücsárúk	264
Gyapju	265
Tüzifa	266
Nacionalizálási és működési engedély	
Nacionalizálási tervezete	269
A moratórium-törvény	272
Idegen vagyonok felszámolása	
A volt ellenséges alattvalóknak román adósok ellen fennálló követeléseibe behajtása és az előbbiekre román hitelezőinek ki-elégítése	287
A PÉNZ	
A Creditul Industrial	
A Creditul Industrial (Ipari Hitelintézet) alapszabályai	295
A nagyromániai bankok országos szövetsége	
A szövetség elnevezése és székhelye	302
A szövetség célja	302
Tagok, tagsági jogok és kötele-ségek	303
A szövetség alapjai	304
A szövetség szervezete	304
A közgyűlés	304
A Központi Tanács	305
Az igazgatósági bizottság	306
A felügyelő-bizottság	306
A döntőbírói bizottságok	307
Vegyes és átmeneti intézkedések	307
A devizatorvény	
Rendelkezések a törvényhez	311
A devizakereskedelemre jogosított bankok Romániában	315
Az erdélyi és bánáti pénzüzetek kompassza	320
FÜGGELÉK	
Törvény a háboru idején eltűnt egyének holtánnyilváníásáról	386
A román állampolgárság elnyeréséről és elvesztéséről szóló törvény kiegészítése	388
Naturalizálás	388
A román nemzetiség elvesztése és elnyerése	389
Optálás és román állampolgárságról való lemondás	389
Átmeneti és végleges intézkedések	389
CÉGLEIRÁSOK	

ALAPÍTÁSI
ÉV : 1920

ALAPTŐKE :
15,000.000 Lei

Industria Sârmei S. A.

Drahtindustrie A.G.

Sodronyipar Rt.

Központ: Cluj-Kolozsvár, Calea Victoriei 29

Levélcim: Postafiók 12. Táviratcim: Ferrum.
Távbeszélő 3-47, Folyószámla Banca Centrala
pentru Industrie și Comerț Soc. Anon. Cluj

G y á r: Ghiris-Aries (Aranyosgyéres), Torda-aranyos-megye
Vasuti állomás: Câmpia Turzii.

Gyárt: Hengerhuzalt, belonvasat, vashuzalt
(lággy, kemény és rezezett), sodronyszeget,
tüskés huzalt, butorrugót, irodakapcsot.

Napi termelés 3 vagon!

IPARI TERMÉKEK FORGALOMBAHOZÁTI RÉSZV. TÁRS.
EGYEDÁRUSÍTÁS
FERARIA
CLUJ, CALEA VICTORIEI 29

Levélcim Postafiók
12

TELEFON
4-40

Táviratcim: Feraria

**Societatea Anonimă
Lomási Erdőipar**

**Forestiera din Lomasi
Részvénytársaság**

Produce cherestea de molift
și brad în diferite dimensiuni

Mindennemű luc- és jegenye-
fenyő anyagok termelése

Adresa telegrafică:
Sürgőnycim:

Lomási Arad

Fabrica de cherestea:
Gőzfűrész:

Gara Galași-Fereastră

Biroul Central:
Központi iroda:

**Arad, Bulevardul
Regele Ferdinand No. 22**

Átutalásokat

*Magyarországba, Ausztriába,
Csehszlovákiába, Németországba stb.*
fix áron vagy napi árfolyamon legelőnyösebben és
legjutányosabban a

Mezőgazdasági Bank és Takarékpénztár

**CLUJ-KOLOZSVÁR, Piața Unirii (Mályás-
király-tér) 9. sz. és fiókintézete DÉS eszközöl**

Foglalkozik a banküzlet összes ágazataival
Betéteket legmagasabban kamatoztat

„BALKÁN IMPEX”

**BALKAN EXPORT-IMPORT
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG**

TIMIȘOARA

*Gyarmatárú-, vegyetechnikai,
textil- és uridivatosztályok*

**TEMESI
AGRÁR TAKARÉK-
PÉNZTÁR
RT.**

KÖZPONT: TIMIȘOARA I.,
PIAȚA LIBERTĂȚII (PRINZ
EUGEN PLATZ)

5 SZÁM
TELEFON SZÁMOK:
6, 14-66, 16-74,
16-75

FIÓK: ARAD,
STRADA BRĂTIANU
(WEITZER J. UTCA) 11
TELEFON SZÁMOK:
800, 801
803

*A Banca Comerciala
Italiana si Romana,
Bukarest, szövetséges
intézete — A Banca
Comerciala Italiana
Milano, képvisellete*

TAVIRAT-
CIM
AGRAR

Gyorsan és előnyösen bonyolít
le mindennemű banküzemi ügy-
leteket, Előlegeket folyósít áruk-
ra. Atutalási megbízásokat telje-
sit a bel- és külföld minden
piacán — Elad vámcekket

**TEMESER
AGRAR SPAR-
KASSA
A. G.**

ZENTRALE: TIMIȘOARA I.,
PIAȚA LIBERTĂȚII (PRINZ EUGEN
PLAZ) 5

TELEFON:
6, 14-66, 16-74,
16-75

FILIALE: ARAD,
STRADA BRĂTIANU
(J. WEITZER-GASSE) 11

TELEFON:
800, 801,
803

Effek'urit prompt und ku'ant
Banktransaktionen aller Art. Ge-
währt Vorschüsse auf Waren.
Übernimmt Überweisungsaufträ-
ge auf sämtl. Plätze des In- u. Aus-
landes. Verkauf von Zolcheques

TELEGRAMM-
ADRESSE
AGRAR

*Affiliation der Banca
Comerciala, italiana
si Romana Bukarest.
Repräsentanz der
Banca Comerciala
Italiana Milano*

ALBINA

Alaptőke: Lei 25,000.000.—
Tartalékok: Lei 15,000.000.—

takarék- és hitelintézet, Sibiiu

ELFOGAD:

betéteket folyószámlára és könyvecskére, a betétkamatadót az intézet a sajátjából fizeti. Folyósít mindennemű kölcsönöket. — Atutalásokat eszközöl és elfogad értékeket behajtásra a bel- és külföld területén. Közvetít amerikai kifizetéseket. Mindezeket a legkedvezőbb feltételek mellett. Bármily felvilágosítással készséggel szolgál teljesen díj-talanul a központ, valamint ez összes fiókok.

A legrégebb román pénzügyintézet egész Románia területén
Alakult: 1872. évben

F I Ó K O K:
Braşov, Bucureşti, Cluj,
Lugoj, Mediaş, Timi-
şoara és Târgu-Mureş
Ügynökség: Sânmărtin

„LEDA“

Vegyipar cikkek gyár Részv. Társaság
Fabrică de produse chimice Soc. An.

TIMIŞOARA

A legmodernebb berendezéssel és elsőrangú szaktekintélyek közreműködésével a legjobb minőségben gyárt: különböző lakk és lakkfestékeket, firnist, nyomdafestéket, terpentinpótlékot, kocsi-kenőcsöt, fénymázat, bőr- és fegyverzsirt, cipőkrémet, parkett-pasztát és kékítőessenciát.

Alaptőke: 9 millió lei, évi forgalom
25 millió lei, 200 léerő, 120 munkás
Telefon: 59, Sürgőnycim: „Leda“

A legnagyobb angol
posztógyári lerakat!

△POSTÁVÁRIA△
AURORA
POSZTÓÁRUHÁZ

Cluj, Piața Mihai
Viteazul No. 35.

**Pesti Magyar
Kereskedelmi Bank
aradi fiókja**

Arad, Bulevard Regina Maria No. 14

Foglalkozik a banküzlet minden ágával

Deviza-osztály

Telefon 500 és 608

Aradi Általános

Takarékpénztár Rt., Arad

Bul. Regina Maria (Andrássy-tér) 5

◆
Részvénytőke: 6,000,000 Lei

Elfogad betéteket előnyös
kamatotatással. Hiteleket fo-
lyósít. Elad és vesz külföldi
kítetésekkel a legelőnyösebb
napi árfolyamon. Átutalásó-
kat a belföld bármely részére
gyorsan és pontosan teljesít

MAROSVÁSÁRHELYI TAKARÉKPÉNZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ALAPÍTÁSI ÉV: 1869.

RÉSZVÉNYTŐKE ÉS TARTALÉKALAP:

10,000.000 LEI

FIÓKOK:

BESZTERCZE ÉS SZÁSZRÉGEN

ÉRDEKKÖRÉHEZ
TARTOZÓ VÁLLALATOK:

Erdélyi malom, faipar
és árukereskedelmi rt.,
Mestitz-féle faipari rt.,
Bucher-féle vasáru rt.,
„Stella“ árukeres-
kedelmi rt.

CASSA DE ECONOMIE DIN TÂRGUL-MUREȘ SOCIETATE ANONIMĂ

FONDAT: 1869.

SUCURSALE:

BISTRIȚA, REGHINUL - SĂSESC

CAPITAL ȘI FOND DE REZERVĂ:

LEI 10,000.000

Kontinentale Vaskereskedelmi Társaság Kern és Zsa Cluj, Piata Garej Nr.3

(H i t e l b a n k A r u r a k t á r)

Telefon interurban 9—50 Távirati cím : Ferrokontinent

A witkowitzi csőhenger-
mű és vasgyár vezér-
képviselője, a cseh vas-
kartell eladási irodója

Szállít clujli raktáráról:

mindennemű és minden méretű rudvasat, idomvasat, belonvasat, a broncsvasat, vasgerendát, fekete és horganyzolt lemezeket, fehérbádogot, sodronyszegyet, sodronyl, tűskészítőt, lópatkószeget, kovácsoltvas gázcsöveket, varratnélküli forrcsöveket, eredeti „G. F.” jelű fekete és horganyzott lágyöntésű (Temperguss) csőkapcsoló részeket (fittingeket), farjáni szerárul.

A cseh vaskartellhez tartozó művekből:

nyersvasat minden minőségben, vasuti kerékpárokat, teljes kazánokat, vagy ezek alkatrészeit, nevezetesen kazánaljákat, vaskonstruktókat, teljes hidakat, gépöntvényeket, kovácsolt vasdarabokat, önlítvascsöveket, nyomó és furócsöveket, villamosforrasztású csöveket, mechanizációs kapaárul, amoniákat, szalmiák-szeszt, chamollot, stb.

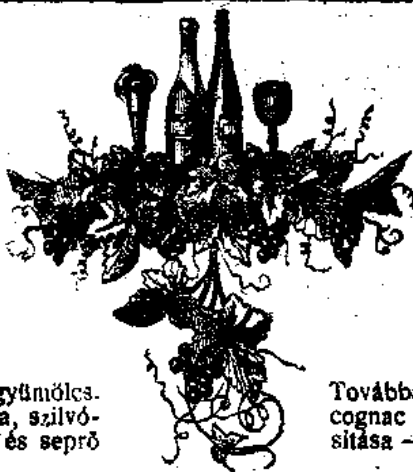

KIMMEL J. ÉS C. RT.

BORNAGYKERESKEDÉSE, TIMIȘOARA

Alapított: 1912. évben

Sürgőny cím: Kimmela Timișoara

Saját termelésű gyümölcs-
pálinkák: juica, szilvó-
rium, törköly és seprő

Továbbá: likörök és
cognac nagyban áru-
sítása — Hordógyár

KÖZGAZDASÁGI BANK RT.

BANCA ECONOMICĂ S. A.

DICSŐSZENTMÁRTON (DICIOSANMĂRTIN)

Telefon: Igazgatóság 36, pénztár 38 :: Sürgőny cím — Adresa telegr. „Coloniales”

Affiliált intézetek:
Hosszuaszó, Balázsfalva,
Segesvár, Balavásár, Radnót

Alapítke - capital:
2,000.000 lei

Institute affiliate in:
Blaj, Hususău, Sighi-
șoara, Balaușer, Ernut

Külföldi Építő Rt., Dicsőszentmárton

Construcția Tarnaveana S.P.A. Diciosânmărtin

Gázzal égetett téglá, cserép, kútitéglá, alagsó
Telefon: Igazgatóság 25, gyártelep 59 szám

ERDÉLYI LESZÁMITOLÓ- ÉS PÉNZVÁLTÓ BANK RT CLUJ

PIATA UNIRII 29
(Bánffy palota)

Legelőnyösebben eszközöl
belföldi átutalásokat
minden országba,
vesz és elad
idegen valutákat,
előford magas kamatozás mellett
betéteket
folyó- és csekkszámmlára,
külánsan vezet keresztül
tőzsdei megbizásokat,
a bukaresti, budapesti és wieni stb. tőzsdéken,
átvesz értékeket megőrzés végett letétbe és
tűz- és betörésmentes
safe depositba

ELSŐ ARADI TÜKÖRGYÁR

ARAD, STR. COLONEL
PAULIAN (FÁBIAN
LÁSZLÓ-ÚJ.)

2

Elsőül a bármilyen a legtöbbesbb
igényeknek is megfelelő munkát. — Jó
és rossz tükröket magas áron vesz. —
Mégvaló tükröket ultra fonsoroz, azo-
kat bármely méretre és formára átalakít.

VILLANYERŐRE
BERENDEZETT TÜKÖR- ÉS
ÜVEOCSISZOLDA

LIGNUM ERDŐÉRTÉKESÍTŐ VÁLLALAT

BIZOMÁNY — ÜGYNÖKSÉG:
ARAD, (MINORITA-PALOTA)
TELEFONSZÁM: 905

Üzletiágak:

Erdők vétele és eladása
Fa (Épületek, asztalosáru, gerszámfa,
műfa; talpa, tűzifa). Faszén
Iparvasuti berendezések.
(Mozdonyok, kocsk, alnak, kőtenyagok)
Famegmunkáló gépek (gátterek, gyalu-
gépek, körfűrész, azalagfűrész stb.)
Éle műszerek (Munkások részére)

MÉSZ, FEDŐCSERÉP, PALA I

Cassa de Păstrare a Judejului Arad

Aradmegyei Takarékpénztár

Arader Komitatssparkassa

*Foglalkozik a bank-
üzlet minden ágával*

Részvénytőke
és tartalék-
alapok

13,500.000
Lei

Alapítottott
1870 ben

Magazin de tricotate En Gros

LÁSZLÓ ÉS BERGNER CLUJ

Kötött áruk nagykereskedése — Str. Reg. Maria 18

SZATMÁRVÁRMEGYEI

TAKARÉKPÉNZTÁR

RÉSZVÉNY-

TÁRSASÁG

SZATMÁR

**TERMÉNY- ÉS
ÁRURAKTÁRA
A VASUTI ÁLLÓ-
MÁS MELLETT**

Érdekközösség-
ben a Magyar
Általános Hitel-
bankkal. Alap-
tőke 6.000.000
lei. Tartaléktőke
710.000 lei. —
Minden a bank-
szakmához tar-
tozó ügyletet
legelőnyösebb
feltételek mel-
lett teljesít

COLONIALE kereskedelmi Rt.

MAROSVÁSÁRHELY. — Ajánlja fűszer, gyarmatáru
export-import cikkeket. A Temesvári Művelődés Con-
cernhez tartozó összes malmok lisztjeinek tárolakata

Furnizor de Cuișe

Regale Pomișe

**Producțiunea Forestieră
Regnicolară S. A.
Landes Holzproduktions
Aktiengesellschaft
Országos Fatermelő R. T.**

und ihrem
Konzern angehörende
**Marosvölgyer Holzproduktions A. G.
Székpataker Waldindustrie A. G.
Brașov (Brassó)**

Strada Brutarilor
No. 7

Fabrici de cherestea • Dampfsägewerke

Gőzfűrészek
 Toplița-Română, Székpatak,
 Varviz, Voglab, Sandominic, Sanstimon,
 Sibiu

Erzeugt:
 Fichten-, Tannen-Schnittmaterial,
 Spaltware, Bezimmerles Kantholz, Sparren,
 Rundholz, Grubenholz, Londinen,
 Rundstangen, Schindel,
 weiches, hartes
 Brennholz
 etc.

Telegramme

OFA

Sürgöncim

BRAȘOV

**S. A. FORESTIERA
DIN CĂLĂȚELE**

**PUHAFÁ
TERMELEŚ**

**CLUJ-KOLOZSVÁR
TELEFON SZÁM: 139**

**KALOTASZEGI
ERDŐIPAR RT.**

**Csetey-^{si} Seitz
Arad**

**Balev. Regele Ferdinand
(volt Boros Béni-tér) 14**

Vasárak, műszaki cikkek,
szerszámok, armaturák,
gázcsövek, gépek, gatter-
körfűrész, kereszt és ha-
sas fűrészek, bányászati
felszerelések, minden
iparág részére caiszoló,
főnyosító korongok,
fémkövek, fémek

**gazdasági felszerelések
olajok, kül- és
belföldi gépszjak
nagy raktára**

**EUGEN SIPOS CLUJ
PIAȚA UNIRII 17**

*Erdély legnagyobb és legmegbízhatóbb harisnyáüzlete.
Eladás nagyban és kicsinyben.*

IFJ. WARGA DÁNIEL ÖRÖKÖSEI

Első Erdélyi papirlemez-gyára.

KOLOZSVÁRT

*Irodai telefon 598
Ferdinand király-ut 46*

*Gyári telefon 279
Kajántói-ut 69. szám*

Gyárt minden vastagságban

papirlemezt

Telefon: Bankosztály 109, 203 Árusztály 9, Raktárház 323.

**Magyar Általános Hitelbank
Brassói Filókja**

**Banca Generală Ungară de
Credit Sucursala Braşov**

**Filiale der Ungarischen Allg.
Creditbank in Kronstadt**

Sargöncim: Hitel. Telegramm: Credit

HAZAI FATERMELOŐ RT ARAD

MINDENMŰ KE-
MÉNY- ÉS
PUHAFATERMELES

Ptireszüzemek: Arad, Gyergyósalámás és Hosszmező.
Erdőüzemek: Arad, Bihar, Hunyad, Krassószörény, Csik, Máramaros megyékben

KÖZPONTI IRODA: ARAD,
BULEVARDUL REGELE FER-
DINAND 20

Banca Economică Națională S. A.

Közgazdasági Bank Rt., Cluj

Foglalkozik minden a bankszak-
mába vágó üzletekkel. Betéteket
a legmagasabban kamatoztal és
felmondás nélkül fizeti vissza.
Vállal külföldi átutalásokat
a világ összes piacára
a legelőcsőbb napi
árfolyamon

Serényi Dezső

pamut, cérna- és vívidórnagykereskedés
Timișoara (Temesvár)
Strada Palanca 1 — Telefon: 118

Garantált 400 yardos „Kutyatej”-jegyű és
„Román Zászló”-jegyű cérnagygarnok vezér-
képviselete és gyári áruraktára Nagyrománia
részére. Eladások napi lírakurzus szerinti,
lelért vagy líra átutalás ellenében. Ezenkívül
az összes pamutérak, alsószől, határya-
k (pamutok, stb. stb. — Telegramm: „Agil”

Arad
Bul. Regele
Ferdinand 11

◆ Zsák, zsinor, kötél, ◆

◆ ponyva, kecsker, ten- ◆

◆ és jutagyártmányok ◆

Háló-
és függőágyak
készítése

Zsákkölcshuzás

Telefon-szám
700

Adr. telegrafică:
Polimport

**COMMISSION
AGENTURÄ
IMPORT-EXPORT**

IOAN POLONYI ŞI SOTII

Primesc reprezentanţa firmelor cu nume bun de
orice branşă precum şi orice fel de mărfuri pentru
revânzarea în comision din proprii magazine

CLUJ, PIATA UNIRII 21 - TELEFON: 99

Văltălim *bármily* szakmába vágó előkező
versenyképes cégek képviselőit és áruk-
nak saját rakitáruikból való bizományi eladását

POLONYI JÁNOS ÉS TSAI

**IMPORT-EXPORT
ÜGYNÖKSÉG
BIZOMÁNY**

Sürgönycim:
Polimport

HENRY

Heinrich KLINGER Henrik

Fabrică de ţesut -- Szövőgyár -- Webfabrik
SFÂNTUL GHEORGHE -- SEPSISZENTGYÖRÖY

<p>Pânzături de în Cas- şasfuri, Feţe de mese, prosoape, Lingerie de pat, Pânză de captuse- ală, Şofie pentru Dame, Şofie pentru pantalone, Barcheturi, Pânză de filtru, Pânză pentru ru- louri, Pânză pentru saltele, Lingerie pentru spitaluri, Lingerie pen- tra hoteluri etc., Saltele burdofuri de canepă, Saltele de lute pentru lăini cereale, sare şi ciment etc. şi alte mărfuri din bumbac în şi canepă pentru orice scop se furnizează în caltă, ca în timpul pacei</p>	<p>Gyárt és szállít: Tiszta leavászón, Le- pedők, Törül. öszk Asz- talabrosz, Ágyfehérne- mü, Béléavásznak, Ru- haszövetek, Nadrág- szőites, Borkel, Szűrő- kendők, Ablakredőny- zsávoly, Madraczsávoly, Kórházi fehérneműk, Szállodal fehérneműk slb. — Szalmazsákok, kenderfűmők, vízmen- tes ponyvák, Julazsa- kok, liszt, gabona, só, ciment s'b. részere és egyéb len- és pamutszövetek ismeri béké-ll minőségben</p>	<p>Reinleinen, Leintücher Tischtücher, Hand- tücher, Bettzeuge, Fut- terwaren, Kleiderlei- nen, Hosenzeuge, Ber- chende Filtertücher, Kollektengradl, Mai- ratzengradl, Spi- talwäsche, Hotelwä- sche etc. — Hanf- schlächts, Strohsäcke, wasserdichte Decken, Lutesäcke für Mehl, Frucht, Salz und Cement etc. u. andere Waren aus Baumwolle, Flachs u. Hanf für jeden Zweck erzeugt und liefert in Friedenqualität.</p>
--	---	---

ENDETAIL

BUTOR

ENGRASS

Modern háló, ebédő stb. legolcsóbb beszerzési
forrása csak

ADALBERT FISCHER & CO.

CLUJ, CALEA REGELE FERDINAND 61. TELEFON 579

Hajlitott butorban nagy gyári lerakat

»FORESTA ROMÂNĂ«

SOCIETATE ANONIMĂ
PENTRU INDUSTRIA ȘI COMERCIUL LEMNULUI

Telefon: 240

Adresa telegrafică: Forestalemnul

Casașă postală: 2

SECȚIA DE VÂNZARE
PENTRU TRANSILVANIA, CLUJ

Telefon No. 2

Fondat 1860

Mare comerciant de vin,
ferbătorii de rachiu de prune
și trebere, fabrică de rom de licher

Eduard Bing Arad

Weingrosshandlung, Silvayitz und
Treberbrennereien, Rum-
und Liqueur-Fabrik

Gegründet 1860

Telefon No. 2

TELEFON:
6—76**CENTRAL**TELEFON:
6—76

RÖVID- KÖTŐTÁRUK KIZÁRÓLAGOS NAGYBANI ELADÁSA,
ENGROSS — NAGYKERESKEDÉS
KOLOZSVÁR CAL. VICTORIEI 1.

FONCIERA

ÁLTALÁNOS
 BIZTOSÍTÓ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
 CLUJ

Elfogad tűz-, baleset-, szavatossági-, betörés-, jég-, szálltmány
 és életbiztosításokat a legkedvezőbb díjtételek és feltételek mellett

Képviseletek

az ország minden nagyobb helyiségében

Központi igazgatóság:
Cluj, Calea Regele Ferdinand No. 38
Banca Agrară palota

A Magyar Általános Hitelbank
 Nagyváradi Fiókjának Árusztálya

Széghelyein:
INTEREXIM,
 Oradea-Mare

INTEREXIM
Oradea-Mare, Str. Prințul Carol 9

Telefonszám:
 17—52

Szállít kizárólag viszontelárúsítóknak: Vasárakat és műszaki cik-
 keket, gyarmatarút és vegyszeti cikkeket, kender és jutaarút

K a r b i d
Mésznitrogén
Maronátron
Chlorcalcium

NITROGEN

Műtrágya- és Vegyipar Rt.
DICSŐSZENTMÁRTON

O x i g e n
A m m o n i á k
H y d r o g e n
N i t r o g e n
C h l o r

Sűrített és csepfolyós gázok

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Részvénytársaság

Kolozsvár, Piața Unirii (volt Mátyás Király-tér) 7.

**Alapítókéje: 16,000.000 lei
Tartalékok cca 15,000.000 lei**

FIÓKJAI:

Désea, Dicsőszentmártonban, Gyulafehérváron és Marosvásárhelyen

AFFILIÁLT INTÉZETEI:

Torda-aranyosvármegyei Takarékpénztár Részvénytársaság, Tordán
Udvarhelymegyei Takarékpénztár Részvénytársaság, Székelyudvarhelyen
Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár Rt., Nagyenyeden

Áruraktárai a vasúti állomás mellett

Betéteket elfogad, váltókat leszámít, átutalásokat teljesít

Safe deposit

Mindenféle bankszerű üzletet előnyösen végez

Léderer és Kálmán-féle szeszgyár és gőzmalomrt.

Oradea-Mare (Nagyvárad)

Telefon 25 és 897

Alapított 1857-ben

Bucher-féle Vasáru Rt.

Alapítva
1852

Târgu-Mureș—M.-Vásárhely

Telefon
86

◆
VASÁRUK NAGYBAN
ÉS KICSINYBEN A LEGOLCSÓBB
NAPI ÁRON

Kocsilámpák, mindennemű rudvasak, vaslemezek, kovács- és lakatos-
szerszámok, épület- és bútortárgyak, öntött és zománczott
lemezedények, gazdasági cikkek állandó nagyraktára

A legjobb minőségű aszfalt-fedőpapír lerakata

NEUMANN M.

FÉRFI ÉS FIU RUHÁK

CLUJ, PIATA UNIRII 14

S. A. MECANO A. G.

Technische Materialien aller Art, Benzin und Rohölmotoren, Dieselmotoren, Elektromotoren, Lokomobilen, Dampfmaschinen, Dampfturbinen, Generatoren, Pumpen für alle Zwecke Dampfkessel, Brücken jeder Art, Einrichtung von Wasserkraftanlagen, Wasserleitungen, Zentralheizung, Badeeinrichtungen jeder Art, Telefoneinrichtungen, Personen und Lastaufzüge, Eisenkonstruktionen für die gesamte Industrie, Hallen in Eisenkonstruktion, Mecharische Transportanlagen, Eindeckungen von Glas, Lokomotiven für Normal und Kleinspuren, Transmissionen, etc., etc., Einrichtungen von Kohlen und Erzgruben, Maschinen für die Holzindustrie, Ziegelfabriks-Einrichtungen, Trocknungsanlagen für Industrie und Landwirtschaft, Anlagen zur Gewinnung von Metallen, Maschinelle Einrichtungen für Hartzerkleinerung, Maschinen für die Drahtindustrie, Maschinen für die Zelluloid-Industrie' Maschinen und Kühlanlagen für alle Zwecke, Mühlen Einrichtungen, etc., etc.

**Sucursala-Filialen: Cluj, București,
Cernăuți, Oradea-Mare, Ploiești,
Chișinău**

Magazin Central de faină și cereale Központi liszt- és terményraktár

**Cluj, Piața Mihai Viteazul
(volt Széchenyi-tér) No. 18**

Telefon: 455. :--: Sürgöncim — Telegramme: Cereale

MUNDUS
ÉS BORLOVA
ARMENISI
FAIPAR
RT

TIMISOARA
BELVÁROS, LÖFFLER-
PALOTA

TELEFON:
TIMISOARA 9-62
CARANSEBES 39
BOROSINEU 5
SÜRGÖNYCIM:
BORÓRPA

GÓZPÜRÉSZ
ÉS ERDŐÜZEMEK:
CARANSEBES, ARMENIS,
REMET ÉS VALEA-
IADULUI
FURNIRGYÁR:
CARANSEBES
HAJLITOTT BUTORCYÁR:
BOROSINEU

BUTORT

ajtót, ablakot, parkettát, Esslingeni ablakredőnyöket

Műasztalosgyár Rt.
 Cluj, Str. Gheorghe Baritiu 28.

Szilágyi & Co.
Arad

ALAPITTATOTT 1905. TELEFON 5.56.

 Megnagyobbított
 gyárunkból szállítunk kitünő
 minőségben és bármily
 mennyiségben

Fayence és Mayolika kályhát

 Fehér és rózsaszín
kőedényt
Virágcserepet
 minden méretben

**Magas hőfoku tűzálló
 chamotte téglát**

bármely üzemhez

Forgalmi Bank
Rt. Cluj
!

 Foglalkozik a bank-
 üzlet minden ágával

**Siebenbürgische Industrie-
u. Handelsbank A.-G.
Kronstadt**

Actiencapital 10.000.000 Lei

Actiencapital 10.000.000 Lei

Beteiligt sich an industrie- u. handelsunternehmungen

Billigste überweisungsstelle ins in- und ausland. Übernimmt alle Bankmässigen Transactionen

**Succesorii lui Alexa Jacob și soții
Proprietarii
Ferdinand Nagyfaludi și Samu Weisz
C L U J**

Piața Mihai Viteazul 30. Telefon No. 3-18.

Fabrică de spirit, rum și licher. Pivnițele de vin.
Vânzare engros și detal. Adresa telegr. „Ietu“.
Uradałmi fajborok és likörkülönlegességek.
Szesz, rum- és likörgyár. Borpincészet. Árulistás nagyban
és kicsinyben. Sürgőncim „Ietu“.

**Jakab Elek és Társai Utódal
Tulajdonosok
Nagyfaludi Nándor és Weisz Samu
K O L O Z S V Á R**
Széchenyi-tér 30. - Interurban telefon 3-18.

„Photogen“

Petroleumfinomító Részvénytársaság

Braşov

Gyárt: kőolajat, benzint, minden fajta gázban, kőszén-
és nehéz gépkendőkormányolajat, hajóolajat, tolvá-
zsirt és kocsikenőcsöket, asfalt és kátrány
termékeket, továbbá fedéllemex a legjobb
kivitelben. — Export szállítások Európa összes
országába. — Sürgőncim Photogen, Braşov.

Telefon: Kereske-
delmi iroda 21, 69.
Gyár: 6-81 és 1-90.

Raktárak: Kolozsvár, Nagyvárad és Arad.

Erdélyi Egyesült Kereskedelmi

Déva

Rt.

Déva

Yáíratcím: Egyesült, Telefonok: Vezérigazgató 77. áruosztály 44

Szemesbogyóktól, malomvillámai érdekűőségben
a Transylvian Conserveyás, mint sós, „Cölarina“ kenyér- és tészligyár rt és „Agrária“
gyümölcsértékesítő és központi szeszítő szövetkezettel

Klein Vilmos

örökösül

Timișoara
Regale Ferdinand

Szücs Pál

terménykereskedő Arad

Nagykárolyi Önsegélyző Népbank

Careii-Mari

Távirati cím: Népbank. — Alapítva 1870-ben.
Alaptőke: 1.200.000 lei. Tartaléktőke 1.200,00 lei

Közraktára
Vasutátfontás mellett, iparvágánnyal. Átvész
beraktározásra mindennemű terményt és keres-
kedelmi árut, azokra lombardkölcsönt nyújt.
Áruk bizományi eladását legelőnyösebben
eszközi.

Bankosztály
Elfogad betéteket takarékkönyvre és folyó-
számlára, folyósít kölcsönöket, elintézi tőzsdéi
megbízásokat, leggyorsabban eszközöl átuta-
lásokat, kifizetéseket, kiállít utleveleket külföldi
Pécokra.
Külföldi Közvetlen levelezők:
Budapest, Wien, Berlin, Prága, Milánó, Zürich

F R U M E N T A

Terménykereskedelmi Rt. Központ: Careii-Mari
Távirati cím: Frumenta.

Telepek és képviselők:
Bucarest, Craiova, Giurgiu, Jassi, Brassó,
Budapest, Wien, Berlin, Steffin, Danzig, Strass-
burg, Bologna, Zürich, Kopenhága. 000000

Terményosztálya:
Üzletköre kiterjed mindennemű gabona, hüve-
lyes, gyümölcs, takarmányneműek, sily. árak
ki- és bevételére saját számlára és bizományban.

Grossmann**Jenő**vas-, fém- és műszaki üzlet
Oradea - Mare

Baross-utca 10

Szállít

Mindenféle fűrészgép felszerelési cik-
keket u. m. Remscheidi galter, kör- és
hasasfűrészeket, eredeti „Poljanski”-
féle plankácsokat, Morokuthi csipőket,
sínszeget, síncsavarokat, Rothschild-
féle talpfakapcsot, gáz- és forrcsőveket,
rézrudakat, lemezt és csöveket, vasúti
kerekeket, mozdonyrészeket, németor-
szági stb. gyárakból, vizállás mutató
készülékeket, I. angol gépszijakat és
Morgenstern-féle víziszűrő készületeket.

Telefon : 2 - 86.

Sürgőny cím : „Grossmaschin”.

Szatmári Takarékpénztár Egyesület Gazdasági és Népbank Rt

Alapítva 1867-ben
Alap- és tartalékiőké 3.600,000 Lei

**Foglalkozik
a banküzletek minden ágával**

MENDEL

Sörlőzde és Kereskedelmi

Rt

Turda-Torda

Gyártmányal a híres

Gloria ^{dupla} _{maláta} tápsör

V I L Á G O S

Korona sör

A Szatmári Leszámítoló- és Kereskedelmi Bank Rt.

Alaptőke 10 millió lei. Tartaléktőke 1 és fél millió lei.

Tartalékbetét állomány 30 millió lei

Vesz és elad mindenemű idegen pénzeket és amerikai chequeket bevált. Kécsőnkét legelőnyösebben folyósít. A „Generala” bukaresti biztosító társaság, valamint az „Asicurazione Generali” triesti biztosító társaság főgynöksége.

Bármely összeg erejéig kifizetéseket vállal

Bucarestbe és bárhová leuben — Bécsen keresztül bárhová osztrák koronában — Prágán keresztül bárhová cseh koronában — Berlinen keresztül bárhová márkában — Fiumén keresztül bárhová lírában — Budapesten keresztül bárhová magyar koronában.

Betéteket könyvecskére és folyószámlára gyűjtőcsőzöztetésre elfogad és azokat kívánatra azonnal hármikor visszafizeti.

» Helios «

Kötő- és Kötőszövőgyár

Rt
Târgu-Mureş
Marosvásárhely

Bernát

Papírosárúházzal
könyvnyomda

üzleti
könyvgyár

Cluj

Kolozsvár - Telefon 487, 975

Magyar
 Általános Hitelbank
 Temesvári Fiókja

Banca Generala

Ungara de Credit
 Sucursala Timișoara

Filiale der **U**ngarischen
 Allgemeinen Creditbank
 in Temesvár

Telefonszámok: 1-96, 6-98, 11-45.

S ű r g ö n y c i m : **H** i t e l .
T e l e g r a m m : **C** r e d i t .

Banca Centrala

pentru Industrie și Comerț S. A.

Sediul

Cluj

Telefon: Central 133, 119, 783, 677, 329. Magazin de manufactura: 1085.
Depozitele Centrale: No. 871. Garaj: No. 1093.

Filiale:

**Arad, Sibiu, Alba-Iulia, Turda,
Oradea-Mare, Bistrița
și Hațeg**

Capital Lei 50.000.000

Sectia de Mărfuri:
Cumpara și vinde, exporteaza și impor-
teaza tot felul de mărfuri atât în cont pro-
priu cât și în comision. Primește mărfuri
în depozitele proprii în gaj și în chirie.

Sectia Industrială
Creaza industrii noi. Acorda credita
la întreprinderi industriale. Face co-
merț cu articole tehnice. 00000000

Sectia de Bancă:

Executa tot felul de operatiuni bancare în cele mai calante con-
ditiuni. Cecuri, Asignate, Virimente, Incassari, Imprumuturi pe gaj.
Conturi Curente, Escomp de Cambii, Cupoane. Efecte, Devize, etc.
Executa plati pe toate pieșele din țara și strainatatea. Ordine de
plata telegrafice. Cumpara și vinde tot felul monede și valuta.
Primește Depuneri spre Fructificare pe Libele și Cont Curent,
bonificând cele mai urcate interese. Sectia Americana Separata.

Mestitz-féle Faipar R.-T.

Târgu-Mureş

Mestitz Forestiera S. A.

**Bőráruipari
R.-T., Szatmár**

a Szatmári Leszámitoló és Kereskedelmi Bank érdeklődésében

Sürgőnycim: **Bairt.**
Telefon: 6.

Külön modernül berendezett bőr-
és selyemvignetta gyártási osztály

Nagyrománia első és legnagyobb

**bőrdisztnő,
bőrönd és táskagyá-
rja**

KÉSZIT: Bőrdisztnőket, Offenbach
comerz és bécsi puha ruhákat a legfi-
nomabb francia munkák. Bőrdisztnőben
a saját szabadalmazott olcsó bőrök,
quelsch és balonól készve először
angol berendezett bőröndig.

Cele mai bune ghete, cei
mai trainici bocanci
se pot comanda de la

**Fabrica
de ghete din
Penitenciarul
Aiud**

Propri.: Banca „Coronul“ Aiud.
Adresa telegram: Coronul, Aiud.

Legjobb minőségű cipők és
legtartósabb bakancsok
kaphatók

**a Nagyenyedi
Fegyintézetű Cipő-
gyárban**

Telefonszám: 96.
Tulajdonos Coronul Bank, Aiud.
Sürgőnycim: Coronul, Aiud.

**Unio Fabrica
de Vagoane**

Alapítók:
6.000.000 L

S a t m a r
Gyárt vasúti személy-
és teherkocsikat.

Gloria
hajtott
butorgyár

Tilgagd - Oradea-Mare

GYÁRT: Mindenféle haj-
ított butort, lechl butort,
palent közelművelésű, kő-
es géprőszalagok, sző-
rony szövetekkel s elvál-
tálja mindenféle butor-
gyártását. Tulajdonos:
GERŐ SÁNDOR.

**Banca Generală de Credit din
Dicioșânmartin**

**A Banca Marmorosch, Blanc
& Co. S. A. affiliációja**

Alapítke: 2.000.000 lei.

Tartalékok: 930.000 lei. - Filók: Odorheiu.

Terményiroda: Târgu-Mureș.

Telefonszámok: Dicioșânmartin: 56. Odorheiu: 11.

Tg. Mureș: 228.

Sürgőnyclm: Credit.

**Foglalkozik a banküzlet minden
ágazatával, továbbá vesz és elad
terményeket.**

**Mercur Faárugyár Rt.
Dicioșânmartin**

Folyószámla a Banca Generală de Creditnél.

Iskola- és irodaszergyártmányai egyelőre
tintatartók, írtáshyomók, tollazárak, vonalzó, bélyegzőnyelek, kerék és
ovális képrémék.

**ANGLO AUSTRIAN BANK
BRANCH ORADEA-MARE**

HEAD OFFICE LONDON

Elfogad betételek, leszámítol váltókat, kölcsönöket
előnyös feltételek mellett. Eszközöl
átutalásokat ugy belföldi,
mint külföldi
bankokhoz.

Baróti Takarékpénztár Részvénytársaság Barót

Alaptőke : 1,2.000.000 lei.
Árúosztálya foglalkozik erdővételekkel és
azok kitermelésével, különösen faszén-szállítással

Uzinele de Fier și Domeniile din Reșița Soc. An.

Direcțiunea generală : București, Str. Povernei 2.
Direcțiunea comercială : Timișoara, Strada Lonovici Nr. 3.

Informațiunile și comenzile se vor adresa la :

Uzinele de fier și Domeniile din Reșița S. A.

Direcțiunea comercială :

Timișoara, Strada Lonovici Nr. 3.

Mine de fier și de cărbuni :

Cuploare înalte și oțelării. Topitorii de fier și oțel. Laminoare. Fabrică
de poduri și mașini. Fabrică de locomotive. Fabrică de mașini agri-
colă. Fabrică șuruburi și cuie. Administrație agricolă și de păduri.

Produce :

Fier brut pentru topitoare. — Fier în bare și fasónat, traverse etc. — Sine de Căi Ferate.
Cazane, rezervoare și tablă pentru vapoare. — Tablă fină și zincuită. — Bandaje pentru
roți de locomotive și vagoane. Fontă de fier și oțel pentru construcții de mașini și vapoare.
piese până la o greutate de 35 tone. — Material de război, ca : tunuri, munizioni,
blindaje, etc. — Unelte de săpat, ca : sape, lopești, etc. — Materiale refractare, var ars,
locile. — Locomotive pentru linii normale și înguste. — Pârți de locomotive și va-
goane. — Poduri de Căi Ferate și Șosele, precum și alte construcțiuni de fier, ca rezer-
voare, etc. — Materiale de suprastructură pentru Căi Ferate, macaze, încrucișări, plăci
turnante etc. — Crampoane, buloane, tirefoane, șurubărie de comerț, nituri pentru poduri,
cazane și vapoare. — Pluguri și alte unelte agricole. Tucerie de comerț, sobe și
mașini de găti de tuci și tablă, mărfuri de tablă. — Piese forjate pentru mașini și va-
poare, unelte pentru sondaj în industria petrolului. — Produse forestiere, ca lemnărie
de construcție, cherectea, lemne de foc, cărbuni de lemn, etc.

Babós és Társai Vasudvar

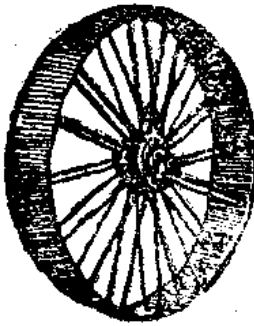
Cluj-Kolozsvár

Telefonszám : 3 - 51.

Külön konyha felszerelési osztály ! — Mindenféle vadászati cikkek !

Rudvas, lemezek, vastartók, sodronyszeg, építkezési anyagok, épület
és butorvasalások, szerszámok, hiatóengelyek és rugók állandóan raktáron. O. MUOTAD
& Fil „Korona” jegyű löpőköszegek képtzelele és lerakata.

Kolozsvári

Telefon:
198
KOLozsvár

**Vasöntöde és Gépgyár
Részvénytársaság**

Gyárt és prompt szállít
Közlöml teljes berendezést és
alkatrészeit, kovácsoltvas szij-
kerekeket, vas- és fémöntvényeket
Sürgőnycim: Gépgyár

**Fabricile Unite de Ulei și Săpun S. A.
Vereinigte Oel und Seifenwerke A. G.
Egyesült Olaj- és Szappanművek Rt.
TIMIȘOARA (TEMESVÁR)**

II, Spaiul Penes Curcanul (Klapha-sor) No. 8
Telegramme: United Timișoara — Telefon 327

Alaptőke: 6,000.000 lej

A társaság pipere és gyógyszappanokat, beretva
és mosószappanokat, továbbá növényolajokat
(repce, napraforgó stb.) termel — Irodai és kül-
hivatalnokok száma 20, munkások száma 100.

Vezetőség: Rosenthal Árpád ügyvezető igazg.,
Telkes Henrik igazg., Robert Lajos aligazgató

Bankéreltségek: Temesvári Bank és Kereskedelmi Részvénytár-
saság Timișoara, Banca Centrala pentru Industria și Comerț Cluj.

Egyesült Bank
és Takarékpénztár Részv. Társ.

e z e l ő t t

**Kőrösvölgyi
Takarékpénztár, Arad**

foglalkozik a banküzlet minden ágával.

'Nora'

Fabrică de Pețuși Măști
A R A D

ezelőtt MAAR kefégyár

Str. Eminescu 34, 24, 26

Folyószámla „Victoria” Tekercs-
pénztár és Hitelbank Részv. Társ.

Ajánlja összes telaxerelt kefe,
ecset, moszó és citroscsopó
gyártmányait. Lőszőrt, mérőeszközöket,
citroscsopókat, ólomsórtól bármely
mennyiségben legmagasabb árban
vételre.

E l s ő F e l d e l e r l e s z e i

Ékszer- árugyár

Cluj, Calea Regele Ferdinand 19.

Telefon Interurban 2-13. — Sürgőseim: „Juvăere Cluj”.

Ékszerárugyár és nagykereskedés
vesz: legmagasabb árban mindennemű arany s ezüstöt. —
Gyári és eladó: mindennemű ékszerárakat. — **Vállal:**
mindennemű brilliáns munkákat, javításokat és átalakításokat. —
Vésnök műterem: Fogászati arany és forrasztó.
Arany és ezüst huzalok és lemezek. Csak viszonteladók részére!

Beck

Oradea Mare — Nagyvárad
Strada Regele Ferdinand 19
(Rákóczy-u.) Telefon: 1-78.

& Zavislag

Export

Termék- és gyártmányjegyzék: Szatmár u. Wolfen 9/10

ARADI IPAR- ÉS NÉPBANK

ARAD, STR. ROMANULUI
(BOHUS PALOTA)

*Bank és
pénzváltóüzlete elfogad
betéteket a legmagasabb
kamatoztatás
mellett*

TELEFON SZÁM: 57 ÉS 100

**A Magyar
Rugyantaárugyár Részvény-
társaság**

kiváló gyártmányai és pedig a világhírű

"TAURIL"

magasnyomású lömités, bor-,
víz, csiga- és gőztömlők,
lemezek, buvólyukzsínórok,
permetező cikkek, stb.
**minden jobb műszaki üzletben
kaphatók.**

**Első
Szatmári
Mezőgazdasági
Gépgyár**

Előállít és javít mindennemű malmi-, motor és
gőzgépeket, új tüzszekrényeket, új csőfalakat stb.
Táviratcim: Probst Satu-Mare. Telefon interurb. 218

Románia nagy magyarnyelvű napilapja a

KELETI ÚJSÁG

A nagyközönség minden rétegében a legszive-
sebben a KELETI ÚJSÁG-ot olvassák. Ezt a
nagy népszerűségét és legnagyobb példányszámát
jól értesültségének és komolyságának köszönheti

!!

**Naponként
kimerítően tárgyalja
az aktuális közgazdasági
kérdéseket és pontos informá-
ciókat közöl az ipar és keres-
kedelem minden
kérdéséről**

!!

Nagy elterjedtsége és közéleti súlya folytán

**hirdetése
biztos eredménnyel járnak.**

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
C l u j - K o l o z s v á r

Adresa telegrafică:
Vagonastra, Arad

ASTRA

Sürgöncim:
Vagonastra, Arad

Prima fabrică Română de vagoane și Motoare S. A. ARAD

Secția Vagoane:

Secțiune p. construcția de Vagoane:

Tot felul de vagoane pentru linii principale, precum vagoane pentru persoane, de marfă și de lux. Cisterne pentru spirit, petrol și melasă. Vehicule pentru industrie, silvicultură și agricultură.

Secțiune p. poduri și construcțiuni de fier:

Poduri pentru căi ferate și șosele, viaducte, construcțiuni de fier pentru diferite clădiri, precum ferme, turnuri și acoperișuri, stâlpi și traverse nituite, sere, hale etc.

Secțiune de cazangerie:

Cazane cu spațiu mare pentru aburi, de sistemele cele mai variate (Cornwall, Fischbein, Fairbairn, etc.) Specialități, precum: cazane cu tuburi fierbitoare patent Durr-Mödling. Supraincălzitoare Kausch, cazane cu tuburi fierbitoare de mare efect sistem „Walter”. Rezervoare pentru spirit, apă, petrol și benzină de orice formă și mărime.

Turnătorie de Fier și Alamă:

Tot felul de piese turnate pentru mașini și construcțiuni.

Secția Motoare:

Construcție: Autobuse,
Autoamioane,
Motoare cu benzină,
Șiranguri,
Excenterprese,
Presă de fricțiune,
Piese pentru automobile,
Piese pentru motoare cu benzină.

Waggonosztály:

Waggon szerkesztési osztály:

Fővonalakra alkalmas mindennemű személy- teher- és luxus (fényűzési) kocsik, tartánykocsik, szesz, kőolaj és cukorszörp szállítására, ipari, erdei és mezőgazdasági járművek.

Hídépítési és vasszerkezeti osztály:

Vasúti- és közúti hidak, átjárók, vasszerkezetek, mindennemű építmények, tetők, tornyok részére, menyezélszerkezetek, szegcsell oszlopok és tartók, növényházak, csarnokok, stb.

Kazánépítési osztály:

Mindenféle rendszerű nagy űrtartalmu gőzkazánok. (ugymint Cornwall, Fischbein, Fairbairn, stb. rendszer.) Különlegességek u. m. Durr-Mödling-féle szabad vízcsővezeték, Kausch-féle tul-hevítlők, Walter rendszerű, nagy teljesítmőképességű vízcső-kazánok, minden alakú és nagyságú szesz-, víz-, kőolaj- és benzintartályok.

Vas- és fémöntőde:

Gépekhez és szerkezetekhez való mindennemű öntvények.

Motorosztály:

Cyárt: Autobuszokat,
Teherautókat,
Benzinmotorokat,
Esztergapedákat,
Excenterpreseket,
Friciospreseket,
Auto alkatrészeket,
Benzinmotor alkatrészeket.

Ziar
economic

CONSUM

Közgazda-
sági lap

Redakcia: P. Bocu B.
Căminu - Str. S. Nerei, 2
Bucuresti 128. Telefonul 127.
Abonamente: 1947-1948
1949-1950
1951-1952
1953-1954
1955-1956
1957-1958
1959-1960
1961-1962
1963-1964
1965-1966
1967-1968
1969-1970
1971-1972
1973-1974
1975-1976
1977-1978
1979-1980
1981-1982
1983-1984
1985-1986
1987-1988
1989-1990
1991-1992
1993-1994
1995-1996
1997-1998
1999-2000
2001-2002
2003-2004
2005-2006
2007-2008
2009-2010
2011-2012
2013-2014
2015-2016
2017-2018
2019-2020
2021-2022
2023-2024
2025-2026
2027-2028
2029-2030
2031-2032
2033-2034
2035-2036
2037-2038
2039-2040
2041-2042
2043-2044
2045-2046
2047-2048
2049-2050
2051-2052
2053-2054
2055-2056
2057-2058
2059-2060
2061-2062
2063-2064
2065-2066
2067-2068
2069-2070
2071-2072
2073-2074
2075-2076
2077-2078
2079-2080
2081-2082
2083-2084
2085-2086
2087-2088
2089-2090
2091-2092
2093-2094
2095-2096
2097-2098
2099-2100
2101-2102
2103-2104
2105-2106
2107-2108
2109-2110
2111-2112
2113-2114
2115-2116
2117-2118
2119-2120
2121-2122
2123-2124
2125-2126
2127-2128
2129-2130
2131-2132
2133-2134
2135-2136
2137-2138
2139-2140
2141-2142
2143-2144
2145-2146
2147-2148
2149-2150
2151-2152
2153-2154
2155-2156
2157-2158
2159-2160
2161-2162
2163-2164
2165-2166
2167-2168
2169-2170
2171-2172
2173-2174
2175-2176
2177-2178
2179-2180
2181-2182
2183-2184
2185-2186
2187-2188
2189-2190
2191-2192
2193-2194
2195-2196
2197-2198
2199-2200
2201-2202
2203-2204
2205-2206
2207-2208
2209-2210
2211-2212
2213-2214
2215-2216
2217-2218
2219-2220
2221-2222
2223-2224
2225-2226
2227-2228
2229-2230
2231-2232
2233-2234
2235-2236
2237-2238
2239-2240
2241-2242
2243-2244
2245-2246
2247-2248
2249-2250
2251-2252
2253-2254
2255-2256
2257-2258
2259-2260
2261-2262
2263-2264
2265-2266
2267-2268
2269-2270
2271-2272
2273-2274
2275-2276
2277-2278
2279-2280
2281-2282
2283-2284
2285-2286
2287-2288
2289-2290
2291-2292
2293-2294
2295-2296
2297-2298
2299-2300
2301-2302
2303-2304
2305-2306
2307-2308
2309-2310
2311-2312
2313-2314
2315-2316
2317-2318
2319-2320
2321-2322
2323-2324
2325-2326
2327-2328
2329-2330
2331-2332
2333-2334
2335-2336
2337-2338
2339-2340
2341-2342
2343-2344
2345-2346
2347-2348
2349-2350
2351-2352
2353-2354
2355-2356
2357-2358
2359-2360
2361-2362
2363-2364
2365-2366
2367-2368
2369-2370
2371-2372
2373-2374
2375-2376
2377-2378
2379-2380
2381-2382
2383-2384
2385-2386
2387-2388
2389-2390
2391-2392
2393-2394
2395-2396
2397-2398
2399-2400
2401-2402
2403-2404
2405-2406
2407-2408
2409-2410
2411-2412
2413-2414
2415-2416
2417-2418
2419-2420
2421-2422
2423-2424
2425-2426
2427-2428
2429-2430
2431-2432
2433-2434
2435-2436
2437-2438
2439-2440
2441-2442
2443-2444
2445-2446
2447-2448
2449-2450
2451-2452
2453-2454
2455-2456
2457-2458
2459-2460
2461-2462
2463-2464
2465-2466
2467-2468
2469-2470
2471-2472
2473-2474
2475-2476
2477-2478
2479-2480
2481-2482
2483-2484
2485-2486
2487-2488
2489-2490
2491-2492
2493-2494
2495-2496
2497-2498
2499-2500
2501-2502
2503-2504
2505-2506
2507-2508
2509-2510
2511-2512
2513-2514
2515-2516
2517-2518
2519-2520
2521-2522
2523-2524
2525-2526
2527-2528
2529-2530
2531-2532
2533-2534
2535-2536
2537-2538
2539-2540
2541-2542
2543-2544
2545-2546
2547-2548
2549-2550
2551-2552
2553-2554
2555-2556
2557-2558
2559-2560
2561-2562
2563-2564
2565-2566
2567-2568
2569-2570
2571-2572
2573-2574
2575-2576
2577-2578
2579-2580
2581-2582
2583-2584
2585-2586
2587-2588
2589-2590
2591-2592
2593-2594
2595-2596
2597-2598
2599-2600
2601-2602
2603-2604
2605-2606
2607-2608
2609-2610
2611-2612
2613-2614
2615-2616
2617-2618
2619-2620
2621-2622
2623-2624
2625-2626
2627-2628
2629-2630
2631-2632
2633-2634
2635-2636
2637-2638
2639-2640
2641-2642
2643-2644
2645-2646
2647-2648
2649-2650
2651-2652
2653-2654
2655-2656
2657-2658
2659-2660
2661-2662
2663-2664
2665-2666
2667-2668
2669-2670
2671-2672
2673-2674
2675-2676
2677-2678
2679-2680
2681-2682
2683-2684
2685-2686
2687-2688
2689-2690
2691-2692
2693-2694
2695-2696
2697-2698
2699-2700
2701-2702
2703-2704
2705-2706
2707-2708
2709-2710
2711-2712
2713-2714
2715-2716
2717-2718
2719-2720
2721-2722
2723-2724
2725-2726
2727-2728
2729-2730
2731-2732
2733-2734
2735-2736
2737-2738
2739-2740
2741-2742
2743-2744
2745-2746
2747-2748
2749-2750
2751-2752
2753-2754
2755-2756
2757-2758
2759-2760
2761-2762
2763-2764
2765-2766
2767-2768
2769-2770
2771-2772
2773-2774
2775-2776
2777-2778
2779-2780
2781-2782
2783-2784
2785-2786
2787-2788
2789-2790
2791-2792
2793-2794
2795-2796
2797-2798
2799-2800
2801-2802
2803-2804
2805-2806
2807-2808
2809-2810
2811-2812
2813-2814
2815-2816
2817-2818
2819-2820
2821-2822
2823-2824
2825-2826
2827-2828
2829-2830
2831-2832
2833-2834
2835-2836
2837-2838
2839-2840
2841-2842
2843-2844
2845-2846
2847-2848
2849-2850
2851-2852
2853-2854
2855-2856
2857-2858
2859-2860
2861-2862
2863-2864
2865-2866
2867-2868
2869-2870
2871-2872
2873-2874
2875-2876
2877-2878
2879-2880
2881-2882
2883-2884
2885-2886
2887-2888
2889-2890
2891-2892
2893-2894
2895-2896
2897-2898
2899-2900
2901-2902
2903-2904
2905-2906
2907-2908
2909-2910
2911-2912
2913-2914
2915-2916
2917-2918
2919-2920
2921-2922
2923-2924
2925-2926
2927-2928
2929-2930
2931-2932
2933-2934
2935-2936
2937-2938
2939-2940
2941-2942
2943-2944
2945-2946
2947-2948
2949-2950
2951-2952
2953-2954
2955-2956
2957-2958
2959-2960
2961-2962
2963-2964
2965-2966
2967-2968
2969-2970
2971-2972
2973-2974
2975-2976
2977-2978
2979-2980
2981-2982
2983-2984
2985-2986
2987-2988
2989-2990
2991-2992
2993-2994
2995-2996
2997-2998
2999-3000
3001-3002
3003-3004
3005-3006
3007-3008
3009-3010
3011-3012
3013-3014
3015-3016
3017-3018
3019-3020
3021-3022
3023-3024
3025-3026
3027-3028
3029-3030
3031-3032
3033-3034
3035-3036
3037-3038
3039-3040
3041-3042
3043-3044
3045-3046
3047-3048
3049-3050
3051-3052
3053-3054
3055-3056
3057-3058
3059-3060
3061-3062
3063-3064
3065-3066
3067-3068
3069-3070
3071-3072
3073-3074
3075-3076
3077-3078
3079-3080
3081-3082
3083-3084
3085-3086
3087-3088
3089-3090
3091-3092
3093-3094
3095-3096
3097-3098
3099-3100
3101-3102
3103-3104
3105-3106
3107-3108
3109-3110
3111-3112
3113-3114
3115-3116
3117-3118
3119-3120
3121-3122
3123-3124
3125-3126
3127-3128
3129-3130
3131-3132
3133-3134
3135-3136
3137-3138
3139-3140
3141-3142
3143-3144
3145-3146
3147-3148
3149-3150
3151-3152
3153-3154
3155-3156
3157-3158
3159-3160
3161-3162
3163-3164
3165-3166
3167-3168
3169-3170
3171-3172
3173-3174
3175-3176
3177-3178
3179-3180
3181-3182
3183-3184
3185-3186
3187-3188
3189-3190
3191-3192
3193-3194
3195-3196
3197-3198
3199-3200
3201-3202
3203-3204
3205-3206
3207-3208
3209-3210
3211-3212
3213-3214
3215-3216
3217-3218
3219-3220
3221-3222
3223-3224
3225-3226
3227-3228
3229-3230
3231-3232
3233-3234
3235-3236
3237-3238
3239-3240
3241-3242
3243-3244
3245-3246
3247-3248
3249-3250
3251-3252
3253-3254
3255-3256
3257-3258
3259-3260
3261-3262
3263-3264
3265-3266
3267-3268
3269-3270
3271-3272
3273-3274
3275-3276
3277-3278
3279-3280
3281-3282
3283-3284
3285-3286
3287-3288
3289-3290
3291-3292
3293-3294
3295-3296
3297-3298
3299-3300
3301-3302
3303-3304
3305-3306
3307-3308
3309-3310
3311-3312
3313-3314
3315-3316
3317-3318
3319-3320
3321-3322
3323-3324
3325-3326
3327-3328
3329-3330
3331-3332
3333-3334
3335-3336
3337-3338
3339-3340
3341-3342
3343-3344
3345-3346
3347-3348
3349-3350
3351-3352
3353-3354
3355-3356
3357-3358
3359-3360
3361-3362
3363-3364
3365-3366
3367-3368
3369-3370
3371-3372
3373-3374
3375-3376
3377-3378
3379-3380
3381-3382
3383-3384
3385-3386
3387-3388
3389-3390
3391-3392
3393-3394
3395-3396
3397-3398
3399-3400
3401-3402
3403-3404
3405-3406
3407-3408
3409-3410
3411-3412
3413-3414
3415-3416
3417-3418
3419-3420
3421-3422
3423-3424
3425-3426
3427-3428
3429-3430
3431-3432
3433-3434
3435-3436
3437-3438
3439-3440
3441-3442
3443-3444
3445-3446
3447-3448
3449-3450
3451-3452
3453-3454
3455-3456
3457-3458
3459-3460
3461-3462
3463-3464
3465-3466
3467-3468
3469-3470
3471-3472
3473-3474
3475-3476
3477-3478
3479-3480
3481-3482
3483-3484
3485-3486
3487-3488
3489-3490
3491-3492
3493-3494
3495-3496
3497-3498
3499-3500
3501-3502
3503-3504
3505-3506
3507-3508
3509-3510
3511-3512
3513-3514
3515-3516
3517-3518
3519-3520
3521-3522
3523-3524
3525-3526
3527-3528
3529-3530
3531-3532
3533-3534
3535-3536
3537-3538
3539-3540
3541-3542
3543-3544
3545-3546
3547-3548
3549-3550
3551-3552
3553-3554
3555-3556
3557-3558
3559-3560
3561-3562
3563-3564
3565-3566
3567-3568
3569-3570
3571-3572
3573-3574
3575-3576
3577-3578
3579-3580
3581-3582
3583-3584
3585-3586
3587-3588
3589-3590
3591-3592
3593-3594
3595-3596
3597-3598
3599-3600
3601-3602
3603-3604
3605-3606
3607-3608
3609-3610
3611-3612
3613-3614
3615-3616
3617-3618
3619-3620
3621-3622
3623-3624
3625-3626
3627-3628
3629-3630
3631-3632
3633-3634
3635-3636
3637-3638
3639-3640
3641-3642
3643-3644
3645-3646
3647-3648
3649-3650
3651-3652
3653-3654
3655-3656
3657-3658
3659-3660
3661-3662
3663-3664
3665-3666
3667-3668
3669-3670
3671-3672
3673-3674
3675-3676
3677-3678
3679-3680
3681-3682
3683-3684
3685-3686
3687-3688
3689-3690
3691-3692
3693-3694
3695-3696
3697-3698
3699-3700
3701-3702
3703-3704
3705-3706
3707-3708
3709-3710
3711-3712
3713-3714
3715-3716
3717-3718
3719-3720
3721-3722
3723-3724
3725-3726
3727-3728
3729-3730
3731-3732
3733-3734
3735-3736
3737-3738
3739-3740
3741-3742
3743-3744
3745-3746
3747-3748
3749-3750
3751-3752
3753-3754
3755-3756
3757-3758
3759-3760
3761-3762
3763-3764
3765-3766
3767-3768
3769-3770
3771-3772
3773-3774
3775-3776
3777-3778
3779-3780
3781-3782
3783-3784
3785-3786
3787-3788
3789-3790
3791-3792
3793-3794
3795-3796
3797-3798
3799-3800
3801-3802
3803-3804
3805-3806
3807-3808
3809-3810
3811-3812
3813-3814
3815-3816
3817-3818
3819-3820
3821-3822
3823-3824
3825-3826
3827-3828
3829-3830
3831-3832
3833-3834
3835-3836
3837-3838
3839-3840
3841-3842
3843-3844
3845-3846
3847-3848
3849-3850
3851-3852
3853-3854
3855-3856
3857-3858
3859-3860
3861-3862
3863-3864
3865-3866
3867-3868
3869-3870
3871-3872
3873-3874
3875-3876
3877-3878
3879-3880
3881-3882
3883-3884
3885-3886
3887-3888
3889-3890
3891-3892
3893-3894
3895-3896
3897-3898
3899-3900
3901-3902
3903-3904
3905-3906
3907-3908
3909-3910
3911-3912
3913-3914
3915-3916
3917-3918
3919-3920
3921-3922
3923-3924
3925-3926
3927-3928
3929-3930
3931-3932
3933-3934
3935-3936
3937-3938
3939-3940
3941-3942
3943-3944
3945-3946
3947-3948
3949-3950
3951-3952
3953-3954
3955-3956
3957-3958
3959-3960
3961-3962
3963-3964
3965-3966
3967-3968
3969-3970
3971-3972
3973-3974
3975-3976
3977-3978
3979-3980
3981-3982
3983-3984
3985-3986
3987-3988
3989-3990
3991-3992
3993-3994
3995-3996
3997-3998
3999-4000
4001-4002
4003-4004
4005-4006
4007-4008
4009-4010
4011-4012
4013-4014
4015-4016
4017-4018
4019-4020
4021-4022
4023-4024
4025-4026
4027-4028
4029-4030
4031-4032
4033-4034
4035-4036
4037-4038
4039-4040
4041-4042
4043-4044
4045-4046
4047-4048
4049-4050
4051-4052
4053-4054
4055-4056
4057-4058
4059-4060
4061-4062
4063-4064
4065-4066
4067-4068
4069-4070
4071-4072
4073-4074
4075-4076
4077-4078
4079-4080
4081-4082
4083-4084
4085-4086
4087-4088
4089-4090
4091-4092
4093-4094
4095-4096
4097-4098
4099-4100
4101-4102
4103-4104
4105-4106
4107-4108
4109-4110
4111-4112
4113-4114
4115-4116
4117-4118
4119-4120
4121-4122
4123-4124
4125-4126
4127-4128
4129-4130
4131-4132
4133-4134
4135-4136
4137-4138
4139-4140
4141-4142
4143-41